ИЗГЕ ЯЗМА

·ТӘҮРАТ·ЗӘБУР·
·ИНҖИЛ·

Изге Китапны тәржемә итү институты
2015

УДК 27-23
ББК 86.37-20

Изге Язма

Татар теленә тәрҗемә

Нәҗип Нәккаш бизәлеше

Хатлар өчен: ibt_inform@ibt.org.ru

ISBN 978-5-93943-220-7
© Институт перевода Библии, 2015

ЯНА ГАНЕД

Маттай бәян иткән Яхшы хәбәр

Гайсәнең нәсел шәҗәрәсе

1 **1** Ибраһим һәм Давыт токымыннан булган Гайсә ᶜМәсихнең нәсел шәҗәрәсе.
2 Ибраһим – Исхакның, Исхак – Ягъкубның, Ягъкуб – ᶜЯһүдәнең һәм аның
агай-энеләренең әтисе, **3** Яһүдә – Тамардан туган Перес һәм Зерахның әтисе, Перес –
Хесронның, Хесрон – Рамның, **4** Рам – Амминадабның, Амминадаб – Нахшонның,
Нахшон – Салмонның, **5** Салмон – Рәхәбтән туган Богазның, Богаз – Руттан туган
Обиднең, Обид – Ишайның, **6** Ишай Давыт патшаның әтисе иде.

Давыт – Уриянең хатыныннан туган Сөләйманның, **7** Сөләйман – Рехабгамның,
Рехабгам – Абиянең, Абия – Асаның, **8** Аса – Eһошафатның, Eһошафат – Йорамның,
Йорам – Уззиянең, **9** Уззия – Иотамның, Иотам – Әхәзнең, Әхәз – Хизәкыйянең,
10 Хизәкыйя – Менашшеның, Менашше – Амонның, Амон Йошиянең әтисе иде.
11 ᶜИсраил халкы көчләп ᶜБабилгә күчерелү дәверендә Йошиянең углы Якөнья һәм
аның агай-энеләре туды.

12 Бабилгә көчләп күчерелгәннән соң, Якөньянең углы Шеһалтиел туды. Шеһал-
тиел – Зеруббабелның, **13** Зеруббабел – Абиһудның, Абиһуд – Эльякыймның, Эль-
якыйм – Аззурның, **14** Аззур – Садыйкның, Садыйк – Ахимнең, Ахим – Элиудның,
15 Элиуд – Элгазарның, Элгазар – Маттанның, Маттан – Ягъкубның, **16** Ягъкуб
Мәрьямнең ире Йосыфның әтисе иде. Мәрьямнән Мәсих дип аталган Гайсә туды.

17 Ибраһимнан Давытка кадәр барлыгы ундүрт буын, Давыттан алып Бабилгә
көчләп күчерелгән вакытка кадәр ундүрт буын һәм Бабилгә күчерелеп, Мәсих ту-
ганга кадәр ундүрт буын булды.

Гайсәнең тууы

18 Гайсә Мәсихнең тууы менә болай булган: анасы Мәрьям Йосыф белән ярә-
шелгән булган, әмма алар никахлашканчы, Мәрьямнең ᶜИзге Рухтан балага узганы
ачыкланган. **19** Ире Йосыф исә тәкъва кеше буларак, Мәрьямне оятка калдырмас
өчен, ярәшүне яшертен генә өзәргә ниятләгән. **20** Әмма ул бу турыда уйлап йөр-
гәндә, төшендә аның янына ᶜРаббы ᶜфәрештәсе килеп:

– Давыт нәселеннән булган Йосыф! Мәрьямне хатын итеп алырга курыкма. Ка-
рынында йөрткән баласы ᶜИзге Рухтан. **21** Ул ир бала тудырачак. Син Аңа Гайсә*
дип исем кушарсың, чөнки Ул Үз халкын ᶜгөнаһлардан коткарачак! – диде.

---

* **1:21** *Гайсә* – яһүдчә «Ешуа»; бу исемнең мәгънәсе: Раббы коткара.

22 Болар барысы да Раббының пәйгамбәр аша:

23 «Менә, гыйффәтле кыз, авырга калып, угыл табачак.
Аңа Иммануил дип исем кушарлар»*, –

дигән сүзләре гамәлгә ашсын өчен булды. Иммануил – «ᶜАллаһы безнең белән» дигәнне аңлата.

24 Йосыф йокысыннан уянгач, Раббының фәрештәсе нәрсә кушкан булса, шуны эшләде: ул Мәрьямгә өйләнде. 25 Әмма Мәрьям Углын тудырганчы, Йосыф аңа якынаймады. Балага ул Гайсә дип исем кушты.

Йолдызчыларның килүе

2 1 Гайсә, ᶜһируд патша идарә иткәндә, Яһүдия җирендәге Бәйт-Лехем шәһәрендә туды. Көнчыгыштан йолдызчылар Иерусалимгә килделәр.

2 – Яһүдиләрнең яңа туган Патшасы кайда? – дип сорадылар алар. – Без көнчыгышта Аның йолдызын күрдек һәм Аңа табыну өчен сәждә кылырга дип килдек.

3 Һируд патша, бу хакта ишеткәч, хафага төште, аның белән бергә бөтен Иерусалим дә хафаланды. 4 Халыкның барлык баш ᶜруханиларын һәм ᶜканун белгечләрен җыеп, ул алардан Мәсихнең кайда туарга тиешлеген сорады.

5 – Яһүдия җирендәге Бәйт-Лехем шәһәрендә, – диделәр алар, – чөнки пәйгамбәр аркылы Аллаһы болай дип әйткән:

6 «Син, Яһүдә җирендәге Бәйт-Лехем!
Син Яһүдәнең бөек шәһәрләреннән
һич ким түгелсең,
чөнки синнән Юлбашчы чыгачак.
Ул халкым Исраилнең Көтүчесе булачак»*.

7 Шуннан соң Һируд, йолдызчыларны яшертен рәвештә чакыртып алып, алардан йолдызның төгәл калыккан вакытын белеште 8 һәм, аларны Бәйт-Лехемгә җибәреп:

– Барыгыз, Бала хакында барын да җентекләп белешегез. Аны тапкач, миңа хәбәр итегез. Мин дә Аңа сәждә кылырга барыр идем, – диде.

9 Патшаны тыңлаганнан соң, йолдызчылар юлга чыктылар, һәм көнчыгышта күргән йолдыз алларыннан барды. Бала булган урынга килеп җиткәч туктады. 10 Йолдызны күреп, алар шундый шатландылар, шундый сөенделәр! 11 Йолдызчылар, өйгә кергәч, Баланы һәм анасы Мәрьямне күрделәр. Бала каршында сәждә кылдылар, аннары, хәзинә сандыкларын ачып, Аңа алтын, ᶜладан һәм ᶜмирра дигән хуш исле майлар бүләк иттеләр. 12 Төшләрендә Һируд янына кире килмәскә дип кисәтү алгач, башка юл белән үз илләренә кайтып киттеләр.

Мисырга качу

13 Алар китү белән, Раббы фәрештәсе Йосыфның төшендә күренеп:

---

* 1:23 Карагыз: «Ишагыйя», 7:14.

* 2:6 Карагыз: «Михә», 5:2.

– Баланы анасы белән алып, Мисырга кач. Мин сиңа әйткәнгә кадәр, шунда кал, чөнки Һируд Баланы табып үтерергә ниятли, – диде.
14 Ул, торып, анасы белән Баланы алды да төнлә Мисырга китте. 15 Һируд үлгәнче, ул анда калды. Бу исә Раббының пәйгамбәр аша «Мисырдан чакырып алдым Мин Үземнең Углымны»* дигәннәре гамәлгә ашсын өчен булды.

Сабыйларны үтерү

16 Үзенең йолдызчылар тарафыннан алданганын күреп, Һируд бик ярсыды. Ул Бәйт-Лехемдәге һәм аның тирәсендәге ике яшьлек һәм шуннан кечерәк ир балаларны үтерергә боерды. Баланың туу вакытын йолдызчылар әйткән сүзләрдән ачыклады. 17 Иремия пәйгамбәр аша әйтелгәннәр шулай гамәлгә ашты:

18 «Рамаһ шәһәрендә бер тавыш –
ачыргаланып, иңрәп елаган тавыш ишетелә.
Балаларын кызганып Рахилә елый анда,
һичкемнең юатуын теләми,
чөнки инде балалары юк»*.

Мисырдан әйләнеп кайту

19 Һируд үлгәннән соң, Мисырда Йосыфның төшендә Раббының фәрештәсе күренеп:
20 – Тор, Баланы анасы белән алып, Исраил җиренә әйләнеп кайт. Баланы үтерергә теләүчеләр инде үлделәр, – диде.
21 Йосыф торды да, анасы белән Баланы алып, Исраил җиренә китте. 22 Әмма Яһүдиядә атасы Һируд урынына Архелай патша идарә итүен ишетеп, Йосыф анда барырга курыкты. Төшендә кисәтү алгач, ул ᶜГәлиләя өлкәсенә китте һәм 23 Насара шәһәренә барып урнашты. ᶜПәйгамбәрләр аркылы «Аны „Насаралы“ дип атарлар» дигән сүзләр шулай гамәлгә ашты.

Чумдыручы Яхъяның вәгазьләве

3 1 Ул көннәрдә Яһүдия чүленә Чумдыручы Яхъя* килде. 2 Ул:
– ᶜТәүбә итегез, ᶜКүкләр Патшалыгы инде бик якын! – дип игълан итте.
3 Ишагыйя пәйгамбәр:

«Чүлдә әнә бер аваз яңгырый:
„Раббыга юл әзерләгез,
Аның барыр сукмакларын турайтыгыз“»*, –

дип, Яхъя турында әйткән иде.

---

* 2:15 Карагыз: «Һошея», 11:1.

* 2:18 Карагыз: «Иремия», 31:15.

* 3:1 *...Чумдыручы Яхъя...* – Яхъяны «Чумдыручы» дип атыйлар, чөнки ул кешеләрне суга чумдыру йоласын башкара иде. Суга чумдыру – тәүбә итү һәм үзеңне Аллаһы Тәгаләгә багышлау йоласы.

* 3:3 Карагыз: «Ишагыйя», 40:3.

4 Яхъяның өстендә дөя йоныннан хәстәрләнгән кием, ә билендә күн каеш иде.
Ашаган ризыгы саранча һәм кыр балы булды. 5 Аның янына Иерусалим халкы
һәм бөтен Яһүдия белән Үрдүн буе төбәгендә яшәүчеләр килә иде. 6 Килүчеләр
үзләренең гөнаһларын таныдылар, һәм Яхъя аларны Үрдүн елгасында чумдырды*.
7 Суга чумдырылырга дип, күп ᶜфарисейларның һәм ᶜсаддукейларның килүен
күреп, ул аларга:
– И-и сез елан токымы! Башыгызга төшәсе Аллаһы ачу-ярсуыннан качып кото-
ла алырбыз дигән фикерне кем әйтте сезгә? 8 Тәүбәгә килүегезнең ихлас күңелдән
икәнен эшегез белән раслагыз. 9 «Атабыз Ибраһим бит, котылырбыз!», – дип кенә
уйламагыз. Сезгә әйтәм: Аллаһы әнә шул ташлардан Ибраһимга балалар бар кыла
ала. 10 Агач тамыры янында балта әзер ята: яхшы җимеш бирми торган һәр агачны
кисеп утка ташлыйлар. 11 Мин, тәүбә итүегезнең билгесе итеп, сезне суга чумдырам.
Әмма артымнан Килүче миннән кодрәтлерәк. Мин Аның аяк киемнәрен күтәреп
йөрергә дә лаек түгелмен. Ул башкарган чумдыру Изге Рух һәм ут белән булыр.
12 Аның кулында җилгәргеч. Ул, ашлыкны ындырда җилгәреп, бодаен, аерып, ке-
ләтенә салыр, ә кибәген сүнмәс утта яндырыр, – дип әйтте.

Гайсәнең суга чумдырылуы

13 Шул вакытта, Үрдүн елгасында Яхъя тарафыннан суга чумдырылу өчен, Гә-
лиләядән Гайсә килде. 14 Яхъя исә, Аны туктатырга тырышып:
– Син мине чумдырырга тиеш, ә Син миңа килгәнсең! – диде.
15 – Хәзер шулай булсын. Без Аллаһының гадел ихтыярын шулай итеп үтәргә
тиеш, – диде аңа Гайсә.
Шуннан соң Яхъя риза булды. 16 Гайсә, чумдырылып, судан чыккач ук, күк ка-
пусы ачылып китте, һәм Ул Үзенә Аллаһы Рухының күгәрчен рәвешендә иңүен
күрде. 17 Күктән:
– Бу – Минем сөекле Углым, Ул – Минем куанычым, – дигән тавыш килде.

Гайсәнең иблис тарафыннан вәсвәсәгә салынуы

4 1 Шуннан соң, Рух Гайсәне, ᶜиблис тарафыннан вәсвәсәгә салу өчен, чүлгә
ияртеп алып китте. 2 Ризык капмыйча, кырык көн һәм кырык төн уздырып,
Гайсә бик нык ачыкты. 3 Аздыручы иблис, Аның янына килеп:
– Әгәр Син Аллаһы Углы булсаң, бу ташларга боер, икмәккә әйләнсеннәр! – диде.
4 Гайсә аңа болай дип җавап бирде:
– «Кеше икмәк белән генә түгел, Аллаһы әйткән һәр сүз белән яши»*, – дип
язылган ᶜИзге язмада!
5 Шуннан соң, иблис Аны Иерусалимгә – изге шәһәргә алып килеп, ᶜАллаһы
йортының иң биек урынына китереп бастырды 6 һәм:
– Әгәр Син Аллаһы Углы булсаң, түбәнгә ташлан! – диде. – Изге язмада әй-
телгән бит:

---

* **3:6** Сүзлектәге «Суга чумдыру йоласы» сүзен карагыз.

* **4:4** Карагыз: «Канун», 8:3.

«Аллаһы Синең турыда фәрештәләренә әмер бирер.
Алар Сине кулларына күтәреп алырлар,
аякларың ташка абынмас»*.

7 – Анда: «Раббы Аллаңны сынама»*, – дип тә язылган, – дип җавап бирде Гайсә.
8 Аннары иблис, Аны бик биек тауга алып менеп, дөньяның барлык патшалыкларын һәм аларның бөтен зиннәтен күрсәтте 9 һәм:
– Әгәр йөзтүбән капланып, миңа табынсаң, боларның һәммәсен Сиңа бирермен! – диде.
10 – Кит, иблис! – дип җавап бирде Гайсә. – Изге Язмада язылган: «Раббы Аллаңа табын, Аңа гына хезмәт ит»*.
11 Шуннан соң иблис Аны калдырып китте, һәм янына фәрештәләр килеп, Гайсәгә хезмәт күрсәтте.

Гайсәнең хезмәт итә башлавы

12 Яхъяның зинданга утыртылуы хакында белгәннән соң, Гайсә Гәлиләягә китте.
13 Насараны калдырып китеп, Ул Гәлиләя күле* янындагы Зәбулун һәм Нәптали җирендәге Кәпәрнаум шәһәренә барып урнашты. 14 Бу исә Ишагыйя пәйгамбәр аша әйтелгәннәр гамәлгә ашсын өчен булды:

15 «Зәбулун җире, Нәптали җире!
Диңгезгә алып баручы юл,
Үрдүн аръягындагы Гәлиләя – [c]мәҗүсиләр иле!
16 Караңгылыкта яшәүче халык көчле яктылыкны күрде.
Үлем караңгылыгында яшәүчеләр өчен нур балкыды»*.

17 Шул вакыттан алып Гайсә:
– Тәүбәгә килегез! Күкләр Патшалыгы инде бик якын! – дип игълан итеп йөрде.

Гайсәнең беренче шәкертләре

18 Гәлиләя күле яныннан үтеп барганда, Гайсә бертуган кардәшләрнең – Петер дип аталган Шимун һәм Әндринең – күлгә ятьмә салуларын күрде. Алар балыкчылар иде.
19 – Миңа иярегез! Мин сезне кеше аулаучы* итәрмен! – диде аларга Гайсә.
20 Алар шунда ук, ятьмәләрен калдырып, Аңа иярделәр. 21 Аннан киткәч, Гайсә башка бертуган кардәшләрне – Зебедәй углы Ягъкубны һәм Яхъяны күреп

---

* **4:6** Карагыз: «Зәбур», 90:11-12.
* **4:7** Карагыз: «Канун», 6:16.
* **4:10** Карагыз: «Канун», 6:13.
* **4:13** *Гәлиләя күле* – аны Геннисарет күле дип тә атыйлар.
* **4:15-16** Карагыз: «Ишагыйя», 9:1-2.
* **4:19** *...кеше аулаучы...* – Гайсә биредә кешеләрне Аллаһы юлына алып килүне балык тоту белән чагыштыра.

алды. Алар аталары Зебедәй белән бергә көймәдә ятьмәләрен сиплиләр иде. Ул Үзенә иярергә өндәде. 22 Алар шунда ук, көймәне һәм аталарын калдырып, Гайсәгә иярделәр.

Гайсәнең гыйлем бирүе, савыктыруы

23 Гайсә бөтен Гәлиләя җирендә [c]гыйбадәтханәләрдә гыйлем биреп, Патшалык хакында [c]Яхшы хәбәрне сөйләп, халыкны төрле авырулардан һәм чирләрдән савыктырып йөрде. 24 Бөтен Сүрия буйлап Аның хакында хәбәр таралды. Янына төрле авырулардан һәм интектергеч чирләрдән җәфаланганнарны, җенләләрне, өянәк белән авырганнарны һәм паралич сукканнарны алып килделәр. Гайсә аларны савыктырды. 25 Аның артыннан Гәлиләядән, Ун каладан, Иерусалимнән, Яһүдиядән һәм Үрдүн аръягыннан килгән халык төркемнәре йөрде.

Таудагы вәгазь

5 1 Халык төркемнәрен күреп, Гайсә тауга менде. Ул утыргач, янына шәкертләре килделәр.

Чын бәхет

2 Гайсә аларга гыйлем биреп сөйли башлады:

3 «Рухи яктан фәкыйрьләр бәхетле,
чөнки Күкләр Патшалыгы аларныкы.
4 Хәсрәт кичерүчеләр бәхетле,
чөнки аларны юатырлар.
5 Юашлар бәхетле,
чөнки алар җирне мирас итеп алырлар.
6 [c]Тәкъвалыкка ачыккан һәм сусаган кешеләр бәхетле,
чөнки аларның ул теләге үтәлер.
7 Шәфкатьлеләр бәхетле,
чөнки аларга шәфкать күрсәтелер.
8 Саф күңеллеләр бәхетле,
чөнки алар Аллаһыны күрерләр.
9 Татулык урнаштыручылар бәхетле,
чөнки аларны Аллаһы балалары дип атарлар.
10 Тәкъва булганнары өчен эзәрлекләнгәннәр бәхетле,
чөнки Күкләр Патшалыгы аларныкы.

11 Кешеләр сезне Минем аркада хурлаганда, эзәрлекләгәндә һәм сезгә каршы төрле явызлык эшләгәндә, сез бәхетле. 12 Шатланыгыз һәм куаныгыз, чөнки күкләрдә сезгә әҗере зур булачак. Сезгә кадәр яшәгән пәйгамбәрләрне дә шулай эзәрлекләгәннәр.

Тоз һәм яктылык

13 Сез – җир тозы. Әгәр тоз үз тәмен җуйса, аның тәмен ничек кайтарырсың? Ул, чыгарып ташланып, кешеләрнең таптавыннан башка һичнәрсәгә ярамас.

14 Сез – дөнья яктысы. Тау башындагы шәһәр күренми кала алмас. 15 Шулай ук шәмне яндыргач, аны чүлмәк астына куймыйлар, киресенчә, шәмдәлгә утырталар, һәм ул өйдәгеләрнең барысын яктырта. 16 Яхшы эшләрегезне күреп, Күктәге [c]Атагызны данласыннар өчен, сезнең яктылык та кешеләр алдында шулай балкысын.

Канун һәм пәйгамбәрләр

17 Минем хакта, Муса канунын яки пәйгамбәрләр язганнарны юкка чыгарырга килгән, дип уйламагыз. Мин юкка чыгарырга дип түгел, башкарырга дип килдем! 18 Сезгә хак сүз әйтәм: җир һәм күк юкка чыкканчы, Канунның бер генә сызыгы да юкка чыкмаячак – барысы да тормышка ашырылачак! 19 Шулай итеп, кем дә кем бу иң кечкенә әмерләрнең дә берәрсен бозып, кешеләрне шуңа өйрәтсә, ул кеше Күкләр Патшалыгында иң түбән кеше дип аталыр. Ә кем аларны үтәп, башкаларны да үтәргә өйрәтсә, ул кешене Күкләр Патшалыгында бөек дип атарлар. 20 Сезгә әйтәм: тәкъвалыгыгыз фарисейларныкыннан һәм канун белгечләренекеннән өстен булмаса, Күкләр Патшалыгына кермәячәксез.

Үтерү һәм ачу тоту турында

21 Ата-бабаларыгызга: „Үтермә! Кеше үтерүче хөкем ителүгә лаек“*, – диелгәнне сез ишеттегез. 22 Ә Мин сезгә әйтәм: туганына ачу тотучы хөкем ителүгә лаек, туганына: „Яраксыз“, – дип әйтүче исә [c]Югары киңәшмә алдында җавапка тартылуга, ә инде „Ахмак“, – дип әйтүче җәһәннәм утына лаек. 23 Шуңа күрә әгәр Аллаһыга бүләк алып барганда, туганыңның сиңа каршы берәр нәрсәсе булуы [c]мәзбәх алдында исеңә төшсә, 24 бүләгеңне шунда калдырып торып, башта туганың белән татулаш, аннан соң гына кире килеп, бүләгеңне бир. 25 Берәү синең белән дәгъвалашып, сине хөкемчегә алып барса, әле юлда чакта, дәгъвалы эшне җайга сал. Югыйсә, гаепләүчең сине хөкемчегә китерер, хөкемче зиндан хезмәтчесенә тапшырыр, һәм сине зинданга ябарлар. 26 Сиңа хак сүз әйтәм: бурычыңның актык тиененә* кадәр биреп бетермичә, аннан чыга алмассың.

Зина кылу һәм аерылышу турында

27 „Зина кылма“*, – дип әйтелгәнне сез ишеттегез. 28 Ә Мин сезгә әйтәм: хатын-кызга җенси теләк белән караучы күңеленнән инде зина кылган була. 29 Әгәр сине уң күзең вәсвәсәгә салса, аны умырып алып, читкә ташла! Бөтен тәнең җәһәннәмгә ташлануга караганда, бер әгъзаңны югалтуың синең өчен яхшырак булыр. 30 Әгәр сине уң кулың гөнаһка төшерсә, аны чабып, читкә ташла! Бөтен тәнең җәһәннәмгә ташлануга караганда, бер әгъзаңны югалтуың синең өчен яхшырак булыр.

---

* **5:21** Карагыз: «Чыгыш», 20:13; «Канун», 5:17; «Яратылыш», 9:6.

* **5:26** *Тиен* – грекча «кодрант». Кодрант – римлыларның акча берәмлеге. 64 кодрант бер динарга (эшченең бер көнлек хезмәт хакына) тигез.

* **5:27** Карагыз: «Чыгыш», 20:14; «Канун», 5:18.

31 Тагын: „Берәрсе хатынын аерып җибәрә икән, аңа талак хаты бирсен“*, – дип
әйтелгән иде. 32 Ә Мин сезгә әйтәм: әгәр ир кеше, зина кылудан башка сәбәп арка-
сында хатыны белән аерылышса, ул хатынын зина кылуга этәрә. Аерылган хатынга
өйләнгән кеше дә зина кыла.

Ант итү турында

33 Ата-бабаларга: „Ялган ант итмә! Раббы каршында биргән антыңны үтә“*, –
дип әйтелгәнне дә сез ишеттегез. 34 Ә Мин әйтәм: бөтенләй дә ант итмә! Күк бе-
лән дә ант итмә, чөнки ул – Аллаһының тәхете. 35 Җир белән дә ант итмә, чөнки
ул – Аллаһының аяк басу урыны. Иерусалим белән дә ант итмә, чөнки ул – бөек
Патшаның шәһәре. 36 Башың белән дә ант итмә, чөнки чәченнең бер бөртеген генә
дә ак яки кара итә алмыйсың. 37 Сезнең „Әйе“ дигән сүзегез – „Әйе“, „Юк“ – „Юк“
булсын. Шуннан артык һәммәсе иблистән була.

Үч алу турында

38 Сез „Күзгә – күз“ һәм „тешкә – теш“* диелгәнне ишеттегез. 39 Ә Мин сезгә
әйтәм: үзеңә явызлык кылучыга каршы килмә. Уң яңагыңа суккан кешегә сул
яңагыңны да куй. 40 Берәрсе сине хөкемгә тартып, күлмәгеңне алырга теләсә, аңа
өске киемеңне дә бир. 41 Берәрсе сине бер ара җир үтәргә мәҗбүр итсә, аның белән
бергә ике ара үт. 42 Синнән сораучыга бир һәм бурычка алырга теләүчене буш итмә.

Дошманнарыгызны яратыгыз

43 „Якыныңны ярат*, дошманыңа нәфрәтлән!“ – дип әйтелгәнне ишеттегез. 44 Ә
Мин сезгә әйтәм: дошманнарыгызны яратыгыз һәм сезне эзәрлекләүчеләр өчен дога
кылыгыз. 45 Шулай эшләп, Күктәге Атагызның балалары булуыгызны күрсәтерсез,
чөнки Аллаһы кояшны явызлар өчен дә, рәхимлеләр өчен дә чыгара һәм яңгырны
тәкъваларга да, тәкъва булмаганнарга да яудыра. 46 Әгәр сез үзегезне яратучыларны
гына яратсагыз, ул чакта Аллаһы сезгә ни өчен әҗер бирер? Салым җыючылар да
шулай итәләр түгелме соң?! 47 Сез дусларыгыз белән генә сәламләшсәгез, моның
искитәрлек нәрсәсе бар? Мәҗүсиләр дә шулай эшләмиме соң?! 48 Шулай булгач,
Күктәге Атагыз камил булган кебек, сез дә шулай камил булыгыз.

Хәер-сәдака бирү турында

6 1 Тәкъва эшләрегезне кешеләргә күрсәтүдән сакланыгыз. Югыйсә Күктәге
Атагыздан әҗер алмассыз.

2 Шуңа күрә, сәдака биргәндә, ул хакта кычкырып йөрмә. Кешеләр аларга
мактау яудырсын дип, гыйбадәтханәләрдә һәм урамнарда икейөзләләр шулай
эшлиләр. Сезгә хак сүз әйтәм: алар тулысынча әҗерләрен алдылар. 3-4 Ләкин

---

* **5:31** Карагыз: «Канун», 24:1.

* **5:33** Карагыз: «Левиләр», 19:12; «Саннар», 30:3.

* **5:38** Карагыз: «Чыгыш», 21:24; «Канун», 19:21.

* **5:43** Карагыз: «Левиләр», 19:18.

син фәкыйрьгә сәдака биргәндә, ярдәмең яшерен эшләнсен өчен, сул кулың уң кулыңның ни эшләгәнен белмәсен. Яшерен кылынган һәммә эшне күрүче Атаң сиңа әҗереңне бирер.

Гайсәнең дога кылырга өйрәтүе

5 Дога кылганда, икейөзләләр кебек булмагыз. Алар, барысы да күрсен дип, гыйбадәтханәләрдә һәм юл чатында басып дога кылырга яраталар. Сезгә хак сүз әйтәм: алар тулысынча әҗерләрен алдылар. 6 Ә син, дога кылганда, бүлмәңә кереп, артыңнан ишегеңне яп һәм күзгә күренмәгән Атаңа дога кыл. Яшерен кылынган һәммә эшне күрүче Атаң сиңа әҗереңне бирер.

7 Дога кылганда, мәҗүсиләр кебек, буш сүзләр әйтмәгез. Догаларыбызда күп сүзләр әйтсәк, илаһларыбыз безне ишетер, дип уйлыйлар алар. 8 Аларга охшамагыз. Атагыздан сораганчы ук, нәрсәгә мохтаҗ булуыгызны Ул белә бит. 9 Ә сез болай дога кылыгыз:

Күктәге Атабыз!
Исемең изге дип икърар ителсен,
10 Синең Патшалыгың килсен.
Күктәге кебек җирдә дә
Синең ихтыярың гамәлгә ашсын.
11 Көндәлек икмәгебезне безгә бүген бир.
12 Без дә үзебезгә явызлык кылучыларны кичергәндәй,
безнең явыз эшләрне Син кичер.
13 Безне сынауга дучар итмә,
ә явыздан сакла.

14 Кешеләрнең гаеп эшләрен кичерсәгез, Күктәге Атагыз сезнекен дә кичерер. 15 Ләкин сез үзегез башкаларны кичермәсәгез, сезнең гаеп эшләрне Күктәге Атагыз кичермәс.

Ураза тоту турында

16 [c]Ураза тотканда, икейөзләләр кебек караңгы чырайлы булмагыз. Үзләренең ураза тотуларын кешеләр күрсен дип, алар шулай моңсу булып йөриләр. Сезгә хак сүз әйтәм: алар әҗерләрен тулысынча алдылар. 17 Ә син исә, ураза тотканда, чәчләреңне майла һәм битеңне ю: 18 шунда синең ураза тотуыңны кешеләр түгел, күзгә күренмәгән Атаң гына күрер. Яшерен эшләнгән барча эшләрне күрүче Атаң сиңа әҗереңне бирер.

Чын хәзинә

19 Җирдә үзегезгә байлык җыймагыз. Анда аны көя тапый, ул тутыга, караклар урлап чыга. 20 Әмма сез хәзинәне күктә җыегыз: анда аны көя дә тапамый, ул тутыкмый да, караклар да кереп урлап чыкмый. 21 Хәзинәң кайда булса, күңелең дә шунда булыр.

22 Күзләр кешене яктырта торган чырагтыр. Күзләреңә якты икән, үзең дә яктылык белән тулырсың. 23 Ләкин күзләреңә тонык булса, бөтен тәнең караңгы булыр.

Әгәр эчеңдәге яктылык караңгылык икән, ул вакытта караңгылык турында нәрсә әйтергә?!

Борчылмагыз

24 Берәү дә ике хуҗага хезмәт итә алмас: берсен яратмас, ә икенчесен яратыр;
берсенә тугры булыр, ә икенчесен санга сукмас. Аллаһыга да, байлыкка да берьюлы хезмәт итә алмассыз.
25 Шуңа күрә, Мин сезгә әйтәм: җан асрар өчен, нәрсә белән тукланыйм һәм
нәрсә эчим, тәнемне каплар өчен, нәрсә киим дип борчылмагыз. Җан – ризыктан, тән киемнән мөһимрәк түгелме соң? 26 Кошларга карагыз: алар чәчмиләр дә,
урмыйлар да, ашлыкны амбарларга да салмыйлар, шулай да аларны Күктәге Атагыз туендыра. Ә сез кошлардан кадерлерәк түгелме соң? 27 Кайсыгыз, кайгырганга карап, үз гомерен бер сәгатькә булса да озайта ала? 28 Кием өчен ник борчыласыз?
Кыр чәчәкләренә карагыз, алар ничек үсәләр: эшләмиләр дә, эрләмиләр дә. 29 Әмма сезгә әйтәм: хәтта Сөләйман патша да, никадәр мәһабәт булмасын, аларның берсе кадәр дә киенә алмаган. 30 Бүген кырда үсеп утырган, ә иртәгә учакка ташланасы үләнне Аллаһы шулай киендерә икән, сезне ничек киендермәсен ди инде, сай иманлылар? 31 Шулай итеп: „Ни ашарбыз, ни эчәрбез, ни киярбез?“ – дип борчылмагыз. 32 Мәҗүсиләрнең төп кайгылары шулдыр. Ә боларның һәммәсенә мохтаҗ булуыгызны Күктәге Атагыз белә. 33 Барыннан да бигрәк Аллаһының Патшалыгын һәм гадел ихтыярын эзләгез, һәм боларның барысы да сезгә насыйп ителер. 34 Иртәгә булачак көн өчен борчылмагыз. Ул үзе хакында үзе кайгыртыр. Һәр көннең үз мәшәкатьләре җитәрлек.

Берәүне дә хөкем итмәгез

7 1 Берәүне дә хөкем итмәгез, сезне дә Аллаһы хөкем итмәс. 2 Нинди хөкем белән хөкем итсәгез, сез дә шундый хөкем белән хөкем ителерсез. Нинди үлчәм
белән үлчәсәгез, сезгә дә шундый үлчәм белән үлчәп бирелер. 3 Ничек син туганың күзендәге чүп бөртеген күрәсең, ә үз күзеңдәге бүрәнәне сизмисең? 4 Үз күзеңдә бүрәнә булганда, син ничек туганыңа: „Күзеңдәге чүпне алыйм әле“, – дип әйтә аласың? 5 Икейөзле! Элек үз күзеңдәге бүрәнәне чыгар, аннары инде күзләреңне яхшырак күрер һәм туганыңның күзендәге чүпне ала алырсың.
6 Изге нәрсәне этләргә бирмәгез: алар, сезгә борылып, үзегезне ботарлар. Энҗегезне дуңгызлар алдына сипмәгез: алар энҗегезне аяклары белән таптарлар.

Сорагыз, эзләгез, шакыгыз

7 Сорагыз – сезгә бирерләр, эзләгез – табарсыз, шакыгыз – сезгә ачарлар.
8 Чөнки һәр сораучы ала, эзләүче таба һәм шакучыга ачалар. 9 Арагыздан кайсыгыз икмәк сораучы углына таш тоттырыр? 10 Ул балык сораганда, кайсыгыз елан бирер? 11 Әгәр сез, явыз кешеләр булып та, балаларыгызга яхшы бүләкләр бирә беләсез икән, Күктәге Атагызның Үзеннән сораганнарга яхшы нәрсәләрне бирүе шөбһәсездер.

12 Кешеләрнең сезгә нәрсә эшләүләрен теләсәгез, үзегез дә аларга шуны эшләгез.
Муса канунының һәм пәйгамбәрләр язганнарның мәгънәсе шундадыр.

Тар капка

13 Тар капкадан керегез, чөнки һәлакәткә илтүче юл җиңел, капкасы да киң, һәм
күпләр шул капкадан керәләр. 14 Ә тормышка керә торган капка кысан, юлы тар,
һәм аны азлар гына таба.

Ялган пәйгамбәрләр

15 Яныгызга сарык тиресе ябынып килүче ялган пәйгамбәрләрдән сакланыгыз:
эчендә ерткыч бүреләр алар. 16 Сез аларны җимешләренә карап танырсыз. Күгән
куагыннан – йөзем, тигәнәктән инҗир җыялармыни? 17 Менә шулай, яхшы агач –
яхшы җимеш, ә начар агач начар җимеш бирә. 18 Яхшы агач – начар җимеш, начар
агач та яхшы җимеш бирә алмый. 19 Яхшы җимеш бирми торган һәр агачны, кисеп,
утка ташлыйлар. 20 Шулай итеп, ялган пәйгамбәрләрне җимешләренә карап танырсыз.
21 Күк Патшалыгына Миңа: „ᶜХакимем! Хакимем!“ – дип әйтүче һәркем түгел,
ә Күктәге Атам ихтыярын үтәүче генә керәчәк. 22 Кыямәт көнендә Миңа күпләр:
„Хакимем, Хакимем! Без Синең исемеңнән пәйгамбәрлек итмәдекмени?! Синең
исемең белән җеннәрне куып чыгармадыкмыни?! Синең исемең белән башка күп
кодрәтле эшләр эшләмәдекмени?!“ – дип әйтерләр. 23 Менә шул вакытта Мин
аларга: „Сезне, явызлык кылучыларны, Мин һичкайчан белмәдем, китегез яным-
нан!“ – дип җавап кайтарырмын.

Ике төзүче

24 Шулай итеп, сүзләремне ишетеп, аларны үтәүче һәркем үзенең йортын таш
өстенә салган акыллы кешегә охшаган. 25 Яңгыр явып, елгалар ташып, көчле җил-
ләр исеп, шул йортка ябырылган, әмма ул җимерелмәгән, чөнки таш нигез өстенә
салынган булган ул. 26 Ә инде ишетеп тә, сүзләремне үтәмәүче кеше үзенең йортын
ком өстенә төзегән акылсыз кешегә охшаган. 27 Яңгыр явып, елгалар ташып, көчле
җилләр исеп, шул йортка ябырылган. Ул йорт җимерелгән, һәм аның җимерелүе
коточкыч булган».
28 Гайсә сүзләрен тәмамлагач, Аның өйрәтүләреннән халык хәйран калды, 29 чөнки
Ул канун белгече сыман түгел, ә бәлки хакимлеккә ия булган кеше кебек өйрәтте.

Гайсәнең махаулыны савыктыруы

8 1 Гайсә таудан төшкәч, артыннан күп халык иярде. 2 Менә янына бер махау
чире* белән авыручы кеше килеп тез чүкте һәм:
– Әфәндем! Әгәр теләсәң, мине тазарта алыр идең! – диде.
3 Гайсә, кулын сузып, аңа орынды һәм:
– Әйе, телим. Тазарын! – диде. Шунда ук махаулы кеше тазарды. 4 Шуннан соң
Гайсә аңа:

---

* 8:2 *Махау чире* – йогышлы тире авыруы.

– Кара аны, берәүгә дә сөйлисе булма, ләкин руханига барып күрен һәм терелүеңнең билгесе итеп Муса канунында таләп ителгән бүләкне китер, – диде.

Йөзбашының хезмәтчесен савыктыруы

5 Гайсә Кәпәрнаумга килгәч, Аңардан ярдәм сорап, бер йөзбашы килде:
6 – Әфәндем! Минем хезмәтчем өйдә параличтан бик нык газапланып ята.
7 – Мин барып, аны савыктырырмын, – диде Гайсә.
8 – Әфәндем! Сине үз йортымда кабул итәргә мин лаек түгелмен, – дип җавап бирде Аңа йөзбашы. – Син әйт кенә, һәм минем хезмәтчем савыгачак. 9 Мин үзем дә буйсынудагы кешемен, үземнең дә кул астымда гаскәриләр бар. Аларның берәрсенә: «Кит», – дисәм, китә, икенчесенә: «Кил», – дисәм, килә, хезмәтчемә: «Моны эшлә», – дисәм, эшли.
10 Моны ишетеп, Гайсә хәйран калды һәм артыннан ияреп баручыларга болай диде:
– Сезгә хак сүз әйтәм: Исраилдә мондый ышануны һичкемдә күрмәгән идем. 11 Мин сезгә әйтәм: көнчыгыштан һәм көнбатыштан күпләр килеп, Күк Патшалыгында Ибраһим, Исхак һәм Ягъкуб белән бергә мәҗлестә утырырлар. 12 Ә Патшалыкка ия булырга тиешле кешеләр читкә, караңгылыкка куып чыгарылырлар: анда елау һәм теш шыкырдату булыр.
13 Шуннан соң Гайсә йөзбашына:
– Өеңә кайт, сиңа иманыңча булсын, – диде.
Хезмәтчесе шул сәгатьтә үк савыкты.

Гайсәнең күпләрне савыктыруы

14 Гайсә Петернең өенә килде һәм кайнанасының кызышып, авырып ятуын күрде. 15 Гайсә ул хатынның кулына кагылгач, кызышуы шунда ук бетте. Ул, торып, Гайсә хөрмәтенә табын әзерли башлады. 16 Ә инде кич җиткәч, Гайсә янына җен кагылган күп кешеләрне алып килделәр. Ул Үзенең сүзе белән ᶜявыз рухларны куып чыгарды һәм бөтен авыруларны савыктырды. 17 Шуның белән:

«Ул сырхауларыбызны Үз өстенә алды,
авыруларыбызны күтәреп алып китте»*, –

дип, Ишагыйя пәйгамбәр әйткәннәр тормышка ашты.

Гайсәгә иярергә теләүчеләрнең кайберләре

18 Тирә-ягындагы халык төркемнәрен күреп, Гайсә шәкертләренә күл аръягына чыгарга кушты. 19 Шунда Аның янына канун белгечләреннән берәү килеп:
– Остаз, Син кая гына барсаң да, мин артыңнан барырмын, – диде.
20 – Төлкеләрнең – өннәре, кошларның оялары бар, ә ᶜАдәм Углының баш төртер урыны юк, – дип җавап бирде Гайсә.
21 Икенче берсе – шәкертләренең кайсыдыр – Аңа болай диде:
– Әфәндем! Өемә кайтып, әүвәл атамны күмеп килергә рөхсәт ит.
22 Ләкин Гайсә аңа:

---

* **8:17** Карагыз: «Ишагыйя», 53:4.

– Миңа ияр! Үлеләрне үле булганнар үзләре күмсен, – диде.

Гайсәнең давылны тынычландыруы

23 Гайсә көймәгә кереп утырды. Аның артыннан шәкертләре дә иярде. 24 Кинәт күл өстендә көчле давыл күтәрелде. Дулкыннар көймәгә бик каты итеп бәрделәр, һәм аңа су керде. Ә Гайсә йоклап ята иде. 25 Шәкертләре килеп, Аны уяттылар һәм:

– Хакимебез, коткар! Батабыз! – дип кычкырдылар.

26 – Ни өчен сез шундый куркак, сай иманлылар? – диде Ул аларга.

Гайсә, торып, җилне һәм күлне тыйды. Һәм үле тынлык урнашты.

27 – Кем соң Ул? Җил дә, күл дә буйсына Аңа! – дип, кешеләр таң калды.

Гайсәнең җен кагылган ике кешене савыктыруы

28 Гайсә аргы як ярдагы Гәдара җиренә килгәч, кабер-мәгарәләрдән* Аңа каршы җен кагылган ике кеше килеп чыкты. Алар шундый усал булган ки, хәтта ул юлдан һичкем үтә алмаган.

29 – Аллаһы Углы, Сиңа бездән ни кирәк? Син монда безне вакытыннан элек газапларга килдеңме? – дип кычкырдылар алар.

30 Ә ерак түгел зур дуңгыз көтүе утлап йөри иде. 31 Җеннәр:

– Әгәр безне куып чыгарсаң, дуңгыз көтүенә җибәрче! – дип үтенделәр Аңардан.

32 – Барыгыз, – дип җавап бирде Гайсә.

Җеннәр кешеләрдән чыгып, дуңгызлар эченә керделәр. Шундук бөтен көтү текә ярдан күлгә ташланды да батып үлде. 33 Ә көтүчеләр исә качып киттеләр. Алар шәһәргә йөгереп кайтып, барысы хакында сөйләделәр. Җенле кешеләр белән дә ни булганын хәбәр иттеләр. 34 Менә бөтен шәһәр халкы Гайсә каршына килде. Аны күреп, алар Аңардан үзләренең җиреннән китүен үтенделәр.

Гайсәнең паралич суккан кешене савыктыруы

9 1 Гайсә, көймәгә кереп, күлне кичте һәм Үзе яшәгән шәһәргә килде. 2 Менә берничә кеше паралич суккан авыруны ятагы белән күтәреп, Аңа китерделәр. Гайсә, аларның ышануларын күреп, авыруга:

– Кыю бул, углым! Синең гөнаһларың кичерелде! – дип әйтте.

3 Шул вакытта канун белгечләре эчләреннән генә: «Бу Кеше көфер сөйли!» – диделәр. 4 Гайсә, аларның ни уйлауларын белеп:

– Ни өчен күңелегездә шундый начар уйлар? – дип сорады. – 5 Нәрсә җиңелрәк: «гөнаһларың кичерелде» дип әйтүме, әллә «тор да йөреп кит!» дип әйтүме? 6 Ләкин сез хәзер Адәм Углының җирдә гөнаһларны кичерергә кодрәте барлыгын белерсез!

Шулчак Гайсә, паралич суккан кешегә мөрәҗәгать итеп:

– Тор да, ятагыңны алып, өеңә кайт! – диде.

7 Тегесе, торып, өенә кайтып китте. 8 Моны күреп торган халык куркышып калды һәм кешеләргә шундый кодрәт биргән Аллаһыны данлады.

---

* **8:28** *...кабер-мәгарәләрдән...* – Яһүдиләр мәетләрне тауны тишеп ясалган кабер-мәгарәләргә куйганнар.

Гайсәнең Маттайны чакыруы

9 Шул урыннан китеп барганда, Гайсә салым җыя торган урында утыручы Маттай исемле кешене күрде һәм:

– Миңа ияр! – диде.

Маттай, торып, артыннан китте.

10 Гайсә аның өенә ашка килде. Анда күп кенә салым җыючылар һәм башка гөнаһлылар җыелып, Гайсә һәм Аның шәкертләре белән бергә ашап утырдылар. **11** Фарисейлар, моны күреп, шәкертләргә әйттеләр:

– Ни өчен Остазыгыз салым җыючылар һәм гөнаһлылар белән бергә ашап утыра?

12 Гайсә, моны ишетеп:

– Табиб сәламәт кешеләргә түгел, ә авыруларга кирәк. **13** Барыгыз һәм «Мин корбаннар түгел, рәхим-шәфкать телим»* дигән сүзләрнең мәгънәсен өйрәнегез. Мин бит тәкъва кешеләрне түгел, гөнаһлыларны чакырырга килдем, – дип җавап бирде.

Ураза тоту хакында сорау

14 Шуннан соң янына Чумдыручы Яхъяның шәкертләре килеп:

– Без һәм фарисейларның шәкертләре еш ураза тотабыз. Ни өчен Синекеләр ураза тотмыйлар? – дип сорадылар.

15 Гайсә аларга:

– Кияү әле яннарында чакта, туйдагы кунаклар кайгыра аламы?! Әмма килер бер көн, кияүне алар яныннан алып китәрләр, әнә шул чакта алар ураза тотарлар. **16** Иске киемгә яңа тукымадан ямаулык салмыйлар, чөнки яңа ямаулык, утырып, иске тукыманы тарттырыр, һәм тишек тагын да зураер. **17** Яңа шәрабны иске турсыкка* салмыйлар, югыйсә иске турсык тишелер дә шәраб та агып бетәр, турсык та әрәм булыр. Киресенчә, яңа шәрабны яңа турсыкка салалар. Шул вакытта шәраб та, турсык та сакланып калыр, – дип җавап бирде.

Гайсәнең үлгән кызны һәм авыру хатынны терелтүе

18 Гайсә шулай сөйләп торганда, янына яһүдиләр башлыгының берсе килеп тез чүкте һәм:

– Әле генә кызым үлде. Ә Син янына килеп, өстенә ᶜкулларыңны куйчы, һәм ул терелеп китәр! – дип әйтте.

19 Гайсә, урыныннан торып, шәкертләре белән шул кеше артыннан китте. **20** Шул вакыт унике ел дәвамында кан килүдән интеккән бер хатын, Гайсәнең артыннан килеп, өс киеменең чабуына орынды. **21** Ул: «Киеменә генә кагылсам да савыгыр идем», – дип уйлаган иде. **22** Гайсә борылып карады да, аны күреп:

– Кыю бул, кызым! Сине ышануың савыктырды, – диде.

Шул вакытта ук хатын савыктырылды.

---

* **9:13** Карагыз: «Һошея», 6:6.

* **9:17** *Турсык* – сыеклык өчен капчык сыман зур күн савыт.

23 Башлыкның өенә кергәч, Гайсә анда матәм көйләрен уйнаучыларны һәм елаучылар төркемен күреп:
24 – Китегез моннан! Кыз бала үлмәгән, ул йоклый! – диде.
Аңардан көлә башладылар. 25 Ләкин халык өйдән чыгарылгач, Гайсә, бүлмәгә кереп, кызның кулыннан тотты, һәм кыз торып басты. 26 Бу хактагы хәбәр бөтен тирә-якка таралды.

Гайсәнең ике сукырны һәм телсез кешене савыктыруы

27 Гайсә аннан киткәндә, артыннан ике сукыр иярде.
– Давыт Углы, безне кызганчы! – дип кычкырдылар алар.
28 Ул өйгә кергәч, бу сукырлар янына килделәр. Гайсә алардан:
– Ярдәм итә алуыма сез ышанасызмы? – дип сорады.
– Әйе, Әфәндем, – дип җавап бирделәр алар.
29 Гайсә аларның күзләренә кагылды һәм:
– Ышануыгызча булсын сезгә, – диде.
30 Аларның күзләре ачылып китте. Гайсә аларга:
– Карагыз аны, бу хакта беркем дә белмәсен, – дип каты кисәтеп әйтте.
31 Әмма алар, киткәч, Аның хакында бөтен тирә-якта сөйләп йөрделәр.
32 Алар китәм дигәндә, Гайсә янына җен кагылган телсез кешене китерделәр. 33 Гайсә җенне куып чыгаргач, телсез кеше сөйләшә башлады. Моңа халык хәйран калып:
– Исраилдә беркайчан да мондый хәлнең булганы юк, – дип әйтте.
34 Ләкин фарисейлар:
– Ул җеннәр башлыгы ярдәме белән җеннәрне куып чыгара, – дип каршы сөйләделәр.
35 Гайсә гыйбадәтханәләрдә гыйлем биреп, бөтен шәһәрләр һәм авыллар буйлап Патшалык хакындагы Яхшы хәбәрне игълан итеп, халыкны төрле авырулардан һәм чирләрдән савыктырып йөрде. 36 Ул халык төркемнәрен күреп кызганды: алар, көтүчеләре булмаган сарыклардай борчылган һәм таралган иделәр. 37 Шул чакта Гайсә шәкертләренә әйтте:
– Урасы ашлык күп, ә уракчылар аз. 38 Шуңа күрә Үз ашлыгын урып алу өчен, эшчеләр җибәрсен дип, ашлык Хуҗасына ялварыгыз.

Уникe шәкертне сайлау

10 1 Гайсә Үзенең янына унике шәкертен чакырып алып, аларга явыз рухларны куып чыгару һәм төрле авырулардан, төрле чирләрдән савыктыру кодрәтен бирде. 2 Менә ул унике [c]рәсүлнең исеме: беренчесе – Петер дип аталган Шимун һәм аның бертуган кардәше Әндри, Зебедәй углы Ягъкуб һәм аның бертуган кардәше Яхъя, 3 Филип һәм Бартулумай, Томас һәм салым җыючы Маттай, Һалфай углы Ягъкуб, Таддай, 4 Көрәшче Шимун* һәм Гайсәгә хыянәт итәчәк Яһүдә Искариот.

---

* **10:4** *Көрәшче Шимун* – Рим хакимлеген көч белән бәреп төшерүне яклап көрәшүче яһүдиләр төркеменең әгъзасы.

Гайсәнең уникe шәкертен җибәрүе

5 Нәсыйхәт биреп, Гайсә менә шушы уникене юлга озатты:
– Башка халыкларга бармагыз һәм ᶜСамареянең бер шәһәренә дә кермәгез.
6 Бигрәк тә Исраил халкының югалган сарыклары янына барыгыз. 7 Барганда исә:
«Күкләр Патшалыгы инде якын!» – дип хәбәр итегез. 8 Авыруларны савыктырыгыз, үлгәннәрне терелтегез, махаулыларны тазартыгыз, җеннәрне куып чыгарыгыз.
Бушлай алдыгыз – бушлай бирегез. 9 Билбау янчыгыгызга салу өчен, үзегез белән
алтын да, көмеш тә, бакыр акча да алмагыз. 10 Биштәр дә, алмаш күлмәк тә, аяк
киеме дә, юл таягы да алмагыз – эшләгән кеше үзенә ризык бирелүгә лаек.
11 Берәр шәһәр яки авылга килгәч, лаеклы кешене табып, киткәнче аның өендә
калыгыз. 12 Өйгә кергәндә, иминлек теләген әйтегез. 13 Әгәр өйдәгеләр лаеклы булса, сез теләгән иминлек анда булсын, ә лаексыз булса, иминлегегез үзегезгә кире
кайтсын. 14 Ә берәр йорт яки шәһәрдә сезне кабул итмичә, сүзләрегезне тыңлап та
тормасалар, бу йорттан яки бу шәһәрдән киткәндә, аякларыгыздан тузанны какып
төшерегез. 15 Сезгә хак сүз әйтәм: кыямәт көнендә Сәдүм белән Гамура шәһәрләренең хәле ул шәһәрнекенә караганда җиңелрәк булыр.

Буласы эзәрлекләүләр

16 Мин сезне сарыклар сыман бүреләр арасына җибәрәм, шуңа күрә еланнардай
акыллы һәм күгәрченнәрдәй эчкерсез булыгыз. 17 Кешеләрдән сакланыгыз. Алар
сезне мәхкәмәләргә тапшырып хөкем итәрләр, гыйбадәтханәләрендә камчылар-
лар. 18 Сезне идарәчеләр, патшалар каршына Минем аркада алып барырлар. Сез аларга
һәм халыкларга шаһитлык бирерсез. 19 Үзегезне мәхкәмәгә алып барганда, нәрсә
һәм ничек сөйләрбез, дип хафаланмагыз: сезгә ул сәгатьтә нәрсә сөйләргә кирәклеге
белдерелер. 20 Әйткән сүзләрегез сезнеке булмас, сезнең аша Атагызның Рухы сөйләр.
21 Кардәш – кардәшен, ата баласын үлемгә тапшырыр, ә балалар ата-аналарына
каршы чыгып, аларны үтертер. 22 Минем аркада барысы да сезгә нәфрәт белән карар,
әмма ахырга кадәр чыдаган кеше котылыр. 23 Бер шәһәрдә эзәрлекли башласалар,
башкасына качыгыз. Хак сүз әйтәм: сез Исраилнең барлык шәһәрләрен әйләнеп
чыгарга өлгергәнче, Адәм Углы киләчәк.
24 Шәкерт үзенең остазыннан өстен булмый, хезмәтче дә үзенең хуҗасыннан
өстен булмый. 25 Шәкерт исә – остазы кебек, ә хезмәтче хуҗасы кебек булса, шул
җитә. Йорт хуҗасын Белзебул* дип атыйлар икән, өйдәгеләрен инде бигрәк тә
шулай дип атарлар.

Кемнән куркырга кирәк?

26 Шуңа күрә ул кешеләрдән курыкмагыз! Ачылмый калмас яшерен нәрсә һәм
беленмәс һичбер сер юк. 27 Мин сезгә караңгыда сөйләгәннәрне көн яктысында сөйләгез, пышылдап әйткәннәрне өй түбәләреннән игълан итегез. 28 Бәдәнне

---

* **10:25** *Белзебул* – иблис исемнәренең берсе. Белзебул кәнганиләрнең илаһы булган. Аны явыз рухлар башлыгы дип санаганнар. (Карагыз: «IV Патшалар», 1:2.)

үтереп тә, җанны үтерә алмаучылардан курыкмагыз. Күбрәк җанны да, бәдәнне дә җәһәннәмдә һәлак итүче Аллаһыдан куркыгыз!

29 Ике чыпчык бер бакыр тәңкәгә* сатыла түгелме? Әмма алай да аларның берсе
дә Атагызның рөхсәтеннән башка җиргә төшмәс. 30 Ә сезнең хәтта башыгыздагы
һәр чәч бөртеге дә санаулы. 31 Шулай итеп, курыкмагыз: сез өер-өер чыпчыклардан күпкә кадерлерәк.

Мәсих артыннан бару

32 Кешеләр алдында Мине икърар итүчене Мин дә Күктәге Атам алдында икърар
итәрмен. 33 Ә инде берәрсе кешеләр алдында Миннән ваз кичсә, Мин дә Күктәге
Атам хозурында аннан ваз кичәрмен.

34 Мине җиргә тынычлык китерер өчен килде дип уйламагыз. Мин тынычлык
китерергә дип килмәдем, әмма кылыч алып килдем. 35 Мин угыл белән атаны,
кыз белән ананы, килен белән кайнананы аерырга дип килдем. 36 Кеше өчен үз
өендәгеләр дошман булыр.

37 Атасын яки анасын Миннән артык яратучы Миңа лаек түгел. Углын яки кызын Миннән артык яратучы Миңа лаек түгел. 38 Үз ᶜхачын алып, Миңа иярмәгән
кеше Миңа лаек түгел. 39 Җанын үзе өчен сакларга тырышучы кеше аны югалтыр.
Ә Минем хакка җанын югалткан кеше аны табар.

40 Сезне кабул итүче Мине кабул итә. Ә Мине кабул итүче Мине Җибәрүчене
кабул итә. 41 Пәйгамбәрне пәйгамбәр булганы өчен кабул итүче пәйгамбәрнең
әҗерен алыр. Тәкъваны тәкъва булганы өчен кабул итүче тәкъваның әҗерен алыр.
42 Шушы иң түбәннәрнең берсенә, шәкертем булганы өчен, бер чынаяк салкын су
эчерсә, хак сүз әйтәм: ул кеше әҗерсез калмас.

Гайсәнең Чумдыручы Яхъяга җавабы

11 1 Гайсә, Үзенең унике шәкертенә нәсыйхәт биреп бетергәч, башка шәһәрләрдә гыйлем биреп һәм вәгазьләп йөрергә дип, аннан китеп барды.

2-3 Чумдыручы Яхъя исә, зинданда чакта Мәсихнең кылган гамәлләре хакында ишеткәч, Аңардан: «Килергә тиеш булган Зат Синме, әллә бүтән берәүне көтикме?» – дип сорарга шәкертләрен җибәрде. 4 Гайсә, аларга җавап биреп:

– Барыгыз, күргәннәрегезне һәм ишеткәннәрегезне Яхъяга кайтып сөйләгез:
5 сукырлар янә күрә, аксаклар йөри, махаулылар тазарына, чукраклар ишетә, үлгәннәр терелә һәм фәкыйрьләргә Яхшы хәбәр игълан ителә. 6 Минем хакта кем
шикләнми, шул бәхетле, – диде.

7 Яхъя шәкертләре киткәндә, Гайсә халыкка Яхъя хакында сөйли башлады:

– Сез чүлгә нәрсә карарга бардыгыз? Җилдә тирбәлә торган камышны карарга
дипме? 8 Нәрсә карарга бардыгыз инде сез? Купшы кием кигән кешенеме? Ә бит
купшы кием кигәннәр сарайларда яшиләр. 9 Ул чакта нәрсә карарга бардыгыз?
Пәйгамбәрнеме? Әйе! Мин сезгә әйтәм, ул пәйгамбәрдән дә бөегрәк! 10 Изге язмада:

---

* **10:29** *Бер бакыр тәңкә* – грек телендәге төп нөсхәдә «бер ассарион». Бер ассарион 1/16 динарга тигез. (Бер динар – эшченең бер көнлек хезмәт хакы.)

«Менә, Мин алдыңнан
хәбәрчемне җибәрәм,
Синең алдыңнан ул юл әзерләр»*, –
дип язылган сүзләр аның турында.

11 Сезгә хак сүз әйтәм: хатын-кыздан туган кешеләр арасында Чумдыручы Яхъядан бөегрәк һичкем булмады. Шуңа карамастан Күкләр Патшалыгында иң кечесе дип хисапланучы да аңардан бөегрәк. **12** Чумдыручы Яхъя көннәреннән алып бүгенгә хәтле Күкләр Патшалыгы өчен көрәш бара һәм көч куючылар аны кулга төшерәләр. **13** Барлык пәйгамбәрләр һәм бөтен Канун Яхъяга кадәр пәйгамбәрлек иттеләр, **14** әгәр кабул итәргә телисез икән, белегез: ул – килергә тиешле Ильяс. **15** Колагы булганнар – ишетсен!

16-17 Бүгенге буынны кемгә тиңләп була? Алар:

«Без сезгә күңелле көйләр уйнадык,
ә сез биемәдегез.
Без кайгылы җырлар җырладык,
ә сез кайгырып еламадыгыз», –

дип, базар мәйданында бер-берсенә кычкырып утыручы балаларга охшый. **18** Яхъя килде, ашамый да, шәраб та эчми, һәм кешеләр: «Аңа җен кагылган», – диләр. **19** Адәм Углы килде. Ул ашый да, эчә дә, ә алар: «Күрегезче, менә бирән, эчкече, салым җыючыларның һәм гөнаһлыларның дусты!» – диләр. Ә Аллаһының зирәклеге үзенең эшләре белән хак дип исбат ителә.

Тәүбәгә килмәгән шәһәрләр

20 Аннан соң Гайсә могҗизаларының күбесе эшләнгән шәһәрләрне тәүбәгә килмәгәннәре өчен шелтәли башлады:

21 – Кайгы сиңа, Хоразин! Кайгы сиңа, Бәйт-Сайда! Әгәр сездә кылынган могҗизалар Сур һәм Сидун шәһәрләрендә күрсәтелгән булса, алар күптән инде тупас киемнәргә төренеп һәм көлгә утырып тәүбә итәрләр иде. **22** Ләкин сезгә әйтәм, кыямәт көнендә Сур белән Сидунның хәле сезнекенә караганда җиңелрәк булыр. **23** Әй, Кәпәрнаум, әллә сине күкләргә күтәрерләр дип уйлыйсыңмы? Юк, ᶜүлеләр дөньясына төшерелерсең. Әгәр синдә кылынган могҗизалар Сәдүмдә эшләнсә, ул хәзерге көнгә кадәр сакланып калган булыр иде. **24** Ләкин сезгә әйтәм: кыямәт көнендә Сәдүм җиренә сиңа караганда җиңелрәк булыр.

Миңа килегез

25 Шунда Гайсә:

– Әй Атам, күк вә җирнең Хуҗасы! – дип әйтте. – Зирәкләрдән һәм акыл ияләреннән яшереп, аларны балаларга ачып бирүең өчен, Сиңа шөкрана кылам! **26** Әйе, Атам, Синең изге теләгең шундый булды! **27** Атам һәммә нәрсәне Миңа тапшырды. Углын Атасыннан башка һичкем белмидер. Атасы да Угылдан һәм Углы белдерергә теләгән кешедән гайре һичкемгә мәгълүм түгелдер.

---

* **11:10** Карагыз: «Малахи», 3:1.

28 Хәлдән тайганнар, авыр йөктән интегүчеләр, һәммәгез дә Миңа килегез. Мин
сезгә тынычлык бирермен. 29 Камытымны үзегезгә киегез һәм Миннән өйрәнегез,
чөнки Мин юаш, басынкы күңелле, һәм сез җаннарыгызга тынычлык табарсыз.
30 Камытым уңайлы һәм йөгем җиңел!

Шимбә хакында сорау

12 1 Бер ᶜшимбә көнне Гайсә иген кырлары аша үтеп бара иде. Ачыккан шәкерт-
ләре башаклар өзеп ашый башладылар. 2 Фарисейлар, моны күреп, Гайсәгә:
– Кара, шәкертләрең шимбә көнне эшләргә ярамаганны эшлиләр! – дип әйттеләр.
3-4 – Давыт һәм юлдашлары ачыккач, аның нәрсә эшләгәне хакында укыганыгыз
булмадымыни: ул, Изге йортка кереп, Аллаһыга багышланган икмәкләрне ашаган, ә аларны исә һичкемгә – ни аның үзенә, ни кешеләренә, руханилардан башка
һичкемгә дә ашарга рөхсәт ителмәгән*, – дип җавап кайтарды Гайсә. – 5 Аллаһы
йортында руханиларның шимбә көн канунын бозуларын, әмма моның аларга гаепкә саналмавын Канун китабыннан укымадыгызмы әллә? 6 Сезгә әйтәм: монда
Аллаһы йортына караганда бөегрәге бар. 7 Әгәр сез Аллаһының: «Мин корбаннар
түгел, рәхим-шәфкать телим»* дигән сүзләренең мәгънәсен аңласагыз, гаепсезләрне
хөкем итмәс идегез. 8 Адәм Углы – шимбә көннең Хуҗасы.

Гайсәнең кулы корышкан кешене савыктыруы

9 Аннан китеп, Гайсә гыйбадәтханәгә килде. 10 Анда кулы корышкан бер кеше
бар иде.
– Шимбә көнне савыктыру рөхсәт ителәме? – дип сорадылар кайберләре Гайсәдән. Чынлыкта исә алар Гайсәне гаепләргә сәбәп эзлиләр иде.
11 – Арагыздагы берәүнең бердәнбер сарыгы булып, ул сарык шимбә көнне чокырга егылып төшсә, аны чыгармас иде микән? – диде Гайсә. – 12 Кеше исә сарыктан
күпкә кадерлерәк бит. Шулай булгач, шимбә көнне яхшылык эшләү рөхсәт ителә.
13 Шуннан соң Ул теге кешегә:
– Кулыңны суз! – диде.
Ул кулын сузды, һәм кулы савыкты. Икенчесе кебек үк исән булды. 14 Фарисейлар исә, гыйбадәтханәдән китеп, Гайсәне ничек һәлак итү хакында бергәләшеп
киңәш кордылар.

Аллаһының сайланган Хезмәтчесе

15 Гайсә, бу хакта белеп, аннан китте. Артыннан күп халык иярде. Ул авыруларның барысын да савыктырды. 16 Әмма Үзенең кем булуы хакында беркемгә дә
сөйләмәскә кушты. 17 Бу вакыйгалар Ишагыйя пәйгамбәр аша әйтелгән сүзләр
гамәлгә ашсын өчен булды:

18 «Менә Үзем сайлап алган Хезмәтче,
Минем сөеклем, җанымның шатлыгы.

---

* 12:3-4 Карагыз: «I Патшалар», 21:1-6; «Чыгыш», 25:30.

* 12:7 Карагыз: «Һошея», 6:6.

Мин Аны Рухым белән сугарырмын,
һәм Ул халыкларга гадел хөкемне игълан итәр.
19 Ул бәхәсләшмәс, кычкырмас,
урамнарда тавышын һичкем ишетмәс.
20 Гаделлекне җиңүгә ирештергәнче,
чатнаган камышны сындырып төшермәс,
пыскып яткан филтәне сүндермәс.
21 Халыклар Аның исеменә өмет багларлар*».

Гайсә һәм Белзебул

22 Аннары Гайсә янына җен кагылган кешене китерделәр. Ул сукыр һәм телсез иде. Гайсә аны савыктырды, һәм ул сөйләшә, күрә башлады. 23 Кешеләр шаккаттылар һәм:

– Давыт Углы була аламы Ул? – дип сорадылар бер-берсеннән.

24 Моны фарисейлар ишетеп:

– Җеннәр башлыгы Белзебул ярдәме белән генә Ул җеннәрне куып чыгара, – диделәр.

25 Гайсә, аларның уйларын белеп:

– Үз эчендә бүлгәләнгән һәр патшалык җимерелер. Шулай ук үз эчендә бүлгәләнгән шәһәр яки гаилә дә таркалыр. 26 Әгәр [c]шайтан шайтанны куып чыгара икән, димәк, үз-үзенә каршы көрәшә. Аның патшалыгы ничек сакланып калыр икән? 27 Ә инде Мин Белзебул ярдәме белән җеннәрне куып чыгарам икән, ияртеннәрегез кем ярдәмендә куып чыгара соң?! Шул сәбәпле алар сезнең хөкемчегез булыр. 28 Ә инде Мин Аллаһы Рухы белән җеннәрне куып чыгарам икән, димәк, сезгә Аллаһы Патшалыгы инде килеп җитте дигән сүз, – диде.

29 – Кем көчле кешенең өенә кереп, аның малын талар икән?! Башта ул аны бәйләп куярга тиеш. Бәйләсә генә, ул аның өен талап чыга алыр.

30 Минем яклы булмаган – Миңа каршы дигән сүз. Кем Минем белән җыймый, ул тарката. 31 Шуңа күрә Мин сезгә әйтәм: кешеләрнең бөтен гөнаһлары һәм көферлеге кичерелер, әмма Аллаһы Рухына каршы көферләнү кичерелмәс. 32 Адәм Углына каршы берәр нәрсә әйтүче кичерелер, әмма Изге Рухка каршы берәр нәрсә әйтүче хәзерге заманда да, киләчәктә дә кичерелмәс.

Җимешенә карап, агачы беленә

33 Яхшы җимеш китерер өчен, агачның яхшы булуы кирәк. Әгәр агач начар икән, җимешләре дә начар булыр. Җимешенә карап, агачы беленә. 34 Елан токымы! Явыз була торып, сез ничек яхшы сөйләшә аласыз? Кеше күңеленнән нәрсә ташыса, телендә дә шул була. 35 Яхшы кеше үзенең яхшылык хәзинәсеннән яхшылык чыгара, ә явыз кешенең явызлык хәзинәсеннән явызлык саркый. 36 Сезгә әйтәм: әйтелгән һәр буш сүз өчен кешеләр кыямәт көнендә хисап тотачак. 37 Әйткән сүзләреңә карап, сине акларлар, әйткән сүзләреңә карап хөкем итәрләр.

---

* **12:18-21** Карагыз: «Ишагыйя», 42:1-4.

38 Шуннан соң канун белгечләре һәм фарисейлар арасыннан берничәсе Аңа:
– Остаз, без Синең берәр илаһи билге күрсәтүеңне телибез, – дип әйттеләр.
39 Ләкин Гайсә аларга:
– Явыз һәм Аллаһыга иман итмәүче буын билге таләп итә, әмма аларга Юныс пәйгамбәр галәмәтеннән башка билге бирелмәс, – дип җавап бирде. – 40 Юныс пәйгамбәр диңгез җанварының карынында өч көн һәм өч төн үткәргән кебек*, Адәм Углы да җир куенында өч көн һәм өч төн үткәрер. 41 Ниневәлеләр кыямәт көнендә бу буын кешеләре белән бергә торып, аларны гаепләрләр, чөнки алар Юныс пәйгамбәрнең вәгазен ишетеп тәүбәгә килгәннәр иде. Ә Мондагы – Юныстан бөегрәк.
42 Көньяк патшабикәсе кыямәт көнендә, бу буын кешеләре белән бергә торып, аларны гаепләр, чөнки ул, Сөләйман патшаның зирәк сүзләрен тыңлау өчен, җир читеннән килгән булган*. Ә Мондагы Сөләйманнан бөегрәк.
43 Явыз рух, кешедән чыкканнан соң, сусыз урыннарда үзенә сыеныр урын эзләп йөри, әмма таба алмый. 44 Ул: «Элекке йортыма әйләнеп кайтыйм әле», – ди. Кире кайткач, ул аны кешесез, себерелгән һәм җыештырылган хәлдә күрә. 45 Аннары ул үзеннән дә явызрак җиде рухны иярtеп кайтып, алар шунда яши башлыйлар. Шуннан әлеге кешенең хәле элеккегә караганда да начарлана. Бу явыз буын белән дә шулай булыр.

Гайсәнең анасы һәм туганнары

46 Гайсә халыкка сөйләгәндә, анасы һәм энеләре тышта тордылар: алар Гайсә белән сөйләшергә теләделәр. 47 Ниндидер бер кеше Гайсәгә:
– Анаң белән энеләрең тышта көтеп торалар. Алар Синең белән сөйләшергә телиләр, – дип әйтте.
48 Гайсә исә бу кешегә:
– Кем Минем анам һәм туганнарым кем? – җавап бирде. 49 Кулы белән шәкертләренә күрсәтеп:
– Менә Минем анам һәм туганнарым! – дип дәвам итте. – 50 Күктәге Атамның ихтыярын үтәүче кеше Миңа ир туганым да, кыз туганым да, анам да була.

Чәчүче хакында гыйбрәтле хикәя

13 1 Шул көнне Гайсә, өйдән чыгып, күл ярына барып утырды. 2 Аның тирәсенә күп халык җыелды. Шунлыктан Аңа көймәгә утырырга туры килде, ә бөтен халык яр буенда басып торды. 3 Гайсә гыйбрәтле хикәяләр ярдәмендә аларга күп нәрсә хакында сөйләде:
– Менә бер кеше чәчүгә чыккан, ди. 4 Чәчкәндә, орлыкларның бер өлеше юл буена төшкән. Кошлар, очып килеп, аларны чүпләп бетергән. 5 Икенче бер өлеше аз туфраклы ташлы урынга төшкән. Орлык өстә генә ятканга күрә, бик тиз шытып чыккан. 6 Ә инде кояш чыгып кыздыргач, тамырланып өлгермәгәнгә, үсентеләр шиңеп төшкәннәр. 7 Орлыкларның башкалары күгәнлеккә төшкән. Күгән куаклары,

---

* 12:40 Карагыз: «Юныс», 2:1.
* 12:42 Карагыз: «III Патшалар», 10:1-10.

үсеп, аларны басып киткән. 8 Ә башка орлыклар уңдырышлы җиргә төшкән һәм йөзләтә, алтмышлата, утызлата уңыш биргән. 9 Колагы булганнар – ишетсен!

10 Шәкертләре, Аның янына килеп:

– Син ни өчен халык белән кинаяле хикәяләр ярдәмендә сөйләшәсең? – дип сорадылар.

11 – Сезгә Күкләр Патшалыгының серләрен белү бирелгән, ә аларга бирелмәгән, – диде Ул. – 12 Кемдә бар булса, шуңа бирелер һәм аңарда артыгы белән булыр. Ә кемдә юк икән, аңардан булганы да тартып алыныр. 13 Менә шуңа күрә Мин аларга кинаяле хикәяләр кулланып сөйлим: алар бит карыйлар, ләкин күрмиләр, тыңлыйлар, ләкин ишетмиләр һәм төшенмиләр. 14 Шулай Ишагыйянең пәйгамбәрлек сүзләре аларда тормышка ашты:

«Ничек кенә тыңласагыз да – аңламассыз,
ничек кенә карасагыз да – күрмәссез,
15 чөнки бу халыкның йөрәген май баскан.
Көчкә генә ишетә колаклар,
күзләрен дә алар йомганнар.
Әгәр шулай булмаса,
күзләре белән күрерләр,
колаклары белән ишетерләр иде.
Йөрәкләре белән аңларлар,
Миңа таба борылырлар
һәм Мин аларны савыктырыр идем»*.

16 Ләкин күзләрегез бәхетле, чөнки алар күрәләр, колакларыгыз бәхетле, чөнки алар ишетәләр. 17 Сезгә хак сүз әйтәм: сез күреп торган нәрсәләрне күп пәйгамбәрләр һәм тәкъвалар күрергә теләделәр, әмма күрмәделәр; сез ишетеп торган нәрсәләрне ишетергә теләделәр, әмма ишетмәделәр.

18 Шулай итеп, чәчүче хакындагы гыйбрәтле хикәянең нәрсә аңлатканын тыңлагыз. 19 Патшалык хакындагы сүзне ишетүче һәм аңламаучы һәркемнең йөрәгенә чәчелгәнне явыз иблис килеп алып китә. Бу – юл буена чәчелгән орлык. 20 Ташлы урынга чәчелгән орлык исә – сүзне ишетү белән шатланып кабул итүче кеше ул. 21 Әмма аның тамыры булмаганлыктан, түземлеге күпкә җитми. Сүз аркасында авырлыклар яки эзәрлекләүләр башланса, ул бик тиз чигенә. 22 Күгәнлеккә чәчелгәне исә – сүзне ишетүче кеше, әмма тормыш мәшәкатьләре һәм байлык артыннан куу сүзне басып китә һәм ул уңыш бирми. 23 Ә уңдырышлы җиргә чәчелгәне – сүзне ишетеп, аны аңлаучы кеше, ул җимеш бирә һәм уңышы йөзләтә, алтмышлата һәм утызлата була.

Тиле бодай хакында гыйбрәтле хикәя

24 Гайсә аларга тагын бер гыйбрәтле хикәя сөйләде:

– Күкләр Патшалыгы нәрсәгә охшаган? Күз алдыгызга китерегез: кеше үзенең басуына яхшы орлыгын чәчкән. 25 Әмма төнлә, һәммәсе йоклаганда, дошманы

* **13:14-15** Карагыз: «Ишагыйя», 6:9-10.

килеп, иген арасына тиле бодай чәчеп киткән. 26 Үсентеләр күтәрелеп, башаклары күренгән вакытта, тиле бодай да күренә башлаган. 27 Йорт хуҗасының хезмәтчеләре аңа килеп: «Хуҗам, син бит үзеңнең басуыңа орлыкның иң яхшыларын чәчтең. Тиле бодай каян килеп чыккан соң?» – дип сораганнар. 28 «Бу – дошман эше», – дип җавап биргән хуҗалары. «Теләсәң, без барып утыйк аларны!» – дигәннәр алар. 29 Ләкин ул: «Кирәкми, югыйсә утаганда, тиле бодай белән бергә игенне дә йолкуыгыз бар. 30 Анысы да, монысы да урганга кадәр үссеннәр. Ә инде урак өстендә уручыларга әйтермен: „Яндыру өчен, иң элек тиле бодайны җыегыз һәм аларны көлтәләргә бәйләгез, ә игенне келәткә илтеп салыгыз“», – дип әйткән.

Горчица орлыгы һәм ачыткы хакында гыйбрәтле хикәяләр

31 Гайсә аларга тагын бер гыйбрәтле хикәя сөйләде:

– Күкләр Патшалыгы нәрсәгә охшаган? Күз алдыгызга китерегез: бер кеше үз басуына горчица орлыгын чәчкән, ди. 32 Ул бөтен орлыклардан да кечкенәрәк, ә инде үсеп җиткәч, бакчадагы һәммә үсемлекләрдән дә биегрәк, агач кебек була. Кошлар, очып килеп, ботаклары арасында оя коралар.

33 Гайсә аларга тагын бер гыйбрәтле хикәя сөйләде:

– Күкләр Патшалыгы нәрсәгә охшаган? Күз алдыгызга китерегез: менә бер хатын, ачыткы салып, бер капчык* оннан камыр басып куйган һәм берникадәр вакыттан камыры бик нык кабарган, ди.

34 Боларның барысын Гайсә халыкка кинаяле хикәя итеп сөйләде. Аларга кинаяле хикәясез бернәрсә дә сөйләмәде Ул. 35 Бу – пәйгамбәр әйткәннәр гамәлгә ашсын өчен булды:

«Авызымны ачып, кинаяле хикәяләр кулланып сөйләрмен,
дөнья яратылган көннәрдән бирле
сер булганнарны игълан итәрмен»*.

Тиле бодай хакындагы гыйбрәтле хикәянең мәгънәсе

36 Аннары, халыкны җибәреп, Гайсә өйгә керде. Шәкертләре янына килеп:

– Басудагы тиле бодай хакындагы гыйбрәтле хикәянең мәгънәсен безгә аңлатып бирче! – диделәр.

37 – Яхшы орлык чәчүче – Адәм Углы, – диде Гайсә. – 38 Басу – дөнья ул, яхшы орлыклар – Патшалык кешеләре, тиле бодай – явыз иблис кешеләре, 39 һәм аны чәчүче дошман – иблис. Урак өсте – дөнья бетү ул, ә уручылар – фәрештәләр. 40 Тиле бодайны җыеп, утта ничек яндырсалар, дөнья беткәндә дә, шулай булачак. 41 Адәм Углы фәрештәләрен җибәрер, алар Аның Патшалыгыннан гөнаһка тартучыларның һәм явызлык эшләүчеләрнең һәммәсен, җыеп, 42 янып торган утлы мичкә ташларлар. Анда елау һәм теш шыкырдату булыр. 43 Ә тәкъва кешеләр Аталарының Патшалыгында кояштай балкып торырлар. Колагы булганнар – ишетсен!

---

* 13:33 *...бер капчык...* – Грек телендәге төп нөсхәдә сүзгә-сүз: өч сатон; сатон – сыеклык үлчәү берәмлеге, 7,3 л. Яһүд телендәге төп нөсхәдә «сеа» дип бирелә.

* 13:35 Карагыз: «Зәбур», 77:2.

Яшерелгән хәзинә һәм энҗе хакында гыйбрәтле хикәя

44 Күкләр Патшалыгы нәрсәгә охшаган? Күз алдыгызга китерегез: берәү кырда
күмеп куелган хәзинә тапкан, ди. Ул аны яңадан күмеп куйган һәм, шатланып,
бөтен булган нәрсәсен сатып, шул кырны сатып алган.
45 Күкләр Патшалыгы тагын нәрсәгә охшаган? Күз алдыгызга китерегез: сәүдә-
гәр яхшы энҗеләр эзли, ди. 46 Менә ул искиткеч матур энҗе тапкан. Кайтып, бар
булган нәрсәсен саткан һәм аны сатып алган.

Ятьмәгә эләккән балыклар хакында гыйбрәтле хикәя

47 Күкләр Патшалыгы тагын нәрсәгә охшаган? Күз алдыгызга китерегез: балык-
чылар күлдә ятьмә салганнар һәм аңа төрле балыклар эләккән, ди. 48 Ятьмә балык
белән тулгач, алар ятьмәне ярга тартып чыгарганнар да, утырып, балыкларны
сайлый башлаганнар. Яхшыларын кәрзингә салганнар, яраксызларын исә читкә
ташлаганнар. 49 Дөнья беткәндә дә, шулай булачак: фәрештәләр килеп, тәкъва-
лардан яман кешеләрне аерырлар. 50 Аларны янып торган утлы мичкә ташларлар.
Анда елау һәм теш шыкырдату булыр.
51 Сез боларның барысын да аңладыгызмы?
– Әйе, – дип җавап бирделәр шәкертләре.
52 – Менә шуңа күрә, – диде аларга Гайсә, – Күкләр Патшалыгының шәкерте
булып киткән һәр канун белгече үзенең келәтеннән иске әйберләрен дә, яңаларын
да чыгаручы йорт хуҗасы белән охшаш.

Гайсәнең Насарада инкяр ителүе

53 Шушы гыйбрәтле хикәяләрне сөйләп бетергәч, Гайсә аннан китте. 54 Үз шә-
һәренә кайткач, Ул кешеләргә гыйбадәтханәдә гыйлем бирде. Тыңлаучыларның
һәммәсе таң калды.
– Шундый тирән акыл һәм кодрәтле эшләр Аңарда кайдан икән? – диделәр
алар. – 55 Ул балта остасының углы түгелме соң?! Аның анасы – Мәрьям, энеләре
– Ягъкуб, Йосыф, Шимун һәм Яһүдә түгелме?! 56 Аның бөтен сеңелләре монда
яшәмимени?! Шулай булгач, моның барысы Аңа кайдан килгән?
57 Һәм Аны кире кактылар.
– Пәйгамбәр һәр җирдә ихтирам ителә, фәкать үз илендә һәм гаиләсендә генә
хөрмәт күрми, – диде аларга Гайсә.
58 Алар ышанмаганга күрә, Ул анда кодрәтле эшләрне күп эшләмәде.

Чумдыручы Яхъяның үлеме

14 1 Шушы вакытта идарәче Һируд* Гайсә хакында ишетте. 2 Үзенең кешеләренә:
«Ул – үледән терелеп торган Чумдыручы Яхъя. Шуңа күрә Аның кодрәтле
эшләр күрсәтергә куәте бар», – диде ул.

---

* **14:1** *Һируд* – Һируд Антипас, Бөек Һирудның углы.

3 Һируд, бертуган кардәше Филипнең Һирудия хатыны аркасында, Яхъяны кулга алып, богаулап, зинданга япкан иде, 4 чөнки Яхъя: «Сиңа аның белән яшәргә ярамый», – дигән булган. 5 Һируд аны үтерер дә иде, әмма Яхъяны пәйгамбәр дип исәпләгән халыктан курыкты.

6 Һирудның туган көнендә Һирудиянең кызы кунаклар алдында биеде һәм Һирудка шулкадәр ошады ки, 7 ул ни генә сораса да, барын да бирергә ант итте. 8 Кыз исә анасы өйрәткәнчә:

– Хәзер үк Чумдыручы Яхъяның башын тәлинкәгә салып китер, – дип әйтте.

9 Патша кайгыга төште, әмма кунаклар алдында әйтелгән ант хакына кызның теләген үтәргә 10 һәм, зинданда Яхъяның башын кистерергә, дип әмер бирде. 11 Башны тәлинкәгә салып китерделәр һәм кызга бирделәр, ә ул анасына илтеп бирде.

12 Яхъяның шәкертләре килеп, аның гәүдәсен алып кабергә салдылар, аннары китеп, бу хакта Гайсәгә хәбәр иттеләр.

Биш меңне ашату

13 Гайсә исә бу хакта ишеткәч, ялгызы гына көймәгә утырып, аулак урынга китте. Әмма бу турыда билгеле булгач, кешеләр шәһәрләреннән чыгып, артыннан җәяүләп киттеләр. 14 Ярга чыккач, Гайсә зур халык төркемен күреп алды. Ул аларны кызганып, авыру булганнарын савыктырды. 15 Кич җиткәндә, Аның янына шәкертләре килеп:

– Биредә бик аулак, ә вакыт соң инде. Халыкны җибәр, авылларга барып, үзләренә ризык сатып алсыннар, – диделәр.

16 – Аларга китәргә кирәкми. Аларны үзегез ашатыгыз, – диде Гайсә.

17 – Безнең монда бары тик биш икмәк һәм ике балык кына бар, – дип әйттеләр тегеләр.

18 – Аларны Миңа алып килегез, – диде Гайсә.

19 Ул кешеләргә чирәмгә утырырга кушты. Биш икмәкне һәм ике балыкны алды да күккә карап шөкрана кылды һәм икмәкләрне сындыргалап, шәкертләренә бирде, ә алар исә халыкка өләштеләр. 20 Барысы да туйганчы ашады. Калган сыныкларны җыеп, унике кәрзингә тутырдылар. 21 Ашаучыларның саны исә, хатыннарны һәм балаларны исәпкә алмаганда, биш меңгә якын иде.

Гайсәнең су өстеннән атлап килүе

22 Шул ук вакытта Гайсә шәкертләренә, көймәгә утырып, Үзеннән алданрак аргы якка чыгарга кушты. Ә Үзе, халыкны кайтарып җибәргәнче, шунда калды. 23 Халыкны җибәргәч, аулакта дога кылырга дип, Гайсә тауга күтәрелде. Кич җиткәндә дә, Ул анда ялгызы булды. 24 Ә көймә исә ярдан ераклыкта*, һәм, җил каршы булганлыктан, аңа көчле дулкыннар бәрә иде. 25 Иртәнге өч белән алты арасында*

---

* **14:24** *...ярдан ераклыкта...* – Грек телендәге төп нөсхәдә сүзгә-сүз: берничә стадиядә; стадия – озынлык үлчәү берәмлеге, 192 м.

* **14:25** *Иртәнге өч белән алты арасында...* – Грек телендәге төп нөсхәдә сүзгә-сүз: төннең дүртенче сак вакытында. Рим системасы буенча, төн өчәр сәгатьтән торган дүрт сак вакытына бүленгән булган.

Гайсә, су өстеннән атлап, алар янына китте. 26 Шәкертләре Гайсәнең су өстеннән килүен күреп куркыштылар:

– Бу – өрәк! – диделәр һәм куркуларыннан кычкырып җибәрделәр.

27 – Тынычланыгыз, Мин бу! Курыкмагыз! – диде шунда ук аларга Гайсә.

28 Шуннан соң Петер Аңа:

– Хакимем! Әгәр Син булсаң, яныңа су өстеннән атлап килергә әмер бирче миңа, – дип эндәште.

29 – Кил, – диде аңа Гайсә.

Петер, көймәдән чыгып, су өстеннән Гайсәгә таба атлады. 30 Әмма җилнең көчле булуын тоеп куркып китте һәм бата башлады.

– Коткар мине, Хакимем! – дип кычкырып җибәрде ул.

31 Гайсә шунда ук, кулын сузып, аны эләктереп алды һәм:

– Сай иманлы син, нигә икеләндең? – дип сорады.

32 Алар көймәгә кергәч, җил тынды. 33 Көймәдәге шәкертләре Гайсә каршында йөзтүбән капландылар.

– Син – чыннан да Аллаһы Углы! – диделәр алар.

34 Алар, күлне кичеп, Геннисарет ярына чыктылар. 35 Җирле халык, Гайсәне танып, бу хакта шундагы бөтен әйләнә-тирәгә хәбәр таратты. Аның янына барлык авыруларны алып килделәр. 36 Алар киеменең чабуына гына булса да кагылырга рөхсәт бирүен үтенделәр. Кагылган һәр кеше савыкты.

Аллаһы әмере һәм ата-бабалардан килгән йолалар

15 1 Шуннан соң Гайсә янына Иерусалимнән фарисейлар һәм канун белгечләре килделәр.

2 – Ни өчен Синең шәкертләреңата-бабалардан килгән йолаларны бозалар: ашар алдыннан кулларын юмыйлар? – дип сорадылар.

3 – Ә сез ни өчен үзегезнең йолаларыгыз хакына Аллаһы әмерен бозасыз? – дип каршы төште Гайсә. – 4 Аллаһы: «Үз атаңны һәм анаңны хөрмәт ит»* һәм «Атасын яки анасын хурлаган кеше үлем җәзасына тартылырга тиеш»*, – дип әйткән. 5 Ә сез: «Берәрсе атасына яки анасына: „Сиңа бирәсе бүләкне мин Аллаһыга бирергә вәгъдә иттем“, – дип әйтә икән, 6 аңа инде ата-анасын хөрмәтләмәсә дә ярый», – дип өйрәтәсез. Моның белән сез үзегезнең йолагыз хакына Аллаһы сүзен юкка чыгарасыз. 7 Икейөзлеләр! Сезнең хакта Ишагыйя пәйгамбәр, алдан күреп, дөрес әйткән:

8 «Бу халык Мине телдә генә хөрмәт итә,
ә йөрәге Миннән ерак.
9 Миңа табынулары бушка:
алар кеше уйлап чыгарган кагыйдәләргә өйрәтәләр»*.

10 Гайсә, халыкны Үзе янына чакырып:

---

* 15:4 Карагыз: «Чыгыш», 20:12; «Канун», 5:16.

* 15:4 Карагыз: «Чыгыш», 21:17; «Левиләр», 20:9.

* 15:8-9 Карагыз: «Ишагыйя», 29:13.

– Тыңлагыз һәм аңларга тырышыгыз. 11 Аллаһы алдында кешене авызына кергән
нәрсә нәҗесли алмый, киресенчә, авызыннан чыккан нәрсә нәҗесли, – дип әйтте.
12 Шуннан соң, шәкертләре янына килеп:
– Сүзләреңне ишетеп, фарисейларның рәнҗүләрен беләсеңме? – диделәр.
13 – Күктәге Атам тарафыннан утыртылмаган һәр үсенте тамыры белән йолкына-
чак, – диде Ул. – 14 Калдырыгыз аларны! Сукырларны җитәкләп йөрүче сукырлар
алар. Сукыр сукырны җитәкләп бара икән, чокырга икесе дә егылып төшәчәк.
15 – Безгә бу сүзләрне аңлатып бирче, – дип мөрәҗәгать итте Аңа Петер.
16 – Әллә сез дә һаман аңламыйсызмы?! – диде Гайсә. – 17 Авызга кергән нәрсәнең
карынга керүе, ә аннан тышка чыгарылып ташланылуы сезгә аңлашылмыймыни?
18 Кешенең авызыннан чыкканы йөрәгеннән чыга. Аны шул нәҗеслидер. 19 Явыз
ниятләр, кеше үтерү, зиначылык, фәхешлек, урлашу, ялган шаһитлык итү, хурлау
кешенең йөрәгеннән чыга бит. 20 Кешене менә шулар, юылмаган куллар белән ашау
кешене нәҗесләми.

Кәнган хатынының иманы

21 Гайсә ул урыннан Сур һәм Сидун җирләренә китте. 22 Янына шул җирләрдә
яшәүче [c]Кәнган хатыны килеп:
– Әфәндем, Давыт Углы! Кызган мине: кызыма җен кагылган һәм ул бик нык
газаплана! – дип кычкырды.
23 Әмма Гайсә аңа бер сүз белән дә җавап кайтармады. Шәкертләре, янына ки-
леп, Аңардан үтенә башладылар:
– Җибәр аны. Югыйсә ул кычкырып безнең арттан килә.
24 Гайсә исә:
– Мин Исраил халкының югалган сарыкларына гына җибәрелгән идем, – дип
җавап бирде.
25 Әмма хатын якын килде һәм, Аның каршында йөзтүбән капланып:
– Әфәндем, миңа ярдәм итче! – диде.
26 – Икмәкне, балалардан тартып алып, көчекләргә ташлау яхшы түгел, – диде
Гайсә.
27 – Әйе, Әфәндем. – дип җавап кайтарды хатын. – Ләкин көчекләр дә хуҗа-
рының өстәленнән коелган валчыкларны ашый бит.
28 Гайсә аңа:
– Әй, ханым! Синең иманың нык! Сиңа теләгәнеңчә булсын, – диде.
Шул вакытта ук аның кызы савыкты.

Дүрт меңне ашату

29 Аннан киткәч, Гайсә Гәлиләя күле буеннан атлады. Ул тауга менеп утырды.
30 Янына халык төркемнәре килеп, үзләре белән аксакларны, сукырларны, гари-
пләрне, телсезләрне һәм башка күп төрле авыру кешеләрне китерделәр. Авыруларны
Аның аяклары янына салдылар, һәм Гайсә аларны савыктырды. 31 Телсезләрнең
сөйләшүен, гарипләрнең савыгуын, аксакларның йөрүен һәм сукырларның күзләре
ачылганын күреп, халык таң калды. Алар Исраил Алласын данладылар.

32 Гайсә шәкертләрен чакырып, аларга:
– Кешеләр кызганыч. Алар янымда инде өч көн, ә ашарларына һичнәрсәләре юк. Аларны ач килеш җибәрәсем килми: юлда хәлсезләнерләр, – дип әйтте.
33 – Шундый төркемне туендырырлык икмәкне монда, чүлдә, кайдан алыйк? – диделәр Аңа шәкертләре.
34 – Сездә ничә икмәк бар? – дип сорады Гайсә.
– Җиде икмәк һәм берничә кечкенә балык, – дип җавап бирделәр алар.
35 Гайсә халыкка утырырга кушты һәм, 36 җиде икмәкне һәм балыкларны алып, шөкрана кылгач, аларны сындыргалады һәм шәкертләренә бирде, ә шәкертләре халыкка өләште. 37 Барысы да туйганчы ашадылар. Калган сыныкларны җиде кәрзин тутырып җыйдылар. 38 Ә ашаучылар исә, хатыннарны һәм балаларны исәпкә алмаганда, дүрт мең кеше иде.
39 Халыкны кайтарып җибәргәч, Гайсә көймәгә утырды һәм Мәгедән җирләренә юл тотты.

Гайсәдән илаһи билге күрсәтүен таләп итүләре

16 1 Аннан соң Гайсә янына фарисейлар һәм саддукейлар килделәр. Сынарга теләп, Аңардан күктән берәр илаһи билге күрсәтүен үтенделәр. 2 Әмма Ул:
– Кич белән сез: «Күк йөзе кызыл, шуңа күрә һава торышы яхшы булыр», – дисез. 3 Ә иртән иртүк: «Бүген давыл булачак, чөнки күк йөзе кып-кызыл һәм хәвефле», – дисез. Күккә карап, сез һава торышын әйтә аласыз, ә вакытларның билгеләрен аера белмисез. 4 Аллаһыга иман итмәүче явыз буын кешеләре! Илаһи билгеләр таләп итәсез, әмма сезгә Юныс пәйгамбәр галәмәтеннән башка билге бирелмәс, – дип җавап бирде.
Һәм Гайсә аларны калдырып китте.

Фарисейлар һәм саддукейлар ачыткысы

5 Башка ярга килеп җиттеләр. Шәкертләре үзләре белән икмәк алырга онытканнар иде. 6 Шунда Гайсә аларга:
– Карагыз, фарисейлар һәм саддукейлар ачыткысыннан сакланыгыз!
7 Алар исә үзара: «Икмәгебез булмаганга, шулай әйтәдер», – диештеләр. 8 Гайсә, моны белеп:
– Сай иманлылар! Сез ни өчен икмәгегез юклыгы турында сөйләшәсез? 9 Сез берни дә аңламыйсызмыни?! Биш мең кешегә өләшкән биш икмәкне оныттыгызмы?! Сез ул вакытта ничә кәрзин җыеп алдыгыз? 10 Ә җиде икмәкне дүрт меңгә өләшү хакында? Сез ул вакытта ничә кәрзин җыеп алдыгыз? 11 Икмәк хакында әйтмәвем сезгә аңлашылмыймы?! Фарисейлар һәм саддукейлар ачыткысыннан сакланыгыз! – диде.
12 Шунда алар Гайсәнең икмәк ачыткысыннан түгел, ә фарисейлар һәм саддукейлар тәгълиматыннан сакланырга кушуын аңладылар.

Кем ул Гайсә?

13 Филип Кайсариясе шәһәре янындагы җиргә килгәч, Гайсә шәкертләреннән:
– Кешеләр Адәм Углын кем дип белә? – дип сорады.

14 – Берәүләр Аны – Чумдыручы Яхъя, ди, икенчеләре – Ильяс, ә кайберләре исә Иремия яки башка пәйгамбәрләрнең берсе дип исәплиләр, – дип җавап бирделәр алар.

15 – Ә сез, сез Мине кем дип беләсез? – дип сорады Гайсә.

16 – Син – Мәсих, тере Аллаһының Углы, – дип җавап бирде Шимун Петер.

17 – Яхъя углы Шимун, син бәхетле, чөнки моны сиңа кеше түгел, ә Минем Күктәге Атам ачып бирде, – диде Гайсә. 18 – Шуңа күрә Мин сиңа әйтәм: син – Петер*, һәм бу кыяда Мин Үземә ᶜиман итүчеләр бердәмлеген* төзеячәкмен. Аны үлеләр дөньясы* җиңә алмас. 19 Мин сиңа Күкләр Патшалыгының ачкычларын бирермен. Син җирдә тыйганны Аллаһы күкләрдә тыячак, ә җирдә рөхсәт иткәнне Аллаһы күкләрдә рөхсәт итәчәк.

20 Аннан соң шәкертләренә Үзенең Мәсих булуын һичкемгә дә әйтмәскә кушты.

Гайсәнең Үз үлеме хакында әйтүе

21 Шул вакыттан алып, Гайсә шәкертләренә Үзенең Иерусалимгә барырга һәм анда ᶜөлкәннәр, баш руханилар һәм канун белгечләре тарафыннан күп газапларга дучар ителергә, анда үтерелергә, әмма өченче көнне терелтеп торгызылырга тиешлеге хакында ачык итеп сөйли башлады.

22 Петер исә, Аны читкәрәк алып китеп, каршы әйтә башлады:

– Сине Аллаһы сакласын, Хакимем! Синең белән мондый хәл була күрмәсен!

23 Әмма Гайсә, борылып, Петергә:

– Кит янымнан, иблис! Син Мине юлдан яздырырга тырышасың. Уйларың Аллаһыдан түгел, синдә адәми уйлар, – диде.

24 Аннары Гайсә шәкертләренә болай диде:

– Минем арттан барырга теләгән кеше үз-үзеннән баш тартып, хачын күтәрсен дә Миңа иярсен. 25 Чөнки үз җанын саклап калырга теләгән кеше аны югалтыр. Ә үз җанын Минем хакка югалткан кеше аны табар. 26 Бөтен дөньяны яулап, җанын харап итсә, кешегә моннан ни файда? Кеше, нәрсә биреп, үз җанын кайтарып ала алыр икән? 27 Адәм Углы Атасының балкып торган шөһрәте һәм Үз фәрештәләре белән килер дә һәркемгә гамәленчә бирер. 28 Сезгә хак сүз әйтәм: шушында басып торучыларның кайберләре Адәм Углының Патша булып килүен күргәнче дөнья куймаячаклар.

Гайсәнең кыяфәте үзгәрүе

17 1 Алты көн узганнан соң, Гайсә Петерне, Ягъкубны һәм аның бертуган кардәше Яхъяны Үзе белән алып, биек тауга күтәрелде. Алар анда үзләре генә иде. 2 Шунда аларның күз алдында Гайсәнең кыяфәте үзгәреп китте: йөзе кояштай балкыды, ә киемнәре яктылык кебек ап-ак булды. 3 Менә алар каршында Муса

---

* **16:18** *Петер* – грек телендә «кыя» дигән мәгънәне аңлата.

* **16:18** *...Үземә иман итүчеләр бердәмлеген...* – Грек телендәге төп нөсхәдә сүзгә-сүз: Минем җыеным.

* **16:18** *...үлеләр дөньясы...* – Грек телендәге төп нөсхәдә сүзгә-сүз: үлеләр дөньясы капкалары.

белән Ильяс пәйгамбәрләр пәйда булып, Гайсә белән сөйләштеләр. 4 Шунда Петер Гайсәгә:

– Хакимебез! Безнең монда булуыбыз ничек яхшы! Телисеңме, өч чатыр корам: берсен Сиңа, берсен Мусага, берсен Ильяска? – дип әйтте.

5 Петер сөйләгән вакытта, балкып торган болыт төшеп, аларны каплады. Болыт эченнән: «Бу Минем сөекле Углымдыр, Ул – Минем куанычым. Аны тыңлагыз!» дигән өн килеп иреште.

6 Бу тавышны ишетеп, шәкертләр йөзтүбән капландылар һәм нык куркыштылар. 7 Гайсә, яннарына килеп, аларга кагылды һәм:

– Торыгыз, курыкмагыз! – диде.

8 Шәкертләр, күтәрелеп карагач, Гайсәдән башка беркемне дә күрмәделәр.

9 Таудан төшкәндә, Гайсә аларга боерып:

– Адәм Углы үледән терелтеп торгызылганга кадәр, күргәнегез хакында беркемгә дә сөйләмәгез, – дип әйтте.

10 – Ә канун белгечләре ни өчен, башта Ильяс килергә тиеш, дип әйтәләр соң? – дип сорадылар шәкертләре.

11 – Дөрестән дә, башта Ильяс килеп, бар нәрсәне әзерләп куяр*, – дип җавап бирде Гайсә. – 12 Сезгә әйтәм: Ильяс килде инде, ләкин кешеләр аны танымадылар һәм аның белән ни теләсәләр, шуны эшләделәр. Шулай ук Адәм Углы да алар аркасында күп газаплар кичерәчәк.

13 Шунда шәкертләре Гайсәнең Чумдыручы Яхъя хакында сөйләгәнен аңладылар.

Гайсәнең җен орган малайны савыктыруы

14 Алар халык төркеме янына әйләнеп кайткач, бер кеше килде дә Гайсә алдында тез чүгеп:

15 – Әфәндем, углымны кызганчы! Аңарда өянәк авыруы, ул бик газаплана. Еш кына әле утка, әле суга ташлана. 16 Мин аны шәкертләреңә китергән идем, әмма алар аны савыктыра алмадылар, – диде.

17 – Әй, имансыз һәм бозык буын! Миңа сезнең белән күпме булырга? Күпме сезгә түзеп торырга? Малайны яныма китерегез! – диде Гайсә.

18 Гайсә җенгә чыгарга әмер бирде. Җен чыгып китте, малай шул мизгелдә үк савыкты.

19 Шәкертләре Гайсә белән ялгыз гына калгач, янына килделәр һәм:

– Ни өчен без аны куып чыгара алмадык? – дип сорадылар.

20 – Чөнки иманыгыз аз, – дип җавап бирде Гайсә. – Сезгә хак сүз әйтәм: горчица орлыгы кадәр генә иманыгыз булса һәм менә бу тауга: «Моннан тегендә күчеп кит», – дип әйтә калсагыз, ул урыныннан күчәр иде. Сезнең өчен мөмкин булмаган һичнәрсә булмас иде. [21]*

---

* 17:11 Карагыз: «Малахи», 4:5-6.

* 17:21 Кайбер кулъязмаларда 21 нче аять тә бар: «Мондый җеннәр төре исә фәкать дога кылу һәм ураза тоту белән куып чыгарыла».

22 Алар Гәлиләядә бергә җыелгач, Гайсә аларга:
– Адәм Углы кешеләр кулына тотып бирелергә 23 һәм үтерелергә тиеш, әмма өченче көнне Ул терелтеп торгызылачак, – дип әйтте.
Шәкертләр бик хафаландылар.

Аллаһы йортына бирелә торган сәдака

24 Алар Кәпәрнаумга килеп җиткәч, Петер янына Аллаһы йорты өчен салым* җыючылар килде.
– Остазыгыз салым түләмиме? – дип сорадылар алар.
25 – Түли, – дип җавап бирде Петер.
Петер өйгә кергәч, беренче булып сүзне Гайсә башлады:
– Шимун, син ничек уйлыйсың: җирдәге патшалар салымны һәм ясакны кемнән түләтәләр? Үз угылларыннанмы, әллә чит кешеләрдәнме?
26 Петер:
– Чит кешеләрдән, – дип җавап бирде.
– Алай булгач, үз угыллары түләүдән азат, – диде Гайсә. – 27 Әмма аларны рәнҗетмик. Күлгә барып кармак сал. Беренче эләккән балыкны алып, авызын ач һәм анда көмеш тәңкә* табарсың. Аны алып, Минем өчен дә, үзең өчен дә салым җыючыларга бир.

Кем иң бөеге?

18 1 Шул вакытта Гайсә янына шәкертләре килеп:
– Күкләр Патшалыгында кем иң бөеге? – дип сорадылар.
2 Гайсә бер баланы чакырып алып, алар уртасына бастырды 3 һәм:
– Сезгә хак сүз әйтәм: әгәр сез үзгәреп, балалар кебек булмасагыз, Күкләр Патшалыгына кермәячәксез, – диде. 4 – Кем шушы бала кебек үзен кече итеп тота, шул Күкләр Патшалыгында иң бөеге булыр. 5 Минем хакка шушындый бер баланы күңеле белән кабул иткән кеше Мине кабул итә. 6 Әмма Миңа ᶜиман итүче әлеге кечкенәләрнең берәрсен юлдан яздыручыны, муенына тегермән ташы асып, тирән диңгез суында батырсалар, аның өчен яхшырак булыр иде.
7 Дөньяга кайгы, чөнки юлдан яздырырдай нәрсәләр күп! Вәсвәсәләрнең килүе котылгысыз, әмма алар кем аркылы килә, шуңа кайгы! 8 Әгәр сине кулың яки аягың вәсвәсәгә салса, аны чабып, читкә ташла! Ике кулың һәм ике аягың белән сау килеш мәңгелек утка ташланугакараганда, тормышка бер куллы булып яки аксак килеш керүең синең өчен яхшырак. 9 Әгәр күзең сине вәсвәсәгә салса, аны суырып алып, читкә ташла! Ике күзең сау килеш җәһәннәм утына ташланугакараганда, тормышка бер күзле булып керүең яхшырак.

---

* 17:24 *...Аллаһы йорты өчен салым...* – Грек телендәге төп нөсхәдә сүзгә-сүз: ике драхма. Яһүдиләрдән һәр ир-ат елга бер тапкыр Аллаһы йортына ике динарга тигез булган ике драхма күләмендә салым түләргә тиеш булган.
* 17:27 *Көмеш тәңкә* – грекча «статер». Статер дүрт драхмага, ягъни дүрт динарга тигез.

Югалган сарык хакында гыйбрәтле хикәя

10 Карагыз, әлеге кечкенәләрнең берсен дә түбәнсетмәгез. Сезгә әйтәм: аларның
фәрештәләре Күктәге Атамның йөзен һәрвакыт күреп торалар. [11]*
12 Сез ничек уйлыйсыз? Әгәр берәүнең йөз сарыгы булып, аның берсе югалса,
ул кеше, туксан тугыз сарыгын тауларда калдырып, югалганын эзләп китмәсме
икән соң? 13 Әгәр тапса, сезгә хак сүз әйтәм: югалмаган туксан тугызга караган-
да, табылганына күбрәк куаныр. 14 Күктәге Атагыз да шулай: әлеге кечкенәләрнең
берсенең дә һәлак булуын теләми.

Имандашың гөнаһ кылса

15 Имандашың сиңа каршы гөнаһ кылса, барып, гаебен үзенә генә фаш ит. Ул
тыңласа, сез бер-берегезне тагын имандашлар дип атый алырсыз. 16 Ләкин тың-
ламаса, «һәр очрак ике яки өч шаһит белән раслансын өчен»*, үзең белән бер яки
ике кешене ал. 17 Әгәр аларны да тыңламаса, иман итүчеләр бердәмлегендә* сөй-
лә, ә инде бердәмлек әгъзаларын да тыңламаса, ул синең өчен мәҗүси яки салым
җыючы кебек булсын.
18 Сезгә хак сүз әйтәм: җирдә нәрсәне тыйсагыз, шуны күктә Аллаһы тыяр һәм
нәрсәне рөхсәт итсәгез, күктә Аллаһы да рөхсәт итәр.
19 Тагын сезгә әйтәм: арагыздагы икегез үзара килешеп, җирдә нәрсә генә сора-
гыз да, Күктәге Атам аны эшләячәк. 20 Чөнки икәү яки өчәү Минем хакка җыелса,
Мин дә алар белән булачакмын.

Мәрхәмәтсез хезмәтче хакында гыйбрәтле хикәя

21 Шуннан соң Аның янына Петер килеп:
– Хакимем, туганым миңа каршы гөнаһ кылса, ничә тапкыр кичерергә тиеш-
мен? Җиде тапкырмы?!
22 – Юк, жиде түгел, ә җитмеш тапкыр җиде мәртәбә! – дип җавап бирде аңа
Гайсә. – 23 Күкләр Патшалыгы менә нәрсәгә охшаш. Күз алдына китерегез: бер
патша хезмәтчеләреннән хисап таләп иткән. 24 Акча хисабы башлангач, аңа ун
мең талант* бурычы булган бер кешене китергәннәр. 25 Аның бурычын кайта-
рырга акчасы булмагач, бурычын түләтер өчен, патша аның үзен дә, хатынын да,
балаларын да, бар милкен дә сатырга әмер биргән. 26 Хезмәтче патша каршында
йөзтүбән капланып: «Бурычымны көтче! Мин сиңа барын да кайтарып бирәчәк-
мен!» – дип әйткән. 27 Хуҗасы, аны кызганып, бурычын бәхилләгән һәм хезмәт-
чесен җибәргән.

---

* **18:11** Кайбер кулъязмаларда 11 нче аять тә бар: «Адәм Углы югалганны коткарырга килде».

* **18:16** Карагыз: «Канун», 19:15.

* **18:17** *Иман итүчеләр бердәмлеге* – грек телендәге төп нөсхәдә сүзгә-сүз: иманлыларның җыены.

* **18:24** *Талант* – римлыларның иң зур акча берәмлеге. Ул 6000 динарга тигез, ә бер динар – бер көнлек хезмәт хакы.

28 Хезмәтчесе исә чыгып киткән һәм үзенә йөз динар* тиешле хезмәттәшләренең
берсен очраткан. Ул аны, бугазына ябышып, буа башлаган. «Миңа бурычыңны тү-
лә!» – дип таләп иткән. 29 Тегесе, тезләренә егылып, аңа: «Бурычымны көтче, мин
кайтарып бирәчәкмен!» – дигән. 30 Әмма хезмәтче, риза булмыйча, бурычын түләгәнгә
кадәр, аны зинданга утырткан. 31 Патшаның башка хезмәтчеләре, моны күреп, бик
кайгырганнар һәм бар булган хәлне хуҗаларына килеп сөйләп биргәннәр. 32 Шун-
нан соң хуҗасы әлеге хезмәтчене чакырып: «Яраксыз хезмәтче! Үтенгәч, мин бөтен
бурычыңны бәхилләдем. 33 Мин рәхимлек күрсәткән кебек, хезмәттәшеңә син дә
рәхимлек күрсәтергә тиеш түгел идеңмени?!» – дип әйткән. 34 Ачуы чыккан патша,
хезмәтчесе бөтен бурычын түләп бетергәнче, аны газаплаучылар кулына тапшырган.
35 Әгәр туганыгызны ихлас күңелдән кичермәсәгез, Күктәге Атам да сезнең бе-
лән шулай эшләячәк.

Гайсәнең аерылышу хакында өйрәтүе

19 1 Гайсә сүзен тәмамлагач, Гәлиләядән китеп, Үрдүн аръягындагы Яһүдия
җиренә юнәлде. 2 Артыннан халык төркемнәре иярде. Гайсә алар арасындагы
авыруларны савыктырды. 3 Гайсә янына фарисейлар килгәч, Аны сынарга теләп:

– Ир кешегә хатынын һәртөрле сәбәптән аерып җибәрергә канун рөхсәт итә-
ме? – дип сорадылар.

4 – Кешеләрне бар иткәндә, Яратучы баштан ук «аларны ир-ат һәм хатын-кыз
итеп яратты»* дигәнне сез укымадыгызмыни?! – дип сорады Гайсә. – 5 Аллаһы
әйткән: «Шуңа күрә ир кеше, атасын һәм анасын калдырып, хатынына кушылыр
һәм алар икесе бер тән булыр»*. 6 Димәк, алар инде ике кеше түгел, ә бербөтен.
Аллаһы кушканны кеше аермасын.

7 – Алай булса, нигә соң Муса ирләргә үз хатынына талак хаты биреп, аерып
җибәрергә рөхсәт иткән?* – диделәр алар.

8 – Ул сезгә, күңелләрегез каты булганга күрә, хатыныгыз белән аерылышырга
рөхсәт биргән. Башта алай түгел иде, – диде Гайсә. – 9 Сезгә әйтәм: ир кеше, зи-
на кылудан башка сәбәп аркасында хатыны белән аерылышып, башкага өйләнә
икән, ул зина кыла.

10 Шәкертләре Аңа:

– Ирнең хатынга карата мөнәсәбәте шундый була икән, ул чакта өйләнмәве
яхшырак, – диделәр.

11 – Бу сүзләрне барысы да кабул итә алмыйлар, ә бары тик кемгә бирелгән булса,
шул кабул итәр, – дип җавап бирде Гайсә. – 12 Кешеләр төрле сәбәпләр аркасында
өйләнми: берәүләр ана карыныннан шундый булып туалар, икенчеләрен кешеләр
шундый итәләр, һәм өченчеләре исә Күкләр Патшалыгы хакына үзләре өйләнми-
ләр. Моны кем кабул итә ала, шул кабул итсен!

---

* **18:28** *Йөз динар* – ягъни йөз көнлек хезмәт хакы.

* **19:4** Карагыз: «Яратылыш», 1:27; 5:2.

* **19:5** Карагыз: «Яратылыш», 2:24.

* **19:7** Карагыз: «Канун», 24:1, 3.

Гайсәнең балаларга фатиха бирүе

13 Шуннан соң, кулларын куеп дога кылсын дип, кешеләр Гайсә янына балаларын
алып килделәр. Шәкертләре исә аларны шелтәләделәр. 14 Әмма Гайсә:
– Балаларга ирек бирегез, аларга яныма килергә комачауламагыз, чөнки Күкләр
Патшалыгы менә шундыйларныкы, – диде.
15 Гайсә аларга кулы белән орынып, Үзенең фатихасын күндерде һәм аннан ки-
теп барды.

Гайсә һәм бер бай

16 Бервакыт Гайсә янына бер кеше килеп:
– Остаз, мәңгелек тормышка ия булыр өчен, мин нинди игелекле эш эшләргә
тиеш? – дип сорады.
17 – Син игелек хакында ник Миннән сорыйсың? Берәү генә игелекле. Мәңгелек
тормышка керәсең килә икән, Аның әмерләрен үтә, – диде Гайсә.
18 – Ниндиләрен? – дип сорады тегесе.
– Кеше үтермә, зина кылма, урлашма, ялган шаһитлык бирмә, 19 атаң белән анаң-
ны хөрмәт ит* һәм якыныңны үзеңне яраткан кебек ярат*, – дип җавап бирде Гайсә.
20 – Мин боларны үтәп киләм. Миңа тагын нәрсә җитми? – дип сорады егет.
21 – Камил булырга теләсәң, бар да, булган милкеңне сатып, фәкыйрьләргә
өләш. Шулай эшләсәң, күктәге хәзинәгә ия булырсың. Аннары яныма кил дә Ми-
ңа ияр, – диде Гайсә.
22 Егет исә, бу сүзләрне ишеткәч, борчуга төште һәм китеп барды, чөнки ул бик
бай иде.
23 Ә Гайсә шәкертләренә:
– Сезгә хак сүз әйтәм: бай кешегә Күкләр Патшалыгына керүе кыен шул. 24 Та-
гын сезгә әйтәм: бай кешегә Аллаһы Патшалыгына керүгә караганда, дөягә энә
күзе аша үтү җиңелрәк, – диде.
25 Шәкертләре, моны ишетеп, бик гаҗәпләнделәр.
– Алай булгач, кем генә котыла алыр соң?! – дип сорадылар алар.
26 Гайсә аларга карап:
– Кешеләр өчен мөмкин булмастай эш бу, әмма Аллаһы һәммәсен дә булдыра
ала, – диде.
27 Шунда Петер Гайсәгә мөрәҗәгать итте:
– Менә без, бөтен нәрсәбезне калдырып, Сиңа иярдек. Моның өчен безгә нәр-
сә була?
28 – Сезгә хак сүз әйтәм: бөтен дөнья яңаргач, Адәм Углы шөһрәтле тәхетенә
утырганнан соң, сез дә, Миңа иярүчеләр, Исраилнең унике ыругы белән идарә итәр
өчен, унике тәхеткә утырачаксыз. 29 Йортларын яки агай-энеләрен, апа-сеңелләрен
яки ата-анасын, балаларын яки басуларын Минем хакка калдырган һәркем йөз

---

* **19:18-19** Карагыз: «Чыгыш», 20:12-16; «Канун», 5:16-20.

* **19:19** Карагыз: «Левиләр», 19:18.

тапкыр күбрәк алачак һәм мәңгелек тормышка ия булачак. 30 Әмма беренчеләрнең күбесе соңгылар булыр, соңгылар исә беренчегә чыгар.

Йөзем бакчасында эшләүчеләр хакында гыйбрәтле хикәя

20 1 Күкләр Патшалыгы нәрсәгә охшаш? Күз алдыгызга китерегез: иртән иртүк хуҗа үзенең йөзем бакчасына эшчеләр ялларга барган. 2 Ялчылар белән көненә бер динардан килешкәч, ул аларны йөзем бакчасына җибәргән. 3 Иртәнге сәгать тугызда* өеннән чыгып, базар мәйданына килгәч, ул анда эшсез торган башка кешеләрне күреп: 4 «Сез дә минем йөзем бакчасына барыгыз. Мин сезгә тиешенчә түләрмен», – дигән. Алар киткәннәр. 5 Ә хуҗа сәгать уникедә дә, көндезге сәгать өчтә дә шулай ук эшләгән. 6 Сәгать бишләр тирәсендә хуҗа тагын чыгып, басып торган кешеләрне күргән. «Сез нигә монда көне буе эшсез торасыз?» – дип сораган ул алардан. 7 «Безне беркем дә ялламады», – дип җавап кайтарганнар алар. Ул аларга: «Сез дә йөзем бакчасына барыгыз», – дип әйткән.

8 Кич җиткәч, хуҗа идарәчесенә: «Эшчеләрне чакырып, аларга түлә. Соңгы ялланганнарыннан башлап, беренчеләре белән тәмамла», – дигән. 9 Кичке биштә ялланганнар килеп, һәрберсе бер динар акча алган. 10 Шуңа карап, беренчеләре: «Күбрәк алырбыз», – дип уйлаганнар. Әмма алар да берәр динар акча алганнар. 11 Ә алгач, хуҗага зарлана башлаганнар: 12 «Бу соң килгәннәре бары тик бер сәгать эшләделәр, ә син аларны безнең белән тиңләдең. Без бит көннең авырлыгын һәм эсселеген кичердек».

13 Әмма ул аларның берсенә: «Дустым, мин сиңа карата гаделсезлек эшләмәдем. Син минем белән бер динарга килештең түгелме соң?! 14 Үзеңә тиешлесен ал да кит. Ә мин бу соңгысына да сиңа биргән кадәр бирергә телим. 15 Акчам белән үзем теләгәнчә эшләргә хокукым юкмыни?! Әллә син минем юмартлыгымнан көнләшәсеңме?» – дип җавап биргән.

16 Шулай, соңгылар беренче булырлар, ә беренчеләр исә соңгы булырлар, – диде Гайсә.

Гайсәнең янә Үзенең үлеме хакында әйтүе

17 Иерусалимгә таба барганда, Гайсә, унике шәкертен читкә чакырып, аларның үзләренә генә болай диде:

18 – Без Иерусалимгә барабыз. Адәм Углын анда баш руханилар һәм канун белгечләре кулына тотып бирерләр. Алар Аны үлемгә хөкем итәрләр, 19 мыскыллау, камчы белән суктыру һәм хачка кадаклату өчен, мәҗүсиләр кулына тапшырырлар. Әмма өченче көнгә Ул үледән терелтеп торгызылачак.

Гайсә һәм Зебедәй угыллары

20 Шуннан соң Зебедәйнең хатыны, угыллары белән Гайсә янына килеп, алдында тезләнде. Ул Аңардан нәрсәдер сорарга теләде.

21 – Син нәрсә телисең? – дип сорады Гайсә.

---

* **20:3** *Иртәнге сәгать тугызда* – сүзлектәге «Вакыт хисабы»н карагыз.

– Ике углым Патшалыгыңда берсе уң ягыңа, икенчесе сул ягыңа утырачак, дип вәгъдә итсәң иде, – диде хатын.

22 – Сез нәрсә сораганыгызны аңламыйсыз, – диде Гайсә. – Мин эчәсе касәдән эчә алырсызмы?

– Алырбыз, – диделәр алар.

23 – Сез Минем касәмнән эчәрсез, ә менә уң яки сул ягымда утырырга рөхсәт бирү-бирмәү Минем ихтыярымда түгел. Атам ул урыннарны кемнәргә тәгаенләсә, шуларныкы булыр.

24 Бу хакта ишеткәч, калган ун шәкертнең бу икәүгә каршы ачулары чыкты. 25 Ә Гайсә аларны чакырып алып:

– Сез беләсез: халык җитәкчеләре халыклар белән хакимлек кыла һәм түрәләр дә алар белән идарә итә. 26 Ләкин сездә алай булмасын! Арагызда бөек булырга теләүче башкаларга – хезмәтче, 27 арагызда беренче булырга теләүче сезнең өчен кол булсын. 28 Адәм Углы да бит Үзенә хезмәт итсеннәр өчен түгел, ә бәлки Үзе хезмәт итәр һәм күпләрне ˚йолып алыр өчен, тормышын бирергә дип килде, – диде.

Гайсәнең ике сукырны савыктыруы

29 Гайсә шәкертләре белән Әрихә шәһәрен калдырып киткәндә, артыннан күп санлы халык иярде. 30 Юл читендә ике сукыр утыра иде. Алар Гайсәнең үтеп баруын ишеткәч:

– Әфәндем, Давыт Углы! Безне кызган! – дип кычкырып җибәрделәр.

31 Халык, ачуланып, аларны тыймакчы булды, әмма алар тагын да көчлерәк итеп:

– Әфәндем, Давыт Углы! Безне кызган! – дип кычкырдылар.

32 Гайсә, туктап, аларны чакырды һәм:

– Сезнең өчен нәрсә эшләвемне телисез? – дип сорады.

33 – Әфәндем! Күзләребез ачылсын иде! – диделәр алар.

34 Гайсә, аларны кызганып, күзләренә кагылды: алар шунда ук күрә башладылар һәм Аңа иярep киттеләр.

Гайсәнең Иерусалимгә тантана белән керүе

21 1 Алар Иерусалимгә якынлашып, Зәйтүн-тау янындагы Бәйт-Фәги авылына килгәч, Гайсә ике шәкертен җибәрде 2 һәм:

– Каршыгыздагы авылга барыгыз. Шунда ук бәйләп куелган ана ишәк белән яшь ишәкне күрерсез. Аларны бәйдән ычкындырып, Миңа китерегез. 3 Кем дә булса берәр нәрсә әйтсә, аңа: «Алар безнең Хуҗага кирәк», – дип җавап бирегез. Ул ишәкләрне шунда ук җибәрер, – диде.

4 Бу – пәйгамбәр аша әйтелгән сүзләр гамәлгә ашсын өчен булды:

5 «Сион-кызга әйтегез:
„Менә Патшаң сиңа килә.
Ул тыйнак-күндәм, ишәккә һәм тайга,
камыт кигезелгән ишәк баласына атланган“»*.

---

* 21:5 Карагыз: «Ишагыйя», 62:11; «Зәкәрия», 9:9.

6 Шәкертләре барып, барын да Гайсә кушканча эшләделәр. 7 Ишәк белән баласын алып килеп, өс киемнәрен ишәкләр сыртына салдылар һәм Гайсә аларга менеп атланды. 8 Зур халык төркеме өс киемнәрен юл өстенә җәйделәр, башкалары исә агач ботакларын сындырып юлга салдылар. 9 Гайсәнең алдыннан һәм артыннан килүче зур халык төркемнәре:

«Давыт Углына һошанна!*
Раббы исеменнән Килүче мөбарәктер!*
Югарыда, күкләрдә һошанна!» –

дип кычкырдылар.

10 Гайсә Иерусалимгә килеп кергәч, бөтен шәһәр кузгалды.

– Кем бу? – дип сораштылар кешеләр.

11 – Бу – Гайсә, Гәлиләядәге Насарадан пәйгамбәр, – дип җавап бирде халык.

Аллаһы йортын чистарту

12 Гайсә, Аллаһы йортына кереп, барлык сатучыларны һәм сатып алучыларны куып чыгарды, акча алмаштыручыларның өстәлләрен һәм күгәрчен сатучыларның утыргычларын аударып ташлады. 13 Гайсә аларга:

– Изге язмада: «Минем Йортым дога кылу йорты дип аталыр»*, – дип язылган, ә сез аны юлбасарлар оясына әйләндерәсез!* – диде.

14 Аллаһы йортында Гайсә янына сукырлар, аксаклар килде һәм Ул аларны савыктырды. 15 Ләкин баш руханиларның һәм канун белгечләренең, Ул эшләгән искиткеч эшләрне һәм балаларның Аллаһы йортында: «Давыт Углына һошанна!» – дип кычкыруларын күреп, ачулары чыкты. 16 Алар Аңардан:

– Аларның нәрсә әйтүләрен ишетәсеңме? – дип сорадылар.

– Әйе, – дип җавап бирде Гайсә. – Сез: «Сабый һәм имчәк балалар теленнән Син Үзеңә мактау яудырттың»*, – дип язылганны һичкайчан укымадыгызмы әллә?

17 Гайсә, аларны калдырып, шәһәрдән Бәйт-Әниягә китте һәм төнне анда үткәрде.

Гайсәнең инҗир агачын каргавы

18 Иртә белән шәһәргә таба юл тотканда, Гайсә ачыгып киткән кебек булды. 19 Юл буендагы инҗир агачын күреп, Ул янына килде, әмма яфрактан башка бернәрсә тапмагач, аңа:

– Моннан ары җимешең беркайчан булмасын! – диде.

Һәм шунда ук инҗир агачы корып төште.

20 Моны күреп, шәкертләренең исләре китте.

– Ничек алай кинәт кенә инҗир агачы корып төште соң? – дип сорадылар алар.

---

* **21:9** *Һошанна!* – яһүдчә «Коткар безне!». Гайсә заманында әлеге сүз Аллаһыны мактау өчен кулланылган.

* **21:9** Карагыз: «Зәбур», 117:25, 26.

* **21:13** Карагыз: «Ишагыйя», 56:7.

* **21:13** Карагыз: «Иремия», 7:11.

* **21:16** Карагыз: «Зәбур», 8:3.

21 – Сезгә хак сүз әйтәм: ышансагыз һәм шикләнмәсәгез, Мин инҗир агачы белән эшләгәнне генә эшләп калмассыз, әмма бу тауга: «Күтәрел дә диңгезгә ташлан!» – дип әйтсәгез дә шулай булачак. 22 Догагызда ни генә сорасагыз да, әгәр ышансагыз, алырсыз, – диде Гайсә.

Гайсәнең вәкаләте турында сорау

23 Гайсә Аллаһы йортына кереп гыйлем биргәндә, янына баш руханилар белән халык өлкәннәре килде.

– Син боларны нинди вәкаләт белән эшлисең? Андый хокукны Сиңа кем бирде? – дип сорадылар алар.

24 – Мин дә сезгә бер сорау бирәм, – диде аларга Гайсә. – Әгәр сез җавап бирсәгез, Мин дә бу гамәлләрне нинди вәкаләт белән эшләвемне әйтермен. 25 Суга чумдыру хокукы Яхъяга кайдан бирелгән: күктәнме әллә кешеләрдәнме?

Алар үзара:

– Әгәр: «Күктән», – дип әйтсәк, Ул: «Ә ни өчен сез аңа ышанмадыгыз?» – дип сораячак. 26 Ә инде: «Кешеләрдән», – дип әйтсәк, халык безне нишләтер? Алар бит барысы да Яхъяны пәйгамбәр дип исәпли, – диештеләр.

27 Шуңа күрә алар Гайсәгә:

– Белмибез, – дип җавап кайтардылар.

– Алай булгач, Мин дә сезгә бу эшләрне нинди вәкаләт белән башкаруымны әйтмим.

Ике угыл хакында гыйбрәтле хикәя

28 Ә менә бу хакта сез ни диярсез? Бер кешенең ике углы булган. Беренчесе янына килеп, ул болай дигән: «Углым, бүген йөзем бакчасына барып эшлә әле». 29 Тегесе: «Теләмим», – дип әйткән, әмма бераздан кире уйлап киткән. 30 Атасы икенче углы янына килеп, шуны ук әйткән. Анысы исә: «Барам, әфәндем», – дип җавап биргән, әмма бармаган. 31 Аталарының ихтыярын кайсысы үтәгән?

– Беренчесе, – дип җавап бирделәр тегеләр.

– Сезгә хак сүз әйтәм: Аллаһы Патшалыгына салым җыючылар һәм фахишәләр сездән алда керәчәкләр. 32 Яхъя сезгә тәкъвалык юлын күрсәтергә дип килгән иде, әмма сез аңа ышанмадыгыз. Ә салым җыючылар һәм фахишәләр аңа ышандылар. Сез, моны күреп тә, барыбер тәүбә итмәдегез һәм аңа ышанмадыгыз.

Йөзем үстерүче явызлар хакында гыйбрәтле хикәя

33 Хәзер икенче гыйбрәтле хикәяне тыңлагыз. Җир биләүче бер кеше булган. Ул йөзем бакчасы утырткан, аны койма белән әйләндереп алган, йөзем изү өчен, махсус чокыр әзерләгән, бакчаны саклар өчен манара төзегән һәм бакчаны йөзем үстерүчеләргә куллану өчен биреп, үзе чит якларга китеп барган. 34 Уңыш җыяр вакыт җиткәч, үз өлешен алырга дип, хезмәтчеләрен җибәргән. 35 Әмма йөзем үстерүчеләр, хезмәтчеләрен тотып, берсен кыйнаганнар, башкасын үтергәннәр, өченчесенә үлгәнче ташлар атканнар. 36 Хуҗа тагын да күбрәк хезмәтчеләрен җибәргән, әмма алар белән дә шулай ук эшләгәннәр. 37 Ниһаять, «Углыма хөрмәт

күрсәтерләр», – дип уйлап, углын җибәргән. 38 Әмма йөзем үстерүчеләр хуҗаның
углын күреп, бер-беренә: «Бу бит – варис. Әйдәгез, аны үтерик һәм мирасын үзе-
безгә алыйк», – диешкәннәр. 39 Алар аны тотып, йөзем бакчасыннан чыгарып
ташлаганнар һәм үтергәннәр.
40 Шулай итеп, йөзем бакчасының хуҗасы әйләнеп кайткач, бу йөзем үстерүче-
ләр белән нәрсә эшләр?
41 – Явыз кешеләрне ул рәхимсез рәвештә үтерер һәм йөзем бакчасын башка йөзем
үстерүчеләргә кулланырга бирер торыр. Болар хуҗага тиешле өлешне вакытында
бирерләр, – дип җавап бирделәр алар.
42 Гайсә болай диде:
– Ә сез Изге язмада:

«Төзүчеләр яраксыз дип тапкан таш
иң мөһим почмак ташына әйләнде.
Раббы тарафыннан кылынды бу,
һәм безнең күзләр өчен могҗизадыр»*, –

дигәнне укымадыгызмыни? 43 Шуңа күрә, Мин сезгә әйтәм: Аллаһы Патшалыгы
сездән алынып, аның җимешен китерүче халыкка биреләчәк. 44 Бу ташка абынган
һәркем чәлпәрәмә киләчәк, таш кемнең дә булса өстенә төшсә, сытачак.
45 Баш руханилар һәм фарисейлар, Гайсәнең гыйбрәтле хикәяләрен ишетеп, Аның
үзләре хакында сөйләвен аңладылар. 46 Алар Гайсәне кулга алырга теләделәр, лә-
кин Аны пәйгамбәр дип исәпләгән халыктан курыктылар.

Туй мәҗлесе хакында гыйбрәтле хикәя

22 1 Гайсә, алар белән сөйләшкәндә, тагын гыйбрәтле хикәяләр сөйләде:
2 – Күкләр Патшалыгы нәрсәгә охшаган? Күз алдыгызга китерегез: патша
углы өчен туй мәҗлесе үткәргән. 3 Ул, чакырылган кунакларны мәҗлескә җы-
ярга ниятләп, хезмәтчеләрен җибәргән, ләкин кунаклар килергә теләмәгәннәр.
4 «Мәҗлесем инде әзер: үгезләрем һәм симертелгән мал суелган, бөтен нәрсә әзер,
кунакка килегез», – дип, тагын хезмәтчеләрен чакырылган кешеләргә әйтергә
җибәргән. 5 Әмма, чакыруны санга сукмыйча, аларның һәрберсе үз эшләре бе-
лән таралышканнар: берсе – басуына, икенчесе үзенең сәүдә эшенә киткән, 6 ә
калганнары исә хезмәтчеләрне тотып кыйнаганнар һәм үтергәннәр. 7 Патша, яр-
сып, ул үтерүчеләрне юк итәргә, ә шәһәрләрен яндырырга әмер биреп, гаскәрен
җибәргән. 8 Аннан соң патша хезмәтчеләренә болай дип әйткән: «Мәҗлес әзер,
ә чакырылган кунаклар лаеклы булмадылар. 9 Юл чатларына барыгыз, кемне ге-
нә күрсәгез дә, мәҗлескә чакырыгыз». 10 Хезмәтчеләр, юлларга чыгып, очраган
бар кешене – яманын да, яхшысын да алып килгәннәр. Бөтен мәҗлес бүлмәсе
кунаклар белән тулган.
11 Ләкин патша, кунакларны карарга чыккач, анда бәйрәм киеменә киенмәгән
бер кешене күреп алган. 12 Патша аңа: «Дус, син ничек монда бәйрәм киеме кимичә
килдең?» – дигән. Тегесе эндәшмәгән. 13 Шуннан соң патша хезмәтчеләренә: «Аяк-

* 21:42 Карагыз: «Зәбур», 117:22-23.

кулларын бәйләп, караңгылыкка чыгарып ташлагыз. Анда елау һәм теш шыкырдату булыр», – дигән. 14 Чакырылганнар күп, ләкин сайланганнар аз.

Кайсарга салым түләү хакында сорау

15 Шуннан соң фарисейлар, китеп, Гайсәне ничек сүздә эләктерергә икән дип киңәшләштеләр. 16 Алар үзләренең шәкертләрен Һируд тарафдарлары белән бергә Гайсә янына җибәрделәр.

– Остаз, – диделәр алар, – Синең туры сүзле булуыңны һәм Аллаһы юлына хакыйкать кушканча өйрәтүеңне без беләбез. Син берәүгә дә ярарга тырышмыйсың, чөнки кемнең кем булуы Сиңа мөһим түгел. 17 Шуңа күрә әйтче безгә, Син ничек уйлыйсын: ᶜкайсарга салым түләү рөхсәт ителәме, әллә юкмы?

18 Әмма Гайсә аларның явыз ниятләрен белеп:

– Нәрсәгә дип сыныйсыз сез Мине, икейөзлеләр? – дип җавап бирде. – 19 Салым түли торган акчаны миңа күрсәтегез!

Алар Аңа динар бирделәр.

20 – Монда кемнең сурәте төшерелгән, кемнең исеме сугылган? – дип сорады алардан Гайсә.

21 – Кайсарныкы, – дип җавап бирделәр тегеләр.

– Димәк, кайсарныкын – кайсарга, ә Аллаһыныкын Аллаһыга бирегез, – диде шуннан соң аларга Гайсә.

22 Бу сүзләрне ишетеп, алар хәйран калдылар һәм Аны калдырып киттеләр.

Үледән терелү турында сорау

23 Шул ук көнне Гайсә янына саддукейлар килделәр. Алар исә үләләрнең терелүен инкяр итәләр иде. Алар Гайсәгә мондый сорау бирделәр:

24 – Остаз, Муса Канунда әйткән: «Әгәр берәү, ата булу бәхетенә ирешмичә, үлеп китсә, аның тол хатынына бертуганы өйләнсен һәм үлгән бертуган кардәшенең нәселен дәвам иттерсен»*. 25 Менә арабызда бертуган җиде ир кардәш бар иде. Беренчесе өйләнгән, бала күрмичә, хатынын туганына хатынлыкка калдырып, үлеп киткән. 26 Икенчесе, өченчесе дә һәм барлык җидесе белән дә шулай булган. 27 Ә ахырда хатын үлеп киткән. 28 Шулай булгач, үләләр терелгән вакытта, ул аларның кайсысының хатыны булачак? Җидесе дә аның ире булган бит!

29 – Сез ялгышасыз, чөнки Изге язманы да, Аллаһы кодрәтен дә белмисез, – дип җавап бирде Гайсә. 30 – Үләләр терелгәндә, алар өйләнмәсләр дә, кияүгә дә чыкмаслар. Алар күктәге фәрештәләрдәй булачаклар. 31 Ә үләләрнең терелү мәсьәләсенә килгәндә, Аллаһының әйткәннәрен сез укымадыгызмыни? 32 Ул: «Мин – Ибраһим Алласы, Исхак Алласы һәм Ягъкуб Алласы»*, – дип әйткән. Аллаһы – үләләр Алласы түгел, Ул тереләрнеке.

33 Гайсәне тыңлаган халык Аның өйрәтүләренә таң калды.

---

* **22:24** Карагыз: «Канун», 25:5-6.

* **22:32** Карагыз: «Чыгыш», 3:6.

Иң мөһим әмер хакында сорау

34 Гайсәнең саддукейларны эндәшмәслек итүен ишеткәч, фарисейлар бергә җыелдылар. 35 Аларның берсе – канун белгече, Аны сынарга теләп:
36 – Остаз, Канунда кайсы әмер иң мөһиме? – дип сорады.
37 – «Раббы Аллаңны бөтен йөрәгең, бөтен җаның һәм бөтен акылың белән ярат»*, – диде Гайсә. – 38 Бу – беренче һәм иң мөһим әмер. 39 Икенчесе дә шундый ук: «Якыныңны үзеңне яраткан кебек ярат»*. 40 Бөтен Муса кануны һәм пәйгамбәрләр шушы ике әмергә нигезләнгәннәр.

Мәсих – Давыт Углымы?

41 Фарисейлар бергә җыелгач, Гайсә алардан болай дип сорады:
42 – Сез Мәсих хакында нәрсә уйлыйсыз? Чыгышы буенча, Ул – кем Углы?
– Давыт Углы, – дип җавап бирделәр алар.
43 – Ә ни өчен Давыт, Изге Рух белән илһамланып, Мәсихне Хакимем дип атаган? Ул бит болай дигән:

44 «Раббы минем Хакимемә:
„Дошманнарыңны Синең аяк астына түндергәнче,
Минем уң ягымда утыр“, – ди»*.

45 Шулай итеп, Давыт Аны «Хакимем» дип атый икән, ничек инде Ул аның Углы була ала?
46 Беркем дә Аңа җавап кайтара алмады. Шушы көннән алып, бер кеше дә Гайсәдән нәрсә дә булса сорарга батырчылык итмәде.

Гайсәнең канун белгечләреннән сакланырга кушуы

23 1 Шуннан соң Гайсә халыкка һәм Үзенең шәкертләренә мөрәҗәгать итте:
2 – Муса урынын фарисейлар һәм канун белгечләре алдылар. 3 Шуңа күрә, аларның сезгә кушканнарын тыңлагыз һәм үтәгез, әмма алар кебек эшләмәгез, чөнки алар үзләре өйрәткәннәре буенча гамәл кылмыйлар. 4 Алар кешеләр җилкәсенә авыр йөкләрне бергә бәйләп салалар, ә үзләре бармаклары белән дә кыймылдатырга теләмиләр. 5 Нәрсә генә эшләсәләр дә, аны кешеләр күрсен дип эшлиләр. Алар догалар салган тартмачыкларын* зурайталар, кием чукларын озынайталар. 6 Мәҗлесләрдә алар иң түрдә, гыйбадәтханәләрдә дәрәҗәле урыннарда утырырга яраталар, 7 мәйданнарда үзләрен ихтирам белән сәламләүне һәм кешеләрнең аларны «остаз» дип атауларын яраталар. 8 Ә сезне «остаз» дип атамасыннар, чөнки сезнең тик бер Остазыгыз бар һәм сез – бер-берегезгә туганнар. 9 Җирдә «ата» дип беркемне дә атамагыз – сезнең бер генә – Күктәге Атагыз гына бар. 10 Сезне

---

* **22:37** Карагыз: «Канун», 6:5.
* **22:39** Карагыз: «Левиләр», 19:18.
* **22:44** Карагыз: «Зәбур», 109:1.
* **23:5** *Тартмачыклар* – яһүдиләр дога кылган вакытта маңгайларына һәм сул кулларына күн тартмачыклар бәйләгәннәр. Аларга Тәүрат текстларын салганнар. Карагыз: «Канун», 6:8; 11:18.

«нәсыйхәтче» дип тә атамасыннар, чөнки бердәнбер Нәсыйхәтчегез – Мәсих. 11 Ә
арагыздагы иң бөеге сезнең өчен хезмәтче булсын. 12 Үзен-үзе күтәрүчене Аллаһы
түбәнсетер, ә үзен түбәнсеткәнне Аллаһы күтәрер.

13 Кайгы сезгә, канун белгечләре һәм фарисейлар! Икейөзлеләр! Сез кешеләрдән
Күкләр Патшалыгын бикләп куясыз, үзегез дә кермисез, керергә теләүчеләрне дә
керттермисез. [14]*

15 Кайгы сезгә, канун белгечләре һәм фарисейлар! Икейөзлеләр! Тик берәүне
генә булса да үзегез тоткан иманга китерер өчен, сез диңгезләр һәм коры җирләр
аша үтәсез. Ә инде берәрсен китерсәгез, аны, үзегезгә караганда да, җәһәннәмгә
икеләтә лаеклы итәсез.

16 Кайгы сезгә, сукыр юлбашчылар! Сез: «Аллаһы йорты белән ант иткәннең
анты бернигә дә тормый, ә Аллаһы йортының алтыны белән ант итсә, ул антын
үтәргә тиеш», – дип өйрәтәсез. 17 Сукыр ахмаклар! Кайсысы мөһимрәк: алтынмы
әллә алтынны изге итүче Аллаһы йортымы? 18 Тагын әйтәсез: «Мәзбәх белән ант
иткәннең анты бернигә дә тормый, ә мәзбәхтәге бүләк белән ант итсә, ул антын
үтәргә тиеш». 19 Сукырлар! Кайсысы мөһимрәк: бүләкме, әллә бүләкне изге итүче
мәзбәхме? 20 Шуңа күрә, мәзбәх белән ант итүче кеше аның белән дә, аның өстен-
дәге бөтен нәрсә белән дә ант иткән була. 21 Аллаһы йорты белән ант итүче кеше
исә аның белән дә, аның эчендә Яшәүче белән дә ант иткән була. 22 Күк белән ант
иткән кеше Аллаһы тәхете һәм анда Утыручы белән ант иткән була.

23 Кайгы сезгә, канун белгечләре һәм фарисейлар! Икейөзлеләр! Сез бөтнекне,
укропны, ак әнисне гошер сәдакасы итеп бирәсез, ә Канундагы иң мөһим нәрсәне:
гаделлек, шәфкатьлек һәм тугрылыкны читтә калдыргансыз. Менә боларны үтәргә
һәм Канунның башка өлешләрен дә онытмаска кирәк иде. 24 Сукыр юлбашчылар!
Сез черкине сөзеп аласыз, ә дөяне йотасыз!

25 Кайгы сезгә, канун белгечләре һәм фарисейлар! Икейөзлеләр! Касәләрнең һәм
савытларның тышкы ягын чистартасыздыр, ә эче исә комсызлык һәм тотнаксызлык
белән тулы. 26 Сукыр фарисей! Элек касәләрнең эчен чистарт, шул вакытта гына
аның тышы да ᶜчиста булыр!

27 Кайгы сезгә, канун белгечләре һәм фарисейлар! Икейөзлеләр! Сез агартылган
төрбәләр кебек: тыштан алар матур булып күренәләр, ә эчләре исә мәет сөякләре
һәм төрле шакшылык белән тулы! 28 Сез дә шулай ук: тыштан кешеләргә тәкъва
булып күренәсез, ә эчегез тулы икейөзлелек һәм канунсызлык.

29 Кайгы сезгә, канун белгечләре һәм фарисейлар! Икейөзлеләр! Сез пәйгамбәрләр
өчен төрбәләр төзисез һәм тәкъваларның кабер һәйкәлләрен бизисез. 30 Сез: «Ата-
бабаларыбыз чорында яшәгән булсак, алар белән бергә пәйгамбәрләрнең канын
түгүдә катнашмаган булыр идек», – дисез. 31 Шулай итеп, үзегезгә каршы үзегез
шаһитлык итәсез: сез – пәйгамбәрләрне үтерүче ата-бабаларыгызның угыллары.
32 Шулай ата-бабаларыгыз башлаганны тулыландырыгыз. 33 Сез – еланнар һәм елан

---

* 23:14 Кайбер кулъязмаларда 14 нче аять тә бар: «Кайгы сезгә, канун белгечләре һәм фари-
сейлар! Икейөзлеләр! Тол хатыннарның йортларын үзегезгә аласыз һәм, кешеләр күрсен
дип, озак итеп дога кыласыз. Болар өчен тагын да катырак хөкемгә тартылачаксыз».

токымы! Сез җәһәннәм хөкеменнән ничек качарга уйлыйсыз? 34 Шуңа күрә Мин сезгә пәйгамбәрләрне, акыл ияләрен һәм канун белгечләрен җибәрәм. Берәүләрен сез үтерерсез, хачка кадакларсыз, башкаларын гыйбадәтханәләрдә камчылатып, шәһәрдән шәһәргә куарсыз. 35 Шулай итеп, бөтен тәкъваларның җирдә түгелгән каны башыгызга төшәчәк: тәкъва Һабил каныннан алып, мәзбәх белән Изге йорт арасында сез үтергән Бәрәхия углы Зәкәрия канына кадәр*. 36 Сезгә хак сүз әйтәм: боларның һәммәсе шушы буын кешеләренә төшәчәк!

37 Иерусалим! Пәйгамбәрләрне үтерүче һәм хозурыңа җибәрелгәннәрне ташлар атып кыйнаучы Иерусалим! Кош үзенең балаларын канат астына җыйган кебек, Мин дә халкыңны ничә тапкыр шулай бергә җыярга теләдем, әмма сез, Иерусалим кешеләре, каршы килдегез! 38 Инде менә Изге йортыгыз ташландык хәлдә калыр. 39 Сезгә әйтәм: «Раббы исеменнән Килүче мөбарәктер!»* – дип әйтми торып, Мине күрмәссез!

Аллаһы йортының җимерелүе

24 1 Гайсә Аллаһы йортыннан чыгып киткәндә, Аның игътибарын Аллаһы йортының биналарына юнәлтер өчен, янына шәкертләре килделәр. 2 Ә Гайсә:

– Боларның һәммәсен да күрәсезме? – диде. – Сезгә хак сүз әйтәм: монда таш өстендә таш калмаячак, бар нәрсә җимереләчәк!

Ахыр заман билгеләре

3 Гайсә Үзе генә Зәйтүн тавында утырганда, янына шәкертләре килде.

– Әйт әле безгә: бу хәлләр кайчан булыр икән? Без Синең килүеңне һәм бу дөньяның бетәчәген нинди билге аша беләчәкбез? – дип сорадылар алар.

4 Гайсә җавап бирде:

– Карагыз аны, алдамасыннар үзегезне, 5 чөнки күпләр, үзләрен Минем исем белән атап килеп, «Мин – Мәсих» диярләр һәм күпләрне алдарлар. 6 Сез якындагы сугышлар авазын һәм ерактагы сугышлар хакында хәбәрләр ишетерсез – карагыз, курыкмагыз! Шулай булырга тиеш. Әмма моның белән генә бетмәс әле: 7 халык халыкка һәм патшалык патшалыкка каршы чыгар, төрле урыннарда ачлык һәм җир тетрәүләр булыр, 8 әмма боларның барысы – тулгак тоту газапларының башы гына.

9 Шушы вакытта сезне газаплауга дучар итәрләр һәм үлемгә тартырлар, бөтен халыклар да Минем өчен сезгә нәфрәтләнер. 10 Шул вакытта күпләр иманнан ваз кичәр, бер-беренә хыянәт итәр һәм нәфрәтләнер. 11 Ялган пәйгамбәрләр күбәеп, күпләрне алдар. 12 Явызлык артканлыктан, күпләрнең мәхәббәте суыныр. 13 Әмма ахырга тикле чыдаган кеше котылыр. 14 Барча халыкларга дәлил итеп, Патшалык хакындагы бу Яхшы хәбәрне бөтен җиһанда таратырлар. Менә шуннан соң ахыры килер.

15 Шуңа күрә, сез Даниил пәйгамбәр язган «ташландык хәлгә китерә торган нәҗес нәрсәнең» изге урында торуын* күргәч (бу сүзләрне укыган кеше аңласын),

---

* **23:35** Карагыз: «II Елъязма», 24:20-22.

* **23:39** Карагыз: «Зәбур», 117:26.

* **24:15** Карагыз: «Даниил», 9:27; 11:31; 12:11.

16 Яһүдия җирендәгеләр тауларга качсыннар, 17 өй түбәсендәгеләр, әйберләрен алырга
дип, өйгә төшеп тормасын, 18 кырдагылар исә өс киемен алырга өенә кайтмасын.
19 Ул көннәрдә авырлы һәм бала имезгән хатыннарга – кайгы! 20 Качуыгыз кышка
һәм шимбә көненә туры килмәсен дип, дога кылыгыз, 21 чөнки ул вакытта дөнья
яратылганнан бирле бүгенге көнгә кадәр булмаган һәм киләчәктә дә булмаячак
зур афәт килер. 22 Әгәр ул көннәр кыскартылмаса, һичкем исән калмас иде. Әмма
сайланганнар хакына ул көннәр кыскартылачак.

23 Әгәр сезгә шул вакытта: «Кара, Мәсих менә монда!» яки «Ул тегендә!» – дип
әйтсәләр, ышанмагыз, 24 чөнки ялган мәсихләр вә ялган пәйгамбәрләр килер, әгәр
килеп чыкса, хәтта Аллаһы тарафыннан сайланганнарны алдамакчы булып, ис-
киткеч галәмәтләр һәм могҗизалар күрсәтер. 25 Менә Мин сезгә барысы хакында
алдан әйтеп куйдым.

26 Шулай итеп, әгәр: «Кара, Ул чүлдә», – дисәләр, анда бармагыз яки: «Менә Ул
эчке бүлмәләрдә», – дисәләр, ышанмагыз. 27 Чөнки Адәм Углының килүе күкне
көнчыгыштан көнбатышка кадәр яшен ярып үткән кебек булыр. 28 Мәет кайда
булса, үләксә кошлары шунда җыелыр.

29 Шунда ук, ул көннәрдәге афәттән соң,
«кояш каралыр, ай яктыртмас,
күкләрдән йолдызлар коелыр һәм
күк җисемнәре тетрәнер»*.

30 Шулвакыт Адәм Углының билгесе күренер, Аның күк болытлары өстендә
кодрәт вә дан белән килүен* күреп, җирнең бөтен халыклары кычкырып, бик нык
кайгырырлар. 31 Адәм Углы фәрештәләрен көчле быргы тавышы белән җибәрер.
Алар дөньяның дүрт тарафыннан, җирнең бер читеннән башлап икенче читенә
кадәр Аның сайланганнарын җыярлар.

32 Менә инҗир агачына күз салыйк: бөреләре бүртеп, яфрак яра башласа, сез
тиздән җәй җитәсен беләсез. 33 Монда да нәкъ шулай: бу хәлләрнең гамәлгә ашу-
ын күргәндә белеп торыгыз: ул вакыт якын, инде ишек төбендә! 34 Хак сүз әйтәм
сезгә: болар һәммәсе гамәлгә ашканчы, бүгенге буын әле юкка чыкмас. 35 Күк һәм
җир юкка чыгар, әмма Минем сүзләрем һичкайчан юкка чыкмас.

Көне һәм сәгате билгесез

36 Ул көннең һәм сәгатьнең кайчан җитәсен һичкем белми: күктәге фәрештәләр
дә, Угыл да. Бу турыда бары тик Ата гына белә. 37 Нух көннәрендә ничек булса*,
Адәм Углы килгән вакытта да шулай булачак. 38 Туфан алдыннан кешеләр аша-
ганнар, эчкәннәр, өйләнгәннәр һәм кияүгә чыкканнар. Нух көймәгә кергән көнгә
кадәр шулай дәвам иткән. 39 Туфан килеп, барын да агызып киткәнгә кадәр, алар
нәрсә буласын аңламаганнар. Адәм Углы килгән вакытта да нәкъ шулай булачак.

---

* **24:29** Карагыз: «Ишагыйя», 13:10; «Йоил», 2:10, 31.

* **24:30** Карагыз: «Даниил», 7:13.

* **24:37** Карагыз: «Яратылыш», 6:5-7:1.

40 Ул вакытта кырда ике кеше булыр: берсе алыныр, икенчесен калдырырлар. 41 Бер кул тегермәнендә тартучы ике хатынның берсе алыныр, икенчесен калдырырлар.
42 Шуңа күрә, уяу булыгыз! Хакимегез кайсы көндә киләчәген сез белмисез бит.
43 Шуны аңлагыз: йорт хуҗасы каракның төнлә белән кайсы сәгатьтә киләсен белсә, йокламыйча, аңа үз йортына керергә ирек бирмәс иде. 44 Шуңа күрә, сез дә әзер булып торыгыз: Адәм Углы сез уйламаган сәгатьтә киләчәк.
45 Шулай итеп, хезмәтчеләргә ризыкны үз вакытында өләшү өчен, хуҗа тарафыннан башлык итеп куелган ышанычлы һәм акыллы хезмәтче нинди була соң? 46 Хуҗасы әйләнеп кайтып, аның шулай эшләвен күрсә, менә шул хезмәтче сәгадәтле. 47 Сезгә хак сүз әйтәм: хуҗасы аны бөтен милкенә башлык итеп куяр. 48 Ләкин ул хезмәтче начар булса һәм: «Хуҗам тиз кайтмас әле», – дип уйлап, 49 башка хезмәтчеләрне кыйный, үзе эчкечеләр белән ашап-эчә башласа, 50 хуҗасы ул көтмәгән көндә һәм уйламаган сәгатьтә кайтып керер дә 51 аны җәзага тартыр һәм икейөзлеләр белән бер язмышка дучар итәр: анда елау һәм теш шыкырдату булыр.

Ун кыз хакында гыйбрәтле хикәя

25 1 Күкләр Патшалыгы ул вакытта менә нәрсәгә охшар. Күз алдыгызга китерегез: ун кыз, кулларына яктырткычлар тотып, кияү каршыларга чыккан.
2 Бишесе – ахмак, калган бишесе исә акыллы булган. 3 Ахмаклары яктырткычларын алганнар, ә май алмаганнар. 4 Акыллылары исә яктырткычлар белән бергә чүлмәкләрдә май да алганнар. 5 Кияү тоткарланганлыктан, кызлар йокымсырый башлаган һәм йоклап та киткәннәр.
6 Төн уртасында: «Кияү килә, аны каршыларга чыгыгыз!» – дип кычкырган тавыш ишетелгән. 7 Шул вакытта бөтен кызлар уянып китеп, яктырткычлары яхшырак янсын өчен, аларны рәтләгәннәр. 8 Ахмаклары акыллыларга: «Безнең яктырткычларыбыз сүнә, безгә бераз май бирегезче», – дип әйткәннәр. 9 Ә акыллылары: «Юк, безнең май бөтенебезгә дә җитмәс. Иң яхшысы, сатучыларга барып, май сатып алыгыз», – дигәннәр.
10 Әмма алар сатып алырга дип киткән арада, кияү килеп җиткән. Кияүне каршылау өчен, барын да әзерләп куйган кызлар аның белән бергә туй мәҗлесенә киткәннәр, һәм алар артыннан ишек ябылган.
11 Аннан соң калган кызлар да килгәннәр. «Әфәнде, безгә ач әле!» – дип әйткәннәр алар. 12 Ләкин ул: «Хак сүз сезгә әйтәм: мин сезне белмим», – дип җавап кайтарган.
13 Шуңа күрә уяу булыгыз: сез бит көнен дә, сәгатен дә белмисез, – диде Гайсә.

Хезмәтчеләргә бирелгән акчалар турында гыйбрәтле хикәя

14 Ул вакытта болай булыр: бер кеше, чит илләргә киткәнче, хезмәтчеләрен чакырып алып, аларга үзенең милкен ышанып тапшырган. 15 Һәркайсына сәләтенә карап: берсенә ул – биш талант, икенчесенә – ике талант һәм өченчесенә бер талант күләмендә акча калдырган, ә үзе китеп барган. 16 Биш талант алганы, шунда ук эшкә керешеп, тагын биш талант казанган. 17 Ике талант алганы да шулай ук тагын ике талант казанган. 18 Ә бер талант алганы исә, китеп, хуҗасының акчаларын яшереп, җиргә күмеп куйган.

19 Күп вакыт үткәннән соң, хезмәтчеләрнең хуҗалары әйләнеп кайткан һәм
алардан хисаплашуларын таләп иткән. 20 Биш талант алганы тагын бишне китер-
гән. «Хуҗам, – дигән ул, – син миңа биш талант бирдең. Кара, мин тагын бишне
эшләп таптым». 21 Хуҗасы аңа болай дигән: «Яхшы эшләгәнсең, син – яхшы һәм
ышанычлы хезмәтче. Кечкенә эштә син ышанычлы булдың, мин сиңа зурысын
йөкләрмен. Килеп, хуҗаңның шатлыгын уртаклаш».
22 Ике талант алганы да килеп: «Хуҗам, син миңа ике талант бирдең. Менә мин
тагын ике талант эшләп таптым», – дип әйткән. 23 Хуҗасы аңа болай дигән: «Яхшы
эшләгәнсең, син – яхшы һәм ышанычлы хезмәтче. Кечкенә эштә син ышанычлы
булдың, мин сиңа зурысын йөкләрмен. Килеп, хуҗаңның шатлыгын уртаклаш».
24 Инде бер талант алганы килеп әйткән: «Хуҗам, мин синең каты бәгырьле
кеше икәнеңне белдем: үзең чәчмәгән җирдә урасың, утыртмаган җирдә җыясың.
25 Мин синнән курыктым һәм акчаңны җиргә күмдем. Менә алар, ал үзеңнең
акчаңны».
26 Ә хуҗасы болай дип җавап кайтарган: «Яраксыз һәм ялкау хезмәтче! Үзем
чәчмәгән җирдә уруымны, утыртмаган җирдә җыюымны белдең! 27 Сиңа акчала-
рымны әйләнешкә кертергә кирәк иде. Мин әйләнеп кайткач, үземнекен табышы
белән алган булыр идем».
28 Шуннан хуҗа, сүзен дәвам итеп: «Аңардан бер талантны алыгыз да ун та-
ланты булганга бирегез. 29 Чөнки кемдә бар булса, аңа тагын бирелер, һәм аның
артыгы белән булыр, ә кемдә юк икән, аның булган нәрсәсе дә тартып алыныр.
30 Ә бу булдыксыз хезмәтчене тышкы караңгылыкка чыгарып ташлагыз: анда
елау һәм теш шыкырдату булыр», – диде.

Булачак хөкем

31 Адәм Углы Үз даны һәм барлык фәрештәләре белән килеп, шөһрәтле тәхетенә
утырачак. 32 Барча халыклар Аның хозурына китерелер. Ул, көтүче сарыкларны
кәҗәләрдән аергандай, кешеләрне икегә аерачак. 33 Сарыкларны – уң ягына,
кәҗәләрне исә сул ягына бастырыр.
34 Шунда уң ягында торучыларга Патша: «Килегез, Атамнан фатиха алганнар!
Дөнья яратылган көннән бирле сезнең өчен әзерләп куелган патшалыкны мирас
итеп алыгыз. 35 Ач идем – ашаттыгыз, сусаган идем – эчерттегез, мосафир идем –
сыеныр урын бирдегез, 36 ялангач идем – киендердегез, авыру идем – кайгырт-
тыгыз, зинданда идем – яныма килдегез», – дип әйтер.
37 Шунда тәкъвалар: «Хакимебез! Синең ач булуыңны күреп, без кайчан ашаттык,
сусаганыңны күреп, кайчан эчерттек? 38 Синең мосафир булуыңны күреп, кайчан
сыеныр урын бирдек, ялангач булуыңны күреп, кайчан киендердек? 39 Авырга-
ныңны һәм зинданда утырганыңны күреп, кайчан яныңа бардык?» – дип сорар-
лар. 40 Патша аларга җавабында: «Сезгә хак сүз әйтәм: кечкенә туганнарымның
берсенә нәрсә генә эшләгән булсагыз да, Миңа эшләгән буласыз», – дип әйтер.
41 Аннан соң Ул сул ягында торучыларга әйтер: «Китегез янымнан, ләгънәт
төшкәннәр! Иблискә һәм фәрештәләренә билгеләп куелган мәңгелек утка бары-
гыз! 42 Чөнки ач идем – ашатмадыгыз, сусаган идем – эчертмәдегез, 43 мосафир

идем – сыеныр урын бирмәдегез, ялангач идем – киендермәдегез, авырганда һәм зинданда утырганда, яныма килмәдегез».

44 Шунда тегеләре дә: «Хакимебез! Без кайчан ач булуыңны, сусавыңны, мосафир, ялангач, авыру булуыңны, зинданда утыруыңны күреп, Сиңа ярдәм итмәдек?» – дип сораралар. 45 Шул чакта Ул: «Сезгә хак сүз әйтәм: бу кечкенә туганнарымның берсенә эшләмәгән нәрсәне Миңа да эшләмәдегез».

46 Алар – мәңгелек җәзага, ә тәкъвалар мәңгелек тормышка юнәләчәк.

*Гайсәне үтерү ният*е

26 1 Гайсә бу сүзләрен тәмамлагач, шәкертләренә:

2 – Ике көннән [c]Котылу бәйрәме буласын сез беләсез. Ул көннәрдә Адәм Углын хачка кадакларга тапшырачаклар, – дип әйтте.

3 Шул вакытта баш руханилар һәм халык өлкәннәре Кәяфәс исемле олуг рухани сараенда җыелдылар да 4 Гайсәне хәйлә белән кулга алып үтерергә сүз куештылар.

5 – Ләкин, халык арасында чуалыш килеп чыкмасын өчен, бәйрәм вакытында ярамас, – диделәр алар.

Гайсәне Бәйт-Әниядә майлау

6 Гайсә Бәйт-Әниядә махаулы Шимунның өендә иде. 7 Ул анда ашап утырганда, янына бик кыйммәтле хуш исле май салынган алебастр* савыт тотып, бер хатын килде һәм майны Гайсәнең башына койды. 8 Ә моны күргән шәкертләре, ачуланып:

– Майны нигә алай әрәм итәргә? – диделәр. – 9 Ул майны зур бәягә сатып, акчасын фәкыйрьләргә өләшергә була иде бит!

10 Әмма шәкертләренең канәгатьсезлеген белгән Гайсә:

– Бу хатынны ник битәрлисез? Минем өчен ул изге эш эшләде. 11 Фәкыйрьләр һәрвакыт сезнең белән бит, Мин исә сезнең белән һәрвакыт булмам. 12 Ул хатын, тәнемә май коеп, Мине күмәргә әзерләде. 13 Сезгә хак сүз әйтәм: жир йөзенең бу Яхшы хәбәр килеп ирешкән һәр почмагында, әлеге хатынны искә алып, аның нәрсә эшләве хакында сөйләячәкләр, – диде.

Яһүдәнең Гайсәгә хыянәт итүе

14 Шуннан соң, унике шәкертнең берсе Яһүдә Искариот баш руханилар янына барып:

15 – Әгәр сезгә Гайсәне тапшырсам, миңа нәрсә бирерсез? – диде.

Алар аңа утыз көмеш тәңкә санап бирделәр. 16 Шушы вакыттан алып, ул, Гайсәне аларның кулларына тапшырыр өчен җай чыкканны көтеп йөри башлады.

Гайсәнең Котылу бәйрәме ризыгын соңгы тапкыр ашавы

17 [c]Төче күмәч бәйрәменең беренче көнендә шәкертләре Гайсә янына килеп:

– Котылу бәйрәме хөрмәтенә табынны Синең өчен кайда әзерләвебезне телисең? – дип сорадылар.

---

* 26:7 *Алебастр* – савыт ясау өчен кулланыла торган йомшак таш.

18 Гайсә аларга:
– Шәһәрдәге шул-шул кешегә барып, болай әйтегез: «„Билгеләгән сәгатем якынлашып килә. Шәкертләрем белән Котылу бәйрәме ашын синдә ашармын“, – дип әйтте Остазыбыз», – диде.
19 Шәкертләре Гайсә кушканны үтәделәр һәм Котылу бәйрәме табынын әзерләделәр.
20 Кич җиткәч, Гайсә унике шәкерте белән бергә табын янына утырды. 21 Алар ашап утырган чакта Гайсә:
– Мин сезгә хак сүз әйтәм: арагыздан берәү Миңа хыянәт итәчәк, – диде.
22 Алар, хафага төшеп, берсе артыннан берсе:
– Хакимем, мин түгелдер бит? – дип сорый башладылар.
23 Ә Ул аларга болай дип җавап бирде:
– Минем белән бер савыттан ашаучы кеше Миңа хыянәт итәчәк. 24 Изге язмада язылганча, Адәм Углы китә. Әмма Адәм Углына хыянәт иткән кешегә – ни кайгы! Ул кеше бөтенләй дә тумаса, аның өчен яхшырак булыр иде!
25 Шуннан соң, хыянәт итәчәк Яһүдә Аңардан:
– Остаз, мин түгелдер бит? – дип сорады.
– Моны син үзең әйттең! – дип җавап бирде Гайсә.
26 Ашап утырганда, Гайсә икмәк алып шөкрана кылды һәм аны, сындырып, шәкертләренә бирде.
– Алып ашагыз, бу Минем тәнемдер, – диде Ул.
27 Аннары касәне алды һәм, шөкрана кылып, аларга сузды һәм:
– Шуңардан эчегез. Барыгыз да эчегез. 28 Бу, гөнаһлар кичерелсен дип, күпләр өчен түгелә торган канымдыр. Бу кан Аллаһы ᶜкилешүен раслый. 29 Сезгә әйтәм: бүгеннән алып, Атам Патшалыгында сезнең белән бергә яңа шәраб эчәр көн җитми торып, Мин инде йөзем шәрабы эчмәячәкмен, – диде.
30 Мәдхия җырлаганнан соң, алар Зәйтүн тавына киттеләр.

Петернең ваз кичәчәген Гайсәнең алдан әйтүе

31 Шунда Гайсә аларга:
– Изге язмада:

«Көтүчене сугып егармын
һәм сарыклар таралышыр»*, –

дип язылганча, сез барыгыз да бу төндә Миннән баш тартырсыз. 32 Әмма, Мин терелеп торганнан соң, сездән алда Гәлиләягә бара торырмын, – дип әйтте.
33 Петер исә:
– Синнән һәммәсе баш тартканда да, мин һичкайчан баш тартмам! – дип каршы төште.
34 Ләкин Гайсә аңа:
– Сиңа хак сүз әйтәм: бу төнне, әтәч кычкырганчы, син Миннән өч тапкыр ваз кичәчәксең, – дип әйтте.

---

* 26:31 Карагыз: «Зәкәрия», 13:7.

35 – Синең белән бергә үләргә туры килсә дә, мин Синнән һичкайчан ваз кичмәячәкмен! – диде Петер. Башка шәкертләре дә шулай диештеләр.

Гайсәнең Гетсимәни бакчасында дога кылуы

36 Шуннан соң Гайсә шәкертләре белән Гетсимәни дип аталган урынга килде. Шунда Ул аларга:

– Мин тегендә барып дога кылыйм. Сез шушында утырып торыгыз, – дип әйтте.

37 Ул Үзе белән Петерне һәм Зебедәйнең ике углын ияртеп алып китте. Аның күңелен сагыш һәм шом биләп алды. 38 Ул аларга:

– Йөрәгемне үлем сагышы басты, шушында көтеп торыгыз һәм Минем белән бергә уяу булыгыз! – диде.

39 Ул читкәрәк китте дә җиргә йөзтүбән капланып дога кылды:

– Атам! Әгәр мөмкин булса, бу газаплар касәсе Мине читләтеп үтсә иде! Хәер, Мин теләгәнчә түгел, Син теләгәнчә булсын.

40 Гайсә шәкертләре янына әйләнеп килгәндә, аларның йоклап ятуын күрде.

– Ничек сез Минем белән бергә бер сәгать тә уяу утыра алмадыгыз? – диде Ул Петергә. – 41 Уяу булыгыз, вәсвәсәгә дучар булмас өчен, дога кылыгыз. Рух көчле, ә тән зәгыйфьтер!

42 Гайсә тагын, икенче тапкыр читкә китеп, дога кылды:

– Атам, Миңа бу касәне эчмичә үткәрергә мөмкин булмаса, Синең ихтыярың буенча булсын!

43 Әйләнеп килгәч, аларның тагын йоклауларын күрде: күзләрен йокы баскан иде. 44 Аларны калдырып, Гайсә тагын читкәрәк китте һәм өченче тапкыр шул ук сүзләрне әйтеп дога кылды. 45 Шуннан соң, шәкертләре янына әйләнеп килеп, аларга:

– Сез һаман йоклыйсызмы, ял итәсезме? Менә Адәм Углы гөнаһлылар кулына тапшырылачак вакыт җитте. 46 Торыгыз, киттек! Күрегез, Миңа хыянәт итүче килә, – дип әйтте.

Гайсәне кулга алу

47 Гайсә әле әйтеп тә бетермәде, унике шәкертнең берсе – Яһүдә килеп чыкты. Аның белән бергә баш руханилар, өлкәннәр җибәргән күп санлы халык төркеме кылычлар һәм чукмарлар күтәреп килделәр. 48 Хыянәтче: «Мин кемне үпсәм, шул Гайсә булыр. Аны кулга алыгыз», – дип, алар белән алдан сүз беркеткән иде.

49 Яһүдә туп-туры Гайсә янына килде.

– Исәнме, Остаз! – дип, Гайсәне үбеп алды.

50 Әмма Гайсә аңа:

– Син нәрсә өчен килгән булсаң, шуны эшлә, дустым! – диде.

Шуннан соң Яһүдә белән булган кешеләр алга чыктылар һәм, Гайсәне кулга алып, сак астына куйдылар. 51 Гайсә белән булганнарның берсе, кулын сузып, кылычын чыгарды һәм, олуг рухани хезмәтчесенә селтәнеп, аның колагын чабып өзде. 52 Шунда Гайсә аңа:

– Кылычыңны кынына тыгып куй! Кылыч алучы һәркем кылычтан һәлак булыр! 53 Әллә Мин Атама мөрәҗәгать итә алмыйм, дип уйлыйсыңмы?! Ул шунда ук

Миңа унике гаскәрдән* дә артыграк фәрештәләрен җибәргән булыр иде! 54 Әмма ул вакытта Изге язмаларда болар булырга тиеш дип язылганнар ничек гамәлгә ашсын? – дип әйтте.

55 Шуннан соң Гайсә халык төркеменә болай диде:

– Юлбасар тотарга чыккандай, Минем янга кылыч һәм чукмарлар күтәреп килгәнсез! Һәр көнне Аллаһы йортында утырып гыйлем бирдем, һәм сез Мине кулга алмадыгыз. 56 Әмма болар һәммәсе пәйгамбәрләрнең язганнары гамәлгә ашсын өчен булды.

Шулвакыт барлык шәкертләре Аны калдырып качып киттеләр.

Гайсә Югары киңәшмә каршында

57 Гайсәне кулга алган кешеләр Аны олуг рухани Кәяфәс янына китерделәр. Анда канун белгечләре һәм өлкәннәр җыелган иде инде. 58 Ә Петер исә, арттарак калып, олуг руханиның ишегалдына кадәр Гайсә артыннан барды һәм, эчкә кереп, боларның һәммәсенең нәрсә белән бетүен күрергә теләп, хезмәтчеләр белән бергә утырды.

59 Ә баш руханилар һәм бөтен Югары киңәшмә, Гайсәне үтертү өчен, Аңа каршы ялган шаһитлык эзләде. 60 Әмма күп ялган шаһитлар килеп ялганласалар да, бернинди гаеп таба алмадылар. Ниһаять, шаһитлык күрсәтеп, ике кеше чыкты. 61 Алар:

– Бу кеше: «Мин Аллаһы йортын җимереп, өч көн эчендә яңадан төзи алам», – дип әйтте, – диделәр.

62 Шуннан олуг рухани торып, Гайсәгә:

– Аларның Сиңа каршы әйткән сүзләренә берничек тә җавап бирмисеңме? – дип сорады.

63 Әмма Гайсә эндәшмәде. Шуннан соң олуг рухани Аңа:

– Мәңге тере Аллаһы исеме белән әйтергә өндимен, әйт безгә: Син – Мәсих, Аллаһы Углымы? – диде.

64 Гайсә аңа:

– Моны син үзең әйттең. Әмма Мин сезгә әйтәм:

«Кодрәт Иясенең уң ягында
Адәм Углының утыруын
һәм күктәге болытлар өстеннән килүен күрерсез»*, –

дип әйтте.

65 Шунда олуг рухани, өстендәге киемен ертып җибәреп:

– Көферләнү бу! Тагын нинди шаһитлар кирәк безгә? Көфер сүз сөйләвен хәзер үзегез ишеттегез! 66 Бу хакта сез нәрсә уйлыйсыз? – диде.

– Ул гаепле һәм үләргә тиеш, – дип җавап бирделәр калганнар.

67 Шуннан соң алар Гайсәнең битенә төкерделәр һәм кыйнадылар; башкалар суктылар һәм:

68 – Әй, Мәсих, пәйгамбәрлек итеп әйт безгә: Сиңа кем сукты? – диделәр.

---

* **26:53** *Гаскәр* – грекча «легион», римлыларның 6000 сугышчыдан торган иң зур хәрби төркеме.

* **26:64** Карагыз: «Даниил», 7:13.

Петернең Гайсәдән ваз кичүе

69 Петер исә тышта, ишегалдында утыра иде. Янына хезмәтче кыз килеп:
– Син дә бит гәлиләяле Гайсә белән идең, – диде.
70 Әмма Петер, аларның барысы алдында ваз кичеп:
– Мин синең нәрсә хакында сөйләвеңне белмим, – диде.
71 Капка янына килгәч, аны икенче хезмәтче кыз күреп, анда торучыларга:
– Менә бу кеше насаралы Гайсә белән булган, – дип әйтте.
72 Петер тагын, ант итеп, ваз кичте:
– Мин ул Кешене белмим!
73 Бераздан шунда басып торган кешеләр янына килеп:
– Син чыннан да аларның берсе бит. Ничек сөйләшүеңнән беленеп тора, – диделәр алар.
74 Шунда Петер Аллаһы белән ант итә башлады һәм:
– Мин ул Кешене белмим! – дип әйтте.
Нәкъ шул вакытта әтәч кычкырды. 75 Гайсәнең: «Әтәч кычкырганчы, син Миннән өч тапкыр ваз кичәчәксең», – дип әйткән сүзләрен Петер исенә төшерде дә, урам якка чыгып, ачы күз яшьләре түкте.

Гайсәнең Пилатка тапшырылуы

27 1 Иртән иртүк барлык баш руханилар һәм халык өлкәннәре, киңәшләшеп, Гайсәне үтерү турында сүз куештылар. 2 Аны бәйләп, идарәче Пилатка алып барып тапшырдылар.

Яһүдәнең үлеме

3 Гайсәгә хыянәт иткән Яһүдә, Аның үлемгә хөкем ителүен белгәч, эшләгән эшенә үкенеп, баш руханиларга һәм өлкәннәргә утыз көмеш тәңкәне кайтарып биреп:
4 – Гөнаһ кылдым мин, гаепсез Кешегә хыянәт иттем, – диде.
– Безгә ни, ул – синең эшең, – дип җавап бирделәр тегеләр.
5 Ул тәңкәләрне Аллаһы йортында атып бәреп чыгып китте дә асылынды.
6 Баш руханилар тәңкәләрне алып:
– Боларны Аллаһы йортындагы хәзинәгә салу канунга сыймый: бу – канлы тәңкәләр, – диделәр.
7 Алар, киңәшләшеп, бу тәңкәләргә, үлгән чит ил кешеләрен күмәр өчен, чүлмәкче кырын сатып алырга, дигән карар чыгардылар. 8 Шуңа күрә бу кыр Кан кыры дип атала башлады һәм хәзерге көнгә кадәр шулай атала. 9 Шулай Иремия пәйгамбәр аша әйтелгән сүзләр гамәлгә ашты: «Алар Исраил халкы тарафыннан Аның өчен билгеләнгән бәяне – утыз көмеш тәңкәне алдылар, 10 һәм, Раббы миңа кушканча, ул акча белән чүлмәкче кырын сатып алдылар»*.

---

* **27:9-10** Карагыз: «Иремия», 32:6-9; «Зәкәрия», 11:12-13.

Гайсә Пилат алдында

11 Гайсә идарәче каршына бастырылды.
– Син – яһүдиләр Патшасымы? – дип сорады Аңардан Пилат.
– Бу – синең сүзләрең, – дип җавап бирде Гайсә.
12 Баш руханилар һәм өлкәннәр Аны гаепли башлагач, Ул аларга җавап бирмәде.
13 Шуннан соң Пилат:
– Үзеңә каршы шулкадәр күп гаепләүләрне ишетмисеңме әллә Син? – дип сорады.
14 Әмма Гайсә җавап итеп бер сүз дә әйтмәде, моның белән Ул идарәчене бик нык гаҗәпләндерде.
15 Гадәттәгечә, идарәче бәйрәм уңаеннан халык сораган бер тоткынны азат итә торган иде. 16 Ул вакытта даны киң таралган Бараб исемле бер тоткын бар иде. 17 Шуңа күрә, халык җыелгач, Пилат алардан:
– Сезгә кемне азат итүемне телисез: Барабнымы, әллә Мәсих дип аталган Гайсәнеме? – дип сорады
18 Яһүдиләрнең башлыклары Гайсәдән көнләшкәнгә, Аны тотып бирүләрен Пилат белә иде. 19 Ул хөкем итү урынында утырган чакта, хатыны аңа: «Бу тәкъва Кешегә каршы бернәрсә дә эшләмә! Бүген төшемдә Аның аркасында бик нык газапландым», – дип хәбәр иттерде.
20 Баш руханилар һәм өлкәннәр исә Барабны азат итүен, ә Гайсәне үлем җәзасына тартуын таләп итәргә дип халыкны котырттылар. 21 Идарәче халык төркеменнән:
– Сез кемне телисез? Сезгә икенең кайсысын азат итим? – дип сорады.
– Барабны, – дип җавап бирделәр алар.
22 – Ә Мәсих дип аталган Гайсә белән нәрсә эшлим? – дип сорады Пилат.
– Аны хачка кадакларга! – дип җавап бирде аларның барысы да.
23 – Ул нинди явызлык эшләгән соң? – дип сорады ул.
– Аны хачка кадакларга! – дип, тагын да катырак итеп кычкырды җыелган халык.
24 Пилат бернәрсә дә эшли алмавын, хәтта чуалыш чыгу мөмкинлеген күреп, су китерергә кушты һәм халык алдында кулларын юды.
– Бу Кешенең үлемендә гаебем юк, үзегезгә карагыз! – диде ул.
25 – Аның каны өчен без һәм балаларыбыз җаваплы булсын! – дип җавап бирде бөтен халык.
26 Шунда Пилат аларга Барабны азат итте. Ә Гайсәне камчы белән суктыргач, хачка кадаклатырга тапшырды.

Гаскәриләрнең Гайсәне мәсхәрәләве

27 Шуннан соң гаскәриләр Гайсәне идарәченең сараена алып киттеләр. Аларның бар гаскәре Гайсә тирәли җыелды. 28 Алар Гайсәнең киемнәрен салдырып, җете кызыл төстәге япанча кидерделәр, 29 чәнечкеле ботаклардан таҗ үреп, башына кидерделәр, уң кулына таяк тоттырдылар һәм каршында тез чүгеп: «Яшәсен яһүдиләр Патшасы!» – дип мыскылладылар. 30 Аннары Гайсәгә төкерделәр, таяк алып, башына сугып кыйнадылар. 31 Мәсхәрәләүләрен тәмамлагач, алар Гайсәдән япанчаны салдырып, Аңа Үз киемнәрен кидерделәр һәм хачка кадакларга алып киттеләр.

Гайсәне хачка кадаклау

32 Алар, чыгып барганда, Күринидән килгән Шимун исемле бер кешене очратып, аны Гайсәнең хачын күтәреп барырга мәҗбүр иттеләр. 33 Гөлгетә, ягъни «Баш сөяге» дип аталган урынга килеп җиткәч, 34 алар Гайсәгә үт катыш шәраб бирделәр. Ул татып карады, әмма эчәргә теләмәде. 35 Гайсәне хачка кадаклагач, алар, жирәбә салып, Аның киемнәрен бүлештеләр 36 һәм Аны анда саклап утырдылар. 37 Гайсәнең баш өстенә гаебен күрсәтүче «Бу – Гайсә, яһүдиләр Патшасы» дигән язу беркетеп куйдылар. 38 Аның белән бергә ике юлбасарны да кадакладылар: берсен уң ягына, берсен сул ягына. 39 Үтеп баручылар, башларын чайкый-чайкый, Аны хурладылар.

40 – Син, Аллаһы йортын җимереп, аны өч көндә төзүче, Үзеңне коткар! Аллаһы Углы булсаң, төш хачтан! – диделәр алар.

41 Баш руханилар да канун белгечләре һәм өлкәннәр белән бергә Аны мыскыладылар:

42 – Башкаларны коткарды, ә Үзен коткара алмый! Ә Үзе – Исраил Патшасы! Төшсен хачтан, шунда без Аңа ышанырбыз! 43 Ул Аллаһыга таяна. Әгәр Ул Аллаһыга яраклы булса, ул чакта Аны Аллаһы коткарсын! Ул Үзен Аллаһы Углы дип атый бит.

44 Аның белән бергә кадакланган юлбасарлар да Аны шундый ук сүзләр белән мәсхәрәләделәр.

Гайсәнең үлеме

45 Көн уртасында бөтен җир йөзен караңгылык каплап алды, һәм көндезге сәгать өчкә кадәр шулай дәвам итте. 46 Ә сәгать өчләр тирәсендә Гайсә:

– Эли, Эли, лема сабахтани?* – дип каты итеп кычкырып жибәрде. (Бу «Әй Аллам, Аллам! Нигә ташладың Син Мине?» дигәнне аңлата.)

47 Анда торучыларның кайберләре, сүзләрен ишетеп:

– Ильясны чакыра, – диделәр.

48 Шунда аларның берсе йөгереп килеп, губка кисәген әче шәрабка манчып, аны таякка элде һәм Гайсәгә эчәргә бирде. 49 Калган кешеләр аңа:

– Тукта! Әйдә карыйк: Ильяс Аны коткарырга килерме икән? – диделәр.

50 Ә Гайсә тагын бер тапкыр каты итеп кычкырып җан бирде.

51 Менә Аллаһы йортындагы пәрдә өстән аска кадәр урталай ертылып төште. Җир тетрәде, таш кыялар ярылдылар, 52 каберләр ачылып китеп, үлгән изгеләр арасыннан күбесе терелтеп торгызылдылар. 53 Алар каберләрдән чыктылар, ә Гайсә терелгәч, алар изге Иерусалим шәһәренә керделәр, һәм күпләр аларны күрде.

54 Йөзбашы һәм аның белән Гайсәне саклаучы гаскәриләр, җир тетрәүне һәм башка хәлләрне күреп, бик нык курыктылар.

– Ул, чыннан да, Аллаһы Углы булган икән, – диделәр.

55 Анда читтән карап торучы күп хатыннар да бар иде (алар Гайсәгә Гәлиләядән иярeп килгән һәм Аңа хезмәт иткән иделәр). 56 Алар арасында магдалалы

---

* 27:46 Карагыз: «Зәбур», 21:2.

Мәрьям, Ягъкуб белән Йосыфның анасы Мәрьям һәм Зебедәй угылларының анасы бар иде.

Гайсәне кабергә салу

57 Кич белән Ариматайдан Йосыф исемле бай кеше килде. Ул да Гайсәнең шәкерте иде. 58 Пилат янына килеп, ул Гайсәнең җәсәден алып китәргә сорады. Шунда Пилат Аның җәсәден Йосыфка бирергә кушты. 59 Гәүдәне алып, Йосыф аны чиста җитен тукымага төрде 60 һәм күптән түгел кыяда уелган кабер-мәгарәгә салды. Зур таш тәгәрәтеп алып килеп, кабер авызын томалады да китеп барды. 61 Магдалалы Мәрьям белән икенче Мәрьям исә кабер каршында утыра иделәр.

Кабер сакчылары

62 Икенче көнне (ул шимбә көн иде) Пилат янына баш руханилар һәм фарисейлар килеп:

63 – Әфәндебез, бу ялганчының исән чагында: «Мин өч көннән соң терелтелеп торгызылачакмын», – дип әйткәнен хәтерлибез, – диделәр алар. – 64 Өченче көнгә кадәр каберне сакларга әмер бир, югыйсә шәкертләре килеп, гәүдәсен урлап китүләре мөмкин. Халыкка: «Ул үледән терелтеп торгызылды», – дип әйтерләр. Һәм бу соңгы ялган беренчесеннән дә яманрак булыр.

65 – Сакчыларны алып барып, белгәнегезчә каберне саклагыз, – диде Пилат.

66 Алар, барып, кабер авызын томалаган ташка мөһер сугып, каберне сакларга гаскәриләрен куйдылар.

Гайсә Мәсихнең үледән терелүе

28 1 Шимбә көн үтеп, атнаның беренче көне таңында магдалалы Мәрьям белән икенче Мәрьям кабер-мәгарәне карарга бардылар. 2 Кинәт бик каты җир тетрәде, чөнки Раббы фәрештәсе күктән төште. Кабер янына килеп, ташын аударып ташлады һәм шул таш өстенә утырды. 3 Аның килүе яшендәй, ә киемнәре кар кебек ак иде. 4 Сакчылар куркуларыннан калтырап, үледәй катып калдылар.

5 Фәрештә исә хатыннарга болай диде:

– Курыкмагыз! Мин хачка кадакланган Гайсәне эзләвегезне беләм. 6 Ул монда юк. Үзе әйткәндәй, үледән терелтеп торгызылды. Килегез монда, Ул монда яткан иде, карагыз. 7 Тизрәк барып, шәкертләренә: «Гайсә үледән терелтеп торгызылды! Ул сездән алда Гәлиләягә бара торыр. Сез Аны шунда күрерсез», – дип әйтегез. Мин сезгә шуны әйтер өчен килдем.

8 Хатыннар ашыга-ашыга кабер яныннан киттеләр. Куркып һәм бик нык шатланып, шәкертләренә сөйләргә йөгерделәр. 9 Кинәт алар алдына Гайсә Үзе килеп чыкты.

– Иминлек сезгә! – диде Ул.

Алар Гайсә янына килеп, аякларын кочаклап, алдында тезләнделәр. 10 Шунда Гайсә:

– Курыкмагыз! – диде. – Барыгыз, шәкертләремә Гәлиләягә барырга кушыгыз. Алар Мине шунда күрерләр.

Кабер сакчыларын җавапка тарту

11 Хатыннар киткәч, кайбер сакчылар, шәһәргә барып, баш руханиларга булган бөтен хәлне сөйләп бирделәр. **12** Баш руханилар өлкәннәр белән җыелышып киңәшләшкәч, гаскәриләргә күп итеп акча бирделәр **13** һәм аларга:

– «Без йоклаганда, шәкертләре төнлә килеп, гәүдәсен урлап киткәннәр», – дип әйтегез. **14** Бу хәбәр идарәчегә барып җитсә, борчылмагыз, сезнең гаебегез юк, дип без аны күндерә алырбыз, – диделәр.

15 Сакчылар акчаларны алып, ничек кушылган булса, шулай эшләделәр. Бу хәбәр яһүдиләр арасында хәзерге көнгә кадәр киң тарала.

Гайсә шәкертләре нәрсә эшләргә тиешләр

16 Унбер шәкерт исә Гәлиләягә, Гайсә барырга кушкан тауга китте. **17** Аны күреп, алар каршында тез чүктеләр, әмма кайберләре шикләнделәр. **18** Гайсә, алар янына килеп, болай диде:

– Күктә дә, җирдә дә бөтен хакимлек Миңа бирелде. **19** Шуңа күрә барыгыз һәм бөтен халыкларны Минем шәкертләрем итегез. Аларны Ата, Угыл һәм Изге Рух исеме белән суга чумдырыгыз **20** һәм Мин сезгә кушканнарның барын да үтәргә өйрәтегез. Шуны белегез: Мин, дөнья беткәнгә тикле, һәрвакыт сезнең белән булам.

Марк бәян иткән Яхшы хәбәр

Чумдыручы Яхъяның вәгазе

1 **1** ᶜАллаһы Углы Гайсә ᶜМәсих хакындагы ᶜЯхшы хәбәрнең башы. Ишагыйя пәйгамбәр китабында:

2-3 «Менә, Мин алдыңнан
хәбәрчемне җибәрәм,
ул Сиңа юл әзерләр.
Чүлдә әнә бер аваз яңгырый:
„ᶜРаббыга юл әзерләгез,
Аның барыр сукмакларын турайтыгыз!“»* –

дип язылганча, **4** чүл якларына Чумдыручы Яхъя килде һәм, тәүбәгә килүегезнең билгесе итеп, ᶜсуга чумдыру йоласын үтәгез, һәм Аллаһы сезнең ᶜгөнаһларыгызны кичерер, дип халыкны вәгазьләп йөрде.

5 Аның янына бөтен Яһүдия иленнән, Иерусалимнән кешеләр агыла башлады. Килүчеләр гөнаһларын икърар итәләр, һәм Яхъя аларны Үрдүн суына чумдыра иде.

6 Яхъяның өстендә дөя йоныннан хәстәрләнгән кием, ә билендә күн каеш иде. Ашаган ризыгы аның саранча вә кыр балы булды.

7 – Минем арттан кодрәтлерәк Берәү килә. Мин, иелеп, Аның аяк киеме каешын чишәргә дә лаек түгелмен, – дип вәгазьләде ул. – **8** Мин сезне суга чумдырсам, Ул сезне ᶜИзге Рухка чумдырыр.

Гайсәнең суга чумдырылуы һәм шайтан тарафыннан вәсвәсәгә салынуы

9 Шул көннәрдә Яхъя янына ᶜГәлиләя өлкәсенең Насара шәһәреннән Гайсә килде, һәм Яхъя Аны Үрдүн елгасына чумдырып алды. **10** Судан чыгуга, Гайсә күк капусының ачылуын һәм Рухның күгәрчен рәвешендә Үзенә иңүен күрде; **11** һәм шулчак күкләр киңлегеннән «Син – Минем сөекле Углым, Син – Минем куанычым!» дигән тавыш килеп иреште.

12 Шул ук мизгелдә Рух Гайсәне чүлгә иәртеп алып китте. **13** Гайсә, чүлдә кырык көн булып, ᶜшайтан тарафыннан вәсвәсәгә салынды. Ул анда кыргый хайваннар арасында яшәде, ә ᶜфәрештәләр Аңа хезмәт күрсәтте.

---

* **1:2-3** Карагыз: «Ишагыйя», 40:3; «Малахи», 3:1.

Гайсәнең беренче шәкертләре

14 Яхъя зинданга ябылганнан соң, Гайсә Гәлиләягә килде һәм Аллаһыдан ирешкән Яхшы хәбәрне таратып йөри башлады:

15 – Вакыты җитте! – диде Ул. – ᶜАллаһы Патшалыгы инде бик якын! Тәүбәгә килегез һәм Яхшы хәбәргә инаныгыз!

16-17 Көннәрдән беркөнне Гәлиләя күле* буеннан барганда, Гайсә ятьмә салучы Шимун белән аның бертуган кардәше Әндрине күрде (алар балыкчылар иде).

– Минем арттан иярегез! Мин сезне кеше аулаучы* итәрмен, – диде аларга Гайсә.

18 Алар шунда ук, ятьмәләрен калдырып, Аңа иярделәр.

19 Тагын берара үткәч, Гайсә, көймәдә ятьмәләрен сипләп утыручы Зебедәй угылларын – Ягъкубны һәм аның бертуган кардәше Яхъяны күреп, **20** шунда ук Үз янына дәште; һәм алар, аталары Зебедәйне ялчылары белән бергә көймәдә калдырып, Аның артыннан киттеләр.

Гайсәнең явыз җенне чыгаруы

21 Алар бергәләп Кәпәрнаум шәһәренә килделәр; ᶜшимбә көн җитүгә, Гайсә ᶜгыйбадәтханәгә барды һәм шунда гыйлем бирә башлады. **22** Аның сөйләгәннәренә барысы да хәйран калды, чөнки Ул ᶜканун белгече сыман түгел, ә бәлки хакимлеккә ия булган кеше кебек өйрәтте.

23 Шулвакытны гыйбадәтханә эчендә җен кагылган бер адәм бар иде:

24 – Насаралы Гайсә! Сиңа бездән нәрсә кирәк?! Син безне һәлак итәр өчен килдеңме? Мин Синең Кем икәнеңне беләм! Син – Аллаһының Изгесе, – дип кычкырды ул.

25 Әмма Гайсә адәм эчендәге җенгә:

– Шым бул! Чык аңардан! – дип боерды.

26 Җен, теге кешене калтыратып һәм каты итеп кычкырып, аңардан чыгып китте. **27** Барысы, шомга калып, бер-берсенә:

– Нәрсә бу? Яңа һәм кодрәтле нинди гыйлем бу? Аның боеруына хәтта җеннәр дә буйсына!

28 Гайсә турындагы хәбәр тиз арада бөтен Гәлиләя җирендә таралды.

29 Гайсә, Ягъкуб һәм Яхъя, гыйбадәтханәдән чыгып, бөтенесе бергә Шимун белән Әндринең йортына юнәлделәр. **30** Шимунның кайнанасы кызышып-авырып ята иде, бу хакта шундук Гайсәгә әйттеләр. **31** Гайсә аның янына килеп кулыннан тотты да торырга булышты. Хатынның кызышуы бетте, һәм ул аларга табын әзерли башлады.

32 Ә инде кич җитеп кояш баегач, Гайсә янына барлык авыру һәм җен кагылган кешеләрне алып килә башладылар. **33** Ишек төбенә бөтен шәһәр халкы җыелды. **34** Гайсә төрле авырулардан интеккән байтак кешене савыктырды, күп җеннәрне

---

* **1:16-17** *Гәлиләя күле* – аны «Геннисарет күле» дип тә атыйлар.

* **1:16-17** *...кеше аулаучы...* – Гайсә биредә кешеләрне Аллаһы юлына алып килүне балык тоту белән чагыштыра.

куып чыгарды. Җеннәр Аның Кем булуын белгәнгә күрә, Ул аларга һичнәрсә әйтергә рөхсәт итмәде.

35 Иртәгесен Гайсә яктырганчы ук торды да, аулак урынга барып, дога кылды.
36 Шимун үзенең иптәшләре белән Аны эзләп китте һәм, 37 Гайсәне табып:

– Барысы да Сине эзлиләр, – диде.

38 – Башка урыннарга, күрше авыл-шәһәрләргә китик, Миңа анда да Яхшы хәбәрне таратырга кирәк. Мин бит шуның өчен килдем, – диде Гайсә.

39 Ул шулай, гыйбадәтханәләрдә Яхшы хәбәрне сөйләп, җен кагылган кешеләрдән җеннәрен куып, бөтен Гәлиләя җире буйлап йөрде.

Гайсәнең махаулы адәмне савыктыруы

40 Бер көнне махау чире* белән авыручы бер кеше, Гайсә каршына килеп, тезләренә егылды да:

– Теләсәң, мине тазарта алыр идең Син! – дип, гозерен белдерде.

41 Гайсә аны кызганды һәм, кулын сузып, аңа орынды да:

– Әйе, телим. Тазарын! – диде.

42 Гайсә шулай дип әйтүгә, тегенең тәне махаудан арынды, һәм ул тазарынып калды.

43-44 – Кара аны, берәүгә дә сөйлисе булма, ләкин ᶜруханига барып күрен һәм терелүеңнең билгесе итеп Муса канунында таләп ителгән ᶜкорбаныңны китер, – дип җитди итеп кисәткәннән соң, Гайсә аны шундук өенә кайтарып җибәрде.

45 Әмма әлеге адәм, Гайсә яныннан китүгә, шушы хәл турында бөтен җирдә сөйләп йөри башлады. Шуңа күрә Гайсә инде ачыктан-ачык шәһәрдә күренә алмады, кешесез-аулак урыннарда кала бирде. Әмма Аның янына төрле тарафлардан халык һаман агыла торды.

Гайсәнең паралич суккан кешене савыктыруы

2 1 Берничә көннән Гайсә янә Кәпәрнаум шәһәренә әйләнеп кайтты. Аның өйдә икәнлеге мәгълүм булгач, 2 шулкадәр күп халык җыелды ки, хәтта ишек төбендә дә урын калмады. Гайсә исә халыкка Аллаһы сүзен җиткерде. 3 Шулвакыт дүрт кеше Аның янына паралич суккан бер авыруны күтәреп алып килде. 4 Әмма халык арасыннан үтә алмаганга, алар, Гайсә басып торган турыда түбәне тишеп, паралич суккан кешене ятагы белән бергә шул тишек аша төшерделәр. 5 Гайсә, аларның ышануларын күреп, паралич суккан кешегә:

– Углым, синең гөнаһларың кичерелде! – диде.

6 Анда берничә канун белгече утыра иде, алар эчтән генә:

7 – Нәрсә сөйли Ул? Бу бит көфер сүз! Гөнаһларны Аллаһыдан башка кем кичерә алсын?! – дип уйладылар.

8 Гайсә шундук аларның уйларын белеп алып:

– Ни өчен сезнең күңелегездә шундый уйлар? – диде. – 9 Нәрсә җиңелрәк: паралич суккан кешегә: «Гөнаһларың кичерелде», – дип әйтүме, әллә: «Тор, ятагыңны

* 1:40 *Махау чире* – йогышлы тире авыруы.

алып кайтып кит!» – дип әйтүме? 10-11 Адәм Углының җир йөзендә гөнаһларны кичерергә кодрәте барлыгын белеп торыгыз.

Шулчак Гайсә, паралич суккан кешегә мөрәҗәгать итеп:

– Сиңа әйтәм: тор да, ятагыңны алып, өеңә кайт! – диде.

12 Теге шундук торды һәм, ятагын алып, барысының күз алдында чыгып китте. Моңа бөтенесе таң калдылар һәм, Аллаһыны данлап:

– Мондый хәлне әле күргәнебез юк иде! – диделәр.

Гайсәнең Левине чакыруы

13 Гайсә янә Гәлиләя күле буена чыкты. Бөтен халык тагын Аның янына җыелды, һәм Ул аларга гыйлем бирде. 14 Салым җыя торган урында утыручы Һалфай углы Леви янып үтеп барышлый Ул аңа:

– Миңа ияр! – диде.

Леви, торып, Аның артыннан китте.

15 Леви өендә Гайсә өстәл янына килеп утырды. Гайсә һәм аның шәкертләре белән бергә күп кенә салым җыючылар, башка гөнаһлы бәндәләр дә бар иде; алар Гайсә артыннан күпләп ияреп йөри иделәр. 16 Канун белгечләре һәм фарисейлар, Гайсәнең шундый кешеләр белән ашап утыруын күреп, Аның шәкертләренә:

– Ничек Ул салым җыючылар һәм гөнаһлылар белән бергә ашап утыра? – диделәр.

17 Гайсә, моны ишетеп, аларга:

– Табиб сәламәт кешеләргә түгел, ә авыруларга кирәк. Мин тәкъва адәмнәрне түгел, гөнаһлыларны чакырырга килдем, – дип әйтте.

Ураза тоту һәм шимбә көн турындагы сораулар

18 Беркөнне, Чумдыручы Яхъяның шәкертләре һәм фарисейлар ураза тотканда, Гайсә янына ниндидер кешеләр килеп:

– Ни өчен Яхъяның һәм фарисейларның шәкертләре ураза тота, ә Синекеләр тотмый? – дип сорадылар.

19 Гайсә аларга:

– Кияү яннарында булганда, туйдагы кунаклар ураза тотар микән?! Яннарында кияү бар чакта, ураза тотмыйлар! – диде. – 20 Әмма килер бер көн, кияүне алар янып алып китәрләр, әнә шул чакта алар ураза тотарлар.

21 Иске киемгә яңа тукымадан ямаулык салмыйлар, югыйсә яңа ямаулык, утырып, иске тукыманы тарттырыр, һәм тишек тагын да зураер. 22 Шулай ук яңа шәрабны да иске турсыкка* салмыйлар, югыйсә шәраб турсыкны тишәр, һәм шәраб та, турсык та әрәм булыр. Яңа шәрабны яңа турсыкка салалар.

23 Шимбә көннәрнең берсендә Гайсә иген кыры буйлап барганда, шәкертләре башак өзә башлады. 24 Фарисейлар Аңа:

– Кара, ни өчен алар шимбә көнне эшләргә ярамаганны эшлиләр? – диде.

25 – Давыт белән юлдашлары, ач калып, мохтаҗлык кичергән чакта, Давытның нәрсәләр эшләве турында бер дә укыганыгыз булмадымыни? – дип җавап кайтар-

---

* 2:22 *Турсык* – сыеклык өчен капчык сыман зур күн савыт.

ды аларга Гайсә. – [26] Олуг рухани булып Абъятар торган заманда ул, Изге йортка кереп, Аллаһыга багышланган һәм руханилардан башка һичкемгә ашарга рөхсәт ителмәгән икмәкләрне ашаган һәм юлдашларына да биргән*.

[27] Аннары:

– Кеше шимбә көн өчен түгел, ә бәлки шимбә көн кеше өчен яратылган. [28] Шуңа күрә Адәм Углы шимбә көннең дә Хуҗасыдыр, – дип өстәде.

Кулы корышкан кешенең савыгуы

3 [1] Гайсә яңадан гыйбадәтханәгә килде. Анда кулы корышкан бер кеше бар иде. [2] Әгәр Гайсә шимбә көнне берәрсен савыктырса, Аны гаепләргә сәбәп булыр иде, дип, берничә фарисей Аның артыннан күзәтте. [3] Кулы корышкан кешегә Гайсә:

– Уртага чыгып бас, – диде.

[4] Ә тегеләрдән исә:

– Шимбә көнне нәрсә эшләргә рөхсәт ителә: яхшылык кылыргамы әллә яманлыкмы? Кеше гомерен саклап калыргамы яки һәлак итәргәме? – дип сорады.

Фарисейлар дәшмәделәр. [5] Каты күңелле булуларына ачынып, Гайсә ачу белән аларга карап алды да теге кешегә:

– Кулыңны суз! – диде.

Авыру адәм кулын сузды, һәм аның кулы савыкты. [6] Гыйбадәтханәдән чыгуга, фарисейлар, Гайсәне һәлак итәргә ниятләнеп, ᶜҺируд патша тарафдарлары белән киңәш корырга тотындылар.

[7-8] Гайсә Үзенең шәкертләре белән Гәлиләя күленә таба юнәлде. Аңа Гәлиләя төбәгеннән һәм Яһүдиядән күп санлы халык иярде. Аның эшләгән эшләре хакында ишетеп, Иерусалимнән, Идумаядән, Үрдүн аръягыннан, Сур һәм Сидун тирәләреннән дә күп халык килә иде. [9] Халык арасында кысылып калмас өчен, шәкертләренә Гайсә көймәне әзер тотарга кушты. [10] Бик күпләрне савыктырганга күрә, чирдән интеккән кешеләр, Гайсәгә орынмакчы булып, этешеп-төртешеп Аңа таба омтылалар, [11] эчләрендә ᶜявыз рух булганнар да, Аны күрүгә каршында йөзтүбән егылып:

– Син – Аллаһы Углы! – дип кычкыра иделәр.

[12] Әмма Гайсә Үзенең кем булуы хакында сөйләүдән явыз рухларны катгый итеп тыйды.

Уникә шәкерт сайлау

[13] Шуннан Гайсә тауга күтәрелде һәм Үзе сайлаган кешеләрне янына чакырды; тегеләр килделәр. [14-15] Болар һәрчак Аның янында булырга һәм халык арасында Яхшы хәбәрне таратырга тиешле уникә кеше иде. Гайсә аларга шулай ук җеннәрне куып чыгару кодрәте дә бирде. [16] Менә ул уникә шәкерт: Гайсә «Петер» дип исем кушкан Шимун, [17] Зебедәй углы Ягъкуб һәм аның бертуган кардәше Яхъя (Гайсә аларны «Боаниргес» дип атады, бу – «Күк күкрәү угыллары» дигәнне аңлата),

---

* **2:26** Карагыз: «I Патшалар», 21:1-6; «Чыгыш», 25:30.

18 Әндри, Филип, Бартулумай, Маттай, Томас, Һалфай углы Ягъкуб, Таддай, Көрәшче Шимун* 19 һәм Гайсәгә хыянәт итәчәк Яһүдә Искариот.

Гайсә һәм Белзебул

20 Гайсә яңадан өйгә әйләнеп кайтты. Анда тагын шундый күп халык җыелды ки, Аның һәм шәкертләренең хәтта ашарга да вакытлары булмады. 21 Шушы хәлләр турында ишеткәннән соң, Гайсәнең туганнары, акылдан язган икән Бу, дип уйлап, Аны үзләре белән алып китмәкче булдылар.

22 Иерусалимнән килгән канун белгечләре исә Гайсә турында:

– Аның эченә Белзебул* кереп оялаган! Җеннәр башлыгы ярдәме белән җеннәрне куып чыгара Ул, – дип әйтә иделәр.

23 Гайсә, шундагы халыкны Үз янына җыеп, гыйбрәтле сүзләр ярдәмендә болай дип сөйләде:

– Ничек итеп шайтан шайтанны куып чыгарсын инде? 24 Бүлгәләнгән патшалык яши алмый. 25 Әгәр гаиләдә дошманлык хөкем сөрсә, гаилә таркалмый калмый. 26 Ә инде шайтан, үзенә үзе каршы чыгып, үз-үзе белән дошманлашып яшәсә, аның соңгы сәгате сукты дигән сүз. 27 Берәү дә, көчленең өенә кереп, аны бәйләмичә, малын талап чыга алмас; бәйләсә генә, өен талап чыга алыр. 28 Хак сүз әйтәм сезгә: адәм баласының кылган барча гөнаһлары, нинди генә көфер сүзе дә кичерелер, 29 әмма Изге Рухны көфер итүче һичкайчан кичерелмәс, аның гөнаһы мәңге җуелмас.

30 Кайберәүләр бит Гайсә турында, Аның эчендә явыз рух бар, дип әйтә иделәр.

Гайсәнең анасы һәм туганнары

31 Шулвакыт Гайсәнең анасы белән энеләре килделәр һәм, үзләре ишегалдында калып, Аны чакырырга кеше җибәрделәр. 32 Гайсәнең әйләнә-тирәсенә бик күп халык җыелган иде.

– Сине тышта анаң һәм энеләрең көтә, – диделәр Аңа.

33 – Кем Минем анам? Туганнарым кем? – диде Гайсә аларга җавап итеп, 34 аннары, әйләнә-тирәсендә утыручыларга карап, болай диде:

– Менә Минем анам һәм туганнарым. 35 Аллаһы ихтыярын үтәүчеләр Миңа ир туганым да, кыз туганым да, анам да булыр.

Чәчүче хакында гыйбрәтле хикәя

4 1 Гайсә янә күл буенда кешеләргә гыйлем бирә башлады. Аның янына бик күп халык җыелганга күрә, Ул көймәгә утырды. Көймә күл өстендә иде, ә халык яр буенда калды. 2 Гыйбрәтле хикәяләр ярдәмендә Гайсә аларга күп нәрсәләр турында сөйләде:

3 – Тыңлагыз: менә бер адәм чәчүгә чыккан, ди. 4 Чәчкән вакытта орлыкның бер өлеше юл буена төшкән, һәм кошлар, очып килеп, аны чүпләп бетергән. 5 Икенче

---

* 3:18 *Көрәшче Шимун* – Рим хакимлеген көч кулланып бәреп төшерү өчен көрәшкән яһүдиләр төркеменең әгъзасы.

* 3:22 *Белзебул* – иблис исемнәренең берсе. Белзебул кәнганиләрнең илаһы булган. Аны явыз рухлар башлыгы дип санаганнар. (Карагыз: «IV Патшалар», 1:2.)

бер өлеше аз туфраклы ташлы урынга төшкән. Орлык өстә генә ятканга күрә, бик тиз шытып чыккан. 6 Ә инде кояш чыгып кыздыра башлагач, тамырланып өлгермәгәнгә, үсентеләр шиңеп төшкән. 7 Орлыкның кайберсе күгән куагы арасына төшкән. Куак, үсеп-киңәеп, аны басып киткән, һәм үсентеләр башак бирмәгән. 8 Ә башка орлыклар уңдырышлы җиргә төшкән. Алар үсеп күтәрелгән һәм утызлата, алтмышлата, йөзләтә уңыш биргән.

9 – Колагы булганнар – ишетсен! – диде Гайсә.

10 Үзләре генә калгач, юлдашлары һәм унике шәкерте Гайсәдән гыйбрәтле хикәяләр хакында сорадылар.

11 – Аллаһы Патшалыгының сере сезгә ачылган, – диде Гайсә аларга, – башкаларга исә кинаяле хикәяләр ярдәмендә әйтелә. 12 Бу шуның өчен ки:

«Ничек кенә карасалар да – күрмәсләр,
ничек кенә тыңласалар да – ишетмәсләр һәм төшенмәсләр.
Әгәр алар ишетеп-күрсәләр,
Аллаһыга борылырлар,
һәм гөнаһлары кичерелер иде»*.

13 Сез бу кинаяле хикәянең мәгънәсен аңламадыгызмыни? – дип сорады алардан Гайсә. – Алайса ничек башка хикәяләрне аңларсыз икән? 14 Чәчүче сүз чәчә. 15 Юл буена төшкән орлыклар чәчкән сүзне ишетүче адәмнәрне белдерәдер. Әмма шайтан, килеп, алар күңеленә салынган сүзне шунда ук алып китә. 16 Ташлы урынга чәчелгәне исә – сүзне ишетү белән шатланып кабул итүчеләр. 17 Әмма тамырлары булмаганга, аларның түземлеге күпкә җитми. Сүз аркасында авырлыклар һәм эзәрлекләүләр башланса, бик тиз кире чигенәләр. 18 Ә башкалары исә күгәнлеккә төшкән орлыкка охшыйлардыр: алар сүзне ишетәләр, 19 әмма тормыш мәшәкатьләре, байлык артыннан куу һәм башка теләкләр, аларның күңеленә үтеп, ишетелгән сүзне басып китәләр, һәм сүз уңыш бирми. 20 Ә инде уңдырышлы җиргә чәчелгәне – сүзне ишетеп, аны кабул итүчеләр: алар утызлата, алтмышлата, йөзләтә уңыш бирәләр.

Янып торган шәмне шәмдәлгә куялар

21 Аннары Гайсә аларга:

– Шәмне чүлмәк яки сәке астына куяр өчен алып керәләрмени? Киресенчә, аны шәмдәлгә утыртып куялар! – диде. – 22 Фаш ителмичә һичбер яшерен нәрсә, ачылмыйча бер генә сер дә калмаячак. 23 Колаклары булганнар – ишетсеннәр!

24 Аннары Гайсә аларга болай дип әйтте:

– Ишеткән сүзләргә игътибарлы булыгыз. Нинди үлчәм белән үлчәсәгез, сезгә дә шундый үлчәм белән үлчәп бирерләр һәм өстәрләр дә. 25 Кемдә бар булса, аңа янә бирелер, ә кемдә юк икән, аңардан булганы да тартып алыныр.

Орлык хакында гыйбрәтле сүзләр

26 Әйткәннәргә өстәп, Гайсә болай диде:

---

* **4:12** Карагыз: «Ишагыйя», 6:9-10.

– Аллаһы Патшалыгы менә нәрсәгә охшаган: кеше орлык чәчә, [27] аннары ул төнлә йоклый, көндезен тора, ә орлык, шытып чыгып, өскә үрмәли. Кеше моның ничек булуын белми дә. [28] Җир үзеннән-үзе уңыш бирә: башта – сабак, аннары – башак, шуннан соң башак тулы орлык үстерә. [29] Ә инде ашлык өлгерүгә, кеше кулга урак ала, чөнки ашлык урыр вакыт җитә.

Горчица орлыгы хакында гыйбрәтле хикәя

[30] Гайсә, сүзен дәвам итеп:

– Аллаһы Патшалыгын нәрсә белән чагыштырырга һәм ничек итеп тасвирларга икән? – диде. – [31] Ул – горчица орлыгы кебек: җиргә чәчкән вакытта бөтен орлыклардан кечкенәрәк. [32] Ә инде чәчкәч шытып чыга һәм бөтен үсемлекләрдән биегрәк булып үсә, аның зур-зур ботаклары күләгәсендә хәтта кошлар оя корырлык була.

[33] Шундый гыйбрәтле сүзләрне Гайсә кешеләргә күп сөйләде, ләкин Ул алар аңлардай нәрсәләр турында гына сөйли иде. [34] Ул һәрвакыт шулай гыйбрәтле хикәяләр ярдәмендә сөйли, ә инде шәкертләре белән ялгызы калгач, аларга барын да аңлатып бирә иде.

Гайсәнең давылны тынычландыруы

[35] Шул көнне кичен шәкертләренә Гайсә:

– Әйдәгез, күлнең аръягына чыгыйк, – диде, һәм [36] шәкертләре, халыкны калдырып, Аның янына көймәгә утырдылар да юлга кузгалдылар. Анда башка көймәләр дә бар иде. [37] Кинәт кенә көчле давыл күтәрелде һәм, дулкыннар көймәгә бәрелеп, аның эченә су тула башлады. [38] Гайсә исә көймәнең койрыгында башын мендәргә салып йокыга киткән иде. Шәкертләре, Аны уятып:

– Остаз, батабыз бит! Ә Синең исеңдә дә юк! – диде.

[39] Ул, торып, җилне тыйды, ә күлгә:

– Шаулама, тынычлан! – дип боерды.

Җил туктады, һәм әйләнә-тирәдә тынлык урнашты.

[40] – Ни өчен сез шундый куркак? Әле һаман ышанычыгыз юкмы? – диде Гайсә аларга.

[41] Котлары алынган шәкертләр бер-берсенә:

– Кем соң Ул? Җил дә, күл дә Аңа буйсына ич, – диештеләр.

Гайсәнең җенле кешене савыктыруы

5 [1] Менә алар Гәлиләя күленең аръягындагы Герәсә җиренә килеп туктадылар. [2-3] Гайсә көймәдән төшүгә, кабер-мәгарәдән* каршына җен кагылган бер кеше килеп чыкты. Ул кеше шунда, мәгарәләрдә яшәп, аны һичберкем хәтта чылбыр белән дә бәйләп куя алмаган: [4] күп тапкырлар аяк-кулларын чылбыр белән бәйләсәләр дә, ул барыбер чылбырны өзгән, богауларны ваткан; һәм берәү дә аны җиңә алмаган. [5] Ул шулай, көне-төне, бертуктаусыз кычкырып һәм үзен-үзе ташлар бәреп кыйнап, каберләр арасында, тауларда йөри иде.

---

* **5:2-3** *...кабер-мәгарәдән...* – Яһүдиләр мәетне тауда тишеп ясалган кабер-мәгарәләргә куйганнар.

6 Гайсәне ул ерактан ук күреп алды һәм, йөгереп килеп, аягына егылды да 7 каты итеп кычкырып җибәрде:

– Аллаһы Тәгалә Углы Гайсә! Сиңа миннән ни кирәк? Аллаһы хакына ялварып сорыйм: газаплама мине.

8 Чөнки Гайсә әлеге кешенең эченә оялаган җенгә: «Явыз рух, бу адәмнән чыгып кит!» – дип боерган иде.

9 – Исемең ничек синең? – дип сорады Гайсә җеннән.

– Без бик күптер, шуңа күрә минем исемем – Гаскәр*, – дип җавап бирде теге. 10 Һәм явыз рухлар Гайсәдән үзләрен бу җирдән куып җибәрмәвен үтенделәр.

11 Якында гына, тау битендә, шактый зур дуңгыз көтүе утлап йөри иде.

12 – Безне әнә теге дуңгызлар янына җибәр, шулар эченә керикче! – дип ялварып сорады Гайсәдән явыз рухлар.

13 Гайсә рөхсәт итүгә, явыз рухлар, теге кешедән чыгып, дуңгызлар эченә керделәр, һәм ике мең баш дуңгыздан торган көтү шундук текә ярдан күлгә ташланды да батып үлде.

14 Көтүчеләр, качып китеп, бу хакта шәһәрдә һәм аның тирәсендәге авылларда сөйләп йөрделәр. Анда яшәүчеләр, ни булганын карарга дип, 15 Гайсә янына килделәр, эченә җеннәр өере кереп оялаган кешенең киенгән һәм акылына килгән хәлдә утыруын күреп куркып калдылар. 16 Әлеге вакыйганың шаһитлары җен кагылган кеше белән, дуңгызлар белән ни булганын сөйләп бирделәр. 17 Шуннан соң алар Гайсәнең бу яклардан китүен үтенә башладылар.

18 Гайсә көймәгә утырган чакта, җеннән котылган теге кеше Аның белән китәргә рөхсәт сорады. 19 Әмма Гайсә риза булмады:

– Бар, өеңә кайтып, Раббының сиңа нинди мәрхәмәт күрсәтүен һәм синең өчен нәрсә эшләвен туганнарыңа сөйлә, – диде.

20 Теге кеше, китеп, үзе өчен Гайсәнең нәрсә эшләве турында Ун калада сөйләп йөрде; аның сүзләрен һәркем таң калып тыңлады.

Үлгән кыз һәм авыру хатын

21 Гайсә көймәдә янә күлнең аръягына чыккач, яр буенда Аның янына тагын бик күп халык җыелды. 22 Гыйбадәтханә башлыкларының Яһир исемлесе, Гайсәне күрүгә, аягына килеп егылды 23 һәм:

– Кызым үлем хәлендә ята. Килеп, кулларың белән аңа орынсаң, ул савыгыр һәм яшәр иде! – дип ялварырга тотынды.

24 Гайсә аның белән китеп барды.

Алар артыннан, Гайсәне һәр яктан кысрыклап, бик күп халык иярде. 25-26 Арада унике ел дәвамында кан килүдән газапланган бер хатын да бар иде. Ул бик күп табибларда дәваланган, бөтен байлыгын сарыф итсә дә, файдасын күрмәгән, киресенчә, аның хәле начарлана гына барган. 27-28 Гайсә хакында ишеткәннән соң: «Аның киеменә генә кагылсам да савыгыр идем», – дип уйлап, әлеге хатын халык арасында, арттан килеп, Гайсәнең киеменә кагылды, 29 һәм, кан килү шундук

* 5:9 *Гаскәр* – грекча «легион», римлыларның 6000 сугышчыдан торган иң зур хәрби төркеме.

туктап, хатын үзенең тулысынча савыгуын тойды. 30 Гайсә исә, Үзеннән көч киткәнне тоеп, артына борылды да халыктан:

– Минем киемемә кем кагылды? – дип сорады.

31 – Халыкның ничек кысрыклавын күрә торып, Син ни өчен, кем кагылды, дип сорыйсың? – диде Аңа шәкертләре.

32 Әмма Ул Үзенә орынган кешене күзләре белән эзли бирде. 33 Куркуыннан калтырап төшкән хатын, үзенең сихәтләнүен аңлап, халык арасыннан чыкты һәм, Гайсә алдына егылып, дөресен сөйләп бирде.

34 – Кызым, сине ышануың савыктырды, имин йөр һәм сәламәт бул, – диде аңа Гайсә.

35 Гайсә шулай дип сөйләп торган арада, гыйбадәтханә башлыгының өеннән килеп, башлыкка:

– Кызың вафат. Остазны ник борчып торырга, – дип әйттеләр.

36 Әмма Гайсә, аларның сүзләрен игътибарга алмыйча, башлык булган кешегә:

– Курыкма, тик ышан гына! – диде.

37 Петер, Ягъкуб һәм Ягъкубның бертуган кардәше Яхъядан башка Гайсә һичкемгә Үзе белән барырга рөхсәт итмәде. 38 Башлыкның өе янына килгәч, Гайсә ыгы-зыгы килеп йөрүчеләрне һәм такмаклый-такмаклый үкереп елаучыларны күрде.

39 – Нигә сез ыгы-зыгы киләсез, нигә елыйсыз? Бала үлмәгән, йоклый гына ул, – диде Гайсә, өйгә кергәч.

40 Аңардан көләргә тотындылар, әмма Ул аларны куып чыгарды да кызның ата-анасын, Үзенең юлдашларын алып, кыз яткан бүлмәгә керде. 41 Баланың кулыннан тотып, Гайсә аңа:

– Талита, кум! («Кызым, сиңа әйтәм, тор!») – диде.

42 Кыз бала шундук аягына торып басты һәм йөреп китте (аңа унике яшь иде). Шушы хәлне күрүчеләр хәйран калдылар. 43 Гайсә исә аларны, бу хакта һичкем белергә тиеш түгел, дип кисәтте, ә кыз баланы ашатырга кушты.

Гайсәне Насарада инкяр итүләре

6 1 Гайсә, шәкертләре белән бергә ул яклардан китеп, Үзе яшәгән шәһәргә кайтты. 2 Шимбә көнне Ул гыйбадәтханәдә гыйлем бирде. Аны тыңлаган һәммәсе:

– Бу гыйлемнәр Аңа кайдан килгән?! Нинди тирән гакыл бирелгән Аңа! Шундый кодрәтле эшләрне ничек итеп кыла икән Ул? – дип гаҗәпләнде. – 3 Балта остасы түгелме соң Ул? Мәрьямнең углы һәм Ягъкуб, Йосис, Яһүдә, Шимунның абыйсы түгелме? Аның сеңелләре биредә, безнең арада яши түгелме соң?

Шул рәвешле, алар Аны кире кактылар.

4 – Пәйгамбәрне һәр җирдә ихтирам итәләр, тик үз илендә, үз туганнары һәм гаиләсе тарафыннан гына хөрмәт юк аңа, – диде аларга Гайсә.

5 Шуңа күрә Ул анда һичнинди кодрәтле эш кыла алмады, куллары белән орынып, фәкать берничә авыру кешене генә савыктырды. 6 Аларның ышанмаулары Гайсәне гаҗәпкә калдырды.

Гайсәнең шәкертләрне озатуы

Гайсә, әйләнә-тирәдәге авылларда йөреп, халыкка гыйлем бирүен дәвам итте. 7 Беркөн Ул унике шәкертен чакырып алды да, аларга явыз рухларны куарга хокук биреп, икешәрләп-икешәрләп юлга озатты.

8 – Юл таягыннан тыш икмәк тә, биштәр дә алмагыз, билбау янчыгына акча да салмагыз; 9 аягыгызга киегез, үзегез белән хәтта алмаш күлмәк тә алмагыз, – диде Ул аларга. 10 – Кайсы йортта тукталсагыз, шул урыннан киткәнче, әлеге йортта калыгыз. 11 Берәр җирдә сезне кабул итмичә, сүзләрегезне тыңлап та тормасалар, ул урыннан киткәндә, аякларыгыздан тузанны кагып төшерегез: алар өчен бу кисәтү булыр.

12 Шуннан шәкертләр, юлга чыгып, кешеләрне тәүбәгә килергә өндәп йөрделәр, 13 күп җеннәрне куып чыгардылар һәм, зәйтүн мае сөртеп, байтак авыру кешеләрне савыктырдылар.

Чумдыручы Яхъяның үлеме

14 Гайсәнең исеме халык теленә кергәч, Аның турындагы хәбәр Һируд патшага да килеп иреште. Берәүләр Гайсә турында: «Үледән терелгән Чумдыручы Яхъя бу, шуңа күрә Аның кодрәтле эшләр күрсәтергә куәте бар», – дип сөйләсә, 15 башкалар: «Ильяс бу», – диде, бүтәннәр исә: «Борынгы заманнардагы сыман бер пәйгамбәр», – дип әйтте.

16 Шушыларны ишетеп, Һируд:

– Мин башын кистергән Чумдыручы Яхъя Ул, үледән терелгән әнә! – диде.

17 Һируд, үзенең бертуган кардәше Филипнең хатыны Һирудиягә өйләнү сәбәпле, Яхъяны, кулга алып, зинданга утыртып куйган иде. 18 Чөнки Яхъя Һирудка: «Сиңа бертуган кардәшеңнең хатыны белән яшәргә ярамый», – дип әйткән була. 19 Һирудия, Яхъяга ачу саклап, аны үтертергә тели, әмма берни эшли алмый иде. 20 Яхъяның тәкъва вә изге кеше икәнен белгән Һируд аңардан курка һәм аны һаман яклап килә иде. Яхъяның сүзләре патшаны борчыса да, ул аны рәхәтләнеп тыңлый иде.

21 Үзенең туган көне уңаеннан Һируд дәрәҗәле түрәләрне, гаскәр башлыкларын һәм Гәлиләя ᶜөлкәннәрен аш мәҗлесенә чакыргач, Һирудиягә җай чыкты. 22 Мәҗлескә Һирудиянең кызы да керде. Ул анда биеде, һәм аның биюе Һирудка вә кунакларга бик ошады. Патша аңа:

– Ни теләсәң, шуны сора: барын да бирермен! – диде. 23 Һәм ант итеп әйтте:

– Хәтта патшалыгымның яртысын сорасаң да, бирермен!

24 Кыз, барып, анасыннан:

– Миңа нәрсә сорарга? – диде.

– Чумдыручы Яхъяның башын сора, – диде тегесе.

25 Кыз шунда ук, патша янына барып:

– Чумдыручы Яхъяның башын, тәлинкәгә салып, хәзер үк миңа китерүеңне телим! – дип үтенде.

26 Патша зур кайгыга төшсә дә, кунаклары алдында ант иткәч, каршы килергә батырчылык итмәде. 27 Ул шунда ук, Яхъяның башын китерергә кушып, җәлладны*

---

* 6:27 *Җәллад* – үлем җәзасын башкаручы.

зинданга җибәрде. Сакчы, барып, Яхъяның башын кисте 28 һәм, тәлинкәгә салып, кызга китереп бирде, ә кыз исә анасына тапшырды. 29 Яхъяның шәкертләре, бу хакта ишетеп, аның гәүдәсен килеп алдылар һәм кабергә салдылар.

Биш мең кешене ашату

30 [c]Рәсүлләр, Гайсә янына әйләнеп кайтып, эшләгән эшләре, халыкны нәрсәгә өйрәтүләре хакында бәйнә-бәйнә сөйләп бирделәр. 31 Ул аларга:

– Ә хәзер, берәр аулак урынга барып, ял итеп алыйк, – диде.

Чынлап та, һаман кемнәрдер бер-бер артлы яннарына килеп торганга күрә, аларның хәтта ашап алырга да вакытлары калмый иде.

32 Шуннан алар, көймәгә утырып, аулак урынга юнәлделәр. 33 Әмма кешеләр аларның китеп баруын күрделәр. Күбесе, аларны танып, әйләнә-тирәдәге барлык шәһәрләрдән яр буйлап алар барасы урынга ашыкты һәм көймәдән алданрак шунда килеп җитте. 34 Ярга чыккач, Гайсә шактый зур халык төркемен күрде һәм аларны бик кызганды, чөнки алар көтүчесез сарыклар кебек иде. Шуннан аларны күп нәрсәләргә өйрәтә башлады. 35 Вакыт соң иде инде, һәм шәкертләре, Аның янына килеп:

– Биредә бик аулак, вакыт та соң инде. 36 Китсеннәр алар, якын-тирәдәге авылсалаларга барып, үзләренә ашарга сатып алсыннар, – диделәр. 37 Әмма Гайсә шәкертләргә:

– Үзегез ашатыгыз аларны, – дип җавап кайтарды.

– Әллә без ике йөз динарлык* икмәк сатып алып ашатыйкмы? – диде алар.

38 – Сездә күпме икмәк бар? Барып карагыз әле, – диде Ул. Тегеләр карап килеп:

– Биш икмәк һәм ике балык, – дип җавап бирде.

39 Гайсә Үзенең шәкертләренә халыкны, төркемнәргә бүлеп, яшел чирәмгә утыртырга кушты. 40 Тегеләр, йөзәр һәм иллешәр кешелек төркемнәргә бүленеп, тезелешеп утырдылар. 41 Гайсә биш икмәк белән ике балыкны алды да күккә карап шөкрана кылды һәм, халыкка сындыргалап өләшер өчен, икмәкне шәкертләренә бирде. Ике балыкны да Ул бөтенесенә бүлеп бирде. 42 Барысы да туйганчы ашады. 43 Аннары икмәк һәм балык сыныкларын, җыеп, уникә кәрзингә тутырдылар. 44 Тамак туйдырган ирләрнең саны биш мең иде.

Гайсәнең су өстеннән атлап килүе

45 Шуннан Гайсә Үзенең шәкертләренә көймәдә каршы ярдагы Бәйт-Сайдага чыга торырга кушты, Үзе исә, халык кайтып киткәнче, алар янында тоткарланды. 46 Халык белән саубуллашкач, Ул дога кылыр өчен тауга күтәрелде.

47 Кич җиткәндә, көймә күл уртасында иде инде, ә Ул берүзе яр буенда калды. 48 Шәкертләренең каршы искән җил белән көрәшүләрен, ишә-ишә хәлдән таюларын күреп, иртәнге өч белән алты арасында* Ул, су өстеннән атлап, алар янына

---

* 6:37 *Динар* – көмеш тәңкә. Эшченең бер көнлек хезмәт хакын тәшкил иткән.

* 6:48 *...иртәнге өч белән алты арасында...* – Грек телендәге төп нөсхәдә сүзгә-сүз: төннең дүртенче сак вакытында. Рим системасы буенча, төн өчәр сәгатьтән торган дүрт сак вакытына бүленгән булган.

китте. Гайсә яннарыннан үтеп китәргә теләгән иде, [49-50] әмма шәкертләре, Аның су өстеннән килүен күреп, өрәктер дип уйладылар да кычкырып җибәрделәр: Аны күргә, аларның котлары очты.

– Тынычланыгыз, Мин бу! Курыкмагыз! – диде Гайсә, шунда ук алар белән сөйләшә башлап, [51] һәм алар янына көймәгә кереп утырды. Шунда җил тынды. Бу хәл шәкертләрне тагын да ныграк гаҗәпләндерде. [52] Икмәк белән булган вакыйганы бит алар аңламадылар, чөнки йөрәкләре туң иде.

[53] Көймәдәгеләр, күлне кичеп, Геннисарет шәһәрендә яр буена килеп туктадылар. [54] Алар көймәдән чыгуга, кешеләр Гайсәне танып алдылар һәм, [55] Аның килүен хәбәр итеп, бөтен әйләнә-тирәне йөгереп әйләнеп чыктылар. Шуннан Гайсә тукталган урынга түшәктә ятучы авыруларны китерә башладылар. [56] Гайсә кая гына килсә дә – авылларга, шәһәрләргә, берәрсенең биләмәсенәме, – бөтен җирдә авыруларны ачык урынга китереп сала һәм Аның чабуына булса да кагылырга рөхсәт бирүен үтенә иделәр. Кагылган һәр кеше савыга иде.

Ата-баба йолалары

7 [1] Бервакыт Гайсә янына фарисейлар һәм Иерусалимнән килгән берничә канун белгече җыелды. [2] Алар Гайсә шәкертләреннән кайберләренең пычрак кул белән, ягъни кулларын юмыйча ашауларына игътибар иттеләр.

[3] Фарисейлар, барлык яһүдиләр кебек үк, ата-бабадан килгән йолаларны төгәл үтәп, кул юмыйча ашарга утырмыйлар иде. [4] Базардан кайткач та, алар рәвешен китереп юынмыйча ашарга утырмыйлар, шулай ук бик күп башка нәрсәләрне, мәсәлән, касә, чүлмәк, бакыр савытларны юуга караган күрсәтмәләрне төгәл үтиләр иде.

[5] Фарисейлар һәм канун белгечләре Гайсәдән:

– Ни өчен Синең шәкертләрең ата-бабадан килгән йолаларны үтәмиләр, ризыкны пычрак кул белән ашыйлар? – дип сорадылар.

[6] Ул аларга болай дип җавап бирде:

– Икейөзләләр сез! Ишагыйя пәйгамбәр үзенең язмаларында сезнең хакта, алдан күреп, дөрес әйткән:

«Бу халык Мине телдә генә хөрмәт итә,
ә йөрәге аның Миннән ерак.
[7] Миңа табынулары да бушка:
алар кеше уйлап чыгарган кагыйдәләргә өйрәтәләр»*.

[8] Сез, Аллаһы әмерен читтә калдырып, кеше урнаштырган йолаларны үтисез.

[9] Үзегезнең йолаларны үтәр өчен, шундый оста итеп Аллаһы әмерен кире кагасыз! – дип дәвам итте Гайсә. – [10] Муса: «Үзеңнең атаңны һәм анаңны хөрмәт ит»* һәм «Атасын яки анасын хурлаган кеше үлем җәзасына тартылырга тиеш»*, – дип

---

* [7:6-7] Карагыз: «Ишагыйя», 29:13.

* [7:10] Карагыз: «Чыгыш», 20:12; «Канун», 5:16.

* [7:10] Карагыз: «Чыгыш», 21:17; «Левиләр», 20:9.

әйткән. 11 Ә сез: «Әгәр кеше үзенең атасына яки анасына: „Сиңа бирәсе әйберне мин Аллаһыга корбан (ягъни, Аллаһыга тиешле бүләк) итәргә вәгъдә бирдем“, – дип әйтә икән, 12 ул кеше инде ата-анасы өчен бернәрсә дә эшләмәскә мөмкин», – дип өйрәтәсез. 13 Сез үзегез өйрәткән тәртипләрегез белән Аллаһы сүзен юкка чыгарасыз һәм шуның ише нәрсәләрне байтак эшлисез.

14 Ул, янә Үз янына халыкны чакырып алып:

– Әйткәннәремне тыңлагыз һәм аңларга тырышыгыз! – диде. – 15 Кеше эченә читтән кергән һичнәрсә аны нәҗесли алмый, киресенчә, эченнән чыккан нәрсә кешене нәҗесли. [16]*

17 Гайсә, халыкны урамда калдырып өйгә кергәч, шәкертләре Аңардан бу сүзләрне аңлатып бирүен сорадылар.

18 – Әйткәннәремне әллә сез дә аңламыйсызмы?! – диде Ул аларга. – Кешенең эченә читтән кергән һичнәрсә аны нәҗесли алмаганны аңламыйсызмы? 19 Кешенең йөрәгенә түгел, ә карынына керә ул һәм аннары чыгарып ташланыла бит! (Бу сүзләре белән Гайсә бөтен ризыкның да ᶜчиста булуын белдерде.)

20 – Ә кешене исә эченнән чыккан нәрсә нәҗеслидер, – дип дәвам итте Гайсә. – 21-22 Фәхешлеккә, урлашуга, кеше үтерүгә, зиначылыкка этәрүче явыз ниятләр, шулай ук саранлык, яманлык, мәкерлек, әхлаксызлык, көнчелек, хурлау, тәкәбберлек, акылсызлык кешенең йөрәгеннән килә. 23 Әнә шул яманлыкларның һәммәсе, кешедән чыгып, аны нәҗеслидер.

Мәҗүси хатынның Гайсәгә ышануы

24 Аннары Гайсә Сур шәһәре тирәсенә юл алды. Анда Ул бер йортта тукталды. Бирегә килүе турында Ул һичкемгә белдерергә теләмәгән иде, әмма моны яшереп калу мөмкин булмады. 25 Кызына явыз рух кагылган бер хатын, Гайсә хакында ишеткәннән соң шундук Аның янына килеп, аягына егылды. 26 ᶜМәҗүси бу хатын чыгышы белән Сүрия Фойникәсе төбәгеннән иде. Ул Гайсәдән кызының эчендәге җенне куып чыгаруын үтенде. 27 Гайсә исә аңа:

– Башта балалар тамак туйдырсын, – диде. – Икмәкне, балалардан тартып алып, көчекләргә ташлау яхшы түгел.

28 – Шулай, Әфәндем, – дип җавап бирде хатын, – ләкин көчекләр дә өстәл астында балалардан коелган валчыкларны ашый бит.

29 – Шулай дип җавап биргәнең өчен, өеңә кайта аласың: җен инде кызыңнан чыкты, – диде аңа Гайсә.

30 Хатын өенә әйләнеп кайтты һәм кызының түшәктә исән-сау ятуын күрде. Җен аның эченнән чыккан иде инде.

Гайсәнең телсез, чукрак кешене савыктыруы

31 Сур якларыннан кайтышлый Гайсә, Сидун аша үтеп, Ун кала төбәгендә Гәлиләя күленә чыкты. 32 Шунда Гайсә янына чукрак һәм начар сөйләшә торган берәүне алып килеп, Аның әлеге кешегә куллары белән орынуын үтенделәр. 33 Гайсә аны

---

* 7:16 Кайбер кулъязмаларда 16 нчы аять тә бар: «Колагы булганнар – ишетсен!»

халык төркеменнән читкәрәк алып китте дә тегенең колагына бармагын тыкты, аннары, Үзенең бармагына төкереп, теленә кагылды һәм, 34 күккә карап, тирән итеп сулыш алды да чукрак кешегә:

– Эффата! («Ачыл!») – диде.

35 Шунда ук теге кешенең колагы ишетә башлады һәм теле чишелде, ул ачык итеп сөйләшәргә тотынды. 36 Кешеләргә Гайсә бу хакта берәүгә дә сөйләмәскә кушты. Әмма Ул тыйган саен, кешеләр күбрәк сөйли бирделәр. 37 Аларның гаҗәпләнүе чиксез иде.

– Ул нәрсә генә эшләсә дә, яхшы итеп эшли: чукраклар ишетә башлый, телсезләрнең теле ачыла! – диде алар.

Дүрт мең кешене ашату

8 1 Ул көннәрдә тагын бик күп кеше җыелып, аларның ашар ризыклары калмагач, Гайсә, шәкертләрен чакырып:

2 – Кешеләр кызганыч. Алар инде өч көн Минем янда, ә ашарларына һичнәрсәләре юк. 3 Әгәр аларны өйләренә ач килеш кайтарып җибәрсәм, юлда хәлсезләнерләр, чөнки кайберләре ерактан килгән, – диде.

4 – Барысын да туендырыр өчен, чүлдә шуның кадәр икмәкне кайдан алыйк соң? – дип сорады шәкертләре.

5 – Сездә ничә икмәк бар? – диде Гайсә.

– Җиде, – дип җавап бирде шәкертләре.

6 Шуннан Гайсә халыкка утырырга кушты. Җиде икмәкне алып Аллаһыга шөкрана кылгач, икмәкне сындыргалады һәм, халыкка өләшү өчен, шәкертләренә бирде. Алар икмәкне өләшеп чыктылар. 7 Шәкертләрнең берничә балыгы да бар иде. Гайсә, шөкрана кылып, балыкны да өләшергә кушты. 8 Кешеләр туйганчы ашадылар, һәм калган сыныкларны җыйганнан соң, тагын җиде кәрзин тулды. 9 Ашаучыларның саны дүрт меңгә якын иде. Аннары Гайсә аларны өйләренә кайтарып җибәрде, 10 ә Үзе шунда ук шәкертләре белән көймәгә утырып, Далманута җирләренә юнәлде.

11 Гайсә янына фарисейлар килеп, Аның белән бәхәсләшә башладылар һәм, сынарга теләп, күктән берәр илаһи билге күрсәтүен таләп иттеләр. 12 Гайсә, авыр сулап:

– Бүгенге буын ни өчен илаһи билге таләп итә икән? Хак сүз әйтәм сезгә: бүгенге буынга илаһи билге күрсәтелмәячәк, – диде.

13 Шуннан, аларны калдырып, янә көймәгә утырды һәм каршы ярга таба юл алды.

Фарисейлар һәм Һируд ачыткысы

14 Гайсәнең шәкертләре үзләре белән ризык алырга онытканбулып чыкты – көймәдә бары тик бер икмәк кенә бар иде. 15 Шәкертләрен кисәтеп, Гайсә аларга:

– Карагыз аны, фарисейлардан һәм Һируд ачыткысыннан сакланыгыз! – диде.

16 Ә шәкертләре исә үзара: «Икмәгебез булмаганга, шулай әйтәдер», – дип сөйләнделәр.

17 Аларның нәрсә турында сөйләшкәннәрен белеп, Гайсә әйтте:

– Ни өчен сез, икмәгебез юк, дип сөйләнәсез? Сез әле һаман берни аңламыйсыз һәм төшенмисезме? Йөрәкләрегез һаман туң килеш кала бирәме?! 18 Күзләрегез

булып та күрмисез, колакларыгыз булып та ишетмисезме?! Хәтерләмисез дәме?!
19 Биш икмәкне Мин биш мең кешегә бүлеп биргәндә, калган сыныкларны җыеп,
сез ничә кәрзин тутырдыгыз?
– Унике, – дип җавап бирде шәкертләре.
20 – Ә җиде икмәкне дүрт мең кешегә бүлгәндә, ничә кәрзин сынык-санак җыйдыгыз?
– Җиде, – дип җавап бирде тегеләр.
21 – Әллә һаман аңламыйсызмы?! – диде шунда Гайсә аларга.

Гайсәнең Бәйт-Сайдада бер сукыр кешене савыктыруы

22 Аннары алар Бәйт-Сайдага килделәр. Биредә Гайсә янына бер сукырны китерделәр һәм аңа кулы белән орынуын үтенделәр. 23 Гайсә, сукырны җитәкләп, авыл читенә алып чыкты, аның күзләренә төкереп, башына кулын куйды һәм:
– Берәр нәрсә күрәсеңме? – дип сорады. 24 Теге, әйләнә-тирәсенә күз салып:
– Кешеләрне күрәм, ләкин алар йөри торган агачлар булып күренә, – диде.
25 Гайсә аның күзләренә тагын бер тапкыр кулларын тидереп алгач, теге текәлеп карады һәм ачык итеп күрә башлады.
26 – Кара аны, авылга керәсе булма, – дип, Гайсә аны өенә кайтарып җибәрде.

Гайсә кем Ул?

27 Гайсә Үзенең шәкертләре белән Филип Кайсариясе шәһәре тирәсендә урнашкан авылларга китте. Юлда барганда, Ул шәкертләреннән:
– Кешеләр Мине кем дип белә? – дип сорады.
28 – Берәүләр Сине – Чумдыручы Яхъя, икенчеләр – Ильяс, кайберәүләр исә пәйгамбәрләрнең берсе дип исәпли, – диде алар.
29 – Ә сез, сез Мине кем дип беләсез? – дип сорады Ул алардан.
– Син – Мәсих, – дип җавап бирде Петер.
30 Гайсә аларга Үзе хакында беркемгә дә сөйләмәскә кушты.

Үлеме хакында Гайсәнең алдан әйтеп куюы

31 Шәкертләренә Гайсә болай дип сөйли башлады: «Адәм Углына күп газаплар чигәргә туры килер, өлкәннәр, баш руханилар, канун белгечләре Аны читкә тибәрерләр. Аны үтererләр, әмма өч көннән Ул терелеп торыр». 32 Бу хакта Ул ап-ачык итеп әйтте. Шунда Петер Аны читкәрәк алып китте һәм Аңа каршы сөйләргә тотынды. 33 Ләкин Гайсә шәкертләргә борылып карады да:
– Кит янымнан, ᶜиблис! Уйларың Аллаһыдан түгел, синдә адәми уйлар, – дип, Петерне кырт туктатты.
34 Үз янына шәкертләрен һәм халыкны чакырып, Гайсә:
– Минем арттан барырга теләгән кеше, үз-үзеннән баш тартып, ᶜхачын күтәрсен дә Миңа иярсен, – диде. – 35 Җанын саклап калырга теләгән адәм аны югалтыр. Ә инде җанын Минем хакка һәм Яхшы хәбәр хакына югалткан адәм аны саклап калыр. 36 Әгәр берәү, бөтен дөньяны яулап, җанын харап итсә, моннан ни файда?
37 Кеше нәрсә биреп үз җанын кайтарып ала алыр икән? 38 Шушы имансыз һәм гөнаһлы буын алдында кем дә булса Миннән һәм сүзләремнән гарьләнсә, ᶜАтасының

балкып торган шөһрәте яктылыгында Үзенең изге фәрештәләре белән килгән Адәм Углы да әлеге кешедән гарьләнер.

9 [1] Гайсә янә аларга:
– Хак сүз әйтәм сезгә: шушында басып торучылардан кайберләрегез кодрәт белән килүче Аллаһы Патшалыгын күрмичә дөнья куймас, – диде.

Гайсәнең кыяфәте үзгәрү

[2] Алты көн узганнан соң, Петер, Ягъкуб һәм Яхъяны Үзе белән алып, Гайсә биек тауга күтәрелде. Анда алар үзләре генә иде. Шулчак аларның күз алдында Гайсәнең кыяфәте үзгәреп китте. [3] Аның киеме җир йөзендә һичкем шулай агарталмаслык, күз чагылдырырлык ак төскә керде. [4] Шунда шәкертләр каршында Ильяс һәм Муса пәйгамбәр пәйда булдылар да Гайсә белән сөйләшә башладылар. [5] Петер Гайсәгә:
– Остаз! Безнең монда булуыбыз ничек яхшы! Әйдә өч чатыр корыйк: берсе – Сиңа, берсе – Мусага, берсе Ильяска булыр, – диде.
[6] Бу сүзләрне ул нәрсә диергә дә белмәгәнгә әйтте, чөнки шәкертләр шулкадәр куркып калган иде.
[7] Шулчак аларны болыт каплап алып, болыт эченнән «Бу Минем сөекле Углымдыр, тыңлагыз Аны!» дигән өн килеп иреште. [8] Шәкертләр кинәт кенә як-якларына каранып алдылар, әмма яннарында Гайсәдән башка һичкемне күрмәделәр.
[9] Таудан төшкән чакта, Гайсә аларга, Адәм Углы үледән терелгәнчегә кадәр биредә күргәннәрегезне һичкемгә әйтмәгез, дип боерды. [10] Алар әлеге боерыкны үтәделәр, әмма үзара: «Аның „үледән терелү“ дигәне нәрсә аңлата икән?» – дип баш ваттылар. [11] Шәкертләре Гайсәдән:
– Ни өчен канун белгечләре, башта Ильяс килергә тиеш, дип әйтәләр? – дип сорадылар.
[12] – Дөрестән дә, әүвәле Ильяс, килеп, бар нәрсәне әзерләп куяр*, – дип җавап бирде Гайсә. – Ә ни өчен ᶜИзге язмада, Адәм Углына күп газаплар, кимсетүләр кичерергә туры киләчәк, дип язылган? [13] Тик Мин сезгә, Ильяс килде инде һәм, алдан язылганча, аның белән ни теләсәләр, шуны эшләделәр, дип әйтәм.

Гайсәнең җен орган малайны савыктыруы

[14] Калган шәкертләр янына әйләнеп кайткач, Гайсә һәм өч шәкерте тегеләр тирәсенә җыелган күп санлы халыкны һәм алар белән бәхәсләшеп торучы канун белгечләрен күрделәр. [15] Гайсәне күреп гаҗәпкә калган халык төркеме шунда ук Аны сәламләргә йөгерде. [16] Гайсә Үзенең шәкертләреннән:
– Нәрсә хакында бәхәсләшәсез сез алар белән? – дип сорады.
[17] Халык арасыннан берәү, җавап биреп:
– Остаз! Мин Сиңа үземнең углымны алып килдем. Аның эченә явыз рух оялап, углымны телсез итте, – диде. – [18] Явыз рух аны кайда эләктереп алса, шунда җиргә атып бәрә дә, малайның авызыннан күбек ага башлый, ул тешләрен шыкырдата,

---

* **9:12** Карагыз: «Малахи», 4:5-6.

аннан соң бөтен гәүдәсе катып кала. Шәкертләреңнән явыз рухны кууларын үтенгән идем дә, булдыра алмадылар.

19 – Әй, имансыз буын! – диде Гайсә. – Сезнең янда Миңа әле озак булыргамы? Күпме сезгә түзеп торырга? Китерегез Минем янга малайны!

20 Аны Гайсә янына китерделәр. Гайсәне күргәч, явыз рух малайны калтыратырга тотынды, һәм малай, җиргә егылып, авызыннан күбекләр агыза-агыза тәгәрәргә кереште.

21 – Бу хәл кайчаннан бирле дәвам итә? – дип сорады Гайсә малайның атасыннан.

– Балачактан бирле шулай, – дип җавап бирде ул. – **22** Харап итәр өчен, явыз рух аны күп тапкырлар әле утка, әле суга ташлады. Әгәр кулыңнан килсә, кызган безне, ярдәм ит!

23 – Ни дигән сүз ул «кулыңнан килсә»? Ышанган кеше бар нәрсәне булдыра ала.

24 Шулчак малайның атасы кычкырып җибәрде:

– Ышанам! Әмма шикләнүемне җиңәргә ярдәм ит!

25 Йөгерә-чаба халык җыелганны күреп, явыз рухка Гайсә:

– Телсез һәм чукрак рух! Мин сиңа боерамын: чык аңардан һәм моннан ары һичкайчан керәсе булма! – дип әмер бирде.

26 Явыз рух, малайны дер калтыратып, үкерә-үкерә аңардан чыгып китте. Малай исә мәет сыман ята бирде; бик күпләр үзара, малай үлде, дип сөйләште. **27** Әмма Гайсә, кулыннан тотып, малайны торгызды, һәм ул аягына басты.

28 Гайсә, өйгә кереп шәкертләре белән ялгызы гына калгач, тегеләр Аңардан:

– Ни өчен без аны куып чыгара алмадык? – дип сорадылар.

29 – Мондый җеннәрне бары тик дога белән генә куып чыгарып була, – дип җавап бирде Гайсә.

30-31 Шуннан алар, ул җирләрдән китеп, Гәлиләя төбәге аша үттеләр. Шәкертләренә гыйлем бирү белән мәшгуль Гайсә Үзенең бу якларга килүе турында һичкемнең белүен теләмәде. Ул аларга:

– Адәм Углын кешеләр кулына тотып бирерләр, һәм алар Аны үтererләр, әмма өч көннән Ул үледән терелер, – дип сөйләде.

32 Шәкертләре Гайсә әйткәннәрне аңламадылар, әмма Аңардан сорарга курыктылар.

Кем бөегрәк?

33 Алар Кәпәрнаумга әйләнеп килделәр. Өйгә керүгә, Гайсә алардан:

– Юлда сез нәрсә хакында бәхәсләшеп бардыгыз? – дип сорады.

34 Алар дәшмәделәр, чөнки, арада кайсыбыз бөегрәк, дип бәхәсләшкән иделәр.

35 Гайсә утырды да, унике шәкертен янына чакырып:

– Беренче булырга теләгән кеше иң соңгысы һәм барысының да хезмәтчесе булсын, – диде.

36 Шунда Гайсә, урталарына бер баланы бастырып, кочаклап алды һәм шәкертләренә әйтте:

37 – Шушындый балаларның берсен Минем хакка күңеле белән кабул иткән кеше Мине кабул итә, ә Мине кабул итүче Мине генә түгел, бәлки Мине Җибәрүчене кабул итә дигән сүз.

Безгә каршы булмаган кеше безнең яклы

38 – Остаз, – диде Яхъя, – без бер кешенең, Синең исемне әйтеп, җеннәрне куып чыгаруын күрдек. Безгә ияреп йөрмәгәнгә, без аны бу эшеннән тыйдык.

39 Гайсә, аларга җавап биреп:

– Тыймагыз аны. Минем исемем хакына кодрәтле эшләр кылган кеше Минем хакта начар сүз сөйләмәс, – диде. – **40** Безгә каршы булмаса, димәк, ул безнең яклы! **41** Хак сүз әйтәм сезгә: Мәсих тарафдары булган өчен, кемдер сезгә бер чынаяк су эчерсә, ул кеше әҗерсез калмаячак!

42 Ә инде Миңа ᶜиман итүче шушы кечкенә кешеләрнең берәрсен юлдан яздыручыны, муенына тегермән ташы асып, диңгезгә ташласалар, аның өчен яхшырак булыр иде. **43** Әгәр сине кулың вәсвәсәгә салса, аны чабып ташла! Ике кулың сау килеш җәһәннәмгә, сүнмәс утка барып кергәнче, бер куллы булып тормышка керүең яхшырак. [**44**]* **45** Әгәр сине аягың вәсвәсәгә салса, аны чабып ташла! Ике аягың сау килеш җәһәннәмгә барып кергәнче, бер аяклы булып тормышка керүең яхшырак. [**46**]* **47-48** Әгәр сине күзең вәсвәсәгә салса, аны йолкып ташла! «Кешеләрне бертуктаусыз кортлар кимереп һәм һич сүнмичә уты янып торган»* җәһәннәмгә ике күзең сау килеш барып кергәнче, бер күзле булып Аллаһы Патшалыгына керүең яхшырак.

49 Һәркем ут белән сыналыр*.

50 Тоз – яхшы нәрсә. Әмма ул үзенең тәмен җуйса, аңа ничек итеп тәм кайтарасың? Тоз сезнең үзегездә булсын! Һәм бер-берегез белән тату яшәгез.

Гайсәнең аерылышу турындагы сүзләре

10 **1** Гайсә, ул яклардан китеп, Яһүдиягә һәм Үрдүн аръягындагы җирләргә юнәлде. Аның янына янә күп халык җыелып, Ул, гадәтенчә, аларга гыйлем бирде.

2 Гайсә янына фарисейлар килделәр һәм, Аны сынарга теләп:

– Ир кешегә хатынын аерып җибәрергә Канун рөхсәт итәме? – дип сорадылар.

3 – Муса сезгә нәрсә эшләргә кушты соң? – диде Гайсә.

4 – Муса әйтүенчә, ир кеше, хатынына талак хаты язып биреп, аны аерып җибәрә ала, – дип җаваплады алар.

5 – Ул сезгә шундый әмерне күңелләрегез каты булганга язган, – диде Гайсә. **6** – Әмма башта ук, һәммә нәрсәне бар кылганда, Аллаһы «аларны ир-ат һәм хатынкыз итеп яратты*. **7** Шуңа күрә ир кеше, атасын һәм анасын калдырып, хатынына кушылыр, **8** һәм алар икесе бер тән булыр»*. Димәк, алар инде ике кеше түгел, ә бербөтен. **9** Аллаһы кушканны кеше аермасын.

---

* **9:44** Кайбер кулъязмаларда 44 нче һәм 46 нчы аятьләр дә бар: «Анда кешеләрне бертуктаусыз кортлар кимереп һәм һич сүнмичә ут янып тора».

* **9:46** 44 нче аятьнең искәрмәсен карагыз.

* **9:47-48** Карагыз: «Ишагыййя», 66:24.

* **9:49** *...сыналыр.* – Грек телендәге төп нөсхәдә сүзгә-сүз: тозланыр.

* **10:6** Карагыз: «Яратылыш», 1:27; 5:2.

* **10:7-8** Карагыз: «Яратылыш», 2:24.

10 Өйдә шәкертләре бу хакта Гайсәдән кабат сорадылар.
11 – Ир кеше, хатыны белән аерылышып, башкага өйләнә икән, беренче хатыны алдында зина кыла дигән сүз, – диде Гайсә. – **12** Шулай ук хатын кеше дә, иреннән аерылып, башкага кияүгә чыкса, зина кыла, димәк.

Гайсәнең балаларны фатихалавы

13 Балаларга орынып Үз ᶜфатихасын күндерсен өчен, кешеләр Гайсә янына балаларын алып килә, әмма шәкертләр әлеге кешеләрне шелтәли иделәр. **14** Моны күреп, Гайсәнең ачуы килде, һәм шәкертләренә Ул:
– Балаларга Минем янга килергә ирек бирегез, комачауламагыз аларга, чөнки Аллаһы Патшалыгы әнә шундыйларныкы, – диде. – **15** Хак сүз әйтәм сезгә: Аллаһы Патшалыгын балалар кебек кабул итмәгән кеше анда кермәячәк.
16 Һәм Ул, балаларны кочаклап, аларга кулы белән орынды, Үзенең фатихасын күндерде.

Гайсә һәм бер бай

17 Гайсә юлга чыкканда, каршына бер кеше, йөгереп килеп, тезләренә егылды да:
– Игелекле Остаз, мәңгелек тормышка ия булыр өчен, миңа нәрсә эшләргә кирәк? – дип сорады.
18 – Нигә син Мине игелекле дип атыйсың? – диде Гайсә. – Аллаһыдан башка һичкем игелекле түгел. **19** Аның әмерләрен син беләсең: кеше үтермә, зина кылма, урлашма, ялган шаһитлык бирмә, алдашма, атаң белән анаңны хөрмәт ит*.
20 – Остаз, мин боларның барысын яшьтән үтәп киләм, – дип җавап бирде тегесе.
21 Гайсә аңа карап куйды, һәм әлеге кеше Аның күңеленә хуш килде. Шуннан Гайсә аңа:
– Сиңа бер генә нәрсә җитми: бар да, булган һәммә нәрсәңне сатып, фәкыйрьләргә өләш. Шулай эшләсәң, күктәге хәзинәгә ия булырсың. Аннары яныма кил һәм Миңа ияр, – диде.
22 Бу сүзләрне ишетеп, егет борчуга төште һәм китеп барды. Чөнки ул бик бай иде.
23 Гайсә исә, әйләнә-тирәсенә күз ташлап, шәкертләренә:
– Байлыгы булганнарга Аллаһы Патшалыгына керү ничек кыен! – диде.
24 Аның бу сүзләре шәкертләрне бик тә гаҗәпләндерде. Әмма Гайсә янә:
– Дусларым! Аллаһы Патшалыгына керү ничек кыен! – дип кабатлады. – **25** Бай кешегә Аллаһы Патшалыгына керүгә караганда, дөягә энә күзе аша үтү җиңелрәк.
26 Алар, гаҗәпләнеп, үзара:
– Алай булгач, кем генә котыла алыр соң?! – дип сөйләштеләр.
27 Аларга карап, Гайсә:
– Кешеләр өчен мөмкин булмастай эш бу, моны Аллаһы гына эшли ала. Ул булдыра алмастай нәрсә юк, – диде.
28 Шуннан соң Петер:
– Менә без, бөтен нәрсәбезне калдырып, Сиңа иярдек, – диде.

---

* **10:19** Карагыз: «Чыгыш», 20:12-16; «Канун», 5:16-20.

29 – Хак сүз әйтәм сезгә: йортын яки агай-энеләрен, апа-сеңелләрен, ата-анасын,
балаларын йә булмаса басуларын Минем хакка һәм Яхшы хәбәр хакына калдырган
һәркем 30 бу дөньяда йөз тапкырга артыграк күләмдә йортлар, агай-энеләр, апа-
сеңелләр, аналар, балалар, басулар һәм, әлбәттә инде, эзәрлекләүләр дә алачак. Ә
киләчәк дөньяда мәңгелек тормышка ия булачак. 31 Әмма беренчеләрнең күбесе соң-
гылар булыр, соңгылар исә беренчегә чыгар.

Гайсәнең янә Үз үлеме хакындагы сүзләрне кабатлавы

32 Алар Иерусалимгә карап юл алдылар. Иң алдан – Гайсә, Аның артыннан –
шомланып калган шәкертләре, алар эзеннән куркынган юлдашлары атлады. Гайсә,
унике шәкертен читкә чакырып алып, Үзе белән нәрсәләр буласын сөйли башлады:
33 – Без Иерусалимгә барабыз. Адәм Углын анда баш руханилар һәм канун бел-
гечләре кулына тотып бирерләр, ә алар Аны, үлемгә хөкем итеп, мәҗүсиләр кулына
тапшырырлар. 34 Мәҗүсиләр исә, мыскыллап, Аңа төкерерләр, Аны камчы белән
суктырырлар, аннары үтерерләр. Әмма өч көн үтүгә, Ул үледән терелер.

Гайсә һәм Зебедәй угыллары

35 Гайсә янына Зебедәй угыллары Ягъкуб белән Яхъя килеп:
– Остаз, без сораганны үтәсәң иде, – диделәр.
36 – Сезнең өчен Мин нәрсә эшләргә тиеш? – дип сорады Ул.
37 Алар:
– Син дан-дәрәҗәгә ирешкәч, янәшәңә утырырга рөхсәт итсәң иде: беребезгә –
уң, икенчебезгә сул ягыңа, – дип җавап бирделәр.
38 – Сез нәрсә сораганыгызны аңламыйсыз, – диде аларга Гайсә. – Мин эчәсе ка-
сәдән эчә яки Мин кичерәсе «чумдыру»ны кичерә алырсызмы соң?
39 – Алырбыз, – дип җавап бирде алар.
Шуннан Гайсә:
– Сез Мин эчәсе касәдән эчәрсез, Мин кичерәсе «чумдыру»ны кичерерсез. 40 Ә
менә уң яки сул ягымда утырырга рөхсәт бирү-бирмәү Минем ихтыярымда түгел. Ул
урыннар кемнәргә тәгаенләнсә, шуларныкы булыр, – диде.
41 Бу хакта ишеткәч, калган ун шәкертнең Ягъкуб белән Яхъяга ачуы чыкты. 42 Әм-
ма Гайсә, аларны чакырып алып, болай диде:
– Сез беләсез: халык җитәкчеләре дип исәпләнүчеләр халыклар өстеннән хакимлек
кыла, халык түрәләре дә алар белән идарә итә. 43 Ләкин сездә алай булмасын: арагызда
бөек булырга теләүче – башкаларга хезмәтче, 44 һәм арагызда беренче булырга теләүче
барыгыз өчен дә кол булсын. 45 Адәм Углы да бит Үзенә хезмәт итсеннәр өчен дип түгел, ә
бәлки Үзе хезмәт итәр һәм күпләрне [c]йолып алыр өчен, Үзенең гомерен бирергә дип килде.

Гайсәнең сукыр Бартимәйне савыктыруы

46 Алар Әрихә шәһәренә килеп җиттеләр. Соңрак, Гайсә үзенең шәкертләре һәм
күп санлы халык белән Әрихәдән чыгып барганда, юл читендә сукыр Бартимәй (ягъ-
ни, Тимәй углы) теләнеп утыра иде. 47 Ул, насаралы Гайсәнең үтеп баруы хакында
ишетеп, кычкырып җибәрде:

– Давыт Углы Гайсә! Кызган мине!
48 Кешеләр аны тыймакчы булды, әмма сукыр адәм тагын да катырак кычкырырга тотынды:
– Давыт Углы, кызган мине!
49 Гайсә, барган җиреннән туктап:
– Чакырыгыз аны! – диде.
– Кузгал әйдә, сине чакыра, – дип, сукырны дәштеләр.
50 Бартимәй, өс киемен салып ташлап, сикереп торды да Гайсә янына йөгереп килде.
51 – Син миннән нәрсә көтәсең? – дип сорады аңардан Гайсә.
– Остаз, күзләрем күрсә иде! – диде сукыр адәм.
52 – Бар, сине ышануың савыктырды, – диде Гайсә.
Теге адәм шундук күрә башлады һәм Гайсәгә ияреп китте.

Гайсәнең тантана белән Иерусалимгә керүе

11 1 Иерусалимгә якынлашып, Зәйтүн-тау итәгендәге Бәйт-Фәги һәм Бәйт-Әния авылларына җиткәндә, Гайсә ике шәкертен чакырып алды да 2 аларга:
– Каршыгыздагы авылга барыгыз. Анда керү белән моңарчы һичкем атланмаган, бәйдәге яшь ишәкне күрерсез. Аны бәйдән ычкындырыгыз да монда алып килегез, – диде. – 3 Әгәр берәрсе: «Ник алай эшлисез?» – дип сораса, сез: «Ишәк безнең Хуҗага кирәк, Ул аны тиздән кире кайтарыр», – дип җавап бирегез.
4 Алар, китеп, тыкрыкта ишек янына бәйләп куелган яшь ишәкне күрделәр дә чишә башладылар. 5 Шул тирәдә басып торган кешеләр алардан:
– Нәрсә эшлисез сез? Ни өчен ишәкне бәйдән ычкындырасыз? – дип сорадылар.
6 Әмма Гайсә кушканча җавап кайтаргач, аларны тоткарламадылар. 7 Ишәкне Гайсә янына китереп, өс киемнәрен хайванның сыртына салдылар, һәм Гайсә ишәккә менеп атланды. 8 Халыкның күбесе юлга өс киемен җәйде, башкалар исә кырда үсеп утырган агач ботакларын кисеп түшәде. 9 Алда баручылар да, арттагылар да:

«Һошанна!*
Раббы исеменнән Килүче мөбарәктер!*
10 Атабыз Давытның якынлашып килгән патшалыгы мөбарәк!
Югарыда, күкләрдә һошанна!» – дип кычкырды.

11 Иерусалимгә керүгә, Гайсә [c]Аллаһы йортына юнәлде. Һәммә нәрсәне күздән кичергәнче, кич җитте, һәм Гайсә унике шәкерте белән Бәйт-Әниягә әйләнеп кайтты.

Аллаһы йорты – дога кылу урыны

12 Иртәгесе көнне Бәйт-Әниядән чыкканда, Гайсә ачыгып киткән кебек булды. 13 Ераста куе яфраклы инҗир агачы күреп, Ул, җимеше булмасмы дип, агач янына

---

* **11:9** *Һошанна!* – яһүдчә «Коткар безне!». Гайсә заманында әлеге сүз Аллаһыны мактау өчен кулланылган.
* **11:9** Карагыз: «Зәбур», 117:25, 26.

килде, әмма анда яфрактан башка берни күренмәде: җимеш өлгерергә әле иртә иде. 14 Инҗир агачына Гайсә:

– Моннан ары җимешеңне мәңге беркем ашамасын! – диде.

Шәкертләре исә моны ишетеп тордылар.

15 Менә алар Иерусалимгә килеп җиттеләр. Аллаһы йортына керүгә, Гайсә андагы сатучыларны һәм сатып алучыларны куып чыгара башлады, акча алмаштыручыларның өстәлләрен һәм күгәрчен сатучыларның утыргычларын аударып ташлады; 16 Аллаһы йортының ишегалды аша нәрсәдер күтәреп узучыларны да тыйды. 17 Аннары Гайсә, халыкка гыйлем бирәп:

– Изге язмада: «Минем Йортым барча халыклар өчен дога кылу йорты дип аталыр»*, – дип әйтелмәгәнмени? Ә сез аны юлбасарлар оясына әйләндергәнсез!* – диде.

18 Баш руханилар һәм канун белгечләре бу хакта ишеткәч, Гайсәне һәлак итү әмәлен эзләргә тотындылар. Чөнки бар халык Аның гыйлем бирүен таң калып тыңлаганга, алар Аңардан курка иделәр.

19 Кич җиткәч, Гайсә шәкертләре белән шәһәрдән китте.

Корыган инҗир агачы

20 Иртәгесен инҗир агачы яныннан үтеп барганда, алар агачның очыннан алып тамырына тикле корыган булуын күрделәр. 21 Петер исә, кичә нәрсә булганын исенә төшереп, Гайсәгә:

– Остаз! Кара әле, Син каргаган инҗир агачы корып төшкән бит! – диде.

22 Аларга җавап итеп, Гайсә:

– Аллаһыга ышаныгыз! – диде. – 23 Хак сүз әйтәм сезгә: әгәр кем дә булса шушы тауга: «Күтәрел дә диңгезгә ташлан!» – дип әйтсә һәм күңеленнән һич шикләнмичә әйткән сүзләренең үтәләсенә ышанса, нәкъ шулай булыр да. 24 Шуңа күрә Мин сезгә әйтәм: дога кылып Аллаһыдан нәрсә генә сорасагыз да, аны инде алдым дип ышаныгыз – һәм сез аны алырсыз! 25 Шулай ук дога кылып торган чакта да берәрсенә үпкәгез булса, Күктәге Атагыз гаеп эшләрегезне кичерсен өчен, үзегез дә һәммә кешене кичерегез. [26]*

Гайсәгә мондый вәкаләтне кем биргән?

27 Алар янә Иерусалимгә килделәр. Гайсә Аллаһы йортының ишегалды буйлап йөргән чакта, янына баш руханилар, канун белгечләре һәм өлкәннәр килделәр.

28 – Мондый эшләр башкарырга Синең нинди хокукың бар? Боларны эшләргә Сиңа кем вәкаләт бирде? – дип сорады алар.

29 – Мин сезгә бер сорау бирәм, – диде Гайсә. – Әгәр сез җавап бирсәгез, Мин дә бу гамәлләрне нинди вәкаләт белән эшләвемне әйтермен. 30 Суга чумдыру хокукы Яхъяга күктән бирелгәнме, әллә кешеләрдәнме? Җавап бирегез!

---

* 11:17 Карагыз: «Ишагыйя», 56:7.

* 11:17 Карагыз: «Иремия», 7:11.

* 11:26 Кайбер кулъязмаларда 26 нчы аять тә бар: «Ә инде кичермәсәгез, Күктәге Атагыз да гаеп эшләрегезне кичермәс».

31 Алар үзара:
– Әгәр: «Күктән», – дип әйтсәк, Ул: «Ә ни өчен сез аңа ышанмадыгыз?» – дип сорар. 32 «Кешеләрдән», – дип әйтергәме әллә? – дип фикерләштеләр.
Бар халык Яхъяны пәйгамбәр дип исәпләгәнгә күрә, алар, халыктан куркып:
33 – Белмибез, – дип җавап кайтардылар.
– Алай булгач, Мин дә сезгә бу эшләрне нинди вәкаләт белән башкаруымны әйтмим, – дип җавап бирде Гайсә.

Йөзем үстерүче явызлар хакында гыйбрәтле хикәя

12 1 Шуннан Гайсә аларга гыйбрәтле хикәяләр сөйли башлады:
– Бер кеше йөзем бакчасы утырткан, аны койма белән әйләндереп алган, йөзем изү өчен махсус чокыр әзерләгән. Бакчаны саклар өчен манара төзегән дә, йөзем үстерүчеләргә бакчасын куллану өчен биреп, чит якларга китеп барган. 2 Уңыш җыяр вакыт җиткәч, йөзем бакчасыннан үз өлешен алырга дип, хезмәтчесен озаткан. 3 Ә тегеләр аны тотып кыйнаганнар һәм буш кул белән кайтарып җибәргәннәр. 4 Бакча хуҗасы икенче хезмәтчесен юллаган. Ләкин аны, башын җәрәхәтләп, мыскыл итеп җибәргәннәр. 5 Хуҗа кеше янә бер хезмәтчесен юллаган – анысын үтергәннәр. Башкаларын да җибәреп караган: кайсын кыйнаганнар, кайсын үтергәннәр. 6 Ахыр чиктә аның бер генә кешесе – сөекле углы калган. Шуннан әлеге хуҗа: «Углыма алар хөрмәт күрсәтерләр», – дип уйлап, аны озаткан. 7 Әмма йөзем үстерүчеләр үзара: «Варис бит бу! Әйдәгез, үтерик аны, һәм аңа каласы мирас милке безнеке булыр», – дип сөйләшкәннәр дә 8 хуҗаның углын тотып алып үтергәннәр һәм йөзем бакчасыннан чыгарып ташлаганнар.
9 Инде йөзем бакчасының хуҗасы нәрсә эшләр? Ул, әйләнеп кайтып, йөзем үстерүчеләрне үтерер һәм йөзем бакчасын башкаларга бирер. 10-11 Изге язмада:

«Төзүчеләр яраксыз дип тапкан таш
иң мөһим почмак ташына әйләнде.
Раббы тарафыннан кылынды бу,
һәм безнең күзләр өчен бу могҗизадыр»*, –

дигәнне әллә сез укымадыгызмы?
12 Гайсә сөйләгән гыйбрәтле хикәянең үзләре турында икәнен аңлап, яһүдиләрнең башлыклары Аны кулга алырга теләгән иде дә, халыктан курка калды. Шуңа күрә алар Аны калдырып китеп барды.

Кайсарга салым түләү турында

13 Аннан соң Гайсә янына, Ул берәр гаеп сүз әйтмәсме дип, фарисейларны һәм Һируд тарафдарларын җибәрделәр. 14 Алар, Аның янына килеп:
– Остаз! Синең туры сүзле булуыңны беләбез. Син берәүгә дә яраргa тырышмыйсың, чөнки кемнең кем булуы Сиңа мөһим түгел. Син хакыйкать кушканча Аллаһы юлына өйрәтәсең. Әйт әле, ᶜкайсарга салым түләргә рөхсәт ителәме, юкмы? Салым түләргәме безгә, юкмы? – диде.

---

* **12:10-11** Карагыз: «Зәбур», 117:22-23.

15 Аларның икейөзлелеген белгәнгә, Гайсә:
– Нәрсәгә дип сыныйсыз сез Мине? Бер динарлык тәңкә күрсәтегез әле, – диде.
16 Аңа тәңкә алып килеп бирделәр, һәм Гайсә алардан:
– Монда кемнең сурәте төшерелгән, кемнең исеме сугылган? – дип сорады.
– Кайсарныкы, – дип җавап бирде алар.
17 Шуннан Гайсә:
– Кайсарныкын – кайсарга, ә Аллаһыныкын Аллаһыга бирегез, – диде.
Аның бу җавабына тегеләр таң калды.

Үледән терелү турында сорау

18 Гайсә янына үлеләрнең терелүен инкяр итүче [c]саддукейлар килеп, Аңардан менә нәрсә хакында сорадылар:
19 – Остаз! Канунда Муса безгә: «Әгәр берәүнең ир туганы, ата булу бәхетенә ирешмичә үлеп китеп, аның хатыны калса, бу тол хатынны кардәше үзенә алсын һәм үлгән бертуган кардәшенең нәселен дәвам итсен»*, – дип язган. 20 Бертуган җиде ир кардәш булган. Беренчесе өйләнгән һәм бала калдырмыйча үлеп киткән. 21 Аның хатынын икенче туганы үзенә алган, ләкин бала калдырмыйча үлеп киткән. Өченчесе белән дә нәкъ шулай булган. 22 Җиде агай-эне арасында берсе дә нәсел варисын калдыра алмаган. Барысыннан соң хатын үзе дә үлеп киткән. 23 Үлеләр терелгән вакытта, ул кайсысының хатыны булачак? Җидесе дә аның ире булган бит!
24 – Сез ялгышасыз. Ни өчен дисәгез, Изге язманы һәм Аллаһы кодрәтен белмисез, – диде аларга Гайсә. – 25 Үледән терелгәннәр өйләнмәсләр дә, кияүгә дә чыкмаслар. Алар күктәге фәрештәләр сыман булырлар. 26 Ә инде үлгәннәрнең терелүе мәсьәләсенә килгәндә, Муса китабындагы хикәядә Аллаһының янып торган күгән куагы арасыннан: «Мин – Ибраһим Алласы, Исхак Алласы һәм Ягъкуб Алласы»*, – дип әйткән сүзләрен укымадыгызмыни? 27 Аллаһы – үлеләр Алласы түгел, Ул тереләрнеке. Сез бик тә ялгышасыз.

Иң мөһим әмер

28 Аларның бәхәсен ишетеп һәм Гайсәнең аларга яхшы итеп җавап бирүен күреп, канун белгечләреннән берсе Аның янына килде дә:
– Әмерләрнең кайсысы мөһимрәк? – дип сорады.
29 – Иң мөһим әмер шушыдыр, – дип җавап бирде Гайсә: – «Тыңла, [c]Исраил халкы! Раббы Аллабыз – бердәнбер Раббы! 30 Раббы Аллаңны бөтен йөрәгең, бөтен җаның, бөтен акылың белән һәм бар көчеңә ярат»*. 31 Ә менә икенчесе: «Якыныңны үзеңне яраткан кебек ярат»*. Бу әмерләрдән дә мөһимрәге юк.
32 – Яхшы әйттең, Остаз, – диде канун белгече, – «Аллаһы бердәнбер һәм Аннан башка илаһ юк», – дип, Син дөрес әйтәсең. 33 «Аны бөтен йөрәгең, бөтен акылың

---

* 12:19 Карагыз: «Канун», 25:5-6.
* 12:26 Карагыз: «Чыгыш», 3:6.
* 12:29-30 Карагыз: «Канун», 6:4-5.
* 12:31 Карагыз: «Левиләр», 19:18.

белән һәм бар көченә ярату» һәм «Якыныңны үзеңне яраткан кебек ярату» барлык яндыру корбаннарыннан һәм башка төр корбаннардан мөһимрәк.

34 Аның акыллы җавабын ишетеп, Гайсә:

– Син Аллаһы Патшалыгыннан ерак түгелсең, – диде.

Шуннан соң инде бер кеше дә Гайсәдән нәрсәдер сорарга батырчылык итмәде.

«Мәсих – Давыт Углымы?»

35 Аллаһы йортында гыйлем биргәндә, Гайсә әйтте:

– Ни өчен канун белгечләре, Мәсих Ул – Давыт Углы, дип әйтә ала? 36 Изге Рух белән илһамланган Давыт та бит болай дигән:

«Раббы минем ᶜХакимемә:
„Дошманнарыңны Синең аяк астына түндергәнче,
Минем уң ягымда утыр“, – ди»*.

37 Давыт үзе Мәсихне «Хакимем» дип атый. Алай икән, ничек итеп Мәсих аның Углы була ала?

Җыелган бар халык Аны рәхәтләнеп тыңлады. 38-39 Халыкка гыйлем биреп, Гайсә:

– Канун белгечләреннән сакланыгыз, – диде. – Алар озын киемнән йөрүне, мәйданнарда үзләрен ихтирам белән сәламләгәнне, гыйбадәтханәләрдә дәрәҗәле урыннарда, мәҗлесләрдә иң түрдә утыруны яраталар. 40 Алар, хәйләләп, тол хатыннарның йортларын үзләренә алалар, кешеләр күрсен дип, озак итеп дога кылалар. Андыйларны иң каты хөкем көтә!

Тол хатынның бүләге

41 Гайсә, сәдака сандыгы янына утырып, халыкның акча салуын күзәтеп торды. Байларның күбесе акчаны мулдан салды. 42 Шунда бер фәкыйрь тол хатын, килеп, ике данә вак акча* (бер кодрант) салды. 43 Гайсә, шәкертләрен чакырып, аларга:

– Хак сүз әйтәм сезгә: бу фәкыйрь тол хатын акчаны барысына караганда күбрәк салды. 44 Сәдака сандыгына акча салучыларның барысы да үзеннән артканын салды, ә ул, фәкыйрь була торып, бар акчасын, яшәү өчен кирәк булганның бөтенесен салды, – дип әйтте.

Ахыр заман билгеләре

13 1 Аллаһы йортыннан чыгып барганда, шәкертләрнең берсе Гайсәгә:

– Остаз! Кара әле, нинди зур ташлар, нинди матур биналар! – диде.

2 – Син шушы зур биналарны күреп таң калдыңмы? – диде Гайсә. – Монда таш өстендә таш калмаячак, бар нәрсә җимереләчәк!

3 Гайсә Зәйтүн тавында Аллаһы йорты каршында утырган чакта, Петер, Ягъкуб, Яхъя һәм Әндри, Аның белән ялгызлары гына калгач, Аңардан:

---

* **12:36** Карагыз: «Зәбур», 109:1.

* **12:42** *...ике данә вак акча...* – Грек телендәге төп нөсхәдә сүзгә-сүз: ике лептон. Лептон – грекларның иң вак акча берәмлеге. Бер кодрант – римлыларның акча берәмлеге; 64 кодрант бер динарга тигез.

4 – Әйт әле безгә: ул хәлләр кайчан булыр, аларның тиздән гамәлгә ашачагын
нинди билге-ишарә аша белербез? – дип сорадылар.
5 Гайсә аларга болай дип сүзен башлады:
– Карагыз аны, алдамасыннар үзегезне! 6 Күпләр, килеп, үзләрен Минем исем
белән атарлар һәм: «Мин – Ул», – дип әйтеп, байтак кешене алдарлар. 7 Якындагы
сугыш авазын һәм ерактагы сугышлар хакында ишеткәндә курыкмагыз: шулай
булырга тиеш. Әмма моның белән генә бетмәс әле: 8 халык – халыкка, патшалык
патшалыкка каршы чыгар, төрле урыннарда җир тетрәүләр, ачлык булыр. Болар –
тулгак газапларының башы гына.
9 Сез исә әзер булып торыгыз: сезне, мәхкәмәләргә тапшырып, хөкем итәрләр
һәм гыйбадәтханәләрдә кыйнарлар. Минем хакка сез, патшалар һәм идарәчеләр
каршына килеп басып, шаһитлык бирерсез. 10 Әмма аңарчы бар халыкларга Яхшы
хәбәр килеп ирешергә тиеш. 11 Үзегезне хөкемгә алып барганда, нәрсә сөйләрбез,
дип хафаланмагыз: шул сәгатьтә үзегезгә нәрсә хәбәр ителсә, шуны сөйләрсез,
чөнки сез үзегез түгел, сезнең өчен Изге Рух сөйләр. 12 Кардәш – кардәшен, ата
үзенең баласын үлемгә тапшырыр, ә балалар, ата-аналарына каршы чыгып, аларны
үтертер. 13 Минем аркада барысы да сезгә нәфрәт белән карар. Әмма ахырга кадәр
чыдаган кеше котылыр.
14 Сез «ташландык хәлгә китерүче нәҗес нәрсәнең» тиешсез урында торуын*
күрерсез (бу сүзләрне укыган кеше аңласын). Шулвакыт Яһүдия җирендәгеләр
тауларга качсын. 15 Өй түбәсендә булганнар, әйберләрен алыр өчен, өйгә төшеп
тормасыннар, 16 кырда булганнар өс киемен алырга өйләренә кайтмасыннар. 17 Ул
көннәрдә авырлы булган һәм бала имезгән хатыннарга – кайгы! 18 Бу хәлләр кыш
көненә туры килмәсен дип, дога кылыгыз. 19 Ул көннәрдә дөнья яралганнан, Алла
Һы дөньяны яратканнан бирле булмаган һәм киләчәктә дә булмаячак афәт ки-
лер. 20 Әгәр Раббы шул көннәрне кыскартмаса, һичкем исән калмас иде. Әмма Үзе
сайлаган кешеләр хакына Раббы ул көннәрне кыскартты.
21 Әгәр сезгә шул вакытта: «Кара, Мәсих менә монда!» яки «Ул анда!» – дип әйт-
сәләр, ышанмагыз! 22 Чөнки ялган мәсихләр вә ялган пәйгамбәрләр килер; алар,
Алла Һы тарафыннан сайланганнарны алдамакчы булып, галәмәтләр һәм могҗизалар
күрсәтер. 23 Әмма сез сак булыгыз: барысы хакында Мин сезгә алдан әйтеп куйдым.
24 Ул көннәрдә, шул афәттән соң,

«кояш каралыр,
ай яктыртмас,
25 йолдызлар күктән коелып,
күк җисемнәре тетрәнер»*,

26 шул чагында бөек кодрәт вә ᶜдан белән болытлар эчендә килүче Адәм Углын*
күрерләр; 27 Ул, фәрештәләрен җибәреп, дөньяның дүрт тарафыннан – җир читен-
нән башлап күк читенә кадәр Үзе сайлаганнарны җыеп алыр.

---

* 13:14 Карагыз: «Даниил», 9:27; 11:31; 12:11.
* 13:24-25 Карагыз: «Ишагыйя», 13:10; «Йоил», 2:10, 31.
* 13:26 Карагыз: «Даниил», 7:13.

28 Менә инҗир агачына күз салыйк: бөреләре бүртеп, яфрак яра башласа, сез тиздән җәй җитәсен беләсез. 29 Монда да нәкъ шулай: бу хәлләрнең гамәлгә ашуын күргәндә, белеп торыгыз: ул вакыт якын*, инде ишек төбендә! 30 Хак сүз әйтәм сезгә: болар һәммәсе гамәлгә ашканчы, бүгенге буын әле юкка чыкмас. 31 Күк һәм җир юкка чыгар, әмма Минем сүзләрем һичкайчан юкка чыкмас.

Көне һәм сәгате билгесез

32 Ул көннең һәм сәгатьнең кайчан җитәсен һичкем белми: күктәге фәрештәләр дә, Угыл да. Бу турыда бары тик Ата гына белә. 33 Карагыз аны, уяу булыгыз! Вакыты кайчан җитәсен сез белмисез. 34 Сәфәр чыкканда, кеше, үзенең йортын хезмәтчеләренә калдырып, аларның һәркайсына аерым эш куша, капка сакчысына уяу булырга боера. 35 Шуңа күрә уяу булыгыз! Йорт хуҗасының кайчан әйләнеп кайтасын белмисез бит: кичтәнме, төн уртасындамы, тәүге әтәч кычкыргандамы, әллә иртәнме. 36 Көтмәгәндә хуҗагыз кайтып керә калса да, карагыз аны, сезне йоклап яткан хәлдә күрмәсен! 37 Сезгә әйткән бу сүзләрне Мин бар кешегә кабатлыйм: уяу булыгыз!

Бәйт-Әниядә Гайсәнең башына хуш исле май сөртү

14 1 Ике көннән Котылу һәм [c]Төче күмәч бәйрәме иде. Баш руханилар һәм канун белгечләре Гайсәне хәйлә белән кулга алырга һәм үтерергә җай эзләделәр. 2 «Бәйрәм вакытында ярамас, халык арасында чуалыш башланырга мөмкин», – диде алар.

3 Гайсә Бәйт-Әниядә махаулы Шимунның өендә ашап утыра иде. Шулвакыт бер хатын алебастр* савытка салынган кыйммәтле, саф вә хуш исле нард* мае алып килде һәм, савытны ватып, майны Аның башына койды. 4 Кайберәүләр, ачуланып, үзара:

– Нигә майны алай әрәм итәргә? 5 Аны өч йөз динардан артыграк бәягә сатып, акчасын фәкыйрьләргә өләшергә була иде бит! – диештеләр.

Алар шулай дип аны шелтәли бирделәр, 6 әмма Гайсә:

– Куегыз, ник битәрлисез аны? Минем өчен изге эш эшләде ул, – диде. – 7 Фәкыйрьләр бит һаман сезнең янда, һәм теләгән вакытта сез аларга игелек кыла аласыз, ә менә Мин һәрвакыт сезнең белән булмам. 8 Ул үзе булдыра алганны эшләде: тәнемне, майлап, күмәр өчен алдан ук әзерләде. 9 Хак сүз әйтәм сезгә: җир йөзенең Яхшы хәбәр килеп ирешкән һәр почмагында, бу хатынны искә алып, аның нәрсә эшләве хакында сөйләячәкләр.

Яһүдәнең Гайсәгә хыянәт итүе

10 Шунда унике шәкертнең берсе, Яһүдә Искариот исемлесе, Гайсәгә хыянәт итәргә ниятләп, баш руханилар янына килде. 11 Аның ни өчен килүен ишеткәч,

---

* **13:29** *...ул вакыт якын...* – Грек телендәге төп нөсхәдә сүзгә-сүз: ул якын. Моны болай да аңларга мөмкин: «Ул, димәк, Адәм Углы, озакламый киләчәк».

* **14:3** *Алебастр* – савыт ясау өчен кулланыла торган йомшак таш.

* **14:3** *Нард* – Һиндстанда үсә торган үсемлек.

тегеләр, шатланышып, аңа акча вәгъдә иттеләр. Шуннан соң Яһүдә, руханилар кулына Гайсәне тапшырыр өчен, җай чыкканны көтеп йөри башлады.

Гайсәнең Котылу бәйрәме ризыгын соңгы тапкыр ашавы

12 Төче күмәч бәйрәменең беренче көнендә, ᶜКотылу бәйрәме хөрмәтенә бәрән чала торган көндә, шәкертләре Гайсәдән:

– Котылу бәйрәме хөрмәтенә табынны Сиңа кайда әзерләргә? – дип сорадылар.

13 Ул, ике шәкертен озатып, аларга әйтте:

– Шәһәргә барыгыз, анда су чүлмәге күтәреп кайтучы бер кешене очратырсыз. Аның артыннан ияреп барыгыз да **14** ул кергән өйнең хуҗасына: «Остаз синнән: „Шәкертләрем белән Котылу бәйрәме ашын кайсы бүлмәдә ашыйк?“ – дип сорый», – дип әйтегез. **15** Ул сезгә бәйрәм өчен әзерләнгән, өске каттагы җыештырылган зур бүлмәне күрсәтер; безгә табынны әнә шунда әзерләгез.

16 Шәкертләре шәһәргә киттеләр, һәм барысы да Гайсә әйткәнчә килеп чыкты; аннары алар бәйрәм табыны әзерләделәр.

17 Кич җиткәч, унике шәкерте белән бергә Гайсә килде. **18** Алар ашап утырганда, Гайсә:

– Хак сүз әйтәм сезгә: арагыздан берәү, Минем белән бергә ашап утыручы, Миңа хыянәт итәчәк, – диде.

19 Шәкертләре, хафага төшеп, берсе артыннан икенчесе:

– Мин түгелдер бит? – дип, Аңардан сорый башлады.

20 Ул аларга:

– Минем белән бер савытка икмәк манучы унике шәкертнең берсе ул, – дип җавап бирде. **21** Дөрес, Изге язмада әйтелгәнчә, Адәм Углы китә, ләкин Адәм Углына хыянәт иткән кешегә ни кайгы! Ул кеше бөтенләй тумаса, аның өчен яхшырак булыр иде!

22 Ашап утырганда, Гайсә икмәк алды, шөкрана кылып сындырды да шәкертләренә бирде.

– Алыгыз, бу – Минем тәнемдер, – диде Ул.

23 Аннары касәне алды һәм, шөкрана кылып, шәкертләренә сузды. Барысы да касәдән эчтеләр.

24 – Бу – күпләр өчен түгелә торган Минем канымдыр. Бу кан Аллаһы ᶜкилешүен раслый, – диде Гайсә. – **25** Хак сүз әйтәм сезгә: Аллаһы Патшалыгында яңа шәраб эчәр көн җитми торып, Мин инде йөзем шәрабы эчмәячәкмен.

26 Мәдхия җырлаганнан соң, алар Зәйтүн тавына киттеләр.

27 – Изге язмада:

«Көтүчене сугып егармын,
һәм сарыклар таралышыр»*, –

дип язылганча, сез барыгыз да Миннән баш тартырсыз, – диде аларга Гайсә. – **28** Әмма үледән терелгәннән соң, Мин сездән алда Гәлиләягә бара торырмын.

29 – Синнән һәммәсе баш тартканда да, мин баш тартмам, – дип каршы төште Аңа Петер.

---

* **14:27** Карагыз: «Зәкәрия», 13:7.

30 – Хак сүз әйтәм сиңа: бүген төнлә әтәч ике тапкыр кычкырганчы, син Миннән өч тапкыр ваз кичәчәксең, – диде аңа Гайсә.

31 Әмма Петер:

– Синең белән бергә үләргә туры килсә дә, мин Синнән һичкайчан ваз кичмәячәкмен! – дип үзенекен тәкрарлады.

Башкалар да шулай диештеләр.

Гайсәнең Гетсимәни бакчасында дога кылуы

32 Алар Гетсимәни дип аталган урынга килделәр. Шәкертләренә:

– Мин дога кылганчы, шушында утырып торыгыз, – дип, Гайсә 33 Үзе белән Петер, Ягъкуб һәм Яхъяны ияртеп алып китте. Аның күңелен шом, газап биләп алды.

34 – Йөрәгемне үлем сагышы басты, – диде Ул аларга. – Мине шушында көтеп торыгыз, уяу булыгыз!

35 Гайсә читкәрәк китте дә җиргә йөзтүбән капланып, әгәр мөмкин булса, бу авыр вакыт Мине читләтеп үтсә иде, дип дога кылды.

36 – И газиз Атам!* Синең һәммә нәрсәгә кодрәтең җитә. Бу касәне Миңа эчертмәсәң иде. Ләкин Мин теләгәнчә түгел, Син теләгәнчә булсын!

37 Гайсә әйләнеп килде һәм шәкертләренең йоклап ятуын күрде.

– Шимун, йоклап ятасыңмы? Бер сәгать тә уяу утыра алмадыңмы? – диде Ул Петергә. – 38 Уяу булыгыз, вәсвәсәгә төшмәс өчен, дога кылыгыз! Рух көчле, ә тән зәгыйфьтер!

39 Гайсә янә читкә китте һәм, шул ук сүзләрне кабатлап, дога кылды. 40 Әйләнеп килгәч, шәкертләренең йоклавын күрде – аларның күзләрен йокы баскан иде. Алар Гайсәгә нәрсә әйтергә дә белмәделәр.

41 Өченче тапкыр әйләнеп килеп, Ул:

– Һаман йоклыйсызмы, ял итәсезме? Җиткәндер! – диде. – Сәгате сукты: Адәм Углын әнә гөнаһлылар кулына тапшыралар. 42 Торыгыз, киттек! Күрегез, Миңа хыянәт итүче килә.

Гайсәне кулга алу

43 Ул әле әйтеп тә бетермәде, унике шәкертнең берсе – Яһүдә килеп чыкты. Аның белән бергә, кылыч һәм чукмарларын күтәреп, баш руханилар, канун белгечләре, өлкәннәр җибәргән халык төркеме дә ияреп килгән иде. 44 Хыянәтче: «Мин кемне үпсәм, шул Гайсә булыр. Аны кулга алыгыз да ышанычлы сак астында озатыгыз», – дип, алар белән алдан сүз беркеткән иде.

45 Яһүдә туп-туры Гайсә янына килде һәм:

– Остаз! – дип, Аны үбеп алды.

46 Гайсәне шундук кулга алып, сак астына куйдылар. 47 Янәшәдәгеләрнең берсе кылычын чыгарды да, олуг руханиның хезмәтчесенә селтәнеп, аның колагын чабып өзде.

---

* **14:36** *И газиз Атам!* – Грек телендәге төп нөсхәдә әлеге сүз – «Абба» – арамей телендә бирелгән.

48 – Юлбасар тотарга чыккандай, Минем янга кылыч һәм чукмарлар күтәреп килгәнсез! – диде Гайсә аларга. – 49 Мин һәр көнне Аллаһы йортында сезнең алда гыйлем бирдем, һәм сез Мине кулга алмадыгыз. Хәер, Изге язмада нәрсә язылган булса, шулар гамәлгә ашсын!

50 Шулвакыт барлык шәкертләр Гайсәне калдырып качып киттеләр.

51 Шәрә тәненә җитен җәймә бөркәнгән бер егет аның артыннан иярде. Аны тотып алдылар, 52 ләкин ул, җәймәсен тегеләр кулында калдырып, шәрә килеш качып китте.

Гайсә Югары киңәшмә каршында

53 Гайсәне олуг рухани янына алып килделәр. Баш руханилар, өлкәннәр һәм канун белгечләренең барысы да шунда җыелды. 54 Петер исә, Гайсәдән арттарак калып, олуг руханиның ишегалдына кадәр Аның артыннан барды да, хезмәтчеләр арасына кереп утырып, учак янында җылына башлады. 55 Ә баш руханилар һәм бөтен ᶜЮгары киңәшмә Гайсәне үлем җәзасына хөкем итәр өчен, Аңа каршы шаһитлык эзләде, әмма гаепләрдәй һичнәрсә таба алмады. 56 Күпләр Аңа каршы ялган шаһитлык бирделәр, әмма берсенең күрсәтмәсе икенчесенекенә туры килмәде.

57 Шулвакыт кайберәүләр, торып, Аңа каршы ялган шаһитлык бирделәр:

58 – Без Аның «Мин, адәм кулы белән салынган шушы Аллаһы йортын җимереп, өч көн эчендә адәм кулы белән эшләнмәгән башкасын төзеячәкмен» дип әйткәнен ишеттек, – диде алар.

59 Әмма аларның бу күрсәтмәләре дә расланмады.

60 Шуннан олуг рухани, торып, алга чыкты да Гайсәдән:

– Сиңа каршы әйтелгән сүзләргә берничек тә җавап бирмисеңме? – дип сорады.

61 Әмма Гайсә дәшмәде, нәрсә дип тә җавап бирмәде. Олуг рухани Аңардан янә сорады:

– Мәсих, шөһрәтле Аллаһының Углы Синме?

62 – Әйе, Мин, – дип җавап кайтарды Гайсә. –

«Сез Кодрәт Иясенең уң ягында
Адәм Углының утыруын
һәм күктәге болытлар белән бергә килүен күрерсез»*.

63 Шунда олуг рухани, өстендәге киемен ертып җибәреп:

– Тагын нинди шаһитлар кирәк безгә? 64 Көфер сүз сөйләвен сез үзегез ишеттегез! Бу хакта сез нәрсә уйлыйсыз? – диде.

Барысы да, Ул гаепле һәм үләргә тиеш, дигән карарга килде.

65 Кайберәүләр Аңа төкерә, Аның йөзен каплап, кыйнарга тотындылар.

– Пәйгамбәрлек кылып, кем сукканны әйт инде менә хәзер! – диде алар.

Аннары Аны сакчылар кыйный башлады.

---

* **14:62** Карагыз: «Даниил», 7:13.

Петернең Гайсәдән ваз кичүе

66 Бу вакытны Петер аста, ишегалдында иде. Олуг руханиның хезмәтче кызларыннан берсе, килеп, 67 учак янында җылынып утырган Петерне күреп алды һәм, аңа текәлеп карап:

– Син дә бит насаралы Гайсә белән идең, – диде.

68 Әмма Петер:

– Мин берни белмим һәм синең нәрсә сөйләвеңне дә аңламыйм! – дип, аның сүзләрен инкяр итте.

Һәм тышка, алгы ишегалдына чыгып китте. [Шулвакыт әтәч кычкырды.]*

69 Хезмәтче кыз, аны янә күреп, ишегалдындагы кешеләргә икенче тапкыр:

– Бу кеше – аларның берсе, – диде.

70 Петер янә кызның сүзләрен инкяр итте. Бераздан ишегалдындагылар:

– Ә син, чыннан да, аларның берсе бит. Син дә Гәлиләядән ич, – диделәр.

71 Әмма ул:

– Сез әйткән Кешене мин белмим! – дип, Аллаһы белән ант итә башлады.

72 Нәкъ шул вакытта әтәч икенче тапкыр кычкырды. Петер исә, Гайсәнең «Әтәч ике тапкыр кычкырганчы, син Миннән өч тапкыр ваз кичәчәксең» дигән сүзләрен исенә төшереп, елап җибәрде.

Гайсә идарәче Пилат алдында

15 1 Баш руханилар, өлкәннәр, канун белгечләре һәм бөтен Югары киңәшмә, иртәдән үк киңәшләшеп, Гайсәне бәйләделәр һәм, Пилат янына алып китеп, аңа тапшырдылар.

2 – Син – яһүдиләр Патшасымы? – дип сорады Аңардан Пилат.

– Бу – синең сүзләрең, – дип җавап бирде Гайсә.

3 Баш руханилар Аны күп нәрсәдә гаепләделәр. 4 Шуннан Пилат янә Аңардан сорады:

– Ник Син нәрсә дип тә җавап бирмисең? Күрәсеңме, Сиңа күпме гаеп тагалар!

5 Әмма Гайсә бүтән җавап бирмәде һәм моның белән Пилатны бик нык гаҗәпләндерде.

Гайсәнең үлемгә хөкем ителүе

6 Бәйрәм уңаеннан Пилат гадәттә халык сораган бер төткынны азат итә торган иде. 7 Нәкъ шул көннәрдә, чуалыш вакытында кеше үтергән фетнәчеләр зинданга ябылып, алар арасында Бараб атлы төткын бар иде. 8 Халык, Пилат янына килеп, гадәттәгечә берәр төткынны азат итүен сорый башлады. 9 Пилат:

– Телисезме, мин сезгә яһүдиләр Патшасын азат итәм? – диде.

10 Баш руханиларның Гайсәне тотып бирүләре көнләшүдән килә иде, һәм Пилат моны аңлый иде.

11 Әмма баш руханилар, Барабны азат итүне таләп итегез, дип, халыкны котыртып куйганнар иде.

---

* **14:68** Берничә кулъязмада җәяләр эчендәге сүзләр юк.

12 – Сез «Яһүдиләр Патшасы» дип атаган кеше белән миңа ни эшләргә? – диде яңадан Пилат.

13 – Хачка кадакла Аны! – дип кычкырды халык.

14 – Нинди явызлык эшләгән соң Ул? – диде Пилат.

Ләкин халык, тагын да катырак итеп:

– Хачка кадакла Аны! – дип кычкырды.

15 Пилат, халыкка ярарга тырышып, Барабны азат итте, ә Гайсәне, камчы белән суктырганнан соң, хачка кадакларга боерды.

Гаскәриләрнең Гайсәне мәсхәрәләве

16 Гаскәриләр Аны идарәче Пилат сараеның, ягъни преториумның ишегалдына алып кереп, бар гаскәрне шунда җыйдылар. 17 Алар Гайсә өстенә куе кызыл төстәге япанча, башына чәнечкеле ботаклардан үрелгән таҗ кидерттеләр 18 һәм:

– Яшәсен яһүдиләр Патшасы! – дип, Аны сәламләргә керештеләр.

19 Аннары таяк белән башына сугып кыйнадылар. Аңа төкерделәр, каршына тезләнеп, алдында баш иделәр. 20 Туйганчы мәсхәрәләгәннән соң, өстеннән куе кызыл япанчаны салдырып, Үз киемнәрен кидерделәр һәм, хачка кадакларга дип, алып чыгып киттеләр.

Гайсәне хачка кадаклау

21 Кырдан кайтып килүче күриниле Шимун атлы бер кешене – Искәндәр белән Руфусның атасын – Гайсәнең хачын күтәреп барырга мәҗбүр иттеләр. 22 Гайсәне Гөлгетә дип аталган урынга (бу сүз «Баш сөяге» дигәнне аңлата) алып килделәр, 23 мирра катыш шәраб тәкъдим иттеләр, әмма Ул эчемлектән баш тартты. 24 Аннары Гайсәне хачка кадакладылар һәм, жирәбә салып, киемнәрен үзара бүлештеләр. 25 Аны хачка кадаклаганда, иртәнге сәгать тугыз иде. 26 Баш өстенә Аның гаебен күрсәткән «Яһүдиләр Патшасы» дигән язу эленгән иде. 27 Гайсә белән бергә ике юлбасарны – берсен Аның уң ягына, икенчесен сул ягына кадаклап куйдылар. [28]*

29 Үтеп баручылар, башларын чайкый-чайкый, Аны хурладылар.

– Әй Син, Аллаһы йортын жимереп, аны өч көндә төзүче, 30 Үзеңне коткар – төш хачтан! – диде алар.

31 Шулай ук баш руханилар һәм канун белгечләре дә Гайсәне мыскыллады.

– Башкаларны коткарды, – диде алар, – ә Үзен коткара алмый. 32 Мәсих, Израил Патшасы, күз алдыбызда хачтан төшсен, шул чакта Аңа ышанырбыз!

Хәтта Гайсә белән бергә кадакланганнар да Аны мәсхәрәләде.

Гайсәнең үлеме

33 Көн уртасында бөтен җир йөзен караңгылык каплап алды, һәм көндезге сәгать өчкә кадәр шулай дәвам итте. 34 Ә сәгать өчтә Гайсә:

---

* **15:28** Кайбер кулъязмаларда 28 нче аять тә бар: «Изге язмада: „Ул жинаятьчеләр белән тиң саналды“ дип әйтелгәннәр шул рәвешле гамәлгә ашты».

– Элои, Элои, лема сабахтани?* – дип, каты итеп кычкырып җибәрде (бу сүзләр «Әй Аллам, Аллам! Ник ташладың Син Мине?» дигәнне аңлата).

35 Якында басып торучыларның кайберләре, Аның сүзләрен ишетеп:

– Ишетәсезме, Ильясны чакыра! – диде.

36 Ә берсе, йөгереп килеп, әче шәрабка манчыган губка кисәген таякка элеп:

– Әйдәгез, карыйк, Ильяс Аны хачтан алырга килерме икән? – дигән сүзләр белән Аңа эчәргә бирде.

37 Гайсә каты итеп кычкырып җибәрде дә җан бирде.

38 Нәкъ шул чакта Аллаһы йортындагы пәрдә өстән аска урталай ертылып төште.

39 Хач каршында торган йөзбашы, Гайсәнең ни рәвешле җан биргәнен күреп:

– Бу Кеше, чыннан да, Аллаһы Углы булган икән! – диде.

40 Анда читтән карап торучы хатыннар бар иде. Магдалалы Мәрьям, шулай ук кече Ягъкуб белән Йосиснең анасы Мәрьям һәм Салуми да шунда иде. 41 Алар Гайсәгә иярeп йөри һәм, Ул Гәлиләядә чакта, Аңа хезмәт итә иделәр. Анда Аның белән Иерусалимгә килгән хатыннар да байтак иде.

Гайсәне кабергә салу

42 Кич җитеп килә иде. Бәйрәмгә әзерләнә торган, шимбә көнгә каршы көн иде. 43 Югары киңәшмәнең абруйлы әгъзасы ариматайлы Йосыф та Аллаһы Патшалыгын көтеп яши иде. Ул, җөрьәт итеп, Пилат янына керде һәм Гайсәнең җәсәден алып китәргә сорады. 44 Гайсәнең инде үле булуына Пилат бик гаҗәпләнде һәм, йөзбашын чакыртып:

– Аның үлгәненә күпме булды? – дип сорады.

45 Йөзбашыннан сорашып белгәннән соң, Гайсәнең җәсәден Йосыфка алырга рөхсәт бирде. 46 Йосыф җитен тукыма сатып алды, Гайсәне, хачтан төшереп, шул тукымага төрде һәм кыяда уелган кабер-мәгарәгә салды; аннары, таш тәгәрәтеп китереп, кабер авызын томалады. 47 Ә магдалалы Мәрьям белән Йосиснең анасы Мәрьям исә Гайсәнең кайда күмелгәнен күреп тордылар.

Гайсә Мәсихнең үледән терелүе

16 1 Шимбә көн үткәннән соң, магдалалы Мәрьям, Ягъкубның анасы Мәрьям һәм Салуми, Гайсәнең җәсәден майларга бармакчы булып, хуш исле майлар сатып алдылар. 2 Атнаның беренче көнендә иртән иртүк, кояш чыгуга, алар кабер янына киттеләр.

3 – Мәгарә авызын томалаган ташны кем читкә тәгәрәтер икән? – диештe алар бер-беренә.

4 Килеп карасалар – ташны читкә тәгәрәткәннәр! Ә ул таш бик зур иде. 5 Мәгарә эченә керүгә, алар, уң якта утырган ап-ак киемле бер егетне күреп, куркып киттеләр.

6 – Курыкмагыз! – диде ул аларга. – Сез хачка кадакланган насаралы Гайсәне эзлисездер. Ул үледән терелде, монда юк Ул. Менә Аның яткан урыны. 7 Гайсәнең

---

* 15:34 Карагыз: «Зәбур», 21:2.

шәкертләренә һәм Петергә: «Гайсә сездән алда Гәлиләягә бара торыр. Ул алдан әйтеп куйганча, Аны шунда күрерсез», – дип барып әйтегез.

8 Котлары алынудан калтырап төшкән хатыннар мәгарәдән чыгып йөгерделәр. Алар беркемгә бер сүз әйтмәделәр, чөнки бик нык курыкканнар иде.

Гайсә белән очрашулар

9 Атнаның беренче көнендә иртә таңда үледән терелгәч, Гайсә иң элек магдалалы Мәрьямгә күренде. Кайчандыр бу хатыннан Ул җиде җенне куып чыгарган иде. **10** Мәрьям, барып, элегрәк Гайсә белән бергә йөргән һәм хәзер хәсрәткә төшеп елап утырган кешеләргә Гайсәне күрүе турында хәбәр итте. **11** Алар Гайсәнең исән булуына, Мәрьямнең Аны күрүенә ышанмадылар.

12 Шуннан соң Гайсә шәһәрдән китеп баручы ике шәкертенә башка кыяфәттә күренде. **13** Алар, кире кайтып, башкаларга хәбәр иттеләр. Әмма аларның сүзенә дә ышанмадылар.

14 Гайсә, ниһаять, ашап-эчеп утырган унбер шәкерте алдында пәйда булды һәм аларны ышанмаулары, үҗәтлекләре, Аның терелгәнен күрүчеләргә ышанмаган өчен шелтәләде. **15** Ул аларга:

– Бөтен җир йөзе буйлап йөреп чыгып, һәр җан иясенә Яхшы хәбәрне таратыгыз! – диде. – **16** Иман китереп суга чуму йоласын үтәүче котылыр, инанмаган кеше исә хөкем ителер. **17** Иман китергәннәр төрле галәмәтләр күрсәтерләр: Минем исемем белән җеннәрне куып чыгарырлар; яңа телләрдә сөйләшерләр; **18** кулларына елан алсалар яки агу эчсәләр, аларга зыян килмәс; авыру кешеләргә куллары белән орынсалар, тегеләр савыгыр.

19 Шул сүзләрне әйткәннән соң, Хаким Гайсә, күккә алынып, Аллаһының уң ягына утырды. **20** Ә шәкертләре, китеп, бөтен җир йөзе буйлап Яхшы хәбәрне таратып йөрделәр, һәм Хаким Гайсә, аларга ярдәм итеп, аларның сөйләгәннәрен илаһи билгеләр белән раслап торды*.

---

* **16:9-20** Кайбер кулъязмаларда 9-20 нче аятьләр юк.

Лүк бәян иткән Яхшы хәбәр

1 **1-2** Арабызда булып үткән вакыйгалар турында күпләр язарга алынды. Алар әлеге вакыйгаларны баштан ук үз күзләре белән күргән кешеләрнең, ᶜАллаһы Сүзен вәгазьләүчеләрнең шаһитлыкларына таянып хикәяләде. **3-4** Шулай итеп, мин дә, мөхтәрәм Тәүфил*, үзеңә бирелгән белемнәрнең дөреслегенә инануыңны телә̆п, барысын да баштан ук җентекләп тикшергәннән соң, шушыларның һәммәсе турында сиңа эзлекле рәвештә язарга дигән фикергә килдем.

Яхъяның туасы алдан мәгълүм булу

5 Яһүдиядә* ᶜһируд патша идарә иткән заманда, Абия нәселеннән булган ᶜруханилар төркемендә Зәкәрия атлы бер рухани яши иде. Аның хатыны Элисабет тә руханилар нәселеннән булып, **6** алар икесе дә ᶜРаббы әмерләрен һәм Ул кушканнарны төгәл үтәүче тәкъвалардан иде. **7** Инде олы яшькә җиткән бу икәүнең, Элисабет балага уза алмаганлыктан, балалары юк иде.

8 Зәкәрия төркеме үз нәүбәтендә Аллаһы хозурында рухани хезмәте башкарган бер көнне, **9** руханиларда кабул ителгәнчә жирәбә салып, ᶜРаббы йортында хуш исле сумала-майлар төтәсләү Зәкәриягә чыкты.

10 Аллаһы йортында хуш исле сумала-майлар көйрәткәндә, бар халык тышкы якта дога кылып торды. **11** Шулвакыт Зәкәрия алдында, хуш исле сумала-майлар көйрәтә торган ᶜмәзбәхтән уң якта, Раббы ᶜфәрештәсе пәйда булды. **12** Фәрештәне күргәч, Зәкәрия бик нык курыкты. **13** Фәрештә исә аңа:

– Курыкма, Зәкәрия, синең доганың килеп иреште, – диде. – Хатының Элисабет сиңа ир бала тудырачак, син аңа Яхъя* дип исем кушарсың. **14** Ул сиңа сөенеч һәм шатлык китерер, аның тууына күпләр куаныр, **15** чөнки Раббы каршында ул бөек булыр, шәраб һәм исерткеч эчемлекләр эчмәс, анасының карынында вакытта ук ᶜИзге Рух белән сугарылыр. **16** ᶜИсраил балаларының күбесен ул Раббыга, аларның үз Алласына кире кайтарыр. **17** Ильясныкы кебек рухка һәм кодрәткә ия булып, Раббы алдыннан барыр, аталарны һәм балаларны татулаштырыр, Аллаһыга буйсынмасларны тәкъвалар юлына борыр һәм Раббының килүенә халыкны әзерләр.

---

* **1:3-4** *Тәүфил* – грек телендә «Теофилос»; «Аллаһының сөеклесе» яки «Аллаһыны сөюче» дигәнне аңлата.

* **1:5** *Яһүдия* – монда бөтен Фәләстин җиренә карый. 4:44, 6:17, 7:17 һәм 23:5 тә шул ук мәгънәдә.

* **1:13** *Яхъя* – яһүдчә «Раббы мәрхәмәтле» мәгънәсендә.

18 Зәкәрия фәрештәдән:
– Моның шулай буласын мин ничек белермен? – дип сорады. – Мин инде карт, хатыным да олы яшьтә.
19 – Мин – Аллаһыга хезмәт итүче Җәбраилмен, – диде аңа фәрештә, – һәм мине Ул шушы куанычлы хәбәрне сиңа җиткерү өчен җибәрде. 20 Вакыты җиткәч, мин әйткәннәр чынга ашар. Ә хәзер, минем сүзләремә ышанмаган өчен, әйткәннәрем тормышка ашканчы, телсез булырсың һәм сөйләшә алмассың.
21 Халык, Аллаһы йортында Зәкәриянең тоткарлануына аптырап, аны көтә бирде. 22 Зәкәрия исә, Аллаһы йортыннан чыккач, сөйләшә алмады, һәм кешеләр аңа илаһи күренеш ирешкәнен аңладылар. Ул алар белән ишарәләр ярдәмендә аңлашты һәм телсез килеш кала бирде.
23 Хезмәт башкару көннәре тәмамлангач, ул өенә кайтты. 24 Күпмедер вакыттан соң хатыны Элисабет балага узды һәм биш ай буена кеше арасына чыкмады.
25 – Минем хакка моны Раббы эшләде, Ул, миңа игътибар биреп, ил алдында йөз каралыгыннан коткарды, – диде ул.

Гайсәнең туачагы алдан мәгълүм булу

26-27 Элисабет балага узып, алтынчы ай киткәч, Аллаһы Җәбраил фәрештәне [c]Гәлиләя өлкәсендәге Насара шәһәренә, Мәрьям исемле гыйффәтле кыз янына җибәрде. Әлеге Мәрьям Давыт нәселеннән булган Йосыф атлы кешегә ярашелгән иде. 28 Мәрьям янына килеп, фәрештә:
– Иминлек сиңа! Аллаһының [c]мәрхәмәтен кабул итүче син. Раббы синең белән! – диде.
29 Мәрьям исә бу сүзләрнең мәгънәсен аңларга тырышып кыенсынып калды. 30 Фәрештә аңа:
– Курыкма, Мәрьям! Аллаһы сиңа мәрхәмәт кылды. 31 Син буйга узарсың һәм Ир Бала табарсың, Аңа Гайсә* дип исем кушарсың. 32 Ул бөек булыр, Аны Хак Тәгаләнең Углы дип йөртерләр. Раббы Алла Аңа борынгы бабасы Давытның тәхетен бирер, 33 Ул Ягъкуб халкы өстеннән мәңге патшалык итәр, һәм патшалыгының ахыры булмас, – диде.
34 Мәрьям исә фәрештәдән:
– Ничек шулай була алыр икән? – дип сорады. – Мин бит әле кияүдә түгелмен!
35 – Изге Рух иңеп, сине Аллаһы Тәгаләнең кодрәте каплап алачак, шуңа күрә синнән туачак Бала изге булыр һәм Аллаһы Углы дип аталыр, – дип җавап бирде фәрештә. – 36 Менә, кардәшең Элисабет тә картайган көнендә балага узды, ул ир бала көтә. Кешеләр аның турында, авырга уза алмый, дип әйтәләр иде, ә ул инде алтынчы аен авырлы, 37 чөнки Аллаһы булдыра алмаган эш юк.
38 Шуннан Мәрьям:
– Мин – Раббы бәндәсемен, син ничек әйтсәң, шулай булсын, – диде.
Һәм фәрештә аның янынна китеп барды.

---

* 1:31 *Гайсә* – яһүдчә «Ешуа»; «Раббы коткара» дигәнне аңлата.

Мәрьямнең Элисабет янына кунакка килүе

39 Озак та үтмәстән Мәрьям ашыгып кына таулы Яһүдиядә урнашкан шәһәргә,
Элисабетләргә китеп барды. **40** Килеп җитеп, Зәкәриянең өенә керде һәм Элисабет
белән исәнләште. **41** Мәрьямнең сәламләвен ишетүгә, Элисабет карынындагы ба-
ла хәрәкәтләнеп куйды, һәм Элисабет [c]Изге Рух белән сугарылды. **42** Ул күтәренке
тавыш белән:

– Хатыннар арасында син иң мөбарәге! Карынындагы балаң да мөбарәктер! –
диде. – **43** Ни өчен мин шундый илтифатка лаек булдым икән, минем янга [c]Хаки-
мемнең анасы килгән! **44** Синең сәламеңне ишетүгә, карынымдагы балам шатлы-
гыннан талпынып куйды. **45** Раббы тарафыннан үзенә әйтелгән сүзләрнең тормышка
ашасына ышанган хатын бәхетледер!

Мәрьямнең мәдхиясе

46 «Күңелем Раббыны данлый,
47 Рухым Аллаһыны, [c]Коткаручымны уйлап шатлана,
48 чөнки Ул Үзенең күндәм колына игътибар итте.
Моннан соң барлык буыннар мине
бәхетле дип атарлар,
49 чөнки Кодрәт Иясе минем өчен бөек эшләр кылды!
Аның исеме мөкатдәс!
50 Үзеннән куркучыларга Ул буыннан-буынга шәфкать күрсәтә.
51 Үз кулы белән Ул куәтле эшләр кылды:
күңелендә тәкәббер уй йөрткәннәрне куып таратты.
52 Түрәләрне тәхетләреннән төшерде,
ә түбәндәгеләрне күтәрде.
53 Нигъмәтләре белән ачларның тамагын туйдырды,
ә байларны буш кул белән җибәрде.
54-55 Аталарыбызга биргән вәгъдәсе буенча,
хезмәтчесе Исраилгә ярдәм итте,
халкын исендә тотып,
Ибраһимга һәм аның нәселенә
мәңгегә шәфкать күрсәтте», – диде Мәрьям.

56 Мәрьям, өч айга якын Элисабет янында кунак булганнан соң, үз өенә кайтты.

Яхъяның тууы

57 Элисабетнең бала табар вакыты җитте, һәм ул ир бала тудырды. **58** Күршеләре
һәм кардәшләре, Раббының Элисабеткә зур шәфкать күрсәтүен ишетеп, аның бе-
лән бергә куандылар. **59** Сигезенче көнне баланы [c]сөннәткә утыртырга килделәр
һәм аны атасы исеме белән Зәкәрия дип атарга теләделәр. **60** Ләкин баланың анасы,
каршы килеп:

– Юк, аның исеме Яхъя булырга тиеш, – диде.

61 – Синең кардәшләрең арасында андый исемне йөртүче юк бит, – диделәр аңа, – 62 һәм ишарәләр ярдәмендә баланың атасыннан нинди исем кушарга теләвен сорадылар.

63 Зәкәрия, язар өчен, такта сорап алып: «Аның исеме Яхъя», – дип язды. Барысы да хәйран калдылар. 64 Шул мизгелдә аның теле ачылды, һәм ул, Аллаһыны данлап сөйли башлады. 65 Зәкәрия белән Элисабетнең күрше-тирәсендә яшәүчеләр барысы куркуга калды; таулы Яһүдиянең барлык төбәкләрендә шушы вакыйгалар турында гына сөйләделәр. 66 Шушы турыда ишеткән һәркем, уйга калып, күңеленнән: «Бу бала кем булыр икән?» – дип баш ватты. Чөнки, дөрестән дә, Раббының кодрәте аның белән булды.

Зәкәриянең мәдхиясе

67 Баланың атасы Зәкәрия, Изге Рух белән сугарылып, телгә килде һәм пәйгамбәрлек кылды:

68 «Раббыны, Исраилнең Алласын, данлыйк,
чөнки Ул ярдәмгә килде һәм Үз халкын азат итте,
69 Үзенең колы Давыт нәселеннән
куәтле Коткаручыны җибәрде,
70 бу турыда Ул күп еллар элек
Үзенең изге ᶜпәйгамбәрләре аша әйткән иде.
71 Коткаручы безне дошманнардан
һәм безне нәфрәт итүчеләрдән ᶜйолып алырга дип килде.
72-75 Дошманнарыбыз кулыннан котылгач,
гомеребезнең барлык көннәрендә
бернәрсәдән курыкмыйча,
Аллаһы алдында изге һәм тәкъва булып,
Аңа хезмәт итә алсын өчен,
Аллаһы шул рәвешле ата-бабаларыбызга
шәфкать күрсәтте,
Үзе төзегән изге ᶜкилешүне –
атабыз Ибраһимга биргән антын –
исендә тотты.
76 Һәм син, сабый,
Аллаһы Тәгаләнең пәйгамбәре дип аталырсың,
чөнки, Раббыга юлны әзерләп,
Аның алдыннан барырсың,
77 Аның халкына,
ᶜгөнаһларыгыз кичерелгәч,
сезне котылу көтә, дип белдерерсең.
78 Аллабызның шәфкате ташып тора,
һәм шуңа күрә безгә
югарыдан таң кояшы иңәчәк;

79 караңгыда һәм үлем күләгәсендә утырганнарга яктылык
бирү өчен,
аякларыбызны тынычлык юлына юнәлтү өчен киләчәк Ул».

80 Ә бала үсә һәм рухи яктан ныгый бирде. Ул, Исраил халкына күренер вакыт җиткәнче, чүл якларында гомер сөрде.

Гайсәнең тууы

2 1 Шул көннәрдә ᶜРим ᶜкайсары Август* үз кул астындагы барлык җирләрдә халык
санын исәпкә алырга фәрман бирде. 2 Халык санын исәпкә алу беренче тапкыр
уздырылып, Сүрия өлкәсе белән ул заманда Квирини идарә итә иде. 3 Теркәлү өчен,
һәркем үз нәселенең шәһәренә кайтырга тиеш иде. 4 Давыт нәселеннән булганга
күрә, Йосыф та Гәлиләядәге Насара шәһәреннән Яһүдиягә, Давыт шәһәре саналган
Бәйт-Лехемгә китте. 5 Исемлеккә теркәлер өчен, Йосыф үзенә ярәшелгән Мәрьям
белән бергә барды. Бу вакытта Мәрьям авырлы иде. 6 Бәйт-Лехемдә чакта Мәрьям-
нең бала табар вакыты җитте. 7 Мәрьям үзенең беренче Баласын – Ир Бала тапты.
Ул Аны биләде дә утлыкка салды, чөнки аларга кунак йортында урын табылмады.

Көтүчеләр һәм фәрештәләр

8 Әлеге төндә шул тирәдә берничә көтүче кырда сарыкларын саклый иде. 9 Кинәт
кенә алар каршында Раббы фәрештәсе пәйда булып, әйләнә-тирә Раббы ᶜшөһрә-
теннән балкып китте. Көтүчеләр бик нык курыктылар.

10 Фәрештә исә аларга:

– Курыкмагыз! Мин сезгә куанычлы хәбәр – бөтен халык өчен зур шатлык алып
килдем, – диде. – 11 Бүген Давыт шәһәрендә сезнең Коткаручыгыз – ᶜМәсих, Ха-
ким туды! 12 Сезгә менә шундый билге: утлыкта яткан биләүле Баланы күрерсез.

13 Кинәт фәрештә янында күк гаскәре – күп санлы фәрештәләр күренде, һәм алар:

14 «Күкләрдәге Аллаһыга дан!
Аллаһы илтифат күрсәткән кешеләргә җирдә иминлек булсын!» –

дип Аллаһыны данладылар.

15 Фәрештәләр күккә күтәрелгәннән соң, көтүчеләр бер-берсенә:

– Әйдәгез Бәйт-Лехемгә барыйк, анда ниләр булганны, Раббы әйткәннәрне кү-
рик, – диделәр.

16 Алар, ашыгып, Бәйт-Лехемгә килделәр һәм анда Мәрьям белән Йосыфны,
утлыкта яткан Баланы күрделәр. 17 Баланы күргәннән соң алар Аның хакында
үзләренә әйтелгән сүзләрне башкаларга да сөйләделәр. 18 Көтүчеләр сөйләгәнне
ишеткән кешеләрнең барысы хәйран калды. 19 Мәрьям исә боларның һәммәсен
күңеленә салып куйды һәм шул хакта уйлап йөрде.

20 Ишеткән һәм күргән барлык нәрсәләр өчен Аллаһыны данлап һәм мактап, кө-
түчеләр үзләренең маллары янына кайттылар. Барысы да фәрештә әйткәнчә булды.

---

* **2:1** *Август* – беренче Рим императоры Август б. э. к. 27 нче елдан б. эраның 14 нче елына кадәр патшалык итә.

Гайсәне Аллаһы йортына алып килү

21 Сигез көн үтеп, Баланы сөннәткә утырту вакыты җиткәч, Аңа Гайсә дигән
исем куштылар. Әнкәсе Мәрьям авырга узганчы ук, Балага фәрештә әнә шул исем-
не кушкан иде.
22 Муса ᶜканунында әйтелгән пакьләнү көннәре тәмам булгач, Мәрьям белән
Йосыф Баланы Раббы хозурына Иерусалимгә алып килделәр. 23 Чөнки Раббы ка-
нунында: «Ана карынныннан беренче булып туган һәр ир бала Раббыга багышла-
нырга тиеш»*, – дип язылган. 24 Раббы кануны буенча алар шулай ук «ике урман
күгәрченен яки ике бала күгәрченне»* корбанга китерергә тиеш иде.

Шимунның фатиха бирүе һәм аның пәйгамбәрлек сүзләре

25 Ул заманнарда Иерусалимдә Шимун исемле бер кеше бар иде. Исраилгә юаныч
килүен көтеп яшәүче тәкъва һәм диндар бу адәм Изге Рух белән сугарылган иде.
26 Изге Рух аңа: «Раббы Мәсихен күрмичә үлмәссең», – дип әйткән була. 27 Изге Рух
кушуы буенча әнә шул Шимун Аллаһы йортына килде. Канунда язылган йоланы
башкару өчен, нарасый Гайсәнең ата-анасы Аны Аллаһы йортына алып килгәч,
28 Шимун сабый Баланы кулларына алды һәм, Аллаһыны данлап:

29 «И-и Хөкемдар, вәгъдәңне Син үтәдең,
иминлектә җибәрәсең колыңны,
30-32 чөнки барча халыклар каршында
Син әзерләгән котылуны,
ᶜмәҗүсиләрнең күзен ачасы яктылыкны,
халкың Исраилгә киләчәк
данны күрдем», – диде.

33 Гайсәнең атасы һәм анасы Шимунның Бала хакында әйткән сүзләрен гаҗәпләнеп тыңлап тордылар. 34 Шимун аларны ᶜфатихалады һәм Баланың анасы Мәрьямгә:
– Бу Бала Исраилдә күпләрнең егылуына һәм күтәрелүенә сәбәпче, Аллаһыдан килгән бер билге кебек булыр, ләкин күпләр аны кире кагар, 35 күпләрнең күңелендәге уй-фикерләре ачылыр. Синең үзеңнең дә күңеленә кылыч белән кадаган кебек булыр, – диде.

Хөннәнең Аллаһыга шөкрана кылуы

36 Аллаһы йортында Ашер ыругыннан Пенуил кызы Хөннә – шактый өлкән яшьтәге пәйгамбәр хатын бар иде. Кияүгә чыгып, ире белән җиде ел яшәгәннән соң 37 тол калган бу хатынга сиксән дүрт яшь иде. Ул, һәрвакыт ᶜураза тотып һәм дога кылып, Аллаһы йортында көне-төне Аллаһы хезмәтендә иде.
38 Хөннә дә, шунда алар янына килеп, Аллаһыга шөкрана кылды һәм Иерусалимнең азат ителүен күз текәп көткән кешеләрнең барысына Бала хакында сөйләде.

---

* **2:23** Карагыз: «Чыгыш», 13:2, 12, 15.

* **2:24** Карагыз: «Левиләр», 12:8.

39 Раббы кануны кушкан гамәлләрне тәмамлаганнан соң, Йосыф белән Мәрьям үзләре яшәгән шәһәргә, Гәлиләядәге Насарага әйләнеп кайттылар. 40 Бала исә үсә, ныгый, гакыл туплый бирде, һәм Аллаһының шәфкате Аның белән булды.

Яшүсмер Гайсә Аллаһы йортында

41 Гайсәнең ата-анасы һәр елны Иерусалимгә ᶜКотылу бәйрәменә бара торган иде. 42 Гайсәгә унике яшь тулгач, алар гадәттәгечә Иерусалим шәһәренә бәйрәмгә килделәр. 43 Бәйрәм көннәре үткәч, Йосыф белән Мәрьям кайтыр юлга чыктылар. Яшүсмер Гайсә исә Иерусалимдә калган булып чыкты, ә ата-анасы бу турыда белмәде. 44 Алар Аны, башка юлчылар белән бергә барадыр, дип уйладылар. Бер көнлек юл үткәннән соң, Аны кардәшләре һәм таныш-белешләре арасыннан эзли башладылар 45 һәм, таба алмагач, кабат Иерусалимгә килделәр. 46 Өч көннән соң Аны Аллаһы йортында таптылар. Ул яһүди укытучылар арасында аларны тыңлап һәм сораулар биреп утыра иде. 47 Гайсәнең сүзләрен ишеткән һәркем Аның тирән акылына, биргән җаваплары на хәйран калды. 48 Аны күреп, ата-анасы бик гаҗәпләнде. Әнисе Аңа:

– Углым, ник алай эшләдең? Без әтиең белән Сине эзләдек, бик борчылдык, – диде.

49 Гайсә аларга:

– Ни өчен сез мине эзлисез? ᶜАтам Йортында булырга тиешлегемне белмисезме әллә? – диде.

50 Ләкин алар Аның сүзләрен аңламадылар. 51 Гайсә алар белән бергә Насарага әйләнеп кайтты һәм ата-анасына карата бик итагатьле булды. Әнисе Мәрьям бу хәлләрнең барысын күңеленә салып куйды. 52 Гайсә исә үсте, акыл җыйды; һәм үскән саен, Аллаһының вә бәндәләрнең илтифатын ныграк казана барды.

Чумдыручы Яхъяның вәгазьләве

3 1 Кайсар Тибери хакимлегенең унбишенче елында, Яһүдиядә римлы Понти Пилат идарә иткән чорда, өлкә идарәчесе вазифасын Гәлиләядә – Һируд*, Итурая һәм Трахунитис өлкәләрендә – аның бертуган кардәше Филип, Абилинидә Лусани башкарды. 2 Олуг рухани вазифасын Һаннас һәм Кәяфәс башкара иде. Шул көннәрдә чүлдә яшәүче Зәкәрия углы Яхъяга Аллаһы сүзе килеп иреште. 3 Шуннан Яхъя, Үрдүн елгасы тирәсендәге барлык төбәкләрне әйләнеп чыгып, тәүбәгә килүгезнең билгесе итеп ᶜсуга чуму йоласын үтәгез, һәм Аллаһы сезнең гөнаһларыгызны кичерер, дип халыкны вәгазьләп йөрде. 4 Ишагыйя пәйгамбәр китабында бу хакта болай дип язылган:

«Чүлдә әнә бер аваз яңгырый:
„Раббыга юл әзерләгез:
Аның барыр сукмакларын турайтыгыз,
5 һәрбер чокыр тигезләнсен,
таулар һәм калку урыннар түбәнәйсен,
бормалы юллар турылансын,

* 3:1 *Һируд* – Һируд Антипас, Бөек Һирудның углы.

сикәлтәләр тигезләнсен –
6 шул чагында барча кешеләр
Аллаһының коткаруын күрерләр“»*.

7 Суга чуму йоласын үтәр өчен күпләп-күпләп килгән халыкка Яхъя:
– И-и сез, елан токымы! Башыгызга төшәсе Аллаһы ачу-ярсуыннан качып котыла алырбыз дигән фикерне кем әйтте сезгә? – диде. – 8 Тәүбәгә килүегезнең ихлас күңелдән икәнен эшегез белән раслагыз. «Безнең атабыз Ибраһим бит, котылырбыз!» дип уйлый күрмәгез. Шуны әйтәм сезгә: Аллаһы әнә шул ташлардан да Ибраһимга балалар бар кыла ала. 9 Агач тамыры янында балта әзер ята: яхшы җимеш бирмәүче һәр агачны, кисеп, утка ташлыйлар.
10 – Безгә нәрсә эшләргә соң? – дип сораган халыкка Яхъя:
11 – Ике күлмәге булган кеше аның берсен күлмәксезгә бирсен. Ризыгы барлар ашарына булмаган кеше белән бүлешсен, – дип җавап кайтара иде.
12 Суга чумдыру йоласын үтәр өчен, салым җыючылар да килделәр һәм Яхъядан:
– Остаз! Ә безгә нәрсә эшләргә? – дип сорадылар.
13 Ул аларга:
– Тиешеннән артыгын таләп итмәгез, – дип җавап бирде.
14 Гаскәриләр дә:
– Ә безгә нәрсә эшләргә? – дип сорады.
– Беркемнән дә көчләп, янап әйбер алмагыз. Хезмәт хакыгыздан канәгать булыгыз, – диде Яхъя.
15 Халык өметләнеп яшәде; Яхъя хакында күңеленнән һәркем: «Мәсих шул түгел микән?» – дип уйлады. 16 Әмма Яхъя аларның барысына болай дип җавап бирде:
– Мин сезне суга чумдырам. Ләкин миннән кодрәтлерәк Берәү килә, мин Аның аяк киеме каешын чишәргә дә лаек түгелмен. Ул башкарган чумдыру Изге Рух һәм ут белән булыр. 17 Ындырдагы ашлыкны җилгәрер өчен, Ул кулына җилгәргеч тоткан; бодаен, аерып, келәтенә салыр, ә кибәген сүнмәс утта яндырыр.
18 Яхъя шулай, халыкка күп нәрсәләр турында үгет-нәсыйхәт биреп, ᶜяхшы хәбәрне бәян итеп йөрде. 19 Әмма өлкә идарәчесе Һируд, бертуган кардәшенең хатыны Һирудия белән булган мөнәсәбәтләре һәм башка явызлыклары өчен Яхъя тарафыннан фаш ителеп, 20 кылган ᶜҗинаятьләренә тагын бер җинаять өстәде – Яхъяны зинданга утыртты.

Гайсәнең суга чуму йоласын үтәве

21 Бар халык суга чуму йоласын үтәгән вакытта, Гайсә дә бу йоланы үтәде. Ул дога кылып торган чакта, күк капусы ачылды да 22 Аңа күгәрчен рәвешендә Изге Рух иңде, һәм күкләрдән:
– Син – Минем сөекле Углым; Син – Минем куанычым! – дигән сүзләр яңгырады.

---

* 3:4-6 Карагыз: «Ишагыйя», 40:3-5.

Гайсәнең нәсел шәҗәрәсе

23 Хезмәтен башлаган вакытта, Гайсә утыз яшьләр чамасында иде. Кешеләр Аны
Йосыф углы дип уйлады. Эли углы Йосыфның ата-бабалары шулар: Эли, 24 Маттат,
Леви, Мәлки, Яннай, Йосыф, 25 Мәттития, Амотс, Нахум, Һесли, Нәггәй, 26 Махат,
Мәттития, Шымгый, Йосых, Йода, 27 Йоханан, Риса, Зеруббабел, Шеалтиел, Нер,
28 Мәлки, Адди, Көсам, Элмадам, Эр, 29 Ешуа, Элигызыр, Йорим, Маттат, Леви,
30 Шимун, Яһүдә, Йосыф, Йонам, Эльякыйм, 31 Мелеа, Менна, Маттата, Натан,
Давыт, 32 Ишай, Обид, Богаз, Салмон, Нахшон, 33 Амминадаб, Админ, Арни, Хес-
рон, Перес, [c]Яһүдә, 34 Ягъкуб, Исхак, Ибраһим, Терах, Нахор, 35 Серуг, Регу, Пелег,
Гыйбер, Шелах, 36 Кынан, Әрпәхшәд, Шем, Нух, Ләмех, 37 Мәтушелах, Ханох, Еред,
Маһалалел, Кынан, 38 Энош, Шет, Адәм, Адәм исә – Аллаһы углы.

Гайсәнең иблис тарафыннан вәсвәсәгә салынуы

4 1 Изге Рух белән сугарылган Гайсә Үрдүн буеннан чүлгә китте, һәм Рух Аны чүл
буйлап йөртте. 2 Гайсә, чүлдә кырык көн булып, [c]иблис тарафыннан вәсвәсәгә са-
лынды. Ул бернәрсә ашамады һәм соңгы көннәрендә бик ачыкты. 3 Шунда иблис Аңа:

– Әгәр син Аллаһы Углы булсаң, бу ташка боер, икмәккә әйләнсен! – диде.

4 Гайсә аңа болай дип җавап бирде:

– [c]Изге язмада: «Кеше икмәк белән генә яшәми»*, – дип әйтелгән.

5 Шуннан соң иблис Гайсәне югарыга алып менде һәм мизгел эчендә Аңа галәм-
дәге барлык патшалыкларны күрсәтте.

6 – Шушы патшалыкларның барысы өстеннән хакимлекне һәм аларның данын
сиңа тапшырам, – диде Аңа иблис, – чөнки аларның барысы миңа бирелгән, һәм
мин аларны кемгә теләсәм, шуңа бирә алам. 7 Шулай итеп, миңа табынсаң, бары-
сы да Синеке булыр.

8 Моңа каршы Гайсә болай дип җавап бирде:

– Изге язмада: «Раббы Аллаңа табын, Аңа гына хезмәт ит»*, – дип әйтелгән.

9 Шуннан соң иблис Гайсәне Иерусалимгә алып китте. Ул Аны Аллаһы йорты-
ның иң биек урынына китереп бастырды да:

– Әгәр Син Аллаһы Углы булсаң, шушы урыннан түбәнгә ташлан. 10 Изге язмада:

«Ул Үзенең фәрештәләренә
Синең хакта кайгыртырга әмер бирер.
11 Алар Сине кулларына күтәреп алырлар,
аякларың ташка абынмас»*, –

дип язылган бит, – диде.

12 Гайсә аңа җавап бирде:

– Изге язмада: «Раббы Аллаңны сынама»*, – дип язылган.

---

* **4:4** Карагыз: «Канун», 8:3.

* **4:8** Карагыз: «Канун», 6:13.

* **4:11** Карагыз: «Зәбур», 90:11-12.

* **4:12** Карагыз: «Канун», 6:16.

13 Иблис исә, барча вәсвәсәләрен тәмамлаганнан соң, икенче бер уңайлы вакытка
кадәр Аның яныннан китте.
14 Рухның кодрәте белән сугарылган Гайсә Гәлиләягә кайтты. Аның хакындагы
хәбәр бөтен тирә-якка таралды. 15 Ул ᶜгыйбадәтханәләрдә халыкка гыйлем бирде,
һәм барысы Аңа дан-мактау яудырды.

Гайсәнең Насарада инкяр ителүе

16 Гайсә Үзе үскән шәһәргә – Насарага килде һәм, гадәттәгечә, ᶜшимбә көнне
гыйбадәтханәгә керде. Изге язманы укырга дип урыныннан торгач, 17 Аңа Ишагыйя
пәйгамбәрнең язмасын бирделәр. Гайсә, ᶜкулъязма төргәген ачып, мондый
сүзләр язылган урынны тапты:

18-19 «Раббының Рухы Минем өстә,
чөнки Ул Мине, майлап, махсус эшкә сайлады.
Ул Мине фәкыйрьләргә Яхшы хәбәр җиткерергә,
әсирләргә: Котылырсыз!», сукырларга: Күзегез ачылыр!» – дип белдерер,
җәберләнгәннәрне – ирекkә чыгарыр,
Раббының шәфкать күрсәтү елы җиткәнне хәбәр итәр өчен
җибәрде»*.

20 Гайсә төргәкне, җыеп, хезмәтчегә кайтарып бирде дә урынына утырды. Гый-
бадәтханәдәгеләрнең күзләре Аңа текәлгән иде.
21 Ул аларга:
– Бүген, сез Язманы тыңлаганда, бу сүзләр тормышка ашты, – диде.
22 Барысы да Гайсәне мактадылар һәм Аның мәрхәмәт тулы сүзләренә таң калып:
– Йосыф углы түгелме соң бу? – диештеләр.
23 Гайсә аларга:
– Сез Миңа, әлбәттә, «Табиб! Башта үзеңне дәвала» дигән мәкальне әйтерсез.
Сез: «Кәпәрнаумда кылган эшләреңне ишеттек. Монда, Үз шәһәреңдә дә шуларны
кабатла», – диярсез. 24 Хак сүз әйтәм сезгә: бер пәйгамбәрне дә үз илендә теләп ка-
бул итмиләр, – диде. – 25 Бу чынлап та шулай: Ильяс пәйгамбәр заманында, өч ел
ярымга күкләр ябылып, яңгыр яумады, һәм бөтен Исраил илендә зур ачлык булды.
Исраилдә тол хатыннар күбәйде, 26 ләкин Ильяс аларның берсе янына да түгел,
ә Сидун җирендәге Сарепат шәһәрендә яшәүче бер тол хатын янына җибәрелде.
27 Шулай ук Элиша пәйгамбәр заманында да Исраилдә махаулылар* күп иде, әмма
сүрияле Нагаманнан башка бер генә махаулы да тазарынмады*.
28 Бу сүзләрне ишеткәч, гыйбадәтханәдәге халыкның бик нык ачуы чыкты. 29 Алар
урыннарыннан тордылар да Гайсәне шәһәрдән көчләп алып чыктылар һәм, кыядан
төртеп төшерергә уйлап, шәһәр салынган тауның читенә китереп бастырдылар.
30 Әмма Гайсә халык төркемен ерып узып китеп барды.

---

* **4:18-19** Карагыз: «Ишагыйя», 61:1-2.

* **4:27** *Махау чире* – йогышлы тире авыруы.

* **4:27** Карагыз: «IV Патшалар», 5:1-14.

Гайсәнең җенне куып чыгаруы

31 Шуннан Гайсә Гәлиләя жирендәге Кәпәрнаум шәһәренә килде һәм шимбә
көнне халыкка гыйлем бирде. 32 Гайсә сөйләгәннәргә барысы да хәйран калды,
чөнки Ул хакимлеккә ия булган кеше сыман өйрәтте. 33 Гыйбадәтханәдә жен ка-
гылган бер адәм бар иде. Әнә шул адәм кинәт кенә:
34 – Ә-ә, насаралы Гайсә, Сиңа бездән нәрсә кирәк?! Син безне һәлак итәр өчен
килдеңме? Синең Кем икәнеңне беләм мин. Син – Аллаһының Изгесе, – дип бар
көченә кычкырып жибәрде.
35 – Шым бул! Чык аңардан! – дип боерды Гайсә женгә.
Жен исә, бар халык алдында теге кешене егып ташлап, һичбер зыян китермичә
аңардан чыгып китте. 36 Барысы, таң калып:
– Бу нинди сүзләр икән? ᶜЯвыз рухларга Ул көч вә кодрәт белән боерык бирә,
һәм тегеләр чыгып китәләр, – диештеләр.
37 Аның хакында хәбәр бөтен тирә-якка таралды.

Шимун кайнанасының савыгуы

38 Гайсә гыйбадәтханәдән Шимун өенә китте. Шимунның кайнанасы, бик нык
кызышып, авырып ята икән. Гайсәнең аңа ярдәм итүен үтенделәр. 39 Ул, хатын янына
килеп, аңа таба иелде дә, әмер биреп, хатынның кызышуын туктатты. Шимунның
кайнанасы шундук торып басты һәм аларга табын әзерли башлады.

Гайсәнең күпләрне савыктыруы

40 Төрле авырулардан газап чигүчеләрнең барысын да якыннары кояш баеган
вакытта Гайсә янына алып килделәр. Ул, хаста кешеләрнең һәрберсенә куллары
белән орынып, аларны савыктырды. 41 Шулай ук байтак кешедән: «Син – Аллаһы
Углы», – дип кычкыра-кычкыра женнәр дә чыкты. Әмма Гайсә женнәрне сөйләү-
дән тыйды, чөнки алар Аның Мәсих икәнлеген белә иде.
42 Көн тууга Гайсә, өйдән чыгып, аулак урынга китте. Халык Аны эзләргә то-
тынды, тапкач исә, үз янында тоткарлап калырга тырышты.
43 Ләкин Ул аларга:
– Мин башка шәһәрләрдә дә ᶜАллаһы Патшалыгы хакындагы Яхшы хәбәрне
житкерергә тиешмен, чөнки Мин шуның өчен жибәрелдем, – диде.
44 Шулай итеп, Ул Яһүдия жирендәге гыйбадәтханәләрдә Яхшы хәбәрне сөйләп
йөрүен дәвам итте.

Гайсәнең беренче шәкертләре

5 1 Беркөнне Геннисарет күле* буена жыелган халык, Аллаһы сүзен тыңларга
теләп, Гайсәне төрле яклап кысрыклый башлады. 2 Шунда Ул яр буендагы ике
көймәне күрде. Балыкчылар, әлеге көймәләрдән чыгып, ятьмәләрен юа иде. 3 Гайсә

---

* 5:1 *Геннисарет күле* – бу күлне Гәлиләя күле дип тә атаганнар.

көймәләрнең берсенә керде дә (ул көймә Шимунныкы иде) ярдан бераз арырак китәргә сорады һәм көймәдә утырган килеш халыкка гыйлем бирергә кереште.

4 Сүзен тәмамлагач, Ул:

– Шимун, тирәнрәк урынга китеп, ятьмәләрегезне салыгыз, – диде.

5 Шимун Аңа:

– Остаз! Без төн буе тырыштык, ләкин һичнәрсә тота алмадык. Шулай да, Син кушасың икән, ятьмәне салам, – дип җавап бирде.

6 Шулай эшләделәр, һәм аларга бик күп балык эләкте, хәтта ятьмәләре ертыла башлады. 7 Шуннан балыкчылар, икенче көймәдәге иптәшләренә кул болгап, аларны ярдәмгә чакырдылар. Тегеләре килгәч, бергәләп ике көймәне дә шыгрым тутырдылар, көймәләре аздан гына батмый калды. 8 Шимун Петер, шушы хәлне күреп, Гайсә алдында тезләренә егылды да:

– Хакимем, кит янымнан, мин гөнаһлы кешемен! – диде.

9 Ул да, аның белән булган кешеләр дә, тотылган балыкның күплегенә гаҗәпләнеп, куркып калдылар. 10 Шулай ук Шимунның иптәшләре – Зебедәй угыллары Ягъкуб белән Яхъя да хәйран калды. Гайсә Шимунга:

– Курыкма, бүгеннән башлап, син кеше аулаучы* булырсың, – диде. 11 Көймәләрен ярга тартып чыгаргач, алар, бөтен нәрсәләрен калдырып, Гайсәгә ияреп киттеләр.

Гайсәнең махаулыны савыктыруы

12 Гайсә бер шәһәрдә булганда, янына бөтен тәнен махау зәхмәте баскан бер кеше килде һәм, Гайсәне күргәч, йөзтүбән капланды да ялварып:

– Әфәндем! Әгәр теләсәң, мине тазарта алыр идең Син, – диде.

13 Гайсә, кулын сузып, аңа орынды һәм:

– Әйе, телим. Тазарын! – диде, һәм әлеге кеше шундук махаудан арынды. 14 Гайсә аңа бу турыда беркемгә сөйләмәскә куште.

– Бар, руханига күрен һәм терелүеңнең билгесе итеп Муса канунында таләп ителгән корбаныңны китер, – диде.

15 Әмма Гайсә турындагы хәбәр таралганнан-тарала гына барды. Аны тыңлар һәм чиреннән арыныр өчен, янына берөзлексез халык агылды. 16 Ә Гайсә, вакыт-вакыт аулак урыннарга китеп, дога кыла иде.

Гайсәнең паралич суккан кешене савыктыруы

17 Беркөнне, Гайсә халыкка гыйлем биргән вакытта, Гәлиләянең һәм Яһүдиянең барлык авылларыннан, Иерусалимнан килгән [c]фарисейлар һәм канун укытучылары да шунда утыра иделәр. Раббының кодрәте Аның белән иде, һәм Ул авыруларны савыктырды.

18 Берничә ир-ат паралич суккан берәүне ятагы белән күтәреп алып килделәр һәм аны, Гайсә каршына кертеп яткырыр өчен, өйгә алып кермәкче булдылар.

---

* **5:10** *...кеше аулаучы...* – Гайсә биредә кешеләрне Аллаһы юлына алып килүне балык тоту белән чагыштыра.

19 Ләкин халык арасыннан үтә алмаганга күрә, өй түбәсенә менеп, чиряпне сүтеп
алдылар да авыруны ятагы белән бергә Гайсәнең алдына төшерделәр. 20 Гайсә,
аларның ышануларын күреп, теге кешегә:
– Дустым, синең гөнаһларың кичерелде, – диде.
21 Канун белгечләре һәм фарисейлар:
– Көфер сүз сөйләүче бу Кеше – Кем ул? Гөнаһларны Аллаһыдан башка кем
кичерә алсын?! – диештеләр.
22 Гайсә, аларның уйларын белеп:
– Ни өчен сез шулай уйлыйсыз? – диде. – 23 «Гөнаһларың кичерелде», – дип әйтү
яисә: «Тор да йөреп кит!» – дип әйтү җиңелрәкме? 24 cАдәм Углының җир йөзендә
гөнаһларны кичерергә кодрәте барлыгын белеп торыгыз.
Шуннан Гайсә, паралич суккан кешегә мөрәҗәгать итеп:
– Сиңа әйтәм: тор да, ятагыңны алып, өеңә кайт! – диде.
25 Теге кеше шундук бөтенесенең күз алдында торды да, ятагын алып, Алла-
һыны данлый-данлый өенә кайтып китте. 26 Барысы да, таң калып, Аллаһыны
данладылар:
– Без бүген искитәрлек нәрсәләр күрдек, – диде һәммәсе, куркуга төшеп.

Гайсәнең Левине чакыруы

27 Шуннан Гайсә ул йорттан чыгып китте. Салым җыя торган урынга җиткәч,
Ул шунда утырып торган Леви атлы салым җыючыны күрде.
– Миңа ияр! – диде Ул аңа.
28 Леви торды да, бөтен эшен калдырып, Гайсә артыннан китте.
29 Аннары Леви үзенең өендә Гайсә хөрмәтенә зур мәҗлес җыйды. Кунаклар ара-
сында салым җыючылар да, башка кешеләр дә күп иде. 30 Фарисейлар һәм аларның
канун белгечләре, ачуланып, Гайсәнең шәкертләренә:
– Ни өчен сез салым җыючылар һәм гөнаһлылар белән бергә ашап-эчеп уты-
расыз? – диделәр.
31 Гайсә аларга:
– Табиб сәламәт кешеләргә түгел, ә авыруларга кирәк. 32 Мин тәкъваларны түгел,
ә гөнаһлыларны тәүбәгә чакырырга дип килдем, – дип җавап бирде.

Ураза тоту турындагы сораулар

33 Шуннан алар Гайсәгә:
– Яхъяның да, фарисейларның да шәкертләре еш кына ураза тота һәм дога кы-
лалар, ә Синекеләр ашыйлар, эчәләр, – диделәр.
34 Ул исә аларга:
– Кияү әле яннарында чакта, туйдагы кунакларны ураза тотарга мәҗбүр итеп
буламы? 35 Әмма килер бер көн, кияүне алар яныннан алып китәрләр, әнә шул
чагында алар ураза тотарлар, – диде.
36 Ул аларга кинаяле бер хикәя сөйләде:
– Берәү дә, яңа киемнән ямаулык кисеп алып, иске киемне ямамый, югыйсә яңа-
сы да бозыла, иске киемгә дә яңа тукымадан салынган ямаулык бармый. 37 Берәү

дә яңа шәрабны иске турсыкка* салмый, чөнки яңа шәраб турсыкны тишәр һәм шәраб та агып бетәр, турсык та әрәм булыр. 38 Киресенчә, яңа шәраб яңа турсыкка салынырга тиеш. 39 Беркем дә, иске шәрабны эчкәннән соң, яңасын эчәргә теләмәс, «Искесе яхшырак шул», – дияр.

6 1 Шимбә көннәрнең берсендә, Гайсә Үз шәкертләре белән иген кыры буйлап барган чакта, шәкертләре башак өзде һәм, учларында уып, бодай бөртеге ашады.
2 Фарисейларның кайберләре шунда аларга:
– Ни өчен сез шимбә көнне эшләргә ярамаганны эшлисез? – диделәр.
3 Гайсә аларга:
– Давыт һәм аның юлдашлары ачыккач, Давытның нәрсә эшләве хакында укыганыгыз булмадымыни? 4 Ул, Изге йортка кереп, руханилардан башка беркемгә дә ашарга рөхсәт ителмәгән, Аллаһыга багышланган икмәкләрне алып ашаган, үзенең юлдашларына да биргән*, – дип җавап кайтарды 5 һәм, сүзен тәмамлап: – Адәм Углы – шимбә көннең Хуҗасы, – диде.

Гайсәнең корышкан куллы кешене савыктыруы

6 Икенче бер шимбәдә Гайсә, гыйбадәтханәгә килеп, халыкка гыйлем бирде. Анда уң кулы корышкан бер кеше бар иде. 7 Канун белгечләре һәм фарисейлар исә, Гайсәне гаепләргә сәбәп эзләп, шимбә көнне авыруларны савыктырмасмы икән, дип Аны күзәтеп тордылар. 8 Ә Гайсә, аларның уйларын белеп, кулы корышкан кешегә:
– Тор да уртага чыгып бас, – диде.
Теге кеше уртага килеп басты.
9 – Мин сезгә шундый сорау бирәм, – диде Гайсә канун белгечләренә һәм фарисейларга, – шимбә көнне яхшылык эшләргә рөхсәт ителәме, әллә яманлыкны? Кеше гомерен саклап калыргамы, әллә аны харап итәргәме?
10 Гайсә, һәммәсен күздән кичереп, теге кешегә:
– Кулыңны суз! – диде.
Теге кеше шулай эшләде, һәм аның кулы савыкты. 11 Фарисейларның һәм канун белгечләренең бик нык ачулары чыкты, һәм алар, Гайсәгә каршы нәрсә эшләргә икән, дип киңәшергә тотындылар.

Унике рәсүлне сайлау

12 Шул көннәрдә Гайсә, дога кылу өчен, тауга күтәрелде һәм төн буе Аллаһыга дога кылды. 13 Иртәгесен шәкертләрен Үзе янына чакырды да алар арасыннан уникесен сайлап алып, [c]рәсүлләр дип атады. 14 Ул Петер дип исем кушкан Шимунны һәм аның бертуган кардәше Әндрине, Ягъкубны, Яхъяны, Филипне, Бартулумайны, 15 Маттайны, Томасны, Һалфай углы Ягъкубны, Көрәшче кушаматлы Шимунны*,

---

* 5:37 *Турсык* – сыеклык өчен капчык сыман зур күн савыт.
* 6:4 Карагыз: «I Патшалар», 21:1-6; «Чыгыш», 25:30.
* 6:15 *Көрәшче Шимун* – Рим хакимлеген көч кулланып бәреп төшерүне яклаучы яһүдиләр төркеменең әгъзасы.

16 Ягъкуб углы Яһүдәне һәм соңыннан хыянәтче булачак Яһүдә Искариотны сайлап алды.

Гайсәнең бик күп кешене савыктыруы

17 Гайсә рәсүлләр белән бергә таудан төште. Тау итәгендәге тигез җиргә Аның күп
санлы шәкертләре, бөтен Яһүдиядән, Иерусалимнән, Сур һәм Сидун шәһәрләре
урнашкан диңгез буе төбәкләреннән 18 Гайсәне тыңлар, авыруларыннан арыныр
өчен, байтак халык килгән иде. Явыз рухлардан газап чигүчеләр дә сихәтләнеп китә иде. 19 Һәммәсе Гайсәгә орынырга омтылды, чөнки Аңардан бөркелгән кодрәт
барысын да савыктыра иде.

Бәхетле булганнар һәм кайгыга тарыганнар

20 Шәкертләренә карап, Гайсә сөйли башлады:
«Фәкыйрьләр, сез бәхетле,
чөнки Аллаһы Патшалыгы сезнеке.
21 Әй сез, хәзер ач калганнар, бәхетлесез!
Сез тук булачаксыз.
Әй сез, күз яше коючылар, бәхетлесез!
Сез сөенечтән көләчәксез.
22 Адәм Углы хакына кешеләр сезне нәфрәт итсә, үз араларыннан куып җибәрсә,
хурласа һәм исемегезгә тап төшерсә – сез бәхетле. 23 Шул көнне куанығыз һәм
шатлыктан сикерегез, чөнки күктә сезгә әҗере зур булачак. Ул кешеләрнең ата-бабалары да пәйгамбәрләр белән шулай эшләгәннәр.
24 Ә сезгә, байлар, – кайгы!
Сез инде җитәрлек юандыгыз.
25 Хәзер тук булганнар, сезгә – кайгы!
Сез ачка интегерсез.
Бүген авыз ерып көлүчеләр, сезгә – кайгы!
Сез хәсрәт чигәрсез һәм еларсыз.
26 Сезне бар кеше мактый икән,
сезгә – кайгы!
Чөнки аларның аталары да
ялган пәйгамбәрләрне шулай мактаганнар.

Дошманнарыгызны яратыгыз

27 Ә сезгә, мине тыңлаучыларга, болай дип әйтәм: дошманнарыгызны яратыгыз,
сезне нәфрәт итүчеләргә яхшылык эшләгез, 28 сезне каргаучыларны фатихалагыз һәм үзегезне рәнҗетүчеләр өчен дога кылыгыз. 29 Бер яңагыңа суккан кешегә
икенче яңагыңны да куй, өске киемеңне тартып алучыга күлмәгеңне дә алырга
комачаулама. 30 Сораган һәр кешегә бир, һәм үзеңнекен алган кешедән кире сорама.
31 Кешеләрнең сезгә нәрсә эшләвен теләсәгез, үзегез дә кешеләргә шуны эшләгез.
32 Үзегезне яратучыларны гына яратсагыз, нәрсә өчен сезгә рәхмәт әйтергә? Үзләрен яратучыларны гөнаһлылар да ярата. 33 Үзегезгә яхшылык кылучыларга гына

яхшылык эшләсәгез, нәрсә өчен сезгә рәхмәт әйтергә? Гөнаһлылар да шулай эшли. 34 Бурычка биргәндә, кире алырмын, дип уйласагыз, нәрсә өчен сезгә рәхмәт әйтергә? Гөнаһлылар да, башка гөнаһлыларга бурычка биргәндә, шуның кадәр үк кире кайтарып алырмын, дип уйлап бирәләр. 35 Ә сез, киресенчә, дошманнарыгызны яратыгыз, аларга яхшылык эшләгез, кире алырмын, дип өметләнмичә бурычка бирегез. Шулай эшләсәгез, сезгә әҗере зур булыр, һәм сез Аллаһы Тәгаләнең балалары булырсыз. Яхшылыкның кадерен белмәүчеләргә һәм явызларга да миһербанлы бит Ул. 36 Күктәге Атагыз шәфкатьле булган кебек, сез дә шәфкатьле булыгыз.

Башкаларны хөкем итмәгез

37 Башкаларны хөкем итмәгез, шул чагында сезне дә хөкем итмәсләр. Беркемне гаепләмәгез, шул чагында үзегезне дә гаепләмәсләр. Кичерегез, һәм сезне дә кичерерләр. 38 Бирегез, һәм сезгә дә бирерләр, итәгегезгә күп итеп салырлар, үлчәү савытын селкетеп, баскалап тыгызларлар, кырыеннан түгелә башлаганчы тутырырлар. Нинди үлчәм белән үлчәп бирсәгез, үзегезгә дә шундый үлчәм белән үлчәрләр».

39 Гайсә аларга гыйбрәтле бер сүз сөйләде:

«Сукыр сукырны җитәкләп бара аламы? Икесе дә чокырга егылып төшмәсме?

40 Шәкерт үзенең остазыннан өстен була алмый, әмма өйрәнеп җиткәннән соң, һәркем остазы кебек була.

41 Ничек син туганыңның күзендәге чүп бөртеген күрәсең, ә үз күзеңдәге бүрәнәне сизмисең? 42 Ничек син, үз күзеңдә бүрәнә була торып, туганыңа: „Кая, туганым, күзеңдәге чүпне алыйм әле“, – дип әйтә аласың? Икейөзле! Элек үз күзеңдәге бүрәнәне чыгар, шуннан күзең яхшырак күрер, һәм туганыңның күзендәге чүпне ала алырсың.

43 Бер яхшы агач та начар җимеш бирми, һәм, киресенчә, бер начар агач та яхшы җимеш китерми. 44 Һәр агачны җимешенә карап таныйлар! Күгән куагыннан – инҗир, ә чәнечкеле агачтан йөзем җыймыйлар. 45 Яхшы кеше күңелендәге яхшылык хәзинәсеннән яхшылык бөркелә, ә явыз кеше күңелендәге явызлык хәзинәсеннән явызлык саркый. Чөнки кеше күңеленнән нәрсә ташыса, аның телендә дә шул була.

Ике төзүче

46 Ни өчен сез Миңа: „Хакимем! Хакимем!“ – дисез, ә үзегез Мин әйткәннәрне үтәмисез? 47 Янына килеп, Мине ишетеп, сүзләремне үтәүчене менә нинди кешегә тиңләп була: 48 ул, йорт төзегәндә җирне тирән итеп казып, аны таш нигез өстенә салган кеше кебек. Ташкын вакытында ярларыннан чыккан сулар йортка килеп бәрелгән, ләкин аны селкетә алмаган, чөнки ул нык итеп төзелгән. 49 Ә инде ишетеп тә сүзләремне үтәмәүче кеше – нигез салмыйча гына җир өстенә йорт төзегән кеше кебек. Ташкын сулар йортка килеп бәрелгән, һәм ул шундук авып төшкән – аңардан берни калмаган».

Йөзбашының авыру хезмәтчесен савыктыру

7 1 Халыкка җиткерәсе сүзләрен сөйләп бетергәннән соң, Гайсә Кәпәрнаумга килде.

2 Бер йөзбашының бик ихтирам иткән хезмәтчесе, авырып китеп, үлем хәлендә ята икән. 3 Гайсә турында ишеткәч, йөзбашы «Килеп, хезмәтчемне коткарсын иде» дигән үтенеч белән яһүдиләрнең [c]өлкәннәрен Гайсә янына җибәрде. 4-5 Гайсә янына килгәч, алар:

– Ул йөзбашы Синең ярдәмеңә лаек, чөнки безнең халыкны ярата. Гыйбадәтханәне дә безгә ул салдырды, – дип, чын күңелдән ялвардылар.

6 Шуннан Гайсә алар белән китте. Йөзбашының өенә җитәргә аз гына калгач, йөзбашы, Гайсәгә шушы сүзләрне әйтергә дип, дусларын җибәрде:

– Мәшәкатьләнмә, Әфәндем! Сине үз йортымда кабул итәргә мин лаек түгелмен. 7 Шуңа күрә Синең каршыңа барырга да үземне лаеклы дип санамадым. Син әйт кенә, һәм хезмәтчем савыгачак. 8 Мин үзем дә буйсынудагы кешемен, үземнең дә кул астымда гаскәриләр бар. Аларның берәрсенә: «Кит», – дисәм, китә. Икенчесенә: «Кил», – дисәм, килә. Хезмәтчемә: «Моны эшлә», – дисәм, эшли.

9 Бу сүзләрне ишетеп, Гайсә хәйран калды һәм, борылып, Үзе артыннан иярәп баручы халыкка:

– Мин сезгә шуны әйтәм: хәтта Исраилдә дә мондый ышануны күрмәгән идем, – диде.

10 Гозер белән килүчеләр, әйләнеп кайтып, авыру хезмәтченең савыккан булуын күрделәр.

Тол хатынның үлгән углын терелтү

11 Озак та үтмәстән Гайсә Наин дип аталган шәһәргә китте. Аның артыннан шәкертләре һәм бик күп халык иярәп барды. 12 Гайсә шәһәр капкасына якынлашып килгәндә, шәһәрдән бер мәетне күтәреп чыгып баралар иде. Бер тол хатынның бердәнбер углы үлгән икән. Хатын белән бергә күп кенә кешеләр чыгып килә иде. 13 Хаким Гайсә, хатынны күреп, бик кызганды.

– Елама, – диде Ул аңа.

14 Аннары Гайсә, алар янына килеп, табутка кулын тидерде. Табутны күтәреп баручылар туктадылар, һәм Гайсә:

– Егет, сиңа әйтәм, тор! – диде.

15 Үлгән егет торып утырды һәм сөйләшә башлады. Шулай итеп, Гайсә аны анасына кайтарып бирде. 16 Барысы курка калдылар һәм Аллаһыны данладылар.

– Безнең арадан бөек Пәйгамбәр чыкты. Аллаһы Үз халкына ярдәмгә килде, – диделәр.

17 Гайсә хакындагы хәбәр бөтен яһүдиләр иленә һәм әйләнә-тирәгә таралды.

Гайсәнең Яхъяга биргән җавабы

18-19 Чумдыручы Яхъяның шәкертләре бу хәлләрнең барысы хакында остазларына сөйләделәр. Ул: «Килергә тиеш булган Зат Синме, әллә бүтән берәүне көтикме?» – дип сорарга Хаким Гайсә янына ике шәкертен җибәрде. 20 Гайсә янына килгәч, алар:

– Чумдыручы Яхъя Синнән: «Килергә тиеш булган Зат Синме, әллә бүтән берәүне көтикме?» – дип сорарга җибәрде, – диделәр.

21 Ул вакытта Гайсә күпләрне сырхаулардан, көчле авырулардан, явыз рухлардан
савыктырган һәм күп сукырларны күзле иткән иде.
22 Яхъяның хәбәрчеләренә Гайсә болай дип җавап бирде:
– Барыгыз, күргәннәрегезне һәм ишеткәннәрегезне Яхъяга кайтып сөйләгез: су-
кырлар янә күрә, аксаклар йөри, махаулылар тазарына, чукраклар ишетә, үлгәннәр
терелә, фәкыйрьләргә Яхшы хәбәр игълан ителә.
23 Минем хакта кем шикләнми, шул бәхетле.
24 Яхъяның хәбәрчеләре киткәч, Гайсә халыкка Яхъя хакында сөйли башлады:
– Сез чүлгә нәрсә карарга бардыгыз? Җилдә тирбәлә торган камышны карарга
дипме? 25 Нәрсә карарга бардыгыз инде сез? Купшы киемнәр кигән кешенеме? Ә
бит кыйммәтле киемнәргә киенүчеләр һәм зиннәттә яшәүчеләр – патша сарайла-
рында. 26 Ул чакта нәрсә карарга бардыгыз? Пәйгамбәрнеме? Әйе! Мин сезгә әйтәм,
ул пәйгамбәрдән дә бөегрәк! 27 Изге язмада:

«Менә, Мин алдыңнан
хәбәрчемне җибәрәм,
Синең алдыңнан ул юл әзерләр»*, –

дип язылган сүзләр аның турында.
28 Мин сезгә шуны әйтәм: хатын-кыз тудырган кешеләр арасында Яхъядан бөегрәк
берәү дә юк. Шуңа карамастан Аллаһы Патшалыгында иң кечесе дип хисапланучы
да аңардан бөегрәк, – диде Гайсә.
29 Бу сүзләрне ишеткән бар халык, хәтта салым җыючылар да Аллаһы юлын хак
дип таныдылар, чөнки алар Яхъя янында суга чумдыру йоласын үтәгән иделәр.
30 Ләкин фарисейлар һәм канун белгечләре, Аллаһы ихтыярына каршы килеп, Яхъя
тарафыннан суга чумдырылырга теләмәделәр.
31 – Бүгенге буынны кемгә тиңләп була, кемгә охшаган алар? – дип сүзен дәвам
итте Гайсә. –

32 «Без сезгә күңелле көйләр уйнадык,
ә сез биемәдегез.
Без кайгылы җырлар җырладык,
ә сез еламадыгыз», –

дип, базар мәйданында бер-берсенә кычкырып утыручы балаларга охшый алар.
33 Чумдыручы Яхъя килде; ул икмәк тә ашамый, шәраб та эчми. Ә сез: «Аңа җен
кагылган», – дисез. 34 Адәм Углы килде. Ул ашый да, эчә дә, ә сез: «Күрегезче, менә
бирән, эчкече, салым җыючыларның һәм гөнаһлыларның дусты», – дисез.
35 Ә Аллаһының Зирәклеге барлык балалары тарафыннан хак дип исбат ителә.

Гөнаһлы хатынның Гайсә аякларын майлавы

36 Фарисейларның берсе Гайсәне ашка чакырды. Гайсә, фарисейның өенә кереп,
табын янына утырды. 37 Әлеге шәһәрдә яшәүче гөнаһлы бер хатын, Гайсәнең фарисей
өендә ашап утыруын белеп, алебастр* савытка салынган хуш исле май алды да шул

* 7:27 Карагыз: «Малахи», 3:1.

* 7:37 *Алебастр* – савыт ясау өчен кулланыла торган йомшак таш.

йортка килде. 38 Ул Гайсә артында елап басып торды, күз яшьләре Аның аякларын чылатты. Хатын, Гайсәнең аякларына тамган күз яшьләрен үзенең чәчләре белән сөртеп, Аның аякларын, үбә-үбә, хуш исле май белән майлады.

39 Гайсәне ашка чакырган фарисей, моны күреп: «Әгәр Ул пәйгамбәр булса, Үзенә орынган хатынның кем икәнен белер иде. Ул бит – гөнаһлы хатын», – дип уйлады.

40 Гайсә аңа:

– Шимун! Мин сиңа бер нәрсә әйтергә телим, – диде.

– Әйт, Остаз, – диде фарисей.

41 – Әҗәткә биреп торган берәүгә ике кешенең бурычы бар икән: берсенеке – биш йөз динар*, ә икенчесенеке – илле динар. 42 Ләкин алар бурычларын түли алмаганга, ул икесен дә бәхилләгән. Ничек уйлыйсың, аларның кайсысы аны күбрәк яратыр?

43 – Зуррак бурычы кичерелгәне, дип фараз кылам, – диде Шимун.

Гайсә аңа:

– Син дөрес уйлыйсың, – диде. 44 Аннары, хатынга таба борылып, Шимунга болай диде:

– Бу хатынны күрәсеңме? Мин өеңә килдем, ә син аяк юарга су бирмәдең. Ә бу хатын аякларымны күз яшьләре белән чылатты, чәчләре белән сөртте. 45 Син Мине үпмәдең, ә ул, Мин монда килгәннән бирле, аякларымны үбүдән туктамый. 46 Син Минем башыма май сөртмәдең, ә ул аякларымны хуш исле май белән майлады*. 47 Мин әйтермен ни өчен икәнен: аның гөнаһлары күп иде, һәм алар кичерелде, шуңа күрә аның мәхәббәте зур. Ә кемгә аз кичерелә, ул аз ярата.

48 Хатынга исә Гайсә:

– Гөнаһларың кичерелде, – диде.

49 Табын янында утыручылар бер-берсе белән:

– Кем Ул? Ул хәтта гөнаһларны да кичерә! – дип гәпләштеләр.

50 Гайсә исә хатынга:

– Ышануың сине коткарды, имин йөр, – диде.

8 1 Шуннан Гайсә шәһәр һәм авыллар буйлап Аллаһы Патшалыгы хакындагы Яхшы хәбәрне сөйләп йөрде. Унике шәкерте Аның белән булды. 2 Гайсә явыз рухлардан һәм авырулардан савыктырган хатын-кызларның берничәсе – Гайсә җиде җенне куып чыгарган магдалалы Мәрьям, 3 Һируд йортында идарә итүче Хузас хатыны Йохана, шулай ук Сусанна һәм күп кенә башка хатыннар Аны озата йөрде. Әлеге хатын-кызлар Гайсәгә һәм Аның шәкертләренә үз хисапларына ярдәм итәләр иде.

Чәчүче хакында гыйбрәтле хикәя

4 Гайсә янына төрле шәһәрләрдән шактый күп халык җыелгач, Ул аларга гыйбрәтле бер хикәя сөйләде:

---

* 7:41 *Динар* – көмеш тәңкә. Эшченең бер көнлек хезмәт хакын тәшкил итә.

* 7:44-46 Яһүдиләр кунакларга аяк юарга су тәкъдим иткәннәр; гадәттә кешеләр яланаяк яки ачык аяк киеме киеп йөргәнгә күрә, аяклары бик тузанлана торган булган. Шулай ук хуҗа кеше кунакның битләреннән үпкән һәм аерата хөрмәтле кунакның башына хуш исле май сөрткән.

5 – Бер кеше чәчүгә чыккан ди. Чәчкән вакытта орлыкларның кайберләре юл буена төшеп тапталган, һәм аларны кошлар чүпләп бетергән. 6 Кайберләре ташлы туфракка төшкәннәр һәм, тишелеп чыксалар да, дым булмаганга кипкәннәр. 7 Кайбер орлыклар күгән куаклары арасына төшкән. Күгән куаклары, алар белән бергә үсеп, орлыкны басып киткән. 8 Ә башка орлыклар яхшы җиргә төшеп үсеп киткән, һәм һәр орлык йөз тапкыр артыграк уңыш биргән.

Сөйләп бетергәч, Гайсә, тавышын күтәрә төшеп:

– Колагы булганнар ишетсен! – диде.

9 Гайсәнең шәкертләре исә Аңардан:

– Бу кинаяле хикәянең мәгънәсе нидә? – дип сорадылар.

10 Ул аларга:

– Сезгә Аллаһы Патшалыгының серләрен белү насыйп булды, ә башкаларга Мин кинаяле хикәяләр ярдәмендә сөйлим, – диде. – Алар карыйлар, ләкин күрмиләр, тыңлыйлар, ләкин төшенмиләр*.

11 Кинаяле хикәянең мәгънәсе исә менә мондый: орлык – Аллаһы сүзе ул. 12 Юл буена төшкән орлыклар шундый адәмнәрне белдерәдер: алар сүзне ишетәләр, әмма иблис килә дә, сүзне ишеткән кешеләр ышанып котылмасын өчен, алар күңелендәге сүзне алып китә. 13 Ташлы туфракка төшкән орлык исә мондый кешеләрне белдерә: алар сүзне шатланып кабул итәләр, әмма тамырлары булмаганга, аларның ышанулары кыска вакытлы, һәм сынау вакыты җиткәндә, алар чигенәләр.

14 Күгән куаклары арасына төшкән орлыклар шундый адәмнәрне белдерә: алар сүзне ишетәләр, ләкин тормыш мәшәкатьләреннән, байлык-ләззәт артыннан куып бөгелеп төшәләр, һәм җимешләре өлгерми.

15 Уңдырышлы җиргә төшкән орлык исә – сүзне ишетеп, ихластан һәм яхшы күңел белән шул сүзне тотучы кешеләр. Андыйлар, түземлелек күрсәтеп, җимеш бирәләр.

Янып торган шәмне шәмдәлгә куялар

16 Шәмгә ут алгач, беркем дә аны савыт белән капламый, сәке астына да куймый. Киресенчә, керүчеләр яктылыкны күрсен өчен, шәмдәлгә утырта. 17 Чөнки фаш ителми калган бер яшерен нәрсә дә, беленмичә, ачылмыйча калган бер сер дә юк. 18 Шул сәбәпле, ничек тыңлавыгызга игътибар итегез. Чөнки кемдә бар булса, аңа янә бирелер; кемдә юк икән, аның бар дип уйлаганы да тартып алыныр.

Гайсәнең анасы һәм туганнары

19 Гайсә янына анасы белән энеләре килделәр һәм, халык күп булганлыктан, янына керә алмадылар.

20 – Анаң белән энеләрең Сине күрергә телиләр, алар урамда көтеп торалар, – дип, Гайсәгә кереп әйткәч, 21 Ул аларга:

– Аллаһы сүзен тыңлаучылар һәм аны үтәүчеләр Минем анам һәм туганнарым була, – дип җавап бирде.

---

* 8:10 Карагыз: «Ишагыйя», 6:9.

Гайсәнең давылны тынычландыруы

22 Шулай беркөнне Гайсә белән шәкертләре көймәгә утырдылар:
– Күлнең аръягына чыгыйк, – диде Ул, һәм алар кузгалып киттеләр.
23 Көймәдә барганда, Гайсә йоклап китте. Ул арада күлдә көчле давыл кузгалып, көймәгә су тула башлады – аларның хәле куркыныч иде.
24 Шәкертләре, янына килеп, Гайсәне уяттылар.
– Остаз! Остаз! Батабыз! – дип кычкырды алар.
Гайсә, торып, җилне дә, котырынган дулкыннарны да тыйды, һәм алар тынып калдылар, әйләнә-тирәдә тынлык урнашты.
25 – Инануыгыз кайда сезнең? – дип сорады Гайсә шәкертләреннән.
Куркуга калган шәкертләр, гаҗәпләнеп, бер-берсенә:
– Кем соң Ул? Җилгә дә, суга да әмер бирә, һәм алар Аңа буйсыналар, – диештеләр.

Гайсәнең җенле кешене савыктыруы

26 Көймәдәгеләр Гәлиләя өлкәсе каршындагы ярда урнашкан Герәсә җиренә килеп җиттеләр. **27** Гайсә ярга чыккач, шул тирәдәге шәһәрдә яшәүче җен кагылган бер кеше Аның каршына очрады. Ул кеше инде күптәннән кием кими, йортта түгел, ә кабер-мәгарәләрдә* яши иде. **28** Гайсәне күрүгә, ул, акырып, Аның алдына килеп егылды һәм:
– Аллаһы Тәгалә Углы Гайсә, Сиңа миннән ни кирәк? Үтенеп сорыйм, газаплама мине, – дип кычкырды, **29** чөнки явыз рухка Гайсә ул кешедән чыгарга боерган иде. Явыз рух әлеге адәмне инде күптәннән газаплаган. Чылбырлар һәм богаулар белән бәйләп саклаганда да, ул кеше богауларны өзгән, җен аны чүлләргә куып алып китә торган булган.
30 Гайсә аңардан:
– Исемең ничек? – дип сорады.
Ул:
– Гаскәр*, – диде, чөнки аның эченә бихисап күп җеннәр оялаган иде.
31 Җеннәр Гайсәдән үзләрен төпсез упкынга җибәрмәвен үтенделәр.
32 Шул тирәдәге тау битендә зур гына дуңгыз көтүе утлап йөри иде. Җеннәр Гайсәдән шул дуңгызлар эченә керергә рөхсәт сорадылар. Ул рөхсәт итте. **33** Җеннәр, теге адәмнән чыгып, дуңгызлар эченә керделәр. Дуңгыз көтүе шулчак текә ярдан күлгә ташланды да батып үлде.
34 Бу хәлне күреп качып киткән көтүчеләр шәһәр һәм авылларда шушыларның һәммәсе турында сөйләп йөрделәр. **35** Кешеләр, нәрсә булды икән, дип шул урынга киттеләр. Гайсә янына килеп җиткәч, алар җеннәрдән котылган кешенең киенгән һәм акылына килгән хәлдә Гайсә янында утыруын күреп куркып калдылар. **36** Би-

---

* **8:27** *...кабер-мәгарәләрдә...* – Яһүдиләр мәетләрне тауда тишеп ясалган кабер-мәгарәләргә куйганнар.

* **8:30** *Гаскәр* – грекча «легион», римлыларның 6000 сугышчыдан торган иң зур хәрби төркеме.

редә булган хәлләрне күрүчеләр җен кагылган кешенең ни рәвешле савыгуын аларга сөйләп бирделәр.

37 Герәсә җирендә яшәүче халык, куркуга төшеп, Гайсәнең бу җирләрдән китүен үтенде. Ул, көймәгә утырып, юлга кузгалганда, 38-39 җеннәрдән арынган кеше:

– Синең белән китәргә рөхсәт ит, – дип ялварды Аңа.

Әмма Гайсә:

– Өеңә кайт та Аллаһының синең өчен нәрсә эшләве турында сөйлә, – дип, аны кайтарып җибәрде.

Әлеге кеше Гайсәнең аның өчен нәрсә эшләве хакында бөтен шәһәр буйлап сөйләп йөрде.

Гайсәнең авыру хатынны һәм үле кызны терелтүе

40 Гайсәнең әйләнеп кайтуын барысы да көтә иде, шуңа күрә җыелган халык Аны шатланып каршы алды. 41 Шулчак гыйбадәтханә башлыгы Яһир, Гайсә каршына килеп, аякларына егылды да, ялынып-ялварып, үзенең өенә чакырды, 42 чөнки унике яшьләр тирәсендәге бердәнбер кызы үлем хәлендә ята икән. Яһирның өенә барган чакта, Гайсәне һәр яктан кысрыклап, бик күп халык иярде.

43 Арада унике ел дәвамында кан килүдән газапланган бер хатын да бар иде. Бөтен байлыгын табибларга сарыф итсә дә, аны беркем савыктыра алмаган. 44 Шул хатын, арттан килеп, Гайсәнең өс киеменең чабуына орынды – һәм кан килү шундук туктады.

45 Гайсә шунда:

– Кем кагылды Миңа? – дип сорады.

Барысы да инкяр иттеләр. Петер:

– Остаз! Халык Сине урап алган, бар яктан кысрыклыйлар! – диде.

46 Ләкин Гайсә:

– Кемдер Миңа орынды, Мин Үземнән көч китүен сиздем, – диде.

47 Шулчак теге хатын, яшеренеп кала алмаячагын күреп, калтырана-калтырана Гайсә янына килде дә, Аның алдына егылып, ни өчен кагылуын һәм ничек итеп шундук савыгуын бөтен халык алдында сөйләп бирде.

48 Гайсә аңа:

– Кызым, сине ышануың савыктырды! Имин йөр, – диде.

49 Гайсә шул сүзләрне әйтеп бетерергә өлгермәде – гыйбадәтханә башлыгының өеннән килгән бер кеше:

– Кызың вафат, Остазны борчыма инде, – диде.

50 Әмма Гайсә, аның сүзләрен ишетеп, Яһирга:

– Курыкма, тик ышан гына, һәм кызың савыгачак, – диде.

51 Яһирның өенә килеп җиткәч, Петер, Яхъя, Ягъкуб һәм кызның ата-анасыннан башка берәүгә дә Гайсә Үзе белән керергә рөхсәт итмәде.

52 Барысы да елый, кыз өчен хәсрәтләнә иде. Әмма Гайсә:

– Еламагыз, үлмәгән ул, бары йоклый гына, – диде.

53 Кешеләр Аңардан көләргә тотындылар, чөнки кызның үлүен беләләр иде.

54 Гайсә кызның кулыннан тотты да, тавышын күтәрә төшеп:

– Балам, тор, – диде.

55 Кызга җан керде, һәм ул шундук урыныннан торды. Гайсә исә кызга ашарга бирергә кушты.

56 Кызның ата-анасы хәйран калды. Ә Гайсә аларга бу хәл турында беркемгә дә сөйләмәскә кушты.

Гайсәнең уникe шәкертне хезмәткә җибәрүе

9 1 Үзенең уникe шәкертен чакырып китереп, Гайсә аларга, кешеләрдән җиннәрне куып чыгарыр һәм авырулардан савыктырыр өчен, көч вә кодрәт бирде. 2-3 Шуннан Ул аларны, Аллаһы Патшалыгы хакында сөйләр һәм авыру кешеләрне савыктырыр өчен, юлга озатып:

– Юлга бернәрсә дә: юл таягы да, биштәр дә, акча да, алмаш күлмәк тә алмагыз, – диде. – 4 Кайсы йортка керсәгез, әлеге шәһәрдән киткәнче шул йортта калыгыз. 5 Әгәр кайда да булса сезне кабул итмәсәләр, ул шәһәрдән киткәндә, аларга каршы шаһитлык билгесе итеп, аягыгыздан тузанны кагып төшерегез.

6 Шәкертләр юлга чыктылар һәм, авылдан-авылга йөреп, барган һәр җирдә Яхшы хәбәр турында сөйләделәр, авыруларны савыктырдылар.

Һирудның аптырашка калуы

7 Идарәче Һируд боларның барысы турында ишетеп аптырашка калды. Чөнки Гайсә турында берәүләр: «Бу – Яхъя, ул үледән терелеп торган», 8 икенчеләр: «Җиргә Ильяс килгән», башкалар исә: «Борынгы пәйгамбәрләрнең берсе үледән терелгән», – дип әйтә иде. 9 Ә Һируд:

– Яхъяның башын мин үзем кистердем, ә Монысы кем соң: миңа Аның турында шундый нәрсәләр ишеттерәләр! – диде.

Һирудның бик тә Аны күрәсе килде.

Биш мең кешене ашату

10 Әйләнеп кайткач, башкарган эшләре турында рәсүлләр Гайсәгә сөйләп бирделәр. Шәкертләре белән ялгызы гына калыр өчен, Ул аларны Бәйт-Сайда дигән шәһәргә алып китте. 11 Ләкин Гайсәнең кая киткәнен белеп, халык Аның артыннан иярде. Гайсә аларны теләп кабул итте, аларга Аллаһы Патшалыгы турында сөйләде һәм дәвалауга мохтаҗларны терелтте. 12 Көн кичкә авыша башлады. Уникe шәкерт, Гайсә янына килеп:

– Зинһар, халыкны тарат, якын-тирәдәге авыл-салаларга барып, үзләренә кунар урын эзләсеннәр. Кешесез урын бит бу, – диде. 13 Ә Гайсә:

– Үзегез ашатыгыз аларны, – дип җавап кайтарды.

– Безнең биш икмәк белән ике балыктан башка һичнәрсәбез юк. Биредәге кешеләрнең һәммәсенә ризыкны без сатып алыйкмы? – диде шәкертләр.

14 Ә анда биш мең чамасы кеше бар иде. Шәкертләренә Гайсә:

– Халыкны төркемнәргә бүлеп, якынча иллешәр кеше итеп утыртыгыз, – диде.

15 Шәкертләр шулай эшләделәр, барысын да утырттылар. 16 Шуннан Гайсә биш икмәкне һәм ике балыкны алды да күккә карап шөкрана кылды һәм, ризыкларны

сындыргалап халыкка өләшер өчен, шәкертләренә бирде. 17 Барысы да туйганчы ашаганнан соң, әле тагын уникe кәрзин сыныкъ-санак җыелды.

Кем ул Гайсә?

18 Бервакыт Гайсә ялгызы гына дога кылганда, шәкертләре Аның янында иделәр, һәм Ул аларга:

– Халык Мине кем дип белә? – дигән сорау бирде.

19 Алар Аңа:

– Берәүләр Сине – Чумдыручы Яхъя, икенчеләр – Ильяс, кайберәүләр исә үледән терелгән борынгы пәйгамбәрләрнең берсе дип исәпли, – диделәр.

20 Аннары Гайсә алардан:

– Ә сез, сез Мине кем дип беләсез? – дип сорады.

Петер Аңа:

– Син – Аллаһының Мәсихе, – дип җавап бирде.

21 Гайсә исә, бу хакта һичкемгә әйтмәгез, дип шәкертләрен катгый кисәтеп куйды. 22 Ул:

– Адәм Углына күп газаплар чигәргә туры килер, өлкәннәр, баш руханилар һәм канун белгечләре Аны читкә тибәрерләр. Аны үтererләр, әмма өч көннән Ул терелеп торыр, – диде.

Кеше үзеннән баш тартсын

23 Аннары Гайсә аларның барысына да болай диде:

– Минем арттан барырга теләгән кеше үзеннән баш тартсын да, ᶜхачын күтәреп, көн дә Миңа иярeп йөрсен. 24 Чөнки җанын саклап калырга теләгән кеше аны югалтыр, ә җанын Минем хакка югалткан кеше аны саклап калыр. 25 Үзен югалта яки харап итә икән, бөтен дөньяны яулаудан кешегә ни файда? 26 Кем Миннән һәм сүзләремнән гарьләнә икән, Үзенең балкып торган шөһрәте яктысында, Атаның һәм изге фәрештәләрнең даны белән килгән вакытта, Адәм Углы да ул кешедән гарьләнер. 27 Хак сүз әйтәм сезгә: шушында басып торучыларның кайберләре Аллаһы Патшалыгын күрмичә дөнья куймаячак.

Гайсәнең кыяфәте үзгәрү

28 Шушы сүзләрне сөйләгәннән соң сигез көн чамасы үткәч, Петерне, Яхъяны һәм Ягъкубны Үзе белән алып, Гайсә дога кылырга дип тауга күтәрелде. 29 Дога кылган чакта, Аның йөзе кинәт үзгәреп китте, киеме ялтырап торган ак төскә керде. 30-31 Шулвакыт ике кеше, балкып торган шөһрәттә пәйда булып, Аның белән сөйләшә башлады. Алар – Муса белән Ильяс – Гайсәнең дөньядан китүе һәм Аның бу эшне Иерусалимдә гамәлгә ашырырга тиешлеге хакында сөйләштеләр. 32 Петерне һәм аның белән килгән шәкертләрне йокы баскан иде. Алар, уянып китеп, Гайсәнең балкып торган шөһрәтен һәм Аның янындагы ике кешене күрделәр. 33 Әлеге кешеләр Гайсә янынnан киткән вакытта, Петер Гайсәгә:

– Остаз! Безнең монда булуыбыз ничек яхшы! Әйдәгез, өч чатыр корыйк, берсен Сиңа, берсен Мусага, берсен Ильяска, – диде.

Ул нәрсә әйткәнен үзе дә белми иде. 34 Петер шулай дип сөйләп торган арада, бер болыт, пәйда булып, аларны каплап алды. Болыт эчендә калгач, шәкертләр бик курыктылар. 35 Шулвакыт болыт эченнән:

– Бу – Минем Углым, Мин Аны Үзем сайлап алдым. Аны тыңлагыз! – дигән өн килеп иреште.

36 Тавыш тынуга, шәкертләр Гайсәнең ялгызын гына күрделәр. Күргәннәре хакында алар ул көннәрдә беркемгә бернәрсә сөйләмәделәр.

Гайсәнең җен орган малайны савыктыруы

37 Икенче көнне таудан төшүгә, Гайсәне бик күп халык каршылады. 38 Шунда халык арасыннан берәү:

– Остаз! Ялварып сорыйм Синнән, минем углымны килеп кара, зинһар. Ул – минем бердәнбер балам, – дип кычкырды. – 39 Явыз рух аңа һөҗүм итә: бала кинәт кычкыра башлый, аның тәне тартыша, авызыннан күбек килә. Явыз рух аны тәмам интектереп бетермичә китми! 40 Шәкертләреңнән аны куып чыгарырга үтенгән идем дә, булдыра алмадылар.

41 – Әй имансыз һәм бозык буын! Миңа сезнең белән күпме булырга, сезгә күпме түзеп торырга? – диде Гайсә. – Углыңны алып кил!

42 Малай Аңа таба юнәлүгә, җен аны җиргә егып салды, һәм малай тартыша башлады. Әмма Гайсә явыз рухны тыйды һәм, баланы савыктырып, атасы кулына тапшырды.

43 Аллаһының бөеклеген күреп, барысы таң калды.

Үзенең китүе хакында Гайсәнең алдан әйтеп куюы

Халык Гайсә кылган эшләргә гаҗәпләнеп торган арада, шәкертләренә Ул:

44 – Әлеге сүзләрне хәтерегезгә салып куегыз: Адәм Углын кешеләр кулына тотып бирәчәкләр, – диде.

45 Ләкин шәкертләре Аны аңламадылар. Бу сүзләрнең мәгънәсе аларга яшерен иде, шуңа күрә төшенмәделәр. Ә Гайсәдән сорарга курыктылар.

Кем бөегрәк?

46 Шәкертләр, безнең арада кем бөегрәк, дип бәхәсләшә башладылар. 47 Гайсә, аларның уйларын белеп, бер баланы күтәреп алды да Үз янына бастырды һәм:

48 – Шушы баланы Минем хакка күңеле белән кабул иткән кеше Мине кабул итә дигән сүз, – диде Ул шәкертләренә. – Ә Мине кабул иткән кеше, димәк, Мине җибәргән Затны кабул итә. Арагызда иң кечкенәсе – чын мәгънәсендә бөек кеше.

Сезгә каршы булмаган кеше – сезнең яклы

49 Шунда Яхъя:

– Остаз! Бер кешенең, Синең исемне әйтеп, җеннәрне куып чыгаруын күрдек; безнең белән йөрмәгәнгә, без аны бу эшеннән тыйдык.

50 Гайсә аңа:

– Тыймагыз аны. Сезгә каршы булмаган кеше – сезнең яклы, – диде.

Гайсәне инкяр итү

51 Күкләргә алыныр вакыты якынлашкач, Гайсә Иерусалимгә барырга җыенып
юлга чыкты. 52 Ул Үзе алдыннан хәбәрчеләрен җибәрде. Алар, Гайсә килүгә бар
нәрсәне әзерләп кую өчен, [c]Самарея җирендәге бер авылга керделәр. 53 Әмма Гайсә
Иерусалимгә юл тотканга күрә, анда Аны кабул итмәделәр. 54 Гайсәнең шәкертләре
Ягъкуб белән Яхъя, моны күреп:

– Хакимебез! Күктән ут төшеп аларны юкка чыгарсын, дип боеруыбызны теләсеңме? – диделәр.

55 Ләкин Гайсә, шәкертләренә таба борылып, аларны бу эштән тыйды*. 56 Шуннан алар икенче авылга киттеләр.

Миңа ияр

57 Юлда барганда, кемдер Гайсәгә:

– Син кая гына барсаң да, мин Синең артыңнан барырмын, – дип әйтте.

58 Гайсә аңа:

– Төлкеләрнең – өннәре, кошларның оялары бар, ә Адәм Углының баш төртер урыны юк, – дип җавап бирде.

59 Икенче берәүгә Гайсә:

– Миңа ияр! – диде.

Теге кеше исә:

– Әфәндем! Өемә кайтып, әүвәл атамны күмеп килергә рөхсәт ит, – диде.

60 Ләкин Гайсә аңа:

– Үлеләрне үле булганнар үзләре күмсен, – диде. – Ә син бар һәм Аллаһы Патшалыгы турындагы Хәбәрне тарат.

61 Тагын берсе:

– Мин Сиңа иярәп китәм, Әфәндем! Тик башта өемдәгеләр белән саубуллашып килергә рөхсәт ит, – диде.

62 Гайсә исә аңа:

– Сукалый башлагач, артына борылып караган кеше Аллаһы Патшалыгы өчен яраклы түгел, – диде.

Җитмеш ике шәкертне хезмәткә җибәрү

10 1 Хаким Гайсә, тагын җитмеш ике шәкерт сайлап, Үзе барырга җыенган һәр
шәһәр һәм авылга Үзеннән алда аларны икешәр-икешәр итеп озатып җибәрде. 2 Аларга Ул:

– Урасы ашлык күп, ә уракчылар аз; шуңа күрә Үзенең ашлыгын урып алу өчен эшчеләр җибәрсен дип, ашлыкның Хуҗасына ялварыгыз, – диде. – 3 Барыгыз! Мин сезне, бәрәннәр сыман, бүреләр арасына җибәрәм. 4 Үзегез белән янчык та,

---

* 9:55 *...аларны... тыйды.* – Кайбер кулъязмаларда: «аларны тыйды һәм әйтте: „Сез үзегезнең нинди рухка мөнәсәбәтле булуыгызны белмисез. Адәм Углы кешеләрне һәлак итү өчен түгел, ә коткару өчен килде“» дигән сүзләр дә бар.

биштәр дә, аяк киеме дә алмагыз һәм, сәлам бирү өчен, юлда тукталып тормагыз. 5 Кайсы өйгә керсәгез дә, иң элек: «Йортыгыз имин булсын», – дип әйтегез. 6 Анда иминлек сөюче кеше яшәсә, сезнең иминлегегез аның белән калыр; әгәр юк икән – үзегезгә кире кайтыр. 7 Шул өйдә тукталыгыз; нәрсә бирсәләр, шуны ашагыз һәм эчегез, чөнки эшләгән кеше хезмәт хакына лаек. Өйдән-өйгә күчеп йөрмәгез. 8 Кайсы да булса шәһәргә килеп, сезне анда кабул итәләр икән, алдыгызга нәрсә куйсалар, шуны ашагыз. 9 Андагы авыруларны савыктырыгыз һәм аларга: «Аллаһы Патшалыгы инде сезгә бик якын!» – дип әйтегез. 10 Әмма нинди дә булса шәһәргә килеп, сезне анда кабул итмәсәләр, аның урамнарына чыгып, болай дип әйтегез: 11 «Аягыбызга сезнең шәһәрдә кунган тузанны да хәтта үзегездә калдырабыз; шулай да белеп торыгыз: Аллаһы Патшалыгы инде бик якын!» 12 Сезгә әйтәм: кыямәт көнендә Сәдүм шәһәренең хәле ул шәһәрнекенә караганда җиңелрәк булыр.

Тәүбәгә килмәгән шәһәрләр

13 – Кайгы сиңа, Хоразин! Кайгы сиңа, Бәйт-Сайда! Чөнки сездә кылынган могҗизалар Сур һәм Сидун шәһәрләрендә кылынган булса, алар күптән инде тупас киемнәргә төренеп һәм көлгә утырып [c]тәүбә итәрләр иде. 14 Әмма кыямәт көнендә Сур белән Сидунның хәле сезнекенә караганда җиңелрәк булыр. 15 Әй Кәпәрнаум, әллә сине күкләргә күтәрерләр дип уйлыйсыңмы? Юк, [c]үләләр дөньясына төшәрсең син. 16 Сезне тыңлаган – Мине тыңлаган, сезне кире каккан Мине кире каккан буладыр; Мине кире каккан исә Мине җибәргән Затны кире кага дигән сүз.

Җитмеш ике шәкертнең әйләнеп кайтуы

17 Җитмеш ике шәкерт, шатлана-шатлана, Гайсә янына әйләнеп кайттылар һәм Аңа:

– Хакимебез, Синең исемеңне телгә алганда, безгә хәтта җеннәр дә буйсына иде, – диделәр.

18 Ул исә аларга:

– Мин [c]шайтанның яшен кебек күктән егылып төшүен күрдем, – диде. – 19 Мин сезгә елан-чаяннарны һәм дошманның бар көчен салып таптарга кодрәт бирдем, сезгә һичнәрсә зыян китерә алмас. 20 Әмма рухларның сезгә буйсынуына түгел, ә бәлки исемнәрегезнең күкләрдә язылуына шатланыгыз.

Ата һәм Угыл

21 Шулвакыт Гайсә, Изге Рухтан илһамланып-шатланып:

– Әй Атам, күк вә җирнең Хуҗасы. Бу эшләрне, зирәкләрдән һәм акыл ияләреннән яшереп, балаларга ачып бирүең өчен, Сиңа шөкрана кылам. Әйе, Атам, Синең изге теләгең шундый булды! 22 Атам Миңа һәммә нәрсәне тапшырды. Угылның кемлеген Атадан башка һичкем белмидер, Атасының кемлеге дә Угылдан һәм Углы белдерергә теләгән кешедән гайре һичкемгә мәгълүм түгелдер, – диде.

23 Аннары шәкертләренә таба борылды һәм алар гына ишетерлек итеп:
– Сез күргәнне күрүче күзләр бәхетле! 24 Сезгә әйтәм: күп пәйгамбәрләр һәм патшалар сез күреп торган нәрсәләрне күрергә теләделәр, әмма күрмәделәр, һәм сез ишетеп торган нәрсәләрне ишетергә теләделәр, әмма ишетмәделәр, – дип өстәде.

Шәфкатьле самареяле

25 Менә канун белгечләреннән берсе урыныннан торды да Гайсәне сынарга теләп:
– Остаз! Мәңгелек тормыш насыйп булсын өчен, миңа нәрсә эшләргә кирәк? – дип сорады.
26 Гайсә аңардан:
– Канунда нәрсә язылган? Син аны ничек аңлыйсың? – дип сорады.
27 Канун белгече:
– «Раббы Аллаңны бөтен йөрәгең, бөтен җаның, бөтен көчең вә акылың белән ярат»* һәм «Якыныңны үзеңне яраткан кебек ярат»*, – диде.
28 Гайсә аңа:
– Дөрес җавап бирдең; шулай эшләсәң – яшәрсең! – диде.
29 Әмма канун белгече, үзен акларга теләп, Гайсәдән:
– Ә минем якыным кем соң? – дип сорады.
30 Гайсә моңа болай дип җавап кайтарды:
– Бер кеше, Иерусалимнән Әрихәгә барганда, юлбасарлар кулына эләккән. Алар аның киемнәрен салдырып алганнар һәм, кыйнап, үлем хәлендә калдырып киткәннәр. 31 Бер руханига да шул юлдан барырга туры килгән, әмма, ул шунда яткан кешене күргәч, юлның икенче ягына чыгып үтеп киткән. 32 Шулай ук левиләрдән* дә берәү узып барышлый бу кешене күргән һәм ул да, юлның икенче ягына чыгып, аның яныннан китеп барган. 33 Бер самареяле исә, үтеп барганда бу кешегә тап булып, аны бик кызганган. 34 Янына килеп, яраларын шәраб белән юган һәм зәйтүн мае сөртеп бәйләгән; аны, үзенең ишәгенә атландырып, кунак йортына алып килгән һәм анда да аның хакында кайгырткан. 35 Ә икенче көнне юлга чыгарга җыенганда, ике динар чыгарып, кунак йорты хуҗасына биргән һәм: «Аның хакында кайгыртчы, әгәр күбрәк сарыф итсәң, кире кайтканда түләрмен», – дигән.
36 Сүзен йомгаклап, Гайсә:
– Шушы өч кешенең кайсысы, синеңчә, юлбасарлар кулына эләккән кешенең якыны була? – дип сорады.
37 – Аңа шәфкать күрсәткәне, – дип җавап бирде канун белгече.
Шунда Гайсә аңа:
– Бар, син дә шулай эшлә, – диде.

---

* 10:27 Карагыз: «Канун», 6:5.

* 10:27 Карагыз: «Левиләр», 19:18.

* 10:32 *Леви* – Ягъкуб угылларының берсе. Леви токымыннан булган кешеләр (левиләр) генә Аллаһы әмере низегендә Аллаһы йортында рухани ярдәмчесе хезмәтен башкарганнар.

Гайсә Мәрьям белән Марта янында

38 Юлларын дәвам итеп, Гайсә белән шәкертләре бер авылга керделәр; Марта
исемле бер хатын Аны үз өендә кабул итте. 39 Аның Мәрьям атлы сеңлесе бар иде;
ул, Хаким Гайсәнең аяк очына утырып, Аның сөйләгәнен тыңлады. 40 Марта исә
бик тырышып табын әзерләп йөри иде; шуннан ул, Гайсә янына килеп:

– Хакимем! Сеңлемнең бөтен эшне миңа калдыруына бер дә пошынмыйсыңмы?
Әйт әле, булышсын миңа, – диде.

41 Хаким Гайсә исә аңа:

– Марта, Марта! Син күп нәрсә хакында кайгыртасың һәм ыгы-зыгы килеп йө-
рисең, 42 ә бит бары бер генә нәрсә кирәк. Мәрьям исә үзе өчен яхшырак нәрсәне
сайлады, һәм ул аңардан тартып алынмас, – дип җавап кайтарды.

Гайсәнең дога кылырга өйрәтүе

11 1 Бервакыт Гайсә дога кылып тора иде. Догасын тәмамлагач, шәкертләрен-
нән берсе Аңардан:

– Хакимем! Яхъя үзенең шәкертләрен өйрәткән кебек, безне дә дога кылырга
өйрәтче, – дип үтенде.

2 Ул аларга:

– Дога кылганда болай дип әйтегез:

«Атабыз, исемең изге дип икърар ителсен!
Синең Патшалыгың килсен!
3 Безгә көндәлек икмәгебезне биреп тор.
4 Гөнаһларыбызны кичер,
чөнки без дә үзебезгә явызлык кылучы һәр кешене
кичерәбез;
безне сынауга дучар итмә», – диде.

5 Аннары шәкертләренә Гайсә болай диде:

– Әйтик, сезнең берегез төн уртасында дусты янына барып: «Әй дустым, бу-
рычка өч ипи биреп торчы, 6 чөнки узып барышлый миңа бер дустым килеп керде,
аның алдына табынга куярга бернәрсәм юк», – дип әйтте ди. 7 Ә теге исә өй эчен-
нән: «Борчып йөрмә әле, инде ишекләр бикле, балаларым да минем янда ятакта;
урыннан торып, син сораганны бирә алмыйм», – дип җавап бирде ди. 8 Мин сезгә
шуны әйтәм: дус булган өчен генә бирергә теләмәсә дә, тегесе нык ялваргач, бир-
ми калалмас.

9 Шулай булгач, сезгә әйтәм: сорагыз – һәм сезгә бирерләр; эзләгез – һәм та-
барсыз; шакыгыз – һәм сезгә ачарлар. 10 Чөнки һәр сораучы – ала, эзләүче – таба,
һәм шакучыга ачалар. 11 Арагыздан кайсы ата, әгәр углы аңардан балык сораса,
елан тоттырыр? 12 Яки йомырка сораса, чаян бирер? 13 Шулай итеп, сез, явыз кеше
булып та, балаларыгызга яхшы нәрсәләр бирә беләсез икән, Күктәге Атаның исә
Үзеннән сораганнарга Изге Рухны бирүе шөбһәсездер.

Гайсә һәм Белзебул

14 Гайсә телсез бер кешедән җенне куып чыгарды. Җен чыкканнан соң, телсез кеше сөйләшә башлады, һәм халык моңа хәйран калды. **15** Аларның кайберләре:

– Җеннәрне Ул җеннәр башлыгы Белзебул* ярдәме белән куып чыгара, – диде.

16 Ә башкалары, Гайсәне сынарга теләп, Аның күктән берәр илаһи билге күрсәтүен таләп иттеләр. **17** Әмма Ул, аларның уйларын белеп, халыкка:

– Бүлгәләнгән һәр патшалык җимерелер; бүлгәләнгән гаилә дә таркалыр, – диде. – **18** Әгәр шайтан үз-үзенә каршы килә икән, аның патшалыгы ничек сакланып калыр икән? Мин моны шуңа әйтәм, чөнки сез Миңа: «Җеннәрне Белзебул ярдәме белән куып чыгарасың», – дисез. **19** Мин җеннәрне Белзебул ярдәмендә куып чыгарам икән, сезнең ияртүчеләрегез кем ярдәме белән куып чыгара соң?! Шул сәбәпле алар сезнең хөкемчегез булсын! **20** Инде дә Мин җеннәрне Аллаһы ярдәме белән куып чыгарам икән, димәк, Аллаһы Патшалыгы сезгә килеп җитте дигән сүз. **21** Көчле кеше үз йортын корал белән саклаган вакытта аның милке иминлектә булыр. **22** Ә инде көчлерәк берәү аңа һөҗүм итеп җиңә калса, аның таянычы булган коралын тартып алыр һәм талап алган малын бүләр. **23** Минем яклы булмаган – Миңа каршы дигән сүз; кем Минем белән җыймый – шул тарката.

Явыз рухларның кире кайтуы

24 Явыз рух, кешедән чыкканнан соң, сусыз урыннарда үзенә сыеныр урын эзләп йөри дә, таба алмагач: «Элекке йортыма әйләнеп кайтыйм әле», – ди. **25** Кайткач исә, йортны себерелгән, җыештырылган хәлдә күрә һәм, **26** үзеннән дә явызрак җиде рухны иярткән кайтып, алар шунда яши башлыйлар. Шуннан әлеге кешенең хәле элеккегә караганда да начарлана.

Чын бәхет

27 Гайсә шушыларны сөйләгән чакта, халык арасыннан бер хатын, тавышын күтәрә төшеп:

– Сине күтәреп йөргән карын һәм Сине имезгән күкрәкләр бәхет-сәгадәтле! – диде.

28 Хатынның сүзләренә Гайсә:

– Аллаһы сүзен тыңлаучылар һәм аны үтәүчеләр сәгадәтлерәк! – дип җавап бирде.

Галәмәт эзләүчеләргә кисәту

29 Гайсә тирәсенә халык тагын да күбрәк җыелгач, Ул сөйли башлады:

– Бүгенге буын кешеләре явыз; алар илаһи билгеләр таләп итә, әмма аларга Юныс пәйгамбәр галәмәтеннән башка билге бирелмәс. **30** Юныс Ниневә халкы өчен бер билге кебек булса, Адәм Углы да бүгенге буын өчен билге булыр. **31** Кыямәт көнендә Көньяк патшабикәсе*, бүгенге буын кешеләре белән бергә торып басып, аларны

---

* **11:15** *Белзебул* – иблис исемнәренең берсе. Белзебул кәнганиләрнең илаһы булган. Аны явыз рухлар башлыгы дип санаганнар. (Карагыз: «IV Патшалар», 1:2.)

* **11:31** Карагыз: «III Патшалар», 10:1-10.

гаепләр. Сөләйман патшаның зирәк сүзләрен тыңлар өчен, ул җир читеннән килгән булган хәтта, ә хәзер сезнең янда булган Зат Сөләйманнан бөегрәк. **32** Ниневәлеләр кыямәт көнендә бүгенге буын кешеләре белән бергә торып басып, аларны гаепләр, чөнки алар, Юныс пәйгамбәрнең вәгазен ишетеп, тәүбәгә килгәннәр иде*; ә хәзер исә сезнең янда булган Зат Юныстан бөегрәк.

Күзләр – кешене яктырта торган шәм-чырагтыр

33 Беркем дә, шәмгә ут алгач, аны яшерен урынга [яки чүлмәк астына]* куймый; киресенчә, керүчеләр яктылыкны күрсен өчен, шәмдәлгә утырта. **34** Күзләр – кешене яктырта торган шәм-чырагтыр. Күзләрең якты икән, үзең дә яктылык белән тулырсың, ә инде тонык икән, караңгылык эчендә калган кебек булырсың. **35** Шулай булгач, кара аны: синдәге яктылык караңгылык түгел микән! **36** Әгәр син яктылык белән тулган булып, синдә һичбер караңгы урын юк икән, шәм-чыраг утында тоташтан нурланып-балкып торган кебек булырсың.

Фарисейларга һәм канун белгечләренә кисәтү

37 Гайсә сөйләп бетергәннән соң, бер фарисей Аны өенә ашка чакырды; Гайсә, өйгә кереп, өстәл янына утырды. **38** Фарисей исә Аның ашар алдыннан кул юмавын күреп гаҗәпкә калды. **39** Әмма Хаким Гайсә аңа:

– Әйе, сез, фарисейлар, савыт-сабагызның тышкы ягын чистартасыздыр, ә үзегезнең эчегез комсызлык һәм явызлык белән тулы, – диде. – **40** Ахмаклар! Тышкы ягын бар иткән Аллаһы аның эчке ягын да бар кылган түгелме соң?! **41** Савыт-сабагызда булган нәрсәне фәкыйрьләргә өләшегез; шул чакта сезнең бар нәрсәгез ᶜпакь булыр.

42 Кайгы сезгә, фарисейлар! Сез бөтнекнең, рутаның* һәм һәртөрле яшелчәнең уннан бер өлешен гошер сәдакасы итеп бирәсез, ә гаделлеккә һәм Аллаһыны яратуга игътибар бирмисез; менә анысын да үтәргә һәм Канунның башка өлешләрен калдырмаска кирәк иде. **43** Кайгы сезгә, фарисейлар! Сез гыйбадәтханәләрдә дәрәҗәле урыннарда утыруны һәм мәйданнарда үзегезне ихтирам белән сәламләгәнне яратасыз. **44** Кайгы сезгә, чөнки сез билге куелмаган кабер кебек: кешеләр, анда кабер барлыгын да белмичә, өстеннән таптап йөри бирәләр.

45 Моңа каршы канун белгечләренең берсе:

– Остаз! Бу сүзләрең белән Син безне дә мыскыл итәсең, – диде.

46 Әмма Гайсә:

– Сезгә дә, канун белгечләре, кайгы, сез кеше иңенә күтәрә алмастай йөк саласыз, ә үзегез, аларга ярдәм итәр өчен, бармагыгызны да кыймылдатмыйсыз, – диде. – **47** Кайгы сезгә, чөнки сез пәйгамбәрләр каберенә һәйкәлләр куясыз. Ә бит ул пәйгамбәрләрне сезнең ата-бабаларыгыз үтергән. **48** Моның белән сез ата-бабаларыгыз кылган эшне дөрес дип раслыйсыз: алар пәйгамбәрләрне үтергәннәр, ә сез кабер өстенә һәйкәлләр куясыз. **49** Шуңа күрә Аллаһының Зирәклеге әйткән: «Мин аларга

---

* **11:32** Карагыз: «Юныс», 3:6-9.

* **11:33** Кайбер кулъязмаларда «яки чүлмәк астына» дигән сүзләр дә бар.

* **11:42** *Рута* – хуш исле тәмләткеч үлән.

пәйгамбәрләр вә рәсүлләр җибәрәм – аларның кайберләрен үтерерләр, ә кайберләрен эзәрлекләрләр». 50 Шуңа күрә, дөнья яратылганнан алып түгелгән барлык пәйгамбәрләр каны өчен, бүгенге буын кешеләре хөкем ителер: 51 Һабил каныннан башлап, мәзбәх белән Изге йорт арасында үтерелгән Зәкәрия канына кадәр*. Әйе, сезгә әйтәм: бүгенге буын хөкем ителер. 52 Кайгы сезгә, канун белгечләре һәм фарисейлар, Аны тәнкыйтьләп, сорау артыннан сорау яудырырга тотындылар, 54 Гайсәне тозакка эләктермәкче булып, Аның сүзләреннән гаеп эзләделәр.

Гайсәнең икейөзлелек турында кисәтүе

12 1 Шул арада меңләгән кеше җыелып бер-берсен кысрыклый башлады. Иң әүвәл Гайсә үзенең шәкертләренә төбәп сөйләде:

– Фарисейлар ачыткысыннан, ягъни икейөзлелектән сакланыгыз! 2 Ачылмый калачак яшерен нәрсә һәм беленми калачак һичбер сер юк. 3 Шуңа күрә караңгыда сөйләгән сүзегез көн яктысында ишетелер, һәм эчке бүлмәдә колакка пышылдап әйткәнегез өй түбәсеннән яңгырар. 4 Сез дусларыма шуны әйтәмен: тәнне үтерүчеләрдән курыкмагыз – шуннан артыгын алар эшли алмый. 5 Кемнән куркырга кирәклеген әйтәм Мин хәзер: үтергәннән соң кешене җәһәннәмгә ташларга кодрәте булган Аллаһыдан куркыгыз; әйе, сезгә әйтәм, менә Аңардан куркыгыз! 6 Биш чыпчык бары тик ике бакыр тәңкәгә* сатыла түгелме? Әмма алай да Аллаһы аларның берсен-бер онытмый. 7 Ә сезнең исә башыгыздагы һәр чәч бөртеге дә санаулы. Курыкмагыз, сез өер-өер чыпчыклардан күпкә кадерлерәк.

8 Әйтәм бит: кешеләр алдында Мине икърар итүчене Адәм Углы да Аллаһы фәрештәләре алдында икърар итәчәк. 9 Кешеләр алдында Миннән ваз кичкән адәмнән Мин дә Аллаһы фәрештәләре алдында ваз кичәрмен. 10 Адәм Углына каршы сүз әйтүче һәркем кичерелер; ә Изге Рухка карата көфер сүз әйтүче кичерелмәс. 11 Сезне гыйбадәтханәләргә, башлыклар һәм хакимият кешеләре алдына китергән вакытта, үзебезне ничек якларбыз яки нәрсә сөйләрбез, дип хафаланмагыз: 12 сезгә нәрсә әйтәсен Изге Рух шул сәгатьтә киңәш итәр.

Акылсыз бай турында гыйбрәтле хикәя

13 Халык арасыннан берәү Гайсәгә:

– Остаз! Абыема әйтче, атабыз калдырган мирасны минем белән бүлешсен иде, – диде.

14 Гайсә исә аңа:

– Дустым, сезгә хөкем чыгарырга яки малыгызны бүләргә Мине кем билгеләде? – дип җавап бирде.

---

* **11:51** Карагыз: «II Елъязма», 24:20-22.

* **12:6** *Ике бакыр тәңкә* – грек телендәге төп нөсхәдә: ике ассарион. Бер ассарион 1/16 динарга тигез.

15 Шуннан соң һәммәсенә мөрәҗәгать итеп:

– Карагыз аны, һәртөрле комсызлыктан сакланыгыз, чөнки кешенең гомере мал-мөлкәтенең күплегенә бәйләнмәгән, – диде.

16 Аннары аларга шушы гыйбрәтле хикәяне сөйләде:

– Бер байның ашлыгы бик уңган. 17 Әлеге бай кеше күңеленнән болай дип уйлый икән: «Инде миңа нәрсә эшләргә? Ашлыгымны салыр урыным юк». 18 Шуннан ул мондый карарга килгән: «Менә нәрсә эшлим: амбарларымны сүтим дә зуррак амбарлар салыйм һәм бөтен ашлыгымны, бар малымны шунда җыйыйм. 19 Әнә шуннан соң үземә: „Синең күп елларга җитәрлек малың бар; ял ит, аша, эч, тормышның рәхәтен күр“, – диярмен». 20 Әмма Аллаһы аңа әйткән: «Әй син, акылсыз! Шушы төндә җаның синнән алыныр. Җыйган малың кемгә калыр?» 21 Үзе өчен хәзинә туплаган, әмма Аллаһы каршында бай булмаган һәркем белән менә шулай булыр.

22 Гайсә Үзенең шәкертләренә әйтте:

– Әнә шуның өчен Мин сезгә: «Җан асрап өчен, нәрсә белән тукланыйм, тәнемне каплар өчен, нәрсә киим дип борчылмагыз», – дим. 23 Җан – ризыктан, тән киемнән мөһимрәк бит. 24 Козгыннарга карагыз: алар чәчмиләр дә, урмыйлар да; аларның келәтләре дә, амбарлары да юк; шулай да Аллаһы аларны туендыра. Ә сез кошларга караганда күпкә кадерлерәк бит. 25 Сезнең кайсыгыз, кайгырганга карап, үз гомерен бер сәгатькә булса да озайта ала? 26 Шулай булгач, әнә шундый кечкенә нәрсәне дә эшли алмыйсыз икән, нигә башкасы өчен кайгырырга?

27 Кыр чәчәкләренә карагыз, әнә ничек үсәләр: эшләмиләр дә, эрләмиләр дә; ләкин, сезгә әйтәм: хәтта Сөләйман патша да никадәр мәһабәт булмасын, аларның берсе кадәр дә киенә алмаган. 28 Бүген кырда үсеп утырган, ә иртәгә учакка ташланасы үләнне Аллаһы шулай киендерә икән, сезне, сай иманлылар, киендерәчәге шөбһәсездер. 29 «Ни ашарбыз, ни эчәрбез» дип кайгырмагыз һәм хафаланмагыз. 30 Дөньяда халыкларның төп кайгысы шулдыр; ә Атагыз шушы нәрсәләргә мохтаҗ булуыгызны белә. 31 Сез, киресенчә, Аллаһы Патшалыгын эзләгез, һәм калганы сезгә насыйп ителер. 32 Әй кечкенә көтү, курыкма! Атагыз Патшалыкны сезгә тапшыруны хуш күрде. 33 Милкегезне сатыгыз да ярлыларга сәдака өләшегез. Тузмый торган янчыклар әзерләгез үзегезгә, күктә һич тә кимеми торган хәзинә туплагыз, анда карак та тия алмас, көя дә төшмәс. 34 Хәзинәгез кайда булса, күңелегез дә шунда булыр.

Һәрвакыт әзер булыгыз

35-36 Хуҗасының туйдан кайтуын көтеп, ул шакуга ишекне ачарга әзер торган хезмәтчеләр кебек, һәрвакыт әзер булыгыз, билегездәге пута – буылган, яктырткычларыгызга ут алынган булсын. 37 Хуҗалары, әйләнеп кайтып, хезмәтчеләрен уяу хәлдә күрсә, шул хезмәтчеләр бәхетле. Хак сүз әйтәм сезгә: хуҗа үзенең билен бәйләр дә, аларны өстәл янына утыртып, үзе хезмәт күрсәтеп йөрер. 38 Әгәр ул, төн уртасында яки тагын да соңрак кайтып, хезмәтчеләрен уяу хәлдә күрсә, менә шул хезмәтчеләр сәгадәтле! 39 Әмма шуны аңлагыз: йорт хуҗасы каракның кайчан киләсен белсә, аңа үз йортына керергә ирек бирмәгән булыр иде. 40 Сез дә әзер булып торыгыз: Адәм Углы сез уйламаган сәгатьтә киләчәк.

Ышанычлы һәм ышанычсыз хезмәтчеләр

41 Шулчак Петер Гайсәдән:
– Хакимем! Бу гыйбрәтле сүзләрне безнең өчен генә сөйлисеңме, әллә бар кешегәме? – дип сорады.
42 Хаким Гайсә исә болай дип җавап кайтарды:
– Хезмәтчеләргә тиешле ризыкны үз вакытында өләшү өчен, хуҗа тарафыннан башлык итеп куелган ышанычлы һәм акыллы хезмәтче нинди була? 43 Хуҗасы, әйләнеп кайтып, аның шулай эшләвен күрсә, менә шул хезмәтче сәгадәтле. 44 Хак сүз әйтәм сезгә: хуҗасы аны бөтен милкенә башлык итеп куяр. 45 Ә инде шул хезмәтче: «Хуҗам тиз кайтмас әле», – дип уйлап, хезмәтче ирләрне, хатыннарны кыйнаса, ашап-эчә һәм исерә калса, 46 хуҗасы ул көтмәгән көндә, ул уйламаган сәгатьтә кайтып керер дә аны җәзага тартыр һәм имансызлар белән бер язмышка дучар итәр. 47 Хуҗасының теләген белеп тә, әзер булып тормаган һәм аның ихтыярынча эшләмәгән хезмәтче бик каты кыйналыр. 48 Ә инде хуҗасының теләген белмичә җәзага лаек эш кылган адәм азрак кыйналыр. Кемгә күп бирелгән булса, аңардан күп таләп ителер; һәм кемгә күп ышанып тапшырылган булса, аңардан күбрәк соралыр.
49 Мин җиргә ут алып килдем һәм ул утның инде янып китүен телим! 50 Әмма Мин авыр сынаулар үтәргә тиешмен; һәм шул сынауларның бетүен интегеп көтәм! 51 Сез Мине җиргә тынычлык китерер өчен килде дип уйлыйсызмы? Юк, Мин аерыр өчен килдем. 52 Моннан ары бер өйдә яшәгән биш кеше бер-берсенә каршы булыр, өчесе – икесенә, ә икесе өчесенә каршы чыгар. 53 Ата – углына, углы – атасына каршы; ана – кызына, кызы – анасына каршы; кайнана – киленене, килене кайнанасына каршы булыр.

Заман билгеләре

54 Гайсә янә халыкка мөрәҗәгать итте:
– Көнбатышта болыт күтәрелгәнен күрүгә, сез, яңгыр явар, дисез; һәм шулай була да. 55 Көньяктан җил иссә, эссе булыр, дисез; һәм шулай була да. 56 Икейөзләләр! Җир һәм күк йөзен күзәтеп, сез һава торышын әйтә аласыз, әмма ничек соң сез нинди заман җиткәнне аңлата алмыйсыз? 57 Ни өчен сез нәрсәнең дөрес икәнлеген үзегез хәл итмисез? 58 Дәгъвачың сине хөкемче янына алып барганда, аның белән юлда ук килешергә тырыш, юкса ул сине хөкемче каршына иркесезләп алып барыр, ә хөкемче сине җәзалаучыга тапшырыр, җәзалаучы исә зинданга ябар. 59 Әйтәм бит: бурычыңны актык тиененә* кадәр биреп бетермичә, аннан чыга алмассың.

Тәүбә итмәсәгез һәлак булырсыз

13 1 Шулвакыт кемнәрдер, Гайсә янына килеп, Пилат үтерткән гәлиләялеләр турында сөйләде. Корбан китергән вакытта үтерелгән әлеге кешеләрнең каны корбанлык малның каны белән аралашып аккан ди. 2 Шушы хәлгә карата Гайсә:

---

* **12:59** *Тиен* – грек телендәге төп нөсхәдә сүзгә-сүз: лептон. Лептон – грекларның иң вак акча берәмлеге. Йөз егерме сигез лептон бер динарга (хезмәтченең бер көнлек эш хакына) тигез.

– Бу гәлиләялеләр калган бөтен Гәлиләя кешеләреннән гөнаһлырак булган өчен шулай җәфа чиккәннәр дип уйлыйсызмы? – диде. – 3 Юк, дип әйтәм Мин сезгә! Әмма тәүбә итмәсәгез, барыгыз да алар кебек һәлак булырсыз. 4 Яки сез Шилуахтагы манара басып үтергән шул унсигез кеше Иерусалимдә яшәүчеләрнең барысыннан да гаеплерәк булган дип уйлыйсызмы? 5 Юк, дип әйтәм Мин сезгә! Әмма тәүбә итмәсәгез, барыгыз да алар кебек һәлак булырсыз.

6 Шуннан Гайсә мондый гыйбрәтле хикәя сөйләде:

– Берәүнең йөзем бакчасында инҗир агачы үсеп утырган, ди. Бервакыт ул бакчага килгән дә агачтан җимеш эзләргә тотынган, ләкин, таба алмагач, 7 бакчачыга: «Менә өч ел инде мин шушы инҗирнең җимешен җыярга дип киләм, ләкин таба алмыйм. Кисеп ташла аны! Ни өчен ул урын алып тора?» – дигән. 8 Бакчачы исә аңа болай дип җавап биргән: «Хуҗам, аны тагын бер елга калдырып тор, мин, аның әйләнә-тирәсен казып, тирес салырмын, 9 бәлки киләсе елга җимеш бирер. Юк икән, кисеп ташларга кушарсың».

Шимбә көнне Гайсәнең бер авыруны савыктыруы

10 Шимбә көнне Гайсә гыйбадәтханәләрнең берсендә гыйлем бирде. 11 Анда унсигез ел буена явыз рухтан интегеп бөкрәеп беткән, бөтенләй турая алмаган бер хатын бар иде.

12 Аны, күреп, Гайсә Үз янына чакырып алды да:

– Апа, син чиреңнән котылдың, – диде.

13 Гайсә аның башына кулларын куюга, хатын шундук тураеп басты һәм Аллаһыны данлый башлады. 14 Гыйбадәтханә башлыгы исә, Гайсәнең шимбә көнне дәвалавына ачуы килеп, халыкка:

– Эшләү өчен, атнада алты көн бар; чирегездән савыгу өчен, шимбә көнне түгел, әнә шул көннәрнең берсендә килегез, – диде.

15 Хаким Гайсә, аңа җавап итеп:

– Икейөзлеләр, шимбә көнне сезнең һәркайсыгыз үгезен яки ишәген, утлыктан ычкындырып, су эчертергә алып бармыймыни? – диде. – 16 Ибраһим нәселеннән булган бу хатынны унсигез ел буе шайтан бәйләп тоткан. Аны бу чиреннән шимбә көнне азат итәргә ярамыймыни?

17 Бу сүзләрне ишеткәч, Аңа каршы сөйләүчеләр барысы да оялдылар; бар халык исә Ул кылган данлы эшләргә шатланды.

Горчица орлыгы һәм ачыткы турында гыйбрәтле сүзләр

18 Шуннан Гайсә:

– Аллаһы Патшалыгы нәрсәгә охшаган, аны нәрсә белән чагыштырыйм? – диде. – 19 Күз алдына китерегез: бер кеше үзенең бакчасында горчица орлыгы утырткан, һәм ул агач кебек биек булып үскән; кошлар аның ботаклары арасында оя корган, ди.

20 Сүзен дәвам итеп, Ул:

– Аллаһы Патшалыгын нәрсә белән чагыштырып була икән? – диде. – 21 Ул ачыткы кебек; менә бер хатын, ачыткы салып, бер капчык* оннан камыр басып куйган, һәм берникадәр вакыттан камыры бик нык кабарган, ди.

Тар ишек

22 Гайсә, шәһәр-авылларда туктый-туктый халыкка гыйлем биреп, Иерусалимгә таба юл тотты. 23 Кемдер Аңардан:

– Әфәндем! Шулай бик азлар котылырмыни? – дип сорады.

Ул исә, андагы кешеләргә җавап итеп:

24 – Тар ишектән керергә омтылыгыз. Сезгә әйтәм: күпләр керергә тырышып карарлар, әмма булдыра алмаслар, – диде. – 25 Йорт Хуҗасы, торып, ишекне бикләгәннән соң, сез тышкы яктан ишек кага башларсыз һәм: «Әфәндем! Ишекне ач безгә», – диярсез. Ә Ул сезгә: «Кем икәнегезне һәм кайдан килгәнегезне белмим», – дип җавап бирер. 26 Шунда сез: «Без Синең белән бергә ашап-эчтек, һәм Син урамнарыбызда безгә гыйлем бирдең», – дип әйтә башларсыз. 27 Әмма Ул: «Кем икәнегезне һәм кайдан килгәнегезне белмим, явызлык кылучылар, һәммәгез янымнан китегез!» – дияр. 28 Ибраһимның, Исхакның, Ягъкубның һәм барлык пәйгамбәрләрнең Аллаһы Патшалыгында булуын, ә үзегезнең аннан куылуыгызны күреп, сез еларсыз һәм тешләрегезне шыкырдатырсыз. 29 Көнчыгыш һәм көнбатыш, төньяк һәм көньяк тарафлардан кешеләр, килеп, Аллаһы Патшалыгында мәҗлестә утырырлар. 30 Хәзер соңгы булганнар – беренче, беренче булганнар ахыргы саналыр.

31 Шулвакыт берничә фарисей, килеп, Гайсәгә:

– Сиңа моннан китәргә кирәк, чөнки Һируд Сине үтерергә тели, – диде.

32 Ул аларга болай дип җавап бирде:

– Барыгыз, ул төлкегә: «Бүген һәм иртәгә җеннәрне куып чыгарам, авыруларны савыктырам, ә өченче көнгә эшемне тәмамлармын», – дип әйтегез. 33 Ләкин Мин бүген дә, иртәгә дә һәм берсекөнгә дә Үз юлымны дәвам итәргә тиешмен, чөнки пәйгамбәрнең Иерусалимнән читтә һәлак булуы мөмкин эш түгелдер.

34 И-и Иерусалим! Пәйгамбәрләрне үтерүче, хозурыңа җибәрелгәннәрне ташлар атып кыйнаучы шәһәр! Кош үзенең балаларын канат астына җыйган кебек, Мин дә синең халкыңны ничә тапкыр шулай бергә җыярга теләдем, әмма сез, Иерусалим кешеләре, каршы килдегез! 35 Инде менә Изге йортыгыз бушап, ташландык булып калыр. Сезгә шуны әйтеп куям: «Раббы исеменнән Килүче мөбарәктер!»* дип әйтми торып, Мине кабат күрмәссез.

Гайсәнең шимбә көнне авыруларны савыктыруы

14 1 Шимбә көннәрнең берсендә Гайсә фарисейлар башлыгының берсенә ашка барды. Мәҗлестәгеләрнең барысы игътибар белән Аны күзәтте. 2 Шулвакыт

---

* **13:21** *...бер капчык...* – Грек телендәге төп нөсхәдә сүзгә-сүз: өч сатон; сатон – сыеклык үлчәү берәмлеге, 7,3 л. Яһүд телендәге төп нөсхәдә «сеа» дип бирелә.

* **13:35** Карагыз: «Зәбур», 117:26.

Аның каршына сары су авыруыннан интегүче бер кеше килеп басты. 3 Канун бел-
гечләренә һәм фарисейларга мөрәҗәгать итеп, Гайсә шунда:
– Канун шимбә көнне авыруларны савыктырырга рөхсәт итәме? – дип сорады.
4 Алар эндәшмәделәр. Ә Ул, авыру кешегә куллары белән орынып алып, аны
савыктырды һәм өенә кайтарып җибәрде. 5 Гайсә аларга:
– Берәрегезнең углы яки үгезе коега төшсә, шимбә көн булуга карамастан, шун-
дук коедан чыгармас идегезмени? – диде.
6 Аның бу соравына тегеләр җавап бирә алмадылар.

Никах мәҗлесе турында гыйбрәтле хикәя

7 Чакырылган кунакларның түрдән урын сайлауларын күреп, Гайсә аларга шу-
шы гыйбрәтле хикәяне сөйләде:
8 – Берәү сине никах мәҗлесенә чакырса, түр башына утырма, чөнки синә кара-
ганда хөрмәтлерәк берәүнең чакырылган булуы мөмкин. 9 Сине дә, аны да кунакка
чакырган хуҗа, яныңа килеп: «Бу кешегә урын бирче», – дип әйтер, һәм шул чакта
син, оятка калып, ишек катына барып утырырга мәҗбүр булырсың. 10 Мәҗлескә
чакырсалар, киресенчә, ишек катына утыр; шунда хуҗа, яныңа килеп: «Әй дустым,
түргәрәк утыр», – дияр, шул чагында мәҗлестәгеләр алдында синә ихтирам булыр.
11 Чөнки үзен башкалардан өстен куючы түбәнсетелер, ә үзен түбәнсетүче – күтәрелер.
12 Үзен ашка чакырган кешегә дә Гайсә:
– Әгәр син төш вакытында яки кичен мәҗлес җыясың икән, дусларыңны да,
туганнарыңны да, кан кардәшләреңне һәм бай күршеләреңне дә чакырма, чөнки
чакыруыңа каршы кайчан да булса алар да сине ашка чакырыр, һәм шуның белән
исап-хисап беткән булып чыга, – диде. – 13 Мәҗлес үткәрә калсаң, фәкыйрьләрне,
гарипләрне, аксак-сукырларны чакыр. 14 Әнә шул чакта бәхетле булырсың, чөнки алар
синә кайтарып түли алмыйлар. Ә синә тәкъвалар үледән терелгән көндә әҗере булыр.

Зур аш мәҗлесе турында гыйбрәтле хикәя

15 Гайсә белән табын янында утыручыларның берсе, моны ишетеп, Аңа:
– Аллаһы Патшалыгындагы мәҗлестә ризыктан авыз итәчәк кешеләр бәхетле! – диде.
16 Гайсә исә аңа болай дип җавап бирде:
– Бер кеше, зур аш мәҗлесе үткәрергә җыенып, күп кунаклар чакырган һәм,
17 мәҗлес башланыр вакыт җиткәч, чакырылган кешеләргә: «Килегез, инде бар
нәрсә әзер», – дип әйтергә үзенең хезмәтчесен җибәргән. 18 Барысы да сүз берләш-
кән кебек гафу үтенә башлаган. Беренчесе: «Җир сатып алган идем, шуны барып
карарга кирәк, зинһар, гафу ит», – дигән. 19 Икенчесе: «Биш пар үгез сатып алган
идем, хәзер шуларны эштә сынап карамакчы булам, зинһар, гафу ит», – дигән.
20 Өченчесе: «Мин әлерәк кенә өйләндем, шуңа күрә килә алмыйм», – дигән.
21 Хезмәтче, кайтып, бу хакта хуҗасына хәбәр иткән. Хуҗаның моңа ачуы килгән
һәм хезмәтчесенә: «Бар, тиз генә шәһәр урамнарыннан һәм тыкрыклардан фәкыйрь,
гарип, сукыр һәм аксакларны җыеп алып кил», – дигән. 22 Берникадәр вакыт үткәч,
хезмәтче аңа: «Хуҗам, синең әмереңә үтәлде, әле тагын да буш урыннар бар», – ди-
гән. 23 Хуҗа исә хезмәтчесенә: «Бар, юлларга, сукмакларга чык, кешеләрне монда

килергә кыста, өем тулы булсын. 24 Сезгә әйтәм: элек чакырылганнарның берсе дә минем ашымны татымас», – дигән.

Гайсә Үзенең шәкертләреннән нәрсә таләп итә?

25 Гайсәгә ияреп бик күп халык барды. Аларга мөрәҗәгать итеп, Ул:

26 – Минем яныма килүче үзенең атасын, анасын, хатынын, балаларын, ир һәм кыз туганнарын, хәтта үзенең гомерен Миннән кадерлерәк күрсә, ул кеше Минем шәкертем була алмый, – диде. – 27 Үзенең хачын күтәреп, артымнан бармаган кеше Минем шәкертем була алмый. 28 Әйтик, арагызда кем дә булса манара төзергә тели, ди. Төзелешне башкарып чыгарлык акчасы барлыгын белү өчен, иң башта утырып аның күпмегә төшәсен хисапламасмы әллә ул? 29-30 Югыйсә, нигезен салып та, төзеп бетерә алмаса, моны күрүче һәркем: «Бу кеше төзи башлады, әмма тәмамлый алмады», – дип аңардан көләр.

31 Яки, әйтик, бер патша икенче патшага каршы яуга җыена, ди. Үзенең ун мең сугышчысы белән егерме меңлек гаскәргә каршы кузгалган вакытта, дошман белән алышырга көче җитү-җитмәвен башта утырып уйламасмы әллә? 32 Әгәр көче җитми икән, солых шартларын сорар өчен, ул әле ерактагы теге патшага илчеләрен җибәрер.

33 Шулай ук сезнең һәркайсыгыз бар мөлкәтеннән ваз кичмәсә, Минем шәкертем була алмый.

34 Тоз – яхшы нәрсә, әмма ул үзенең тәмен җуйса, аңа яңадан ничек тәм кайтарасың? 35 Ул җир өчен дә, тирес өеме өчен дә яраксызга әйләнә, һәм аны чыгарып ташлыйлар. Колагы булганнар – ишетсен!

15 1 Салым җыючыларның барчасы, гөнаһлылар, Гайсәне тыңлар өчен, янына җыелдылар. 2 Фарисейлар һәм канун белгечләре исә:

– Бу Кеше гөнаһлыларны кабул итә һәм алар белән бергә ашый, – дип сукрандылар.

Югалган сарык турында гыйбрәтле хикәя

3 Шуннан Гайсә аларга әлеге гыйбрәтле хикәяне сөйләде:

4 – Әйтик, берегезнең йөз сарыгы булып, шуларның берсен ул югалтты, ди. Калган туксан тугыз сарыгын болында калдырып, шул югалганын тапканчы эзләмәсме әллә? 5 Ә инде тапкач, шатланып, аны җилкәсенә салып алып кайтыр. 6 Өенә кайткач исә, дусларын һәм күршеләрен чакырып: «Минем белән бергә шатланыгыз, чөнки югалган сарыгымны таптым», – дияр. 7 Сезгә әйтәм: шул рәвешчә, тәүбәне хаҗәтсенмәгән туксан тугыз тәкъвага караганда гөнаһлы бер кешенең тәүбәгә килүенә күкләрдә күбрәк шатланырлар.

Югалган көмеш тәңкә турында гыйбрәтле хикәя

8 Яки ун көмеш тәңкәсе* булып, шуларның берсен югалткан хатынны алыйк: шәм яндырып, идәннәрен себереп, шуны тапканчы җентекләп эзләмәсме әллә

---

* **15:8** *...ун көмеш тәңкәсе...* – Грек телендәге төп нөсхәдә сүзгә-сүз: ун драхма. Бер драхма бер динарга тигез булган.

ул?! – дип сүзен дәвам итте Гайсә. – [9] Ә тапкач, үзенең дусларын һәм күршеләрен чакырып, аларга: «Минем белән бергә шатланыгыз, чөнки мин югалткан акчамны таптым», – дияр. [10] Сезгә әйтәм: Аллаһы фәрештәләре дә тәүбә иткән бер гөнаһлы өчен шулай шатланалар.

Читкә киткән угыл турында гыйбрәтле хикәя

[11] Гайсә сөйләвен дәвам итте:

– Бер кешенең ике углы булган. [12] Шуларның кечерәк дигәне атасына: «Әти, милекнең миңа тиешле өлешен бүлеп бир», – дигән. Атасы үзенең милкен угылларына бүлеп биргән. [13] Берничә көн үткәч, кече углы, үз өлешен сатып, булган акчаны үзе белән алып, ерак илгә чыгып киткән һәм анда, азгынлыкка бирелеп, байлыгын туздырып бетергән. [14] Ул шулай бөтен байлыгын туздырып бетергәннән соң, бу илдә бик каты ачлык башланып, егет мохтаҗлыкта калган. [15] Шуннан ул җирле бер кешегә ялланган, һәм теге аны үзенең басуына дуңгыз көтәргә җибәргән. [16] Егет шулкадәр ачка интеккән, хәтта дуңгызлар ашый торган азыкка да шат буласы икән, ләкин аңа беркем бернәрсә бирмәгән.

[17] Шуннан ул, акылына килеп: «Атамның ялчылары күп, һәм барысының да туйганчы ашарга ризыгы бар, ә мин монда ачка тилмерәм! [18] Хәзер үк атам янына кайтыйм да: „Әти, мин Күктәге Аллаһы каршында һәм синең алдыңда гөнаһ кылдым, [19] инде мин синең углың дип аталырга да лаек түгелмен; ялчыларыңның берсе булырга рөхсәт ит миңа“, – дип әйтим», – дигән дә [20] атасы янына кайтып киткән. Атасы аны, ерактан ук күреп алып, бик кызганган, каршына йөгереп барып кочаклап үпкән. [21] Углы исә аңа: «Әти, мин Күктәге Аллаһы каршында һәм синең алдыңда гөнаһ кылдым, инде синең углың дип аталырга лаек түгелмен», – дигән. [22] Ә атасы үзенең хезмәтчеләренә: «Иң яхшы кием алып килеп, аны киендерегез, бармагына йөзек бирегез, аякларына башмаклар кидерегез. [23] Аннары симертелгән бозауны алып чыгып чалыгыз. Ашыйк һәм күңел ачыйк! [24] Минем бу углым үлгән иде, хәзер терелде, югалган иде – табылды», – дигән, һәм алар бәйрәм итә башлаганнар.

[25] Аның өлкән углы исә бу вакытта кырда булган. Өенә кайтып җитәрәк, ул җырбию тавышлары ишеткән. [26] Хезмәтчеләрнең берсен чакырып: «Бу ни хәл?» – дип сораган. [27] Хезмәтче аңа: «Синең энең кайтты, аның сау-сәламәт әйләнеп кайтуына куанып, атаң симертелгән бозау чалдырды», – дигән. [28] Өлкән угылның моңа ачуы килгән, һәм ул өйгә керергә теләмәгән. Атасы исә, чыгып, аңардан өйгә керүен үтенгән. [29] Әмма атасына җавап итеп, ул: «Менә мин сиңа күпме еллар хезмәт итәм һәм кушканыңны һич үтәми калганым юк, шуңа да карамастан, дусларым белән күңел ачу өчен, синең миңа беркайчан кәҗә бәтие дә биргәнең булмады. [30] Ә инде милкеңне фахишәләр белән туздырып бетергән бу углың кайткач, аның өчен симертелгән бозау чалдыргансың!» – дигән. [31] Атасы исә аңа: «Углым, син һәрвакыт минем белән булдың, минем бөтен нәрсәм – синеке. [32] Шатланырга, күңел ачарга безнең сәбәп бар, чөнки синең энең үлгән иде, ә хәзер терелде, югалган иде – табылды», – дип әйткән.

Ышанычсыз идарәче

16 [1] Ә Үзенең шәкертләренә Гайсә болай дип сөйләде:
– Бер байның хуҗалык белән идарә итүчесе булган. Аның хакында байга: «Милкеңне туздырып бетерә», – дип килеп әйткәннәр. [2] Бай, аны чакырып: «Синең турыда мин нәрсә ишетәм? Эшең хакында хисап бир, чөнки моннан ары син минем хуҗалыгым белән идарә итә алмыйсың», – дигән. [3] Шунда идарәче: «Инде нәрсә эшләргә? Хуҗам мине идарә эшеннән азат итә. Җир казырга көчем юк, хәер сорашырга оялам. [4] Хуҗалык белән идарә итү эшеннән чыгарылгач, кешеләр мине үз йортларына кабул итсеннәр өчен, нәрсә эшләргә кирәген беләм мин», – дип уйлаган да, [5] хуҗасына бурычы булган кешеләрне бер-бер артлы чакырып, беренчесеннән: «Минем хуҗама синең күпме бурычың бар?» – дип сораган. [6] Теге: «Мин аңа йөз үлчәм* май тиешмен», – дигән. Идарәче аңа: «Бурыч кәгазеңне ал да, утырып, тиз генә „илле үлчәм“ дип яз», – дигән. [7] Аннары икенчесеннән: «Ә синең күпме бурычың бар?» – дип сораган. Тегесе: «Йөз мичкә* бодай», – дигән. Идарәче: «Бурыч кәгазеңне ал да „сиксән мичкә“ дип яз», – дигән. [8] Ә хуҗа намуссыз идарәчене тапкырлыгы өчен мактаган. Чөнки бу дәвер кешеләре, үзләре сыманнар белән эш кылганда, яктылык балаларыннан* күпкә тапкыррак. [9] Сезгә әйтәм: җирдәге байлык ярдәмендә үзегезгә дуслар булдырыгыз. Шулай эшләсәгез, байлык беткәч, мәңгелек яшәү урынына кабул ителерсез. [10] Кечкенә нәрсәдә ышанычлы кеше зур нәрсәдә дә ышанычлы булыр, ә кечкенә нәрсәдә ышанычсыз адәм зур нәрсәдә дә ышанычсыз. [11] Шул рәвешле, әгәр сез җирдәге байлык белән ышанычлы эш йөртмисез икән, чын байлыкны сезгә кем әманәт итәр? [12] Әгәр башкалар милке белән ышанычлы эш итмисез икән, үзегезгә аталганны сезгә кем бирер?! [13] Бер кол да ике хуҗага хезмәт итә алмас: берсен ул яратмас, ә икенчесен яратыр; берсенә тугры булыр, ә икенчесен санга сукмас. Аллаһыга да, байлыкка да берьюлы хезмәт итә алмассыз.

Фарисейларга җавап

[14] Акча яратучы фарисейлар, боларны ишетеп, Гайсәнең сүзләреннән көлделәр генә. [15] Әмма Ул аларга болай диде:
– Кешеләр алдында сез үзегезне яхшы итеп күрсәтәсез, ләкин Аллаһы сезнең күңелегезне белә бит; кешеләр югары бәя биргән нәрсә Аллаһы өчен җирәнгечтер. [16] Муса кануны чоры һәм пәйгамбәрләр заманы Чумдыручы Яхъя килгәнче дәвам итте. Хәзер исә Аллаһы Патшалыгы хакында Яхшы хәбәр вәгазь кылына, һәм һәркем шунда омтыла, шунда аяк басарга тырыша. [17] Әмма күк һәм җир юкка чыкканда да, Канунның бер генә сызыгы да юкка чыкмаячак.
[18] Үз хатынын аерып, башка хатынга өйләнүче һәркем зина кыла; ире аерган хатынга өйләнүче дә зина кыла.

---

* **16:6** *Үлчәм* – грекча «бат». Бат – сыеклык үлчәү берәмлеге, 22 л.

* **16:7** *Мичкә* – грекча «кор». Бер кор – 220 л.

* **16:8** *Яктылык балалары* – Раббы юлына аяк басучылар күздә тотыла.

Бай һәм Элгазар

19 Кайчандыр бер бай яшәгән. Ул нәфис җитен һәм куе кызыл тукымадан тегелгән
затлы киемнәр генә кигән һәм һәр көнне зур-зур мәҗлесләр үткәрә торган булган.
20-21 Ә аның капка төбендә, бай табынныннан өстәл астына төшкән сыныкларга
өметләнеп, бөтен тәнен җәрәхәт баскан Элгазар исемле бер фәкыйрь ята, һәм эт-
ләр, килеп, аның яраларын ялап китә икән. 22 Көннәрдән беркөнне әлеге фәкыйрь
вафат булган, һәм фәрештәләр аны Ибраһим пәйгамбәр янына илткәннәр; шуннан
соң бай да үлгән, һәм аны күмгәннәр. 23 Бай кеше, үләләр дөньясында газап чиккән
вакытта, башын күтәреп караган һәм ерактa Ибраһимны, аның янында Элгазарны
күргән. 24 Шунда ул, кычкырып: «Ибраһим атам, шәфкать күрсәтеп, минем янга
Элгазарны җибәрче, бармак башын суга чылатып, телемне суытсын иде, чөнки бу
ялкында шундый газап чигәмен», – дигән. 25 Әмма Ибраһим аңа: «Углым! Исеңә
төшер, син тормышыңда бар рәхәтне татыдың инде, ә Элгазар михнәт чикте; хәзер
исә ул монда юаныч күрә, ә син газап чигәсең. 26 Моннан тыш, безнең белән сез-
нең арада зур упкын, шунлыктан сезнең якка чыгарга теләүче моннан китә алмас,
сезнең яктан да монда беркем аяк баса алмас». 27 Бай исә: «Атам, алайса, зинһар
өчен, Элгазарны атам йортына җибәр, 28 анда минем биш туганым бар, Элгазар
аларны кисәтсен, алар да бу газапларга тарымасын иде», – дигән. 29 Ибраһим аңа:
«Аларның Мусалары һәм пәйгамбәрләре бар, шуларны тыңласыннар», – дип җавап
биргән. 30 Бай исә: «Юк, Ибраһим атам. Менә үлгәннәрдән берәрсе, терелеп, алар
янына барса, бәлки тәүбәгә килерләр иде», – дигән. 31 Ибраһим аңа: «Әгәр алар
Мусаны һәм пәйгамбәрләрне тыңламыйлар икән, берәрсе хәтта үледән терелсә дә,
ышанмаячаклар», – дип җаваплаган.

Гөнаһ, кичерү һәм иман

17 1 Үзенең шәкертләренә Гайсә болай дип сөйләде:
– Гөнаһ кылыр өчен, сәбәпләр һаман туа торыр, әмма кешеләрне гөнаһка
этәрүчегә – кайгы! 2 Шушы кечкенәләрнең берәрсен юлдан яздыручыны, муенына
тегермән ташы асып, диңгезгә ташласалар, аның өчен яхшырак булыр иде. 3 Кылган
гамәлләрегезгә игътибарлы булыгыз. Туганың сиңа карата гөнаһ кылса, аны дусларча шелтәлә, ә инде гаебен танып үкенсә – кичер; 4 сиңа карата көнгә җиде тапкыр
гөнаһ кылып, гөнаһ кылган саен яныңа килеп: «Мин гаепле», – дисә, кичер аны.
5 Хаким Гайсәгә рәсүлләр:
– Иманыбызны арттырсаң иде, – диделәр.
6 Аларга җавап итеп, Ул болай диде:
– Сезнең горчица орлыгы кадәр генә иманыгыз булып, менә бу ефәк агачына:
«Тамырың белән кубып, үзеңне диңгезгә күчереп утырт!», – дип әйтә калсагыз,
ул сезне тыңлар иде. 7 Җир сукалап яки көтү көтеп кырдан кайткан хезмәтчесенә
сезнең кайсыгыз: «Әйдә, тизрәк ашарга утыр», – дип әйтер икән? 8 Киресенчә:
«Миңа кичке аш әзерлә дә, билеңне буып, мин ашап-эчкән вакытта хезмәт күрсәт;
аннары үзең ашап-эчәрсең», – дип әйтмәссезме икән? 9 Кушканны эшләгән хезмәт-
чегезгә рәхмәт әйтеп тормассыз бит. 10 Шулай итеп, сез дә кушканның һәммәсен

башкарганнан соң: «Без бары хезмәтчеләр генә, нәрсә эшләргә тиеш булсак, шуны гына башкардык», – диегез.

Махаулы ун кешенең савыгуы

11 Иерусалимгә барышлый Гайсә Самарея белән Гәлиләя чиге буйлап үтте. **12** Бер авылга кергән вакытта, Аңа махаулы ун кеше очрады. Алар, бер читтә туктап калып:

13 – Гайсә! Остаз! Кызган безне! – дип кычкырдылар.

14 Аларны күрүгә, Ул:

– Барыгыз, руханиларга күренегез, – диде.

Тегеләр китеп бардылар һәм әле юлда чакта ук авыруларыннан арындылар. **15** Арада берсе, үзенең савыгуын күреп, кире әйләнеп килде дә, кычкырып-кычкырып, Аллаһыга дан-шөһрәтләр яудырды; **16** аннары, Гайсәнең аягына егылып, Аңа рәхмәт укыды. Әлеге кеше самареяле иде. **17** Гайсә аңардан:

– Уныгыз да савыкмадымыни?! – дип сорады. – Калган тугызыгыз кайда соң? **18** Аллаһыга рәхмәт белдерү өчен, читтән килгән шушы кешедән башка берсе дә кире әйләнеп кайтмадымыни?

19 Шуннан Гайсә аңа:

– Тор һәм юлыңда бул. Ышануың савыктырды сине, – диде.

Аллаһы Патшалыгының килүе

20 Фарисейлар Гайсәдән:

– Аллаһы Патшалыгы кайчан килер? – дип сорады.

Ул аларга:

– Аллаһы Патшалыгы күзгә күренеп килмәс. **21** Беркем дә: «Менә ул монда» яки «Әнә тегендә», – дип әйтмәс. Чөнки Аллаһы Патшалыгы сезнең арада*, – дип җавап кайтарды.

22 Шәкертләренә мөрәҗәгать итеп, Гайсә:

– Шундый вакыт килер, Адәм Углы көннәренең берсен генә булса да күрергә теләрсез, әмма күрә алмассыз, – диде. – **23** Сезгә: «Кара, Ул анда» яки: «Кара, Ул монда», – дип әйтерләр, ләкин Аны күрергә дип, беркая да торып чапмагыз. **24** Адәм Углының пәйда булуы күкнең бер читеннән икенче читенә кадәр ялтыраган яшен яктысы кебек булыр. **25** Әмма аңарчы Ул күп газаплар чигәргә һәм бүгенге буын тарафыннан кире кагылырга тиеш.

26 Нух заманында ничек булса*, Адәм Углы килер алдыннан да шулай булыр. **27** Ул вакытларда да кешеләр ашаганнар, эчкәннәр, өйләнгәннәр, кияүгә чыкканнар; Нух көймәгә кергән көнгә кадәр шулай дәвам иткән. Шуннан туфан килгән һәм һәммәсен һәлак иткән. **28** Лут заманында да шулай булган: кешеләр ашаганнар, эчкәннәр, алыш-биреш иткәннәр, чәчкәннәр, төзегәннәр. **29** Әмма Лут Сәдүм шәһәреннән чыккан көнне, күктән ут һәм күкерт яңгыры явып, аларның барысын һәлак

---

* **17:21** *...сезнең арада...* – Грек телендәге төп нөсхәдә бу сүзләрне «сезнең эчегездә» дип тә аңларга мөмкин.

* **17:26** Карагыз: «Яратылыш», 6:5-7:1.

иткән. 30 Адәм Углы күренгән көнне дә шулай булачак! 31 Ул көнне өй түбәсендә булган кеше, өендә әйберләре калган икән, аларны алырга өйгә кереп тормасын; кырда булган кеше дә өенә кайтмасын. 32 Лут хатыны белән нәрсә булганны* исегездән чыгармагыз! 33 Җанын саклап калырга тырышкан адәм аны югалтыр; ә инде җанын югалткан адәм аны саклап калыр. 34 Сезгә әйтәм: ул төнне бер түшәктә яткан ике кешенең берсе алыныр, ә икенчесен калдырырлар. 35 Бергәләп ашлык тарткан ике хатынның берсе алыныр, ә икенчесен калдырырлар. [36]* 37 Аның бу сүзләренә каршы шәкертләре:

– Хакимебез, бу хәл кайда булыр? – диделәр.

Ул исә аларга:

– Үләксә кайда булса, үләксә кошлары да шунда җыелыр, – дип җавап бирде.

Тол хатын һәм хөкемче турында гыйбрәтле хикәя

18 1 Беркайчан күңел төшермәскә һәм һәрвакыт дога кылырга кирәклеген искәртү өчен, Үзенең шәкертләренә Гайсә бер гыйбрәтле хикәя сөйләде:

2 – Кайсыдыр шәһәрдә Аллаһыдан курыкмаучы һәм бәндәдән оялмаучы бер хөкемче яшәгән. 3 Шул ук шәһәрдә бер тол хатын да яши икән, һәм ул, һаман саен хөкемче янына килеп: «Дошманымнан яклачы», – дип әйтә икән. 4 Әмма хөкемче әлеге тол хатынның дәгъвасын күпмедер вакыт хәл итәргә ризалашмаган. Аннары, ниһаять, үз-үзенә: «Аллаһыдан курыкмасам һәм бәндәдән оялмасам да, 5 бу тол хатын тынгылык бирмәгәнгә күрә, дәгъвасын хәл итим, мине ялыктырып йөрмәсен», – дигән.

6 – Намуссыз бу хөкемченең нәрсә әйткәнен ишеттегезме? – дип сорады Хаким Гайсә. 7 – Көндез дә, төнлә дә Аллаһыны ярдәмгә чакыручыларны – Үзе сайлаганнарны – Ул әллә якламасмы?! Түзеп тора алырмы?! 8 Сезгә әйтәм: Ул һичбер тоткарлыксыз якларга килер. Әмма Адәм Углы, килгәч, җир йөзендә иман табармы?

Фарисей һәм салым җыючы

9 Үзләрен тәкъва дип санаучы һәм башкаларны түбәнсетүче кайберәүләргә Гайсә шушы гыйбрәтле хикәяне сөйләде:

10 – Ике кеше, дога кылу өчен, Аллаһы йортына кергән: аларның берсе фарисей, ә икенчесе салым җыючы икән. 11 Фарисей, торып, болай дип дога кылган: «Йа Аллаһы! Башкалар кебек талаучы да, алдакчы да, зина кылучы да яки менә бу салым җыючы кебек тә түгел мин. Шуның өчен Сиңа шөкер әйтәм. 12 Атнага ике тапкыр ураза тотам, табышымның уннан бер өлешен гошер сәдакасы итеп бирәм». 13 Читтәрәк басып торган һәм күзләрен күтәреп күккә карарга да батырчылык итмәгән салым җыючы исә күкрәгенә суга-суга: «Йа Аллаһы! Мин гөнаһлыга мәрхәмәтле бул!» – ди икән. 14 Сезгә әйтәм: фарисей түгел, нәкъ менә салым җыючы, Аллаһы каршында аклану табып, өенә кайтып киткән. Чөнки үзен күтәрүче һәркем түбәнсетелер, ә үзен түбәнсетүче – күтәрелер.

---

* **17:32** Карагыз: «Яратылыш», 19:23-26.

* **17:36** Кайбер кулъязмаларда 36 нчы аять тә бар: «Кырда булган ике кешенең берсе алыныр, ә икенчесен калдырырлар».

Гайсәнең балаларны фатихалавы

15 Гайсә, орынып, фатихасын күндерсен өчен, кайберәүләр Аның янына сабый
балаларын да алып килделәр. Шәкертләре исә, моны күреп, әлеге кешеләрне шел-
тәләргә тотындылар. 16 Ә Гайсә, балаларны Үз янына чакырып алып:
– Балаларга Минем янга килергә ирек бирегез, комачауламагыз аларга, чөнки
Аллаһы Патшалыгы менә шушындыйларныкы. 17 Хак сүз әйтәм сезгә: Аллаһы
Патшалыгын балалар кебек кабул итмәгән кеше анда кермәячәк, – дип әйтте.

Гайсә һәм бер бай

18 Башлыкларның берсе Гайсәдән:
– Игелекле Остаз! Мәңгелек тормышка ия булыр өчен, миңа нәрсә эшләргә
кирәк? – дип сорады.
19 Гайсә аңа:
– Нигә син Мине игелекле дип атыйсың? Аллаһыдан башка һичкем игелекле
түгел. 20 Аның әмерләрен син беләсең: зина кылма, кеше үтермә, урлашма, ялган
шаһитлык бирмә, атаң белән анаңны хөрмәт ит*, – диде.
21 Ә башлык:
– Мин боларның барысын яшьтән үк үтәп киләм, – дип җавап бирде.
22 Моны ишеткәч, Гайсә аңа:
– Сиңа тагын бер нәрсә җитми: булган бар нәрсәңне сат та фәкыйрьләргә өләш,
шулай эшләсәң, күктәге хәзинәгә ия булырсың. Аннары яныма кил һәм Миңа
ияр, – дип әйтте.
23 Теге кеше, бу сүзләрне ишетеп, кайгыга калды, чөнки байлыгы бик зур иде.
24 Гайсә, аның пошаманга калуын күреп:
– Байлыгы булганнарга Аллаһы Патшалыгына керү ничек кыен! – диде. – 25 Бай
кешегә Аллаһы Патшалыгына керүгә караганда, дөягә энә күзе аша үтү җиңелрәк.
26 Бу сүзләрне ишетүчеләр:
– Алай булгач, кем генә котыла алыр соң?! – дип сорады.
27 – Кешеләр өчен мөмкин булмаган нәрсә Аллаһы өчен мөмкиндер, – диде
Гайсә.
28 Петер исә:
– Менә, булган бар нәрсәбезне калдырып, без Сиңа иярдек, – диде.
29 Гайсә аларга:
– Хак сүз әйтәм сезгә: Аллаһы Патшалыгы хакына йортын яки хатынын, агай-
энеләрен, ата-анасын яки балаларын калдырган һәркем, 30 бу дөньяның үзендә
күп мәртәбә артыгы белән алып, киләчәк дөньяда мәңгелек тормышка ия була-
чак, – диде.

Гайсәнең янә Үз үлеме хакында әйтүе

31 Гайсә, унике шәкертен Үз янына чакырып алып, аларга әйтте:

---

* **18:20** Карагыз: «Чыгыш», 20:12-16; «Канун», 5:16-20.

– Без Иерусалимгә якынлашып киләбез, һәм биредә Адәм Углы хакында пәйгамбәрләр тарафыннан язылганның һәммәсе тормышка ашачак. 32 Аны мәҗүсиләр кулына тапшырырлар, алар Аны мыскыл итәрләр, хурларлар һәм Аңа төкерерләр; 33 Аны камчы белән суктырырлар һәм үтерерләр. Әмма өченче көнгә Ул үледән терелеп торыр.

34 Әмма шәкертләр бу сүзләрдән бернәрсә дә аңламадылар; әлеге сүзләрнең мәгънәсе аларга яшерен булып калды, һәм алар әйтелгәннәргә төшенмәделәр.

Гайсәнең сукыр хәерчене савыктыруы

35 Гайсә Әрихәгә якынлашып килгәндә, бер сукыр юл буенда хәер сорашып утыра иде. 36 Янәшәсеннән бик күп кешеләр үтеп барганны ишетеп, ул:

– Нишлиләр анда? – дип сорады.

37 Аңа:

– Насаралы Гайсә үтеп бара, – диделәр.

38 Шунда ул:

– Давыт Углы Гайсә! Кызган мине! – дип кычкырып җибәрде.

39 Төркем алдыннан баручылар аны тыймакчы булдылар, әмма ул, тагын да катырак итеп:

– Давыт Углы! Кызган мине! – дип кычкырды. 40 Гайсә, туктап, аны алып килергә кушты. Сукыр адәм Аның янына килгәч, Ул аңардан:

41 – Син миннән нәрсә көтәсең? – дип сорады.

Теге Аңа:

– Әфәндем! Күзләрем күрсә иде, – диде.

42 Гайсә аңа:

– Күзләреңә күрсен! Сине ышануың савыктырды, – диде.

43 Теге адәм шундук күрә башлады, һәм ул, Аллаһыны данлап, Гайсә артыннан иярәп китте. Шушы хәлне күргән бар кеше Аллаһыга мактау яудырды.

Зәкәйнең котылуы

19 1 Гайсә, Әрихәгә җитеп, шәһәр буйлап барганда, 2 салым җыючылар башлыгы Зәкәй атлы бер бай адәм, 3 Аның ниндирәк кеше икәнен бик тә күрәсе килеп, ләкин буе кыска булу сәбәпле халык арасыннан Аны һич күрә алмаганга, 4 йөгереп, алгарак узды да Гайсә үтәсе юл буенда үскән кыргый инҗир агачына менеп утырды. 5 Шул турыга җиткәч, Гайсә югары күтәрелеп карады да:

– Зәкәй, төш тизрәк, бүген Мин синең өеңдә тукталырга тиешмен, – диде.

6 Теге тиз генә төште һәм Аны, шатланып, өендә кабул итте. 7 Бу хәлне күрүчеләрнең барысы:

– Шул гөнаһлы адәмнең өенә кереп кунагы булды! – дип ризасызлык белдерде.

8 Зәкәй исә, торып, Хаким Гайсәгә:

– Әфәндем! Милкемнең яртысын фәкыйрьләргә өләшәм, инде кемне дә булса алдаганмын икән, аңа дүртләтә кайтарып бирермен, – диде.

9 – Бүген шушы гаиләгә котылу килде – әлеге кеше дә Ибраһим нәселеннәндер. 10 Адәм Углы югалганны эзләп табар һәм коткарыр өчен килде бит.

Хезмәтчеләргә бирелгән акчалар турында гыйбрәтле хикәя

11 Гайсә, сүзен дәвам итеп, боларны тыңлап торган халыкка тагын бер гыйбрәтле хикәя сөйләде, чөнки Ул Иерусалимгә якын иде инде, һәм кешеләр, тиздән Аллаһы Патшалыгы күренергә тиеш, дип уйладылар. **12** Гайсә болай диде:

– Затлы нәселдән булган бер кеше, патшалыкны кабул итү өчен, ерак илгә киткән. Аннары ул әйләнеп кайтырга тиеш булган. **13** Юлга чыкканчы, ул, ун хезмәтчесен чакырып, аларның һәрберсенә йөз динар акча* биргән һәм: «Мин кайтканчы, шушы акчаларны табыш китерерлек итеп әйләнешкә кертегез», – дигән. **14** Ләкин ватандашлары, аны яратмау сәбәпле: «Безнең өстән патшалык итүеңне теләмибез», – дип, аның эзеннән илчеләр җибәргәннәр.

15 Теге, ерак илдә патшалыкны кабул итеп кабат үз иленә әйләнеп кайткач, акча биргән теге хезмәтчеләренең күпме табыш алуларын белү өчен, аларны үз янына чакырырга кушкан. **16** Беренчесе, килеп: «Хуҗам, син биргән акча ун тапкыр артыграк табыш китерде», – дигән. **17** Хуҗасы аңа: «Бик әйбәт, син – минем яхшы хезмәтчем. Кечкенә генә нәрсәдә ышанычлы булганың өчен, ун шәһәр синең кул астында булсын», – дигән. **18** Икенчесе, килеп: «Хуҗам, син биргән акча биш тапкыр артыграк табыш китерде», – дигән. **19** Хуҗасы аңа да: «Мин сине биш шәһәр өстеннән башлык итәрмен», – дигән. **20-21** Ә өченчесе, килеп, болай дигән: «Хуҗам, менә син биргән акча, сиңнән курыкканга, мин аны кулъяулыкка төреп саклап тоттым. Син кырыс кеше бит: үзең куймаган нәрсәне аласың, чәчмәгәнне урасың». **22** Хуҗасы аңа: «Әй яраксыз хезмәтче! Әйткән сүзләреңә карап, мин сиңа хөкем чыгарам. Минем кырыс булуымны, үзем куймаган нәрсәне алуымны, үзем чәчмәгәнне уруымны белгәч, **23** ни өчен соң мин биргән акчаны әйләнешкә кертмәдең? Шулай эшләсәң, кайткач, аңардан табыш алган булыр идем», – дигән. **24** Шуннан ул янындагыларга: «Акчаны аңардан алыгыз да ун тапкыр артыграк табыш алган хезмәтчегә бирегез», – дип әйткән. **25** Тегеләр аңа: «Хуҗам! Аның акчасы болай да ун тапкыр артыграк бит инде», – дигәннәр. **26** Ә ул аларга болай дип җавап биргән: «Сезгә әйтәм: кемдә бар булса, аңа тагын бирелер, ә кемдә юк икән, аның булган нәрсәсе дә тартып алыныр. **27** Ә инде үзләре өстеннән патшалык итүемне теләмәгән дошманнарымны монда китерегез һәм күз алдымда үтерегез».

Гайсәнең тантана белән Иерусалимгә керүе

28 Шул сүзләрдән соң Гайсә Иерусалимгә таба юлын дәвам итте. **29-30** Зәйтүнтау итәгендә урнашкан Бәйт-Фәги һәм Бәйт-Әния авылларына якынлашкач, Ул:

– Каршыгыздагы авылга барыгыз; анда кергәч, моңарчы һичкем атланмаган, бәйдәге яшь ишәкне күрерсез; шуны, бәйдән ычкындырып, монда алып килегез, – дип, шәкертләренең икесен Үзеннән алдан җибәрде. **31** – Әгәр берәрсе

---

* **19:13** *Йөз динар акча* – грекча: мна. Бер мна 100 динарга, димәк, эшченең 100 көнлек хезмәт хакына тигез.

сездән: «Нигә аны бәйдән ычкындырасыз?» – дип сораса, аңа: «Безнең Хуҗага кирәк ул», – дип әйтегез.

32 Ике шәкерт китте, һәм барысы да Гайсә әйткәнчә булып чыкты. 33 Яшь ишәкне бәйдән ычкындырган вакытта, ишәкнең хуҗалары алардан:

– Нигә сез ишәкне бәйдән ычкындырасыз? – дип сорадылар.

34 Тегеләр исә:

– Хуҗага кирәк ул, – дип җавап бирделәр.

35 Ишәкне Гайсә янына алып килделәр; өс киемнәрен ишәкнең сыртына салып, аның өстенә Гайсәне атландырдылар. 36 Гайсә ишәк өстендә барган чакта, кешеләр Аның юлына өс киемнәрен җәйделәр. 37-38 Ә инде Гайсә Зәйтүн тавыннан төшә торган юлга якынлашкач, Күп санлы шәкертләре, үзләре күргән барлык могҗизалар өчен шатланышып, кычкырып-кычкырып, Аллаһыга дан-мактау яудыра башладылар:

«Раббы исеменнән килүче Патша мөбарәктер!*
Күкләрдә – тынычлык, югарыда дан-шөһрәт!»

39 Халык арасыннан кайбер фарисейлар шунда Гайсәгә:

– Остаз! Шәкертләреңне тый! – диде.

40 Әмма аларга җавап итеп, Ул:

– Сезгә шуны әйтәм: алар тынып калсалар, ташлар кычкыра башлаячак, – диде.

Гайсәнең Иерусалим язмышын кайгыртып елавы

41 Иерусалимгә якынлашып, шәһәргә карашын ташлагач, аның язмышын кайгыртып, Гайсәнең күзләренә яшь килде.

42 – Ичмасам шушы көндә син тынычлык өчен ниләр кирәклеген белсәң иде! – диде Ул. – Әмма хәзергә синең күзләреңә өчен бу яшерендер. 43 Синең өчен шундый көннәр килер, дошманнарың, әйләнә-тирәңә чокырлар казып, туфраклар өеп, сине чолгап алырлар һәм һәр тарафтан кысарлар. 44 Сине җимереп, халкыңны кырып бетererләр, таш өстендә таш калдырмаслар, чөнки син яныңа Аллаһы килеп шәфкать күрсәткән вакытны белмәдең.

Аллаһы йорты – дога кылу йорты

45 Аллаһы йортына кергәч, Гайсә андагы сатучыларны куып чыгара башлады.

46 – Изге язмада: «Минем Йортым дога кылу йорты булачак»*, – дип язылган, ә сез аны юлбасарлар оясына әйләндергәнсез*, – диде Ул.

47 Гайсә һәркөнне Аллаһы йортында гыйлем бирде. Ә баш руханилар, канун белгечләре һәм халык башлыклары Аны һәлак итү юлларын эзләделәр, 48 әмма бу эшне ничек башкарып чыгарга икәнен һич уйлап таба алмадылар, чөнки Гайсәнең һәр сүзен йотлыгып тыңлаган халык һәрчак Аның янында булды.

---

* **19:37-38** Карагыз: «Зәбур», 117:26.

* **19:46** Карагыз: «Ишагыйя», 56:7.

* **19:46** Карагыз: «Иремия», 7:11.

Гайсәгә бирелгән хокук һәм вәкаләт турында сорау

20 [1] Көннәрдән беркөнне Аллаһы йортында, Яхшы хәбәрне бәян итеп, халыкка
гыйлем биргән вакытта, Гайсә янына өлкәннәр белән бергә баш руханилар
вә канун белгечләре килделәр һәм:
[2] – Әйт әле безгә, бу эшләрне кылырга Сиңа кем хокук бирде, андый вәкаләт
Синдә кемнән? – дип сорадылар.
[3] Аларга җавап итеп, Ул:
– Мин дә сезгә бер сорау бирәм, әйтегез әле: [4] Суга чумдыру хокукы Яхъяга
күктән бирелгәнме әллә кешеләрдәнме? – дип сорады.
[5] Тегеләр:
– «Күктән», – дип әйтсәк, Ул: «Ә ни өчен Яхъяга ышанмадыгыз?» – дияр. [6] Ә
инде: «Кешеләрдән», – дип әйтсәк, халык безне таш атып үтерер, чөнки алар Яхъя-
ның пәйгамбәр булуына ышана, – дип үзара фикерләштеләр дә, – [7] кайдан икәнен
белмибез, – дип җавап бирделәр.
[8] Гайсә аларга:
– Алай булгач, Мин дә сезгә боларны эшләргә кем хокук биргәнне әйтмим, – диде.

Йөзем үстерүче явызлар хакында гыйбрәтле хикәя

[9] Шуннан соң Ул халыкка менә шушы гыйбрәтле хикәяне сөйләде:
– Бер кеше йөзем бакчасы утырткан һәм аны йөзем үстерүчеләргә куллану өчен
биреп, озак елларга чит якларга китеп барган. [10] Уңыш җыяр вакыт җиткәч, ул,
үзенә тиешле өлешне бирсеннәр дип, хезмәтчесен йөзем үстерүчеләр янына озат-
кан; ләкин йөзем үстерүчеләр аны, кыйнап, буш кул белән кайтарып җибәргәннәр.
[11] Аннары ул икенче хезмәтчесен юллаган; ләкин аны да, кыйнап һәм мыскыл итеп,
бернәрсәсез кайтарып җибәргәннәр. [12] Ул өченче хезмәтчесен юллаган; ләкин аны
да яралап куып чыгарганнар.
[13] Шуннан йөзем бакчасының хуҗасы болай дип уйлаган: «Инде нәрсә эшләргә? Сө-
екле углымны җибәрим әле, бәлки аңа хөрмәт күрсәтерләр». [14] Әмма йөзем үстерүчеләр,
аны күргәч, үзара: «Варис бит бу! Әйдәгез, үтерик аны, һәм аңа каласы мирас милке
безнеке булыр», – дип киңәшләшкәннәр дә [15] бакчадан чыгарып атып үтергәннәр.
Инде йөзем бакчасының хуҗасы алар белән ни эшләр? [16] Ул, әйләнеп кайтып,
йөзем үстерүчеләрне үтерер дә йөзем бакчасын башкаларга бирер.
Моны тыңлаучылар исә:
– Алай була күрмәсен! – диештеләр.
[17] Әмма Гайсә, аларның күзенә туры карап:
– Изге язмада:

«Төзүчеләр яраксыз дип тапкан таш
иң мөһим почмак ташына әйләнде»*, –

дип язылганнар алайса нәрсә аңлата соң? – дип сорады. – [18] Бу ташка абынган
һәркем чәлпәрәмә киләчәк; таш кемнең дә булса өстенә төшсә, сытачак.

---

* **20:17** Карагыз: «Зәбур», 117:22.

19 Баш руханилар һәм канун белгечләре, әлеге гыйбрәтле хикәянең үзләре турында икәнен аңлап, Аны шундук кулга алырга теләделәр, әмма халыктан куркып туктап калдылар.

Кайсарныкын – кайсарга

20 Шуннан алар, Гайсә артыннан күзәтә башлап, янына үз адәмнәрен җибәрделәр. Гайсәне идарәче кулына, аның хөкеменә тотып бирү өчен, үзләрен ихлас күңелле итеп күрсәткән булып, Аңардан бәйләнерлек берәр сүз әйттерергә тырыштылар.

21 – Остаз! – диде алар. – Без сүзләреңнең һәм Син биргән гыйлемнең хаклыгын, кешене кешедән аермавыңны, хакыйкать кушканча Аллаһы юлына өйрәтүеңне беләбез. 22 Әйт әле безгә шуны: кайсарга салым түләргә рөхсәт ителәме безгә әллә юкмы?

23 Гайсә, аларның мәкерле ниятләрен сизеп:

24 – Миңа бер динарлык тәңкә күрсәтегез әле. Монда кемнең сурәте төшерелгән, кемнең исеме сугылган? – диде.

– Кайсарныкы, – дип җавап бирде тегеләр.

25 – Шулай булгач, кайсарныкын – кайсарга, Аллаһыныкын Аллаһыга бирегез, – диде Гайсә.

26 Гайсәнең халык алдында сөйләгән сүзләрендә алар бәйләнерлек бернәрсә дә таба алмадылар һәм, Аның җавабына хәйран калып, тынып калдылар.

Үледән терелү турындагы сорау

27 Аннары Гайсә янына үләләрнең терелүен инкяр итүче [c]саддукейлардан берничәсе килеп, Аңа болай диде:

28 – Остаз! Канунда Муса безгә: «Әгәр берәүнең ир туганы үлеп китеп, хатыны баласыз калса, шул кеше әлеге тол хатынны үзенә алсын, бертуган кардәшенең нәселен дәвам иттерсен»*, – дип язган. 29 Шуннан килеп, бертуган җиде ир кардәш бар иде. Шуларның беренчесе, хатын алып, балалары булмыйча үлеп киткән. 30 Ул хатынга икенчесе дә, 31 өченчесе дә, шул рәвешле, җидесе дә өйләнгәннәр, әмма барысы да бала калдырмыйча үлеп киткәннәр. 32 Ахырда хатын да дөнья куйган. 33 Шулай булгач, үләләр терелгән вакытта, ул кайсысының хатыны булачак соң? Җидесе дә аның ире булган бит!

34 Гайсә аларга болай дип җавап бирде:

– Бу дөнья кешеләре өйләнәләр дә, кияүгә дә чыгалар. 35 Ә инде үледән терелергә һәм киләчәк дөньяда яшәргә лаек булганнар өйләнмәсләр дә, кияүгә дә чыкмаслар. 36 Алар инде үлә дә алмаячаклар, чөнки фәрештәләр сыман булырлар. Алар Аллаһы балаларыдыр, чөнки Аллаһы аларны үледән терелтте. 37 Ә инде янып торган күгән куагы турында сөйләгәндә, Муса үзе дә, Раббыны «Ибраһим Алласы, Исхак Алласы һәм Ягъкуб Алласы»* дип атап, үләләрнең терелүен күрсәткән. 38 Аллаһы – үләләр Алласы түгел, Ул тереләрнеке, Аның өчен барысы да тере бит.

---

* **20:28** Карагыз: «Канун», 25:5-6.

* **20:37** Карагыз: «Чыгыш», 3:6.

39 Канун белгечләренең кайберләре бу сүзләргә каршы:
– Остаз! Яхшы әйттең, – диде.
40 Шуннан соң алар Гайсәдән бернәрсә турында да сорарга батырчылык итмәделәр.

Мәсих һәм Давыт

41 Аннары Гайсә аларга болай диде:
– Ни өчен кешеләр: «Мәсих – Давыт Углы», – дип әйтә? 42-43 Зәбур китабында бит Давыт үзе әйтә:

«Раббы минем Хакимемә:
„Дошманнарыңны Синең аяк астына
баскыч басмасы итеп түндергәнче,
Минем уң ягымда утыр“, – ди»*.

44 Димәк ки, Мәсихне Давыт «Хакимем» дип атый. Алай икән, Мәсих ничек итеп Давытның Углы була алсын?

Гайсәнең канун белгечләре турында искәртеп куюы

45 Бар халык Гайсә сөйләгәннәрне тыңлап торган чакта, Ул, шәкертләренә төбәп, болай диде:
46 – Өсләренә озын киемнәр киеп, мәйданнарда үзләрен ихтирам белән сәламләгәнне, гыйбадәтханәләрдә – дәрәҗәле урыннарда, мәҗлесләрдә түрдә утыруны сөюче канун белгечләреннән сак булыгыз! 47 Алар, хәйләләп, тол хатыннарның йортларын тартып алалар, кешеләр күрсен дип, озак итеп дога кылалар. Андыйларны иң каты хөкем көтәдер.

Тол хатынның бүләге

21 1 Сәдака сандыгына байларның сәдака салуына күз төшереп, Гайсә 2 бер фәкыйрь тол хатынның да ике данә вак акча салуын күрде һәм:
3 – Хак сүз әйтәм сезгә: бу фәкыйрь тол хатын башкаларга караганда күбрәк салды, – диде. – 4 Чөнки тегеләр барысы да Аллаһыга үзләреннән артканны бүләк итте, ә бу ярлы хатын яшәү өчен кирәк булганның бөтенесен бирде.

Аллаһы йортының җимерелүе

5 Берәүләрнең Аллаһы йортының затлы ташлар һәм Аллаһыга багышланган бүләкләр белән бизәлүе хакында сөйләп торуын ишетеп, Гайсә:
6 – Шундый көннәр килер, сез биредә күргән бар нәрсә җимереләчәк, таш өстендә таш калмаячак! – диде.

Ахыр заман билгеләре

7 Шунда Аңардан:
– Остаз! Бу хәлләр кайчан булыр? Аларның тиздән буласын нинди билге-ишарә аша белербез? – дип сорадылар.

---

* **20:42-43** Карагыз: «Зәбур», 109:1.

8 – Карагыз аны, алдамасыннар үзегезне, – диде Гайсә аларга, – чөнки күпләр, килеп, үзләрен Минем исем белән атарлар һәм: «Мин – Ул!», «Вакыты җитте!» – диярләр. Андыйларга иярмәгез! 9 Сугышлар һәм чуалышлар хакында ишеткәндә, куркуга калмагыз. Башта шушы вакыйгалар булып узарга тиеш, ләкин бу әле иң ахыры дигән сүз түгел.

10 Халык – халыкка каршы, патшалык патшалыкка каршы чыгар, – дип сүзен дәвам итте Ул. – 11 Төрле урыннарда көчле җир тетрәүләр, ачлык, үләт зәхмәте булыр, күктә куркыныч күренешләр һәм бөек галәмәтләр күренер. 12 Әмма әлеге хәлләргә кадәр сезне кулга алырлар һәм эзәрлекләрләр, хөкем итү өчен, гыйбадәтханәләргә алып барырлар һәм зинданнарга утыртырлар. Минем исемем аркасында сезне патшалар һәм идарәчеләр алдына алып барырлар. 13 Шунда сез, форсаттан файдаланып, Минем хакта шаһитлык бирә алырсыз. 14 Үзебезне ничек якларбыз, дип, алдан борчылып тормагыз. 15 Чөнки Мин сезгә шундый сүзләр һәм гакыл бирермен ки, дошманнарыгызның берсе дә сезгә каршы чыга һәм каршы тора алмас. 16 Хәтта ата-аналарыгыз, агай-энеләрегез, кардәшләрегез, дусларыгыз да сезгә хыянәт итәрләр, кайберләрегезне үтererләр дә. 17 Минем аркада барысы да сезгә нәфрәт белән карар. 18 Тик шулай да башыгыздагы чәч бөртеге дә югалмас. 19 Түзем булыгыз – һәм тормышыгызны саклап калырсыз.

Иерусалимнең җимерелүе турында

20 Иерусалимне гаскәрләр камавын күргәндә, белеп торыгыз: аның харап булыр вакыты инде бик якын. 21 Шул чакта Яһүдиядә булганнар тауларга качсын; шәһәрдәгеләр аннан чыксын; авыл тирәсендәгеләр шәһәргә кермәсен. 22 Чөнки ул көннәр – үч алу көннәре, һәм шул көннәрдә Изге язмада язылганнарның барысы да тормышка ашыр. 23 Ул көннәрдә авырлы булган һәм бала имезгән хатыннарга – кайгы! Чөнки бу илне – зур афәт, халыкны зур нәфрәт көтә: 24 берәүләр кылычтан узар, икенчеләрне, әсир итеп, барча халыклар арасына таратып-сибәрләр; һәм ят халыклар дәвере тәмамланганчы, алар Иерусалимне таптап йөрерләр.

Адәм Углының килүе турында

25 Кояш, ай вә йолдызларда гаҗәеп галәмәтләр булыр, ә җир йөзендә яшәүче халыклар өметсезлеккә бирелер һәм диңгез шавыннан, котырынган дулкыннардан котлары алыныр. 26 Галәмгә киләсе афәтләрне көтеп, кешеләр куркудан аңнарын югалтыр, чөнки күк җисемнәре дә тетрәнеп куяр. 27 Шулвакыт болыт эчендә бөек кодрәт вә дан белән килүче Адәм Углын* күрерләр. 28 Бу вакыйгалар гамәлгә аша башлагач, курыкмыйча тураеп басыгыз, башларыгызны күтәрегез, чөнки котылуыгыз инде якын.

Инҗир агачы хакында гыйбрәтле сүзләр

29 Гайсә аларга бер гыйбрәтле сүз сөйләде:

– Инҗир агачына һәм башка агачларга карагыз: 30 аларның яфрак яра башлаганын күреп, сез тиздән җәй җитәсен беләсез. 31 Монда да нәкъ шулай: бу хәлләрнең

---

* 21:27 Карагыз: «Даниил», 7:13.

гамәлгә ашуын күргәндә, сез Аллаһы Патшалыгының инде якын булуын белерсез.
32 Хак сүз әйтәм сезгә: болар һәммәсе гамәлгә ашканчы, бүгенге буын әле юкка чыкмас. 33 Күк һәм җир юкка чыгар, әмма Минем сүзләрем һичкайчан юкка чыкмас.

Уяу булыгыз

34-35 Карагыз аны, тамак ягын кайгырту, эчкечелек вә тормыш мәшәкатьләре сезнең белән идарә итмәсен, ул көн, тозак кебек, сезгә көтмәгәндә килмәсен. Чөнки ул көн җир йөзендә яшәүче һәр кешегә киләчәк. 36 Шулай итеп, һәрчак уяу булыгыз, киләсе бәла-казалардан котылырга һәм Адәм Углы каршына килеп басарга көчегез җитсен өчен, дога кылыгыз.

37 Көндезләрен Гайсә Аллаһы йортында халыкка гыйлем бирде, ә кич җитүгә, Зәйтүн тавына китеп, төннәрен шунда үткәрде. 38 Таң атуга, бар халык, Аны тыңлар өчен, Аллаһы йортына килде.

Гайсәне үтерү ният

22 1 Котылу бәйрәме, икенче төрле әйткәндә, Төче күмәч бәйрәме якынлашып килгән көннәр иде. 2 Баш руханилар һәм канун белгечләре, халыктан курыкканга күрә, яшертен генә Гайсәдән котылу әмәлен эзләделәр.

3 Шунда унике шәкертнең берсенә – Искариот кушаматлы Яһүдәнең эченә шайтан керде, 4 һәм ул, баш руханилар вә Аллаһы йортының каравыл башлыклары янына барып, Гайсәне алар кулына тапшыру хакында сөйләште. 5 Тегеләр, бу хәлгә бик шатланып, аңа акча бирергә булдылар. 6 Яһүдә аларның тәкъдиме белән ризалашты һәм халыкка сиздермичә Гайсәне алар кулына тапшыру өчен, җай чыкканны көтеп йөри башлады.

Котылу бәйрәме хөрмәтенә табын әзерләү

7 Төче күмәч бәйрәме (Котылу бәйрәме) хөрмәтенә бәрән чала торган көн җитте.
8 Гайсә:

– Барыгыз, безгә Котылу бәйрәме хөрмәтенә табын әзерләгез, – дип, Петер белән Яхъяга йомыш йөкләде.

9 – Кайда әзерләвебезне телисең? – дип сорады алар Аңардан.

10 – Шәһәргә аяк басуга, сезгә су чүлмәге күтәргән бер кеше очрар, – дип җавап кайтарды Гайсә. – Аның артыннан барыгыз да, ул кергән өйгә кереп, 11 йорт хуҗасына: «Остазыбыз сиңнән: „Котылу бәйрәме ашын шәкертләрем белән кайсы бүлмәдә ашыйк?“ – дип сорый», – дип әйтегез. 12 Ул сезгә өске каттагы җыештырылган зур бүлмәне күрсәтер, шунда әзерләгез.

Гайсәнең Котылу бәйрәме ризыгын соңгы тапкыр ашавы

13 Шәкертләр киттеләр, һәм бар нәрсә Гайсә әйткәнчә булып чыкты; бәйрәм табынын алар шунда әзерләделәр. 14 Аш вакыты җиткәч, Гайсә рәсүлләр белән бергә табын янына утырды.

15 – Газапларга дучар ителгәнче, Котылу бәйрәме табынында сезнең белән утырып ашарга шундый теләгән идем! – диде аларга Гайсә. – 16 Сезгә әйтәм: Аллаһы

Патшалыгында Котылу бәйрәменең чын мәгънәсе ачыкланганчы, Мин инде бәйрәм ашы ашамаячакмын.

17 Ул касәне алды да шөкрана кылганнан соң аларга сузып:

– Алыгыз, үзара бүлешеп эчегез, – диде. – 18 Сезгә әйтәм: Аллаһы Патшалыгы килмичә, Мин инде йөзем шәрабы эчмәячәкмен.

19 Аннары Гайсә икмәк алды да шөкрана кылып сындырды һәм:

– Бу сезнең хакка бирелә торган тәнемдер. Мине искә алу өчен, шулай эшләгез, – дигән сүзләр белән шәкертләренә бирде.

20 Аштан соң Гайсә янә касәне алып:

– Менә бу касә сезнең хакка түгелә торган каным белән расланган яңа килешүдер, – диде. – 21 Әмма Миңа хыянәт итүченең кулы Минем кулым белән бергә шушы өстәлдәдер. 22 Хәер, алдан ничек билгеләнгән булса, Адәм Углы шул юл белән бара; ләкин Аңа хыянәт итүчегә ни кайгы!

23 Шәкертләре:

– Безнең арада кайсыбыз мондый гамәл кылыр икән? – дип, бер-берсеннән сораша башладылар.

Иң бөеге кем?

24 Шуннан алар, арада кайсыбыз бөегрәк саналырга тиеш, дип бәхәсләшергә тотындылар. 25 Гайсә исә аларга болай диде:

– Патшалар халык өстеннән хакимлек итәләр, һәм әлеге идарә итүчеләр «яхшылык кылучылар» дип аталалар. 26 Сездә исә алай булмасын: иң олы дип саналганы – кече, башлык булганы хезмәтче кебек булсын. 27 Чөнки кем олырак: өстәл янында утыручымы әллә аңа хезмәт итүчеме? Өстәл янында утыручы түгелме соң? Ә менә сезнең арада Мин хезмәт итүче кебек!

28 Мин узган барлык сынауларда сез һәрчак янәшәмдә булдыгыз. 29 Шул сәбәпле, Атам Миңа ышанып тапшырган кебек, Мин дә сезгә патшалык итү хокукын тапшырам. 30 Сез Минем Патшалыгымдагы табында ашаячаксыз, эчәчәксез һәм, Исраилнең унике ыругы белән идарә итәр өчен, тәхетләрдә утырачаксыз.

Петернең ваз кичәсен Гайсәнең алдан әйтүе

31 Гайсә шунда Петергә:

– Шимун, Шимун! Менә шайтан сезне бодай җилгәргән кебек җилгәрергә рөхсәт алды, – диде. – 32 Әмма син иманыңны югалтмасын дип, Мин синең өчен дога кылдым; син кабат Миңа әйләнеп кайткач, имандашларыңны ныгыт.

33 Петер Аңа:

– Хакимем! Мин Синең белән зинданга да, үлемгә дә барырга әзермен, – дип җавап кайтарды.

34 Әмма Гайсә аңа:

– Петер, сиңа әйтәм: бүген әтәч кычкырып бетергәнче, Минем белән таныш булуыңны син өч тапкыр инкяр итәчәксең, – диде.

35 Аннары шәкертләреннән:

– Мин сезне янчыксыз, биштәрсез, башмаксыз килеш юлга озаткан чакта, сезнең берәр нәрсәгә ихтыяҗыгыз булдымы? – дип сорады.

– Һичбер нәрсәгә булмады, – дип җавап бирде тегеләр.

36 – Әмма хәзер, – диде Гайсә аларга, – янчыгы булганы аны үзе белән алсын, биштәрен дә алсын; ә янчыгы булмаганы өс киемен сатсын да кылыч сатып алсын. 37 Чөнки сезгә әйтәм, Изге язмадагы «Ул җинаятьчеләр исәбенә кертелде»* дигән сүзләр Минем тормышта урын алырга тиеш. Минем хакта язылганнар тормышка ашу алдында.

38 Шәкертләре Аңа:

– Хакимебез! Менә безнең ике кылычыбыз бар, – диде.

Ул исә аларга:

– Бу турыда җитте! – диде.

Гайсәнең Зәйтүн тавында дога кылуы

39 Гайсә, өеннән чыгып, гадәтенчә Зәйтүн тавына юнәлде; Аның артыннан шәкертләре дә иярде. 40 Барып җиткәч, Ул аларга:

– Вәсвәсәгә дучар булмас өчен, дога кылыгыз, – диде.

41 Үзе алардан таш атар арага читкәрәк китте дә, тезләнеп, дога кылырга тотынды:

42 – И-и Атам! Син ихтыяр кылып, бу газаплар касәсе Мине читләтеп үтсә иде. Хәер, Мин теләгәнчә түгел, Син теләгәнчә булсын.

[43 Шулвакыт Аның янына күктән бер фәрештә иңеп, Аңа ныклык бирде. 44 Күңеле газапланганга, Ул аеруча тырышып дога кылды; Аңардан, җиргә тамган кан тамчылары кебек, тир акты.]* 45 Догасын тәмамлаганнан соң, Ул шәкертләре янына килде һәм аларның кайгыдан талчыгып йоклап ятуларын күрде.

46 – Нигә йоклап ятасыз сез? – диде Ул. – Торыгыз һәм, вәсвәсәгә дучар булмас өчен, дога кылыгыз.

Гайсәне кулга алу

47 Ул әле әйтеп тә бетермәде, алар янына бер төркем кеше килеп җитте, иң алдан унике шәкертнең берсе – Яһүдә исемлесе атлый иде. Ул, үпмәкче булып, Гайсә янына килде. 48 Гайсә исә аңа:

– Яһүдә! Син, үбеп, Адәм Углына хыянәт кыласыңмы? – диде.

49 Гайсә янындагы шәкертләр, эшнең кая таба барганын чамалап, Аңа:

– Хакимебез! Бәлки безгә кылычларыбызны эшкә җигәргәдер? – диделәр.

50 Аларның берсе, олуг руханиның хезмәтчесенә селтәнеп, аның уң колагын чабып өзде.

51 – Туктагыз! Җитәр! – диде шунда Гайсә һәм, хезмәтченең колагына кулын тидереп, аны савыктырды. 52 Үзен кулга алырга килгән баш руханиларга, Аллаһы йортының каравыл башлыкларына һәм өлкәннәргә исә Гайсә:

– Юлбасар тотарга чыккандай, Минем янга кылыч һәм чукмарлар күтәреп килгәнсез! – диде. – 53 Мин һәр көнне сезнең белән Аллаһы йортында булдым,

---

* **22:37** Карагыз: «Ишагыйя», 53:12.

* **22:43-44** Кайбер кулъязмаларда 43-44 нче аятьләр дә бар.

һәм сез Миңа кул күтәрмәдегез; ә хәзер – сезнең заман, караңгылык хакимлек иткән чор!

Петернең Гайсәдән ваз кичүе

54 Шуннан алар Гайсәне, тотып алып, олуг рухани өенә алып керделәр. Петер исә, арттарак калып, аларга иярде. 55 Ишегалды уртасында учак яктылар. Башкалар белән бергә Петер дә учак янына килеп утырды. 56 Бер хезмәтче кыз, аның учак янында утыруын күреп, текәлеп карады да:

– Менә бу да Аның белән иде, – диде.

57 Әмма Петер:

– Юк, сеңлем, мин Аны белмим, – дип, Гайсәдән ваз кичте.

58 Бераздан аны икенче берәү, күреп:

– Син дә аларның берсе, – диде.

Ләкин Петер ул кешегә:

– Юк, дус кеше! – дип, җавап кайтарды.

59 Берәр сәгатьтән тагын берсе:

– Дөрестән дә, бу да Аның белән иде, ул да – Гәлиләя кешесе бит, – дип, катгый рәвештә раслады.

60 Әмма Петер әлеге кешегә:

– Синең нәрсә турында сөйләвеңне аңламыйм, – диде.

Ул шушы сүзләрне әйтүгә, әтәч кычкырды. 61 Шулвакыт Хаким Гайсә, борылып, Петергә карады; һәм Петер Аның «Бүген син, әтәч кычкырганчы, Миннән өч тапкыр ваз кичәчәксең» дигән сүзләрен исенә төшерде; 62 ул, урам якка чыгып, ачы күз яшьләре түкте.

63 Гайсәне саклаучылар Аны мыскыл итәргә, кыйнарга тотындылар. 64 Алар, Гайсәнең күзен каплап, Аңардан:

– Пәйгамбәрлегеңне күрсәт әле: Сиңа кем сукты? – дип сорадылар.

65 Моңардан башка да Аны хурлый торган күп сүзләр әйттеләр. 66 Таң аткач, халык өлкәннәре, баш руханилар һәм канун белгечләре [c]Югары киңәшмәгә җыелдылар һәм, Гайсәне җыелыш алдына китереп бастырып, 67 Аңардан:

– Җавап бир: Син Мәсихме? – дип сорадылар.

Ул аларга:

– Әйтсәм – ышанмассыз, 68 әгәр сезгә сорау бирсәм, җавап кайтармассыз. 69 Әмма шушы вакыттан башлап, Адәм Углы Кодрәт Иясенең уң ягында утырыр, – диде.

70 Шунда һәммәсе:

– Димәк, Син Аллаһы Углы буласың инде? – дип сорады.

– Сез шулай дип әйтәсез ич, – дип җавап бирде Ул.

71 – Безгә тагын нинди шаһитлык кирәк? – диде алар. – Үз авызы белән әйткәнне ишетеп тордык бит!

Гайсә Пилат алдында

23 1 Киңәшмәдәгеләр барысы торып бастылар, аннары Гайсәне Пилат янына алып килделәр.

2 – Бу Кешене без халкыбызны аздыручы дип таптык. Ул Үзен Мәсих, Патша дип атый һәм кайсарга салым түләүне тыя, – дип, Аны гаепли башладылар.
3 Пилат Аңардан:
– Син яһүдиләр Патшасымы? – дип сорады.
Ул аңа:
– Бу – синең сүзләрең, – диде.
4 Пилат исә баш руханиларга һәм халык төркеменә:
– Мин бу Кешене гаепләрлек бер сәбәп тә күрмим, – диде.
5 Әмма алар:
– Үзенең гыйлеме белән Ул бөтен Яһүдия җирендәге халыкны котырта, бу гамәлен Гәлиләядә башлаган иде, инде хәзер монда килеп җитте, – дип, үз сүзләрен тәкрарлый бирде.

Гайсә Һируд алдында

6 Пилат исә, Гәлиләя дигәннәрен ишетеп:
– Ул Гәлиләядәнме? – дип сорады.
7 Гайсәнең Һируд патша идарә иткән өлкәдән икәнен белгәч, ул Аны Һируд янына җибәрде. Ул көннәрдә Һируд Иерусалимдә иде. 8 Һируд исә, Гайсәне күреп, бик шатланды, чөнки Аның хакында күп ишеткәнгә күрә, күптәннән Аны очратасы килеп йөри иде. Гайсә аның өчен нинди дә булса могҗиза күрсәтер дип өметләнде ул. 9 Һируд Аңа байтак кына сораулар бирде, ләкин Гайсә аңа нәрсә дип тә җавап кайтармады. 10 Янәшәдә басып торган баш руханилар һәм канун белгечләре исә, тырышып-тырышып, Аны гаепли бирделәр. 11 Һируд һәм аның гаскәриләре, Гайсәдән мыскыллап көлгәннән соң, Аны купшы киемнәргә киендерделәр дә кабат Пилат янына җибәрделәр. 12 Моңа хәтле дошманлашып йөргән Пилат белән Һируд исә шул көннән дуслашып киттеләр.

Гайсәнең үлемгә хөкем ителүе

13 Баш руханиларны, башлыкларны һәм халыкны җыеп, Пилат 14 аларга:
– Сез миңа бу Кешене, халыкны котырта, дип алып килдегез; менә мин сезнең алда Аңардан сорау алдым, ләкин бу Кешедә сез әйткән гаепләрнең берсен дә тапмадым, – диде. – 15 Гаеп тапмаганга, Һируд та Аны кире безгә җибәрде. Шулай итеп, үлем җәзасы бирерлек һичнәрсә эшләмәгән Ул. 16 Димәк ки, мин, җәза биреп, Аны иреккә җибәрәм.
[17]*
18 Әмма шулчак барысы бертавыштан:
– Үлем Аңа! Ә безгә Барабны азат ит! – дип кычкыра башлады.
19 Әлеге Барабны зинданга шәһәрдә чуалыш китереп чыгарган һәм кеше үтергән өчен утыртканнар иде. 20 Пилат, Гайсәне иреккә җибәрмәкче булып, тагын халыкка мөрәҗәгать итте. 21 Әмма алар:

---

* 23:17 Кайбер кулъязмаларда 17 нче аять тә бар: «Чөнки Пилатка бәйрәм уңаеннан бер тоткынны азат итәргә кирәк иде».

– Хачка кадакла Аны, хачка! – дип кычкыра бирделәр.
22 Ул өченче мәртәбә:
– Нинди явызлык эшләгән соң Ул? Мин Аңарда үлем җәзасы бирерлек һичнинди гаеп тапмадым, шуңа күрә мин, Аңа җәза биреп, иреккә җибәрәм, – диде.
23 Ләкин халык, тагын да катырак кычкырып, Аны хачка кадакларга таләп итте; һәм ахыр чиктә үз дигәненә иреште. 24 Пилат алар теләгәнчә карар кылды. 25 Чуалыш китереп чыгарган һәм кеше үтергән өчен зинданга ябылган адәмне, алар сораганча, азат итте; ә Гайсәне аларның ихтыярына тапшырды.

Гайсәне хачка кадаклау

26 Гайсәне җәза урынына алып барганда, кырдан кайтып килүче Шимун исемле бер күринилене туктатып, хачны аның җилкәсенә салдылар һәм Гайсә артыннан алып барырга куштылар. 27 Аның артыннан бик күп халык барды, шулай ук Аны кызганудан үкереп елый-елый байтак хатын-кыз да иярде. 28 Гайсә исә, борылып, аларга әйтте:
– Әй Иерусалим хатын-кызлары! Минем өчен күз яшьләре түкмәгез, бәлки үзегез һәм балаларыгыз өчен елагыз. 29 Чөнки шундый көннәр килер, кысыр хатыннар, бала тапмаган һәм имезмәгән күкрәкләр бәхетле, дип әйтерләр. 30 Кешеләр тауларга: «Безнең өскә авыгыз!», калкулыкларга: «Безне күмеп китегез!»* – диярләр. 31 Яшелләнеп үсеп утырган агач белән моны эшлиләр икән, корыган агач белән нәрсә булыр соң?
32 Үтерергә дип, җәза урынына Гайсә белән бергә ике җинаятьчене дә алып бардылар. 33 «Баш сөяге» дип аталган урынга җиткәч, Аны да, теге җинаятьчеләрне дә – берсен Аның уң, ә икенчесен сул ягына хачка кадакладылар. [34 Гайсә шунда:
– И-и Атам! Кичер бу кешеләрне, чөнки нәрсә эшләгәннәрен белмиләр, – диде.]*
Гаскәриләр, жирәбә салып, Аның киемнәрен бүлештеләр. 35 Халык карап торды. Башлыклар исә, Гайсәне мыскыллап:
– Башкаларны коткарып йөрде бит! Әгәр Аллаһы тарафыннан сайланган Мәсих булса, Үзен коткарсын! – дип көлделәр.
36 Гаскәриләр дә Аңа әче шәраб тәкъдим итеп:
37 – Әгәр яһүдиләр Патшасы булсаң, Үзеңне коткар! – дип мыскылладылар.
38 Аның баш өстенә хачка «Бу – яһүдиләр Патшасы» дигән язу беркетелгән иде.
39 Хачка асып куелган җинаятьчеләрнең берсе, Аны хурлап:
– Син Мәсих түгелме соң? Шулай икән, Үзеңне дә, безне дә коткар! – диде.
40 Икенчесе исә:
– Аллаһыдан курык! Син үзең дә – Аның кебек үк хөкемгә дучар ителгән кеше бит, – дип тегене тыйды. – 41 Безне гадел хөкем иттеләр, кылган эшебез өчен тиешлесен алдык, ә Ул һичбер начарлык эшләмәгән, – диде. 42 Аннары Гайсәгә мөрәҗәгать итеп: – Гайсә, Үз Патшалыгыңа килгәч, мине искә ал, – дип өстәде.
43 Гайсә аңа:

---

* 23:30 Карагыз: «Һошея», 10:8.

* 23:34 Кайбер кулъязмаларда җәяләр эчендәге җөмлә дә бар.

– Хак сүз әйтәм: син бүген үк Минем белән бергә җәннәттә булырсың, – дип җавап кайтарды.

Гайсәнең үлеме

44-45 Көн урталары җиткән иде инде. Шулвакыт кояш сүнеп, бөтен җир йөзен караңгылык каплап алды, һәм шушы хәл көндезге өчкә кадәр дәвам итте. Аллаһы йортындагы пәрдә исә урталай ертылып төште. **46** Гайсә шунда:

– Атам! Рухымны Синең кулыңа тапшырам*, – дип, каты итеп кычкырды һәм шул сүзләрдән соң җан бирде.

47 Бу хәлләрне күреп торган йөзбашы, Аллаһыны данлап:

– Чыннан да, бу Кеше гаепсез булган икән, – диде.

48 Тамаша кылырга җыелган халык та шушы вакыйганы күргәннән соң күкрәгенә суга-суга өренә таралды. **49** Гайсәнең бар дуслары, шулай ук Гәлиләядән Аңа ияреп килгән хатыннар да бу хәлне читтән карап тордылар.

Гайсәне кабергә салу

50-51 Югары киңәшмәдә Яһүдиядәге Ариматай шәһәреннән Йосыф исемле бер кеше бар иде. Киңәшмә әгъзасы булса да, анда чыгарылган карарны һәм бу эшне ул хупламады. Әлеге игелекле һәм тәкъва адәм Аллаһы Патшалыгын көтеп яши иде. **52** Шул Йосыф, Пилат алдына барып, Гайсәнең җәсәден алып китәргә сорады. **53** Аннары Аның җәсәден, хачтан алып, җитен тукымага төрде дә кыяда уелган, моңарчы һичкемнең мәете салынмаган яңа кабер-мәгарәгә урнаштырды. **54** Бу – шимбә бәйрәменә әзерлек киче иде, һәм шимбә көн җитеп килә иде инде. **55** Гәлиләядән Гайсәгә ияреп килгән хатыннар да Йосыф артыннан бардылар, каберне һәм Гайсәнең җәсәден ничек итеп кабергә куюларын карап тордылар. **56** Шуннан соң алар, өйләренә кайтып, Гайсәнең җәсәденә сөртү өчен, бәлзәмнәр һәм хуш исле майлар әзерләделәр; шимбә көнне, Муса канунында әйтелгәнчә, ял иттеләр.

Гайсә Мәсихнең үледән терелүе

24 **1** Атнаның беренче көнендә хатын-кызлар, алдан әзерләгән хуш исле майларын алып, иртән иртүк мәгарә янына килделәр **2** һәм күрделәр: кабер авызын томалаган ташны кемдер читкә тәгәрәткән. **3** Эчкә кергәч исә, Хаким Гайсәнең җәсәден тапмадылар. **4** Бу хәлгә аптырашып торган вакытта, кинәт алар алдында ялтыравыклы киемнән ике ир кеше пәйда булды. **5** Хатыннар, куркып, җиргә текәлделәр. Әлеге кешеләр аларга:

– Нигә сез тере Затны үләләр арасыннан эзлисез? – диделәр. – **6** Юк Ул монда: Ул үледән терелде. Гәлиләядә чагында сезгә әйткән сүзләрен исегезгә төшерегез: **7** «Адәм Углы гөнаһлылар кулына тотып бирелергә, хачка кадакланырга һәм өченче көндә үледән терелергә тиеш», – дигән иде Ул сезгә.

8 Шунда Гайсәнең сүзләре аларның исенә төште. **9** Кабер яныннан кайтканнан соң, бу хәл хакында алар унбер шәкертkә һәм башкаларга хәбәр иттеләр. **10** Рә-

---

* **23:46** Карагыз: «Зәбур», 30:6.

сүлләргә бу хакта магдалалы Мәрьям, Йохана, Ягъкуб анасы Мәрьям, шулай ук алар белән булган башка хатыннар да сөйләде. 11 Әмма хатын-кызларның сүзләре рәсүлләргә буш нәрсә кебек тоелды, һәм алар моңа ышанмадылар. 12 Ләкин Петер кабер янына торып йөгерде һәм, иелеп мәгарә эченә караганнан соң, кәфенлекне генә күрде. Шушы хәлгә бик гаҗәпләнеп, ул өенә кайтты.

Эммаус юлында

13 Шул ук көнне Гайсәнең ике шәкерте Иерусалимнән унбер чакрымдагы* Эммаус авылына барырга чыкты. 14 Алар булып узган шушы вакыйгалар хакында сөйләшеп бардылар. 15 Шулай гәпләшеп, фикер алышып атлаган чакта, Гайсә Үзе, алар янына килеп, рәттән бара башлады. 16 Әмма шәкертләрнең күзләре томаланган кебек булганга, алар Аны танымадылар. 17 Ул исә алардан:

– Нәрсә хакында гәпләшеп барасыз сез? – дип сорады.

Алар, йөзләре караңгыланып, туктап калдылар. 18 Шәкертләрнең берсе – Клеопас атлысы – Аңа:

– Шушы көннәрдә Иерусалимдә ниләр булганын шәһәргә килүчеләрдән бары Син генә белмисеңдер, – диде.

19 Ул алардан:

– Нәрсә булганын? – дип сорады.

Шәкертләр Аңа:

– Насаралы Гайсә белән булган хәлне, – дип җавап бирделәр. – Ул Аллаһы алдында һәм бөтен халык алдында эштә дә, сүздә дә кодрәтле Пәйгамбәр иде. 20 Әмма безнең баш руханилар һәм башлыклар, Аңа үлем җәзасы бирер өчен, хөкем кулына тапшырдылар, аннары Аны хачка кадакладылар. 21 Ә без «Исраилне азат итәргә тиешле Кеше – Ул булыр» дип өметләнгән идек. Шуның өстенә менә тагын ниләр булды: ул вакыйгадан соң инде менә өченче көн китте, һәм 22 арабыздан берничә хатын безне таң калдырды: алар иртүк кабер янына барганнар, 23 әмма Аның җәсәден тапмаганнар. Шунда каршыларында фәрештәләрнең пәйда булуын һәм «Ул – тере!» дип әйтүен кайтып сөйләделәр. 24 Аннары арабыздан кайберәүләр, кабер янына барып, хатыннар сүзенең дөреслеген күрделәр; Гайсә кабердә юк иде.

25 Шунда Гайсә аларга:

– И-и аңсызлар, пәйгамбәрләрнең барлык сүзләренә сез шундый авырлык белән ышанасыз! 26 Үзенең шөһрәтенә ирешкәнче, Мәсих шулай газап чигәргә тиеш түгел идемени? – диде.

27 Шуннан Ул, Муса пәйгамбәр һәм барча пәйгамбәрләрдән башлап, барлык Язмаларда Үзе хакында әйтелгәнне аңлатып бирде.

28 Алар үзләре барасы авылга якынлаштылар, ә Гайсә Үз юлын дәвам итәргә теләгән кебек итте. 29 Әмма алар:

– Инде кич якынлашып килә, безнең белән кал, – дип, Аны күндерделәр, һәм Ул алар белән өйгә керде. 30 Бөтенесе бергә өстәл янына ашарга утыргач, Ул, кулы-

---

* **24:13** *Унбер чакрым* – грек телендәге төп нөсхәдә сүзгә-сүз: алтмыш стадия; стадия – озынлык үлчәү берәмлеге, 192 м.

на икмәк алып шөкрана кылганнан соң, шәкертләргә сындырып бирде. 31 Шулчак аларның күзләре ачылып киткәндәй булды, һәм шәкертләр Гайсәне танып алдылар; әмма Ул аларга күренмәс булды. 32 Алар бер-берсенә:

– Безнең белән юлда сөйләшеп барганда һәм Изге язманың мәгънәсен аңлатканда, күңелләребез күтәрелеп китте түгелме соң? – диештеләр.

33 Шуннан алар тордылар да Иерусалимгә әйләнеп кайттылар. Анда унбер шәкерт һәм алар белән башка кешеләр җыелган булып:

34 – Хакимебез, чыннан да, үледән терелде һәм Шимунга күренде, – дип сөйләшеп тора иделәр.

35 Әлеге ике шәкерт тә юлда булган вакыйганы һәм икмәк сындырган чакта Гайсәне ничек итеп танып алулары хакында сөйләп бирделәр.

Гайсәнең шәкертләргә күренүе

36 Алар шушы хакта сөйләп торганда, Гайсә Үзе аларның уртасында пәйда булып:

– Иминлек сезгә! – диде.

37 Алар, өрәктер бу дип уйлап, куркудан катып калдылар. 38 Ләкин Ул аларга:

– Нигә каушап калдыгыз? Нигә күңелегезгә шундый шик керә? – диде. – 39 Кулларыма һәм аякларыма карагыз – Мин бу. Орынып карагыз Миңа; өрәкнең тәнбәдәне һәм сөяге булмый, ә Миндә, күргәнегезчә, бар.

40 Шул сүзләр белән Ул аларга кул-аякларын күрсәтте. 41 Тегеләр шатлыктан һәм гажәпләнүдән һаман ышанмый торганда, Ул алардан:

– Сезнең ашарга берәр нәрсәгез бармы? – дип сорады.

42 Алар Аңа бер кисәк пешкән балык бирделәр. 43 Ул, балыкны алып, аларның күз алларында ашады.

44 Аннан соң Гайсә аларга:

– Сезнең янда чакта Мин нәкъ менә шушы турыда сөйләдем: Муса канунында, пәйгамбәрләрнең язмаларында һәм Зәбурда Минем хакта әйтелгәннәрнең барысы да гамәлгә ашырга тиеш, – диде.

45 Аннары Ул, Изге язманы аңлар өчен аларның зиһеннәрен ачып:

46 – Изге язмада болай диелгән: Мәсих газап чигәргә, өченче көндә үледән терелергә, 47 шулай ук тәүбәгә килү һәм гөнаһларның кичерелүе турындагы хәбәр Иерусалимнән башлап барча халыкларга Аның исеменнән вәгазь кылынырга тиеш, – диде. – 48 Сез шушы хәлләрнең шаһитыдыр. 49 Мин сезгә Атам вәгъдә иткәнне җибәрермен; сез исә, югарыдан кодрәт алганчы, шәһәрдә калыгыз.

Гайсәнең күккә ашуы

50 Шуннан Гайсә, шәкертләрен шәһәрдән алып чыгып, Бәйт-Әниягә чаклы алар белән барды һәм, кулларын күтәреп, аларга фатихасын күндерде. 51 Шул рәвешле фатихасын күндереп торган чакта, Ул алардан ерагая башлады да күккә алынды. 52 Шәкертләр Аңа сәждә кылдылар, аннары, сөенә-сөенә, Иерусалимгә кайттылар. 53 Аллаһыны данлап, алар һәрчак Аллаһы йортында булдылар.

Яхъя бәян иткән Яхшы хәбәр

Сүз Кеше булды

1 [1] Иң башта Сүз булган, Сүз [c]Аллаһы белән булган, һәм Сүз Аллаһы булган.
[2] Сүз иң башта ук Аллаһы белән булган. [3] Бар нәрсә Сүз аша яратылган, һәм яратылган һәр нәрсә Аңардан башка яратылмаган. [4] Аңарда тормыш булган, һәм шул тормыш кешеләргә яктылык биргән. [5] Яктылык караңгылыкта яктырта, караңгылык исә аны сүндерә алмаган.

[6] Аллаһы тарафыннан җибәрелгән Яхъя исемле бер кеше бар иде. [7] Яхъя шаһит булып килде. Аның аркасында барысы да иман китерсеннәр дип, Яктылык хакында шаһитлык бирергә килде. [8] Ул үзе Яктылык түгел, ләкин Яктылык хакында шаһитлык бирү өчен җибәрелгән иде.

[9] Дөньяга килүче һәр кешене яктыртучы Яктылык – чын Яктылык иде. [10] Ул дөньяда булды, ләкин дөнья, Аның аша яратылган булуына карамастан, Аны танымады. [11] Ул Үз кешеләре янына килде, әмма үзенекеләр Аны кабул итмәде. [12] Ә Аны кабул итеп, Аңа инанучыларга Ул Аллаһы балалары булу хокукы бирде. [13] Алар каннан да, тән нәфесеннән дә, ир нәфесеннән дә түгел, ә Аллаһыдан тудылар.

[14] Сүз Кеше булды, безнең арада яшәде, [c]мәрхәмәт вә хакыйкать белән тулы иде Ул. Без Аның [c]данын, [c]Атаның бердәнбер Углына биргән данын күрдек.

[15] Яхъя Аның хакында шаһитлык биреп:

– «Артымнан Килүче миннән алга чыкты, чөнки Ул миннән элек бар иде» дип сөйләгәнем менә Шул инде, – дип кычкырып әйтте.

[16] Аның тулылыгыннан без һәммәбез мәрхәмәт өстенә мәрхәмәт алдык, [17] [c]Канун Муса аркылы бирелгән, мәрхәмәт һәм хакыйкать исә Гайсә [c]Мәсих аша килде. [18] Аллаһыны беркем, беркайчан күрмәгән. Аны Ата өчен иң якын, бердәнбер Углы безгә танытты*.

Яхъяның шаһитлыгы

[19-20] Иерусалим яһүдиләре [c]руханиларны һәм левиләрне* Яхъядан: «Син кем?» – дип сорарга җибәргәч, ул үз шаһитлыгын бирде. Аларга ачыктан-ачык, һич тә яшермичә:

---

* **1:18** Кайбер борынгы кулъязмаларда бу җөмләдә «Угыл» сузе урынына «Аллаһы» сузе язылган, һәм җөмлә болай аңлашыла: «Аны безгә бердәнбер Углы танытты, Ул Үзе – Аллаһы да, Атага иң якыны да».

* **1:19** *Леви* – Ягъкуб угылларының берсе. Леви токымыннан булган кешеләр (левиләр) генә Аллаһы әмере нигезендә Аллаһы йортында рухани ярдәмчесе хезмәтен башкарганнар.

– Мин Мәсих түгел, – дип икърар итте ул.
21-22 Алар аңардан:
– Кем соң син, Ильясмы? – дип сорадылар.
– Юк, – диде ул.
– Вәгъдә ителгән пәйгамбәрме?
– Юк, – дип җавап бирде Яхъя. Шунда алар:
– Алайса, кем соң син? Безне монда җибәргәннәргә җавап бирү өчен, үзең хакында безгә нәрсә әйтерсең?
23 Яхъя, Ишагыйя пәйгамбәр әйткән сүзләрне кулланып, болай диде:
– Мин – «[c]Раббыга юлны турайтыгыз, дип чүлдә яңгыраучы тавыш»*.
24 Җибәрелгәннәр [c]фарисейлардан иде. **25** Алар Яхъядан:
– Син Мәсих тә, Ильяс та, вәгъдә ителгән пәйгамбәр дә түгелсең, ни өчен соң [c]суга чумдырып йөрисең? – дип сорадылар.
26 Яхъя аларга:
– Мин чумдыру йоласын су белән башкарам. Әмма арагызда сез белмәгән Берәү тора, **27** Артымнан Килүче нәкъ менә Ул инде, ә мин Аның аяк киеме каешын чишәргә дә лаек түгелмен, – дип җавап бирде.
28 Бу вакыйгалар Яхъя суга чумдыра торган урында – Үрдүн елгасы аръягындагы Бәйт-Әниядә булды. **29** Икенче көнне Яхъя, каршына килүче Гайсәне күреп:
– Менә дөньяның [c]гөнаһын Үз өстенә алучы [c]Аллаһы Бәрәне. **30** «Артымнан килүче Берәү миннән алга чыкты, чөнки Ул миннән элек бар иде», – дип сөйләгәнем Ул – Үзе. **31** Мин Аны танымадым, ләкин, Аны [c]Исраил халкына таныту өчен, суга чумдыру йоласын башкарырга килдем, – дип әйтте.
32 Яхъя болай дип янә шаһитлык бирде:
– Мин Рухның күгәрчен кебек Гайсәгә күктән иңүен һәм Аның өстендә калуын күрдем. **33** Мин Аны танымас идем, әмма суга чумдырырга дип мине җибәргән Зат: «Рухның кемгә иңүен һәм өстендә калуын күрсәң, [c]Изге Рухка чумдыручы Шул булыр» дигән иде. **34** Мин моны күрдем һәм шаһитлык бирәм: Ул – Аллаһы Углы.

Гайсәнең беренче шәкертләре

35 Иртәгесе көнне ике шәкерте белән шул ук урында торган Яхъя **36** узып баручы Гайсәне күреп:
– Менә, карагыз, Аллаһы Бәрәне, – диде.
37 Ике шәкерт, аның бу сүзләрен ишетеп, Гайсә артыннан киттеләр. **38** Гайсә исә борылып карап, аларның арттан килүен күрде дә:
– Сезгә нәрсә кирәк? – диде.
Алар Аңардан:
– Рабби, Син кайда яшисең? – дип сорадылар. (Рабби – Остаз дигән мәгънәдә.)
39 Гайсә аларга:

---

* **1:23** Карагыз: «Ишагыйя», 40:3.

– Әйдәгез Минем белән, үзегез күрерсез, – диде.

Сәгать дүртләр чамасы* иде. Алар, Гайсә белән барып, кайда яшәгәнен күрделәр һәм ул көнне Аның янында калдылар.

40 Яхъяның Гайсә турында әйткән сүзләрен ишетеп, Аның артыннан киткән икенең берсе Шимун Петернең бертуган кардәше Әндри иде. **41-42** Иң элек ул Шимунны табып, аңа:

– Без Мәсихне очраттык, – диде һәм аны Гайсә янына алып килде. (Мәсих – ᶜМай сөртелгән Зат* мәгънәсендә.)

Гайсә исә, Шимунга карап:

– Син – Яхъя углы Шимун. Синең исемең Кифас булыр, – диде. (Кифас һәм Петер* дигән исемнәр кыя мәгънәсендә.)

43-44 Икенче көнне Гайсә ᶜГәлиләягә барырга булды. Әндри белән Петер кебек үк, Бәйт-Сайда шәһәреннән булган Филипне очратты һәм аңа:

– Минем артымнан бар, – диде.

45 Филип, Натанаилне табып алып:

– Без насаралы Йосыф углы Гайсәне таптык. Аның хакында Муса – Канунда, шулай ук ᶜпәйгамбәрләр дә язганнар, – диде.

46 Натанаил исә аннан:

– Насарадан нинди дә булса яхшы нәрсә чыгармы икән? – дип сорады.

– Барыйк, үзең күрерсең, – диде Филип.

47 Гайсә, Үзенә таба якынлашып килүче Натанаилне күреп, аның хакында:

– Менә чын исраили, аңарда һичнинди мәкер юк, – диде.

48 Натанаил Аңардан:

– Син мине каян беләсең? – дип сорады.

– Филип чакырганчы ук, инҗир агачы төбендә күрдем Мин сине, – дип җавап бирде Гайсә.

49 – Остаз! Син – Аллаһы Углы! Син – Исраил Патшасы! – диде Аңа Натанаил.

50 Гайсә:

– Син: «Мин сине инҗир агачы төбендә күрдем», – дигәнемә күрә генә ышанасыңмы? Моннан да зуррак нәрсәләр күрерсең әле, – дип җавап бирде һәм, дәвам итеп, – **51** Сезгә хак сүз әйтәм: күкләр ачылуын һәм Аллаһы ᶜфәрештәләренең ᶜАдәм Углы ᶜянына күтәрелүләрен һәм иңүләрен күрерсез, – диде.

---

* **1:39** *Сәгать дүртләр чамасы* – грекча сүзгә-сүз: сәгать уныннар чамасы. Сүзлектәге «Вакыт хисабы»н карагыз.

* **1:41-42** *Май сөртелгән Зат* – Руханилар Аллаһы кушуы буенча Исраил патшасын билгеләгәндә сайланган кешенең башына зәйтүн мае сөртә торган булганнар. Аллаһы тарафыннан дөньяны коткару өчен сайланып май сөртелгән Зат – Мәсих.

* **1:41-42** *Кифас һәм Петер* – арамей телендә «Кифас», грек телендә «Петер» дигән исемнәр – кыя мәгънәсендә.

Гайсәнең суны шәрабка әйләндерүе

2 [1] Өченче көнне Гәлиләя өлкәсенең Кәна шәһәрендә туй уздырылды, анда Гайсәнең анасы да бар иде. [2] Гайсә дә Үзенең шәкертләре белән шул туйга чакырылган иде. [3] Шәраб җитмәгәч, анасы Гайсәгә:

– Аларның шәраблары беткән, – диде.

[4] – Ханым, син ни өчен моны Миңа әйтәсең? Минем әле вакытым килеп җитмәде, – диде Гайсә аңа.

[5] Анасы хезмәтчеләргә:

– Ул сезгә нәрсә әйтсә, шуны эшләгез, – диде.

[6] Анда яһүдиләр йоласы буенча пакьләнү өчен куелган ике яки өч үлчәм* су сыйдырышлы алты таш чүлмәк бар иде. [7] Гайсә хезмәтчеләргә:

– Чүлмәкләрне су белән тутырыгыз, – дип әйткәч, алар чүлмәкләрне мөлдерәмә итеп тутырдылар.

[8] Шуннан соң Гайсә аларга:

– Инде чумырып алыгыз да туй башлыгына илтеп бирегез, – диде.

Алар илтеп бирделәр. [9] Туй башлыгы шәрабның кайдан икәнен белми иде. Бу турыда суны чумырып алган хезмәтчеләр генә белә иде. Туй башлыгы, шәрабка әйләнгән суны татып карагач, кияүне үз янына чакырып алып:

[10] – Башта һәркем яхшы шәраб бирә, ә инде җитәрлек эчелгәч, начаррагын китерә; ә син яхшы шәрабны иң соңга калдыргансың, – диде.

[11] Шулай итеп, Гәлиләянең Кәна шәһәрендә могҗизалы гамәлләрен башлап җибәреп, Гайсә Үзенең данын күрсәтте, һәм шәкертләре Аңа иман китерделәр.

[12] Шуннан соң Ул, анасы, энеләре һәм шәкертләре белән бергә Кәпәрнаум шәһәренә килеп, берничә көнгә шунда калды.

Гайсәнең сату-алучыларны Аллаһы йортыннан куып чыгаруы

[13] Яһүдиләрнең ᶜКотылу бәйрәме якынлашканда, Гайсә Иерусалимгә килде. [14] Андагы Аллаһы йортында үгез, сарык, күгәрчен сатучыларны һәм акча алмаштырып утыручыларны күргәч, Ул, [15] баудан чыбыркы үреп, сарыклары, үгезләре белән бергә һәммәсен Аллаһы йортыннан куып чыгарды. Акча алмаштыручыларның акчаларын чәчеп җибәрде, өстәлләрен аударды. [16] Күгәрчен сатучыларга:

– Боларны моннан алып китегез! Атамның йортын базарга әйләндермәгез! – диде.

[17] Шунда Аның шәкертләре: «Йортың өчен җан атып көям Мин»*, – дип язылган сүзләрне исләренә төшерделәр.

[18] Шуннан яһүдиләр Гайсәдән:

– Болай эшләргә хокукың барлыгын безгә нинди галәмәт белән исбат итә аласың? – дип сорадылар.

---

* **2:6** *...ике яки өч үлчәм...* – Грек телендәге төп нөсхәдә сүзгә-сүз: ике яки өч метретес. Метретес – сыеклык үлчәү берәмлеге, 40 л.

* **2:17** Карагыз: «Зәбур», 68:10.

19 Гайсә аларга:
– Бу ᶜАллаһы йортын җимереп ташлагыз, Мин аны өч көндә яңадан торгызачакмын, – диде.
20 Моңа җавап итеп яһүдиләр:
– Бу Аллаһы йорты кырык алты ел төзелде, ә Син аны өч көндә генә торгыза алырсыңмы? – дип әйттеләр.
21 Әмма Гайсә, Аллаһы йорты дип, Үзенең тәне хакында әйткән иде. 22 Гайсә үледән терелтелгәч, шәкертләре Аның бу турыда әйткәнен исләренә төшерделәр һәм ᶜИзге язмага да, Гайсә әйткән сүзләргә дә ышандылар.
23 Котылу бәйрәме көннәрендә Аның Иерусалимдә күрсәткән могҗизалы гамәлләрен күреп, күпләр Гайсәгә иман китерделәр. 24-25 Әмма Гайсә кешеләргә ышаныч багламады, чөнки аларның барысын да белә иде. Күңелләрендә нәрсә барын Ул белгәнгә, кемнең дә булса Аңа кешеләр турында сөйләве кирәк түгел иде.

Гайсә һәм Никәдим

3 1 Яһүди башлыкларның фарисейлардан булган Никәдим атлысы 2 төнлә Гайсә янына килеп:
– Остаз! Синең Аллаһыдан килгән Мөгаллим икәнеңне беләбез, чөнки Син күрсәткән могҗизалы гамәлләрне, Аллаһы үзе белән булмаса, беркем дә эшли алмас иде, – диде.
3 – Сиңа хак сүз әйтәм: яңадан тумаса, беркем дә ᶜАллаһы Патшалыгын күрә алмас, – диде аңа Гайсә җавап биреп.
4 Никәдим Аңардан:
– Кеше картайгач, яңадан ничек туа алсын? Ул, анасы карынына кереп, икенче тапкыр туа алыр микән? – дип сорады.
5 Гайсә җавабында:
– Сиңа хак сүз әйтәм: әгәр кеше судан һәм Рухтан тумаса, ул Аллаһы Патшалыгына керә алмас. 6 Тәннән туган – тән, Рухтан туган рух була. 7 Минем сиңа: «Сез яңадан туарга тиешсез», – дип әйтүемә гаҗәпләнмә. 8 Җил кайда теләсә, шунда исә, аның тавышын ишетәсең, ләкин кайдан килеп, кая китүен белмисең: Рухтан туган һәркем белән нәкъ менә шулай була*, – дип әйтте.
9 Никәдим Аңардан:
– Ничек алай була алсын? – дип сорады.
10 – Син, Исраил мөгаллиме була торып, шуны белмисеңме?! – диде аңа Гайсә. – 11 Сиңа хак сүз әйтәм: без нәрсә белсәк, шуны сөйлибез; нәрсә күрсәк, шуңа шаһитлык бирәбез; ә сез безнең шаһитлыгыбызны кабул итмисез. 12 Сез җирдәге хәлләр турында сөйләгәнемә ышанмыйсыз икән, күктәгеләре хакында сөйләсәм, ничек ышанырсыз? 13 Күктән иңгән Заттан башка берәүнең дә күккә күтәрелгәне юк. Ул Зат – Адәм Углы.

---

* 3:8 Грек телендәге «пнеума» дигән сүз «җил» һәм «рух» дигән мәгънәләрне аңлата.

14-15 Адәм Углына ᶜиман итүче һәр кеше мәңгелек тормыш алсын өчен, Муса чүлдә еланны югарыга күтәргән кебек*, Адәм Углы да күтәрелергә тиеш. **16** Аллаһы дөньяны шулкадәр яратты ки, Углына иман итүчеләрнең берсе дә һәлак булмасын, ә бәлки мәңгелек тормыш алсын өчен, Үзенең бердәнбер Углын бирде.

17 Аллаһы Үз Углын дөньяны хөкем итү өчен түгел, бәлки дөнья Аның аша коткарылсын өчен дөньяга җибәрде. **18** Аңа иман итүче хөкемгә тартылмый, ә инде иман итмәүче хөкемгә тартылды, чөнки ул Аллаһының бердәнбер Углына иман китермәде. **19** Хөкем исә шуннан гыйбарәт: дөньяга яктылык килде, әмма кешеләр, эшләре яман булганга, яктылык урынына караңгылыкны яраттылар. **20** Явызлык эшләүче һәркем яктылыкка нәфрәтләнә һәм, үзенең эшләре ачык күренмәсен дип, аңа килми. **21** Ә дөреслек буенча эш итүче, гамәлләренең Аллаһы аркылы эшләнгәнлеге ачык күренсен өчен, яктылыкка килә.

Чумдыручы Яхъяның Гайсә турындагы шаһитлыгы

22 Шуннан соң Гайсә шәкертләре белән Яһүдия җиренә килде һәм алар белән бергә шунда калып, халыкны суга чумдырды. **23** Яхъя да Салим янындагы күп сулы Айнунда суга чумдыра иде. Кешеләр шунда киләләр һәм суга чумдырылалар иде. **24** Ул вакытта әле Яхъя зинданга утыртылмаган була.

25 Шул вакыт Яхъяның шәкертләре һәм бер яһүди арасында пакьләнү йоласы турында бәхәс чыкты. **26** Алар, Яхъя янына килеп:

– Остаз! Менә Үрдүн аръягында синең белән булган һәм Аның турында син шаһитлык биргән Кеше халыкны суга чумдыра, һәм барысы да Аның янына баралар, – диделәр.

27 Яхъя болай дип җавап бирде:

– Күктән бирелмәгән булса, кеше үзенә бернәрсә дә кабул итә алмый. **28** Сез – «Мин Мәсих түгел, әмма Аңардан алда җибәрелдем», – дип әйткәнемне ишетүче шаһитлар. **29** Кияү егетенең кәләше була, ә кияү янында тыңлап торучы дусты, аның тавышын ишетеп, шатланып куана. Минем куанычым да шулай тулы. **30** Ул үсәргә, мин кечерәергә тиеш.

31 Югарыдан Килүче һәркемнән өстенрәк; ә җирдән булган җирнеке булып, җирдәгечә сөйләр. Күктән Килүче һәркемнән өстендер. **32** Ул күргәннәре һәм ишеткәннәре турында шаһитлык бирә, әмма Аның шаһитлыгын берәү дә кабул итми. **33** Аның шаһитлыгын кабул итүче исә Аллаһының хаклы булуына инануын раслый. **34** Аллаһы җибәргән Зат Аллаһы сүзләрен сөйли бит, Аллаһы Үз Рухын үлчәмичә бирә. **35** Ата Үзенең Углын ярата һәм бар нәрсәне Аның кулына тапшырган. **36** Углына иман итүче мәңгелек тормышка ия, ә Углына иман итмәүче тормыш күрмәячәк, бәлки аның өстендә Аллаһының ачуы торачак.

Гайсә һәм Самарея хатыны

4 **1** Фарисейлар Гайсәнең Яхъяга караганда күбрәк шәкертләр җыюы һәм аларны суга чумдыруы турында ишеттеләр, **2** хәлбуки кешеләрне Гайсә Үзе түгел, шәкертләре

---

* **3:14-15** Бу урында Мусаның чүлдә Аллаһы кушуы буенча бакырдан ясалган еланны, колгага беркетеп куеп, югарыга күтәрүе турында языла (карагыз: «Саннар», 21:9).

суга чумдыра иде. 3 Үзе турында нәрсә сөйләгәннәрен белгәч, Гайсә, Яһүдияне калдырып, тагын Гәлиләягә китте. 4 Аңа ᶜСамарея өлкәсе аша үтәргә туры килде.

5 Самареядә, Ягъкуб үзенең углы Йосыфка биргән җир биләмәсенә якын гына урнашкан Сухар шәһәрендә, 6 Ягъкуб коесы бар иде. Юлда арыган Гайсә шул кое янына килеп утырды. Көн урталары иде. 7-8 Шәкертләре, ризык сатып алу өчен, шәһәргә киткәч, су алырга дип, бер Самарея хатыны килде. Гайсә аңа:

– Миңа эчәргә бирче, – диде.

9 Хатын исә:

– Ничек итеп Син, яһүди була торып, миннән, Самарея хатыныннан, эчәргә сорыйсың? – диде. Ул бу сүзләрне яһүдиләр самареялеләр белән аралашмаганга күрә әйтте.

10 Гайсә аңа болай җавап бирде:

– Аллаһының бүләген һәм синнән: «Миңа эчәргә бирче», – дип сораучының Кем икәнен белсәң, син үзең Аңардан сорар идең, һәм Ул сиңа тереклек суы бирер иде.

11 Хатын Аңа:

– Әфәндем! Синең чумырып алырга бернәрсәң дә юк, ә кое тирән. Син ул тереклек суын кайдан алырсың икән? 12 Бу коены безгә Ягъкуб атабыз биргән: үзе дә, балалары да, мал-туарлары да шушы коедан эчкәннәр. Син Ягъкуб атабыздан да бөегрәкме әллә? – дип сорады.

13 Гайсә аңа:

– Бу суны эчкән һәркем янә сусар, 14 ә Мин бирәчәк суны эчкән кеше һичкайчан сусамас. Мин биргән су аңарда мәңгелек тормышка ага торган чишмәгә әвереләчәк, – дип җавап бирде.

15 – Әфәндем! Миңа шул суны бирче, аннан мин сусамас идем һәм, су алыр өчен, монда килеп йөрмәс идем, – диде хатын.

16 – Бар, иреңне чакырып кил, – диде Гайсә.

17 – Минем ирем юк, – дип җавап бирде хатын.

– Ирем юк, дип син дөресен әйттең, 18 чөнки синең биш ирең булган, ә инде хәзергесе сиңа ир түгел. Син моны дөрес әйттең, – диде Гайсә.

19 – Әфәндем! Күрәм, Син – пәйгамбәрсең. 20 Безнең ата-бабаларыбыз Аллаһыга бу тауда табынганнар, ә сез, яһүдиләр, кешеләр табына торган урын Иерусалимдә булырга тиеш, дип әйтәсез, – диде Аңа хатын.

21 – Ханым, ышан сүземә, вакыт җитә: Атага табынуыгыз бу тауда да, Иерусалимдә дә булмаячак. 22 Сез кемгә табынуыгызны белмисез, ә без кемгә табынуыбызны беләбез, чөнки котылу яһүдиләрдән килә. 23 Әмма вакыт җитеп килә, һәм килеп тә җитте инде, ул вакытта чын күңелдән табынучылар Атага рух вә хакыйкать белән табынырлар, чөнки Ата шундый табынучыларны эзли. 24 Аллаһы Ул – Рух, һәм Аңа табынучылар рух вә хакыйкать белән табынырга тиешләр, – диде Гайсә.

25 – Мәсихнең киләчәген беләм. (Мәсих май сөртелгән Зат дигәнне аңлата.) Ул, килгәч, безгә бөтенесен аңлатып бирер, – диде хатын.

26 – Синең белән сөйләшүче Мин – ул Үзе, – дип әйтте Гайсә.

27 Шул вакыт әйләнеп кайткан шәкертләре, Аның хатын белән сөйләшеп торуын күреп гажәпләнделәр, әмма берсе дә: «Син аңардан нәрсә сорыйсың?» – яки: «Бу хатын белән нәрсә турында сөйләшәсең?» – дип сорамады.

28 Хатын, су чүлмәген калдырып, шәһәргә китте һәм андагы кешеләргә:
29 – Барып карагыз әле, кылган эшләремнең бөтенесен әйтеп биргән Кешене күрерсез; Ул Мәсих түгелме икән? – диде.
30 Һәм кешеләр, шәһәрдән чыгып, Гайсә янына киттеләр.
31 Ул арада шәкертләре Аны:
– Остаз! Ашап ал инде, – дип кыстарга керештеләр.
32 – Минем сез белми торган ризыгым бар, – диде аларга Гайсә.
33 Шәкертләре үзара:
– Әллә Аңа берәрсе ашарга китерде микән? – диештеләр.
34 – Ризыгым – Мине җибәргән Затның ихтыярын үтәү һәм Аның эшен төгәлләү. 35 Сез: «Тагын дүрт айдан урак өсте җитәчәк», – дисез түгелме? Ә Мин сезгә әйтәм: әйбәтләп карагыз, игеннәр агарып уракка өлгергән инде. 36 Уракчы эш хакы ала һәм мәңгелек тормыш өчен уңыш җыя. Шуңа күрә, чәчүче белән уручы бергә куана ала. 37 Шулай итеп, бу очракка «Берсе чәчә, ә икенчесе ура», дигән әйтем туры килә. 38 Мин сезне үзегез үстермәгәнне урырга җибәрдем, анда башкалар эшләгән иде, ә сез аларның хезмәт уңышын җыясыз, – диде Гайсә аларга.
39 «Кылган эшләремнең бөтенесен әйтеп бирде», – дип шаһитлык иткән хатынның сүзен ишеткәч, әлеге шәһәрдәге самареялеләрнең күбесе Гайсәгә иман китерде. 40 Шунлыктан, самареялеләр Аның янына килеп, Аңардан үзләре янында калуын үтенеп сорадылар, һәм Ул анда ике көнгә калды. 41 Аның сүзләрен ишетеп, тагын да күбрәк кеше Аңа иман китерде, 42 ә теге хатынга исә:
– Без инде синең сүзләреңнән түгел, бәлки Аның сүзләрен үзебез ишетеп һәм Аның, чыннан да, дөньяны ᶜКоткаручы Мәсих икәнен белеп, Аңа ышанабыз, – диделәр.

Гайсәнең сарай әһеле углын савыктыруы

43 Ике көн үткәч, Гайсә бу шәһәрдән Гәлиләягә китте. 44 «Пәйгамбәрне үз илендә ихтирам итмиләр», – дип, Гайсә Үзе үк шаһитлык биргән иде. 45 Ләкин Ул Гәлиләягә килгәч, кешеләр Аны бик теләп кабул иттеләр, чөнки алар Иерусалимдәге бәйрәмгә барып, Гайсә эшләгән барлык эшләрне күргәннәр иде.
46 Шуннан соң Гайсә теге чакта суны шәрабка әйләндергән урынга – Гәлиләянең Кәна шәһәренә яңадан килде. Кәпәрнаумда углы авыру булган бер сарай әһеле бар иде. 47 Сарай әһеле, Гайсәнең Яһүдиядән Гәлиләягә килгәнен ишетеп, Аның янына китте. Ул Гайсәдән үлем түшәгендә яткан углын, килеп, савыктыруын ялварып сорады.
48 – Илаһи билгеләр һәм могҗизалар күрмәсәгез, сез бит ышанмаячаксыз, – диде аңа Гайсә.
49 Сарай әһеле исә:
– Әфәндем! Балам үлгәнче килә күр инде, – диде.
50 Шунда Гайсә:
– Бар, өеңә кайт, углың исән, – диде.
Сарай әһеле, Гайсәнең сүзенә ышанып, кайтып китте. 51 Кайтып барганда ук, хезмәтчеләре очрап, углының исән булуын әйттеләр. 52 «Аңа кайсы сәгатьтә хәл керде?» дигән соравына, алар:

– Кичә көндезге сәгать берләрдә бизгәк аңардан китте, – дип җавап бирделәр.
53 «Углың исән» дигән сүзләрне Гайсәнең нәкъ шул сәгатьтә әйтүен аңлагач, әти
кеше үзе дә, йортындагыларның барысы да Гайсәгә иман китерделәр.
54 Бу – Гайсәнең Яһүдиядән Гәлиләягә килгәч күрсәткән икенче могҗизалы
гамәле булды.

Буа янында савыктыру

5 1 Шуннан соң Гайсә Иерусалимдәге бер яһүди бәйрәменә килде. 2 Иерусалимдәге Сарык капкасы янында яһүдчә Бәйт-Хазда* дип аталган буа бар иде.
Ул биш әйван* белән уратып алынган булган. 3 Анда бик күп авырулар: сукырлар,
аксаклар һәм паралич суккан кешеләр [су кузгалуын көтеп] яталар иде. [4 Чөнки
Раббының бер фәрештәсе, вакыт-вакыт буага төшеп, суны болгата, һәм су болгану
белән, аңа беренче булып кергән кеше теләсә нинди авырудан да савыга икән.]*
5 Шунда утыз сигез ел буе авырып ятучы бер кеше бар иде.
6 Гайсә ул кешене күрде һәм, аның озак вакыт урын өстендә ятуын белеп, аңардан:
– Савыгырга телисеңме? – дип сорады.
7 – Әфәндем, су болганган вакытта мине буага төшерер кеше юк бит, мин анда
барып җиткәнче, башка берәү инде төшеп өлгергән була, – дип җавап бирде авыру.
8 Гайсә аңа болай диде:
– Тор, ятагыңны ал да йөр.
9 Кеше шунда ук терелде һәм ятагын алып йөреп китте.
Бу хәл ᶜшимбә көнне булды. 10 Шуңа күрә яһүдиләр савыккан кешегә:
– Бүген шимбә көн, безнең канун буенча син ятагыңны алып йөрергә тиеш түгел, – диделәр.
11 Ул болай дип җавап бирде:
– Мине савыктырган Кеше миңа: «Ятагыңны ал да йөр», – дип әйтте.
12 – «Ятагыңны ал да йөр», – дип әйткән Кеше кем Ул? – дип сорадылар аңардан.
13 Гайсә җыелган халык арасына кереп югалганга, савыккан кеше Аның кем
икәнен белми иде.
14 Соңрак Гайсә аны Аллаһы йортында очратып:
– Менә син савыктың. Үзеңә тагын да начаррак булмасын өчен, инде башка гөнаһ кылма, – диде.
15 Ул кеше, яһүдиләр янына барып, үзен савыктыручының Гайсә икәнен әйтте.

Атасы нәрсә эшләсә, Углы да шуны эшләр

16 Шушы эшне шимбә көнне эшләгәне өчен, яһүдиләр Гайсәне эзәрлекли башладылар. 17 Гайсә исә аларга:
– Минем Атам әле һаман эшли, Мин дә эшлим, – диде.

---

* 5:2 *Бәйт-Хазда* – шәфкать йорты дигән мәгънәдә.
* 5:2 *Әйван* – баганалы ачык терраса, галерея.
* 5:3, 4 Кайбер кулъязмаларда җәяләр эчендәге сүзләр дә бар.

18 Яһүдиләр Аны шимбә көнен бозуы өчен генә түгел, бәлки, бигрәк тә Аллаһыны
Үзенең Атасы дип, Үзен Аллаһыга тиңләгәне өчен дә үтерергә теләделәр.
19 Гайсә аларның бу теләкләренә:
– Сезгә хак сүз әйтәм: Угыл Үзе генә һичнәрсә эшли алмый. Ул бары тик Атасыннан күргән эшләрне генә эшли ала, – диде. – Атасы нәрсә эшләсә, Углы да шуны
эшләр. 20 Ата Үзенең Углын ярата һәм Үзе эшләгән һәр эшен Аңа күрсәтә. Сезнең
исегез китәрлек моннан да зуррак эшләр күрсәтер әле Ул Аңа. 21 Ата үлгәннәрне
терелтеп җанландырган кебек, Углы да, кемне теләсә, шуны җанландыра. 22 Ата
беркемне дә хөкем итми, ә Ул бөтен хөкемне Углына тапшырды. 23 Атаны ихтирам
иткән кебек, барысының да Углын ихтирам итүен тели бит Ул. Кем Углын ихтирам
итми, шул Аны җибәргән Атаны да ихтирам итми.
24 Сезгә хак сүз әйтәм: Минем сүземне тыңлаучы һәм Мине җибәргән Затка иман
итүче кеше мәңгелек тормышка ия. Ул кеше хөкемгә дучар булмаячак, чөнки инде
үлемнән тормышка күчкән була. 25 Сезгә хак сүз әйтәм: үлекләр Аллаһы Углының
тавышын ишетер вакыт җитә һәм килеп җитте дә инде. Аны ишеткәннәр терелер.
26 Үзендә тормыш булган кебек, Ата Углына да Үз-Үзендә тормышка ия булу
кодрәте бирде. 27 Ата Углына хөкем итү хокукын да тапшырды, чөнки Ул – Адәм
Углы. 28 Моңа гаҗәпләнмәгез. Кабердәгеләрнең һәммәсе Аллаһы Углының тавышын ишетәчәк вакыт җитә. 29 Шунда үлекләр каберләреннән чыгачак: яхшылык
эшләгәннәре – яшәү, ә явызлык эшләгәннәре хөкем ителү өчен тереләчәк. 30 Мин
Үзлегемнән бернәрсә эшли алмыйм; Аңардан ничек ишетсәм, шулай хөкем итәм,
һәм Минем хөкемем гадел, чөнки Мин Үз ихтыярымны түгел, бәлки Мине җибәргән Затның ихтыярын үтәргә тырышам.

Гайсә хакында шаһитлыклар

31 Әгәр дә Мин Үзем хакында Үзем шаһитлык бирәм икән, шаһитлыгым бернигә
дә тормас иде. 32 Минем хакта шаһитлык бирүче башка Берәү бар, һәм Мин беләм:
Аның Минем хакта биргән шаһитлыгы хак. 33 Сез Яхъя янына кешеләр җибәрдегез,
һәм ул хакыйкать хакында шаһитлык бирде. 34 Ләкин Мин кешеләрнең шаһитлыгына мохтаҗ түгел, ә боларны сез коткарылсын өчен әйтәм.
35 Яхъя янучы һәм нур бирүче яктырткыч иде, ә сез аның яктысында бик аз вакыт
кына куанмакчы булдыгыз. 36 Әмма Минем шаһитлыгым Яхъяныкыннан зуррак:
Мин Атамның тәмамларга дип биргән эшләрен башкарам. Шуларның һәммәсе
Мине Атам җибәргәненә шаһитлык бирә. 37 Мине җибәргән Ата Үзе Минем хакта
шаһитлык итте. Сезнең беркайчан да Аның тавышын ишеткәнегез, йөзен күргәнегез юк. 38 Аның сүзе сездә яшәми, чөнки сез Ул җибәргән Затка ышанмыйсыз.
39 Мәңгелек тормышка ия булырга теләп, сез Изге язмада язылганнарны тикшерәсез, ә алар нәкъ Минем хакта шаһитлык бирәләр. 40 Әмма сез, тормышка ия булу
өчен, Минем яныма килергә теләмисез.
41 Кешеләрнең Мине данлауларына мохтаҗлыгым юк, 42 ә Мин сезне беләм: сездә
Аллаһыны ярату юк. 43 Мин Атам исеменнән килдем – сез Мине кабул итмисез,
ә үз исеменнән килгәнне кабул итәсез. 44 Сез бер-берегездән дан кабул итәсез,

ә бердәнбер Аллаһыдан булган данны эзләмисез. Шулай булгач, сез ничек итеп ышана алырсыз икән?

45 Мин сезне Атам алдында гаепләрмен дип уйламагыз. Сезне гаепләүче – сез өмет баглаган Муса. 46 Сез Мусага ышансагыз, Миңа да ышаныр идегез, чөнки ул Минем хакта язды. 47 Ул язганнарга ышанмый торып, Минем сүзләремә ничек ышанырсыз?!

Биш меңне ашату

6 1 Шуннан соң Гайсә Гәлиләя күленең аръягына китте. Ул күл Тибериас күле дип тә атала иде. 2 Авыруларны савыктырган могҗизалы гамәлләрен күреп, Аның артыннан бик күп халык иярде. 3 Гайсә, тауга менеп, анда шәкертләре белән бергә утырды. 4 Шул вакытта яһүдиләрнең Котылу бәйрәме якынлашып килә иде.

5 Гайсә күзләрен күтәрде һәм Үзенә таба күп халыкның килүен күреп, Филипкә:

– Аларны ашату өчен, икмәк кайдан сатып алырбыз икән? – диде.

6 Ул бу сүзләрне Филипне сынау өчен генә әйтте, чөнки Үзе нәрсә эшләячәген белә иде. 7 Филип:

– Аларның һәрберсенә аз-аз гына бирү өчен дә, ике йөз динарлык* икмәк җитмәс, – дип җавап бирде.

8 Шәкертләренең берсе, Шимун Петернең бертуган кардәше Әндри:

9 – Монда бер малайның биш арпа икмәге һәм ике балыгы бар, әмма мондый күп халык өчен ул нәрсә инде? – диде.

10 – Халыкка утырырга кушыгыз, – диде Гайсә.

Ул урында исә чирәм күп иде. Халык чирәмгә утырды. Алар арасында ир-атлар гына биш меңгә якын иде. 11 Гайсә икмәкне алды да, шөкрана итеп, утыручыларга өләште. Балыкларны да һәркемгә теләгәнчә өләшеп чыкты. 12 Һәммәсе ашап туйгач, шәкертләренә:

– Калган сыныкларны җыеп алыгыз, бернәрсә дә әрәм булмасын, – диде.

13 Кешеләр ашаган биш арпа икмәктән калган сыныкларны җыеп, аларны унике кәрзингә тутырдылар.

14 Гайсә эшләгән могҗизалы гамәлне күреп, кешеләр:

– Дөньяга килергә тиеш булган Пәйгамбәр, чынлап та, Шушыдыр, – диештеләр.

15 Гайсә исә, аларның Үзен көч белән патша итеп куярга теләүләрен белеп, ялгызы гына тагын тауга менеп китте.

Гайсәнең су өстеннән атлап килүе

16 Кич җиткәч, Гайсәнең шәкертләре күл буена төштеләр дә, 17 көймәгә утырып, күл аръягындагы Кәпәрнаумга таба йөзеп киттеләр. Караңгы төште, ә Гайсә исә һаман күренмәде. 18 Күлдә каты җил купканлыктан, дулкыннар көчәйде. 19 Биш-алты чакрым чамасы* киткәннән соң, алар Гайсәне күреп алдылар. Ул, су өстеннән атлап, көймәгә якынлашып килә иде. Шәкертләр куркып калдылар.

---

* 6:7 *Динар* – көмеш тәңкә. Эшченең бер көнлек хезмәт хакын тәшкил итә.

* 6:19 *Биш-алты чакрым чамасы...* – Грек телендәге төп нөсхәдә сүзгә-сүз: егерме биш-утыз стадия; стадия – озынлык үлчәү берәмлеге, 192 м.

20 Әмма Гайсә аларга:
– Бу – Мин! Курыкмагыз! – диде.
21 Алар Аны көймәгә алырга теләделәр, ләкин нәкъ шул чакта көймә алар бара торган ярга җитеп туктады.

Гайсә – тормыш икмәге

22 Икенче көнне дә халык күлнең теге ярында тора иде әле. Алар анда бер генә көймә булуын, ул көймәгә шәкертләрнең генә утырып китүен, ә Гайсәнең анда утырмаганын күргәннәр иде. 23 Ул арада Тибериастан башка көймәләр килеп туктадылар. Көймәләр туктаган урын ᶜХаким Гайсә шөкрана итеп биргән икмәкне кешеләр ашаган җиргә якын иде. 24 Шулай итеп, Гайсәнең дә, Аның шәкертләренең дә анда юклыгын күргәч, халык, көймәләргә утырып, Кәпәрнаумга Гайсәне эзләргә китте. 25 Аны күлнең аръягында эзләп тапкач:
– Остаз! Син монда кайчан килдең? – дип сорадылар.
26 Гайсә аларга:
– Сезгә хак сүз әйтәм: сез Мине могҗизалы гамәлләр күргәнгә түгел, бәлки туйганчы икмәк ашаганга эзлисез. 27 Фани ризык өчен түгел, мәңгелек тормыш бирә торган ризык өчен тырышыгыз. Аны сезгә Адәм Углы бирәчәк, чөнки Аллаһы Ата, Адәм Углын хуплап, Үзенең тамгасын салды, – диде.
28 Аннан соң алар:
– Аллаһы эшләрен башкару өчен, безгә нәрсә эшләргә кирәк? – дип сорадылар.
29 – Ул Кемне җибәргән булса, сез Шуңа иман итегез, Аллаһының эше – менә шул, – дип җавап бирде Гайсә.
30 Алар:
– Сиңа иман китерерлек нинди галәмәт күрсәтерсең? Нәрсә кылырсың? 31 Безнең ата-бабаларыбыз чүлдә манна* ашаганнар. Бу турыда Изге язмада «Ул аларга ашар өчен күктән икмәк бирде»* дип язылган, – диделәр.
32 Гайсә аларга:
– Сезгә хак сүз әйтәм: сезгә күктән икмәк биргән – Муса түгел. Күктән хак икмәкне сезгә Минем Атам бирә. 33 Аллаһы икмәге Ул – күктән иңеп, дөньяга тормыш Бирүче, – диде.
34 Алар Гайсәгә:
– Әфәндем! Безне һәрвакыт шундый икмәк белән тәэмин итеп торчы, – диделәр.
35 Гайсә исә болай дип әйтте:
– Мин – тормыш икмәге. Яныма килүче һичкайчан ачыкмас, Миңа иман итүче һичкайчан сусамас. 36 Әмма Мин сезгә әйткәндәй, сез Мине күргән булсагыз да ышанмыйсыз. 37 Атам Миңа биргән һәркем Миңа киләчәк. Килгәннәрне һичкайчан куып җибәрмәячәкмен, 38 чөнки Мин Үз ихтыярымны түгел, бәлки Мине җибәргән Атам ихтыярын башкару өчен күктән иңдем. 39 Мине җибәргән Атамның ихтыяры

---

* 6:31 *Манна* – Аллаһы борынгы Исраил халкын Мисыр коллыгыннан чыгаргач, чүлдә туйдыру өчен күктән җибәргән ризык.
* 6:31 Карагыз: «Зәбур», 77:24.

исә шул: Ул Миңа биргәннәрнең берсен дә югалтмыйча, ахирәт көнендә аларның барысын да үледән терелтергә тиешмен. 40 Мине җибәргән Атам Углын күрүче һәм Аңа инанучы һәркемнең мәңгелек тормышка ия булуын тели. Мин аны ахирәт көнендә терелтеп торгызачакмын.

41 Аның: «Мин – күктән иңгән икмәк» дигәне өчен, яһүдиләр Аңардан зарландылар. 42 Алар үзара болай диештеләр:

– Бу Йосыф углы Гайсә түгелме соң? Без Аның атасын да, анасын да беләбез бит. Ничек Ул: «Мин күктән иңдем», – дип сөйли ала икән?

43 Гайсә аларга болай дип җавап бирде:

– Үзара сукранышмагыз. 44 Мине җибәргән Ата алып килмәсә, яныма беркем дә килә алмый, Мин исә шул кешене ахирәт көнендә терелтеп торгызачакмын. 45 Пәйгамбәрләрнең язмаларында: «Һәммәсе дә Аллаһы тарафыннан өйрәтеләчәк»*, – дип язылган. Атаны ишеткән, Аңардан өйрәнгән һәркем Минем янга килә. 46 Бу әле кем дә булса Атаны күргән дигән сүз түгел; Атаны Аллаһыдан килгән Зат кына күргән. 47 Сезгә хак сүз әйтәм: Миңа иман итүче мәңгелек тормышка ия. 48 Мин – тормыш икмәге. 49 Сезнең аталарыгыз чүлдә манна ашаганнар һәм шуңа карамастан үлеп киткәннәр. 50 Ә бу күктән иңүче икмәк исә шундый ки, аны ашаучы үлмәячәк. 51 Мин – күктән иңгән тере икмәк, бу икмәкне ашаучы мәңге яшәр. Мин бирәчәк икмәк исә ул – Минем тәнем. Мин аны дөнья яшәсен өчен бирәчәкмен.

52 Шуннан соң яһүдиләр ачуланышып:

– Бу Кеше ничек Үзенең тәнен безгә ашар өчен бирә алыр икән? – дип, үзара бик каты бәхәсләштеләр.

53 Гайсә исә болай дип әйтте:

– Сезгә хак сүз әйтәм: Адәм Углының тәнен ашамасагыз һәм Аның канын эчмәсәгез, сездә тормыш булмаячак. 54 Минем тәнемне ашаган һәм канымны эчкән исә мәңгелек тормышка ия. Мин аны ахирәт көнендә терелтәчәкмен. 55 Минем тәнем – чын ризык, каным – чын эчемлек. 56 Тәнемне ашаган һәм канымны эчкән – Миндә, Мин исә аңарда яшим. 57 Мине мәңге тере Атам җибәрде һәм Мин Атам аша яшим, шулай ук Мине ашаучы да Минем аша яшәячәк. 58 Күктән иңгән икмәк менә шулдыр. Ул икмәк сезнең аталарыгыз ашаган маннага охшамаган, алар үлеп киткәннәр. Ә бу икмәкне ашаучы мәңге яшәячәк.

59 Гайсә боларны Кәпәрнаумда ʿгыйбадәтханәдә гыйлем биргән вакытта сөйләгән иде.

Сез дә китәргә телисезме?

60 Гайсәнең күп шәкертләре, бу сүзләрне ишеткәннән соң:

– Нинди авыр сүзләр! Боларны кем тыңлый алсын? – диделәр.

61 Әмма Гайсә шәкертләренең сукрануларын белеп:

– Сезне шушы рәнҗетәме? 62 Әгәр сез Адәм Углының элек булган урынына күтәрелүен күрсәгез, нәрсә булыр? 63 Рух Ул – тормыш бирүче, кеше үз көче белән

* 6:45 Карагыз: «Ишагыйя», 54:13.

һичнәрсәгә ирешә алмый; Мин сезгә сөйләгән сүзләр – рух һәм тормыш. 64 Әмма арагызда иман итмәүчеләр дә бар, – дип әйтте.

Гайсә бит кемнең иман итмәвен һәм кемнең Үзенә хыянәт итәчәген баштан ук белә иде.

65 Ул сүзен дәвам итеп:

– Менә шуның өчен Мин сезгә, Атам җибәрмәсә, Минем янга беркемнең дә килә алмаячагын әйттем, – диде.

66 Шул вакыттан башлап шәкертләренең күбесе Гайсәдән аерылып киттеләр, башка Аның белән бергә йөрмәделәр.

67 Шунда Гайсә унике шәкертеннән:

– Сез дә китәргә телисезме? – дип сорады.

68 Шимун Петер Аңа:

– Хакимем! Без кем янына барыйк соң? Мәңгелек тормыш сүзләре Синдә бит. 69 Без Сиңа иман итәбез, Сине Аллаһының Изге Заты дип таныйбыз, – дип җавап бирде.

70 Гайсә аларга:

– Мин сезнең уникегезне сайлап алдым түгелме? Әмма берегез – ᶜиблис, – диде.

71 Ул бу сүзләрне, Үзенә хыянәт итәчәк, уникенең берсе булган Шимун углы Яһүдә Искариот хакында әйтте.

Гайсә һәм Аның энеләре

7 1 Шуннан соң Гайсә Гәлиләядә йөрде. Ул Яһүдиядә йөрергә теләмәде, чөнки яһүдиләр Аны үтерергә җай эзлиләр иде. 2 Яһүдиләрнең ᶜЧатырлар бәйрәме якынлаша иде, һәм 3 энеләре:

– Гәлиләядән Яһүдиягә бар, Син эшләгән эшләрне шәкертләрең дә күрсен. 4 Әгәр кеше үзен танытырга тели икән, эшен яшерен рәвештә эшләми. Шундый эшләр эшлисең икән, Үзеңне дөньяга таныт, – диделәр.

5 Аңа хәтта энеләре дә ышанмадылар.

6 Гайсә аларга болай дип әйтте:

– Минем вакыт әле килеп җитмәде, ә сезнең өчен теләсә кайсы вакыт кулай. 7 Дөнья сезгә нәфрәт белән карамый, ә Миңа нәфрәтләнә, чөнки Мин эшләренең явыз булганлыгына һәрвакыт шаһитлык биреп торам. 8 Сез бәйрәмгә барыгыз, ә Мин бармыйм, чөнки Минем вакыт әле җитмәде.

9 Ул, аларга шулай дип, Гәлиләядә калды, 10 әмма, энеләре киткәч, яшерен рәвештә Үзе дә бәйрәмгә барды.

Гайсә Чатырлар бәйрәмендә

11 Ә яһүдиләр исә Гайсәне бәйрәмдә эзләп:

– Ул кайда икән? – дип сорадылар.

12 Аның хакында халык арасында күп сүзләр йөрде. Кайберләре: «Ул яхшы Кеше», – диде, башкалары исә: «Юк, Ул халыкны аздыра», – дип сөйләде. 13 Әмма, яһүдиләрдән куркып, Аның хакында беркем дә ачык итеп сөйләмәде.

14 Ә инде бәйрәм уртасында Гайсә Аллаһы йортына кереп гыйлем бирә башлады. 15 Яһүдиләр:

– Бу Кеше укымаган булса, шулкадәр нәрсәне кайдан белә икән?! – дип гаҗәпләнделәр.

16 Гайсә аларга:

– Минем өйрәтүем Үземнеке түгел, Мине җибәргән Затныкы. 17 Кем Аның ихтыярын башкарырга тели, шул кеше бу өйрәтүемнең Аллаһыданмы яки аны Үземнән генә сөйләвемне белер. 18 Үз исеменнән сөйләүче үзенә дан эзли, ә Үзен җибәргән Затка дан-шөһрәт яулаучы эчкерсездер һәм Аңарда ялган юк, – дип әйтте. – 19 Муса сезгә Канун бирде түгелме? Ә сезнең берегез дә аны үтәми. Ни өчен Мине үтерергә йөрисез?

20 – Сиңа җен кагылдымы әллә? Кем Сине үтерергә йөри?! – диде халык.

21 Гайсә сүзен дәвам итте:

– Мин бер эш эшләдем һәм сез һәммәгез шуңа гаҗәпләнәсез. 22 Муса сезгә сөннәт тапшырды (гәрчә ул Мусадан түгел, бәлки аталардан килә), шуңа күрә шимбә көнне ир баланы сөннәткә утыртасыз. 23 Муса кануны бозылмасын дип, шимбә көнне ир бала сөннәткә утыртыла ала икән, шимбә көнне бер кешене бөтенләй савыктырганым өчен, нигә Миңа ачуыгыз килә? 24 Тышкы күренешкә генә карап хөкем итмәгез, бәлки дөрес хөкем итегез.

Гайсә – Мәсихме?

25 Шунда кайбер иерусалимлеләр бер-берсенә:

– Бу әллә яһүдиләрнең башлыклары үтерергә теләгән Кешеме? 26 Әнә Ул ачыктан-ачык сөйли, ә алар Аңа бер сүз дә әйтмиләр: әллә Аны чыннан да Мәсих дип уйлыйлар микән? 27 Әмма, Мәсих килгәндә, Аның кайдан икәнлеген беркем дә белмәс. Без исә бу Кешенең кайдан икәнен беләбез, – диделәр.

28 Гайсә, Аллаһы йортында гыйлем биргәндә, көчле тавыш белән болай диде:

– Сез Мине һәм кайдан икәнемне дә беләсез. Ләкин Мин Үзлегемнән килмәдем, һәм Мине җибәргән Зат хак. Сез Аны белмисез, 29 ә Мин Аны беләм, чөнки Мин Аңардан килдем, Мине Ул җибәрде.

30 Алар Гайсәне кулга алырга теләделәр, ләкин берсе дә Аңа кул тидермәде, чөнки Аның вакыты килеп җитмәгән иде әле. 31 Халык арасында исә күп кешеләр Аңа иман китерделәр һәм:

– Мәсих килгәч, бу Зат күрсәткәннән дә күбрәк могҗизалы гамәлләр күрсәтер микән? – диештеләр.

32 Фарисейлар халыкның Гайсә хакында шундый сүз йөрткәннәрен ишеттеләр, һәм баш руханилар белән фарисейлар, Аны кулга алу өчен, тәртип саклаучыларны җибәрделәр. 33 Гайсә исә:

– Мин сезнең арада озак булмам, Мине җибәргән Зат янына тиздән кире кайтачакмын. 34 Мине эзләрсез, әмма тапмассыз. Мин булачак урынга сез килә алмассыз, – дип әйтте.

35 Моны ишеткән яһүдиләр үзара:

– Без таба алмаслык нинди урынга китмәкче була икән? Әллә греклар арасына таралып яшәүче яһүдиләр янына китеп, грекларны өйрәтергә тели микән? 36 «Мине

эзләрсез, әмма тапмассыз. Мин булачак урынга сез килә алмассыз» дигән сүзләре нәрсәне аңлата икән? – диештеләр.

37 Бәйрәмнең соңгы, бөек көнендә Гайсә, торып басып, көчле тавыш белән болай дип әйтте:

– Кем сусаса, шул Минем янга килсен һәм эчсен. 38 Изге язмада әйтелгәнчә, Миңа иман итүченең «күңел түреннән елгалар булып тереклек суы агачак».

39 Ул моны Үзенә иман итүчеләр алачак Рух хакында әйтте. Әле Гайсә данланмаганга, аларга Изге Рух бирелмәгән иде.

40 Халык арасында кайберләре Аның бу сүзләрен ишетеп: «Ул – чынлап та вәгъдә ителгән Пәйгамбәр», – диделәр. 41 Берләре: «Бу – Мәсих», – диешсә, ә башкалары: «Мәсих Гәлиләядән килер микән? 42 Изге язмада Мәсих Давыт нәселеннән булачак һәм Давыт яшәгән Бәйт-Лехем авылыннан киләчәк, дип язылган түгелме?» – диделәр.

43 Шулай итеп, халык арасында Гайсә хакында бәхәс чыкты. 44 Кайберләре Аны кулга алырга теләделәр, ләкин берсе дә Аңа кул тидермәде.

45 Тәртип саклаучылар баш руханилар һәм фарисейлар янына кайткач:

– Ни өчен Аны тотып китермәдегез? – дип сорадылар алардан.

46 – Берәүнең дә әле ул Кешедәй сөйләгәне юк, – дип җавап бирделәр тәртип саклаучылар.

47 – Әллә сез дә алдандыгызмы?! – диделәр фарисейлар. – 48 Башлыкларның яки фарисейларның берәрсе Аңа иман китердеме? 49 Ә Канунны белмәүче бу халык ләгънәт ителгән.

50 Шунда фарисейларның берсе, элек Гайсә янына килеп киткән Никәдим болай диде:

51 – Иң элек кешене тыңламыйча һәм аның нәрсә эшләгәнен белмичә безнең канун аны хөкем итәме?

52 – Әллә син дә Гәлиләядәнме? Тикшереп кара һәм күрерсең: Гәлиләядән һич тә пәйгамбәр чыкмас, – дип җавап бирделәр аңа.

Уйнашлыкта тотылган хатын

[53 Барысы да өйләренә таралгач,

8 1 Гайсә Зәйтүн тавына китте.

2 Иртә белән Ул яңадан Аллаһы йортына килде һәм Аның янына күп халык җыелды. Ул, утырып, аларны өйрәтә башлады. 3 Шулчак канун белгечләре һәм фарисейлар, уйнашлыкта тотылган бер хатынны алып килеп, уртага бастырып куйдылар да:

4 – Остаз! Бу хатын зина кылганда тотылды. 5 Канунда Муса мондыйларны ташлар атып үтерергә әмер бирә, ә Син нәрсә әйтерсең? – диделәр Гайсәгә.

6 Алар моны, Гайсәне сынау өчен, Аны гаепләргә берәр сылтау табарбыз, дигән уй белән әйттеләр. Әмма Гайсә, чүгәләп, бармагы белән җиргә яза башлады. 7 Алар сорауларын кабат биргәнгә, Ул торып басып болай диде:

– Сезнең кайсыгыз гөнаһсыз, шул башлап аңа таш атсын. **8** Һәм, тагын чүгәләп, җиргә язуын дәвам итте.

9 Алар исә моны ишеткәч, ᶜөлкәннәреннән башлап бер-бер артлы чыгып киттеләр. Гайсә белән уртада басып торган хатын гына калды.

10 Гайсә торып басып:

– Сеңлем! Кайда алар? Сине беркем дә хөкем итмәдеме? – дип сорады.

11 – Беркем дә, Әфәндем! – дип җавап бирде хатын.

Гайсә аңа:

– Мин дә сине хөкем итмим: бар, башка гөнаһ кылма, – диде.]*

Гайсә – дөнья яктылыгы

12 Гайсә тагын халыкка сөйләде. Ул:

– Мин – дөнья яктылыгы. Минем артымнан баручы караңгылыкта йөрмәячәк, бәлки аның тормыш бирүче яктылыгы булачак, – дип әйтте.

13 Шуннан соң фарисейлар Аңа:

– Син Үзең хакында Үзең шаһитлык бирәсең, Синең шаһитлыгың хак түгел, – диделәр.

14 Гайсә исә аларга:

– Үзем хакында Үзем шаһитлык бирсәм дә, Минем шаһитлыгым хак, чөнки кайдан килеп, кая баруымны беләм. Сез исә Минем кайдан килеп, кая баруымны белмисез. **15** Сез кешеләр үлчәме белән хөкем итәсез, ә Мин беркемне дә хөкем итмим. **16** Мин хөкем итсәм дә, хөкемем хак, чөнки Мин Үзем генә түгел, җибәргән Атам белән бергә Мин. **17** Сезнең Кануныгызда да «Ике кешенең шаһитлыгы хак»*, дип язылган. **18** Мин Үзем хакында Үзем шаһитлык бирәм һәм Минем хакта Мине җибәргән Ата шаһитлык бирә, – дип җавап бирде.

19 Шуннан соң:

– Синең атаң кайда? – дип сорадылар Гайсәдән.

– Сез Мине дә, Атамны да белмисез. Әгәр Мине белсәгез, Атамны да белер идегез, – дип җавап бирде Ул.

20 Гайсә бу сүзләрне, Аллаһы йортында гыйлем биргәндә, сәдака сандыгы янында әйтте. Берсе дә Аны кулга алмады, чөнки Аның вакыты әле килеп җитмәгән иде.

Мин китәчәк урынга сез килә алмассыз

21 Гайсә аларга янә болай дип әйтте:

– Мин китәм. Сез Мине эзләрсез, ләкин үз гөнаһыгыз белән үләрсез. Мин китәчәк урынга сез килә алмассыз.

22 Яһүдиләр үзара болай диештеләр:

– Ул Үзен Үзе үтерәчәк микәнни? «Мин китәчәк урынга сез килә алмассыз», – ди бит.

23 Гайсә аларга:

---

* **7:53–8:11** Кайбер кулъязмаларда җәяләр эчендәге сүзләр дә бар.

* **8:17** Карагыз: «Канун», 19:15.

– Сез түбәннән, Мин югарыдан. Сез бу дөньяныкы, Мин бу дөньяныкы түгел, – диде. – [24] Шуңа күрә Мин сезгә: «Сез гөнаһларыгыз белән үләрсез», – дидем. Мин – Ул* икәненә ышанмасагыз, үз гөнаһларыгыз белән үләрсез сез.

[25] Шуннан соң Гайсәдән:

– Кем соң Син? – дип сорадылар.

– Мин сезгә Үземнең кемлегемне инде күптән әйтә киләм, – диде аларга Гайсә. – [26] Сезнең хакта күп сөйләп, сезне хөкем итә алыр идем. Әмма Мине җибәргән Зат хак, һәм Аңардан нәрсә ишетсәм, дөньяга шуны сөйлим.

[27] Алар Гайсәнең Ата хакында сөйләвен аңламадылар. [28] Шунда Гайсә аларга болай дип әйтте:

– Сез Адәм Углын югарыга күтәргәч, Минем мәңге бар икәнемне һәм Үзлегемнән һичнәрсә эшләмәвемне, бәлки, Атам ничек өйрәткән булса, шулай сөйләвемне белерсез. [29] Мине Җибәрүче Минем белән. Атам Мине ялгыз калдырмады, чөнки Мин һәрвакыт Аңа мәгъкуль эшләрне генә эшлим.

[30] Ул шушы сүзләрне сөйләгән чакта күпләр Аңа иман китерделәр.

Ибраһим балалары

[31] Гайсә Үзенә иман китергән яһүдиләргә:

– Минем сүзләремне тотсагыз, чыннан да, Минем шәкертләрем булырсыз. [32] Сез хакыйкатьне белерсез һәм хакыйкать сезне ирекле итәр, – дип әйтте.

[33] – Без Ибраһим нәселеннән, – диделәр алар Аңа, – һәм беркайчан да һичкемнең колы булмадык. Ничек соң Син: «Ирекле булырсыз», – дисең?!

Гайсә болай диде:

[34] – Сезгә хак сүз әйтәм: гөнаһ кылучы һәркем – гөнаһ колы. [35] Кол өйдә мәңге тормый, ә угыл анда мәңге тора. [36] Шулай итеп, Угыл сезне ирекле итсә, сез чын мәгънәсендә ирекле булачаксыз.

[37] Мин сезнең Ибраһим нәселеннән булуыгызны беләм. Шулай да сез Мине үтерергә йөрисез, чөнки сүзләремә күңелләрегездә урын юк. [38] Мин Атам янында күргәннәрем хакында сөйлим, ә сез үз атагыз янында ишеткәннәрне эшлисез, – диде аларга Гайсә.

[39] – Безнең атабыз – Ибраһим, – дип җавап бирделәр алар.

Гайсә исә:

– Сез Ибраһим балалары булсагыз, Ибраһим эшләрен кылыр идегез. [40] Ә хәзер Мине, Аллаһыдан ишеткән хакыйкатьне сөйләгән Бәндәне, үтерергә йөрисез. Ибраһим алай эшләмәде. [41] Сез үз атагызның эшләрен кыласыз, – дип әйтте.

Алар Аңа:

– Без уйнаштан тумаган, безнең Атабыз бер генә: Ул – Аллаһы, – диделәр.

[42] Гайсә җавап итеп болай диде:

– Атагыз Аллаһы булса, сез Мине яратыр идегез, чөнки Мин Аллаһыдан килдем. Мин Үзлегемнән килмәдем, Мине Ул җибәрде. [43] Ни өчен сез сөйләгәннәремне

---

* **8:24** *Мин – Ул...* – Бу сүзләр Аллаһының Яһвә дигән исеменә туры килә. Ул исем «Мин – бар булучы» дигәнне аңлата. (Тәүрат, «Чыгыш» китабы 3:14.)

аңламыйсыз? Чөнки сез Минем сүземне тыңлый алмыйсыз. 44 Сезнең атагыз – иблис, һәм сез атагызның теләкләрен үтәргә телисез. Ул баштан ук кеше үтерүче булып, хакыйкатьне тотмады һәм хәзер дә тотмый, чөнки аңарда хакыйкать юк. Ялган сөйләгән вакытта, ул үзенекен сөйли, чөнки ул – ялганчы һәм ялганның атасы. 45 Ә сез, Мин хакыйкать сөйләгәнгә күрә, сүзләремә ышанмыйсыз. 46 Гөнаһта гаепле булуымны кайсыгыз исбат итә алыр? Әгәр хакыйкать сөйлим икән, ни өчен Минем сүзләремә ышанмыйсыз? 47 Кем Аллаһыдан булса, шул Аллаһы сүзләрен тыңлар; ә сез Аллаһыдан булмаганга күрә тыңламыйсыз.

Гайсә һәм Ибраһим

48 Моңа яһүдиләр:

– Син самареяле, эченда җен бар, әллә бу дөрес түгелме? – диделәр.

49 Гайсә җавап бирде:

– Миндә җен юк. Мин Атамны хөрмәт итәм, ә сез Мине хур итәсез. 50 Хәер, Мин Үземә дан эзләмим, ә эзләүче башка Берәү бар һәм Ул хөкем итә. 51 Сезгә хак сүз әйтәм: кем Минем сүземне тота, ул һичкайчан үлем күрмәячәк.

52 – Менә хәзер Синдә җен барлыгына һич шигебез калмады: Ибраһим да, пәйгамбәрләр дә үлгәннәр, ә Син: «Кем Минем сүземне тота, ул беркайчан да вафат булмаячак», – дисең. 53 Син атабыз Ибраһимнан да бөегрәкме? Ул үлгән, пәйгамбәрләр дә үлгәннәр. Син Үзеңне кем дип саныйсың? – дип әйттеләр яһүдиләр.

54 Гайсә аларга:

– Үземне Үзем данлыйм икән, Минем даным буш булыр. Атам Үзе Мине данлый. Сез Аны «Аллабыз» дип атыйсыз, 55 асылда Аны белмисез. Мин исә Аны беләм. Аны белмим дисәм, сезнең кебек ялганчы булыр идем; әмма Мин Аны беләм һәм Аның сүзен тотам. 56 Атагыз Ибраһим Минем көнемне күрәчәгенә шатланды. Ул аны күреп куанды, – дип җавап бирде.

57 Яһүдиләр Аның бу сүзләренә:

– Сиңа әле илле яшь тә юк, ә Син Ибраһимны күрдеңме? – диделәр.

58 Гайсә аларга болай дип әйтте:

– Сезгә хак сүз әйтәм: Ибраһим булганга кадәр үк, Мин бар* идем инде.

59 Шул чакта алар, Аңа ыргыту өчен, кулларына ташлар алдылар, әмма Гайсә, яшеренеп, Аллаһы йортыннан чыгып китте.

Тумыштан сукыр кешенең күрә башлавы

9 1 Үтеп барышлый, Гайсә тумыштан ук сукыр бер кешене күрде. 2 Шәкертләре Аңардан:

– Остаз! Бу кешенең сукыр булып тууы кемнең гөнаһыннан: үзе гөнаһ кылганмы, әллә ата-анасымы? – дип сорадылар.

3 Гайсә болай җавап бирде:

– Бу кеше үзенең гөнаһы өчен дә, ата-анасының гөнаһы өчен дә сукыр түгел. Аллаһының гамәлләре аңарда күренсен өчен, ул сукыр булып туды. 4 Көн үткәнче

---

* **8:58** *Мин бар...* – Бу сүзләр Аллаһының исеменә туры килә. 8:24 нең искәрмәсен карагыз.

Мине җибәргән Затның эшләрен башкарырга тиешбез. Төн җитеп килә, ул чакта һичкем берни эшли алмас. 5 Мин дөньяда вакытта, Мин – дөньяга яктылык.

6 Шулай дип, Ул җиргә төкерде, төкереге белән лай ясап, шуны сукырның күзләренә сөртте дә 7 аңа:

– Шилуах буасына барып юын, – диде. (Шилуах – «Җибәрелгән» дигән мәгънәдә.)

Ул барып юынды һәм күзләре күрә торган булып кайтты. 8 Аның күршеләре һәм элек хәер сорашып утыруын күргән кешеләр:

– Бу соң, теге, хәер сорашып утырган кеше түгелме? – диештеләр.

9 Кайберләре: «Бу – шул», ә кайберләре: «Шуңа охшаган», – диделәр.

Кузләре ачылган кеше үзе исә:

– Мин – шул кеше, – дип әйтә иде.

10 – Күзләрең ничек ачылды соң? – дип сорадылар аңардан.

11 – Гайсә атлы Кеше лай ясап күзләремә сөртте дә: «Шилуах буасына барып юын», – диде. Мин барып юындым һәм күзләрем ачылды, – диде ул.

12 Аңардан: «Ул Кеше кайда?» – дип сорагач:

– Мин белмим, – дип җавап бирде.

13 Элек сукыр булган бу кешене фарисейлар янына алып бардылар. 14 Ә Гайсә, лай ясап, сукырның күзләрен ачкан көн – шимбә көн иде. 15 Фарисейлар да аңардан ничек күрә башлавы хакында сораштылар. Ул аларга:

– Ул минем күзләремә лай сылады, аннары мин юындым да күрә башладым, – диде.

16 Шунда кайбер фарисейлар:

– Бу Кеше шимбә көн кагыйдәләрен үтәми, шуңа күрә Ул Аллаһыдан түгел, – дип әйттеләр.

Ә башкалары:

– Гөнаһлы кеше мондый могҗизалы гамәлләрне ничек эшли алсын? – диделәр. Һәм алар арасында бәхәс чыкты. 17 Әлеге кешегә:

– Син Аның турында нәрсә әйтерсең? Ул синең күзләреңне ачты бит, – диделәр.

– Ул – Пәйгамбәр, – дип җавап бирде күзләре ачылган кеше.

18 Әмма яһүдиләр, күзләре ачылган кешенең ата-анасын чакырганчы, аның сукыр булганына һәм күрә башлавына ышанмадылар.

19 – Тумыштан сукыр дигән углыгыз шушымы? Әмма хәзер ул ничек күрә ала? – дип сорадылар алар.

20 Ата-анасы аларга:

– Без аның углыбыз икәнен һәм сукыр булып туганын беләбез. 21 Ә аның ничек күрә башлавын да, күзләрен кем ачканын да белмибез. Ул инде балигъ булган, үзеннән сорагыз, үзе хакында үзе сөйләсен, – дип җавап бирделәр.

22 Күзләре ачылган кешенең ата-анасы яһүдиләрдән курыкканга күрә, шулай диде. Чөнки яһүдиләр, Гайсәнең Мәсих икәнен икърар итүче һәркемне гыйбадәтханәдән куарга, дип сүз куешкан иделәр. 23 Шунлыктан аның ата-анасы: «Ул инде балигъ булган, үзеннән сорагыз», – диделәр.

24 Шулай итеп, яһүдиләр элек сукыр булган кешене икенче тапкыр чакырып, аңа:

– Аллаһыны хөрмәт ит! Без ул Кешенең гөнаһлы икәнен беләбез, – диделәр.

25 Ул аларга:

– Ул гөнаһлымы, түгелме, анысын белмим. Шуны гына беләм: мин сукыр идем, ә хәзер күрәм, – дип җавап бирде.

26 – Ул нәрсә эшләде? Синең күзләреңне ничек ачты? – дип тагын сорадылар аңардан.

27 Ул аларга:

– Мин инде сезгә сөйләдем, ә сез тыңламадыгыз. Ни өчен тагын ишетергә телисез? Әллә сез дә Аның шәкертләре булырга җыенасызмы? – дип җавап бирде.

28 Алар аңа мыскыллап:

– Син – Аның шәкерте, ә без – Муса шәкертләре. **29** Без Аллаһының Мусага сөйләгәнен беләбез, әмма Аның кайдан икәнен белмибез, – диделәр.

30 Күрә башлаган кеше аларга:

– Шунысы гаҗәп тә: сез Аның кайдан икәнен белмисез, ә Ул минем күзләремне ачты! – дип әйтте. – **31** Без Аллаһының гөнаһлыларны тыңламавын беләбез, әмма Үзенә табынучыны һәм Аның ихтыярын башкаручыны Ул тыңлый. **32** Кемнең дә булса тумыштан сукыр кешенең күзләрен ачканлыгы турында гомердә дә ишетелгәне юк. **33** Ул Кеше Аллаһыдан булмаса, һичнәрсә булдыра алмас иде.

34 – Башыңнан аягыңа тикле гөнаһта тугансың, нигә безне өйрәтәсең? – дип алар аны куып чыгардылар.

Рухи сукырлык

35 Гайсә бу кешене куып чыгарганнарын ишетте дә аны табып:

– Син Адәм Углына ышанасыңмы? – дип сорады.

36 – Әфәндем, мин Аңа ышансын өчен, Аның кем икәнен әйт сәнә, – дип җавап бирде ул.

37 – Син Аны күрдең. Хәзер синең белән Ул сөйләшә, – дип әйтте Гайсә.

38 – Хакимем, мин ышанам! – дип сәҗдә кылды ул.

39 Гайсә:

– Күрми торганнар күрсен, ә күрә торганнар сукырайсын, дип хөкем итү өчен килдем Мин бу дөньяга, – дип әйтте.

40 Аның янында булган кайбер фарисейлар, моны ишеткәч:

– Әллә без дә сукырмы? – диделәр.

41 – Сез сукыр булсагыз, гөнаһыгыз өчен гаепле булмас идегез. Ә сез «күрәбез» дигәнлектән гөнаһыгыз үзегездә кала, – дип әйтте Гайсә.

Гайсә – яхшы Көтүче

10 **1** Сезгә хак сүз әйтәм: кем сарык утарына капкадан түгел, башка юл белән керә, ул – карак һәм юлбасардыр. **2** Ә капкадан керүче сарыкларга көтүче була: **3** аңа сакчы капка ача, сарыклар аның тавышын ишетәләр һәм ул, сарыкларын исемнәре белән чакырып, аларны алып чыга. **4** Үзенең бар сарыкларын алып чыкканнан соң, ул алар алдыннан бара; ә сарыклар аның артыннан баралар, чөнки аның тавышын таныйлар. **5** Алар чит кеше артыннан бармыйлар, ә аңардан качып китәләр, чөнки аның тавышын танымыйлар.

6 Гайсә аларга әлеге гыйбрәтле хикәяне сөйләде, ләкин кешеләр Аның нәрсә хакында сөйләгәнен аңламадылар.

7 Шуңа күрә Гайсә аларга янә болай дип әйтте:

– Сезгә хак сүз әйтәм: Мин – сарыкларга капка. 8 Миннән алда килгәннәрнең барысы да карак һәм юлбасар иделәр, әмма сарыклар аларны тыңламадылар. 9 Мин – капка. Минем аша керүче котылачак, кереп-чыгып йөриячәк һәм көтүлек табачак. 10 Карак ул урлау, үтерү һәм һәлак итү өчен генә килә. Мин исә тормыш бирергә, мул тормыш бирергә дип килдем.

11 Мин – яхшы Көтүче. Яхшы көтүче сарыклары өчен җанын дә кызганмый. 12-13 Ә ялланган көтүче – чын көтүче түгел ул. Сарыклар үзенеке булмаганга, ул алар турында кайгыртмый: бүренең килгәнен күреп, сарыкларны ташлап, качып китә, бүре, сарыкларга һөҗүм итеп, аларны таратып бетерә.

14-15 Мин – яхшы Көтүче. Атам Мине, Мин Атамны таныган кебек, Мин үземнекеләрне таныйм, алар Мине таныйлар. Мин сарыкларым өчен җанымны да кызганмыйм. 16 Бу утардан булмаган башка сарыкларым да бар, Мин аларны да алып килергә тиеш. Алар Минем тавышымны ишетәчәк, һәм, шулай итеп, бер көтү һәм бер көтүче булачак. 17 Мин аны яңадан кабул итү өчен, Үз җанымны бирәм, шуның өчен Атам Мине ярата. 18 Беркем дә Миннән җанымны алмый, Мин аны Үз ихтыярым белән бирәм: аны бирергә дә, кире алырга да хокукым бар. Болай эшләргә Миңа Атам боерык бирде.

19 Бу сүзләр аркасында яһүдиләр арасында янә бәхәс чыкты. 20 Аларның күбесе:

– Аңарда җен бар, Ул акылсыз. Сез ни өчен Аны тыңлыйсыз? – диделәр.

21 Башкалары исә:

– Бу җенле кеше сүзләре түгел, җен сукырның күзләрен ача аламы соң? – диделәр.

Яһүдиләрнең Гайсәне кабул итмәүләре

22 Кыш иде. Иерусалимдә Яңару бәйрәме* вакытында, 23 Гайсә Аллаһы йортында Сөләйман әйванында йөри иде. 24 Яһүдиләр Аның тирәсенә җыелып:

– Син безне газаплы билгесезлектә озак тотарсыңмы? Мәсих булсаң, безгә ачык итеп әйт, – диделәр.

25 Гайсә аларга болай дип җавап бирде:

– Мин сезгә әйттем, ә сез ышанмыйсыз. Атам исеменнән кылган гамәлләрем Минем хакта шаһитлык бирәләр. 26 Әмма сез ышанмыйсыз, чөнки сез Минем сарыкларымнан түгел. 27 Минем сарыкларым тавышымны ишетәләр, Мин дә аларны таныйм, һәм алар Минем арттан баралар. 28 Мин аларга мәңгелек тормыш бирәм. Алар һичкайчан һәлак булмаячаклар, һәм аларны беркем дә Минем кулдан тартып ала алмаячак. 29 Аларны Миңа биргән Атам һәммәсеннән дә бөек. Атамның кулыннан аларны тартып алырга беркемнең дә көче җитмәячәк. 30 Мин һәм Ата – бер.

31 Шуннан соң яһүдиләр, Аны үтерергә теләп, тагын кулларына ташлар алдылар.

32 Гайсә исә аларга:

---

* **10:22** *Яңару бәйрәме* – б. э. к. 165 нче елда Иерусалимдәге Аллаһы йортының яңадан ачылуын искә алу бәйрәме.

– Мин сезгә Атам исеменнән күп яхшы эшләр күрсәттем, шуларның кайсы өчен Мине ташлар атып үтерергә телисез? – дип әйтте.

33 Яһүдиләр Аңа:

– Без Сине яхшы эшләрең өчен түгел, бәлки, Аллаһыны хөрмәт итмичә, Аңа каршы көфер сүз сөйләвең, Үзең кеше була торып, Үзеңне Аллаһы дип әйтүең өчен үтерергә телибез, – дип җавап бирделәр.

34 Ә Гайсә болай дип әйтте:

– Аллаһының: «„Сез – илаһлар“, – дидем Мин»* дигән сүзләре сезнең Канунығызда язылган түгелме? 35 Аллаһы Үзенең сүзе бирелгән кешеләрне илаһлар дип атады, ә Изге язма юкка чыгарыла алмый. 36 Мине Ата Үзе, изге эшкә аерып, дөньяга җибәрде. Ничек соң сез «Мин – Аллаһы Углы» дигәнемә: «Көфер сөйлисең», – дип әйтәсез? 37 Мин Атамның эшләрен башкармыйм икән, Миңа ышанмагыз. 38 Ә инде башкарам икән, Минем Үземә ышанмасагыз да, Атамның Миндә, Минем Аңарда икәнлекне белү һәм аңлау өчен, эшләремә ышаныгыз.

39 Шунда Аны тагын кулга алырга тырыштылар, әмма Ул алардан качып китте.

40 Шуннан соң Гайсә тагын Үрдүннең аръягына, Яхъя элек кешеләрне чумдырып йөргән урынга китте һәм шунда калды. 41 Күпләр Аның янына килделәр һәм бер-берсенә:

– Яхъя һичбер могҗизалы гамәлләр күрсәтмәде, әмма Яхъяның бу Кеше турында әйткәннәре һәммәсе дә хак, – диделәр.

42 Анда күпләр Аңа иман китерде.

Гайсәнең Элгазарны үледән терелтеп торгызуы

11 1 Мәрьям һәм аның апасы Марта яшәгән Бәйт-Әния авылында Элгазар исемле бер кеше авырып ята иде. 2 Мәрьям – Хаким Гайсәнең аякларын хуш исле май белән майлап, чәче белән сөрткән хатын. Авырып ятучы Элгазар исә аның абыйсы иде. 3 Кыз туганнар Гайсәгә: «Хакимебез! Якын дустың Элгазар авырый», – дип хәбәр җибәрделәр.

4 Гайсә бу турыда ишеткәч:

– Бу авыру үлем авыруы түгел, бәлки Аллаһы даны өчен һәм шуның аркылы Аллаһы Углы данланыр, – диде.

5 Гайсә Мартаны, аның сеңлесен һәм Элгазарны ярата иде, 6 әмма, Элгазарның авыру икәнен ишеткәч тә, булган урынында тагын ике көнгә тоткарланды. 7 Шуннан соң шәкертләренә:

– Яңадан Яһүдиягә барыйк, – диде.

8 Ә шәкертләре Аңа:

– Остаз! Әле күптән түгел генә яһүдиләр Сине ташлар атып үтерергә йөргәннәр иде. Син тагын шунда барасыңмы? – диделәр.

9 Гайсә болай дип җавап бирде:

– Көн яктылыгы уникә сәгать түгелме соң? Көндез йөрүче абынмый, чөнки бу дөньяның яктысын күрә. 10 Ә төнлә йөрүче абына, чөнки аңарда яктылык юк.

---

* 10:34 Карагыз: «Зәбур», 81:6.

11 Шуннан соң Гайсә сүзен дәвам итте:
– Дустыбыз Элгазар йоклап киткән, Мин аны уятырга барам.
12 Аның шәкертләре:
– Хакимебез! Йоклап киткән булса, савыгыр, – диделәр.
13 Гайсә аның үлгәнлеге хакында әйткән иде, алар исә, гадәттәге йокы турында сөйли, дип уйладылар. 14 Шуңа күрә Гайсә аларга ачык итеп:
– Элгазар үлгән, – диде. – 15 Анда булмавыма Мин сезнең өчен шат, чөнки бу иманыгызны ныгытыр. Әйдәгез, аның янына барыйк.
16 Шунда Игезәк кушаматлы Томас башка шәкертләргә:
– Әйдәгез, киттек, Аның белән бергә без дә үлик, – диде.
17 Бәйт-Әниягә килеп җиткәч, Гайсә Элгазарның инде дүрт көн буена кабердә ятуын ишетте. 18 Бәйт-Әния исә Иерусалимгә өч чакрым* чамасы гына иде. 19 Абыйлары өчен кайгыручы Марта белән Мәрьямне юатырга байтак яһүдиләр килгән иде. 20 Марта, Гайсәнең килүе хакында ишеткәч, Аны каршы алырга чыкты. Мәрьям исә өйдә калды.
21 – Хакимем! – диде Марта Гайсәгә. – Син монда булсаң, абыем үлмәгән булыр иде. 22 Әмма хәзер дә беләм: Аллаһыдан нәрсә генә сорасаң да, Ул Сиңа бирәчәк.
23 – Абыең тереләчәк, – диде аңа Гайсә.
24 – Ахирәт көнендә – үледән терелү вакытында – аның тереләчәген беләм, – диде Марта.
25 Гайсә аңа болай дип җавап бирде:
– Мин – терелү һәм тормыш. Миңа иман итүче кеше үлсә дә, тереләчәк. 26 Миңа иман итеп яшәүче һәркем исә һичкайчан үлмәс. Син моңа ышанасыңмы?
27 – Әйе, Хакимем! Синең дөньяга килергә тиеш булган Мәсих, Аллаһы Углы икәненә ышанам, – диде Марта.
28 Моны әйткәч, Марта китеп барды һәм, сиздермичә генә, сеңлесе Мәрьямне чакырып:
– Остаз монда, Ул сине чакыра, – диде.
29 Мәрьям, моны ишеткәч тә, тиз генә урыныннан торып, Гайсә янына китте. 30 Ул вакытта Гайсә әле авылга кермичә, Марта белән очрашкан урында тора иде. 31 Мәрьям белән бергә өйдә булган юатучы яһүдиләр аның җәһәт кенә торып чыгып китүен күрделәр һәм, елау өчен кабер янына китте, дип уйлап, аның артыннан атладылар.
32 Мәрьям исә, Гайсә торган урынга килеп җиткәч, Аны күреп, аякларына егылды һәм:
– Хакимем! Син монда булсаң, абыем үлмәгән булыр иде, – диде.
33 Мәрьямнең һәм аның белән килгән яһүдиләрнең елауларын күреп, Гайсә Үзе дә борчылды һәм көенеп:
34 – Сез аны кайда күмдегез? – дип сорады.
Алар Аңа:
– Әйдә, барыйк, Әфәнде! Үзең күрерсең, – диделәр.

---

* 11:18 *Өч чакрым* – грек телендәге төп нөсхәдә сүзгә-сүз: унбиш стадия.

35 Гайсәнең күзләреннән яшьләр акты.
36 Моны күреп яһүдиләр:
– Карагыз әле, Ул Элгазарны ничек яраткан икән! – диештеләр.
37 Ә кайберләре:
– Ул сукырның күзләрен ачкан икән, ник соң Элгазарны да үлемнән алып калу өчен, берәр нәрсә эшли алмаган? – диделәр.
38 Гайсә тагын да ныграк көенгән хәлдә кабер янына килде. Кабер мәгарә булып, аңа керү юлы таш белән ябылган иде.
39 – Ташны читкә алып куегыз, – диде Гайсә.
Ә мәрхүмнең сеңлесе Марта Аңа:
– Хакимем! Ул инде исләнгән, чөнки ул үлгәннән соң дүрт көн үтте, – диде.
40 – Әгәр иман итсәң, Аллаһының данын күрәчәксең, – дип әйтмәдемме сиңа? – диде Гайсә.
41 Мәгарә авызыннан ташны алып куйдылар. Гайсә исә югары карап:
– Атам! Мине ишеткәнең өчен Сиңа рәхмәт белдерәм. 42 Мине һәрвакыт ишетүеңне беләм, ләкин бу сүзләремне монда басып торучы кешеләр өчен, Мине Син җибәргәнгә алар ышансыннар дип әйтәм, – диде.
43 Шулай дигәннән соң Ул көчле тавыш белән:
– Элгазар! Чык! – диде.
44 Шул вакыт үлгән кеше килеп чыкты. Аның куллары һәм аяклары кәфен белән уралган, йөзе яулык белән капланган иде. Гайсә:
– Чишегез аны, йөреп китсен, – диде.

Фарисейларның Гайсәне үтерергә ниятләүләре

45 Мәрьям янына килгән яһүдиләрнең күбесе, Гайсә кылган эшләрне күреп, Аңа иман китерделәр. 46 Ә кайберләре фарисейлар янына барып, аларга Гайсә кылган эшләр турында сөйләделәр. 47 Шунда баш руханилар һәм фарисейлар киңәшмә җыйдылар.
– Безгә нәрсә эшләргә? – диделәр алар. – Бу Кеше күп могҗизалы гамәлләр күрсәтә. 48 Аны шул көе калдырсак, һәммәсе Аңа иман китерәчәк, ул вакытта [c]римлылар килеп, җиребезне дә, халкыбызны да басып алачак.
49 Аларның берсе – ул елны олуг рухани булган Кәяфәс аларга:
– Сез бернәрсә дә белмисез! 50 Бөтен халык һәлак булуга караганда, халык өчен бер кешенең үлүе сезнең өчен хәерлерәк. Сез шуны аңламыйсызмы? – диде.
51-52 Ул моны үзеннән-үзе әйтмәде, бәлки, ул елның олуг рухание буларак, Гайсәнең халык өчен үләчәген алдан әйтеп бирде. Гайсә бу халык өчен генә түгел, әмма Аллаһының таралып яшәгән балаларын бергә җыю өчен дә үләчәк иде.
53 Шул көннән соң алар Аны үтерергә ниятләделәр. 54 Шуңа күрә Гайсә инде яһүдиләр арасында ачыктан-ачык йөрмәде, ә аннан чүл янындагы бер өлкәгә, Эфраим дигән шәһәргә китте һәм Үзенең шәкертләре белән шунда калды.
55 Яһүдиләрнең Котылу бәйрәме якынлашканда, бәйрәм алдыннан пакъләнергә дип, Иерусалимгә илнең төрле почмакларыннан күп халык җыелды. 56 Халык Гайсәне эзләде. Алар Аллаһы йортында бер-берсенә:

– Сез ничек уйлыйсыз? Ул бәйрәмгә килер микән? – диештеләр.
57 Баш руханилар һәм фарисейлар исә, Гайсәне кулга алу өчен, «Аның кайда булуын белгән кешеләр безгә килеп әйтергә тиеш» дигән әмер бирделәр.

Гайсәне Бәйт-Әниядә майлау

12 1 Котылу бәйрәменә алты көн кала, Гайсә Бәйт-Әния авылына килде. Ул авылда Гайсә үледән терелткән Элгазар яши иде. 2 Анда Гайсә хөрмәтенә аш мәҗлесе җыйдылар, Марта хезмәт күрсәтеп йөрде, ә Элгазар Гайсә белән бергә табын артында утыра иде. 3 Мәрьям, бер кадак* кыйммәтле, саф вә хуш исле нард* мае алып, Гайсәнең аякларын майлады да үзенең чәче белән сөртте. Өй эче ислемайның хуш исе белән тулды. 4 Шунда Гайсәнең шәкертләреннән берсе – Аңа хыянәт итәчәк Яһүдә Искариот:
5 – Ни өчен бу хуш исле майны, өч йөз динарга сатып, акчасын фәкыйрьләргә өләшеп бирмәскә иде? – диде.
6 Ул моны һич тә фәкыйрьләр хакында кайгыртып түгел, бәлки карак булганы өчен әйтте. Уртак акча янчыгын йөртү – аның вазифасы, һәм ул аннан үзенә акча ала торган иде.
7 Гайсә моңа болай дип җавап бирде:
– Калдыр аны, ул бу майны Мине күмү көненә саклады. 8 Фәкыйрьләр һәрвакыт сезнең белән бит, ә Мин сезнең белән һәрвакыт булмам.
9 Шул вакытта күп яһүдиләр, Гайсәнең Бәйт-Әниядә икәнлеген белеп, шунда җыелдылар. Алар Гайсә өчен генә түгел, Ул үледән терелткән Элгазарны күрү өчен дә килделәр. 10 Шунлыктан баш руханилар Элгазарны да үтерергә карар чыгардылар, 11 чөнки аның аркасында күп яһүдиләр Гайсә янына килә һәм Аңа иман китерә иде.

Гайсәнең тантана белән Иерусалимгә керүе

12 Икенче көнне бәйрәмгә килгән халык арасында «Гайсә Иерусалимгә килә икән» дигән хәбәр таралды. 13 Алар, хөрмә ботаклары тотып, Гайсәне каршыларга чыкты һәм:

«Һошанна!*
Раббы исеменнән Килүче,
Исраил Патшасы мөбарәктер!»* –

дип кычкырдылар.
14 Гайсә исә бер ишәк табып, аңа атланды, һәм һәммәсе Изге язмада язылганча булды:

15 «Сион-кыз*, курыкма!

---

* **12:3** *Бер кадак* – грек телендәге төп нөсхәдә сүзгә-сүз: бер литра. Литра – 330 гр.
* **12:3** *Нард* – Һиндстанда үсә торган үсемлек.
* **12:13** *Һошанна!* – яһүдчә «Коткар безне!». Гайсә заманында әлеге сүз Аллаһыны мактау өчен кулланылган.
* **12:13** Карагыз: «Зәбур», 117:25-26.
* **12:15** *Сион-кыз* – Иерусалим халкы.

Менә, яшь ишәккә атланып,
Синең Патшаң килә»*.

16 Аның шәкертләре ул вакытта моны аңламадылар, ә инде Гайсә данланганнан соң, Аның хакында шулай язылган булуын һәм Аңа нәкъ шулай эшләүләрен хәтерләренә төшерделәр.

17 Гайсә Элгазарны кабердән чакырып, үледән терелткәндә, Аның белән булган кешеләр ни булганы турында сөйләп бирделәр. 18 Шундый могҗизалы гамәл кылганын ишеткәнгә, халык Аны каршыларга чыкты.

19 Фарисейлар исә үзара:

– Күрәсезме, безгә бернәрсә дә ярдәм итми. Бөтен дөнья Аның артыннан бара, – диделәр.

Гайсәнең Үз үлеме хакында әйтүе

20 Бәйрәмдә Аллаһыга табыну өчен килүчеләр арасында берничә грек та бар иде. 21 Алар Гәлиләядәге Бәйт-Сайдадан булган Филип янына килеп, аңардан:

– Әфәндем! Без Гайсәне күрергә телибез, – дип үтенделәр.

22 Филип бу турыда Әндригә әйтте, аннары алар икәүләп бу үтенечне Гайсәгә сөйләделәр. 23 Гайсә аларга җавабында:

– Адәм Углының данлану вакыты җитте, – диде. 24 – Сезгә хак сүз әйтәм: җиргә төшкән бодай бөртеге үлмәсә, шул килеш калыр, ә үлсә, зур уңыш китерер. 25 Үз җанын яратучы аны югалтыр, ә бу дөньяда үз гомереннән ваз кичүче аны мәңгелек тормыш өчен саклар. 26 Кем Миңа хезмәт итә, ул Миңа иярсен. Мин кайда булсам, Минем хезмәтчем дә шунда булыр. Миңа хезмәт итүчегә Атам ихтирам күрсәтер.

27 Күңелем Минем хәзер борчулы. Нәрсә әйтим? «Атам! Мине бу авыр сәгатьтән коткар!» – дипме? Ләкин Мин нәкъ шуның өчен килдем дә. 28 Атам! Исемеңне данла.

Шул вакыт күктән:

– Мин аны данладым һәм данлаячакмын, – дигән тавыш ишетелде.

29 Шунда торган халык тавышны ишетеп, күк күкрәвен әйтте. Кайберләре исә:

– Аңа фәрештә сөйләде, – диделәр.

30 Моңа каршы Гайсә:

– Бу тавыш Минем өчен түгел, сезнең өчен килде. 31 Бу дөнья хәзер хөкем ителә, хәзер бу дөньяның түрәсе* куып чыгарылачак. 32 Мин җирдән югары күтәрелгәннән соң барлык кешеләрне Үземә тартачакмын, – диде.

33 Ул моны Үзенең нинди үлем белән үләчәген белдереп әйтте. 34 Халык Аңа болай дип җавап бирде:

– Без Кануннан Мәсихнең мәңге яшәячәген белдек, ә Син каян чыгып, Адәм Углы күтәрелергә тиеш, дип әйтә аласың? Кем Ул – Адәм Углы?

35 Шунда Гайсә аларга:

---

* **12:15** Карагыз: «Зәкәрия», 9:9.

* **12:31** *Бу дөньяның түрәсе* – иблис дигән мәгънәгә ия.

– Яктылык сезнең белән бераз вакыт булыр әле. Үзегезне караңгылык басмасын өчен, яктылык бар чагында йөреп калыгыз. Караңгыда йөрүче кая барганын белми. 36 Яктылык сезнең белән булганда, аңа ышаныгыз, шул чакта сез яктылык балалары булырсыз, – диде.

Шушы сүзләрне әйткәннән соң Гайсә, китеп, халык күзеннән яшеренде.

Халыкның Гайсәгә ышанмавы

37 Гайсә халык алдында шулкадәр күп могҗизалы гамәлләр күрсәтсә дә, алар Аңа иман китермәде. 38 Ишагыйя пәйгамбәрнең:

«Йа Раббым! Без алып килгән хәбәргә кем ышанды?!
Раббы кулының көче кемгә ачылды?!»* –

дигән сүзләре тормышка ашты.

39 Алар иман китерә алмадылар, чөнки Ишагыйя әйткәнчә:

40 «Ул аларның күзләрен күрмәс итте,
йөрәкләрен туң итте;
югыйсә алар күзләре белән күрерләр,
йөрәкләре белән аңларлар,
Миңа таба борылырлар
һәм Мин аларны савыктырыр идем»*.

41 Ишагыйя бу сүзләрне Гайсәнең данын күргәнгә әйткән, ул шулай дип Аның турында сөйләгән.

42 Хәер, башлыкларның да күбесе Аңа иман китерделәр, тик фарисейлар гыйбадәтханәдән аерыр дип куркып, бу турыда анык әйтмәделәр. 43 Алар өчен кешеләрнең данлавы Аллаһының данлавына караганда кадерлерәк иде.

44 Гайсә исә көчле тавыш белән:

– Миңа иман итүче Минем Үземә түгел, Мине җибәргән Затка иман итә, – диде. 45 – Мине күрүче кеше Мине җибәргән Затны күрә. 46 Миңа иман итүче караңгылыкта калмасын дип, дөньяга яктылык булып килдем. 47 Кем дә булса сүзләремне ишетеп тә үтәми икән, аны хөкем итмим, чөнки Мин дөньяны хөкем итү өчен түгел, коткару өчен килдем. 48 Мине кире кагып, сүзләремне кабул итмәгән кешенең үз хөкем итүчесе бар: аны әйткән сүзем кыямәт көнендә хөкем итәчәк. 49 Мин Үземнән сөйләмәдем. Нәрсә сөйләргә, нәрсә әйтергә кирәклеге хакында Мине җибәргән Ата әмер бирде. 50 Мин беләм: Аның әмере мәңгелек тормышка алып бара. Шуңа күрә, нәрсә генә сөйләсәм дә – һәр сүзне Атам кушканча сөйлим.

Гайсәнең шәкертләренең аякларын юуы

13 1 Котылу бәйрәме алдыннан Гайсә, Үзенең бу дөньядан Ата хозурына китү сәгате җиткәнен белеп, дөньядагы үзенекеләрен ничек яраткан булса, аларны соңгы чиккә кадәр шулай яратуын эш белән күрсәтте.

---

* 12:38 Карагыз: «Ишагыйя», 53:1.

* 12:40 Карагыз: «Ишагыйя», 6:10.

2 Шимун Искариот углы Яһүдәнең күңеленә иблис Гайсәгә хыянәт итү ниятен
салганнан соң, Гайсә шәкертләре белән кичке аш ашап утыра иде. 3 Гайсә исә Ата-
ның һәрнәрсәне Аның кулына биргәнен һәм Үзенең Аллаһыдан килеп, Аллаһы
янына китүен белә иде. 4 Шуңа күрә Ул урыныннан торды да, өс киемен салып,
биленә сөлге урады. 5 Һәм ләгәнгә су салып, шәкертләренең аякларын юа башла-
ды, юган берсен билендәге сөлге белән сөртә барды.
6 Нәүбәт Шимун Петер янына җиткәч, Петер Аңа:
– Хакимем! Синме минем аякларымны юасың?! – диде.
7 – Син әле хәзер Минем нәрсә эшләвемне аңламыйсың, – дип җавап бирде
Гайсә, – әмма соңыннан аңларсың.
8 – Син минем аякларымны һичкайчан юарга тиеш түгелсең, – диде Петер.
– Сине юмасам, Миндә өлешең булмас, – дип җавап бирде Гайсә.
9 – Хакимем! – диде Шимун Петер. – Аякларымны гына түгел, кулларымны да,
башымны да юа күр.
10 – Юынган кешенең бөтен тәне ᶜчиста була. Шуңа күрә аякларыннан башка
аның бүтән җирен юу кирәк түгел, – диде Гайсә. – Сез чиста, әмма барыгыз да түгел.
11 Үзенә кемнең хыянәт итәчәген белгәнгә, Ул: «Сезнең барыгыз да чиста түгел», – диде.
12 Шәкертләренең аякларын юып бетергәч, өске киемен киеп, Ул яңадан уры-
нына барып утырды һәм аларга:
– Минем нәрсә эшләгәнемне аңлыйсызмы? 13 Сез Мине Остаз һәм Хаким дип
атыйсыз. Сез хаклы: Мин нәкъ Шулмын. 14 Шулай итеп, Мин – сезнең Хакимегез
һәм Остазыгыз, сезнең аякларыгызны юганмын икән, сез дә бер-берегезнең аяк-
ларын юарга тиеш. 15 Мин сезгә нәрсә эшләгән булсам, сез дә шуны эшләгез дип,
сезгә үрнәк күрсәттем. 16 Сезгә хак сүз әйтәм: хезмәтче үзенең хуҗасыннан бөегрәк
түгел, илче дә үзен җибәрүчедән бөек түгел. 17 Сез хәзер моны беләсез. Белгәнегезне
үтисез икән, сез бәхетле.
18 Мин барыгыз турында да әйтмим. Кемнәрне сайлап алганымны беләм, ләкин
Изге язмада: «Минем белән бергә икмәк ашаучы Миңа каршы баш күтәрде»*, –
дип язылган сүзләр тормышка ашырга тиеш. 19 Алар тормышка ашкан вакытта
сез Мин – Ул* булуыма ышансын өчен, бу сүзләр тормышка ашканчы ук сөйлим.
20 Сезгә хак сүз әйтәм: Мин җибәргән кешене кабул итүче Мине кабул итә; Мине
кабул итүче исә Мине җибәргән Затны кабул итә дигән сүз.

Гайсәнең хыянәтче Яһүдә турындагы сүзләре

21 Моны әйткәннән соң Гайсә тирән дулкынлану белән шәкертләренә:
– Сезгә хак сүз әйтәм: арагыздан берәү Миңа хыянәт итәчәк, – диде.
22 Шәкертләре исә, Аның кем хакында сөйләвен һич аңламыйча, бер-берсенә
караштылар. 23 Аларның берсе – Гайсәнең яраткан шәкерте – Аның күкрәгенә
терәлеп диярлек утыра иде.

---

* 13:18 Карагыз: «Зәбур», 40:10.

* 13:19 *Мин – Ул...* – 8:24 тәге искәрмәне карагыз.

24 Гайсәнең кем хакында сөйләвен сорарга кушып, Шимун Петер шул шәкертkә ымлады. 25 Теге шәкерт, Гайсәгә тагын да якынрак килеп, Аңардан:

– Хакимем, ул кем? – дип сорады.

26 Гайсә җавап бирде:

– Мин икмәк сыныгын кемгә манып бирсәм, ул – шул.

Шунда Ул бер сынык икмәкне манып, Шимун Искариот углы Яһүдәгә бирде. 27 Шул сыныкны кулына алуга ук аның эченә иблис керде. Шунда Гайсә Яһүдәгә:

– Эшлисе эшеңне тизрәк эшлә, – диде.

28 Әмма Гайсәнең аңа ни өчен шулай дип әйтүен анда утыручыларның берсе дә аңламады. 29 Акча янчыгы Яһүдәдә булганлыктан, кайберәүләр: Гайсә аңа бәйрәм өчен безгә кирәк булган әйберләрне сатып алырга яки фәкыйрьләргә нәрсә дә булса бирергә кушкандыр, дип уйладылар. 30 Сыныкны алу белән Яһүдә чыгып китте. Төн иде.

Яңа әмер бирәм: бер-берегезне яратыгыз

31 Яһүдә чыгып киткәч, Гайсә болай дип әйтте:

– Хәзер Адәм Углы данланды һәм Аның аша Аллаһы данланды. 32 [Аллаһы Аның аша данлана икән,]* Ул да Адәм Углын Үзендә данлар, һәм моны шунда ук эшләр.

33 Балаларым! Мин сезнең белән инде озак булмам. Сез Мине эзләрсез, әмма сезгә дә яһүдиләргә әйткән сүзләремне әйтәм: сез Мин китәчәк урынга килә алмассыз.

34 Сезгә яңа әмер бирәм: бер-берегезне яратыгыз. Мин сезне яраткан кебек, сез дә бер-берегезне яратыгыз. 35 Бер-берегезне яратсагыз, барысы да Минем шәкертләрем булуыгызны белер.

36 Шимун Петер Гайсәдән:

– Хакимем, Син кая китәсең? – дип сорады.

Гайсә аңа:

– Мин китәчәк урынга Син хәзер иярәп бара алмыйсың, әмма соңыннан килә-чәксең, – дип җавап бирде.

37 – Хакимем, ни өчен Синең артыңнан хәзер бара алмыйм? Синең өчен җанымны да бирергә әзермен, – диде Аңа Петер.

38 Гайсә аңа:

– Ә син Минем өчен җаныңны да бирергә әзерме? Сиңа хак сүз әйтәм: әтәч кычкырганчы, син Миннән өч тапкыр ваз кичәчәксең, – диде.

Мин – юл, хакыйкать һәм тормыш

14 1 Борчылмагыз! Аллаһыга ышаныгыз һәм Миңа ышаныгыз. 2 Атам йортында торыр урын күп. Әгәр дә алай булмаса, сезгә әйткән булыр идем. Мин сезгә урын әзерләргә барам. 3 Барып, сезгә урын әзерләгәч, сезне Үзем белән алып китәргә килермен. Шулай Мин булган урында сез дә булырсыз. 4 Мин бара торган урынга сез юлны беләсез.

5 Шул вакыт Томас Гайсәгә:

---

* 13:32 Кайбер кулъязмаларда җәяләр эчендәге сүзләр дә бар.

– Хакимем! Кая баруыңны белмибез, шулай булгач, анда бару юлын каян белик инде? – диде.

6 Гайсә аңа:

– Мин – юл, хакыйкать һәм тормыш. Атам янына алып бара торган Миннән башка юл юк. 7 Мине беләсез икән, Минем Атамны да белерсез. Шушы вакыттан башлап, сез Аны беләсез һәм Аны күрдегез, – дип әйтте.

8 – Хакимем! Безгә Атаны күрсәт һәм без канәгать булырбыз, – диде Аңа Филип.

9 – Филип, Мин никадәр вакыт сезнең белән бергә булып та, син Мине белмисеңме?! – диде Гайсә. – Мине күргән кеше Атаны да күргән була. Ничек инде син: «Безгә Атаны күрсәт», – дисең? 10 Минем Атада, Атаның Миндә икәнлегенә ышанмыйсыңмы? Сезгә сөйләгән сүзләрне Мин Үземнән сөйләмим, ә Миндә булган Атам Үз эшләрен башкара. 11 «Мин Атада һәм Ата Миндә» дигән сүзләремә ышаныгыз. Ә сүзләремә ышанмыйсыз икән, эшләгән эшләрем хакына ышаныгыз. 12 Сезгә хак сүз әйтәм: Миңа иман итүче башкарган эшләремне, аларга караганда бөегрәк эшләрне дә башкарыр, чөнки Мин Атам янына барам. 13 Ата Углы аркылы данлансын өчен, Минем исемем белән нәрсә сорасагыз да, эшләрмен. 14 Исемем белән Миннән сораган һәрнәрсәне эшләрмен.

Гайсә вәгъдә иткән Изге Рух

15 Мине яратсагыз, әмерләремне үтәрсез. 16 Мин Атадан сорармын, һәм Ул сезгә бүтән Яклаучы-Юатучы бирәчәк, Ул сезнең белән мәңге булыр. 17 Ул Яклаучы-Юатучы – хакыйкать Рухы. Дөнья Аны күрмәгәнгә һәм белмәгәнгә кабул итә алмый, ә сез Аны беләсез, чөнки Ул сезнең белән калачак һәм сездә булачак.

18 Сезне ятим калдырмам, янығызга килермен. 19 Бераздан дөнья Мине күрмәс, ә сез күрерсез. Мин яшәгәнгә, сез дә яшәрсез. 20 Мин – Атамда, сез – Миндә һәм Мин сездә икәнемне шул көнне белерсез. 21 Әмерләремне кабул итеп, аларны үтәүче кеше Мине ярата. Мине яраткан кешене Атам яратыр, Мин дә яратырмын һәм аңа Үземне күрсәтермен.

22 Яһүдә (Яһүдә Искариот түгел) Аңардан:

– Хакимем! Ни өчен Син Үзеңне дөньяга түгел, безгә генә күрсәтергә телисең? – дип сорады.

23 Гайсә аңа болай дип җавап бирде:

– Мине яратучы сүзләремне тотар. Атам аны яратыр һәм Без, аның янына килеп, аның белән бергә яшәрбез. 24 Ә Мине яратмаучы исә сүзләремне тотмый. Сез ишеткән сүз Миннән түгел, бәлки Мине җибәргән Атадан, – һәм дәвам итеп:

25 – Сезнең белән бергә булганда ук, боларны сезгә әйттем. 26 Ә Минем исемнән Атам җибәрәчәк Яклаучы-Юатучы – Изге Рух – сезне һәрнәрсәгә өйрәтер һәм Мин сезгә сөйләгәннәрнең һәммәсен хәтерегезгә төшерер.

27 Сезгә тынычлык калдырам, Үз тынычлыгымны сезгә бирәм, әмма Мин биргән тынычлык дөнья биргән тынычлыкка охшамаган. Күңелегез борчылмасын һәм курыкмасын. 28 «Сездән китәм һәм янығызга киләчәкмен», – дигәнемне ишеттегез. Мине яратсагыз, Атам янына баруыма куаныр идегез, чөнки Атам Миннән бөегрәк. 29 Мин сезгә бу сүзләрне, ул хәл тормышка ашканда, сезнең ышануыгызны

теләп, хәзер сөйләдем. 30 Сезнең белән күп сөйләшмәм инде, чөнки бу дөньяның түрәсе килә. Минем өстән аның һичнинди хакимлеге юк. 31 Әмма дөнья белсен: Мин Атаны яратам һәм, Ата Миңа нәрсә боерган булса, шуны башкарам.

Торыгыз, моннан китик, – диде.

Гайсә – чын йөзем агачы

15 1 Мин – чын йөзем агачы, ә Минем Атам – Йөзем үстерүче. 2 Ул Миндәге җимеш бирми торган һәр ботакны кисеп ташлый һәм, күбрәк җимеш бирсен өчен, җимеш бирә торган һәр ботакны чистарта. 3 Сезгә сөйләгән сүзем аша сез инде чистартылдыгыз. 4 Миндә торыгыз, һәм Мин сездә торырмын. Йөзем агачында булмаган ботак үзеннән үзе җимеш бирә алмаган кебек, Миндә тормасагыз, сез дә җимеш бирә алмассыз.

5 Мин – йөзем агачы, ә сез – ботаклар. Кем Миндә торса һәм Мин аңарда торсам – ул күп җимеш бирер, чөнки Миннән башка бернәрсә дә эшли алмассыз. 6 Кем Миндә тормаса, аны, ботак кебек кисеп, читкә ташлар лар һәм ул корып бетәр, ә корыган ботакларны җыеп утка ташлыйлар да яндыралар. 7 Сез Миндә торсагыз һәм Минем сүзләрем сездә торса, ул чакта нәрсә генә теләсәгез дә, сорагыз, һәм ул сезгә бирелер. 8 Күп җимеш китереп, сез Минем шәкертләрем булырсыз, һәм моның белән Минем Атам данланыр.

9 Атам Мине яраткан кебек, Мин дә сезне яратам. Минем мәхәббәтемдә калыгыз. 10 Мин, Атамның әмерләрен үтәп, Аның мәхәббәтендә калам, һәм сез дә, Минем әмерләремне үтәсәгез, Минем мәхәббәтемдә калырсыз. 11 Куанычым сездә булсын һәм куанычыгыз тулы булсын дип, Мин боларны сезгә сөйләдем.

12 Минем әмерем шушы: Мин сезне яраткан кебек, сез дә бер-берегезне яратыгыз. 13 Дуслары өчен җанын биргән кешенең яратуыннан да бөек ярату юк. 14 Әмерләремне үтәсәгез, сез – Минем дусларым. 15 Инде сезне хезмәтчеләрем дип атамыйм, чөнки хезмәтче хуҗасының нәрсә эшләвен белми, ә сезне дусларым дип атыйм, чөнки Атамнан ишеткәннәрнең һәммәсен сезгә белдердем. 16 Мине сез сайламадыгыз, Мин сезне сайладым: сез барып җимеш бирсен һәм җимешегез даими булсын дип, сезне билгеләп куйдым. Шунда Минем исемем белән Атамнан нәрсә генә сорасагыз да, Ул аны сезгә бирәчәк. 17 Сезгә әмерем шул: бер-берегезне яратыгыз.

Дөньяның нәфрәте

18 Дөнья сезгә нәфрәтләнә икән, исегездә тотыгыз: сездән элек ул Миңа нәфрәтләнгән иде. 19 Сез дөньяныкы булсагыз, дөнья сезне үзенеке кебек итеп яратыр иде. Ләкин сез дөньядан түгел, Мин сезне дөньядан сайлап алдым, дөнья сезгә шуңа нәфрәтләнә. 20 «Хезмәтче үзенең хуҗасыннан бөегрәк түгел» дигән сүзләремне хәтерләгез. Мине эзәрлекләгәннәр икән, сезне дә эзәрлекләрләр. Минем сүземне тотканнар икән, сезнекен дә тотарлар. 21 Алар боларның барысын да сез Минеке булганлыктан эшләрләр, чөнки Мине җибәргән Затны белмиләр. 22 Мин килеп аларга сөйләмәгән булсам, аларның гөнаһта гаепләре булмас иде, ә хәзер гөнаһларын акларлык чаралары юк. 23 Миңа нәфрәтләнүче Атама да нәфрәтләнә. 24 Башка беркем дә кылмаган эшләрне алар арасында күрсәтмәгән булсам, аларның гөнаһта

гаепләре булмас иде; ә хәзер аларны күрделәр һәм Миңа да, Атама да нәфрәтләнәләр. 25 Аларның Канунындагы: «Алар Миңа бер сәбәпсезгә нәфрәтләнделәр»* дигән сүзләр тормышка ашсын өчен бу шулай булды.

26 Мин Атадан сезгә Яклаучы-Юатучы җибәрәчәкмен. Ул – Атадан чыккан хакыйкать Рухы килгәч, Минем хакта шаһитлык бирәчәк. 27 Сез дә Минем хакта шаһитлык бирерсез, чөнки баштан ук Минем белән булдыгыз.

16 1 Мин боларны сез юлдан язмасын дип сөйләдем. 2 Сезне гыйбадәтханәләрдән аерырлар. Хәтта шундый вакыт килер: сезне үтерүче һәркем Аллаһыга шуның белән хезмәт итәм дип уйлар. 3 Шулай эшләрләр, чөнки Атаны да, Мине дә якыннан белмәделәр алар. 4 Әлеге вакыт җиткәч, ул хакта сөйләгәннәремне исегезгә төшерер өчен, боларны сезгә алдан әйтеп куйдым. Мин боларны сезгә башта ук сөйләмәдем, чөнки сезнең белән бергә булдым.

Яклаучының килүе

5 Ә хәзер Мине җибәргән Зат янына барам, һәм сезнең берегез дә Миннән: «Кая барасың?» – дип сорамый. 6 Мин сезгә боларны сөйләгәнгә күрә, күңелегез кайгы белән тулган. 7 Әмма хак сүз әйтәм: Минем китүем сезнең өчен хәерлерәк. Мин китмәсәм, сезгә Яклаучы-Юатучы килмәс, ә китсәм, Аны сезгә җибәрермен. 8 Ул килгәч, дөньяның гөнаһ, гаделлек һәм хөкем турында дөрес уйламавын фаш итәчәк. 9 Гөнаһ шулдыр: кешеләр Миңа иман итмиләр; 10 гаделлек шулдыр: Мин Атам янына барам һәм сез инде Мине башка күрмәссез; 11 хөкем шулдыр: бу дөньяның түрәсе инде хөкем ителгән.

12 Сезгә сөйлисе сүзләрем бик күп, әмма сез аларны хәзер кабул итә алмассыз. 13 Ул хакыйкать Рухы килгәч, сезгә тулы хакыйкатькә юл күрсәтеп торыр. Ул сезгә Үзеннән түгел, бәлки ишеткәнен сөйләр һәм булачак хәлләрне белдерер. 14 Ул, Миннән кабул иткән сүзләрне сезгә сөйләп, Мине данлар. 15 Атаның бар нәрсәсе Минеке; Мин шуңа күрә: «Миннән кабул иткән сүзләрне Изге Рух сезгә белдерер», – дидем.

Кайгыдан шатлыкка

16 Тиздән сез Мине күрмәссез инде, күп тә үтми янә күрерсез.

17 Шунда Аның кайбер шәкертләре бер-берсенә:

– «Тиздән сез Мине күрмәссез инде, күп тә үтми янә күрерсез», һәм: «Мин Атам янына барам», – дип әйтүе нәрсәне аңлата икән? 18 «Тиздән» дигәне нәрсә икән? Аның нәрсә сөйләгәнен аңламыйбыз! – диештеләр.

19 Үзеннән сораргa теләгәннәрен аңлап, Гайсә аларга болай диде:

– Сез: «Тиздән Мине күрмәссез инде, күп тә үтми янә күрерсез» дигән сүзләрем хакында бер-берегездән сорашасызмы? 20 Сезгә хак сүз әйтәм: сез еларсыз, үкереп еларсыз, ә дөнья шатланыр; сез кайгырырсыз, әмма кайгыгыз шатлыкка әйләнер. 21 Вакыты җиткәч, бала тудыручы хатын җәфа чигә, әмма сабыен тудыргач,

---

* **15:25** Карагыз: «Зәбур», 34:19; 68:5.

баланың дөньяга килүенә шатланып, газаплануын оныта. 22 Шуның кебек сез дә хәзер кайгырасыз; әмма Мин сезне тагын күрермен, шулчак сезнең күңелегез куаныр, куанычыгызны сездән беркем дә ала алмас. 23 Ул көнне сез Миннән бернәрсә турында да сорамассыз. Сезгә хак сүз әйтәм: Минем исемем белән Атадан нәрсә генә сорасагыз да, Ул сезгә бирәчәк. 24 Моңарчы сез Минем исемем белән бернәрсә дә сорамадыгыз. Сорагыз һәм алырсыз, һәм сезнең куанычыгыз тулы булыр.

Кыю булыгыз: Мин дөньяны җиңдем

25 Моңарчы Мин сезгә кинаяләр белән сөйләдем; ләкин вакыт җитәр, Мин сезгә инде кинаяләр белән сөйләмәм, Ата хакында ачык итеп әйтермен. 26 Ул көнне сез Минем исемем белән сорарсыз. «Сезнең өчен Атадан үтенермен», – димим, 27 чөнки сез Мине яратканга һәм Минем Аллаһыдан килгән булуыма ышанганга, Атам Үзе дә сезне ярата. 28 Мин дөньяга Атамнан килдем һәм менә яңадан, дөньяны калдырып, Атам янына китәм.

29 Шәкертләре Аңа:

– Менә хәзер Син кинаяләр белән түгел, ә ачык итеп сөйлисең. 30 Хәзер без Синең һәрнәрсәне белүеңне һәм, хәтта, Сиңа сорауны биреп торырга кирәкмәвен дә күрәбез. Менә шуңа күрә без Синең Аллаһыдан килгән булуыңа ышанабыз, – диделәр.

31 Гайсә аларга болай дип җавап бирде:

– Сез хәзер ышанасызмы? 32 Менә вакыт җитә һәм җитте дә инде: сез таралып, һәрберегез үз өйләренә китәчәк. Сез Мине ялгыз калдырачаксыз. Ләкин Мин ялгыз түгел, чөнки Ата Минем белән.

33 Мин моны тынычлыгыгыз Миндә булсын дип сөйләдем. Дөньяда кайгыларыгыз булыр, ләкин кыю булыгыз: Мин дөньяны җиңдем.

Гайсәнең догасы

17 1 Гайсә бу сүзләрдән соң күккә күтәрелеп карап:

– Атам! Вакыт җитте, – диде. – Углың Сине данласын өчен, Углыңны данла. 2 Үзенә тапшырылган һәрбер кешегә Ул мәңгелек тормыш бирсен өчен, Син Аңа бөтен кешеләр белән хакимлек итү хокукын бирдең. 3 Сине, бердәнбер хак Аллаһыны, һәм Син җибәргән Гайсә Мәсихне танып белү – шул мәңгелек тормыштыр.

4 Син тапшырган эшләрне башкарып чыгып, Мин Сиңа җирдә дан китердем. 5 Дөнья яратылганчы, Мин Синең хозурыңда данлы идем. Инде хәзер Син, Атам, ул дан белән Үз хозурыңда Мине данла.

6 Син дөньядан Миңа биргән кешеләргә исемеңне таныттым. Алар Синеке иде, Син исә аларны Миңа бирдең. Алар Синең сүзеңне тоттылар һәм 7 хәзер Син Миңа биргән бар нәрсәнең Сиңнән икәнлеген белделәр. 8 Миңа әйткән сүзләреңне аларга җиткердем бит, алар кабул иттеләр. Минем чынлап та Сиңнән килүемне танып, Мине Син җибәргәнгә ышандылар.

9 Мин алар өчен үтенәм. Бөтен дөнья өчен түгел, бәлки Син Миңа биргәннәр өчен үтенәм, чөнки алар Синеке. 10 Минем бөтен нәрсәм Синеке, ә Синекеләр Минеке. Миңа алар аша дан китерелде.

11 Мин инде дөньяда түгел, ә алар әле дөньяда. Мин Синең яныңа барам. Изге
Атам! Без бер булган кебек, алар да бер булсын өчен, Миңа биргән Үз исемеңнең
кодрәте белән аларны саклап тор. 12 Алар белән бергә дөньяда булганда, Мин алар-
ны Синең исемең белән – Син Миңа биргән исем белән – саклап тоттым. Мин
аларны сакладым, һәм Изге язмада язылган сүзләр тормышка ашсын өчен, һәлак
булырга тиешлесеннән башка берсе дә югалмады.
13 Хәзер исә Мин Синең яныңа барам. Бу сүзләрне, аларда куанычым тулы бул-
сын өчен, дөньяда чакта сөйлим. 14 Мин аларга Синең сүзеңне җиткердем. Дөнья
аларга нәфрәтләнде, чөнки, Мин дөньядан булмаган кебек, алар да дөньядан түгел.
15 Аларны дөньядан алуыңны түгел, бәлки явызлыктан саклавыңны үтенәм. 16 Мин
дөньядан булмаган кебек, алар да дөньядан түгел. 17 Аларны Үз хакыйкатең белән
изге ит*. Синең сүзең – хакыйкать. 18 Син Мине дөньяга җибәргән кебек, Мин дә
аларны дөньяга җибәрдем. 19 Алар да хакыйкать белән изге ителсеннәр дип, Үземне
алар хакына изге итәм.
20 Мин алар өчен генә түгел, аларның сүзе аркылы Миңа иман китерүчеләр өчен
дә үтенәм: 21 бөтенесе бер булсын иде. Атам, Син Миндә һәм Мин Синдә булгандай,
Синең Мине җибәргәнеңә дөнья ышансын өчен, алар да Бездә булсыннар. 22 Син
Миңа биргән данны аларга җиткердем: Без бер булган кебек, алар да бер булсыннар.
23 Мин аларда, Син Миндә. Мине җибәргән булуыңны һәм Мине яраткан кебек
аларны да яратуыңны дөнья танысын өчен, алар тулысынча бердәм булсыннар.
24 Атам! Син Миңа биргән кешеләрнең булачак урынымда Минем белән бергә
булуын телим. Дөнья яратылганга кадәр үк сөйгәнгә күрә, Син Миңа дан бирдең.
Ул данны алар күрсеннәр иде. 25 Гадел Атам! Дөнья Сине белми, ә Мин беләм, бу
кешеләр дә Синең Мине җибәргәнеңне беләләр. 26 Миңа булган мәхәббәтең аларда
да булсын һәм Үзем дә аларда булыйм дип, Синең исемеңне аларга белдердем һәм
белдерәчәкмен.

Гайсәнең тоткын ителүе һәм Аңардан сорау алу

18 1 Бу сүзләрне әйткәннән соң, Гайсә шәкертләре белән Кыдрун инешенең
аръягына чыгып, шундагы бакчага керде. 2 Гайсә шәкертләре белән еш кына
шунда җыелганлыктан, ул урынны Аңа хыянәт итәчәк Яһүдә дә белә иде. 3 Шуңа
күрә Яһүдә гаскәри төркем һәм баш руханилар вә фарисейлар җибәргән тәртип
саклаучыларны үзе белән шунда алып килде. Алар үзләре белән факеллар, яктырт-
кычлар һәм кораллар алганнар иде.
4 Гайсә исә, Үзе белән булачак һәр нәрсәне белеп, килгән кешеләргә таба атлап:
– Кемне эзлисез? – дип сорады алардан.
5 Алар Аңа:
– Насаралы Гайсәне, – дип җавап бирделәр.
Гайсә аларга:
– Ул – Мин, – диде.

---

* **17:17** *...изге ит.* – Грек телендә «hагиазо» дигән сүз «изге итү» һәм «багышлау, изге эшкә
аеру» дигән мәгънәләргә ия. 19 нчы аятьне дә карагыз.

Хыянәтче Яһүдә дә алар белән шунда тора иде. 6 Гайсә: «Ул – Мин», – дигәч,
алар артка чигенеп, җиргә егылдылар.
7 Ул янә:
– Кемне эзлисез? – дип сорады.
Алар:
– Насаралы Гайсәне, – диделәр.
8 Гайсә аларга болай дип җавап бирде:
– Мин инде сезгә: «Ул – Мин», – дип әйттем бит. Мине эзлисез икән, Минем
белән булган кешеләрне чыгарып җибәрегез.
9 «Син Миңа биргәннәрнең берсен дә югалтмадым» дигән сүзләр тормышка ашсын өчен, Ул шулай дип әйтте.
10 Шимун Петернең кылычы бар иде. Ул аны тартып чыгарды һәм олуг руханиның хезмәтчесенә селтәнеп, аның уң колагын чабып өзде. Ул хезмәтченең исеме
Мәлик иде. 11 Әмма Гайсә Петергә:
– Кылычыңны кынына тыгып куй. Атам биргән касәдән эчмәмме әллә? – диде.
12 Гаскәриләр, аларның башлыгы һәм яһүдиләрнең тәртип саклаучылары Гайсәне тотып бәйләделәр. 13 Башта Аны шул елның олуг рухание булган Кәяфәснең кайнатасы Һаннас янына алып бардылар. 14 Яһүдиләргә: «Халык өчен бер кешенең үлүе хәерлерәк», – дип киңәш биргән кеше шул Кәяфәс иде.
15 Шимун Петер һәм тагын бер шәкерт Гайсә артыннан бардылар. Бу шәкерт исә олуг рухани белән таныш булганга күрә, Гайсә белән олуг руханиның ишегалдына керә алды. 16 Ә Петер тышкы якта ишек артында басып калды. Аннары олуг рухани белән таныш булган теге шәкерт чыкты да, ишек саклаучы хезмәтче кызга
әйтеп, Петерне эчкә алып керде. 17 Шунда ишек саклаучы хезмәтче кыз Петердән:
– Син дә бу Кешенең шәкертеме әллә? – дип сорагач, ул:
– Юк, – дип җавап бирде.
18 Салкын булганлыктан хезмәтчеләр һәм тәртип саклаучылар учак ягып җылынып торалар иде. Петер дә алар белән бергә җылынып торды.
19 Шул вакытта олуг рухани Гайсәдән шәкертләре хакында һәм нәрсәләргә өйрәтүе турында сорашты. 20 Гайсә аңа:
– Мин дөньяга ачыктан-ачык сөйләдем. Яһүдиләр һәрвакыт җыела торган гыйбадәтханәләрдә һәм Аллаһы йортында гыйлем бирдем, яшерен рәвештә һичнәрсә
сөйләмәдем. 21 Нигә Миннән сорыйсың? Мин сөйләгәннәрне ишеткән кешеләрдән сора. Мин нәрсә сөйләгәнне алар беләләр, – дип җавап бирде.
22 Гайсә шулай дигәч, Аның янында торган тәртип саклаучыларның берсе, Аның яңагына сугып:
– Олуг руханига Син шулай җавап бирәсеңме? – диде.
23 Гайсә аңа:
– Мин ялган сөйләгән булсам, ялган икәнен исбат ит, ә дөресен сөйләгәнмен икән, нигә Миңа сугасың? – дип җавап бирде.
24 Шул вакыт Һаннас Гайсәне, бәйләнгән хәлдә, олуг рухани Кәяфәс янына
җибәрде.
25 Шимун Петер ишегалдында җылынып торганда:

– Син дә Аның шәкертләренең берсе түгелме? – дип сорадылар.
Ул:
– Юк, – дип ваз кичте.
26 Олуг рухани хезмәтчеләренең берсе, Петер колагын чабып өзгән кешенең туганы, аңа:
– Мин сине Аның белән бергә бакчада күрдем түгелме соң? – диде.
27 Петер тагын ваз кичте. Нәкъ шул вакыт әтәч кычкырды.
28 Кәяфәс яныннан Гайсәне идарәче Пилат сараена алып килделәр. Бу хәл иртән иртүк булды. Пакьләнүләре бозылмасын дип, яһүдиләрнең башлыклары идарәче сараена кермәделәр, чөнки Котылу бәйрәменең ризыгын ашый алмаслар иде.
29 Шуңа күрә идарәче Пилат, алар янына чыгып:
– Сез бу Кешене нәрсәдә гаеплисез? – дип сорады.
30 Алар аңа:
– Ул җинаятьче булмаса, Аны сиңа тотып китермәгән булыр идек, – дип җавап бирделәр.
31 Пилат аларга:
– Аны алып китеп, кануныгыз буенча үзегез хөкем итегез, – диде.
– Безгә һичкемне үтерү хокукы бирелмәгән, – диделәр яһүдиләр аңа.
32 Гайсә Үзенең нинди үлем белән үләчәгенә ишарә итеп әйткән сүзләре гамәлгә ашсын өчен, бу вакыйга булды.
33 Шунда Пилат яңадан сараена керде һәм, Гайсәне чакыртып, Аңардан:
– Син – яһүдиләр Патшасымы? – дип сорады.
34 Гайсә аңа:
– Син моны үзеңнән генә әйтәсеңме, яки Минем хакта сиңа башкалар сөйләдеме? – диде.
35 – Әллә мин яһүдиме? Үз халкың, баш руханилар Сине миңа тапшырды. Нәрсә эшләдең Син? – дип әйтте Пилат.
36 – Минем Патшалыгым бу дөньяныкы түгел. Әгәр Патшалыгым бу дөньяныкы булса, хезмәтчеләрем яһүдиләр кулына тапшырылмавым өчен көрәшкән булырлар иде, әмма Минем Патшалыгым бу дөньяныкы түгел, – дип җавап бирде Гайсә.
37 – Димәк, Син шулай да Патша икәнсең?! – диде Пилат.
Гайсә:
– Син Мине Патша дип әйтәсең. Мин хакыйкать хакында шаһитлык бирү өчен тудым, Мин шуның өчен дөньяга килдем дә. Хакыйкать тарафдары булган һәркем Мине тыңлый, – дип җавап бирде.
38 – Нәрсә ул – хакыйкать? – дип сорады Аңардан Пилат.
Шуннан соң ул яңадан яһүдиләр янына чыгып:
– Мин Аны гаепләрлек бер сәбәп тә күрмим, – диде. – 39 Сезнең гореф-гадәтегез буенча, Котылу бәйрәмендә мин сезгә бер тоткынны азат итәргә тиешмен. Яһүдиләр Патшасын азат итүемне телисезме?
40 Шунда барысы да:
– Аны түгел, Барабны чыгар! – дип кычкырдылар.
Бараб исә юлбасар иде.

Гайсәнең үлемгә хөкем ителүе

19 **1** Шуннан соң Пилат Гайсәне камчы белән суктырырга кушты. **2** Гаскәриләр Аның башына күгән куагы чыбыкларыннан таҗ үреп куйдылар, өстенә куе кызыл төстәге япанча кидерделәр, **3** һәм берсе артыннан берсе Аның янына килеп:

– Яшәсен яһүдиләр Патшасы! – дип, яңакларына суктылар.

4 Пилат, янә чыгып, яһүдиләргә әйтте:

– Карагыз, Аңарда бернинди гаеп тапмавымны белдерү өчен, Аны хәзер сезнең янга чыгарам.

5 Шул вакыт башына чәнечкеле таҗ, өстенә япанча кидерелгән Гайсә чыкты.

– Менә – Кеше! – диде Пилат.

6 Баш руханилар һәм тәртип саклаучылар исә Аны күргәч:

– [c]Хачка кадакла, кадакла Аны! – дип кычкырдылар.

– Аны алыгыз да үзегез кадаклагыз. Мин Аңарда бернинди гаеп тапмыйм, – диде Пилат.

7 Яһүдиләр аңа:

– Безнең кануныбыз бар, канун буенча Ул үләргә тиеш, чөнки Ул Үзен Аллаһы Углы дип атый, – дип җавап бирделәр.

8 Моны ишеткәч, Пилат бигрәк тә куркуга төште, **9** һәм, янә сарайга кереп, Гайсәдән:

– Син кайдан? – дип сорады.

Әмма Гайсә аңа җавап бирмәде.

10 Пилат Аңа:

– Миңа җавап бирәсең килмиме? Сине хачка кадаклатырга да, азат итәргә дә хакимлегем барлыгын белмисеңме әллә? – диде.

11 Гайсә болай дип җавап бирде:

– Сиңа югарыдан бирелмәгән булса, Минем өстән һичбер хакимлегең булмас иде. Шуңа күрә Мине сиңа тапшырган кешенең гөнаһы синекеннән зуррак.

12 Шул вакыттан Пилат Аны азат итү мөмкинлеген эзли башлады. Яһүдиләр исә:

– Аны җибәрсәң, син [c]кайсарның дусты түгелсең; үзен-үзе патша итүче һәркем – кайсарның дошманы, – дип кычкырдылар.

13 Бу сүзләрне ишеткәч, Пилат, Гайсәне чыгарып, «Таш басма» (яһүдчә Габбата) дип аталган җирдәге хөкем итү урынына барып утырды. **14** Бу – Котылу бәйрәменә әзерләнә торган җомга көн, көндезге сәгать уникеләр тирәсе иде. Пилат яһүдиләргә:

– Менә, сезнең Патшагыз! – диде.

15 Ә алар:

– Алып кит Аны, олаксын! Хачка кадакла! – дип кычкырдылар.

– Патшагызны кадаклыйммыни?! – диде Пилат.

Баш руханилар:

– Безнең кайсардан башка патшабыз юк, – дип җавап бирделәр.

16 Ниһаять, Пилат Гайсәне, кадаклау өчен, аларга тапшырды. Алар Аны алып киттеләр.

Гайсәне хачка кадаклау

17 Үзенең хачын күтәреп, Гайсә «Баш сөяге», ягъни яһүдчә Гөлгетә дип аталган урынга килеп җитте. **18** Аны һәм Аның белән бергә тагын ике кешене, берсен Гайсәнең бер ягына, икенчесен икенче ягына хачка кадакладылар. **19** Пилат кушканча язу язып, хач өстенә кактылар. Ул язуда: «Насаралы Гайсә, яһүдиләр Патшасы», – дип язылган иде. **20** Гайсә хачка кадакланган урын шәһәргә якын булганлыктан, ул язуны күп яһүдиләр укыды. Анда яһүдчә, грекча һәм латинча язылган иде. **21** Яһүдиләрнең баш руханилары Пилатка болай дип әйттеләр:

– «Яһүдиләр Патшасы» дип түгел, «Ул Үзен: „Мин – яһүдиләр Патшасы“, – диде» дип яз.

22 – Мин нәрсә яздым, шул язылды инде, – дип җавап бирде Пилат.

23 Гайсәне хачка кадаклагач, гаскәриләр Аның киемнәрен алып, һәр гаскәригә бер өлеш чыгарлык итеп дүрткә бүлделәр, чапанын да алдылар. Чапан исә тегелмәгән, бербөтен тукымадан иде, **24** шуңа күрә алар бер-берсенә:

– Моны ертмыйк, ә кемгә чыгар дип жирәбә салыйк, – диделәр.

Бу Изге язмадагы

«Алар киемнәремне үзара бүлештеләр,
күлмәгем кемгә тияр дип жирәбә салыштылар»*

дигән сүзләр тормышка ашсын өчен булды. Гаскәриләр нәкъ шулай эшләделәр.

25 Гайсә кадакланган хач янында Аның анасы, анасының сеңлесе, Клопас хатыны Мәрьям һәм магдалалы Мәрьям басып торалар иде. **26** Гайсә, анасын һәм шунда торган яраткан шәкертен күреп, анасына:

– Ханым! Менә бу – синең углың, – диде.

27 Аннары шәкерткә:

– Менә бу – синең анаң! – дип әйтте.

Шәкерт шул вакыттан аны үз өенә алды.

Гайсәнең үлеме

28 Шуннан соң Гайсә, һәрнәрсәнең чынга ашканын белеп һәм Изге язмада язылганнар тормышка ашсын дип:

– Сусадым, – диде.

29 Шунда әче шәраб салынган савыт тора иде. Гаскәриләр губка кисәген шуңа манчыдылар да, ᶜһүссәп ботагына элеп, Аның авызына китерделәр.

30 Гайсә әче шәрабны татыгач:

– Тәмамланды! – диде һәм, башын иеп, җан бирде.

31 Бу – бәйрәм алдындагы җомга көн иде, яһүдиләр гәүдәләрне шимбә көнгә хачта калдырырга теләмәделәр, чөнки ул шимбә бөек бәйрәм көне иде. Шуңа күрә алар хачка кадакланган кешеләрнең аякларын сындырып, хачтан төшерергә Пилаттан рөхсәт сорадылар.

---

* **19:24** Карагыз: «Зәбур», 21:19.

32 Шуннан гаскәриләр килеп, Гайсә белән бергә кадакланганнарның башта берсенең, аннан икенчесенең аякларын сындырдылар. 33 Әмма Гайсә янына килгәч, Аның инде үлгән булуын күрделәр һәм шуңа күрә аякларын сындырмадылар. 34 Ә бер гаскәри Аның кабыргасына сөңге белән чәнчегәч үк, аннан кан белән су агып чыкты.

35 Бу хәлләрне күргән кеше, сез дә иман итсен дип, шул хакта шаһитлык бирде. Аның шаһитлыгы хак һәм ул хакыйкатьне сөйләвен белә. 36 Бу хәл Изге язмадагы: «Аның һичбер сөяге сындырылмас»* дигән сүзләр тормышка ашсын өчен булды. 37 Изге язманың башка бер урынында: «Алар үзләре чәнчегән Затка карарлар»*, дип тә язылган.

Гайсәне кабергә салу

38 Шуннан соң, ариматайлы Йосыф Пилаттан Гайсәнең җәсәден алып китүен үтенде. Йосыф – Гайсәнең шәкерте, ләкин яһүдиләрдән курыкканга, моны яшереп йөри иде. Пилат рөхсәт бирде, һәм Йосыф барып, Гайсәнең җәсәден хачтан алды. 39 Элегрәк төнлә Гайсә янында булган Никәдим дә килде һәм йөз кадакка якын [c]мирра белән сабур* кушып ясалган хушбуй китерде. 40 Алар, Гайсәнең җәсәден алып, яһүдиләрнең күмү йоласы буенча, Аны хушбуйлы кәфенгә урадылар. 41 Гайсә хачка кадакланган җирдә бер бакча, ә бакчада әле һичкемнең мәете салынмаган яңа кабер-мәгарә бар иде. 42 Яһүдиләрнең бәйрәмгә әзерләнә торган җомга көне булганлыктан, Гайсәне шунда салдылар, чөнки кабер-мәгарә якын иде.

Гайсә Мәсихнең үледән терелүе

20 1 Атнаның беренче көнендә иртән иртүк, әле караңгы вакытта ук, магдалалы Мәрьям кабер-мәгарә янына килде һәм авызындагы ташның читкә алып ташланганын күрде. 2 Ул шунда ук Шимун Петер һәм Гайсәнең яраткан шул шәкерте янына йөгереп барып, аларга:

– Хакимебезне кабердән алып киткәннәр. Кая куйганнарын белмибез, – диде.

3 Петер белән әлеге шәкерт шундук кабер янына киттеләр. 4 Алар икесе дә йөгерделәр, әмма теге шәкерт, Петергә караганда җәһәтрәк йөгергәнгә, кабер янына алданрак барып җитте. 5 Иелеп карагач, анда яткан кәфенне күрде, ләкин кабер эченә кермәде. 6 Аның артыннан Шимун Петер килеп җитте. Ул, кабер эченә кереп, анда яткан кәфенлекне 7 һәм Гайсәнең башына чорналган булган яулыкны күрде, әмма яулык кәфен белән бергә түгел, чорнап куелганча, үз урынында ята иде. 8 Шунда кабер янына алданрак килеп җиткән әлеге шәкерт тә эчкә керде һәм күреп ышанды. 9 Алар Изге язмада Гайсәнең үледән терелеп торачагы турында язылганны әле аңламыйлар иде. 10 Шуннан соң шәкертләр янә өйләренә кайтып киттеләр.

11 Мәрьям исә кабер янында елап басып калды. Елый-елый иелеп, кабер эченә карады һәм 12 анда актан киенгән ике фәрештәне күреп алды. Берсе Гайсә җәсәде яткан урынның баш очында, икенчесе аяк очында утыра иде. 13 Алар Мәрьямнән:

---

* **19:36** Карагыз: «Зәбур», 33:21; «Чыгыш», 12:46.

* **19:37** Карагыз: «Зәкәрия», 12:10.

* **19:39** *Сабур* – алоэ.

– Ханым! Нигә елыйсың? – дип сорадылар.

– Минем Хакимемне алып киткәннәр. Аны кая куйганнарын белмим, – диде ул.

14 Шулай диде дә артына борылып карады һәм анда басып торган Гайсәне күрде, әмма Аның Гайсә икәнен танымады. **15** Гайсә аңардан:

– Ханым! Нигә елыйсың? Кемне эзлисең? – дип сорады.

Мәрьям, Аны бакчачы дип уйлап:

– Әфәндем! Син Аны чыгарып куйган булсаң, кая куйганыңны әйт, мин Аны алып китәрмен, – диде.

16 Гайсә аңа:

– Мәрьям! – диде.

Ә ул әйләнеп карап, яһүдчә:

– Раббуни! – дип әйтте. (Раббуни – Остаз дигәнне аңлата.)

17 Гайсә аңа:

– Миңа кагылма, чөнки Мин әле Атам янына күтәрелмәдем. Туганнарым янына кайтып әйт: «Мин Үземнең Атам һәм сезнең Атагыз янына, Үземнең Аллам һәм сезнең Аллагыз янына күтәреләм», – диде.

18 Магдалалы Мәрьям шәкертләр янына килеп:

– Мин Хакимебезне күрдем, – диде һәм аларга Гайсә әйткән сүзләрне сөйләп бирде.

19 Шәкертләре шул ук көнне кич белән, яһүдиләрдән куркып, йорт ишекләрен бикләп җыелып утырганда, Гайсә килеп керде һәм, урталарына басып:

– Иминлек сезгә! – диде.

20 Шулай дигәннән соң, Ул аларга кулларын һәм кабыргасын күрсәтте. Шәкертләр Хаким Гайсәне күргәнгә бик куандылар.

21 Гайсә аларга тагын:

– Сезгә иминлек булсын! Атам Мине җибәргән кебек, Мин дә сезне җибәрәм, – дип әйтте.

22 Моны әйткәч, Ул сулышын аларга өреп:

– Изге Рухны кабул итегез. **23** Кемнең гөнаһларын кичерсәгез, шуныкы кичерелер; кемнекен кичермәсәгез, аныкы кичерелмәс, – диде.

Күрмичә ышанучылар бәхетле

24 Гайсә килгәндә, уникенең берсе, Игезәк кушаматлы Томас, алар белән түгел иде. **25** Башка шәкертләр аңа:

– Без Хакимебезне күрдек! – диделәр.

Ә ул аларга:

– Аның кулларында кадаклардан калган яраларны күрмичә, шул яраларга бармагымны, кабыргасына кулымны тидереп карамыйча, ышанмам, – дип әйтте.

26 Бер атнадан соң Аның шәкертләре тагын җыелып утырганда, Томас та алар белән бергә иде. Гайсә ишекләр бикле килеш килеп керде һәм аларның уртасына басып:

– Иминлек сезгә! – диде.

27 Аннары Томаска:

– Бармагыңны монда куй һәм кулларыма кара, кулыңны суз да кабыргама тидер. Шикләнеп торма, ышан, – дип әйтте.

28 Шунда Томас:
– Минем Хакимем һәм Аллам! – диде.
29 Гайсә:
– Син Мине күргәнгә ышандың. Күрмичә ышанучылар бәхетле! – дип әйтте.
30 Гайсә Үзенең шәкертләре алдында бу китапта язылмаган башка бик күп могҗизалы гамәлләр дә күрсәтте. 31 Болар исә сез Гайсәнең Мәсих, Аллаһы Углы булуына иман итсен өчен һәм, иман итеп, Аның исеме аркылы сезгә тормыш булсын өчен язылды.

Гайсәнең шәкертләре белән очрашуы

21 1 Шушы хәлләрдән соң Тибериас күле буенда Гайсә шәкертләренә янә күренде. Аның күренүе болай булды: 2 Шимун Петер, Игезәк кушаматлы Томас, Гәлиләядәге Кәна шәһәреннән Натанаил, Зебедәй угыллары һәм Гайсәнең тагын ике шәкерте бергә иделәр. 3 Шимун Петер:
– Балык тотарга барам, – дигәч, калган шәкертләр аңа:
– Без дә синең белән барабыз, – диделәр.
Алар көймәгә утырып, йөзеп киттеләр, әмма ул төнне һичнәрсә тота алмадылар.
4 Таң атканда яр буенда Гайсә басып тора иде, әмма шәкертләре Аның Гайсә икәнен танымадылар. 5 Гайсә аларга:
– Дусларым! Сезнең ашарга берәр нәрсәгез бармы? – диде.
– Юк, – дип җавап бирделәр алар.
6 Ул аларга:
– Ятьмәне көймәнең уң ягына салыгыз, тотарсыз, – диде.
Алар шулай иттеләр һәм эләккән балыкның күплегеннән ятьмәне тартып чыгара алмадылар. 7 Шунда Гайсәнең яраткан шәкерте Петергә:
– Бу – Хакимебез, – диде.
Аның Хаким икәнен ишеткәч, Шимун Петер, өс киемен киеп (ул чишенгән иде), суга сикерде. 8 Ярдан йөз кырык аршын* чамасы гына ераклыкта булган башка шәкертләр, көймә белән килеп, балык белән тулган ятьмәне сөйрәп, ярга алып чыктылар. 9 Ярга чыккач, алар янган күмер өстендә пешкән балык һәм икмәк күрделәр. 10 Гайсә аларга:
– Тоткан балыкларыгызның беразын монда алып килегез, – диде.
11 Шимун Петер көймәгә утырып, зур балыклар белән тулган ятьмәне өстерәп җиргә чыгарды. Анда йөз илле өч балык бар иде. Балыкның шундый күп булуына да карамастан, ятьмә ертылмады.
12 Гайсә:
– Ашарга килегез, – диде.
Шәкертләрнең берсе дә: «Син кем?» – дип сорарга батырчылык итмәде, чөнки алар Аның Хаким Гайсә икәнен белә иделәр. 13 Гайсә якынрак килеп икмәкне алды һәм аларга өләште, шулай ук балыкны да алып бирде.
14 Бу инде Гайсәнең, үледән терелтелгәннән соң, шәкертләренә өченче тапкыр күренүе иде.

---

* **21:8** *...йөз кырык аршын...* – Грек телендәге төп нөсхәдә сүзгә-сүз: ике йөз пехус. Пехус – озынлык үлчәү берәмлеге, 0,5 м чамасы.

Гайсә һәм Петер

15 Ашаганнан соң Гайсә Шимун Петердән:
– Яхъя углы Шимун! Син Мине башка шәкертләремә караганда күбрәк яратасыңмы? – дип сорады.
Петер Аңа:
– Әйе, Хакимем! Син минем яратуымны беләсең, – дип җавап бирде.
Гайсә аңа:
– Минем бәрәннәремне ашат, – диде.
16 Гайсә икенче мәртәбә:
– Яхъя углы Шимун! Син Мине яратасыңмы? – дип сорады.
Петер Аңа:
– Әйе, Хакимем! Син минем яратуымны беләсең, – дип җавап бирде.
– Минем сарыкларымны көт, – диде Гайсә.
17 Өченче мәртәбә Ул Петердән:
– Яхъя углы Шимун! Син Мине яратасыңмы? – дип сорады.
Петер, Аның: «Син Мине яратасыңмы?» – дип, өченче мәртәбә соравына көенеп:
– Хакимем! Син бөтенесен беләсең. Син яратуымны беләсең, – дип җавап бирде.
Гайсә аңа:
– Минем сарыкларымны ашат, – диде. – 18 Сиңа хак сүз әйтәм: син яшь чакта үзеңне-үзең билбаулап, теләгән җиреңә бара идең. Ә картайгач, кулларыңны сузарсың, һәм башка берәү, сине билбаулап, теләмәгән җиреңә алып барыр.
19 Ул бу сүзләрне Петернең нинди үлем белән Аллаһыны данлаячагын белдереп әйтте. Шуннан соң Гайсә аңа:
– Минем артымнан бар, – диде.

Гайсә һәм Аның яраткан шәкерте турында

20 Шул вакыт Петер, артына әйләнеп карагач, артларыннан Гайсәнең яраткан шәкерте килгәнне күрде. Бу – кичке аш вакытында Гайсәнең күкрәгенә терәлеп диярлек утырган, «Хакимем! Сиңа кем хыянәт итәчәк?» дип сораган шәкерт иде.
21 Петер, аны күргәч, Гайсәдән:
– Хакимем! Аның белән нәрсә булачак? – дип сорады.
22 Гайсә аңа:
– Мин килгәнгә кадәр аның яшәвен теләсәм дә, анда синең ни эшең бар? Син Минем артымнан бар, – диде.
23 Шуңа күрә имандашлар арасында: «Ул шәкерт үлмәячәк» дигән сүз таралды. Әмма Гайсә: «Үлмәячәк», – димәгән, ә: «Мин килгәнгә кадәр аның яшәвен теләсәм дә, анда синең ни эшең бар?» – дип әйткән иде.
24 Боларның һәммәсе турында шаһитлык биреп, бу сүзләрне язган шәкерт – шул шәкерт була. Без аның шаһитлыгының хак икәнен беләбез.
25 Гайсә болардан башка да күп эшләр башкарды. Аларның һәммәсе турында да язылса, язылган китаплар дөньяга сыймас иде, дип уйлыйм.

Рәсүлләрнең эшләре

1 **1-2** Беренче китабымда мин сиңа, Тәүфил, Гайсәнең хезмәт итә башлаган вакытыннан күккә алынган көненә кадәр барлык кылган гамәлләре һәм өйрәткәннәре турында язган идем. Күккә алынганчы, Ул сайлап алган ᶜрәсүлләренә ᶜИзге Рух аркылы әмерләрен бирде. **3** Газап чиккәннән соң, күп санлы хак дәлилләр белән Гайсә Үзенең тере икәнен исбат итте, кырык көн буена рәсүлләргә күренеп торды һәм ᶜАллаһы Патшалыгы хакында сөйләде.

Гайсәнең күккә ашуы

4 Көннәрнең берендә рәсүлләр белән ашап утырганда, Гайсә аларга шундый әмер бирде:

– Иерусалимнән китмәгез, ᶜАта вәгъдә иткән бүләкне көтегез. Мин сезгә ул турыда сөйләгән идем инде. **5** Яхъя ᶜсуга чумдырды, ә сезне, берничә көн үткәч, Изге Рухка чумдырырлар.

6 Бергә җыелгач, шәкертләр Гайсәдән:

– ᶜХакимебез! Син ᶜИсраил патшалыгын шушы вакытта яңадан торгызачаксыңмы? – дип сорадылар.

7 Ул исә аларга:

– Ата Үз хакимлеге белән билгеләгән вакыт һәм мизгелләрне белү сезнең эшегез түгел, – диде. – **8** Әмма сез, үзегезгә Изге Рух иңгәч, кодрәт алачаксыз һәм Иерусалимдә, бөтен Яһүдиядә, ᶜСамареядә һәм, хәтта дөньяның читенә кадәр барып җитеп, һәркайда Миңа шаһит булачаксыз.

9 Шушы сүзләрне әйткәч, Гайсә аларның күз алдында күккә күтәреп алынды һәм болыт Аны күз алларыннан алып китте. **10** Гайсәнең күтәрелүен күзәтеп, күккә текәлеп карап торганда, кинәт алар янында актан киенгән ике ир заты пәйда булды.

11 – ᶜГәлиләя ирләре! Ник сез күккә текәлеп карап торасыз? Янығыздан күккә ашкан бу Гайсә күз алдыгызда ничек күтәрелгән булса, яңадан шул ук рәвешле киләчәк, – диделәр алар.

Яһүдә урынына рәсүл сайлау

12 Шуннан соң шәкертләр Зәйтүн тавы дип аталган бу таудан Иерусалимгә кайттылар. Зәйтүн тавы Иерусалимнән бер ᶜшимбә көнлек юл* ераклыгында иде.

---

* **1:12** *Бер шимбә көнлек юл* – бер чакрым чамасы. Муса кануны буенча шимбә – яһүдиләрнең ял итү һәм гыйбадәт кылу көне. Бу көнне бер чакрымнан да ары йөрергә ярамаган.

13 Кайтып җиткәч, үзләре тукталган өске каттагы бүлмәгә керделәр. Анда Петер,
Ягъкуб, Яхъя, Әндри, Филип, Томас, Бартулумай, Маттай, Һалфай углы Ягъкуб,
Көрәшче Шимун* һәм Ягъкуб углы Яһүдә бар иде. 14 Алар һәрвакыт барысы бергә
дога кыла иделәр. Кайбер хатыннар, Гайсәнең анасы Мәрьям һәм Аның энеләре
дә алар белән иде.
15 Шул көннәрнең берсендә бергә җыелган имандашлар арасыннан Петер торып
басты. Анда йөз егермегә якын кеше бар иде.
16 – Имандашларым, – дип сүз башлады ул. – Изге Рух Яһүдә хакында Давыт
аркылы алдан әйткән. [c]Изге язмадагы ул сүзләр тормышка ашырга тиеш иде.
Гайсәне кулга алырга килгән кешеләрне Яһүдә алып килгән булган. 17 Ул безнең
беребез булып саналды, хезмәтебездә катнашу өчен сайланган иде, – диде Петер.
18 Ә Яһүдә хәрәм акчага җир сатып алган, шул җирдә егылып, аның эче ярыл-
ган һәм барлык эчке әгъзалары тышка агып чыккан. 19 Бу хәл бөтен Иерусалим
халкына билгеле булды, шуңа күрә дә ул җир аларның телендә «Акелдама», ягъни
«Канлы җир» дип атала башлады.
20 «Зәбур»* китабында болай язылган:

«Аның торагы ташландык булсын,
эчендә яшәүче булмасын»*,

һәм:

«Аның вазифасын башка берәү алсын»*.

21-22 Шуңа күрә Яһүдә урынына безгә башка кеше кушылырга тиеш. Хакиме-
без Гайсә яныбызда булган вакытта – Яхъя Аны суга чумдырган көннән Аның
күккә күтәрелгән көненә кадәр – бу кешенең һәрвакыт безнең белән булуы
шарт. Ул Гайсәнең үледән терелтелгәнлегенә безнең белән бергә шаһит бул-
сын, – диде Петер.
23 Ике кешене: Барсаб дип аталучы Йосыфны (аны тагын Юсты дип тә атыйлар)
һәм Маттиасны тәкъдим иттеләр.
24-25 – Хакимебез! Син бар кешеләрнең йөрәкләрен беләсең. Яһүдә үзенә тиеш
булган урынга китте. Ул калдырган бу хезмәт урынын һәм рәсүллекне кабул итү
өчен, Син шушы икәүнең кайсын сайладың? Шуны күрсәт, – дип дога кылдылар.
26 Аннары алар жирәбә салдылар. Жирәбә Маттиаска чыкты, һәм ул унбер рә-
сүл исәбенә кертелде.

Изге Рухның иңүе

2 1 [c]Илленче көн бәйрәме җиткәндә, имандашлар барысы бергә иделәр. 2 Ки-
нәт күктән көчле җил искәнгә охшаш тавыш ишетелде һәм ул алар бул-
ган йортны тутырды. 3 Имандашлар арасында ялкын телләре кебек нәрсәләр

---

* **1:13** *Көрәшче Шимун* – Рим хакимлеген көч кулланып бәреп төшерүне яклаучы яһүдиләр төркеменең әгъзасы.

* **1:20** *Зәбур* – Изге Китапның бер язмасы «Зәбур» дип атала (русчасы: Псалтирь).

* **1:20** Карагыз: «Зәбур», 68:26.

* **1:20** Карагыз: «Зәбур», 108:8.

күренде, һәм ул телләр аларның һәрберсенә берәрләп кунды. 4 Барысы да ᶜИзге Рух белән сугарылдылар һәм Изге Рух биргән сүзләр белән башка телләрдә сөйли башладылар.

5 Иерусалимдә исә җир йөзендәге һәр халыктан килгән диндар яһүдиләр яши иде. 6 Бу тавышка җыелган халык аптырады, чөнки һәркем үз телендә сөйләнүен ишетте. 7 Алар хәйран калдылар һәм, шаккатып:

– Бу сөйләүчеләр барысы да Гәлиләядән түгелме соң? – диделәр. – 8 Ничек инде һәрберебез үз туган телендә сөйләүне ишетә? 9 Безнең арабызда пәртияләләр, мадайлылар, эламлылар, Месопотамиядә, Яһүдиядә, Кәппәдүкиядә, Понтта, Асия өлкәсендә*, 10 Фрүгиядә, Памфулиядә, Мисырда һәм Ливиянең Күринигә якын өлешләрендә яшәүчеләр, ᶜРимнан килүчеләр, 11 арабызда яһүдиләр һәм мәҗүсилектән яһүдиләр диненә күчкән кешеләр, критлылар һәм Гарәпләр җиреннән килгәннәр бар. ᶜАллаһының бөек эшләре турындагы сөйләүләрен барыбыз да үз телләребездә ишетәбез!

12 Барысы да хәйран калдылар һәм, аптырашып, бер-берсенә: «Бу нәрсәне аңлата икән?» – диештеләр. 13 Ә кайберләре: «Алар шәраб эчеп исергәннәр», – дип көлделәр.

Петернең Илленче көн бәйрәмендә сөйләгән нотыгы

14 Шунда Петер унбер рәсүл белән бергә торып басты һәм кычкырып сөйли башлады:

– Яһүдиләр һәм Иерусалимдә яшәүчеләр! Мин сезгә моның нәрсә икәнен аңлатырмын. Сүзләремне игътибар белән тыңлагыз, – диде ул халыкка. – 15 Алар, сез уйлаганча, исерек түгел, хәзер сәгать иртәнге тугызынчы* гына бит әле. 16 Бу – Йоил ᶜпәйгамбәр аркылы алдан әйтелгән хәл:

17 «Соңгы көннәрдә, – ди Аллаһы, –
һәр кешегә Мин Үземнең Рухымны яудырырмын:
угылларыгыз вә кызларыгыз пәйгамбәрлек кылыр,
егетләрегезгә Аллаһыдан күренешләр иңәр,
өлкәннәрегез гаиптән хәбәр бирүче төшләр күрер.
18 Ул көннәрдә кол ирләр белән кол хатыннарыма да
Үземнең Рухымны яудырмын,
һәм алар пәйгамбәрлек кылыр.
19-20 Раббының бөек вә шөһрәтле көне җитәр алдыннан
югарыда, күктә, – могҗизалар,
түбәндә, җирдә, галәмәтләр күрсәтермен:
кан, ут вә төтен баганалары күренер,
кояш каралыр, ай исә кан төсенә керер.
21 ᶜРаббы исемен телгә алып,

---

* 2:9 *Асия өлкәсе* – Рим империясенә караган Асия өлкәсе бүгенге Төркия җиренең көньяк-көнбатыш өлешендә булган.

* 2:15 *Иртәнге тугызынчы* – сүзлектәге «Вакыт хисабы»н карагыз.

Аңа мөрәҗәгать иткән һәркем котылачак»*.
22 Исраилиләр! Бу сүзләрне тыңлагыз: белгәнегезчә, Аллаһы сезнең арагызда Гайсә аркылы кодрәтле эшләр, могҗизалар, галәмәтләр кылды һәм шул эшләре белән насаралы Гайсәнең сезнең өчен сайланган Зат икәнен исбат итте. 23 Аллаһының алдан билгеләнгән максаты һәм алдан белеп торуы белән сезнең карамакка бирелгән шушы Кешене канунсызлар кулы белән [c]хачка кадаклап үтердегез. 24 Әмма Аллаһы, үлем богауларын өзеп, Гайсәне үледән терелтте, чөнки үлемнең Аны тотып калырга көче җитмәде. 25 Давыт Аның хакында болай дигән иде:

«Мин Раббыны һәрвакыт Үз алдымда күрдем.
Ул Минем уң ягымда, кымшанмам шуңа күрә.
26-27 Җанымны [c]үлеләр дөньясында калдырмассың Син,
Үз Изгеңне кабердә черетмәссең Син.
Шуңа күрә куана Минем күңелем, шатлана Минем телем,
өмет баглап яшәр хәтта Минем бәдәнем.
28 Тормыш бирә торган юлны күрсәттең Син Миңа.
Миңа шатлык индерерсең Үз каршыңда»*.

29 Туганнар! Ыругыбыз башлыгы Давыт хакында кыюлык белән сезгә шуны әйтә алам: ул үлде һәм күмелде. Билгеле булганча, аның кабере бүгенге көнгә кадәр сакланган. 30 Ә Аллаһы Давытның нәсел орлыгыннан берәүне аның тәхетенә утыртырга ант иткән. Давыт бу ант турында белеп һәм пәйгамбәр буларак, 31 [c]Мәсихнең үледән тереләчәге, Аның үлеләр дөньясында калдырылмаячагы һәм тәненең черемәячәге хакында алдан белеп әйткән. 32 Аллаһы шушы Гайсәне үледән терелтте, һәм без һәммәбез – моның шаһитлары. 33 Шулай итеп, Аллаһы Аны Үзенең уң ягына* күтәргәч, Ул, Атасыннан вәгъдә ителгән Изге Рухны кабул итеп, өстебезгә сез хәзер күреп һәм ишетеп торган бүләкне койды. 34-35 Давыт үзе күккә күтәрелмәгән, әмма ул болай дигән:

«Раббы әйтте минем Хакимемә:
„Дошманнарыңны аяк астыңа баскыч басмасы итеп түндергәнче,
уң ягымда утыр“»*.

36 Шуңа күрә бөтен Исраил халкы моның дөреслеген белсен: Аллаһы сез хачка кадаклаган бу Гайсәне Хаким һәм Мәсих итте, – диде Петер.

37 Тыңлаучылар ишеткән бу сүзләр йөрәкләренә барып кадалды:

– Туганнар, безгә нәрсә эшләргә соң инде? – диделәр алар Петергә һәм башка рәсүлләргә.

38 – Һәркайсыгыз, [c]гөнаһларыгыз кичерелсен өчен, [c]тәүбә итеп, Гайсә Мәсих исеме белән суга чумдыру йоласын үтәгез, һәм сез Изге Рухны бүләк итеп алырсыз. 39 Бу вәгъдә Раббы Аллабыз Үзенә чакырган һәркемгә – сезгә, балаларыгызга һәм еракта яшәүче барлык кешеләргә дә бирелгән, – дип җавап бирде Петер.

---

* 2:21 Карагыз: «Йоил», 2:28-32.

* 2:25-28 Карагыз: «Зәбур», 15:8-11.

* 2:33 *Уң як* – аеруча мөһим, хөрмәтле урын.

* 2:34-35 Карагыз: «Зәбур», 109:1.

40 Ул тагын да күбрәк дәлилләр китереп:
– Бу бозык буыннан котылыгыз, – дип өндәде.
41 Аның сүзләрен кабул итүчеләр суга чумдырылдылар, һәм ᶜиман итүчеләргә ул көнне өч меңгә якын кеше кушылды.

Имандашларның бердәм тормышы

42 Имандашлар рәсүлләрнең өйрәтүләрен һәрвакыт кабул итеп, бер-берсе белән аралашып яшәделәр, бергә икмәк сындырдылар* һәм бергәләп дога кылдылар. 43 Рәсүлләр аркылы күп могҗизалар һәм галәмәтләр күрсәтелде, бу исә һәркемнең күңелендә курку хисе уятты. 44 Барлык иман итүчеләр бергә булдылар һәм һәрнәрсә алар өчен уртак иде. 45 Хуҗалыкларын һәм милекләрен сатып, һәркемнең хаҗәтенә карап, үзара бүлештеләр. 46-47 Алар һәр көн даими рәвештә ᶜАллаһы йортында бердәм җыелдылар, өйләрендә Аллаһыны мактап, шат һәм ихлас йөрәктән икмәк сындырып, ризыкны бергәләп ашадылар. Бар халык аларны ярата иде, Раббы исә коткарылучыларның санын һәр көн саен арттырып торды.

Аяклары гарип кешенең йөри башлавы

3 1 Шулай бер көнне көндезге өчләр тирәсендә, дога кылу вакытында, Петер белән Яхъя Аллаһы йортына килделәр. 2 Шул вакыт ул урынга аяклары тумыштан гарип бер кешене алып керделәр. Аны һәр көн Аллаһы йортының Матур дип аталган капкасы янында керүчеләрдән хәер сорау өчен утыртып калдыралар иде. 3 Ул кеше, Петер белән Яхъяның Аллаһы йортына кереп баруларын күреп, алардан хәер сорады. 4 Алар аңа игътибар белән карадылар һәм Петер:
– Безгә кара, – диде.
5 Теге кеше, нәрсә булса да алырга өметләнеп, аларга текәлеп карады. 6 Әмма Петер:
– Минем алтын-көмешләрем юк, ә нәрсәм бар, шуны сиңа бирәм. Насаралы Гайсә Мәсих вәкаләте белән боерам: тор һәм йөр! – диде 7 һәм аны уң кулыннан тартып торгызды.
Шундук гарип кешенең аяк һәм тубыкларына көч керде. 8 Ул сикереп торды һәм йөри башлады, Аллаһыны мактый-мактый, сикерә-сикерә, алар белән бергә Аллаһы йортына керде. 9 Бар халык бу кешенең йөрүен һәм Аллаһыны мактавын күрде. 10 Кешеләр аның Матур капка янында хәер сорашып утырган адәм икәнен таныдылар, аның белән булган хәлгә хәйран калып, бик гаҗәпләнделәр.

Петернең Сөләйман әйванында сөйләгән нотыгы

11 Әлеге савыккан кеше Петер белән Яхъяны җибәрмичә тотып торган вакытта, бик нык гаҗәпләнгән халык, Сөләйман әйваны* дип аталган залга йөгереп кереп, алар янына җыелды. 12 Петер, моны күреп, халыкка:

---

* 2:42 *Икмәк сындырдылар* – Имандашлар бергә ашаганнар һәм Гайсә Мәсих кушкан кичке ашны уздырганнар (карагыз: Лүк 22:14-19).
* 3:11 *Әйван* – баганалы ачык терраса, галерея.

– Исраил ирләре! Нигә моңа гаҗәпләнәсез? – диде. – Ник безгә текәлеп карап торасыз? Әллә без үзебезнең кодрәтебез яки диндарлыгыбыз белән аны аякка бастырган дип уйлыйсызмы? 13 Ибраһимның, Исхакның һәм Ягъкубның Алласы, безнең аталарыбызның Алласы Үзенең Хезмәтчесе Гайсәне шөһрәтле итте, ә сез Аны тотып бирдегез һәм, Пилат Аны азат итәргә уйлаганда, Пилат алдында Аңардан баш тарттыгыз. 14 Сез Изге һәм Хак Заттан ваз кичтегез, кеше үтерүчене исә иреккә чыгаруны сорадыгыз. 15 Сез тормышны Бар итүчене үтердегез, әмма Аллаһы Аны үледән терелтте. Без – моның шаһитлары, – диде Петер. – 16 Гайсәнең исеме сез күргән һәм белгән бу кешене куәтләндерде, чөнки ул аңа ышанды. Гайсә аша бирелгән иман аны каршыгызда торганда савыктырды.

17 Хәер, туганнар, мин беләм: сез моны башлыкларыгыз кебек үк белмичә эшләдегез. 18 Аллаһы Үз Мәсихенең газап чигәчәге турында барлык пәйгамбәрләр аша алдан әйткән хәбәрен шулай тормышка ашырды.

19 Ә сез гөнаһларыгыз кичерелсен өчен тәүбә итегез һәм ᶜАллаһыга таба борылыгыз. 20 Шулай эшләсәгез, Раббыдан яңарыш заманнары килер, Ул сезгә алдан билгеләнгән Мәсихне – Гайсәне җибәрер. 21 Ә Аллаһы Үзенең изге пәйгамбәрләре аша борынгыдан сөйләгән барлык сүзләр гамәлгә ашканчы, Гайсә күктә калырга тиеш. 22 Муса болай дигән: «Раббы Аллагыз сезнең өчен кардәшләрегез арасыннан миңа охшаш Пәйгамбәр сайлап куячак. Ул сезгә нәрсә генә сөйләсә дә, сез һәммәсен тыңларга тиешсез; 23 бу Пәйгамбәрнең сүзен тыңламаган һәр кеше Аллаһы халкы арасыннан юк ителәчәк»*.

24 Шемуилдән башлап барлык пәйгамбәрләр бу көннәр хакында алдан хәбәр иткәннәр. 25 Сез – пәйгамбәрләрнең варислары. Аллаһы Ибраһимга: «Җир йөзендәге барлык халыклар синең нәселең аша фатиха алачак»*, – дип әйтеп, аталарыгыз белән ᶜкилешү төзегән. Сез – шушы килешүнең мирасын кабул итүчеләр. 26 Аллаһы сезнең һәркайсыгызны яман эшләрегездән кире кайтарып, сезгә Үзенең фатихасын күндерергә тели. Шуның өчен Ул Үзенең Хезмәтчесен сайлап куйды һәм Аны иң элек сезгә җибәрде.

Петер белән Яхъя Югары киңәшмә алдында

4 1 Петер белән Яхъя халыкка сөйләп торганда, алар янына ᶜруханилар, ᶜсадукейлар һәм Аллаһы йортында тәртип саклаучылар башлыгы килде. 2 Аларның ачулары килгән иде, чөнки бу ике рәсүл халыкны өйрәтә һәм Гайсә үледән терелгән кебек, үleләрнең тереләчәген хәбәр итәләр иде. 3 Петер белән Яхъяны кулга алдылар. Инде кич булганлыктан, иртәгесе көнгә кадәр аларны сак астына тапшырдылар. 4 Ә рәсүлләр сөйләгән хәбәрне тыңлаучыларның күбесе иманга килде. Имандашларның саны хәзер биш мең чамасы булды.

5 Икенче көнне Иерусалимдә яһүдиләрнең башлыклары, ᶜөлкәннәр һәм канун белгечләре җыелды. 6 Олуг рухани Һаннас, Кәяфәс, Яхъя, Искәндәр һәм олуг рухани гаиләсеннән булган башкалар да шунда иделәр.

---

* **3:22-23** Карагыз: «Канун», 18:15, 18, 19.

* **3:25** Карагыз: «Яратылыш», 22:18.

7 Петер белән Яхъяны уртага бастырып, алардан:
– Сез бу савыктыруны нинди кодрәт яки нинди исем белән эшләдегез? – дип сорадылар.
8 Шул вакыт Петер, Изге Рух белән сугарылып, аларга:
– Халык башлыклары, өлкәннәр! – диде. – 9 Авыру кешегә күрсәтелгән яхшылык турында һәм аның ничек савыктырылуы хакында бүген бездән җавап таләп итәләр икән, 10 сезнең һәммәгезгә һәм бөтен Исраил халкына мәгълүм булсын: каршыгызда басып торган адәм Гайсә Мәсих – сез хачка кадаклаткан, Аллаһы тарафыннан үледән терелтелгән насаралы Гайсә Мәсих исеме белән савыктырылды. 11 Ә Гайсә ул – «сез, төзүчеләр, яраксыз дип тапкан, ләкин иң мөһим булып чыккан почмак ташы»*.
12 Башка беркемдә дә котылу юлы юк. Җир йөзендә кешеләргә бирелгән исемнәр арасында безне коткарырдай башка исем юк, – диде Петер.
13 Җыелган кешеләр, Петер белән Яхъяның белемсез, гап-гади кешеләр булуын аңлап, кыюлыкларына гаҗәпләнделәр. Аларның Гайсә белән бергә йөргән кешеләр икәнен таныдылар. 14 Савыккан кешенең дә алар белән бергә торуын күргәч, каршы сүз әйтә алмадылар һәм 15 аларга [c]Югары киңәшмәдән чыгып торырга әмер бирделәр.
16 – Бу кешеләр белән нәрсә эшләргә? Алар кылган бу гаҗәеп могҗиза Иерусалимдә яшәүчеләрнең һәммәсенә билгеле, һәм без аны инкяр итә алмыйбыз. 17 Әмма бу хакта халык арасында артык сүз таралмасын өчен, аларны катгый рәвештә кисәтик: бу исем турында беркайчан да кешеләргә сөйләмәсеннәр, – дип үзара киңәшләштеләр.
18 Аларны чакырып керттеләр, Гайсә исеме турында һичнәрсә сөйләмәскә һәм өйрәтмәскә әмер бирделәр. 19 Әмма Петер белән Яхъя:
– Үзегез уйлап карагыз: Аллаһының сүзен тыңлауга караганда сезнең сүзне күбрәк тыңлау Аллаһы каршында дөрес булырмы икән? 20 Без күргәннәребез һәм ишеткәннәребез турында сөйләми булдыра алмыйбыз, – дип җавап бирделәр.
21 Тегеләр исә, җәза бирерлек сәбәп таба алмыйча, тагын бер тапкыр янап, Петер белән Яхъяны чыгарып җибәрделәр. Чөнки булган хәл өчен һәммәсе Аллаһыны данлый иде. 22 Савыгу могҗизасын татыган теге кеше кырык яшьтән узган иде инде.

Иман итүчеләрнең догасы

23 Азат ителгәннән соң Петер белән Яхъя, иптәшләре янына килеп, баш руханилар һәм өлкәннәр әйткән сүзләрне сөйләп бирделәр. 24 Имандашлар исә, моны ишеткәч, бердәм рәвештә көр тавыш белән Аллаһыга дога кылдылар:
– Хөкемдарыбыз! Син – күкне, җирне, диңгезне һәм алардагы барлык нәрсәләрне барлыкка китерүче! 25 Син Үзеңнең хезмәтчең һәм атабыз Давыт аркылы Изге Рух аша болай дигәнсең:

«Ни өчен кавемнәр котырына,
халыклар ният итә юкка гына?
26 Җирдәге патшалар баш күтәрә,

* 4:11 Карагыз: «Зәбур», 117:22.

Раббыга вә Аның Мәсихенә каршы тупланалар бергә илбашлары»*.
27 Чынлап та, ᶜҺируд һәм Понти Пилат ᶜмәҗүсиләр һәм Исраил халкы белән
бергә бу шәһәрдә Син ᶜмай сөрткән Изге Хезмәтчең Гайсәгә каршы тупландылар.
28 Кодрәтең һәм ихтыярың белән булачагын алдан билгеләгән эшләрне алар га-
мәлгә ашырдылар.
29 Хәзер, Раббыбыз, аларның янауларына игътибар ит һәм колларыңа сүзеңне зур
кыюлык белән сөйләргә көч бир. 30 Кулыңны суз һәм Изге Хезмәтчең Гайсә исеме
белән савыктыр, галәмәтләр, могҗизалар күрсәт.
31 Дога кылып бетергәч, алар җыелып торган урын селкенеп китте, һәм барысы
да Изге Рух белән сугарылдылар.
Шушы хәлдән соң имандашлар Аллаһы сүзен кыюлык белән сөйли башладылар.

Һәрнәрсә уртак

32 Имандашларның һәммәсе йөрәкләре һәм күңелләре белән бердәй булдылар.
Берсе дә үз милкен минеке дип әйтмәде, һәрнәрсә уртак иде. 33 Рәсүлләр исә бөек
көч белән Хаким Гайсәнең үледән терелеп торуына шаһитлык кылдылар, һәм Ал-
лаһы аларның һәммәсенә Үзенең ᶜмәрхәмәтен мул итеп биреп торды. 34 Имандаш-
лар арасында беркем дә мохтаж булмады, чөнки җирләре яки йортлары булганнар,
аларны сатып, акчасын 35 рәсүлләр карамагына тапшыра тордылар. Һәркемгә ха-
җәтенә карап бирелә иде. 36 Мәсәлән, рәсүлләр Барнаб (ягъни «Юаныч углы») дип
йөрткән, Кипрда туган, Леви* токымыннан Йосыф исемле бер адәмнең 37 үз җире
бар иде. Ул, җирен сатып, акчасын рәсүлләргә китереп бирде.

Һанани белән Сапфира

5 1 Һанани атлы берәү хатыны Сапфира белән бергә утарын сатып, 2 сатудан
чыккан акчаның бер өлешен хатыны белән сөйләшеп, яшереп калдырды, ә
калганын рәсүлләргә китереп бирде. 3 Шунда Петер:
– Һанани, ни өчен син ᶜшайтанга йөрәгең белән идарә итәргә ирек бирдең? Хәт-
та, сатылган җир өчен алган акчаның бер өлешен яшереп калдырып, Изге Рухка
ялганларга уйлагансың, – диде. – 4 Сатмаган хәлдә ул милек синеке булып калачак
иде түгелме соң? Сатканнан соң акчасы синең карамагыңда түгел идеме? Ни өчен
син шундый ниятне йөрәгеңә керттең? Син кешеләргә түгел, Аллаһыга ялганладың.
5 Шушы сүзләрне ишетү белән Һанани, җан биреп, идәнгә ауды. Бу хәл турында
ишеткәннәрнең һәммәсе куркып калды. 6 Егетләр Һананиның үле гәүдәсен кәфенгә
төреп алып чыгып киттеләр һәм күмделәр.
7 Өч сәгать чамасы үткәннән соң, Һананиның хатыны да килде. Ул булган хәлне
белми иде әле. 8 Петер исә аңардан:
– Әйт әле миңа, җирегезне шушы бәягә саттыгызмы? – дип сорады.
Хатын аңа:

---

* **4:25-26** Карагыз: «Зәбур», 2:1-2.

* **4:36** *Леви* – Ягъкуб угылларының берсе. Леви токымыннан булган кешеләр (левиләр) ге-
нә Аллаһы әмере нигезендә Аллаһы йортында рухани ярдәмчесе хезмәтен башкарганнар.

– Әйе, шушы бәягә, – дип җавап бирде.

9 Әмма Петер:

– Димәк, сез Раббының Рухын сынарга сүз куештыгызмы? Менә ишектән иреңне күмгән кешеләр кереп киләләр. Алар сине дә алып чыгачаклар, – диде.

10 Хатын, шундук җан биреп, Петернең аяклары янына ауды. Кергәч, егетләр аның үлгәнлеген күрделәр һәм ире янына алып чыгып күмеп куйдылар.

11 [c]Иман итүчеләр бердәмлеген һәм бу хәбәрне ишетүчеләрнең барысын көчле курку биләп алды.

Галәмәтләр һәм могҗизалар

12 Рәсүлләр кулы белән халык арасында күп галәмәтләр һәм могҗизалар кылынды. Имандашлар бердәм рәвештә Сөләйман әйванында очрашып тордылар. **13** Халык аларга хөрмәт күрсәтте, ләкин беркем иман итүчеләргә килеп кушылырга базмады. **14** Шулай да бик күп ир-ат һәм хатын-кыз Хаким Гайсәгә иман китерделәр, һәм аларның саны арта барды. **15** Петер үтеп барганда, «Һич булмаса аның күләгәсе төшсен иде» дигән теләк белән авыруларны урамнарга чыгарып, ятакларга һәм түшәкләргә салдылар. **16** Иерусалимгә якын-тирәдәге шәһәрләрдән дә бик күп халык килә иде. Алар алып килгән сырхаулар һәм җеннәрдән газап чигүчеләрнең барысы да савыкты.

Кулга алынган рәсүлләрне фәрештәнең иреккә чыгаруы

17 Шунда олуг рухани һәм аның барлык тарафдарлары, ягъни саддукейлар төркемендәгеләр, көнләшеп, **18** рәсүлләрне кулга алдылар һәм халык зинданына ябып куйдылар. **19** Әмма төнлә Раббының бер [c]фәрештәсе зиндан ишекләрен ачты:

20 – Барыгыз, бу яңа тормыш турында барысын да Аллаһы йортында халыкка сөйләгез, – дип, аларны чыгарып җибәрде.

21 Рәсүлләр шулай эшләделәр: иртә таңнан Аллаһы йортына килеп өйрәтә башладылар.

Ә олуг рухани һәм аның ярдәмчеләре, Исраил халкының өлкәннәрен чакырып, Югары киңәшмә җыйдылар. Рәсүлләрне алып килү өчен, хезмәтчеләрен зинданга җибәрделәр, **22** әмма алар, зинданда рәсүлләрне тапмыйча, кире кайттылар.

23 – Без килгәндә, зиндан ышанычлы бикләнгән, ишекләр янында сакчылар басып тора иде. Әмма, ишекләрне ачып, эчкә кергәч, беркемне дә тапмадык, – диделәр алар.

24 Аллаһы йортында тәртип саклаучылар башлыгы һәм баш руханилар, моны ишеткәч, тагын нәрсә булыр икән инде, дип аптырашта калдылар.

25 Шул арада берәү килеп:

– Әнә, карагыз, сез зинданга утырткан кешеләр Аллаһы йортында халыкны өйрәтә, – дип әйтте.

Рәсүлләр Югары киңәшмә алдында

26 Шуннан соң тәртип саклаучылар, үзләренең башлыклары белән шунда барып, рәсүлләрне алып килделәр, әмма халык үзләренә таш ата башлар дип курыкканга

күрә көч кулланмадылар. 27 Килеп җиткәч, аларны Киңәшмә алдына бастырып куйдылар һәм олуг рухани:

28 – Без сезгә шул Кешенең исеме турында өйрәтмәскә дип, катгый рәвештә әйткән идек түгелме? – дип сорады. – Ә сез үзегезнең тәгълиматыгызны бөтен Иерусалимгә тараткансыз һәм ул Кешенең түгелгән канында безне гаепләргә теләп ашкынасыз, – диде.

29 Петер һәм башка рәсүлләр исә:

– Без кешеләргә караганда күбрәк Аллаһыга итагатьле булырга тиешбез. 30 Сез агачка асып үтергән Гайсәне аталарыбызның Алласы үледән терелтте. 31 Исраилгә тәүбә итү һәм гөнаһлары кичерелү мөмкинлеген бирү өчен, Аллаһы Аны Юлбашчы һәм ᶜКоткаручы итеп Үзенең уң ягына күтәрде. 32 Без – бу хәлләргә шаһит. Шулай ук Аллаһы Үзенә итагать итүчеләргә биргән Изге Рух та боларга шаһит, – дип җавап бирделәр.

33 Моны ишеткәч, Киңәшмә әгъзалары бик ярсыдылар һәм рәсүлләрне үтермәкче булдылар. 34 Шул вакыт бөтен халыкның хөрмәтен казанган канун укытучысы – Гәмәлиил атлы бер ᶜфарисей торып басты һәм рәсүлләрне аз гына вакытка чыгарып торырга әмер бирде. 35 Рәсүлләр чыгып киткәч:

– Исраил ирләре! – дип сүз башлады Гәмәлиил. – Бу кешеләр белән нәрсә эшләячәгегезне яхшырак уйлагыз. 36 Моннан элегрәк үзен бик бөек итеп күрсәтергә тырышучы Тәүдәс дигән кеше пәйда булды, аңа дүрт йөзгә якын кеше иярде. Әмма ул үтерелү белән, аңа иярүчеләр төркеме юкка чыкты. 37 Шуннан соң сан алу көннәрендә гәлиләяле Яһүдә пәйда булып, күпмедер халыкны фетнәгә котыртты. Әмма ул һәлак булганнан соң, аңа ияргән халык та таралды. 38 Шуңа күрә хәзер сезгә әйтәм: бу кешеләргә тимәгез, җибәрегез аларны. Алар башлаган эш кешеләрдән булса, ул үзеннән-үзе җимерелер. 39 Ә инде Аллаһыдан булса, сез аны юкка чыгара алмаячаксыз. Аллаһыга каршы көрәшүчеләр була күрмәгез, – диде ул.

Өлкәннәр аның сүзенә колак салдылар. 40 Рәсүлләрне чакырып керттеләр һәм кыйнаганнан соң, Гайсә исеме хакында өйрәтмәскә боерып, аларны иреккә җибәрделәр. 41 Рәсүлләр исә, Гайсә исеме өчен кимсетелүгә лаек булганнарына шатланып, Киңәшмәдән чыгып киттеләр. 42 Һәр көн Аллаһы йортында һәм өйләрдә ᶜЯхшы хәбәрне – Гайсәнең Мәсих икәнлеге хакында сөйләүләрен һәм өйрәтүләрен дәвам иттеләр.

Ярдәмчеләр сайлау

6 1 Шәкертләрнең саны арта барган әлеге көннәрдә грекча сөйләшүчеләре, көндәлек ризыкны бүлгән вакытта үзләренең тол хатыннарын исәпкә алмыйлар дип, яһүдчә сөйләшүчеләреннән ризасызлык белдерделәр. 2 Шуңа күрә унике рәсүл, барлык шәкертләрне җыеп:

– Без, ризык бүлү белән шөгыльләнеп, Аллаһы сүзенә игътибарны киметергә тиеш түгелбез, – диделәр. 3 – Шулай булгач, имандашлар, үз арагыздан хөрмәтле, Рух һәм зирәклек белән тулы җиде кешене сайлап алыгыз. Без аларны шушы эшкә куярбыз. 4 Ә безнең төп эшебез дога кылу һәм сүз белән хезмәт итү булыр.

5 Бу тәкъдим барысына да ошады. Иман һәм Изге Рух белән тулы булган Эстефәнне, шулай ук Филипне, Прохырны, Никәнүрне, Тимунны, Парменне һәм мәҗүсилектән

яһүдиләр диненә күчкән антиохияле Никүләйне сайладылар. 6 Аларны рәсүлләр алдына бастырдылар. Рәсүлләр аларның башларына ᶜкулларын куеп дога кылдылар.

7 Шулай итеп, Аллаһы сүзе киң тарала барды, Иерусалимдә шәкертләр саны күпкә артты, руханиларның да бик күбесе иманга буйсындылар.

Эстефәннең кулга алынуы

8 Ә мәрхәмәт һәм кодрәт белән тулы булган Эстефән исә халык арасында бөек могҗизалар һәм галәмәтләр кылды. 9 Шулай бервакыт кайбер яһүдиләр Эстефән белән бәхәскә керделәр. Аларның беришләре күринилеләрнең һәм искәндәриялеләрнең «Азат ителгәннәр ᶜгыйбадәтханәсе»ннән, ә башкалары Киликия һәм Асия өлкәләреннән иде. 10 Аның сүзләрендәге зирәклеккә һәм Рухка каршы тора алмадылар. 11 Шунда алар берничә кешене яшерен рәвештә болай дип әйтергә котырттылар: «Без аның Мусага һәм Аллаһыга каршы көфер сөйләгәнен ишеттек». 12 Халыкны, өлкәннәрне һәм канун белгечләрен Эстефәнгә каршы котыртып, аңа ташландылар һәм Югары киңәшмә каршына тотып алып киттеләр. 13 Алар Киңәшмәдә ялган шаһитларга сүз бирделәр. Ә тегеләре исә:

– Бу кеше шушы изге урынга һәм ᶜКанунга каршы көфер сөйләүдән туктамый, – диделәр. – 14 Без аның: «Насаралы Гайсә бу урынны җимерәчәк һәм Муса безгә биргән йолаларны үзгәртәчәк» дигәнен ишеттек.

15 Киңәшмәдә утыручы барлык кешеләр Эстефәнгә карадылар. Аның йөзе аларга фәрештәнекенә охшаш кебек тоелды.

Эстефән Югары киңәшмә алдында

7 1 Олуг рухани Эстефәннән:

– Бу гаепләүләр дөресме? – дип сорады.

2 – Туганнар һәм өлкәннәр! – дип башлады сүзен Эстефән. – Тыңлагыз! Атабыз Ибраһим Харан шәһәренә күчеп килгәнче, Месопотамиядә аңа шөһрәтле Аллаһы күренгән 3 дә: «Үзең яши торган җирне һәм туганнарыңны калдыр, Мин күрсәтәчәк җиргә кит», – дигән*. 4 Шуннан соң Ибраһим, ᶜкилганиләр төбәгеннән китеп, Харанга күчеп килгән. Атасы вафат булганнан соң, Аллаһы аны хәзер менә сез яши торган шушы якларга күчергән. 5 Монда аның үзенә аз гына да биләмә бирмәгән, ләкин аңа һәм аның киләчәк нәселенә бу җирне бирергә вәгъдә иткән. Ул вакытта әле Ибраһимның баласы да булмаган. 6 Аллаһы аңа: «Киләчәк нәселең чит җирдә килмешәк булыр, дүрт йөз ел буена коллыкта золым-җәбер күреп яшәр. 7 Әмма Мин аларны коллыкта тотачак халыкны хөкем итәрмен. Шуннан соң алар ул илдән чыгарлар һәм шушы җирдә Миңа хезмәт итәрләр», – дигән*.

8 Шуннан соң Аллаһы Ибраһим атабыз белән килешү төзегән һәм, шул килешү билгесе итеп, ᶜсөннәткә утырту йоласын биргән. Шулай итеп, Исхак туганнан соң, сигезенче көнне атасы Ибраһим аны сөннәткә утырткан. Исхак исә Ягъкубны, ә Ягъкуб унике ыруг башлыгыбызны сөннәтләгән.

---

* 7:3 Карагыз: «Яратылыш», 12:1.

* 7:6-7 Карагыз: «Яратылыш», 15:13-14.

9 Ыруг башлыклары, үз энеләре Йосыфтан көнләшеп, аны Мисырга сатып җибәргәннәр*. Әмма Аллаһы аның белән булган, 10 барлык хәсрәтләрдән коткарган. Йосыфны зирәк акыллы итеп, Аллаһы аңа Мисыр патшасы булган ᶜфиргавеннең илтифатлылыгын биргән. Фиргавен аны Мисырга һәм үзенең бөтен сараена идарәче итеп билгеләгән.

11 Шул дәвердә бөтен Мисыр һәм ᶜКәнган жиренә зур михнәт – ачлык килгән, һәм аталарыбыз ризык таба алмаганнар. 12 Ягъкуб, Мисырда ашлык барлыгын ишеткәч, шунда аталарыбызны беренче тапкыр жибәргән. 13 Ә алар икенче тапкыр килгәч, Йосыф агай-энеләренә үзенең кем икәнлеген ачкан, һәм фиргавен Йосыфның гаиләсе турында шул вакытта белгән*. 14 Йосыф, хәбәр жибәреп, үзенең атасы Ягъкубны һәм бөтен туганнарын, житмеш биш жанны, үзе янына чакырып китергән. 15 Шулай итеп, Ягъкуб Мисырга күчеп килгән һәм үзе дә, аталарыбыз да үлгәнче шунда яшәгәннәр. 16 Үлгәч, аларны Шәкем шәһәренә алып килеп, Ибраһим Хамур угылларыннан көмеш түләп сатып алган кабергә күмгәннәр.

17 Аллаһының Ибраһимга биргән вәгъдәсе гамәлгә ашу вакыты якынлашкан саен, Мисырда безнең халык саны арта барган. 18 Соңыннан Мисырда Йосыфны белмәгән башка бер патша хакимлек итә башлаган. 19 Ул халкыбызга каршы бик явыз ниятле булган, яңа туган бер генә нарасый да исән калмасын өчен, аталарыбызны балаларын ташларга мәжбүр иткән.

20 Шул вакытта Муса туган. Ул бик күркәм бала булган, аны өч ай буе үз атасы өендә тәрбияли алганнар. 21 Ә чыгарып ташланганнан соң, Мусаны фиргавен кызы тапкан һәм үз углыдай күреп тәрбияләгән. 22 Муса мисырлыларның барлык гыйлемнәрен өйрәнгән, сүздә дә, эштә дә куәтле булган.

23 Кырык яшь тулгач, аның күңелендә үз туганнары – исраилиләр янына барып килү теләге туган. 24 Алар янында булган чакта бер мисырлының исраилине рәнҗетүен күргән һәм, мисырлыны үтереп, кыйналган кеше өчен үч алган. 25 Муса үзе аркылы Аллаһының аларга котылу бирәчәген туганнарым аңларлар, дип уйлаган. Ләкин алар аңламаганнар. 26 Икенче көнне ике исраилинең сугышканын күргән. Аларны татулаштырырга теләп: «Ирләр, сез – туганнар бит, нигә бер-берегезне рәнҗетәсез?» – дигән. 27 Әмма үз иптәшен рәнҗетүче, Мусаны этеп жибәреп: «Сине башлыгыбыз һәм хөкемчебез итеп кем куйды? 28 Кичә мисырлыны үтергән кебек, әллә мине дә үтерергә телисеңме?!» – дип сораган*. 29 Муса бу сүзләрне ишеткәч качып киткән һәм Мидьян жирендә килмешәк булып яши башлаган. Анда аның ике углы туган.

30 Кырык ел үткәч, ᶜСинай тавы чүлендә янып торучы күгән куагы ялкынында Мусага бер фәрештә күренгән. 31 Муса, моны күреп, бик гаҗәпләнгән. Ә инде карарга дип якынрак килгәч, Раббының: 32 «Мин – ата-бабаларыңның Алласымын. Мин – Ибраһим, Исхак һәм Ягъкуб Алласы» дигән авазын ишеткән. Муса куркуыннан калтыранып күтәрелеп карарга да батырчылык итә алмаган. 33 Ә Раббы аңа:

---

* 7:9 Карагыз: «Яратылыш», 37:28.

* 7:11-13 Карагыз: «Яратылыш», 41:54; 42:1-2; 45:3-4.

* 7:24-28 Карагыз: «Чыгыш», 2:11-14.

«Аяк киемеңне сал, чөнки син басып торган урын – изге җир. 34 Мин халкымның
Мисырда җәберләнүен чыннан да күрдем, сыкрануын ишеттем һәм аны азат итү
өчен иңдем. Юлга чык, Мин сине Мисырга җибәрәм», – дигән*.
35 «Сине безгә башлык һәм хөкемче итеп кем куйды?» – дип исраилиләр кире как-
кан шул Мусаны, Аллаһы күгән куагында күренгән фәрештә аркылы, башлык һәм
азат итүче итеп җибәргән. 36 Мисырда, Кызыл диңгездә һәм кырык ел буена чүлдә
могҗизалар, илаһи билгеләр күрсәтеп, Исраил халкын ул алып чыккан. 37 Исраил
халкына: «Аллаһы сезнең өчен кардәшләрегез арасыннан миңа охшаш Пәйгамбәр
сайлап куячак»*, – дип әйтүче дә – шул Муса. 38 Синай тавында фәрештә әйткән
сүзләрне чүлдә җыелган халыкка нәкъ менә ул җиткергән. Безгә тапшыру өчен,
тереклек сүзләрен кабул итеп ул алган.
39 Әмма аталарыбыз, Муса әйткәнне тыңламыйча, кабат Мисырга китәргә теләгәннәр. 40 Һарунга: «Юлыбызда безне алып барачак аллалар яса. Безне Мисырдан
алып чыккан Мусага нәрсә булганын белмибез», – дигәннәр*. 41 Шул көннәрдә
бозау кыяфәтле пот ясап, шул потка корбан китергәннәр һәм үз куллары белән
ясаган әйбергә карап күңел ачканнар. 42 Ә Аллаһы алардан читкә борылган һәм
аларны күктәге йолдызларга табынырга калдырган. Пәйгамбәрләр язмасында бо-
лай дип язылган:

«Әй, Исраил халкы! Кырык ел буе чүлдә
Миңа корбан хайваннары һәм
башка бүләкләрне китердегезме?!
43 Молых илаһның чатырын,
Райфан илаһыгыз йолдызын* –
табыну өчен үзегез ясаган шул потларны –
сез күтәреп йөрдегез.
Шуңа күрә Мин сезне
[c]Бабилдән дә арырак сөргенгә җибәрәчәкмен»*.

44 Ата-бабаларыбызның чүлдә Шаһитлык чатыры* булган. Ул чатыр, Аллаһы Мусага боерганча, аңа күрсәтелгән үрнәктә ясалган. 45 Ата-бабаларыбыз ул чатырны
үзләренең аталарыннан кабул итеп алганнар. Халыкларын Аллаһы куып чыгарган
җирне алар Ешуа җитәкчелегендә яулап алганнар һәм чатырны шунда куйганнар.
Чатыр Давыт патша көннәренә кадәр шул җирдә калган. 46 Аллаһы Давытны үз
иткән. Давыт Ягъкубның Алласына яшәү өчен урын табып бирергә рөхсәт сораган.
47 Ә йортны Аллаһыга Сөләйман салган. 48 Әмма Хак Тәгалә кул белән ясалган
корылмаларда яшәми. Пәйгамбәр әйткәнчә:

49 «Күк – Минем тәхетем,

---

* 7:30-34 Карагыз: «Чыгыш», 3:1-10.

* 7:37 Карагыз: «Канун», 18:15.

* 7:40 Карагыз: «Чыгыш», 32:1.

* 7:43 *Райфан илаһыгыз йолдызы* – Сатурн йолдызы. Амос китабында (5:26) «Кайван» дип атала.

* 7:42-43 Карагыз: «Амос», 5:25-27.

* 7:44 *Шаһитлык чатыры* – сүзлектәге «Изге чатыр» сүзен карагыз.

жир – аякларым баскан урындыр, – ди Раббы. –
Нинди йорт сала аласыз сез Миңа?!
Нинди урын Миңа торак була ала?!
50 Һәммәсен боларның
булдырмадымы әллә Минем кулларым?»*

51 Үҗәт халык! Йөрәкләрегез белән дә, колакларыгыз белән дә [c]сөннәтсез адәмнәр! Сез аталарыгыз кебек үк һәрвакыт Изге Рухка каршы киләсез. 52 Ата-бабаларыгыз эзәрлекләмәгән берәр пәйгамбәр калдымы икән? Алар Хак Затның киләчәген алдан хәбәр итүчеләрне үтергәннәр, ә хәзер сез Аның Үзенә хыянәт иттегез һәм үтердегез. 53 Сез фәрештәләр аркылы Канунны кабул итеп алдыгыз, ләкин аны үтәмәдегез.

Эстефәннең үтерелүе

54 Шушы сүзләрне ишеткәч, Киңәшмәдә утыручылар ачуларыннан тешләрен шыкырдаттылар. 55 Изге Рух белән тулы булган Эстефән исә, күккә карап, Аллаһының шөһрәтен һәм Аллаһының уң ягында торган Гайсәне күрде.

56 – Менә мин ачылган күкләрне һәм Аллаһының уң ягында басып торучы [c]Адәм Углын күрәм, – диде ул.

57 Ә тегеләр, колакларын томалап, акыра-акыра, барысы бергә Эстефәнгә ташландылар. 58 Шәһәрдән алып чыгып, аңа ташлар ата башладылар. Шаһитлар исә үз киемнәрен Шаул исемле бер егет янына куеп тордылар. 59 Алар ташлар аткан вакытта, Эстефән, дога кылып:

– Хакимем Гайсә, минем рухымны кабул ит, – диде. 60 Тезләренә егылып, көчле тавыш белән: – Хакимем! Моны аларга гөнаһ дип санама, – диде. Шуларны әйтеп, ул җан бирде.

8 1 Шаул исә Эстефәннең үтерелүен хуплады.

Иман итүчеләр бердәмлегенең таралуы

Шул көнне Иерусалимдәге иман итүчеләр бердәмлеген нык эзәрлекли башладылар һәм рәсүлләрдән башкалар барысы да Яһүдиянең һәм Самареянең төрле урыннарына таралдылар.

2 Аллаһыга бирелгән берничә кеше Эстефәнне күмеп куйдылар һәм аның өчен бик нык кайгырып еладылар. 3 Ә Шаул иман итүчеләр бердәмлеген эзәрлекли башлады. Өйдән-өйгә йөрде, ир-атлар һәм хатын-кызларны сөйрәп алып чыгып, зинданга япты.

Филип Самареядә

4 Таралышкан имандашлар, кайда гына булсалар да, Аллаһы сүзен сөйләп йөрделәр. 5 Ә Филип, Самарея шәһәренә барып, шәһәр халкына Мәсих турында сөй-

* **7:49-50** Карагыз: «Ишагыйя», 66:1-2.

ләде. 6 Филипнең нәрсә сөйләгәнен ишетеп һәм кылган могҗизалы гамәлләрен
күреп, халыкның күбесе сөйләгән сүзләрен бергәләп дикъкать белән тыңлады.
7 Җен ияләшкән кешеләрнең күбесеннән [c]явыз рухлар көчле тавыш белән акырып
чыктылар. Паралич суккан һәм аксак кешеләрнең күбесе савыкты. 8 Шәһәрдә зур
шатлык хөкем сөрде.

9 Ул шәһәрдә күпмедер вакыт сихерчелек итеп, Самарея халкын хәйран кал-
дырган, үзен бөек дип саный торган Шимун исемле бер кеше бар иде. 10 Кечесе
дә, олысы да – барчасы аңа дикъкать итә иде. «Бу кеше – бөек дип аталган илаһи
кодрәт», – дип әйтәләр иде аның хакында. 11 Ул аларны шактый вакыт үзенең си-
херләре белән шаккатырып торганлыктан, кешеләр аны тыңлыйлар иде. 12 Әмма
шәһәр кешеләре Филип сөйләгән Аллаһы Патшалыгы һәм Гайсә Мәсих исеме
хакындагы Яхшы хәбәргә ышангач, ирләр дә, хатыннар да суга чумдыру йоласын
үтәделәр. 13 Шимун үзе дә иманга килде һәм суга чумдырылды. Шуннан соң ул
Филип яныннан бер адымга да китмәде, аның могҗизалы гамәлләр һәм кодрәтле
эшләр кылуын күреп, чиксез хәйран калды.

14 Иерусалимдә булган рәсүлләр, самареялеләрнең Аллаһы сүзен кабул итүләрен
ишетеп, Петер белән Яхъяны алар янына җибәрделәр. 15 Самареягә килгәч, Пе-
тер белән Яхъя андагылар Изге Рухны кабул итеп алсыннар өчен дога кылдылар.
16 Чөнки алар инде Хаким Гайсә исеме белән суга чумдырылган, ләкин берсенә
дә әле Изге Рух иңмәгән була. 17 Шуннан соң Петер белән Яхъя самареялеләрнең
башларына кулларын куйдылар һәм алар Изге Рухны кабул итеп алдылар. 18 Ши-
мун исә, Рухның рәсүлләр кулларын куйганнан соң бирелгәнен күреп, аларга акча
тәкъдим итте.

19 – Мин кулымны башына куйган һәр кеше Изге Рухны ала алсын өчен, миңа
да шундый вәкаләт бирегезче, – диде ул.

20 Әмма Петер аңа:

– Әгәр Аллаһы бүләген акчага сатып алырга мөмкин дип уйлыйсың икән, акча-
ларың белән бергә һәлак булырсың! – диде. – 21 Син бу эштә берничек тә катнаша
алмыйсың, чөнки Аллаһы каршында синең күңелең чиста түгел. 22 Шуңа күрә,
үзеңнең бу явызлыгыңнан тәүбә ит һәм Раббыга дога кыл. Бәлки йөрәгеңдәге уең
кичерелер. 23 Синең ачы көнчелек белән тулганлыгыңны һәм гөнаһ богауларында
икәнлегеңне күрәм.

24 – Сез әйткәннәрнең берсе дә минем белән була күрмәсен дип, Раббыга дога
кылыгыз, – дип җавап бирде Шимун.

25 Петер белән Яхъя, Раббы сүзенә шаһитлык кылып, аны игълан иткәннән соң,
кире Иерусалимгә киттеләр. Юл уңаеннан Самареянең күп кенә авылларында Ях-
шы хәбәрне игълан иттеләр.

Филип һәм хәбәши адәм

26 Раббының бер фәрештәсе Филипкә:

– Тор да көньякка таба, Иерусалимнән Газага илтә торган юлга бар, – диде.

Ул юл чүл аша уза иде.

27 Филип шул юлга чыкты. Нәкъ шул вакыт ул юлдан бер хәбәши бара иде. Ул
сарай хезмәтчесе*, кәндәкинең* – Хәбәшстан патшабикәсенең – бөтен хәзинәсен
саклаучы югары дәрәҗәле түрә иде. Ул, Аллаһыга табыну өчен, Иерусалимгә кил-
гән булган, 28 ә хәзер үз иленә кайтып бара. Хәбәши адәм үз арбасында Ишагыйя
пәйгамбәр китабын укып утыра иде. 29 Рух Филипкә:
– Арбага якынрак кил һәм аның яныннан бар, – диде.
30 Филип арба янына йөгерде һәм хәбәшинең Ишагыйя пәйгамбәр китабын
укуын ишетте.
– Син бит аны укыйсың, аңлыйсыңмы соң? – дип сорады ул аңардан.
31 – Берәр кеше төшендермәсә, ничек аңлый алыйм?! – диде ул һәм Филипкә
үзе янына утырырга тәкъдим итте.
32 Хәбәши адәм Изге язманың шушы урынын укый иде:

«Чалырга алып барган сарык бәрәне сыман,
йон кыркучылар алдында
тавышын чыгармаган бәрән сыман
ул һичбер аваз салмады.
33 Ул кимсетелде,
гадел хөкемнән мәхрүм булды.
Аның нәселе турында кем сөйли алыр?!
Аның тормышы җирдән алынды бит»*.

34 Түрә Филиптән:
– Зинһар өчен, әйтче миңа. Монда пәйгамбәр кем хакында сөйли? Үзе хакын-
дамы, әллә башка берәү турындамы? – дип сорады.
35 Филип аңа шул урыннан башлап Гайсә хакындагы Яхшы хәбәрне сөйләп бир-
де. 36 Шулай бара торгач, алар су янына килеп җиттеләр.
– Менә бит, монда су бар, суга чумдыру йоласын үтәргә миңа нәрсә комачау-
лый? – диде хәбәши адәм.
[37 – Чын күңеленнән инансаң, мөмкин, – диде Филип.
– Гайсә Мәсихнең Аллаһы Углы икәнлегенә инанам, – диде хәбәши.]*
38 Ул арбаны туктатырга кушты, алар Филип белән суга керделәр һәм Филип
аны суга чумдырып алды. 39 Алар судан чыккач, Раббы Рухы Филипне алып китте
һәм түрә аны бүтән күрмәде. Ул, шатланып, юлын дәвам итте. 40 Ә Филип Ашдод
шәһәрендә пәйда булды. Ул, ᶜКайсариягә килеп җиткәнче, шәһәрләрдә Яхшы хә-
бәрне вәгазьләп йөрде.

---

* 8:27 *Сарай хезмәтчесе* – грек телендәге төп нөсхәдә бу сүзнең беренче мәгънәсе евнух, пе-
челгән кеше. Ул вакытларда сарай хезмәтчеләре булып, гадәттә, печелгән кешеләр хезмәт
иткәннәр.

* 8:27 *Кәндәки* – Хәбәшстан патшабикәләрен шулай атаганнар.

* 8:32-33 Карагыз: «Ишагыйя», 53:7-8.

* 8:37 Иң борынгы кулъязмаларда бу аять юк.

Шаулның Хаким Гайсәгә таба борылуы

9 [1] Шаулның исә һаман да Хаким Гайсә шәкертләрен үтерергә теләп нәфрәтләнүе ташып тора иде. Ул, олуг руханига барып, [2] аңардан Хаким Гайсә юлыннан баручы ир-атларны да, хатын-кызларны да кулга алу һәм Иерусалимгә алып килү вәкаләтен бирә торган хат сорап алды. Хат Дәмәшкътәге яһүдиләр гыйбадәтханәләре өчен иде.

[3] Юлда, инде Дәмәшкъкә якынлашып килгәндә, кинәт Шаулның тирә-ягы күктән төшкән яктылыктан балкып китте. [4] Ул җиргә егылды һәм:

– Шаул, Шаул! Нигә син Мине эзәрлеклисең? – дигән тавыш ишетте.

[5] – Син кем, Әфәндем? – дип сорады Шаул.

– Мин – син эзәрлекли торган Гайсә, – дип җавап бирде тавыш. [6] – Тор да шәһәргә бар. Анда сиңа нәрсә эшләргә кирәклеге хакында әйтелер.

[7] Шаул белән бергә булган кешеләр тавыш-тынсыз басып торалар иде. Алар әлеге тавышны ишеттеләр, әмма һичкемне күрмәделәр.

[8] Шаул җирдән торды, ә күзләрен ачкач, һичнәрсә күрә алмады. Шуңа күрә Дәмәшкъкә аны җитәкләп алып килделәр. [9] Өч көн буе аның күзләре күрмәде, һәм ул ашамады да, эчмәде дә.

[10] Дәмәшкътә Һанани исемле бер шәкерт бар иде. Аллаһыдан иңгән күренештә Хаким Гайсә аңа:

– Һанани! – дип эндәште.

– Әйе, Хакимем, – диде ул.

[11] – Туры урам дип аталган урамга бар. Яһүдә яши торган йортка кереп, Шаул исемле тарслыны сора. Ул хәзер дога кыла. [12] Аллаһыдан иңгән күренештә Һанани исемле берәүнең үз янына килүен һәм, Шаулның күзләре янә күрә башласын өчен, аның үз өстенә кулларын куюын күрде, – диде аңа Хаким Гайсә.

[13] – Хакимем! Мин ул адәмнең Иерусалимдә ᶜизгеләреңә никадәр явызлыклар кылуы турында күп кешеләрдән ишеттем. [14] Исемеңне телгә алып, Сиңа мөрәҗәгать итүчеләрнең барысын монда да кулга алырга аның баш руханилардан вәкаләте бар, – дип әйтте Һанани.

[15] Әмма Хаким аңа:

– Бар, Мин аны, чит халыкларга һәм патшаларга, шулай ук Исраил халкына исемемне таныту өчен, коралым итеп сайладым. [16] Аңа исемем хакына күпме газап чигәргә тиешлеген күрсәтермен, – диде.

[17] Һанани китте дә, шул йортка килеп, Шаул өстенә кулларын куйды.

– Шаул туган! Күзләрең күрә башласын өчен һәм сине Изге Рух белән сугарырга дип, Хакимебез – сиңа юлда күренгән Гайсә – мине яныңа җибәрде, – диде Һанани.

[18] Шундук, күзләрен каплап торган тәңкәләр коелып төшкәндәй, Шаул тагын күрә башлады. Ул урыныннан торды һәм суга чумдыру йоласын үтәде. [19] Ашап алганнан соң, аңа янә көч керде.

Шаул берничә көн шәкертләр белән бергә Дәмәшкътә булды. [20] Ул шундук: «Гайсә – Аллаһы Углы», – дип, яһүдиләрнең гыйбадәтханәләрендә сөйләп йөри башлады.

[21] Аның сүзләрен ишеткән бар кеше, хәйран калып:

– Иерусалимдә шул исемне телгә алып мөрәҗәгать итүчеләрне юкка чыгарырга тырышкан кеше түгелме соң бу? Монда да ул аларны, кулга алып, баш руханиларга тапшыру өчен килмәдеме икән? – диде.

22 Ә Шаул кодрәтләнгәннән кодрәтләнде. Гайсәнең Мәсих икәнлеген исбат итеп йөреп, Дәмәшкътә яшәүче яһүдиләрне аптырашка төшерде.

23 Берникадәр вакыттан соң, яһүдиләр аны үтерергә сүз куештылар, **24** әмма Шаул аларның бу ниятен белеп алды. Алар аны үтерү өчен, көне-төне шәһәр капкаларын күзәтеп тордылар, **25** ләкин шәкертләр Шаулны бер төндә, шәһәр дивары аркылы кәрзингә утыртып төшерделәр.

Шаул Иерусалимдә

26 Иерусалимгә килгәч, Шаул шәкертләргә кушылырга тырышты, әмма барысы да аңардан курыктылар, аның Гайсә шәкерте булуына ышанмадылар. **27** Барнаб исә Шаулны рәсүлләр янына алып килде һәм аның юлда Хаким Гайсәне күрүен, Хакимнең аңа нәрсәләр әйтүен, аның Дәмәшкътә Гайсә исеме хакында кыюлык белән хәбәр иткәнен аларга сөйләп бирде.

28 Шаул шәкертләр белән калды һәм Иерусалимдә Хаким Гайсә исеме хакында кыюлык белән хәбәр итеп йөрде. **29** Шулай ук ул грекча сөйләшүче яһүдиләр белән күп тапкырлар очрашып сөйләште, бәхәсләште. Ә алар аны үтерергә тырыштылар. **30** Имандашлар, бу хакта белеп алгач, аны Кайсариягә озаттылар, ә аннан Тарска җибәрделәр.

31 Бөтен Яһүдиядә, Гәлиләядә һәм Самареядә иман итүчеләр бердәмлеге өчен тыныч заманнар килде. Бердәмлек ныгыды, Хаким Гайсәгә карата тирән хөрмәт белән яшәде. Изге Рухның дәртләндерүе белән имандашларның саны арта барды.

Петер Лүддә һәм Яфу шәһәрләрендә

32 Бик күп җирләрдә йөреп чыкканнан соң, Петер Аллаһының Лүддәдә яшәүче изгеләре янына килде. **33** Анда ул сигез ел буе авырып ятучы, паралич суккан Айнеас исемле бер кешене очратты.

34 – Айнеас! Сине Гайсә Мәсих савыктыра. Урыныңнан тор да түшәгеңне җыеп куй, – диде аңа Петер.

Ул шундук торды. **35** Лүддәдә һәм Шаронда яшәүче бар халык, савыккан кешене күреп, Хаким Гайсәгә иман китерделәр.

36 Яфу шәһәрендә Табита (ᶜгрек телендә «Доркәс»*) исемле бер шәкерт хатын бар иде. Ул һәрвакыт яхшы эшләр кылды, фәкыйрьләргә ярдәм итте. **37** Шул көннәрдә ул хатын авырып вафат булды. Аны юып, югары каттагы бер бүлмәгә урнаштырдылар. **38** Лүддә Яфуга якын булганлыктан, шәкертләр Петернең анда икәнен ишеттеләр һәм, аның үзләре янына тизрәк килүен үтенеп, Петер янына ике кешене җибәрделәр. **39** Петер алар белән бергә Яфуга килде, һәм аны югары каттагы бүлмәгә алып керделәр. Барлык тол хатыннар, Петер янына килеп, елый-елый, Доркәс теккән

---

* **9:36** *Доркәс* – арамей телендә «Табита», грек телендә «Доркәс» дигән исемнәр «кыр кәҗәсе» дигәнне аңлата.

күлмәкләрне, киемнәрне күрсәттеләр. 40 Бүлмәдән бөтен кешеләрне чыгарып җибәргәч, Петер тезләнеп дога кылды һәм, мәеткә таба борылып:

– Табита, тор! – диде.

Хатын күзләрен ачты һәм Петерне күргәч торып утырды. 41 Петер, кулын бирeп, аны торгызды һәм изгеләрне, тол хатыннарны чакырып, Табитаны алар каршына тере килеш бастырып куйды.

42 Бу хәл бөтен Яфу халкына билгеле булды, һәм күпләр Хаким Гайсәгә иман китерделәр. 43 Петер Яфуда Шимун исемле күнче йортында шактый вакыт яшәде.

Петер һәм Көрнили

10 1 Кайсариядә Италия полкы дип аталган гаскәрдә йөзбашы булып хезмәт итүче Көрнили исемле бер кеше бар иде. 2 Ул үзе һәм аның бөтен гаиләсе диндар, тирән хөрмәт белән Аллаһыдан куркырлар иде. Ул халыкка күп хәер-сәдака бирә һәм һәрвакыт Аллаһыга дога кыла иде.

3 Бер көнне, көндезге өчләр тирәсендә, Аллаһының бер фәрештәсе ап-ачык итеп Көрнилигә күренде. Фәрештә аның янына килеп:

– Көрнили! – дип эндәште.

4 Көрнили куркып калды, аңа күзләрен текәп:

– Нәрсә, әфәндем? – диде.

– Синең догаларың һәм хәерләрең Аллаһыга бүләк булып барып җитте, һәм Ул сине искә алды, – дип җавап бирде аңа фәрештә. 5 – Петер исемле Шимунны алып килергә, Яфуга кешеләр җибәр. 6 Ул хәзер күнче Шимун янында кунакта, аның йорты диңгез буена урнашкан.

7 Үзе белән сөйләшкән фәрештә киткәч, Көрнили хезмәтчеләренең икесен һәм үз гаскәриләреннән бер диндарны чакырып алды. 8 Һәммәсен аңлатып, аларны Яфуга җибәрде.

9 Икенче көнне җибәрелгән кешеләр шәһәргә якынлашып килгәндә, көндезге уникеләр тирәсендә Петер, дога кылу өчен, өйнең түбәсенә менде. 10 Аның карыны ач иде, ул ашарга теләде. Ашарга әзерләнгән арада Петер гадәти булмаган гыйбадәт кылу халәтенә килде. 11 Ул күкнең ачылуын һәм зур тукымага охшаган бер әйбернең дүрт почмагыннан тотып җиргә төшерелүен күрде. 12 Аның эчендә җирдә яшәүче һәртөрле дүрт аяклы җәнлекләр, сөйрәлүчеләр һәм киек кошлар бар иде. 13 «Тор, Петер, суй һәм аша» дигән тавыш ишетте ул. 14 Әмма Петер:

– Һич юк, Раббым, минем беркайчан да шакшы яки хәрәм нәрсә ашаганым булмады, – диде.

15 Шулвакыт ул янә: «Аллаһы хәләл иткәнне шакшы дип исәпләмә» дигән тавыш ишетте.

16 Өч тапкыр шулай кабатланды, һәм шуннан соң ук ул әйбер күккә күтәрелде. 17 Петер Аллаһыдан иңгән бу күренешнең нәрсә аңлатуын уйлап, аптырап торган арада, Көрнили тарафыннан җибәрелгән кешеләр, Шимун өен эзләп табып, капка янына килеп бастылар.

18 – Петер исемле Шимун монда тукталдымы? – дип кычкырдылар.

19 Аллаһыдан иңгән күренеш турында уйланып торганда, Рух Петергә:

– Сине өч кеше эзли. 20 Төш тә, һич шикләнмичә, алар белән бар. Аларны Мин җибәрдем, – диде.

21 Петер Көрнили җибәргән кешеләр янына төште:

– Сез эзләгән кеше – мин. Нинди эш белән килдегез? – диде ул аларга.

22 – Безне бөтен яһүд халкы арасында мөхтәрәм, тәкъва һәм тирән хөрмәт белән Аллаһыдан куркучы йөзбашы Көрнили җибәрде. Ул изге фәрештәдән сине үз йортына чакырып, сөйләячәк сүзләреңне тыңларга дигән боерык алган, – диделәр алар.

23 Шуннан соң Петер аларны өйгә чакырды һәм кунак итте, ә иртәгесен алар белән китте. Яфудан кайбер имандашлар да аларга иярделәр. 24 Кайсариягә алар икенче көнне барып җиттеләр. Көрнили исә, үзенең туганнарын һәм якын дусларын җыеп, аларны көтеп тора иде. 25 Петер йортка кергәндә, Көрнили аның каршысына чыкты һәм, Петернең аякларына егылып, тирән хөрмәтен күрсәтте.

26 – Тор, мин дә кеше бит, – диде Петер һәм аны торгызды.

27 Алар сөйләшә-сөйләшә өйгә керделәр. Петер анда күп халык җыелганлыгын күрде 28 һәм аларга:

– Сез, әлбәттә, беләсез: дини кануныбыз буенча яһүдигә башка халык кешеләре белән аралашырга, алар янына кунакка йөрергә рөхсәт ителми. Әмма Аллаһы миңа һичкемне дә шакшы яки хәрәм дип исәпләмәскә кирәклеген күрсәтте. 29 Шуңа күрә, сез мине чакыру белән, һичсүзсез яныгызга килдем. Инде әйтегез: мине ни өчен чакырттыгыз? – диде.

30 – Өч көн элек шушы вакытта, сәгать өчтә үз өемдә дога кыла идем, – диде Көрнили. – Кинәт алдымда аксыл ялтыравык кием кигән бер кеше пәйда булды 31 һәм миңа: «Көрнили, Аллаһы синең догаңны ишетте һәм хәерләреңне искә алды. 32 Яфудан Петер исемле Шимунны алып килергә кешеләр җибәр. Ул хәзер диңгез буенда яшәүче күнче Шимун өендә кунакта», – диде. 33 Мин исә шундук сиңа кешеләр җибәрдем, һәм син, килеп, яхшы эшләдең. Раббы сиңа сөйләргә кушкан бар сүзләрне тыңлау өчен, хәзер без барыбыз Аллаһы алдында торабыз.

Петернең Көрнили өендә вәгазь сөйләве

34 – Аллаһының кешеләрне аермавын мин хәзер чынлап та аңлыйм, – дип, сүзен башлады Петер. – 35 Һәр халык арасында Аңардан куркучылар һәм [c]тәкъвалык кылучылар Аңа мәгъкуль. 36 Аллаһы, Гайсә Мәсих аша килүче тынычлык хакындагы Яхшы хәбәрне сөйләп, Исраил угылларына Үзенең сүзен җибәрде. Гайсә – һәммә кешенең Хакиме.

37 Яхъя суга чумдыру йоласын үтәргә өнди башлаганнан соң, Гәлиләядә, соңрак бөтен Яһүдиядә ни-нәрсәләр булып узганын беләсез. 38 Сезнең Изге Рух һәм кодрәт белән Аллаһы майлаган насаралы Гайсә турында ишеткәнегез бар. Аллаһы Гайсә белән булганга күрә, Гайсә яхшы эшләр кылып, [c]иблис кулындагыларны савыктырып йөрде. 39 Аның Яһүдиядә һәм Иерусалимдә кылган барлык эшләренә без шаһит. Аны агачка асып үтерделәр. 40 Ә өченче көнне Аллаһы Аны терелтеп торгызды 41 һәм Үз ихтыяры белән Гайсәне бөтен халыкка түгел, ә Үзе алдан сайланган шаһитларга күрсәтте. Әлеге шаһитлар – без, Ул үледән терелеп торганнан соң, Аның белән бергә ашаган һәм эчкән кешеләр. 42 Гайсә ул – тереләрне һәм үлеләрне хөкем итәргә Ал-

лаһы билгеләп куйган Зат. Гайсә безгә шушы хакта халыкка вәгазьләргә һәм шаһит булырга боерык бирде. 43 Аңа иман итүче һәркемнең Аның исеме аркылы гөнаһлары кичерелер дип, барлык пәйгамбәрләр Аның хакында сөйләделәр, – диде Петер.

Яһүди булмаганнарның Изге Рухны кабул итүе

44 Петер бу сүзләрне сөйләгән вакытта ук тыңлаучыларның барысына да Изге Рух инде. 45 Петер белән бергә килгән иман итүче яһүдиләр Изге Рухның яһүди булмаганнарга да бирелүенә бик нык гаҗәпләнделәр, 46 чөнки алар тегеләрнең таныш булмаган телләрдә сөйләүләрен һәм Аллаһыны олылап мактауларын ишеттеләр. Шул вакыт Петер:

47 – Бу кешеләр безнең кебек үк Изге Рухны кабул итеп алдылар. Шуңа күрә аларны суга чумдырылудан кем тыя алыр? – диде.

48 Ул аларны Гайсә Мәсих исеме белән суга чумдырырга әмер бирде. Аннары алар Петердән үзләре янында берничә көнгә калуын үтенделәр.

Аллаһы хәләл иткәнне шакшы дип исәпләмә

11 1 Рәсүлләр һәм бөтен Яһүдиядә яшәгән имандашлар яһүди булмаган кешеләрнең дә Аллаһы сүзен кабул итүләре хакында ишеттеләр. 2-3 Шулай Петер Иерусалимгә килгәч, сөннәтле имандашлар:

– Син, сөннәтсез кешеләр янына кереп, алар белән ашагансың, – дип, аны тиргәделәр.

4 Шунда Петер аларга җентекләп аңлата башлады:

5 – Мин Яфу шәһәрендә дога кыла идем һәм гадәти булмаган гыйбадәт кылу халәтендә Аллаһыдан иңгән бер күренешне күрдем: зур тукымага охшаган бер әйбер, дүрт почмагыннан тотып, күктән минем яныма төшерелде. 6 Мин аның эченә күз ташладым һәм җирдә яшәүче дүрт аяклы хайваннар, җәнлекләр, сөйрәлүчеләр һәм киек кошларны күрдем. 7 Шуннан соң: «Тор, Петер, суй һәм аша» дигән тавыш ишеттем. 8 «Һич юк, Раббым, беркайчан да минем авызыма шакшы яки хәрәм нәрсәнең кергәне юк», – дидем мин. 9 Күктән аваз миңа икенче тапкыр: «Аллаһы хәләл иткәнне шакшы дип исәпләмә», – диде. 10 Бу өч тапкыр кабатланды һәм бөтенесе тагын күккә тартып алынды.

11 Нәкъ шул вакыт мин торган йорт алдына Кайсариядән яныма җибәрелгән өч кеше килеп басты. 12 Рух миңа һич тә шикләнмичә алар белән барырга кушты. Хәзер минем янымда торучы бу алты имандаш та минем белән бергә барды. Без ул кешенең өенә килеп җиттек. 13 Ул безгә үз өендә фәрештәне ничек итеп күрүе турында сөйләде. Фәрештә аңа: «Петер исемле Шимунны чакыру өчен, Яфуга кешеләр җибәр. 14 Ул сиңа сөйләячәк сүзләр аша син үзең һәм бөтен йортың котылачак», – дигән.

15 Мин сөйли башлагач, элек безгә иңгән кебек үк, аларга да Изге Рух инде. 16 Шулвакыт мин Хакимебезнең: «Яхъя суга чумдырды, ә сез Изге Рухка чумдырылырсыз» дигән сүзләрен искә төшердем. 17 Шулай итеп, Хакимебез Гайсә Мәсихкә иман китергәч, безгә биргән бүләкне Аллаһы аларга да биргән икән, Аллаһыга каршы торырга кем мин? – диде Петер.

18 Моны ишеткәч, алар тынычландылар һәм Аллаһыны данлап:

– Димәк, тормыш бирә торган тәүбә итү юлын Аллаһы яһүди булмаган халыкларга да ачкан, – диделәр.

Гайсә Мәсихкә иман итүчеләрнең Антиохия шәһәрендәге бердәмлеге

19 Эстефән белән булган вакыйгалар аркасында килеп чыккан эзәрлекләүләр нәтиҗәсендә таралышкан иман итүчеләр ᶜФойникә өлкәсенә, Кипрга һәм Антиохия шәһәренә кадәр барып җиттеләр. Ләкин алар Аллаһы сүзен фәкать яһүдиләргә генә тараттылар. 20 Әмма алар арасындагы кайсыбер кипрлылар һәм күринилеләр, Антиохиягә килгәч, яһүди булмаганнарга да Хаким Гайсә хакындагы Яхшы хәбәрне сөйләделәр. 21 Раббының көче алар белән булды, һәм бик күпләр, инанып, Хаким Гайсәгә таба борылдылар. 22 Бу хактагы хәбәр Иерусалимдәге иман итүчеләр бердәмлегенә барып җитте, һәм алар Барнабны Антиохиягә җибәрделәр.

23 Антиохиягә килгәч, ул Аллаһы мәрхәмәте җимешләрен күреп шатланды һәм андагы кешеләрне Хаким Гайсәгә чын күңелдән тугры булып калырга өндәде. 24 Барнаб Изге Рух һәм иман белән тулы яхшы кеше иде, һәм Хакимгә иман итеп күп халык иярде.

25 Шуннан соң Барнаб, Шаулны эзләп, Тарска китте һәм, аны табып, Антиохиягә алып килде. 26 Алар бер ел буе иман итүчеләр бердәмлеге белән очрашып тордылар, күп кешеләрне өйрәттеләр. Иң беренче тапкыр шәкертләрне «ᶜмәсихчеләр» дип Антиохия шәһәрендә атый башладылар.

27 Шул көннәрдә Антиохиягә Иерусалимнән пәйгамбәрләр килде. 28 Һагәб исемлесе торып басты да бөтен җирдә зур ачлык булачагы хакында Рух аркылы алдан күреп әйтте. (Ул ачлык Клавдий* ᶜкайсар заманында булды.)

29 Шуннан соң шәкертләр Яһүдиядә яшәүче имандашларга һәрберсенең хәленнән килгәнчә ярдәм күрсәтергә булдылар. 30 Шулай эшләделәр дә: җыелган бүләкләрне Барнаб белән Шаул аша Гайсә Мәсихкә иман итүчеләр бердәмлегенең ᶜөлкәннәренә җибәрделәр.

Петернең кулга алынуы

12 1 Шул вакытларда Һируд патша* иман итүчеләр бердәмлегендәге кайбер кешеләрне эзәрлекли башлады. 2 Яхъяның бертуганы Ягъкубны кылыч белән чабып үтертте. 3 Бу эшнең яһүдиләргә ошавын күреп, Петерне дә кулга алды – ул вакытта ᶜТөче күмәч бәйрәме көннәре иде. 4 Һируд аны зинданга утыртты һәм, ᶜКотылу бәйрәменнән соң халык алдына чыгарырга уйлап, дүртәр гаскәридән торган дүрт төркемгә аны сакларга әмер бирде. 5 Петер зинданда сак астында булганда, иман итүчеләр бердәмлегендә аның өчен Аллаһыга бик тырышып дога кылдылар.

Петернең азат ителүе

6 Һируд Петерне халык алдына чыгарырга теләгән көнгә каршы төндә Петер ике гаскәри уртасында ике богау белән богауланган килеш йоклап ята иде. Ә ишек

---

* **11:28** Клавдий – 41-54 нче елларда Рим императоры.

* **12:1** *Һируд патша* – Яһүдия һәм Самареянең патшасы Һируд Әгрип I, Бөек Һирудның оныгы.

янында каравылчылар сакта тора иде. 7 Кинәт Раббының бер фәрештәсе пәйда булды да бүлмә эче яктырып китте. Фәрештә Петерне төртеп уятты.

– Тизрәк тор! – диде ул аңа.

Шул вакыт Петернең кулларыннан богаулары шуып төште.

8 – Билеңне бу да аягыңа ки, – диде фәрештә.

Ул шулай эшләде.

– Өс киемеңне ки дә минем арттан бар, – диде аннары.

9 Петер, фәрештә кылган бу эшләрнең чынбарлыкта икәнен дә аңламыйча, аның артыннан китте. Аллаһыдан иңгән күренешне күрәмдер, дип уйлады ул. 10 Беренче һәм икенче сакчыны үтеп, шәһәргә чыга торган тимер капка янына килеп җиттеләр. Капка үзеннән-үзе ачылды, алар урамга чыктылар һәм, бер урам узгач, кинәт фәрештә аның берүзен калдырды.

11 Шул вакыт Петер аңына килде:

– Хәзер мин чынлап та беләм: Раббы Үзенең фәрештәсен җибәргән. Ул мине Һируд кулыннан һәм яһүд халкы миңа теләгән явызлыктан коткарды, – дип уйлады ул.

12 Барын да аңлагач, Марк дип йөртелгән Яхъяның анасы Мәрьям йортына килде. Анда җыелган халык дога кыла иде. 13 Петер капканы шакыды, тавышка Роди исемле хезмәтче кыз чыкты. 14 Петернең тавышын таныгач, ул шатлыгыннан ишекне ачарга да онытып йөгереп кереп китте һәм йорттагыларга Петернең ишек янында торуын әйтте.

15 – Син үз акылыңдамы? – диделәр аңа.

Әмма кыз үз сүзендә торды. Ә тегеләр:

– Ул аның фәрештәседер, – диештеләр.

16 Петер исә шакыды да шакыды. Ишекне ачтылар һәм аны күреп хәйран калдылар. 17 Ул, кулы белән ишарә ясап, тавышланмаска кушты һәм аларга үзен зинданнан Раббының ничек итеп чыгаруын сөйләп бирде.

– Бу хакта Ягъкубка да, башка имандашларга да әйтегез, – диде ул.

Шуннан соң Петер башка урынга китте.

18 Көн тугач, Петер белән нәрсә булды икән дип, гаскәриләр борчыла башладылар. 19 Һируд исә, аны эзләтеп тә таптыра алмагач, сакчылардан сорау алды һәм аларны үтерергә әмер бирде.

Һирудның үлеме

Шуннан соң Һируд Яһүдиядән Кайсариягә китте һәм шунда калды. 20 Ул Сур һәм Сидун шәһәрләрендә яшәүчеләргә бик ачулы иде. Алар исә, үзара сүз беркетеп, аның янына килделәр һәм, патшаның сарай идарәчесе Бластыны үз якларына аударып, солых сорадылар, чөнки аларның өлкәсе патшаныкыннан туена иде. 21 Билгеләнгән көнне Һируд, патша киемнәренә киенеп, хөкем итү урынына утырды һәм алар алдында чыгыш ясады. 22 Ә халык: «Бу тавыш – кеше тавышы түгел, бу – илаһ тавышы», – дип кычкырды. 23 Шунда ук Раббының бер фәрештәсе Һирудны орды, чөнки ул Аллаһыга тиеш шөһрәтне Аңа бирмәгән. Ул кортларга җимеш булып үлде.

24 Аллаһы сүзе исә киң таралды һәм аны кабул итүчеләрнең саны үсә барды. 25 Ә Барнаб белән Шаул, тапшырылган эшне башкарганнан соң, Марк дип йөртелгән Яхъяны үзләре белән алып, Иерусалимгә кайттылар.

Барнаб белән Шаулга изге хезмәтнең йөкләнүе

13 1 Антиухиядәге иман итүчеләр бердәмлегендә Барнаб, Шимун (аны тагын Нигер дип тә атыйлар), күриниле Луки, өлкә идарәчесе Һируд белән бергә тәрбияләнгән Манаин һәм Шаул исемле пәйгамбәрләр, мөгаллимнәр бар иде. 2 Алар ʻураза тоткан вакытта, Раббыга хезмәт иткәндә Изге Рух:

– Хезмәтемне башкару өчен, Үзем сайлаган Барнаб һәм Шаулны Миңа аерып бирегез, – диде.

3 Догалар кылып, ураза тотканнан соң, пәйгамбәрләр һәм мөгаллимнәр, Барнаб белән Шаулның башларына кулларын куеп, бу икене хезмәт итү өчен җибәрделәр.

Рәсүлләр Кипрда

4 Изге Рух тарафыннан җибәрелгән Барнаб һәм Шаул Селәүкия шәһәренә килделәр, аннан су юлы белән Кипр утравына киттеләр. 5 Утраудагы Саламис шәһәренә килгәч, яһүдиләрнең гыйбадәтханәләрендә Аллаһы сүзен вәгазьләделәр. Аларга Яхъя да ярдәм итте. 6 Бөтен утрауны үтеп, Паф шәһәренә килделәр. Анда алар сихерче һәм ялган пәйгамбәр Бар-Ешуа исемле бер яһүдигә тап булдылар. 7 Ул өлкә башлыгы Серги Паул яраннарының берсе иде. Серги Паул акыллы кеше иде. Ул, Барнаб белән Шаулны сараена чакырып, Аллаһы сүзен тыңларга теләде. 8 Ә сихерче Элум (Бар-Ешуаның «сихерче» мәгънәсендәге икенче исеме), өлкә башлыгының иманга килүенә комачауларга тырышып, аларга каршы торды. 9 Изге Рух белән сугарылган Шаул, димәк, Паул, Элумга туп-туры карап:

10 – Син һәртөрле ялган һәм мәкерлелек белән тулгансың. Син – иблис углы, һәртөрле дөреслекнең дошманы! Раббының туры юлларын бозып күрсәтүдән туктамыйсыңмы син? – диде. – 11 Менә хәзер Раббының кулы синең өстеңдә: сукыраячаксың һәм билгеле бер вакытка кадәр кояшны күрмәячәксең.

Кинәт Элумны томан һәм караңгылык каплап алды, һәм ул, берәрсе җитәкләп юл күрсәтмәсме икән дип, әле бер якка, әле икенче якка таба атлады.

12 Өлкә башлыгы, бу хәлне күреп, Хаким Гайсә турындагы тәгълиматның кодрәтенә таң калды һәм Хакимгә иман китерде.

Паул һәм Барнаб Антиухия шәһәрендә

13 Паул һәм аның белән бергә булганнар, Пафтан китеп, су юлы белән Памфулия өлкәсендәге Перги шәһәренә килделәр. Яхъя, алардан аерылып, Иерусалимгә кайтты, 14 ә калганнар Пергидән Писидия өлкәсендәге Антиухиягә килделәр.

Шимбә көнне алар яһүдиләр гыйбадәтханәсенә кереп утырдылар. 15 Муса кануныннан һәм пәйгамбәрләр китапларыннан өзекләр укыганнан соң, гыйбадәтханә башлыклары кешеләр аша аларга: «Туганнар! Халыкка әйтергә теләгән нәсыйхәт сүзегез булса, әйтегез» дигән хәбәр тапшырдылар.

16 Паул, кулы белән ишарә итеп, тынычланырга чакырды:

– Исраил ирләре һәм Аллаһыга табынучы башкалар, тыңлагыз! 17 Исраил халкының Алласы ата-бабаларыбызны сайлап алган һәм Мисыр җирендә булган чагында бу халыкны бөек иткән, Үзенең кодрәтле кулы белән аларны Мисыр җиреннән чыгарган*. 18 Чүлдә Ул аларга кырык ел буе түзеп торган. 19 Аннан соң Канган җирендә җиде халыкны юк иттергәч, ул җирне аларга мирас итеп биргән. 20 Бу вакыйгалар чама белән дүрт йөз илле ел дәвам итә. Моннан соң, Шемуил пәйгамбәр яшәгән чорга кадәр, Аллаһы аларга хөкемчеләр биргән*. 21 Аннары алар патша сораганнар, һәм Аллаһы аларга Беньямин нәселеннән булган Кыйш углы Шаулны биргән. Ул кырык ел чамасы идарә иткән. 22 Аны тәхеттән төшергәннән соң, патша итеп Давытны куйган һәм аның хакында: «Мин Үз күңелемә хуш килердәй бер ирне – Ишай углы Давытны таптым. Ул теләгән һәр эшемне башкарачак», – дигән*.

23 Үз вәгъдәсе буенча Аллаһы Исраилгә Давыт нәселеннән Коткаручы Гайсәне бирде. 24 Коткаручы килер алдыннан Яхъя, тәүбә итәргә һәм суга чумдыру йоласын үтәргә өндәп, бөтен Исраил халкына вәгазь сөйләде. 25 Үз хезмәтенең ахырында Яхъя: «Сез мине кем дип уйлыйсыз? Мин – сез көткән түгел. Миннән соң бер Зат килә, мин Аның аяк киеме каешын чишәргә дә лаеклы түгелмен», – диде.

26 Туганнар! Ибраһим нәселенең балалары һәм Аллаһыга табынучы башка кешеләр! Котылу хакындагы бу хәбәр безгә җибәрелде. 27 Иерусалимдә яшәүчеләр һәм аларның башлыклары Мәсихне танымадылар, Аны хөкем итеп, пәйгамбәрләрнең һәр шимбә укыла торган сүзләрен гамәлгә ашырдылар. 28 Аны үлемгә дучар итәрдәй һичнинди гаеп тапмасалар да, Пилаттан Аның үтертелүен катгый рәвештә сорадылар. 29 Аның хакында язылганнарның бөтенесен тормышка ашыргач, Аны, агачтан төшереп, кабергә салдылар. 30 Әмма Аллаһы Аны үледән терелтеп торгызды. 31 Ул Үзе белән Гәлиләядән Иерусалимгә килгән кешеләргә күп көннәр буе күренде, хәзер ул кешеләр – халык алдында Аның шаһитлары.

32-33 Без сезгә Яхшы хәбәр алып килдек: Аллаһы аталарыбызга биргән вәгъдәсен аларның балалары – безнең өчен Гайсәне терелтеп торгызуы белән гамәлгә ашырды. Бу икенче мәдхиядә язылганча булды:

«Син – Минем Углым,
бүген Мин Синең Атаң булдым*».

34 Гәүдәсен черетмичә, Аны үледән терелтеп торгызу турында исә Аллаһы болай дигән:

«Давытка бирелгән изге һәм ышанычлы вәгъдәне
сезнең өчен тормышка ашырачакмын»*.

35 Һәм башка бер урында:

---

* 13:17 Карагыз: «Чыгыш», 6:6.

* 13:20 Карагыз: «Хөкемчеләр», 2:16.

* 13:22 Карагыз: «I Патшалар», 13:14; 16:13.

* 13:32-33 Патша итеп сайланып, май сөртелгән кешене Аллаһы, ата кеше үз углын яраткандай, якын күрә. Шундый мөнәсәбәт бу өлештә Гайсәгә карый. («Зәбур», 2 нче мәдхия.)

* 13:34 Карагыз: «Ишагыйя», 55:3.

«Үз Изгеңнең гәүдәсен
һичкайчан черетмәссең»* –
дип язылган.
36 Үз дәверендә Аллаһы ихтыяры буенча хезмәт иткәннән соң, Давыт вафат булган һәм үзенең аталары янына күмелгән. Аның гәүдәсе черегән. 37 Ә Аллаһы терелтеп торгызган Зат черемәде.
38-39 Шулай итеп, туганнар, сезгә мәгълүм булсын: бу Зат аркылы сезгә гөнаһларыгызның кичерелүе игълан ителә. Муса кануны гөнаһлардан ᶜаклану бирә алмады, ләкин ышанучы һәркем Аның аша барлык үз гөнаһларыннан аклану таба. 40 Сак булыгыз, пәйгамбәрләр әйткән сүзләр сезгә карата булмасын:
41 «Тәкәбберләр, карагыз!
Таң калыгыз һәм юк булыгыз.
Сез яшәгән көннәрдә Мин шундый эш эшләячәкмен ки,
аны сезгә сөйләгән булсалар,
сез ышанмас та идегез»*.

42 Паул белән Барнаб гыйбадәтханәдән чыкканда, алардан киләсе шимбәдә дә бу хакта сөйләүләрен үтенделәр.
43 Җыелыш таралганнан соң, күп яһүдиләр һәм мәҗүсилектән яһүдиләр диненә күчкән, Аллаһыны хөрмәт итә торган диндар кешеләр Паул белән Барнаб артыннан бардылар, рәсүлләр исә, алар белән әңгәмә корып, аларны Аллаһы мәрхәмәтендә торырга үгетләделәр.
44 Икенче шимбәдә бөтен шәһәр диярлек Раббы сүзен тыңларга җыелды. 45 Яһүдиләр халыкның күплеген күреп көнләштеләр һәм Паулның сүзләренә каршы яман телләнделәр. 46 Ә Паул һәм Барнаб исә кыюлык белән:
– Аллаһы сүзе иң элек сезгә игълан ителергә тиеш иде, – диделәр. – Әмма сез аны кире кагасыз һәм шуның белән үзегезне мәңгелек тормышка лаек түгел дип саныйсыз. Шуңа күрә без башка халыкларга таба борылабыз. 47 Чөнки Раббы безгә
«Синең аша котылу
җирнең читләренә барып җитсен дип,
Мин Сине башка халыкларга
яктылык чыганагы итеп куйдым»*
дигән әмер бирде.
48 Яһүди булмаган кешеләр Паул белән Барнаб әйткән сүзләрне ишетеп куандылар һәм Раббыны сүзе өчен данладылар. Мәңгелек тормыш өчен сайлап алынганнарның барысы да иман китерделәр. 49 Раббы сүзе шул тирәдәге бар җирләргә таралды.
50 Әмма яһүдиләр атаклы гаиләләрдән булган диндар хатыннарны һәм шәһәрдәге җитәкчеләрне Паул белән Барнабка каршы котыртып эзәрлекли башладылар

* 13:35 Карагыз: «Зәбур», 15:10.
* 13:41 Карагыз: «Хабаккук», 1:5.
* 13:47 Карагыз: «Ишагыйя», 49:6.

һәм үз җирләреннән кудырттылар. 51 Паул белән Барнаб исә, аларга каршы шаһитлык билгесе итеп, аякларындагы тузанны кактылар һәм Икүниун шәһәренә киттеләр.

52 Ә шәкертләр куаныч һәм Изге Рух белән сугарылдылар.

Паул белән Барнаб Икүниун шәһәрендә

14 1 Икүниунда Паул белән Барнаб, гадәттәгечә, яһүдиләр гыйбадәтханәсенә керделәр. Аларның тәэсирле итеп сөйләүләреннән бик күп яһүдиләр һәм башка халык кешеләре иманга килделәр. 2 Ә иманга килмәгән яһүдиләр яһүди булмаганнарны иманга килгән туганнарына каршы котырттылар. 3 Паул белән Барнаб анда шактый озак вакыт булдылар, Хаким Гайсә турында тәвәккәллек белән вәгазьләделәр. Ә Хаким, Үзенең мәрхәмәте хакындагы хәбәрне раслап, аларның кулы белән галәмәтләр һәм могҗизалар кылды. 4 Шәһәрдәге халык икегә бүленде: бер өлеше – яһүдиләр, икенчеләре рәсүлләр ягында булды. 5 Яһүди булмаганнар һәм яһүдиләр, үзләренең башлыклары белән берлектә, рәсүлләргә һөҗүм итеп, ташлар атып үтерергә булдылар. 6 Ә рәсүлләр бу хакта ишеткәч, Лукәүниягә качып киттеләр. Андагы Лустра, Дерби шәһәрләрендә һәм шул тирәдәге җирләрдә 7 халыкка Яхшы хәбәрне сөйләүләрен дәвам иттеләр.

Лустра шәһәрендә булган хәлләр

8 Лустра шәһәрендә аяклары йөрми торган бер кеше бар иде. Ул кеше, тумыштан ук гарип булып, беркайчан да йөри алмаган. 9 Ул да Паул сөйләгән сүзләрне тыңлап утырды. Паул аңа туп-туры карады да, шифа алачагына гарипнең ышанычы булганын күреп:

10 – Аякларыңа туры итеп бас, – дип, көчле тавыш белән әйтте.

Гарип шундук сикереп торды да йөри башлады. 11 Халык исә, Паулның нәрсә эшләгәнен күреп, лукәүния телендә:

– Безнең яныбызга кеше кыяфәтендә илаһлар иңде, – дип кычкыра башлады.

12 Барнабны грекларның илаһы Зевс дип, ә Паулны Гермес* дип атадылар, чөнки ул күбрәк сөйли иде. 13 Шәһәр читенә урнашкан Зевс гыйбадәтханәсенең каһине* исә, капка алдына үгезләр һәм чәчәк бәйләмнәре алып килеп, халык белән бергә корбан китерергә теләде.

14 Бу хакта ишеткәч, рәсүлләр өсләрендәге киемнәрен ертып төшереп, халык төркеме арасына йөгереп керделәр һәм:

15 – Кешеләр, сез нәрсә эшлисез? – дип кычкырдылар. – Без дә – сезнең кебек үк кешеләр. Без сезгә Яхшы хәбәр сөйлибез, сезне бу мәгънәсез әйберләрдән арындырырга, күк, җир, диңгез һәм алардагы барлык нәрсәләрне яраткан мәңге тере Аллаһыга таба борырга өндибез. 16 Алдагы буыннар вакытында Ул барлык халыкларга үз юллары белән барырга ирек бирде. 17 Хәер, яхшылыклар кылып, Үзен

---

* **14:12** *...Зевс ...Гермес...* – Греклар мифологиясендә Зевс – иң бөек илаһ, ә Гермес тел остасы дип саналган.

* **14:13** *Каһин* – мәҗүсиләрдә дин башлыгы.

күрсәтеп торды: вакытында күкләрдән яңгыр яудырып һәм мул уңыш биреп, безне ризык белән тәэмин итте, йөрәкләребезне куаныч белән тутырып торды.

18 Шулай дип әйтеп тә, алар көчкә-көчкә генә халыкны үзләренә корбан китермәскә күндерә алдылар.

19 Шулай да Антиухиядән һәм Икүниун шәһәреннән килгән кайбер яһүдиләр халыкны рәсүлләргә каршы котырттылар. Паулны ташлар атып кыйнадылар һәм, үлде дип уйлап, шәһәр читенә чыгарып ташладылар. 20 Янына шәкертләр җыелгач исә, ул торды һәм шәһәргә китте.

Икенче көнне ул Барнаб белән Дерби шәһәренә юл тотты. 21 Әлеге шәһәрдә Яхшы хәбәрне вәгазьләп, күп кешеләрне шәкерт иттеләр. Аннары Лустра, Икүниун һәм Антиухия шәһәрләренә кайттылар. 22 Шәкертләрнең күңелләрен дәртләндереп, иманда нык торырга өндәделәр.

– Аллаһы Патшалыгына керү өчен, безгә күп михнәтләр чигәргә кирәк, – диделәр.

23 Һәр бердәмлектә өлкәннәрне билгеләп куйдылар һәм, ураза тотып дога кылганнан соң, аларны үзләре иман китергән Хаким Гайсәнең кулларына тапшырдылар.

Сүриядәге Антиухиягә әйләнеп кайту

24 Шуннан соң алар, Писидия аша үтеп, Памфулия өлкәсенә килделәр. 25 Пергидә Аллаһы сүзен вәгазьләгәннән соң, Атталея шәһәренә юнәлделәр. 26 Корабка утырып, Атталеядән Антиухиягә киттеләр. Үзләре әле генә төгәлләгән эшне башкару өчен, Паул белән Барнаб Аллаһының мәрхәмәтенә шушы шәһәрдә тапшырылган иделәр.

27 Антиухиягә кайтып җиткәч, алар, бердәмлекне җыеп, үзләре аша Аллаһының нәрсәләр эшләгәнен, яһүди булмаган халыкларга иман ишеген ачканын – барысын да бәйнә-бәйнә сөйләп бирделәр. 28 Паул белән Барнаб шәкертләр янында шактый озак вакытка калдылар.

Сөннәтле булу мәҗбүриме?

15 1 Яһүдиядән Антиухиягә килгән ниндидер кешеләр имандашларны:

– Муса кануны кушканча сөннәткә утыртылмасагыз, котыла алмыйсыз, – дип өйрәтә башладылар.

2 Паул һәм Барнаб әлеге кешеләр белән килешмәделәр һәм алар арасында зур бәхәс чыкты. Шуңа күрә Паул белән Барнабны һәм тагын берничә кешене бу мәсьәлә буенча Иерусалимгә рәсүлләр һәм өлкәннәр янына җибәрергә булдылар.

3 Шулай итеп, андагы бердәмлек аларны юлга озатты. Фойникә һәм Самарея өлкәләрен үткәндә, алар, яһүди булмаган халыкларның Аллаһыга йөз тотулары турында сөйләп, барлык имандашлар арасында зур куаныч уяттылар. 4 Иерусалимгә килеп җиткәч, аларны бердәмлек тә, рәсүлләр дә, өлкәннәр дә ачык йөз белән кабул иттеләр. Паул белән Барнаб аларга үзләре аша Аллаһының нинди эшләр башкарганы турында сөйләп бирделәр. 5 Шуннан соң [c]фарисейлар арасыннан иманга килгән кайберәүләр, урыннарыннан торып:

– Яһүди булмаганнарны сөннәткә утыртырга һәм алардан Муса канунын тотуны таләп итәргә кирәк, – диделәр.

6 Бу мәсьәләне тикшерү өчен, рәсүлләр һәм өлкәннәр бергә җыелдылар. 7 Озак бәхәсләрдән соң Петер, урыныннан торып:

– Имандашлар! – дип сүз башлады. – Сез беләсез, минем аша Яхшы хәбәрне ишетеп, яһүди булмаган халыклар иманга килсеннәр өчен, Аллаһы мине сезнең арагыздан инде күптән сайлаган иде. 8 Аллаһы кеше күңелен белә һәм Ул безгә биргән Изге Рухны яһүди булмаганнарга да биреп, аларны хуплавын күрсәтте. 9 Алар белән безнең арада бернинди аерма калдырмыйча, күңелләрен иман белән сафландырды. 10 Шулай булгач, аталарыбыз да, без үзебез дә күтәрә алмаган йөкне шәкертләр җилкәсенә салып, сез хәзер ни өчен Аллаһыны сыныйсыз? 11 Ә бит без дә алар кебек үк Хакимебез Гайсәнең мәрхәмәте аркылы котылуыбызга инанабыз.

12 Бөтен җыелыш тынып калды. Барнаб белән Паул үзләре аша Аллаһының башка халыклар арасында кылган галәмәтләре һәм могҗизалары турында сөйләделәр, халык аларны тыңлады. 13 Алар сүзләрен тәмамлагач, Ягъкуб сөйли башлады:

– Имандашлар, мине тыңлагыз! 14 Аллаһының яһүди булмаган халыкларны кайгыртуын беренче тапкыр күрсәтеп, алар арасыннан Үзенә Үз халкын алуы турында сөйләде Шимун. 15 Пәйгамбәрләрнең Изге язмада язган сүзләре дә моңа туры килә:

16-17 «Шуннан соң, – дигән Раббы, –
Минеке дип игълан ителгән барча халыклар,
кешеләрнең калганнары
Раббыны эзләсеннәр дип, Мин кире кайтырмын.
Давытның җимерелгән йортын яңадан торгызырмын,
җимерекләрдән торгызып, әүвәлге хәленә кайтарырмын.
Шулай дип әйтә Раббы!
18 Борынгыдан билгеле булган бу эшләрне Ул кыла»*.

19 Шуңа күрә башка халыклар арасыннан Аллаһыга таба борылучыларга кыенлык тудырырга кирәк түгел, 20 ә аларга, потларга китерелгән хәрәм нәрсәләрдән, җенси азгынлыктан, буып үтерелгән хайван итеннән һәм каннан тыелыгыз, дип язарга кирәк хатта, минемчә. 21 Элек-электән Муса кануны һәр шәһәрдә вәгазьләнеп килә, һәр шимбә гыйбадәтханәләрдә укыла бит.

Башка халыклардан булган имандашларга җавап

22 Шуннан соң рәсүлләр һәм өлкәннәр бөтен бердәмлек белән бергә үзләре арасыннан берничә кешене сайлап, Антиохиягә Паул белән Барнабка ияртеп җибәрергә карар кылдылар. Имандашлар арасында җитәкчелек итә торган Барсаб дип аталучы Яһүдәне һәм Силасны сайладылар да 23 алар белән шундый хат җибәрделәр:

«Рәсүлләрдән һәм өлкәннәрдән – сезнең имандашларыгыздан – Антиохия, Сүрия һәм Киликиядәге башка халыклардан булган имандашларга сәлам.

24 Бездән килгән кешеләр, аларга шундый эшне тапшырмаган булсак та, сезне борчыганнар һәм күңелегезне тынычсызлаганнар дип ишеттек. 25-26 Шуңа күрә без, барыбызның ризалыгы белән берничә кешене сайлап, аларны сезнең

* 15:16-18 Карагыз: «Амос», 9:11-12.

янга җибәрергә дигән фикергә килдек. Алар сезнең янга үзләренең гомерләрен Хакимебез Гайсә Мәсихкә багышлаган яраткан имандашларыбыз Барнаб һәм Паул белән бергә барырлар. 27 Шуңа күрә без Яһүдәне һәм Силасны җибәрәбез, алар сезгә бу хатта язылганнарны телдән аңлатып бирерләр.

28 Изге Рух һәм без шундый карарга килдек: хәзер язылачак таләпләрдән башка сезнең өскә һичнинди йөк салырга кирәк түгел. 29 Потларга корбан итеп китерелгән ризыктан, каннан, буып үтерелгән хайван итеннән һәм җенси азгынлыктан тыелыгыз. Үзегезне шушы эшләрдән сакласагыз, бик яхшы булыр.

Сәламәт булыгыз!»

30 Шулай итеп, җибәрелгән имандашлар Антиохиягә килеп җиттеләр һәм, андагы бердәмлекне җыеп, хатны тапшырдылар. 31 Хатны укыгач, барысы да бу юаныч лы хәбәргә куандылар. 32 Яһүдә һәм Силас, үзләре пәйгамбәр буларак, бик күп сүзләр әйтеп, имандашларны рухландырдылар һәм ныгыттылар. 33 Шул рәвешле Антиохиядә күпмедер вакыт булганнан соң, имандашлар, иминлек теләп, аларны үзләрен җибәргән кешеләр янына озаттылар. [34 Әмма Силас Антиохиядә калырга булды.]* 35 Паул белән Барнаб исә Антиохиядә калдылар. Алар күп кешеләр белән бергә Раббы сүзен өйрәттеләр һәм вәгазьләделәр.

Паул белән Барнабның юллары аерылу

36 Берникадәр вакыт үткәннән соң, Паул Барнабка: «Әйдә, без Раббы сүзен вәгазьләп йөргән барлык шәһәрләрдәге имандашлар янына барып, аларның хәлләрен белик», – диде. 37 Барнаб исә Марк исемле Яхъяны да үзләре белән алырга теләде. 38 Әмма Паул аны алырга теләмәде, чөнки Яхъя Памфулиядә алардан аерылып калган һәм тапшырылган эшне башкарып чыгарга ярдәм итмәгән иде. 39 Паул белән Барнаб арасында җитди каршылык туды һәм алар икесе ике якка китәргә булдылар: Барнаб, Маркны алып, су юлы белән Кипрга китте. 40 Ә Паул үзенә Силасны сайлап алды һәм имандашлар аны Раббы мәрхәмәтенә тапшырганнан соң юлга чыкты, 41 бердәмлекләрне ныгытып, Сүрия һәм Киликия өлкәләре аша үтте.

Тимутәйнең Паулны озатып баруы

16 1 Шуннан соң Паул Дербигә, ә аннары Лустрага килде. Анда Тимутәй атлы бер шәкерт бар иде. Аның анасы – Гайсәгә иман итүче яһүди, ә атасы грек иде. 2 Лустрадагы һәм Икүниундагы имандашлар Тимутәй турында яхшы сүзләр генә сөйләделәр. 3 Паул аның үзе белән юлга чыгуын теләде, шуңа күрә аны сөннәткә утыртты. Ул бу эшне анда яшәүче яһүдиләр хакына эшләде, чөнки барысы да атасының грек икәнен беләләр иде. 4 Шәһәрләр аша үткәндә, алар иман итүчеләргә Иерусалимдәге рәсүлләр һәм өлкәннәр тарафыннан чыгарылган карарларны тапшырдылар, аларны үтәргә үгетләделәр.

5 Бердәмлекләр иманда ныгыды һәм көннән-көн иман итүчеләрнең саны арта барды.

---

* **15:34** Берничә кулъязмада бу җөмлә юк.

Паулның Македуния өлкәсенә чакырылуы

6 Паул һәм аның белән булган кешеләр Фрүгия һәм Гәләтия аша киттеләр, чөнки
Изге Рух аларга Асия өлкәсендә Аллаһы сүзен хәбәр итәргә рөхсәт итмәде. 7 Мусия
төбәгенә килгәч, алар Битуния төбәгенә барырга булдылар, әмма Гайсәнең Рухы
аларны җибәрмәде, 8 һәм алар Мусияне узып, Троас шәһәренә килделәр.
9 Төнлә Паулга Аллаһыдан шундый бер күренеш иңде: македунияле берәү Паул
каршында басып тора. Ул: «Македуниягә кил һәм безгә ярдәм ит», – дип ялвара.
10 Шушы күренештән соң, Аллаһы безне шунда Яхшы хәбәрне сөйләргә чакыра,
дигән нәтиҗәгә килеп, шундук Македуниягә китәргә булдык.

Лудиянең Хаким Гайсәгә иман китерүе

11 Троастан су юлы белән китеп, без туп-туры Самутрәки утравына, ә икенче
көнне Неаполис шәһәренә килдек. 12 Аннары Македуниянең беренче өлешендәге
Рим хакимлегендәге Филиппуй шәһәренә* юл тоттык. Без бу шәһәрдә берничә
көнгә тукталдык. 13 Шимбә көнне, шәһәрдән чыгып, елга буена киттек, чөнки
дога кылу урынын шунда дип уйладык. Без анда җыелган хатын-кызлар белән
сөйләшеп утырдык. 14 Анда Түятәйрә шәһәрендә куе кызыл төстәге кыйммәтле
тукымалар сатучы, Аллаһыны хөрмәт итә торган Лудия исемле бер хатын бар иде.
Паул сөйләгән сүзләргә Хаким Гайсә аның йөрәген ачты. 15 Үзе һәм өендәгеләре
суга чумдыру йоласын үтәгәннән соң, ул безгә:
– Мине Хаким Гайсәгә иман итүче дип санасагыз, өемә кереп, кунак булы-
гыз, – диде.
Ул безне күндерде.

Филиппуйда тоткынлыкта

16 Бер көнне дога кылу урынына барганда, безгә күрәзәче рухлы бер хезмәтче кыз
очрады. Ул, күрәзәлек итеп, үзенең хуҗаларына күп табыш китерә икән. 17 Паул
артыннан һәм безнең арттан:
– Бу кешеләр – Аллаһы Тәгалә коллары, алар сезгә котылу юлын күрсәтәләр, –
дип кычкырып барды кыз.
18 Ул берничә көн шулай эшләде. Ниһаять, Паулның түземлеге бетте һәм ул,
борылып, рухка:
– Гайсә Мәсих вәкаләте белән сиңа аның эченнән чыгарга боерам, – диде.
Һәм рух шундук чыкты. 19 Кызның хуҗалары, табыш чыганагы юкка чыгуын
аңлагач, Паул белән Силасны тотып алдылар һәм мәйданга шәһәр башлыклары
каршына өстерәп алып киттеләр. 20-21 Аларны идарәчеләр янына китерделәр һәм:

---

* **16:12** *...Рим хакимлегендәге Филиппуй шәһәренә...* – Грек телендә «Рим колониясе» дигән сүзләр белән бирелгән. Филиппуй шәһәренең Рим императорыннан кабул итеп алынган үзидарә хокуклары булган, шәһәр Рим кануннары буенча яшәгән. Шундый колониягә күп римлылар күчеп килә торган булганнар.

– Бу кешеләр – яһүдиләр. Алар безгә, римлыларга, кабул итәргә дә, башкарырга да ярамаган йолаларны вәгазьләп, шәһәрдә тынычсызлык тудыралар, – диделәр.
22 Халык та Паул белән Силаска каршы чыккан кешеләргә кушылды. Шәһәр идарәчеләре аларның киемнәрен йолкып салдырдылар һәм таяк белән кыйнарга боердылар. 23 Нык кына кыйнаганнан соң, аларны зинданга ташладылар һәм зиндан каравылчысына тоткыннарны бик нык итеп сакларга әмер бирделәр. 24 Шундый әмер алгач, каравылчы аларны зинданның эчке бүлмәсенә япты да аякларын агач богауларга беркетеп куйды.
25 Төн уртасындарак Паул белән Силас дога кылдылар, Аллаһыны мактап, мәдхияләр җырладылар, ә тоткыннар аларны тыңлап утырдылар. 26 Кинәт бик нык итеп җир тетрәде, хәтта зинданның нигезе селкенеп куйды. Шундук һәммә ишекләр ачылды, барысының да аякларыннан богаулары төшеп китте. 27 Зиндан каравылчысы йокысыннан уянды да ишекләрнең ачык булуын күреп, тоткыннар качкандыр, дип уйлады һәм, кылычын чыгарып, үзен-үзе үтерергә теләде. 28 Әмма Паул:
– Үзеңә һичбер явызлык эшләмә, чөнки без барыбыз да монда, – дип кычкырды.
29 Каравылчы ут сорап алды да бүлмә эченә йөгереп керде һәм, калтыранып, Паул белән Силас алдына егылды. 30 Ул аларны тышкы якка алып чыкты.
– Әфәнделәрем! Котылу өчен миңа нәрсә эшләргә кирәк? – дип сорады ул алардан.
31 Алар болай дип җавап бирделәр:
– Хаким Гайсәгә иман китер. Шулай эшләсәң, үзең дә котылырсың, бөтен өең дә котылыр.
32 Аңа һәм өендә булганнарның барысына Раббы сүзен вәгазьләделәр. 33 Шул ук сәгатьтә төнлә белән каравылчы аларның җәрәхәтләрен юды. Шундук ул үзе һәм өендәгеләр барысы да суга чумдыру йоласын үтәделәр. 34 Үзенең өенә алып килеп, аларга табын тәкъдим итте һәм Аллаһыга иман китергәне өчен бөтен йорты белән куанды.
35 Көн тугач, шәһәр идарәчеләре хезмәтчеләрен аларны азат итәргә дигән боерык белән җибәрделәр. 36 Зиндан каравылчысы бу турыда Паулга:
– Шәһәр идарәчеләре сезне азат итәргә дигән боерык җибәргәннәр. Барыгыз, иминлек сезгә, – диде.
37 Әмма Паул:
– Безне, Рим гражданнарын, халык алдында хөкемсез кыйнадылар һәм зинданга яптылар, ә хәзер яшерен рәвештә чыгарырга телиләрме? Юк! Килсеннәр дә үзләре безне чыгарсыннар, – диде.
38 Хезмәтчеләр бу сүзләрне шәһәр идарәчеләренә җиткерделәр, ә идарәчеләр аларның Рим гражданнары икәнен ишеткәч куркып калдылар. 39 Яннарына килеп гафу үтенделәр, аларны ирекkә чыгардылар һәм шәһәрдән китүләрен сорадылар.
40 Паул һәм Силас исә, зинданнан чыккач, Лудиянең йортына килделәр. Анда имандашларын очратып, аларга үгет-нәсыйхәт бирделәр һәм соңыннан юлга чыктылар.

Тессалуникә шәһәрендә чуалыш

17 **1** Рәсүлләр, Амфиполис һәм Апуллуния шәһәрләре аша үтеп, Тессалуникә
шәһәренә килделәр. Анда яһүдиләр гыйбадәтханәсе бар иде. **2** Паул, гадәт-
тәгечә, гыйбадәтханәгә барды һәм өч шимбә рәттән Изге язмаларда язылганнар
турында яһүдиләр белән әңгәмә корды. **3** Аларга Мәсихнең газап чигәргә һәм үле-
дән терелергә тиеш булганлыгын аңлатты һәм исбат итте.

– Мин сезгә вәгазьләгән Гайсә – шул Мәсих бит инде, – диде Паул.

4 Яһүдиләрнең кайберләре, шулай ук Аллаһыны хөрмәт итә торган бик күп
греклар һәм күп кенә күренекле хатын-кызлар иманга килделәр дә Паул белән
Силаска кушылдылар. **5** Ләкин башка яһүдиләр көнләштеләр һәм, мәйдандагы
юньсез кешеләрне җыеп, шәһәрдә чуалыш чыгардылар. Паул белән Силасны халык
алдына алып бару өчен, аларны эзләп, Ясун йортына бәреп керделәр. **6** Рәсүлләрне
тапмагач, Ясунны һәм кайбер башка имандашларны шәһәр башлыклары янына
сөйрәп алып килделәр.

– Бөтен җирдә чуалыш чыгарып йөрүчеләр монда да килгәннәр, **7** ә Ясун аларны
үз йортына кабул иткән. Алар барысы да, кайсарның әмерләренә каршы чыгып,
башка берәүне – Гайсәне патша дип исәплиләр, – дип кычкырдылар.

8 Бу сүзләр халыкны һәм шәһәр башлыкларын борчуга салды. **9** Ә Ясунны һәм
башкаларны, иреккә чыгу өчен билгеләнгән күләмдә акча түләттергәннән соң,
кайтарып җибәрделәр.

Рәсүлләр Беруя шәһәрендә

10 Шул ук төнне имандашлар Паул белән Силасны Беруя шәһәренә озаттылар.
Беруягә килеп җиткәч, Паул белән Силас яһүдиләр гыйбадәтханәсенә киттеләр.
11 Мондагы кешеләр, тессалуникәлеләргә караганда, киңрәк карашлы иделәр: аларның
хәбәрен бик теләп кабул иттеләр һәм һәр көн, Паул сөйләгән сүзләрнең дөреслеген
тикшерү өчен, Изге язманы өйрәнделәр. **12** Күп кенә яһүдиләр иманга килде, шулай
ук мөхтәрәм грек хатыннары һәм ирләре арасында да иман китерүчеләр аз булмады.

13 Әмма Паулның Беруядә дә Аллаһы сүзен вәгазьләве турында белеп алгач,
Тессалуникәдә яшәүче яһүдиләр монда килделәр һәм, борчу салып, халыкны ко-
тырттылар. **14** Тиз арада имандашлар Паулны диңгез буена җибәрделәр, ә Силас
белән Тимутәй Беруядә калдылар. **15** Паулны озата баручылар аның белән Афинага
чаклы килделәр һәм кире кайтып киттеләр. Паул, Силас һәм Тимутәйнең мөмкин
кадәр тиз арада килеп җитүен теләп, алар артыннан хәбәр җибәрде.

Паул Афинада

16 Силас белән Тимутәйне көткәндә, бу шәһәрдә потларның күп булуын күреп,
Паулның күңеле әрнеде. **17** Ул гыйбадәтханәдә яһүдиләр, Аллаһыны хөрмәт итүче
башка кешеләр белән әңгәмә корып утырды, шулай ук һәр көн базар мәйданында
очраган кешеләр белән сөйләште.

18 Шулай бер көнне кайбер фәлсәфәчеләр – эпикүрчеләр һәм стоачылар – Паул
белән бәхәскә керделәр. Ул аларга Гайсә һәм үледән терелү турындагы Яхшы

хәбәрне сөйләгәнгә күрә, фәлсәфәчеләрнең кайберләре: «Бу тел бистәсе нәрсә әйтергә тели?» – диделәр, ә икенчеләре: «Ул чит илаһлар турында вәгазьли булса кирәк», – диделәр. 19 Алар Паулны үзләре белән Арейпәг* киңәшмәсенә алып килделәр.

– Син вәгазьли торган бу яңа тәгълимат турында күбрәк белергә телибез. 20 Үзең безгә сөйләгән сәер сүзләрнең мәгънәсенә төшендер, – диделәр алар.

21 Нинди дә булса яңа фикерләр турында сөйләү яки тыңлау афиналыларның һәм анда яшәүче чит ил кешеләренең иң яраткан шөгыльләре иде.

22 Паул Арейпәг киңәшмәсе алдына басты.

– Афиналылар! Сезнең һәр яктан аеруча диндар икәнегезне күреп торам, – диде ул, – 23 чөнки сезнең изге әйберләрегезне карап йөргәндә, мин «Билгесез илаһка» дип язылган ᶜмәзбәхне дә күрдем. Мин сезгә нәкъ менә шул үзегез табына торган билгесез Аллаһы турында вәгазь сөйлим.

24 Дөньяны һәм андагы һәммә нәрсәне бар иткән Аллаһы – Ул күкләрнең һәм җирнең Хакиме. Ул кеше кулы белән төзелгән изге йортларда яшәми 25 һәм кешеләрнең Аңа үз куллары белән хезмәт итүләренә мохтаҗ түгел. Ул Үзе һәркемгә тормыш, сулыш һәм барлык нәрсәне бирә. 26 Бөтен җир йөзендә яшәсеннәр дип, Ул бер кешедән барлык халыкларны бар итте, вакытларны һәм яшәү урыннарының чикләрен билгеләде. 27 Ул моны кешеләр Аллаһыны эзләсеннәр өчен, Аны кармап эзләп тапмаслармы икән, дип кылды. Ул бит безнең һәрберебездән ерак түгел. 28 Сезнең кайбер шагыйрьләрегез: «Без дә Аның нәселеннән», – дип әйткәндәй, «без Аңарда яшибез, хәрәкәт итәбез һәм көн күрәбез». 29 Әгәр без Аллаһы нәселеннән икән, илаһилык ул алтын, көмеш яки таш әйбер йә кеше осталыгы һәм сәләте белән эшләнгән сурәткә охшаш, дип уйларга тиеш түгелбез. 30 Шул рәвешле хакыйкатьне белмичә яшәгән заманнарны Аллаһы гаеп итмәде, ләкин хәзер Ул бөтен җирдәге барлык кешеләргә тәүбә итәргә әмер бирә. 31 Аллаһы галәмне гадел хөкем итү көнен билгеләгән бит. Ул Үзе сайлаган Кеше аша шул көндә гадел хөкем итәр. Аны үледән терелтеп, Аллаһы моны һәркемгә исбат итте.

32 Үлеләрнең терелүе хакында ишеткәч, кайберәүләр көлделәр, ә икенчеләре: «Бу хакта сине башка бер вакытта тыңларбыз», – диделәр. 33 Шуннан соң Паул алар яныннан китте. 34 Кайбер кешеләр, аңа ияреп, иманга килделәр. Алар арасында Арейпәг әгъзасы Диунуси, Дамар атлы бер хатын һәм тагын башкалар да бар иде.

Паул Көринт шәһәрендә

18 1 Шуннан соң Паул, Афинадан китеп, Көринт шәһәренә килде. 2 Ул анда Әкүл атлы бер яһүдине һәм аның Прискиллә исемле хатынын очратты. Чыгышы белән Понт шәһәреннән булган Әкүл күптән түгел хатыны белән Италиядән килгән иде, чөнки Клавдий кайсар барлык яһүдиләргә Римнан китәргә әмер биргән булган. Паул алар янына барды 3 һәм һөнәрләре бер үк булганлыктан, яннарында калып, алар белән бергә эшләде. Аларның кәсебе чатыр кору иде. 4 Һәр шимбә

* **17:19** *Арейпәг* – Афина шәһәре урнашкан калкулыкларның берсендә – Арес калкулыгында (грекча «Арейос Пагос») җыела торган хөкем итү шурасын шулай дип атаганнар.

көнне Паул гыйбадәтханәдә, яһүдиләрне һәм грекларны инандырырга тырышып, алар белән әңгәмә корды.

5 Силас белән Тимутәй Македуниядән килгәч, Паул бөтен вакытын, Гайсәнең Мәсих икәнлегенә шаһитлык биреп, яһүдиләргә Аллаһы сүзен хәбәр итүгә багышлады. 6 Әмма яһүдиләр аңа каршы чыгып, яман телләнә башлагач, ул, киемендәге тузанны кагып, аларга:

– Үз каныгызга үзегез гаепле булырсыз. Минем өстән җаваплылык алына. Инде хәзер мин башка халыклар янына китәм, – диде.

7 Ул, гыйбадәтханәдән чыгып, якында гына яшәүче, Аллаһыны хөрмәт итә торган Тити Юсты атлы кешенең йортына керде. 8 Гыйбадәтханә башлыгы Криспи исә үзенең бөтен гаиләсе белән Хаким Гайсәгә иман китерде. Паулның сөйләгәнен ишеткән күп кенә көринтлеләр дә иманга килделәр һәм суга чумдыру йоласын үтәделәр.

9 Бервакыт төнлә белән Паулга Хаким Гайсә күренеп:

– Курыкма! Сөйләвеңне дәвам ит, туктама. 10 Мин синең белән, һәм һичкем сиңа һөҗүм итеп зыян китермәячәк. Бу шәһәрдә Минем күп санлы халкым бар, – диде аңа.

11 Паул, аларны Аллаһы сүзенә өйрәтеп, көринтлеләр арасында ел ярым яшәде.

12 Ахаядә Гәллиун өлкә башлыгы булган вакытта яһүдиләр, берләшеп, Паулга һөҗүм иттеләр һәм аны хөкем урыны алдына тотып алып килделәр.

13 – Ул кешеләрне Канунда әйтелмәгәнчә Аллаһыга табынырга өйрәтә, – диделәр.

14 Паул сүзен башларга гына теләгән иде, Гәллиун:

– Яһүдиләр! Әгәр нинди дә булса явыз эш яки җинаять кылынган булса, сезне түземлек белән тыңлау өчен сәбәп булыр иде. 15 Әмма сүзләр, исемнәр һәм сезнең Кануныгыз хакында бәхәс барганга күрә, бу мәсьәләне үзегез хәл итегез. Мин мондый эшләрне хөкем итәргә теләмим, – диде дә 16 аларны хөкем урыныннан куып чыгарды. 17 Анда булган кешеләр хөкем урыны каршында гыйбадәтханә башлыгы Состенисне тотып кыйнадылар. Ә Гәллиунның моңа исе дә китмәде.

Паулның Антиохиягә кайтуы

18 Паул, тагын шактый вакыт Көринттә булганнан соң, имандашлар белән хушлашып, су юлы белән Сүриягә китте. Прискиллә һәм Әкүл дә аның белән иделәр. Юлга чыгар алдыннан нәзер биргәнгә күрә, Паул Кеңхерәйдә чәчен алдырды.

19 Эфескә килеп җиткәч, юлдашларыннан аерылып, Паул гыйбадәтханәгә китте һәм яһүдиләр белән сөйләшеп утырды. 20 Алар аңардан үзләре янында күбрәк вакытка калуын сорасалар да ул риза булмады. 21 Алар белән саубуллашып:

– Аллаһы боерса, тагын килермен, – диде Паул.

Шуннан соң ул су юлы белән Эфестән китте. 22 Кайсариягә килеп җиткәч, корабтан төшеп, Иерусалимгә барды, андагы бердәмлекне сәламләде һәм Антиохиягә китте. 23 Анда бераз вакыт торганнан соң, Паул тагын юлга чыкты. Барлык шәкертләрне иманда ныгытып, Гәләтия һәм Фрүгия аша үтте.

Апуллусның Эфестә вәгазь сөйләве

24 Чыгышы белән Искәндәриядән булган Апуллус атлы бер яһүди Эфескә килде. Ул телгә оста, Язманы белә 25 һәм Хаким Гайсә юлына бастырылган иде. Яхъя

кылдырган чумдыру йоласы турында гына белсә дә, зур рухлану белән Гайсә хакында дөрес итеп сөйләде һәм өйрәтте. 26 Ул гыйбадәтханәдә бик кыю сөйли башлады. Апуллусның сөйләгәннәрен ишетеп, Прискиллә белән Әкүл аны үзләре янына чакырып алдылар һәм Аллаһы юлы турында тулырак аңлаттылар. 27 Ул Ахаягә китәргә ният белдергәч, имандашлар аны дәртләндерделәр һәм андагы шәкертләргә Апуллусны кабул итүләрен сорап хат яздылар. Анда килгәч, Апуллус Аллаһы мәрхәмәте аркылы иманга килгәннәргә күп ярдәм күрсәтте. 28 Изге язмада язылганнар белән Гайсәнең Мәсих икәнлеген исбатлап, ул бөтен халык алдында яһүдиләр сөйләгән сүзләрне ышандырырлык итеп кире какты.

Паул Эфестә

19 1 Апуллус Көринттә вакытта, илнең таулы урыннары аша үтеп, Паул Эфескә килде. Анда берничә шәкертне очратты.

2 – Сез иманга килгәндә, Изге Рухны кабул иттегезме? – дип сорады ул алардан.

– Изге Рух хакында безнең ишеткәнебез дә юк, – диделәр аңа.

3 – Сез нинди чумдыру йоласын үтәдегез соң?

– Яхъя кылган чумдырылуны, – дип җавап бирделәр шәкертләр.

4 – Яхъя кылган чумдырылу гөнаһларыннан тәүбә итүче кешеләр өчен иде. Ул кешеләрне үзеннән соң Килүчегә, ягъни Гайсәгә иман китерергә өндәде, – диде аларга Паул.

5 Моны ишеткәч, алар Хаким Гайсә исеме белән суга чумдырылдылар. 6 Шунда Паул алар өстенә кулларын куйды да шәкертләргә Изге Рух иңде һәм алар таныш булмаган телләрдә сөйли һәм пәйгамбәрлек итә башладылар. 7 Анда уникеләп кеше бар иде.

8 Паул өч ай буе, гыйбадәтханәгә йөреп, әңгәмәләр корды, кешеләргә Аллаһы Патшалыгы турында тәвәккәллек белән һәм ышандырырлык итеп сөйләде. 9 Әмма кайберәүләр, усалланып һәм иман китерергә теләмичә, җыелган халык алдында Хаким Гайсәнең юлын яманладылар. Шуңа күрә Паул алардан китте һәм шәкертләрне үзе белән алып, Туран атлы берәүнең дәресләр уза торган бер зур бүлмәсендә һәр көн әңгәмәләр корып утырды.

10 Ике ел буе шулай дәвам итте. Шунлыктан Асия өлкәсендә яшәүчеләрнең һәммәсе – яһүдиләр дә, яһүди булмаганнар да – Раббы сүзен ишеттеләр.

Ә сез кемнәр?

11 Аллаһы Паулның куллары белән искитәрлек кодрәтле эшләр кылды. 12 Хәтта элек Паулның тәненә тиеп алган кулъяулыкларны, билбауларны авырулар өстенә салдылар һәм шуннан соң авырулар савыкты, алардан явыз рухлар чыкты. 13 Кайбер ырымчы илгизәр яһүдиләр дә, җенләрдән явыз рухларны куып чыгарырга теләп:

– Мин сезгә Паул вәгазьләгән Гайсә вәкаләте белән боерык бирәм, – дип, Хаким Гайсәнең исемен кулланырга тырыштылар.

14 Яһүдиләрнең Эскевә атлы бер баш руханиеның җиде углы да шулай эшләде. 15 Әмма явыз рух:

– Гайсәне беләм, Паул да миңа таныш, ә сез кемнәр? – дип җавап бирде.

16 Шунда явыз рухлы кеше аларга ташланды һәм аларны шундый итеп кыйнады
ки, тегеләр ул йорттан киемнәре ертылган, яраланган хәлдә чыгып качтылар. 17 Бу
вакыйга Эфестә яшәүче барлык яһүдиләргә һәм башка халык кешеләренә мәгълүм
булды. Бар кешеләр куркуга төште, һәм Хаким Гайсәнең исеме тагын да ныграк
ихтирам ителә башлады. 18 Иманга килгәннәрнең күпчелеге үзләре кылган начар
эшләрне танып сөйләп бирделәр. 19 Ә сихерчелек белән шөгыльләнүчеләрнең күбе-
се, үзләренең китапларын җыеп, аларны бар кеше алдында яндырды. Яндырылган
китапларның бәясен исәпләделәр: бөтенесе илле мең көмеш тәңкә чыкты.
20 Раббы сүзе менә шундый көч белән таралды һәм ныгыды.

Эфестә чуалыш

21 Шушы вакыйгалардан соң Паул Македуния һәм Ахая җирләре аша Иеруса-
лимгә барырга булды.
– Иерусалимнән соң мин Римга барып күрергә тиешмен, – диде Паул.
22 Ике ярдәмчесе – Тимутәй белән Эрастыны, Македониягә җибәреп, үзе бераз
вакытка Асия өлкәсендә калды. 23 Шул көннәрдә Хаким Гайсә юлына каршы зур
чуалыш булды. 24 Эфестә Димитер атлы бер көмешче бар иде. Ул греклар алиһәсе
Артемиданың изге йортының көмеш сурәтен ясый, шушы эш белән һөнәрчеләргә
шактый күп табыш алырга ярдәм итә иде. 25 Ул көмешчеләрне һәм башка шундый
һөнәрчеләрне бергә җыйды.
– Дуслар! Сез беләсез, безнең мул тормышыбыз шушы кәсепкә бәйләнгән, – диде
ул. – 26 Хәлбуки, сез күрәсез һәм ишетәсез, шушы Паул, кеше кулы белән ясалган
нәрсәләр илаһлар түгел, дип сөйләп, Эфестә генә түгел, ә бөтен Асия өлкәсендә
диярлек күп кешеләрне инандырды һәм юлдан яздырды. 27 Бу исә кәсебебез өчен
генә куркыныч түгел, бөек алиһә Артемиданың изге йортының да әһәмияте бе-
тәр, бөтен Асия өлкәсе һәм бөтен дөнья табына торган алиһә үзенең бөеклегеннән
мәхрүм ителер.
28 Шушы сүзләрне ишеткәч, һөнәрчеләрнең ачуы кабарды:
– Эфеслеләрнең Артемидасы бөек! – дип кычкыра башладылар алар.
29 Бөтен шәһәрдә чуалыш башланды. Паулның юлдашлары – македунияле Гәй
һәм Аристархны тотып алып, барысы бергә тамаша урынына омтылдылар. 30 Паул
халык төркеме алдына чыгарга теләгән иде, ләкин шәкертләр аны җибәрмәделәр.
31 Шулай ук Паулның дуслары булган Асия өлкәсенең кайбер башлыклары да, ке-
шеләр артыннан хәбәр җибәреп, аның тамаша урынында күренмәвен үтенделәр.
32 Халык җыелган урында берәүләр бер нәрсә, икенчеләр башка нәрсә кычкыр-
ды. Җыелышта тәртипсезлек хөкем сөрде, андагыларның күбесе ни өчен җыелган-
нарын да белмиләр иде. 33 Кайберәүләр Искәндәр исемле бер кешене гаепле дип
уйладылар, чөнки яһүдиләр аны халык алдына чыгарга мәҗбүр иттеләр. Искәндәр,
халыкка сөйләргә теләп, кулы белән ишарә ясады. 34 Аның яһүди икәнлеген белеп
алгач, һәммәсе бер тавыштан:
– Эфеслеләрнең Артемидасы бөек! – дип кычкыра башладылар.
Алар ике сәгать буе диярлек шулай кычкырып тордылар. 35 Ниһаять, шәһәр сәр-
катибе, халыкны тынычландырып:

– Эфеслеләр! Бөек алиһә Артемиданың изге йортын һәм күктән төшкән изге ташны саклаучы шәһәр Эфес икәнен кем генә белми? – диде. – 36 Моның шулай икәнлеге бәхәссез икән, сез тыныч булырга һәм дуамал эш итмәскә тиеш. 37 Сез тотып китергән бу кешеләр Артемиданың изге йортын да таламаган, сезнең алиһәгезне дә хурламаган. 38 Димитернең һәм аның белән булган башка һөнәрчеләрнең кемгә дә булса дәгъвасы бар икән, моның өчен мәхкәмәләр һәм өлкә башлыклары бар. Шунда барып, бер-берсенә шикаять* белдерсеннәр. 39 Әгәр тагын сораулары-гыз бар икән, сез аларны кануни халык җыелышында күтәрә аласыз. 40 Бүгенге вакыйга аркасында безнең фетнә куптаруда гаепләнү куркынычыбыз бар. Ә бит мондый чуалышны акларлык һичбер дәлилебез юк.

Шундый сүзләр әйтеп, шәһәр сәркатибе җыелышны таратты.

Паулның Македониягә һәм Грециягә сәфәре

20 1 Чуалыш тукталгач, Паул шәкертләрне үзе янына чакырып алды, күңелләрен күтәрде һәм, аннан соң алар белән саубуллашып, Македония өлкәсенә китте. 2 Өлкәләр аша үткәндә, имандашларны дәртләндереп, күп нәсыйхәт бирде. Паул Грециядә тукталып, 3 анда өч ай булды. Су юлы белән Сүриягә китәргә дип торганда, яһүдиләр аңа һөҗүм итәргә сүз куештылар. Шуңа күрә ул, Македония аша кайтырга, дигән фикергә килде. 4 Аны Пур углы Беруяле Сопатыр, тессалуникәлеләрдән Аристарх һәм Сикүнди, дербиле Гәй, шулай ук Тимутәй һәм асиялеләр Тухик белән Трофим озата бардылар. 5 Алдан китеп, алар безне Троас шәһәрендә көтеп тордылар. 6 Ә без, Төче күмәч бәйрәменнән соң, Филиппуйдан су юлы белән киттек һәм биш көн дигәндә алар янына Троаска килеп җиттек. Без анда җиде көн булдык.

Паулның үлгән егетне терелтүе

7 Атнаның беренче көнендә, икмәк сындырып ашау өчен, бергә җыелдык. Паул иман итүчеләр белән әңгәмә корып утырды һәм, икенче көнне китәргә ниятләгәнгә күрә, әңгәмәне төн уртасына кадәр дәвам итте. 8 Без җыелган өске каттагы бүлмәдә күп яктырткычлар яна иде. 9 Паул сөйләгән вакытта, тәрәзә төбендә утырган Әүтух исемле бер егетне йокы басты һәм ул, йоклап китеп, өченче каттан егылып төште. Аны күтәрделәр, ул үле иде.

10 Паул урамга чыкты, егетнең өстенә иелеп, аны кочаклады һәм:

– Борчылмагыз, ул исән, – диде.

11 Паул янә бүлмәгә менеп, икмәк сындырып ашады, аннары тагын бик озак, таң атканга кадәр, шәкертләр белән сөйләшеп утырды һәм иртә таңнан юлга чыкты.

12 Теге егетне өенә алып киткәндә, ул тере иде. Бу хәлгә бар кешеләр бик куанды.

Троастан Милиткә

13 Без исә, Паулны көтеп тормыйча, корабка утырып, Ассус шәһәренә таба юл алдык. Паул коры җирдән барырга һәм шул шәһәрдә безгә кушылырга булды. 14 Ассус шәһәрендә очрашканнан соң, Паулны корабка алып, Митулини шәһәренә юл

---

* 19:38 *Шикаять* – кешенең гаебен күрсәткән сүз яки әләк.

алдык. 15 Митулинидән киткәннең икенче көнендә Хиос утравы каршында тукталдык, ә иртәгесен Сам утравында идек һәм тагын бер көннән Милит шәһәренә килеп җиттек. 16 Паул, Асия өлкәсендә тоткарланмас өчен, Эфесне читләтеп үтәргә булды. Мөмкин булса, Илленче көн бәйрәме җиткәнче, Иерусалимдә булырга ашыга иде ул. 17 Паул, Милиттән Эфескә кешеләр жибәреп, бердәмлектәге өлкәннәрне үз янына чакыртты. 18 Алар килеп җиткәч, ул болай диде:

– Асия өлкәсендә сезнең белән беренче көннән үк ничек яшәгәнемне үзегез беләсез, – диде ул аларга. – 19 Яһүдиләрнең явыз ниятләре аркасында үткән сынауларыма карамастан, тыйнаклык һәм күз яшьләре белән Хакимебез Гайсәгә хезмәт иттем. 20 Сезгә файдалы булырлык һәрнәрсәне әйтмичә калдырмадым, сезне халык алдында да, өйдән-өйгә йөреп тә өйрәттем. 21 Тәүбә итеп, Аллаһыга таба борылуның һәм Хакимебез Гайсәгә инануның кирәклеге турында яһүдиләргә дә, яһүди булмаганнарга да җитди рәвештә игълан иттем.

22 Ә хәзер, Рухның ихтыярына буйсынып, Иерусалимгә барам. Анда мине нәрсә көтәсен белмим. 23 Мин фәкать шуны беләм: булачак һәр шәһәремдә мине богаулар һәм хәсрәт көтүен раслый Изге Рух. 24 Ләкин минем өчен үз тормышымның кадере юк, тик юлымны ахырга кадәр үтәргә һәм Хакимебез Гайсәдән кабул итеп алган хезмәтне – Аллаһының мәрхәмәте турындагы Яхшы хәбәрне вәгазьләү вазифасын төгәлләргә телим.

25 Хәзер беләм: Аллаһы Патшалыгын, арагызда йөреп, вәгазьләвемне ишеткәннәрегезнең берсе дә мине башка күрмәс. 26 Шуңа күрә бүген сезгә әйтәм: әгәр берәрегез һәлак булса, сезнең каныгызда гаебем юк. 27 Мин бит сезгә Аллаһының ихтыярын тулысы белән бәян иттем.

28 Үзегез һәм Изге Рух сезне көтүче итеп куйган көтү турында кайгыртыгыз. Углының каны аша Аллаһы Үзенә алган бердәмлеккә көтүчеләр булыгыз. 29 Мин киткәннән соң, сезнең яныгызга рәхимсез, көтүгә карата аяусыз бүреләрнең киләчәген беләм. 30 Гайсә шәкертләрен үзләренә иярту өчен, сезнең үзегезнең арагыздан да ялган сөйләүчеләр чыгачак. 31 Шуңа күрә сак булыгыз, өч ел буе сезнең һәрберегезгә күз яшьләре белән көне-төне нәсыйхәт бирүемне хәтерегездән чыгармагыз. 32 Хәзер сезне Аллаһы кулына һәм Аның мәрхәмәте турындагы сүзгә тапшырам. Ул сүз сезне тагын да ныгытырга һәм барлык изге ителгәннәр арасында сезгә мирас бирергә сәләтле.

33 Мин һичкемнең алтын-көмешен дә, киемен дә теләмәдем. 34 Үзегез беләсез, ихтыяҗларымны һәм минем белән булганнарның хаҗәтләрен менә шушы кулларым канәгатьләндерде. 35 Хакимебез Гайсәнең: «Алуга караганда бирүдә бәхет күбрәк» дигән сүзләрен истә тотып, тырышлык куеп, хәлсезләргә ярдәм итәргә кирәк. Шулай эшләргә кирәклекне мин һәр эштә күрсәттем.

36 Сөйләп бетергәч, Паул, тезләнеп, алар белән бергә дога кылды. 37 Һәммәсе күз яше түкте, Паулны кочаклап үптеләр. 38 Бигрәк тә «Мине бүтән күрмәячәксез инде» дигән сүзләренә кайгырдылар. Аннары аны корабка чаклы озата бардылар.

Паул Иерусалимдә

21 1 Без, алар белән саубуллашып, юлга чыктык һәм туп-туры Кос утравындагы шәһәргә килдек, икенче көнне Родоста, аннары Патара утравында булдык.

2 Анда Фойникә өлкәсенә китүче кораб табып, аңа утырдык та кузгалып киттек.
3 Кипр утравын көньягыннан урап үтеп, Сүрия өлкәсенә таба йөздек. Сурда тукталыш ясадык, чөнки анда корабтан йөк бушатылырга тиеш иде.

4 Шул шәһәрдәге шәкертләрне эзләп табып, яннарында җиде көн булдык. Алар, Рух аркылы Паулны кисәтеп, Иерусалимгә бармаска куштылар. 5 Китәр вакыт җиткәч, юлга чыктык. Барлык имандашлар хатыннары һәм балалары белән безне шәһәр читенә кадәр озата бардылар, ә яр буена килеп җиткәч, бөтенебез бергә тезләнеп дога кылдык. 6 Саубуллашканнан соң, без корабка утырдык, ә алар өйләренә кайтып киттеләр.

7 Без исә, юлыбызны дәвам итеп, Пытулемаис шәһәренә килеп төштек. Анда имандашлар янына барып, алар белән бер көн булдык. 8 Ә икенче көнне без Кайсариягә килдек һәм җиде ярдәмченең* берсе – Яхшы хәбәрне таратучы Филип өендә тукталдык. 9 Аның кияүгә чыкмаган дүрт кызы булып, аларның пәйгамбәрлек итү сәләте бар иде.

10 Без килеп, берничә көн үткәч, Яһүдиядән Һагәб атлы бер пәйгамбәр килде. 11 Яныбызга килеп, ул Паулның билбавын алды да шуның белән үзенең кулаякларын бәйләде.

– Изге Рух болай дип әйтә: Иерусалимдәге яһүдиләр бу билбауның иясен менә шулай бәйләр һәм мәҗүсиләр кулына тапшырыр, – диде Һагәб.

12 Моны ишеткәч, без һәм анда булган башка кешеләр Паулның Иерусалимгә бармавын үтендек. 13 Әмма Паул:

– Нәрсә эшлисез сез? Ник елыйсыз һәм йөрәгемне телгәлисез? Мин Хакимебез Гайсә исеме хакына Иерусалимдә тоткын булырга гына түгел, үләргә дә әзермен, – дип җавап бирде.

14 Без исә аны күндерә алмагач тынычландык та:

– Раббының ихтыяры булсын! – дидек.

15 Кайсариядә бераз вакыт булганнан соң, җыенып, Иерусалимгә киттек. 16 Безнең белән бергә Кайсариядән берничә шәкерт тә барды. Алар безне бер Мынасун атлы кипрлының йортына алып килделәр һәм без аның янында тукталдык. Мынасун исә инде күптән иманга килгән шәкерт иде.

Паул Ягъкуб янында

17 Иерусалимгә килгәч, андагы имандашлар безне шатланып кабул иттеләр. 18 Икенче көнне Паул Ягъкуб янына барды, без дә аңа иярдек. Анда барлык өлкәннәр җыелган иде. 19 Аларны сәламләгәннән соң, үз хезмәте аркылы Аллаһының башка халыклар арасында нәрсәләр эшләгәнлеген җентекләп сөйләп бирде. 20 Паулны тыңлагач, андагылар Аллаһыны данлады да Паулга болай дип әйтте:

– Беләсеңме, имандаш, яһүдиләр арасында инде иманга килгән ничә мең кеше бар. Алар барысы да – Муса канунын бик тырышып яклаучылар. 21 Ул башка халыклар арасында яшәүче барлык яһүдиләрне угылларын сөннәткә утыртмаска һәм яһүд халкының йолаларын тотмаска өндәп, Муса кануныннан баш тартырга

* 21:8 Бу турыда 6:1-6 нчы аятьләрдән укыгыз.

өйрәтә икән, дип әйткәннәр синең хакта аларга. 22 Нәрсә эшләргә инде? Әлбәттә, алар синең килүең турында ишетер. 23 Инде киңәшебез шундый: бездә нәзер кылган дүрт кеше бар, 24 аларны үзең белән ал да бергә пакъләнү йоласын үтәгез. Алар чәч алдыра алсын өчен, чыгымнарын үз өстеңә ал. Шулай барысы да синең хакта ишеткәннәренең дөрес түгеллеген һәм үзеңнең дә Канунга буйсынып яшәвеңне аңларлар.

25 Ә инде Гайсә Мәсихкә иман китергән башка халык кешеләренә килгәндә, без аларга үзебезнең карарны әйтеп хат яздык. «Потларга корбан итеп китерелгән ризыкны, канны, буып үтерелгән хайван итен ашаудан һәм җенси азгынлыктан тыелыгыз», – дидек без аларга.

26 Икенче көнне теге кешеләрне үзе белән алып, Паул алар белән бергә пакъләнү йоласын үтәде. Шуннан соң Аллаһы йортына кереп, ул пакъләнү көннәренең бетү һәм аларның һәрберсе өчен корбан китерелү вакытын игълан итте.

Паулның Аллаһы йортында кулга алынуы

27 Җиде пакъләнү көне үтте дигәндә, Асия өлкәсеннән килгән берничә яһүди, Паулны Аллаһы йортында күреп, бөтен халыкны аңа каршы котырттылар һәм аны тотып алдылар да:

28 – Исраил ирләре, ярдәм итегез! Бөтен җирдә безнең халыкка, Канунга һәм бу урынга каршы өйрәтә торган кеше шушы. Шуның өстенә, яһүди булмаганнарны Аллаһы йортына алып кереп, бу изге урынны мәсхәрә итте, – дип кычкырдылар.

29 Алар аны элегрәк шәһәрдә эфесле Трофим белән бергә күргәнгә, Трофимны Аллаһы йортына Паул алып кергән дип уйладылар.

30 Бөтен шәһәрдә ыгы-зыгы купты, төрле яктан халык җыйналды. Паулны Аллаһы йортыннан сөйрәп алып чыктылар һәм шундук капкаларны биклəп куйдылар. 31 Алар аны үтермәкче булганда, гаскәриләр башлыгы бөтен Иерусалимдә буталыш башлануы турында хәбәр алды. 32 Ул шундук гаскәриләр һәм йөзбашлары белән бергә халык җыелган урынга йөгерде. Кешеләр, башлыкны һәм гаскәриләрне күреп, Паулны кыйнаудан туктадылар. 33 Гаскәриләр башлыгы якынрак килде һәм, Паулны кулга алып, ике чылбыр белән богауларга әмер бирде.

– Бу кеше кем һәм ул нәрсә эшләде? – дип сорады ул.

34 Халык арасында берәүләр бер нәрсә, икенчеләре башка нәрсә кычкыра башлады. Гаскәриләр башлыгы, шундый шау-шу булганга, эшнең нәрсәдә икәнен белә алмады һәм шунлыктан Паулны ныгытмага алып барырга кушты. 35 Алар баскычка килеп җиткәндә, халык кысыклаганлыктан, гаскәриләргә Паулны күтәреп барырга туры килде. 36 Халык төркеме:

– Аңа үлем! – дип кычкыра-кычкыра ияреп барды.

37 Ныгытма эченә керер алдыннан Паул гаскәриләр башлыгына:

– Сиңа бер нәрсә әйтергә мөмкинме? – диде.

– Син грекча беләсеңмени? – дип гажәпләнде теге. – 38 Димәк, элегрәк фетнә күтәреп, дүрт мең юлбасарны чүлгә алып чыккан мисырлы син түгел?

39 – Мин – яһүди, Киликия өлкәсендәге шактый гына танылган Тарс шәһәреннән. Синнән үтенәм, халыкка сөйләргә рөхсәт итче, – диде аңа Паул.

40 Гаскәриләр башлыгы рөхсәт бирде. Паул, баскычта басып торган килеш, халыкка ишарә ясады. Тирән тынлык урнашты һәм Паул ᶜяһүд телендә сөйли башлады.

Паулның үзен яклавы

22 1 – Туганнар һәм аталар! Үземне яклап, берничә сүз әйтергә рөхсәт итегез, – диде Паул.

2 Аның үзләре белән яһүдчә сөйләшүен ишетеп, халык бөтенләй тынып калды.

3 – Мин – яһүди, – диде ул. – Киликиянең Тарс шәһәрендә тудым, Иерусалимдә тәрбияләндем. Гәмәлиилнең шәкерте булып, мине аталарыбыз Канунына җентекләп өйрәттеләр. Бүген сезнең һәммәгез Аллаһыга бирелгәндәй, мин дә – Аллаһыга бик нык бирелгән кеше.

4 Мин Гайсә юлыннан баручыларны үтергәнчегә тикле эзәрлекләдем, ир-атларны да, хатын-кызларны да богаулап, зинданнарга ташлаттым. 5 Моның шулай икәнен олуг рухани һәм өлкәннәр киңәшмәсе раслый ала. Мин алардан Дәмәшкътә яшәүче яһүди туганнарга тәгаенләнгән хат алдым. Әлеге юлдан баручы кешеләрне кулга алу һәм җәзага тарту өчен, Иерусалимгә алып килергә дип, Дәмәшкъкә бара идем.

Паулның Хаким Гайсәгә таба борылуы хакында сөйләве

6 Дәмәшкъкә якынлашып килгәндә, көн уртасындарак, кинәт күктән көчле яктылык төште һәм тирә-ягымны яктыртты. 7 Мин җиргә егылдым һәм: «Шаул, Шаул! Нигә син Мине эзәрлеклисең?» дигән тавыш ишеттем. 8 Мин: «Син кем, Әфәндем?» – дип сорадым. «Мин – син эзәрлекли торган насаралы Гайсә», – диде Ул. 9 Минем белән бергә булган кешеләр яктылыкны күрделәр, әмма миңа Сөйләүченең тавышын ишетмәделәр. 10 Мин Аңардан: «Әфәндем, миңа нәрсә эшләргә?» – дип сорадым. «Тор да Дәмәшкъкә бар, анда сиңа дип билгеләп куелган барлык эшләр турында әйтерләр», – диде миңа Хаким Гайсә.

11 Көчле яктылыктан сукырайганга, янымдагы кешеләр мине Дәмәшкъкә җитәкләп алып килделәр. 12 Дәмәшкътә яшәүче диндар һәм Канунга тугрылыклы, андагы барлык яһүдиләр тарафыннан хөрмәт ителгән Һанани исемле берәү 13 янына килеп: «Шаул туган, күзләрең ачылсын!» – диде. Шундук минем күзләрем ачылды һәм мин аны күрдем. 14 «Аталарыбызның Алласы Үз ихтыярын белергә, Хак Затны күреп, Аның тавышын ишетергә сине алдан билгеләде, – диде Һанани. – 15 Син барлык кешеләргә күргәннәреңне һәм ишеткәннәреңне сөйләп, Аңа шаһит булырсың. 16 Инде тагын нәрсә көтәргә? Тор һәм суга чумдыру йоласын үтә, Аның исеменә мөрәҗәгать итеп, гөнаһларыңны юып төшер», – диде ул миңа.

17 Иерусалимгә кайткач, Аллаһы йортында дога кылган вакытта, гадәти булмаган гыйбадәт кылу халәтенә килеп, 18 Хаким Гайсәне күрдем. Ул миңа: «Ашык һәм тиз арада Иерусалимнән кит, чөнки монда Минем хактагы шаһитлыгыңны кабул итмәячәкләр», – диде. 19 «Хакимем! – дидем мин. – Гыйбадәтханәдән гыйбадәтханәгә йөреп, Сиңа иман итүчеләрне тотып, зинданнарга утыртуым һәм кыйнавым хакында алар беләләр. 20 Синең хакта шаһитлык иткән Эстефәннең каны коелган вакытта мин анда идем. Мин аны үтерүне хупладым, үтерүчеләрнең киемнәрен

саклап тордым», – дип җавап бирдем. 21 Шунда Хаким миңа: «Бар, Мин сине ерак-
ка, башка халыклар янына җибәрәм», – диде.

Паул – Рим гражданы

22 Шушы сүзләрне әйткәнче, Паулны тыңладылар, ә аннары:
– Бу кешене җир йөзеннән юк итәргә! Мондый кеше яшәргә тиеш түгел, – дип кычкыра башладылар.
23 Алар, акыра-акыра, өске киемнәрен күтәреп болгадылар, югарыга тузан ыр-
гыттылар*. 24 Шунда гаскәриләр башлыгы Паулны ныгытмага алып керергә әмер бирде. Аңа каршы шул чаклы акыруларының сәбәбен белү өчен, аны камчылап сорау алырга боерды. 25 Ләкин үзен каешлар белән бәйләгән вакытта Паул янында торган йөзбашына:
– Рим гражданын камчыларга, җитмәсә, хөкем итмичә торып, рөхсәт ителәмени сезгә? – диде.
26 Йөзбашы, моны ишеткәч, гаскәриләр башлыгына барды да:
– Нәрсә эшлисең син? Бу кеше – Рим гражданы, – диде.
27 Шуннан соң гаскәриләр башлыгы, Паул янына килеп:
– Әйт әле миңа, син – Рим гражданымы? – диде.
– Әйе, – дип җавап бирде Паул.
28 – Мин үземнең гражданлыгымны күп акча түләп алдым, – дип әйтте гаскә-
риләр башлыгы.
– Ә мин Рим гражданы булып туганмын, – диде Паул.
29 Аңардан сорау алырга тиеш булганнар шундук яныннан читкәрәк киттеләр, ә гаскәриләр башлыгы, Паулның Рим гражданы икәнлеген белгәч, аны бәйләгәне өчен куркуга төште.
30 Икенче көнне, яһүдиләрнең Паулны нәрсә өчен гаепләүләрен төгәл белер-
гә теләп, гаскәриләр башлыгы аның богауларын салдырды. Ул баш руханиларга, Югары киңәшмә әгъзаларының барысына җыелырга әмер бирде һәм Паулны алар алдына алып кереп бастырды.

Паул Югары киңәшмә алдында

23 1 Югары киңәшмә әгъзаларына карап, Паул:
– Туганнар! – диде. – Бүгенге көнгә кадәр Аллаһы каршында саф вөждан белән яшәдем.
2 Шунда олуг рухани Һанани Паул янындагыларга аның авызына сугарга куш-
ты. 3 Ә Паул аңа:
– Әй, агартылган дивар, сиңа Аллаһы сугачак! Син мине Канун буенча хөкем итү өчен утырасың, ә үзең, Канунга каршы килеп, миңа сугарга әмер бирәсең, – диде.
4 – Син Аллаһының олуг руханиен мыскыл итәсеңме? – диделәр аның янында торучылар.

---

* 22:23 *Югарыга тузан ыргыттылар* – яһүдиләрдә каты ачулануны белдерү өчен кулланылган хәрәкәт.

5 – Мин, туганнар, аның олуг рухани икәнлеген белмәдем. Изге язмада: «Үз халкың белән идарә итүчене хурлама»*, – дип язылган бит, – диде Паул.

6 Андагыларның бер өлеше – саддукейлар, икенче өлеше фарисейлар икәнлеген белеп, Паул:

– Туганнар! Ата-бабаларым фарисей булганнар, мин үзем дә – фарисей. Монда мине үлеләрнең терелүенә өмет баглавым өчен хөкем итәләр, – дип кычкырды.

7 Ул шулай дию белән, фарисейлар һәм саддукейлар арасында каты бәхәс чыгып, җыелыш икегә бүленде, 8 чөнки саддукейлар үледән терелү, фәрештәләр, рухларның да юклыгын исбатлыйлар, ә фарисейлар боларның барысына да ышаналар. 9 Шунда зур гауга купты, фарисей канун белгечләре бик нык бәхәсләшеп:

– Без бу кешедә һичбер начарлык тапмыйбыз. Аңа рух яки фәрештә әйткәндер, бәлки, – диделәр.

10 Ызгыш көчәйгәнлектән, гаскәриләр башлыгы Паулны өзгәләп ташлауларыннан курка башлады, шуңа күрә ул гаскәриләргә, аска төшеп, Паулны ул кешеләр арасыннан алырга һәм ныгытмага илтергә әмер бирде.

11 Икенче төнне Паул янына Хаким Гайсә килде.

– Нык бул! Иерусалимдә Минем турыда ничек шаһитлык биргән булсаң, Римда да шулай шаһитлык бирергә тиешсең, – диде Ул.

Яһүдиләрнең Паулны үтерергә сүз куешуы

12 Көн тугач, кайбер яһүдиләр бергә җыелып сүз куештылар һәм Паулны үтергәнчегә тикле ашамаска, эчмәскә ант иттеләр. 13 Ант итүчеләрнең саны кырыктан артык иде. 14 Алар, баш руханилар һәм өлкәннәр янына килеп:

– Без, Паулны үтермичә торып, һичнәрсә ашамаска җитди рәвештә ант иттек. 15 Ә сез хәзер Югары киңәшмә белән берлектә аның хакындагы эшне төгәлрәк тикшерергә телибез, дигән булып, гаскәриләр башлыгыннан аны яныгызга чыгаруын сорагыз. Без әзер торырбыз һәм ул юлда чагында, аны үтерербез, – диделәр.

16 Паулның сеңлесенең углы, алар корган явыз ният турында ишетеп, ныгытмага килде һәм бу турыда Паулга әйтеп бирде. 17 Паул исә, йөзбашларының берсен чакырып:

– Бу егетне гаскәриләр башлыгы янына алып бар, чөнки аның аңа әйтәсе сүзе бар, – диде.

18 Йөзбашы егетне гаскәриләр башлыгы янына алып килде.

– Тоткын Паул, мине үз янына чакырып, бу егетне яныңа алып килүемне сорады. Ул сиңа нәрсәдер әйтергә тели.

19 Гаскәриләр башлыгы, егетнең кулыннан тотып, читкәрәк алып китте.

– Син миңа нәрсә әйтергә телисең? – дип сорады ул аннан.

20 – Яһүдиләр, Паул хакындагы эшне төгәлрәк тикшерү өчен дигән булып, иртәгә синнән Паулны Югары киңәшмә алдына китерүеңне сорарга сүз куешканнар, – дип җавап бирде егет. – 21 Ләкин син аларны тыңлама, чөнки Паулны үтергәнчегә тикле

* 23:5 Карагыз: «Чыгыш», 22:28.

ашамаска һәм эчмәскә дип ант иткән кырыктан артык кеше аны сагалап торалар. Алар инде Паулны үтерергә әзер, синең сүзеңне генә көтәләр.

22 Гаскәриләр башлыгы егеткә:

– Моны миңа сөйләвең турында беркемгә дә әйтмә, – дип кайтарып җибәрде.

Паулның идарәче Филикескә җибәрелүе

23 Шуннан соң гаскәриләр башлыгы ике йөзбашын чакырып алды.

– Ике йөз җәяүле, җитмеш атлы һәм ике йөз укчы гаскәр әзерләгез. Алар кичке сәгать тугызда Кайсариягә китсеннәр. 24 Паулны утыртып алып барырга да атлар әзер булсын. Аны идарәче Филикес янына хәвеф-хәтәрсез алып барып җиткерегез, – диде ул аларга.

25 Һәм шундый эчтәлекле хат язды:

26 «Кләүди Лусидән мөхтәрәм идарәче Филикескә сәлам!

27 Яһүдиләр бу кешене тотып алганнар һәм үтерергә җыеналар иде. Мин, аның Рим гражданы икәнен белгәч, гаскәриләр белән барып, аны коткарып калдым.

28 Аннары, ни өчен гаепләүләрен белергә теләп, бу кешене яһүдиләрнең Югары киңәшмәсенә алып килдем 29 һәм гаепләүләрнең яһүдиләр Канунына кагылышлы икәнлеген белдем, ләкин аны үлемгә яки богаулауга дучар итәрлек гаепләүләр булмады.

30 Бу кешегә каршы сүз куешуны ишеткәч, аны тиз арада яныңа җибәрдем, гаепләүчеләргә аңа каршы син барында сөйләргә әмер бирдем».

31 Шулай итеп, үзләренә бирелгән әмерне үтәп, гаскәриләр төнлә белән Паулны Антипатырга алып киттеләр. 32 Ә икенче көнне, Паулны атлы гаскәриләргә тапшырып, җәяүле гаскәриләр кире ныгытмага кайттылар. 33 Кайсариягә килеп җиткәч, гаскәриләр, идарәчегә хатны биреп, Паулны аның карамагына тапшырдылар. 34 Идарәче хатны укып чыкты һәм Паулның кайсы өлкәдән булуын сорады. Киликиядән икәнен белгәч: 35 «Гаепләүчеләрең монда килгәч, тыңлармын сине», – диде. Ә Паулны Һируд сараенда сак астында тотарга әмер бирде.

Паулның Филикес каршында гаепләнүе

24 1 Биш көннән олуг рухани Һанани өлкәннәр һәм канун белгече Тертул атлы бер кеше белән Кайсариягә килде. Алар Паулга каршы гаепләүләрен идарәчегә белдерделәр. 2 Паулны чакыртып китергәч, Тертул гаепләү сүзләрен башлады:

– Мөхтәрәм Филикес! Син җитәкчелек иткәндә, без озак вакыт тынычлыкта яшибез һәм кайгыртуларың аркасында бу халыкның хәле яхшы якка үзгәрә. 3 Без моны һәрвакыт һәм һәр җирдә күп рәхмәтләр белән таныйбыз, – диде ул. – 4 Сине озак мәшәкатьләмәс өчен, әйтергә теләгән берничә сүзебезне ачык күңел белән тыңлавыңны үтенәм.

5 Бөтен дөньяда яшәүче яһүдиләр арасына фетнә салучы һәм Насара мәзһәбенең* башлыгы булган бу кешене чумадай куркыныч дип таптык. 6 Ул хәтта Аллаһы

---

* 24:5 *Мәзһәб* – дини төркем.

йортын нәҗесләргә тырышты. Ә без аны кулга алдык [һәм үз Кануныбыз буенча хөкем итәргә теләдек. 7 Әмма гаскәриләр башлыгы Луси аны безнең кулдан көч белән тартып алды. 8 Аны гаепләүчеләргә яныңа килергә куштыҗ.]* Аны нәрсәдә гаепләвебезне син үзең аннан сорау алып белерсең, – диде Тертул.

9 Яһүдиләр, әйтелгәннәрне дөрес дип раслап, бу гаепләүләргә кушылдылар.

Паулның Филикес каршында үзен яклавы

10 Идарәче, сөйләргә мөмкин дип, Паулга ишарә ясады.

– Синең күп еллар буе бу халыкның хөкемчесе булуыңны белгәнгә, мин үземне ышанып яклаячакмын, – дип сүзен башлады Паул. – 11 Аллаһыга табыну өчен, Иерусалимгә килгәнемә унике көннән дә артып китмәде. Моны үзең тикшерә аласың. 12 Аллаһы йортында да, гыйбадәтханәләрдә дә, шәһәрдә дә кем белән булса да бәхәсләшүемне яки халык арасына фетнә салуымны күрмәделәр алар. 13 Миңа хәзер гаеп ташлауларын да үзләре исбат итә алмыйлар. 14 Әмма алдыгызда шуны таныйм: алар мәзһәб дип атаган юлдан барып, аталарым Алласына хезмәт итәм, Муса канунына һәм пәйгамбәрләр тарафыннан язылганнарның барысына ышанам. 15 Тәкъва кешеләр дә, тәкъва булмаганнар да үледән тереләчәк дип, мин дә алар кебек үк Аллаһыга өмет баглыйм. 16 Шуңа күрә мин һәрвакыт Аллаһы алдында һәм кешеләр каршында саф вөҗдан белән яшәргә тырышам.

17 Берничә ел булмыйча торганнан соң, үз халкыма хәер-сәдака бирү өчен һәм корбан китерергә дип, Иерусалимгә кайттым. 18 Аллаһы йортында пакьләнү йоласын үтәп, шушы эшләрне башкарган вакытымда миңа тап булдылар. Яныма халык та җыелмаган иде, беркемне дә борчымадым да. 19 Анда Асия өлкәсеннән берничә яһүди бар иде. Гаепләрлек берәр нәрсәләре булса, алар каршыңа килеп басарга һәм мине гаепләргә тиешләр иде. 20 Мондагы ул кешеләр югары киңәшмә алдында торган вакытымда миндә нинди явызлык тапканнарын әйтсеннәр. 21 Анда булганда: «Мине хәзер үлеләрнең тереләчәгенә ышануым өчен хөкем итәләр», – дип кычкырып әйттем, башка һичнәрсә эшләмәдем, – диде Паул.

22 Хаким Гайсә юлы хакында яхшы белгән Филикес:

– Гаскәриләр башлыгы Луси килгәч, сезнең эш турында карар кылырмын, – дип, тикшерү эшен кичектерде.

23 Ә йөзбашына, Паулны сак астында тотарга, ләкин дусларына аңа хезмәт күрсәтүдә комачауламаска, дигән әмер бирде.

Паул сак астында

24 Берничә көннән соң Филикес үзенең яһүди хатыны Друсилла белән Паул булган урынга килде дә, Паулны чакыртып алып, аның Гайсә Мәсихкә иман итү турында сөйләгәнен тыңлады.

25 Әмма Паул тәкъвалык, нәфесне тыю һәм булачак хөкем хакында сөйләгәндә, Филикес куркуга төште.

– Хәзергә җитеп торыр, вакыт тапкач чакыртырмын, – диде ул.

---

* **24:6-8** Кайбер кулъязмаларда җәяләр эчендәге өлеш тә бар.

26 Шул ук вакытта ул Паул аңа акча бирер дип өметләнде. Шуңа күрә еш кына
Паулны чакыртып, әңгәмә корып утырды. 27 Әмма ике елдан Филикес урынына
Порки Фисте килде. Филикес исә, яһүдиләргә ярарга теләп, Паулны тоткынлыкта
калдырды.

Паулның кайсар хөкемен таләп итүе

25 1 Өлкәгә килеп өч көн торганнан соң, Фисте Кайсариядән Иерусалимгә
китте. 2 Баш руханилар һәм яһүдиләрнең башлыклары, аның янына килеп,
Паулны гаепләделәр. 3 Үзләренә яхшылык күрсәтүне сорап, Паулны Иерусалимгә
чакыртуын үтенделәр. Ә үзләре аны юлда үтерергә сүз куештылар. 4 Әмма Фисте
Паулның Кайсариядә сак астында калачагын һәм тиздән үзенең шул шәһәргә ба-
рачагын әйтте.

5 – Шулай итеп, – диде ул, – җитәкчеләрегез минем белән барсын һәм, ул ке-
шенең гаебе булса, әйтсен.

6 Иерусалимдә атна-ун көн булганнан соң, Фисте Кайсариягә кайтты. Икенче
көнне ул хөкем итү урынына утырды да Паулны алып керергә әмер бирде. 7 Паул
кергәч, Иерусалимнән килгән яһүдиләр аны урап алдылар һәм аңа каршы күп санлы
авыр гаепләүләр белән ябырылдылар, ләкин ул гаепләүләрне исбат итә алмадылар.

8 – Мин яһүдиләр канунына да, Аллаһы йортына да, кайсарга каршы да һич-
нинди начарлык кылмадым, – диде Паул үзен яклап.

9 Ә Фисте, яһүдиләргә ярарга теләп, Паулдан:

– Иерусалимгә барырга һәм анда, бу гаепләүләрне тикшерү өчен, хөкемем алдына
басарга син ризамы? – дип сорады.

10 – Мин хәзер кайсар мәхкәмәсендә торам һәм шунда хөкем ителергә тиешмен.
Син үзең дә яхшы беләсең, мин яһүдиләрне үпкәләтерлек бернәрсә дә эшләмәдем.
11 Әгәр дә мин, дөрес эшләмичә, үлемгә хөкем ителерлек ниндидер эш кылганмын
икән, үлем җәзасыннан баш тартырга тырышмыйм. Ә инде аларның мине гаеп-
ләүләре дөрес булмаса, мине беркем дә алар кулына тотып бирә алмый. Кайсарга
мөрәҗәгать итәргә* телим, – диде Паул.

12 Фисте киңәшчеләре белән фикерләшкәннән соң:

– Син кайсарга мөрәҗәгать итәргә теләдең һәм шуңа күрә кайсар янына китә-
чәксең, – диде.

Паулның Әгрип патша алдына китерелүе

13 Берничә көннән [c]Әгрип патша белән Берники, Фистенең хәлен белү өчен,
Кайсариягә килделәр. 14 Алар анда байтак көннәр булганлыктан, Фисте Паулның
эшен патшага тәкъдим итте:

– Монда Филикес тоткынлыкта калдырган бер кеше бар. 15 Мин Иерусалимдә
булганда, яһүдиләрнең баш руханилары һәм өлкәннәре, аны хөкем итүне таләп
итеп, шикаять белән килделәр. 16 Римлыларда, гаепләнүченең йөзенә карап гаеп-

---

* **25:11** *Кайсарга мөрәҗәгать итәргә...* – Хөкемгә тартылган Рим гражданы куллана алган иң
югары мөмкинлек кайсарга мөрәҗәгать итү булган.

ләүчеләре һәм гаепләүгә каршы үзен яклау мөмкинлеге булмыйча торып, кешене җәзага тарту гадәте юклыгын әйтеп җавап бирдем мин аларга. 17 Алар монда килгәч, һич кичектермичә, икенче көнне үк хөкем итү урынына утырдым да ул кешене алып килергә әмер бирдем. 18 Гаепләүчеләр аны гаепләргә дип сүз алдылар, ләкин мин көткән гаепләүләрнең берсен дә китермәделәр. 19 Аның урынына алар үз диннәренә кагылышлы мәсьәләләр, Паул тере дип раслаган ниндидер үлгән Гайсә хакында бәхәсләштеләр. 20 Мондый мәсьәләләрне тикшерергә кыенсынып, мин аңа Иерусалимгә барырга һәм бу эш буенча шунда хөкем ителергә тәкъдим иттем. 21 Әмма ул галиҗәнаб кайсар карарын сорады һәм сак астында калырга теләде. Шуңа күрә мин, кайсар янына җибәрелгәнче, аны сак астында тотарга куштым, – диде Фисте.

22 Әгрип Фистегә:

– Ул кешене мин дә тыңларга теләр идем, – диде.

– Иртәгә син аны тыңларсың, – дип җавап бирде Фисте.

23 Икенче көнне Әгрип һәм Берники хәрби җитәкчеләр һәм иң күренекле гражданнар белән бергә бик тантаналы рәвештә кабул итү бүлмәсенә кергәч, Фисте әмере буенча Паулны алып килделәр.

24 – Әгрип патша һәм биредә утыручылар! – диде Фисте. – Иерусалимдә дә, монда да күп яһүдиләр менә шушы кешедән зарландылар. Алар ул башка яшәргә тиеш түгел, дип кычкырдылар. 25 Әмма мин, ул үлемгә хөкем ителерлек бернинди эш эшләмәгән, дип таптым һәм, ул үзе галиҗәнаб кайсарга мөрәҗәгать итәргә теләгәнлектән, аны кайсар янына җибәрергә булдым. 26 Ләкин аның хакында кайсарга нәрсә язарга да белмим. Шуңа күрә, бу тикшерүдән соң язарлык берәр нәрсә булсын иде дип, мин аны алдыгызга, бигрәк тә, Әгрип патша, синең каршыңа китердем. 27 Тоткынның нинди эштә гаепләнүен күрсәтмичә, аны кайсар янына җибәрү, минемчә, уйламыйча эшләнгән эш булачак бит.

Паул Әгрип патша каршында

26 1 Әгрип Паулга:

– Синә үзеңне яклап сөйләргә рөхсәт ителә, – диде.

Шунда Паул кулын күтәрде һәм үзен яклап сөйли башлады:

2 – Әгрип патша! Бүген алдыңда яһүдиләрнең барлык гаепләүләреннән үземне яклый алуыма бәхетлемен. 3 Син яһүдиләрнең барлык йолаларын һәм бәхәсле фикерләрен бик яхшы белгәнгә күрә мине түземлелек белән тыңлавыңны үтенәм.

4 Яшьтән үк ничек гомер иткәнлегемне, баштан ук үз халкым арасында Иерусалимдә яшәгәнлегемне барлык яһүдиләр белә. 5 Алар мине күптәннән белә һәм, теләсәләр, фарисейлар төркемендә булганлыгым – динебезнең иң таләпчән тәгълиматын тотканлыгым хакында шаһитлык бирә алалар. 6 Ә хәзер мин Аллаһы тарафыннан аталарыбызга бирелгән вәгъдәнең үтәлүен өмет итүем өчен хөкем алдында торам. 7 Безнең унике ыруг, ул вәгъдәнең тормышка ашуына өмет баглап, көне-төне тырышып Аллаһыга хезмәт итә. Әгрип патша, яһүдиләр мине шушы өмет өчен гаеплиләр.

8 Кешеләр, ни өчен сез Аллаһының үлеләрне терелтүен ышанмаслык эш дип саныйсыз?

9 Дөрес, кайчандыр мин дә, Насаралы Гайсә исеменә каршы мөмкин булган бөтен нәрсәләрне эшләргә кирәк, дип уйладым. 10 Һәм Иерусалимдә шулай эшләдем дә: баш руханилардан вәкаләт алып, Аллаһының күп изгеләрен зинданнарга ташлаттым, башкалар аларны үтергәндә, мин ризалыгымны белдерә идем. 11 Гыйбадәтханәдән гыйбадәтханәгә йөреп, күп тапкырлар аларны җәзаладым һәм Гайсәгә булган иманнарын инкяр иттерергә тырыштым. Аларга карата ачуым бик көчле булганлыктан, андыйларны хәтта чит шәһәрләрдә дә эзәрлекләп йөрдем.

Паулның Хаким Гайсәгә таба борылуы хакында сөйләве

12 Тагын шундый максат куеп, баш руханилар тапшырган эш буенча һәм аларның вәкаләте белән Дәмәшкъкә барганда, 13 көн уртасындарак, әй патша, күктән төшкән бик көчле яктылык күрдем. Кояштан да яктырак ул ут минем һәм юлдашларымның тирә-ягын яктыртты. 14 Без барыбыз да җиргә егылдык, һәм мин тавыш ишеттем. Ул тавыш миңа яһүд телендә: «Шаул, Шаул! Нигә син Мине эзәрлекли сең? Үгез үз хуҗасының таягына тибенгән кебек, үзеңә зыян китерәсең», – диде. 15 «Син кем, Әфәндем?» – дип сорадым мин. Ул миңа әйтте: «Мин – син эзәрлекли торган Гайсә. 16 Тор, аякларыңа бас! Сине хезмәтче итеп күяр өчен, хәзер күргәннәреңә һәм Минем тарафтан сиңа киләчәктә күрсәтеләчәк нәрсәләргә шаһит итәргә дип, күрендем Мин сиңа. 17 Мин сине үз халкың кулыннан коткарырмын һәм башка халыклардан да саклармын: башка халыклар арасына мин җибәрәм бит сине. 18 Син аларның күзләрен ачарга, аларны караңгылыктан яктылыкка, шайтан хакимиятеннән Аллаһыга таба борырга тиешсең. Шунда аларның гөнаһлары кичерелер, Миңа булган иман аша изге ителгәннәр арасында урын алырлар алар», – диде миңа Хаким Гайсә.

19 Шуңа күрә, Әгрип патша, мин, күктән иңгән күренешкә буйсынып, 20 башта Дәмәшкъ һәм Иерусалим кешеләренә, аннары бөтен Яһүдия җирендә яшәүчеләргә, яһүди булмаган башка халыкларга вәгазь сөйләдем. Аларны тәүбә итеп Аллаһыга таба борылырга, тәүбә итүләрен күрсәтә торган эшләр кылырга чакырдым. 21 Менә шуның өчен яһүдиләр мине Аллаһы йортында тотып алдылар һәм үтерергә тырыштылар. 22 Ләкин Аллаһы бүгенге көнгә кадәр миңа ярдәм итә, һәм менә монда торган көе олысына да, кечесенә дә шаһитлык бирәм. Мин бары тик пәйгамбәрләр һәм Муса, киләчәктә булачак, дип, алдан әйткән хәлләр турында гына сөйлим. 23 Алар Мәсихнең газап чигәргә тиешлеген һәм беренче булып үледән тереләчәген, яһүд халкына һәм башка халыкларга яктылык турындагы хәбәрне игълан итәчәген әйткәннәр иде, – диде Паул.

24 Ул үзен шулай дип яклаганда, Фисте аңа кычкырып:

– Паул, син акылыңнан шашкансың! Зур гыйлемлек сине акылдан яздыра, – диде.

25 – Мин акылдан шашмадым, мөхтәрәм Фисте, – диде Паул. – Мин аек акыл белән хакыйкать сүзләре сөйлим. 26 Патша болар турында белә, һәм мин аның алдында кыюлык белән сөйли алам. Бу эшләр патшаның игътибарыннан читтә калмаганлыгына шигем юк, чөнки аларның берсе дә яшерен эшләнмәде.

27 Әгрип патша, пәйгамбәрләргә ышанасыңмы? Беләм, ышанасың, – диде Паул.

28 Әгрип Паулга:

– Син мине шулай тиз генә мәсихче итәргә мөмкин дип уйлыйсыңмы? – диде.
29 – Тиз генәме, юкмы, – диде Паул, – синең генә түгел, ә бүген мине тыңлаучыларның барысының да минем кебек булуларын Аллаһыдан үтенеп сорыйм. Әлбәттә, бу богаулардан тыш.
30 Шуннан соң патша һәм идарәче, Берники һәм алар белән утыручылар урыннарыннан тордылар 31 һәм, читкәрәк китеп:
– Бу кеше үлемгә яки тоткынлыкка хөкем ителерлек һичнәрсә эшләмәгән, – дип сөйләштеләр.
32 Әгрип Фистегә:
– Кайсарга мөрәҗәгать итәргә теләмәгән булса, бу кешене азат итәргә мөмкин булган булыр иде, – диде.

Паулның Римга җибәрелүе

27 1 Безнең Италиягә су юлы белән баруыбыз турында карар кылынгач, Паулны һәм тагын берничә тоткынны кайсар полкының Юли атлы йөзбашына тапшырдылар. 2 Без Асия өлкәсенә бара торган Адрамут шәһәреннән булган корабка утырдык һәм йөзеп киттек. Безнең белән Тессалуникә шәһәрендә яшәүче македунияле Аристарх барды. 3 Икенче көнне Сидун шәһәренә килеп җиттек. Юли, кешелеклелек күрсәтеп, Паулга дуслары янына барырга һәм аларның кайгыртуларыннан файдаланырга рөхсәт итте. 4 Сидуннан без тагын диңгезгә чыктык һәм, җил каршы булганлыктан, Кипрның җилдән ышык ягына таба йөзеп киттек. 5 Киликия һәм Памфулия ярлары буйлап диңгезне кичтек тә Лукия өлкәсендәге Мура шәһәренә килеп җиттек. 6 Мурада йөзбашы, Искәндәрия шәһәреннән килгән Италиягә китәчәк корабны табып, безне шул корабка утыртты. 7 Без байтак көннәр акрын йөздек һәм бик авырлык белән Книд шәһәре турысына килеп җиттек. Көчле җил аркасында бу юнәлештә бару мөмкин булмаганга күрә, Салмуни борынын узып, Критның җилдән ышык ягына юнәлдек. 8 Авырлык белән яр буйлап йөзеп, Яхшы гаваньнар дигән урынга килдек. Ул урыннан ерак түгел Ласея шәһәре урнашкан иде.
9 Шактый күп вакыт узганга, ураза көне дә үтеп китте һәм, диңгез буенча юлны дәвам итү куркыныч булганлыктан, Паул болай дип киңәш бирде:
10 – Әфәнделәр! Хәзер диңгездә булу йөк һәм кораб өчен генә түгел, ә үзебез өчен дә куркыныч булачагын һәм күп зыян китерәчәген күрәм.
11 Ләкин йөзбашы, Паулның сүзләреннән бигрәк, койрык тотучының һәм кораб хуҗасының сүзләренә күбрәк колак салды. 12 Гавань кыш үткәрергә яраклы булмаганлыктан, диңгезчеләрнең күбесе аннан китәргә һәм, мөмкин булса, Критның көньяк-көнбатыш һәм төньяк-көнбатышка караган ягында урнашкан Фойникес гаванена барырга һәм шунда кышларга хәл иттеләр.

Корабның давылга эләгүе

13 Көньяк җиле исә башлагач, алар, инде теләгебезгә иреште к, дип уйлап, якорь күтәрделәр, һәм без Крит яры буйлап йөзеп киттек. 14 Әмма, күп тә үтмәде, төньяк-көнбатыш җиле дип аталган бик көчле җил купты. 15 Җил безнең корабны эләктереп алды да агызып алып китте, чөнки кораб җилгә каршы йөзә алмады.

16 Кәүдә дип аталган кечкенә генә утрауның җилдән ышык ягына килеп чыгып,
авырлык белән генә коткару көймәсен урнаштырып куя алдык. 17 Аны палубага
күтәргәннән соң, арканнарны кораб астыннан үткәреп, корабны бәйләп куйдылар.
Суртис дип аталган сай җиргә утырудан куркып, җилкәнне төшерделәр һәм шул
хәлдә кораб йөзеп йөрүен дәвам итте. 18 Көчле давыл дәвам иткәнлектән, икенче
көнне йөкләрне диңгезгә ташлый башладылар. 19 Ә өченче көнне үз куллары белән
диңгезгә кораб җиһазларын ыргыттылар. 20 Берничә көн дәвамында кояш та, йол-
дызлар да күренмәгәч һәм көчле давыл тынычланмаганлыктан, котылуга булган
барлык өметебез югалды.

Сезнең берегез дә һәлак булмаячак

21 Корабтагы кешеләр күп көннәр буе бернәрсә ашый алмагач, Паул алар ара-
сына чыгып басты да:

— Әфәнделәр! Сүземне тыңларга һәм Криттан кузгалмаска кирәк иде. Шулай
иткән булсак, бу кыенлыклар да, югалтулар да булмаган булыр иде. 22 Ә хәзер сезгә
киңәшем шундый: күңелегезне төшермәгез, чөнки сезнең берегез дә һәлак булма-
ячак, корабны гына югалтачаксыз, — диде. — 23 Мин — Аллаһы кешесе һәм Аңа
хезмәт итәм. Үткән төнне Аллаһының бер фәрештәсе миңа күренеп, 24 болай диде:
«Курыкма, Паул! Син кайсар алдында булырга тиешсең һәм Аллаһы синең белән
булган кешеләрнең барысына да тормыш бүләк итә». 25 Менә шуңа күрә, әфәнде-
ләр, күңелегезне төшермәгез, мин Аллаһыга инанам, бөтенесе Ул миңа әйткәнчә
булыр. 26 Без кайсы да булса бер утрауга килеп чыгарбыз, — диде Паул.

27 Әдрән диңгезендә йөзеп йөргәндә, ундүртенче төн уртасы җиткәч, диңгезчеләр
коры җиргә якынлашуыбызны сизә башладылар. 28 Алар тирәнлекне үлчәделәр —
егерме сажин чамасы* булды. Күпмедер вакыт үткәч, тагын үлчәделәр — унбиш
сажин чамасы иде. 29 Ташлы урынга барып эләгүдән куркып, корабның койрык
ягыннан дүрт якорь төшерделәр һәм көн тууын теләп дога кылдылар.

30 Ә корабтан качарга теләп, борын яктан якорьлар төшерергә телибез, дигән сыл-
тау белән диңгезчеләр суга көймә төшергәч, 31 Паул йөзбашына һәм гаскәриләргә:

— Алар коробта калмасалар, сез котыла алмассыз, — диде.

32 Шуннан соң гаскәриләр көймә бауларын чабып өзделәр, һәм көймә суга төш-
еп китте.

33 Көн туар алдыннан, Паул һәммәсен ризык ашарга кыстады.

— Сез инде ундүртенче көн киеренке хәлдә булып, һичнәрсә ашамыйсыз. 34 Шу-
ңа күрә ашавыгызны үтенәм: бу гомерегезне саклап калу өчен зарур. Берегезнең дә
башыннан бер генә бөртек чәче дә төшмәс, — диде ул.

35 Шулай дигәч, Паул, икмәкне кулларына алып, Аллаһыга шөкрана кылды һәм
сындырып ашый башлады. 36 Шунда барысының да күңелләре күтәрелеп ашарга
утырдылар. 37 Без коробта бөтенесе ике йөз җитмеш алты җан идек. 38 Ашап туй-
гач, корабны җиңеләйтү өчен, диңгезчеләр булган бодайны диңгезгә ташладылар.

---

* **27:28** *...егерме сажин чамасы...* — Грек телендәге төп нөсхәдә сүзгә-сүз: егерме оргуя; оргуя —
озынлык үлчәү берәмлеге, 1,8 м чамасы.

Көймәнең җимерелүе, кешеләрнең исән калуы

39 Көн тугач, диңгезчеләр алларындагы җирне танымадылар, ләкин анда сөзәк ярлы ниндидер култык күрделәр һәм, булдырып булса, кораб белән шул яр буена килеп туктарга теләделәр. 40 Якорьларны чабып өзгәч, корабның койрыгында урнашкан бору ишкәкләрен ычкындырдылар һәм алгы җилкәнне җил уңаена көйләделәр. Кораб ярга таба юл алды, 41 ләкин комга килеп утырды. Корабның борыны кузгатмаслык булып эләгеп калды, ә койрык өлеше дулкын көче белән җимерелә башлады.

42 Гаскәриләр, тоткыннарның берәрсе йөзеп китеп качмасын дип, аларны үтерергә ниятләделәр. 43 Әмма йөзбашы, Паулны коткарып калу теләге белән, аларны туктатты һәм башта йөзә белүчеләргә суга сикереп ярга чыгарга кушты.

44 – Калганнарыгыз йә такталарга, йә корабтагы берәр нәрсәгә тотынып йөзегез, – диде ул.

Шулай итеп барысы да котылып җиргә чыкты.

Паул Мальта утравында

28 1 Исән-имин ярга чыгып җиткәч, утрауның Мальта дип аталуын белдек. 2 Утрау кешеләре безгә гадәттән тыш кунакчыл булдылар. Яңгыр ява башлаганга һәм салкын булганга күрә, учак яктылар һәм безнең барыбызны да учак янына чакырдылар. 3 Паул үзе җыеп алып килгән бер кочак чыбык-чабыкны учакка салгач, шунда эсседән бер зәһәр елан атылып чыгып, аның кулына ябышып калды. 4 Утрау кешеләре, аның кулында асылынып торган еланны күреп, бер-берсенә:

– Бу адәм кеше үтерүче булса кирәк. Диңгездән котылса да, гаделлек алиһәсе аны исән калдырмады, – диештеләр.

5 Әмма Паул еланны утка селкеп төшерде һәм аз гына да җәрәхәтләнмәде. 6 Кешеләр, ул шешенер яки кинәт егылып үләр, дип көттеләр. Әмма озак көткәннән соң, аңа һичнинди зарар булмаганлыгын күреп, фикерләрен үзгәрттеләр:

– Ул – кайсыдыр бер илаһ, – диделәр алар.

7 Шул урыннан ерак түгел утрау башлыгы Поплиның хуҗалыгы урнашкан иде. Ул безне үз йортына чакырды һәм өч көн буе дусларча кунак итте. 8 Поплиның атасы бизгәк һәм корсак авыруы белән җәфаланып ята иде. Паул аның янына кереп дога кылды һәм, өстенә кулларын куеп, аны савыктырды. 9 Бу вакыйгадан соң утраудагы башка авырулар да Паул янына килделәр һәм савыктырылдылар. 10 Утрауда яшәүче кешеләр безгә күп хөрмәт күрсәттеләр, ә китәргә җыенгач, кирәкле әйберләр белән тәэмин иттеләр.

Паулның Римга килүе

11 Мальта утравында өч ай торганнан соң, анда кышлаган бер корабка утырып юлга чыктык. Кораб Искәндәрия шәһәренеке булып, аның борынына күк игезәкләре* сурәте төшерелгән иде. 12 Суракүсәй шәһәренә килеп җиткәч, анда өч

---

* **28:11** *Күк игезәкләре* – греклар мифологиясендә диңгезчеләрне саклый торган ике илаһ.

көн булдык. 13 Аннан Ригиун шәһәренә килдек. Икенче көнне, көньяк җиле исә башлагач, Ригиуннан киттек һәм ике көндә Потиулуй шәһәренә килеп җиттек. 14 Ул шәһәрдә имандашларыбызны очраттык, һәм алар бер атнага үзләре янында калуыбызны үтенделәр.

Шулай без Римга килеп җиттек. 15 Андагы имандашлар, безнең хакта ишеткәч, Аппи мәйданы һәм Өч кунакханә шәһәрләре янына тикле җитеп, безне каршы алырга килгәннәр. Аларны күргәч, Паул Аллаһыга шөкрана кылды, аның күңеле күтәрелде. 16 Рим шәһәрендә Паулга сак астында ялгыз яшәргә рөхсәт ителде.

Күренекле яһүдиләр белән очрашу

17 Римга килеп, өч көн торганнан соң, Паул яһүдиләрнең башлыкларын бергә җыелырга чакырды. Җыелгач, Паул аларга:

– Туганнар! Үз халкыбызга яки аталарыбызның йолаларына каршы һичбер нәрсә эшләмәсәм дә, мин Иерусалимдә тоткын булдым һәм римлылар кулына тапшырылдым, – диде. – 18 Алар миннән сорау алганнан соң, үлемгә хөкем итәрлек һичнинди гаебем булмаганга күрә азат итәргә теләгәннәр иде. 19 Әмма, яһүдиләр моңа каршы килгәнлектән, мин кайсарга мөрәҗәгать итәргә мәҗбүр булдым, ләкин үз халкымны нәрсәдә дә булса гаепләү максаты белән түгел. 20 Шуңа күрә мин сезне очрашып сөйләшергә чакырдым. Шушы богауларым Исраил баглаган өмет өчен бит.

21 Ә яһүдиләр аңа:

– Без Яһүдиядән синең хакта хатлар да алмадык, Яһүдиядән килгән туганнарның берсе дә синең хакта һичнинди хәбәр җиткермәде һәм начар сүзләр сөйләмәде. 22 Хәер, без фикерләреңне үзеңнән ишетергә теләр идек, чөнки безгә билгеле булганча, һәркайда бу мәзһәбкә каршы сөйлиләр, – диделәр.

23 Алар Паул белән башка бер көнне очрашырга килештеләр. Билгеләнгән көнне Паул яшәгән йортка элек килгәннән дә күбрәк кешеләр килде. Ул иртәдән кичкә тикле Аллаһы Патшалыгы хакында аңлатты, Гайсә турында Муса кануныннан һәм пәйгамбәрләр язмаларыннан дәлилләр китереп, аларны инандырырга тырышты. 24 Кайберләре аның сүзләренә инандылар, кайберләре исә ышанмадылар 25 һәм бер-берсе белән килешә алмыйча таралыштылар. Алар китәргә җыенганда, Паул болай диде:

– Изге Рух сезнең аталарыгызга Ишагыйя пәйгамбәр аркылы дөрес әйткән:

26 «Бу халык янына бар да әйт:
Ничек кенә тыңласагыз да – аңламассыз,
ничек кенә карасагыз да – күрмәссез.
27 Чөнки бу халыкның йөрәген май баскан.
Көчкә генә ишетә колаклары,
күзләрен дә алар йомганнар.
Әгәр шулай булмаса,
күзләре белән күрерләр,
колаклары белән ишетерләр иде.
Йөрәкләре белән аңларлар,

Миңа таба борылырлар,
һәм Мин аларны савыктырыр идем»*.
28 Шуңа күрә сезгә мәгълүм булсын: Аллаһының коткаруы турындагы хәбәр яһүди булмаган халыкларга җибәрелгән һәм аны алар тыңларлар, – диде Паул.
[29 Ул шулай дигәннән соң, яһүдиләр бик нык бәхәсләшә-бәхәсләшә таралыштылар.]*
30 Ә Паул үзе түләп торган йортта ике ел буе яшәде һәм янына килүчеләрнең барысын да кабул итте. 31 Ул, кыюлык белән һәм каршылыкларга очрамыйча, Аллаһы Патшалыгы турында сөйләде һәм Хаким Гайсә Мәсих хакында өйрәтте.

* 28:26-27 Карагыз: «Ишагыйя», 6:9-10.
* 28:29 Бу аять иң борынгы кулъязмаларда юк.

Ягъкубтан хат

1 [1] Дөнья буйлап таралган унике ыругка* [c]Аллаһы һәм [c]Хакимебез Гайсә [c]Мәсих колы Ягъкубтан сәлам!

Сынаулар һәм иман

[2] Имандашларым, төрле сынауларга эләгүне үзегезгә зур шатлык дип кабул итегез. [3] Иманыгыз сыналу түземлек тудыруын сез беләсез бит. [4] Сезнең һичнинди кимчелекләрсез камил һәм бер бөтен булуыгыз өчен, түземлек үз эшен башкарып чыксын.

[5] Әгәр кайсыгызның да булса зирәклеге булмаса, ул вакытта аны Аллаһыдан сорасын, һәм ул аңа биреләчәк, чөнки Аллаһы юмарт һәм, берсен дә шелтәләмичә, барысына да бирә. [6] Ләкин сез, инанып, һич тә шикләнмичә сорарга тиеш, чөнки шикләнүчеләр җил куып йөрткән, бер яктан икенче якка бәрелә торган диңгез дулкынына охшаганнар. [7] Андый кеше [c]Раббыдан нәрсәдер алырмын дип уйламасын. [8] Мондый кеше икеләнүчән, үзенең кылган гамәлләрендә ник тормаучан була бит.

[9] Мохтаҗ имандаш үзенең югары дәрәҗәгә күтәрелүе белән горурлансын. [10] Бай исә үзенең түбән дәрәҗәгә төшерелүе белән горурлансын, чөнки ул кыргый чәчәк шикелле юкка чыгачак. [11] Кояш чыгып, көйдергеч эсселек башлана, эсседән үлән сула, аның чәчәге коела һәм матурлыгы югала. Байлар да шулай ук үзләренең эшләрен эшләгәндә сулачак.

[12] Сынауларга түзгән кеше бәхетле: алар аша узып, ул Аллаһы Үзен сөючеләргә вәгъдә иткән тормыш тажын алыр. [13] Коткыга төшкәннәрнең берсе дә: «Бу коткы Аллаһы тарафыннан җибәрелгән», – дип әйтергә тиеш түгел, чөнки явызлык Аллаһыны вәсвәсәләндерә алмый һәм Аллаһы Үзе беркемне дә вәсвәсәләндерми. [14] Һәркемне үзенең үк хайвани теләкләре вәсвәсәгә сала, алар аны кызыктырып алып кереп китә һәм тозакка эләктерә. [15] Шуннан соң хайвани теләк, яралып, [c]гөнаһны тудыра, ә гөнаһ ныгыгач – үлемне.

[16] Үзегезгә алданырга ирек бирмәгез, газиз имандашларым. [17] Һәр игелекле һәм камил бүләк югарыдан, күк яктылыклары Атасыннан килә. Ул һәрвакыт үзгәрешсез һәм һичкайчан, борылып, караңгылык тудырмый*. [18] Бар иткәннәре арасында

---

* **1:1** *Уникe ыруг* – дөньяга таралган мәсихче яһүдиләр яисә дөньядагы барлык мәсихчеләр.

* **1:17** *...борылып, караңгылык тудырмый.* – Монда Аллаһы Тәгаләнең үзгәрешсез булуы, күк җисемнәренең торышларын үзгәртеп, караңгылык булдырулары һәм башка күренешкә керүләре белән капма-каршы куела.

безнең беренче җимеш булуыбызны теләп, Ул безне хакыйкать сүзе аша Үз ихтыяры белән тудырды.

Тыңлагыз һәм үтәгез

19 Газиз имандашларым, шуңа игътибар итегез: һәркем тыңларга өлгер булырга, ә сөйләргә һәм ачуланырга ашыкмаска тиеш, **20** чөнки кеше ачуы Аллаһы теләгән тәкъва тормышка алып килми. **21** Шулай итеп, бөтен әхлакый шакшылыктан һәм башка төрле яманлыктан ваз кичегез. Йөрәкләрегез туфрагына утыртылган Аллаһы сүзен тыйнаклык белән кабул итегез, ул сүз җаннарыгызны коткара ала.

22 Сүзне тыңлап кына үз-үзегезне алдамагыз, ә аны үтәгез. **23** Кем дә булса Аллаһы сүзенә колак сала, ләкин аны үтәми икән, ул үз йөзен көзгедән караучыга охшап кала: **24** үзенә җентекләп карый да, читкәрәк китү белән, йөзенең ниндилеген шундук оныта. **25** Әмма кем дә кем Аллаһының камил иреклелек ᶜКанунын игътибар белән тикшерә һәм, шулай дәвам итеп, ишеткәнен онытмыйча башкара икән, ул үз эшләрендә бәхетле булыр.

26 Әгәр кем дә булса үзен Аллаһыга табынучы дип саный, ләкин телен тыймый икән, бу вакытта ул үзен алдый гына, һәм аның Аллаһыга табынулары бернигә тормый. **27** Аллаһы ᶜАта Үз каршында саф, эчкерсез санаган табыну – ятимнәрнең, тол хатыннарның кайгылары белән уртаклашып, алар турында кайгырту һәм үзеңне, нәҗесләмичә, фани дөньядан саклау.

Һәркемгә тигез карагыз

2 **1** Имандашларым минем, иң бөек Хакимебез Гайсә Мәсихкә ᶜиман итүчеләр буларак, һәркемгә тигез карагыз. **2** Әйтик, җыелышыгызга бай киенгән, алтын балдаклы кеше һәм шулай ук тузган кием кигән ярлы кеше дә килә, ди. **3** Бай киенгән кешегә аерым игътибар биреп: «Менә монда, бу яхшы урынга утырыгыз», – дип әйтәсез, ярлыга исә: «Әнә тегендә бас» яисә «Аягым очына утыр», – дисез. **4** Шуның белән үз арагызда бер-берегезне аерып карыйсыз һәм начар фикерләргә таянучы хөкемчегә охшап каласыз түгелме? **5** Тыңлагыз, газиз имандашларым! Үзен яратучыларга вәгъдә иткән Патшалыкның варислары һәм бай иманлы булсыннар дип, Аллаһы бу дөньяның ярлыларын сайлап алмадымыни?! **6** Сез исә ярлыларны мәсхәрәлисез. Сезне җәберләүчеләр һәм мәхкәмә алдына сөйрәүчеләр – байлар түгелмени инде?! **7** Сез йөртә торган исемне – Мәсихнең яхшы исемен яманлаучылар шулар түгелмени?!

8 Әгәр сез ᶜИзге язмада әйтелгән: «Якыныңны үзеңне яраткан кебек ярат»* дигән ᶜАллаһы Патшалыгы канунын үтисез икән, дөрес эшлисез. **9** Ләкин әгәр һәркемгә дә тигез карамасагыз, гөнаһ кыласыз һәм Канун сезне ᶜжинаятьчеләр итеп күрсәтә. **10** Кем дә кем Канунны тулысынча үти, әмма аның бер генә таләбен бозса да, бөтен Канунны бозуда гаепле. **11** Чөнки «Зина кылма»* дип әйткән Аллаһы шулай ук «Үтермә»* дип тә әйткән. Һәм шуңа күрә дә, әгәр зина кылмасаң, ләкин үтерсәң,

---

* **2:8** Карагыз: «Левиләр», 19:18.

* **2:11** Карагыз: «Чыгыш», 20:14; «Канун», 5:18.

* **2:11** Карагыз: «Чыгыш», 20:13; «Канун», 5:17.

син Канунны бозучы буласың. 12 Иреклелек кануны буенча хөкем ителәсе кешеләр буларак сөйләгез һәм гамәл кылыгыз. 13 Рәхимлелек күрсәтмәгәннәргә хөкем рәхимсез булыр. Рәхимлелек исә хөкемнән өстен тора!

Иман һәм эшләр

14 Әгәр кем дә булса: «Мин иман итәм», – дип әйтә, ә эштә күрсәтми икән, иандашларым, моннан ни файда? Андый иман аны коткара аламы? 15 Әгәр имандаш ир-ат йә хатын-кыз киемгә яки ризыкка мохтаҗ булып, сезнең берәрегез: 16 «Иминлек белән китегез. Җылыныгыз һәм яхшы итеп тукланыгыз!» – дип әйтсә, әмма аларга тормышта кирәк булган нәрсәләрне бирмәсә, бу сүзләрдән ни файда? 17 Иман да шулай. Гамәлсез иман үзе үк үле була.

18 Ләкин кемдер: «Синең – иман, ә минем эшләр бар!» – дип әйтер. Син миңа үзеңнең иманыңны гамәлләрдән башка күрсәт. Ә мин сиңа үз иманымны кылган гамәлләрем белән күрсәтермен! 19 Син Аллаһының бер булуына ышанасың. Яхшы! Хәтта җеннәр дә моңа ышана һәм калтырап тора. 20 Әй, син, төпсез кеше! Иманның гамәлдән башка файдасыз булуына дәлилләр телисеңме? 21 Әллә атабыз Ибраһим, үз углы Исхакны ᶜмәзбәхкә корбан рәвешендә алып килеп, эш-гамәлләре белән Аллаһы тарафыннан ᶜакланмаганмы? 22 Күрәсең ки, аның иманы кылган гамәлләре белән бергә үрелеп барган һәм шул гамәлләре аркылы иманы камилләшкән. 23 Изге язмадагы: «Ибраһим Аллаһыга ышанды, һәм моның белән тәкъва булып саналды»* дигән сүзләр тормышка ашты. Шулай итеп, ул «Аллаһы дусты»* дип аталды. 24 Күрәсез, кеше иман белән генә түгел, бәлки кылган гамәлләре белән Аллаһы тарафыннан аклана. 25 Хәбәрчеләрне сыендырып һәм аларга башка юлдан качарга ярдәм итеп, фахишә Рәхәб тә кылган гамәленә карап, Аллаһы тарафыннан акланган*. 26 Шулай итеп, рухсыз тән үле булгандай, иман да кылынган гамәлдән башка үледер.

Игътибар белән сөйләргә өндәү

3 1 Имандашларым, арагыздан бары кайберләрегез генә укытучы булсын. Сез беләсез: без укытучы буларак, башкаларга караганда ныграк хөкем ителербез. 2 Без барыбыз да төрлечә абынабыз бит. Сүз белән гөнаһ кылмый торган кеше камил, ул үзенең бөтен тәнен тыя белә. 3 Тыңласыннар өчен, без атларның авызына авызлык кидерәбез һәм, шулай итеп, аларның гәүдәләре белән идарә итә алабыз. 4 Әйдәгез, корабларны мисал итеп китерик. Зур булсалар да һәм көчле җилләр белән куып йөртелсәләр дә, алар бик кечкенә кораб койрыгы ярдәмендә койрыкчы теләгән якка идарә ителәләр. 5 Тел дә шулай ук, гәүдәнең кечкенә генә әгъзасы булса да, бөек нәрсәләр белән мактана ала. Уйла: нинди кечкенә очкын зур урманны яндырып җибәрергә мөмкин. 6 Тел дә – ут. Тәнебезнең әгъзалары арасында ул – яманлык дөньясы. Ул бөтен тәнебезне нәҗесли һәм тормышыбыз агышында янгын чыгара. Аның үзен исә җәһәннәм уты кабызып җибәрә.

---

* 2:23 Карагыз: «Яратылыш», 15:6.

* 2:23 Карагыз: «II Елъязма», 20:7; «Ишагыйя», 41:8.

* 2:25 Карагыз: «Ешуа», 6:22-25.

7 Һәртөрле хайваннар, кошлар, сөйрәлүчеләр һәм диңгез хайваннарын кеше үзенә буйсындыра ала һәм буйсындырды да. 8 Ләкин беркем дә телне буйсындыра алмый: ул тыелгысыз, усал һәм үтергеч агулар белән тулы. 9 Телебез белән Атабыз Раббыны данлыйбыз, шул ук тел белән Аллаһыга охшашлы итеп яратылган кешеләрне каргыйбыз. 10 Бер үк авыздан данлаулар да, каргышлар да чыга. Имандашларым, алай булырга тиеш түгел. 11 Бер чишмәдән төче һәм тозлы су ага аламы әллә?! 12 Имандашларым, инҗир агачы – зәйтүн, ә йөзем чыбыгы инҗир җимеше бирә аламыни? Тозлы чишмә дә төче су бирә алмый.

Чын зирәклек

13 Арагызда кайсыгыз зирәк һәм акыллы, ул үзенең шундый икәнлеген игелекле тормышы, зирәк тыйнаклык тудырган гамәлләре белән күрсәтсен. 14 Ләкин йөрәкләрегездә ачы көнчелек һәм үз-үзеңне генә ярату яшәсә, мактанмагыз, хакыйкатькә каршы ялганламагыз. 15 Андый зирәклек югарыдан түгел, ул дөньяныкы; рухи түгел, ул җеннәрдән килә. 16 Чөнки көнчелек һәм үз-үзеңне генә ярату бар урында тәртипсезлек тә, һәртөрле явыз эшләр дә була. 17 Ә югарыдан килүче зирәклек, беренчедән, саф, шулай ук тынычлык сөючән, йомшак күңелле, аек акыл белән тыңлаучан, шәфкатьлелек һәм игелекле җимешләр белән тулы, кешеләрне аермый торган һәм эчкерсездер. 18 [c]Тәкъвалык орлыкларын тынычлыкта чәчәләр һәм ул орлыклар тынычлык булдыручыларга уңыш китерә.

Дөнья белән дус кеше – Аллаһы дошманы

4 1 Арагыздагы низаг һәм талашлар кайдан килә? Сездә көрәшеп яши торган көчле теләкләрдән килеп чыкмыймыни алар? 2 Сез нәрсәдер телисез, ләкин ала алмыйсыз, моның өчен хәтта үтерәсез, бик каты телисез, ләкин теләгәнегезгә ирешә алмыйсыз. Сез талашасыз һәм көрәшәсез. Аллаһыдан сорамаганга күрә, теләгәнегезне ала алмыйсыз. 3 Сорасагыз да ала алмассыз, чөнки сораганнарыгызны үз хозурлыкларыгызга кулланырга теләп, яман ният белән сорыйсыз бит.

4 Аллаһыга тугры булмаганнар, сез дөньяны яратуның Аллаһы белән дошман булуга бәрабәр икәнен белмисезме әллә?! Дөнья белән дус булырга теләүче кеше Аллаһыга дошман була. 5 Яки сез Изге язмада: «Аллаһы безгә салган рухны, көнләп, бик нык ашкынып тели...»* дигән сүзләр юкка гына әйтелгән, дип уйлыйсызмы? 6 Ләкин Аллаһы бирә торган [c]мәрхәмәт тагын да зуррак. Менә шуңа күрә Изге язмада:

«Аллаһы тәкәбберләргә каршы тора,
ә тыйнак-күңдәмнәргә мәрхәмәтен бирә»*, –

дип әйтелгән. 7 Шулай икән, үзегезне Аллаһыга буйсындырыгыз. [c]Иблискә каршылык күрсәтегез, һәм ул сездән качар. 8 Аллаһыга якынлашыгыз, шунда Ул да сезгә якынаер. Әй гөнаһлылар, кулларыгызны чистартыгыз! Әй икеләнүчеләр, йөрәкләрегезне пакьләндерегез! 9 Хәсрәтләнегез, ачыныгыз һәм ыңгырашыгыз!

---

* **4:5** *Аллаһы безгә салган рухны, көнләп, бик нык ашкынып тели* – Бу сүзләрне «Аллаһы безгә салган рухта көчле теләкләр бар» дип тә аңларга мөмкин.

* **4:6** Карагыз: «Гыйбрәтле сүзләр», 3:34.

Көлүегез – кайгыга, шатлыгыгыз моң-зарга әйләнсен. 10 Раббы алдында үзегезне буйсынучан тотыгыз, һәм Ул сезне югары күтәрер.

11 Имандашларым, бер-берегезне яманламагыз. Үзенең имандашын яманлаучы һәм хөкем итүче Канунны да яманлый һәм хөкем итә. Ә Канунны хөкем итсәң, син – Канунны үтәүче түгел, ә аны хөкем итүче. 12 Канун Чыгаручы һәм Хөкемче бары тик бер генә. Ул гына коткара һәм һәлак итә ала. Шулай булгач, башкаларны хөкем итәргә кем соң син?

Масаючанлыкны кисәтү

13 «Бүген яки иртәгә без фәлән шәһәргә китәрбез һәм анда ел буе торырбыз, сату итеп, зур табыш алырбыз», – дип сөйләүчеләр, хәзер сез тыңлагыз. 14 Сез хәтта иртәгә тормышыгызда нәрсә буласын да белмисез. Сез аз гына күренеп алучы, ә аннары юкка чыгучы томан кебек. 15 Аның урынына сез: «Әгәр Раббы насыйп итсә, без исән булырбыз һәм моны яки тегене эшләрбез», – дип әйтергә тиеш. 16 Ләкин сез, чынлыкта, тәкәбберләнәсез һәм масаясыз гына. Һәр масаючанлык – явызлык! 17 Шулай итеп, кем дә кем кайсы яхшы эшне эшләргә тиешлекне белеп тә, алай эшләмәсә, гөнаһ кылган була.

Байларга кисәтү

5 1 Байлар, сез тыңлагыз! Сезгә якынлаша торган бәхетсезлекләрдән ыңгырашып елагыз. 2 Сезнең байлыгыгыз череп беткән, киемнәрегезне көя ашап бетергән. 3 Алтын-көмешләрегез тутыккан! Бу тутык сезгә каршы дәлил булыр һәм тәнегезне уттай ашар. Байлыкны шушы соңгы көннәрдә тупладыгыз. 4 Кырларыгызда сезнең өчен уңыш җыйганнарны алдап, хезмәт хакын түләмәдегез. Тыңлагыз: хакы түләнмәгән хезмәт сезгә каршы кычкыра. Уракчыларның ачы тавышлары Күкләр Хуҗасы Раббының колакларына барып ишетелде. 5 Җирдә сез байлыкта һәм ләззәттә яшәдегез. Сез үзегезне сугым көнендә симерттегез. 6 Гаепсезне хөкем итеп үтердегез; ул сезгә каршы килми.

Сабырлык һәм дога кылу

7 Имандашлар, Хакимебез Гайсә килгәнче сабыр булыгыз. Игенче дә, көзге һәм язгы яңгырлар яуганчы, үз җиреннән сабырлык белән кыйммәтле уңыш көтә. 8 Сез дә сабыр булыгыз. Күңелегезне ныгытыгыз, чөнки Хакимебез киләчәк көн якын. 9 Имандашлар, бер-берегезгә каршы әләкләмәгез, югыйсә хөкем ителерсез. Хөкемче инде ишек янында тора.

10 Имандашлар, Раббы исеменнән сөйләгән ᶜпәйгамбәрләрнең газаплануыннан һәм түземлегеннән үрнәк алыгыз. 11 Түзеп нык торганнарны без бәхетле дип атыйбыз. Сез Әюбнең түземлеге турында ишеттегез һәм Раббының ахырда аның белән нәрсә эшләгәнлеген күрдегез; Раббы шәфкатьлелек белән тулы һәм рәхимле бит*.

---

* **5:11** Карагыз: «Чыгыш», 34:6-7; «Әюб», 1:21-22; «Зәбур», 102:8.

12 Иң элек, имандашларым, ант итмәгез; күк-җир белән дә, йә башка нәрсә белән дә ант итмәгез. Аллаһы хөкеменә эләкмәс өчен, сезнең «Әйе» дигәнегез «Әйе» булсын, «Юк» – «Юк» булсын.

13 Сезнең берәрегез газап чигә икән, дога кылсын. Бәхетлеләрегез мактау җырлары җырласын. **14** Авыру булганнарыгыз ᶜиман итүчеләр бердәмлеге ᶜөлкәннәрен чакырсын һәм алар, Хаким исеме белән аңа зәйтүн мае сөртеп, аның өчен дога кылсыннар. **15** Иман белән кылынган дога авыруны сәламәтләндерер, Хакимебез аны аякка бастырыр. Әгәр гөнаһлар кылган булса, ул кичерелер. **16** Шулай итеп, савыгу өчен, бер-берегез алдында гөнаһларыгызны танытыз һәм бер-берегез өчен дога кылыгыз. Тәкъва кеше догасы зур куәткә һәм көчле тәэсиргә ия. **17** Ильяс безнең кебек үк кеше булган. Яңгыр яумасын өчен, ул тырышлык белән дога кылган һәм ул җирдә өч ел ярым яңгыр яумаган. **18** Соңыннан ул тагын дога кылган, һәм күк яңгыр җибәргән, җир уңыш китергән*.

19 Имандашларым, әгәр сезнең берәрегез хакыйкатьтән читләшеп, икенчегез аны хакыйкать кочагына кире кайтарса, **20** ул вакытта белегез: гөнаһлыны ялган юлыннан кире кайтаручы кеше бу гөнаһлының җанын үлемнән коткарыр һәм күп гөнаһларны юкка чыгарыр.

---

* **5:18** Карагыз: «III Патшалар», 18:41-45.

Петердән беренче хат

1 **1** Гайсә ᶜМәсихнең ᶜрәсүле Петердән Понтта, Гәләтиядә, Кәппәдүкиядә, Асия өлкәсендә һәм Битуниядә килмешәк булып таралып яшәүче сайланганнарга сәлам! **2** ᶜАтабыз ᶜАллаһының алдан белеп торуы буенча, Рухының сезне изге итүе аша, Гайсә Мәсихкә итагатьле булу өчен һәм өстегезгә каны сибелеп чистарыну өчен сайландыгыз сез.

Сезгә ᶜмәрхәмәт һәм иминлек мул итеп бирелсен!

Яңа өмет

3 ᶜХакимебез Гайсә Мәсихнең Алласына һәм Атасына дан! Ул, бөек мәрхәмәте белән Гайсә Мәсихне үледән терелтеп, безне яңадан тудырды һәм безгә тере өмет бирде. **4** Ул моны күкләрдә сезнең өчен сакланган черемәс, пакь, шиңмәс мирасыгыз булсын өчен эшләде. **5** Ахыр заманда ачылырга әзер котылу өчен, Аллаһы сезне иман итүегез аша Үзенең кодрәте белән саклап тора, **6** шуңа күрә хәзер кыска вакытлы төрле сынаулардан газап чигәргә тиеш булсагыз да, котылачагыгызга куанығыз. **7** Мондый сынауларда иманыгызның дөреслеге раслана. Хәтта фани алтын да ут белән сынала, иманыгыз исә алтыннан кыйммәтрәк. Сыналган иманыгыз, Гайсә Мәсих килгәндә, сезгә мактау, дан һәм хөрмәт китерер. **8-9** Күрмәгән килеш сез Гайсә Мәсихне яратасыз, хәзер күрмәсәгез дә, Аңа иман итәсез һәм иманыгызның максатына, җаныгызның котылуына ирешеп, әйтеп бетергесез һәм ифрат зур куаныч белән шатланасыз.

10 Сезгә биреләчәк мәрхәмәт турында алдан күреп әйткән ᶜпәйгамбәрләр бу котылу хакында уйланганнар һәм җентекләп тикшергәннәр. **11** Пәйгамбәрләрдәге Мәсих Рухы Мәсихнең газап чигәчәге һәм соңыннан киләчәк дан турында алдан әйткән, һәм алар Рухның кемне һәм кайсы вакытка күрсәтүен аңларга тырышканнар. **12** Үзләре өчен түгел, ә сезнең өчен хезмәт итүләре ачылган аларга. Алар игълан иткән нәрсәләрне күктән җибәрелгән ᶜИзге Рух аша ᶜЯхшы хәбәрне алып килгән кешеләр соңыннан сезгә сөйләделәр бит. Хәтта ᶜфәрештәләр дә игълан ителгәннәр турында аңларга телиләр.

Изге булыгыз

13 Шуңа күрә, акылыгызны җигеп эшләргә әзер торыгыз, аек акыллы булыгыз, Гайсә Мәсих килгәндә, сезгә биреләчәк мәрхәмәткә тулысынча өмет баглагыз. **14** Тыңлаучан балалар сыман булыгыз, Яхшы хәбәр турында белмәгән вакытыгыздагы тән нәфесләренә иярмәгез. **15** Киресенчә, сезне чакырган Аллаһы изге булгандай, үзегез

дә бар гамәлләрегездә изге булыгыз. 16 ᶜИзге язмада: «Изге булыгыз, чөнки Мин
изге»*, – дип язылган бит. 17 Һәркемне эшенә карап, тигез Хөкем итүчене Атам дип
атыйсыз икән, бу дөньяда мосафир булган вакытыгызда гомерегезне курку катыш
тирән хөрмәт белән үткәрегез. 18 Сез беләсез: ата-бабаларыгыздан тапшырылган
мәгънәсез тормыштан алтын-көмештәй фани нәрсәләр белән түгел, 19 гаепсез һәм
пакь бәрәнгә охшаган Мәсихнең кадерле каны белән ᶜйолып алындыгыз. 20 Мәсих
дөнья яратылганчы ук сайланган иде инде, әмма сезнең өчен соңгы вакытта гына
ачылды. 21 Мәсихне үледән терелтеп, Аңа ᶜдан биргән Аллаһыга сез Мәсих аша
иман итәсез. Шулай итеп, иманыгыз һәм өметегез Аллаһыда була.

22 Хакыйкатькә итагать итеп, имандашларыгызны туганнарча яратыр өчен, җан-
нарыгызны пакьләдегез. Шулай булгач, бер-берегезне ихлас күңелдән яратыгыз!
23 Фани орлыктан түгел, фани булмаган орлыктан, Аллаһының тере һәм мәңгелек
сүзе аша, яңадан тудыгыз бит. 24 Изге язмада язылганча:

«Һәр җан иясе үлән кебек,
аның бөтен күркәмлеге кыр чәчәге кебек;
үлән кибә,
чәчәк тә шиңә;
25 әмма ᶜРаббы сүзе мәңге булачак»*.

Ул – сезгә игълан ителгән Яхшы хәбәр сүзе.

Тере таш һәм изге халык

2 1 Шулай итеп, һәртөрле явызлыкны һәм мәкерлекне, икейөзлелекне һәм көн-
челекне, гайбәтне читкә ташлагыз. 2 Яңа туган сабыйлардай, пакь рухи сөт*
эчәргә омтылыгыз, шуның белән үсеп, котылуга ирешерсез, 3 чөнки сез Раббының
игелеген татыдыгыз.

4 Аңа – кешеләр яраксыз дип тапкан, әмма Аллаһы сайлаган кыйммәтле тере
Ташка килегез, 5 һәм сезнең үзегездән – тере ташлардан – рухи йорт төзелсен.
Шулай итеп, Гайсә Мәсих аша Аллаһыга мәгъкуль рухи корбаннар китерүче изге
ᶜруханилар булырсыз. 6 Изге язмада болай дип әйтелгән:

«Менә, Мин кыйммәтле таш сайладым,
аны, иң мөһим почмак ташы итеп, Сионда* куям.
Аңа ышанган кеше һич оятка калмаячак»*.

7 Шулай итеп, Ул – сезнең өчен, ᶜиман итүчеләр өчен кыйммәтле Таш, ә ышан-
маучылар өчен

«төзүчеләр яраксыз дип тапкан таш,

---

* 1:16 Карагыз: «Левиләр», 19:2.

* 1:24-25 Карагыз: «Ишагыйя», 40:6-8.

* 2:2 *Пакь рухи сөт* – иман итүчеләрнең иманын ныгыту өчен нәсыйхәт, ягъни Раббы сүзе.

* 2:6 *Сион* – Иерусалим шәһәренең шигъри исеме.

* 2:6 Карагыз: «Ишагыйя», 28:16.

иң мөһим почмак ташына әйләнде»*.
8 «Ул – абындыра торган таш,
сөрлектерә торган кыя»*.

Аллаһы сүзенә итагать итмәгәнгә, ышанмаучылар ташка абыналар, бу алар өчен билгеләнгән дә бит.

9 Әмма сез – караңгылыктан Үзенең гаҗәеп яктылыгына Чакыручының шөһрәтле эшләрен игълан итү өчен сайланган нәсел, патша-руханилар*, изге халык, Аллаһының Үз халкы*. 10 Кайчандыр сез хәтта халык та түгел идегез, ә хәзер Аллаһы халкы булдыгыз. Кайчандыр сезгә шәфкать күрсәтелмәгән иде, хәзер исә шәфкатьне кабул иттегез.

Аллаһының коллары булып яшәгез

11 Газиз дусларым! Сез – килмешәкләр һәм мосафирлар. Үтенәм сездән: җанга каршы көрәшүче [c]гөнаһлы теләкләрдән тыелып торыгыз. 12 [c]Мәҗүсиләр сезне явызлык кылучылар дип яманласалар да, игелекле эшләрегезне күреп, Аллаһы яныбызга киләчәк көндә Аны данласыннар өчен, алар арасында үзегезне әдәпле тотыгыз.

13 Хаким Гайсә хакы өчен кешеләр арасында урнаштырылган тәртипкә – барысыннан өстен булган патшага, 14 җинаятьчеләрне җәзалау, игелек кылучыларга әҗерен бирү өчен патша куйган идарәчеләргә күндәм булыгыз. 15 Чөнки Аллаһының ихтыяры шундый: игелек кылуыгыз белән акылсыз һәм надан кешеләрнең авызын томалагыз. 16 Ирекле кешеләр булып яшәгез, әмма ирегегезне явызлыкны яшерү өчен файдаланмагыз. Аллаһының коллары булып яшәгез. 17 Һәммә кешеләрне хөрмәт итегез, имандашларны яратыгыз, Аллаһыдан куркыгыз, патшаны ихтирам итегез.

Мәсихнең михнәт чигүе – безнең өчен үрнәк

18 Хезмәтчеләр, яхшы һәм миһербанлы хуҗаларыгызга гына түгел, кырыслары-на да курку катыш тирән хөрмәт белән буйсыныгыз. 19 Берәрсе, нахакка михнәт чиккәндә, Аллаһы хакында уйлап түземле булса, Аллаһы моны хуш күрә. 20 Гаеп эш эшләгән өчен кыйналган вакытта түземлек күрсәтәсез икән, моның ни мактанычы бар?! Әмма инде игелек эшләп тә, михнәт чигәсез һәм шул чакта түземлек күрсәтәсез икән, менә моны Аллаһы хуш күрә. 21 Сез шуның өчен чакырылдыгыз бит. Үзенең эзләреннән баруыгызны теләп, Мәсих сезгә үрнәк калдырып, сезнең өчен газап чикте. Шуңа күрә Аңардан үрнәк алыгыз. Изге язмада:

22 «Ул һичнинди гөнаһ кылмады,
Аның теле ялган сүз сөйләмәде»*, –

дип язылган.

---

* **2:7** Карагыз: «Зәбур», 117:22.

* **2:8** Карагыз: «Ишагыйя», 8:14.

* **2:9** *Патша-руханилар* – бер үк вакытта патшалар да булган руханилар.

* **2:9** Карагыз: «Чыгыш», 19:5-6; «Канун», 7:6.

* **2:22** Карагыз: «Ишагыйя», 53:9.

23 Мыскыл ителгән вакытта Ул Үзе мыскыл итмәде, газап чиккәндә янап кур-
кытмады, Үзен гадел Хөкем итүчегә тапшырды. 24 Гөнаһ өчен үлеп, ᶜхаклык өчен
яшәсеннәр дип, Ул безнең гөнаһларыбызны Үз тәнендә ᶜхачка күтәрде. Сез Аның
яралары белән савыктырылдыгыз. 25 Адашып йөрүче сарыклар сыман идегез сез,
әмма хәзер Көтүчегез һәм җаннарыгызны Саклаучы янына әйләнеп кайттыгыз.

Хатыннар һәм ирләр

3 1-2 Хатыннар, сез дә шулай ирләрегезгә күндәм булыгыз. Шуның белән, ирләр
арасында Аллаһы сүзенә итагать итмәүче кайберәүләр булса, хатынының пакь
һәм Аллаһыдан куркып яшәвен күргәч, Аллаһыга берсүзсез буйсындырыла алырлар
иде. 3 Матурлыгыгыз үрелгән чәч, алтын бизәкләр, купшы киемнәргә бәйле тыш-
кы матурлык булмасын. 4 Чын матурлык ул – кешенең эчке яктан күркәм булуы
һәм басынкы, тыныч рухының мәңге сулмас матурлыгы. Аллаһы каршында менә
шул бик кыйммәтле. 5 Элекке заманда Аллаһыга өмет баглаган изге хатыннар да
үзләрен шулай бизәгәннәр, ирләренә буйсынучан булганнар. 6 Мәсәлән, Сара да,
Ибраһимны хуҗам-әфәндем дип атап, аңа күндәм булган. Сез дә, игелек кылсагыз
һәм һичнинди куркуга бирешмәсәгез, Сара кызлары булырсыз.

7 Ирләр, сез дә хатыннарыгызның үзегездән көчсезрәк булуын истә тотып,
аларга игътибарлы булып яшәгез. Аларны хөрмәт итегез, алар да сезнең кебек үк
Аллаһыдан тормыш бүләген кабул итеп алалар бит. Шул рәвешчә догаларыгызга
тоткарлык булмас.

Гаделлек өчен михнәт чигү

8 Ниһаять, һәммәгез дә бер фикердә, миһербанлы, туган җанлы, шәфкатьле,
тыйнак булыгыз. 9 Яманлыкка яманлык белән яки ачулы сүзләргә ачулану белән
җавап кайтармагыз. Киресенчә, фатиха бирегез, чөнки сез фатиха кабул итәргә
чакырылдыгыз. 10 Изге язмада язылганча:

«Тормышны яратырга,
ямьле көннәр күрергә теләүче
тыйсын телен яман сүздән,
сакласын авызын ялганнан.
11 Яманлыктан читкә китеп, яхшылык кылсын,
иминлек өчен тырышсын һәм шуңа омтылсын,
12 чөнки Раббының күзе төбәлгәндер тәкъва кешеләргә,
ялваруларын колак салып тыңлый Ул,
явызлык кылучылардан исә Раббы йөз чөерә»*.

13 Игелек эшләргә омтылсагыз, сезгә кем явызлык кылыр? 14 Ә гаделлек өчен
газап чигәсез икән, сез бәхетле. Кешеләрнең янауларыннан курыкмагыз һәм бор-
чылмагыз. 15 Әмма йөрәкләрегездә Мәсихне Хаким буларак изге дип олылагыз.
Өметегез хакында сездән хисап таләп итүче һәркемгә һәрвакыт җавап бирергә әзер

---

* 3:10-12 Карагыз: «Зәбур», 33:13-17.

булыгыз, [16] ләкин моны басынкылык һәм ихтирам белән эшләгез, вөҗданыгыз саф булсын. Шул вакытта, Мәсихнеке буларак игелекле яшәү рәвешегезне күреп, сезне яманлаган гаепләүчеләр оятка калырлар. [17] Игелекле эшләр кылып, Аллаһы ихтыяры белән газап чигү яманлык өчен газапланудан караганда яхшырак. [18] Мәсих тә бит, безне Аллаһы янына алып бару өчен, гаделсезләр урынына гадел Кеше буларак, гөнаһларыбыз өчен бер тапкыр һәм мәңгегә үлде. Аның тәне үлемгә тапшырылды, әмма Аллаһы Аны Үзенең Рухы белән терелтте. [19] Шул Рух ярдәмендә Ул, тоткындагы рухлар янына барып, аларга вәгазь сөйләде. [20] Бу рухлар борынгы заманнарда – Нух көннәрендә – Аллаһыга буйсыну күрсәтмәгәннәр. Әмма Аллаһы, сабырлык күрсәтеп, көймәнең төзелеп бетүен көткән. Ул көймәдә бик аз, ягъни сигез җан гына, су ярдәмендә котылып калган*. [21] Бу хәзер сезне коткара торган ᶜсуга чумдыру йоласын гәүдәләндерә. Суга чуму – тәннең керен юып төшерү түгел, саф вөҗдан белән Аллаһыга мөрәҗәгать итү буларак, Гайсә Мәсихнең үледән терелеп торуы аша сезне коткара. [22] Ул күккә ашты һәм Аллаһының уң ягында утыра. Фәрештәләр белән бергә күктәге барлык хакимлекләр һәм кодрәтләр Аңа буйсынган.

Тормыштагы үзгәрешләр

4 [1] Шулай итеп, Мәсих тән газабы кичергәндәй, сез дә газапланырга әзер булыгыз, чөнки тән газабы кичерүче кеше гөнаһтан читкә борылды, [2] нәтиҗәдә бу дөньяда калган вакытын инде ул нәфес буенча түгел, бәлки Аллаһы ихтыяры буенча яши. [3] Гомерегезнең шактый өлешен мәҗүсиләр кебек азгынлыкка, гөнаһлы теләккә, эчкечелеккә, кирәгеннән артык күп ашау-эчүгә бирүегез һәм җирәнгеч потларга табынуыгыз инде җитәр. [4] Ә хәзер мәҗүсиләр үзләре белән бергә шул ук азгынлыкларда катнашмавыгызга гажәпләнәләр һәм шуның өчен сезне яманлыйлар. [5] Алар үлеләрне һәм тереләрне хөкем итәргә әзер булган Аллаһыга җавап бирергә тиеш. [6] Тәннәрендә вакытта башкалар шикелле үк хөкемгә дучар булсалар да, рухлары белән Аллаһыдай яшәсеннәр дип, үле булганнарга да Яхшы хәбәр игълан ителде.

[7] Һәр нәрсәнең ахыры якынлаша, шуңа күрә дога кыла алу өчен, аек фикерле һәм тотнаклы булыгыз. [8] Барыннан да бигрәк бер-берегезне эчкерсез яратыгыз, чөнки мәхәббәт күп гөнаһларны юкка чыгара. [9] Бер-берегезгә зарланусыз кунакчыл булыгыз. [10] Аллаһыдан нинди сәләт алган булсагыз, һәрберегез шул сәләт белән бер-берегезгә хезмәт итегез. Яхшы идарәчеләр кебек, Аллаһы тарафыннан бирелгән төрле сәләтләрне кулланыгыз. [11] Берәү сөйли икән, Аллаһы сүзләрен әйткән кебек сөйләсен, берәү хезмәт күрсәтә икән, Аллаһы биргән көч белән хезмәт итсен, шулар белән Гайсә Мәсих аша һәрнәрсәдә Аллаһы данланыр. Мәсихкә мәңге-мәңгегә дан һәм кодрәт. Амин.

Мәсих исеме өчен газап чигү

[12] Газиз дусларым! Сезне сынау өчен җибәрелгән утлы имтиханны үзегез белән булган ниндидер сәер хәл итеп күреп гажәпләнмәгез. [13] Киресенчә, Мәсихнең даны ачылганга да тантана итеп куану өчен, Аның газапларында катнашучы бу-

* **3:20** Карагыз: «Яратылыш», 6-8 нче бүлекләр.

ларак шатланыгыз. 14 Сезне Мәсих исеме өчен мыскыл итәләр икән, сез бәхетле, чөнки сездә дан Рухы, Аллаһы Рухы яши. 15 Кеше үтерүче, карак, явызлык кылучы яки башкалар эшенә тыкшынучы буларак берегез дә газапланырга тиеш түгел. 16 Ә [c]мәсихче буларак газап чигәсез икән, оялмагыз, мәсихче исемен йөртүегез өчен Аллаһыны данлагыз. 17 Аллаһының хөкем итә башлау вакыты җитте. Иң элек Ул Үзенекеләрен хөкем итәчәк. Бу бездән башланса, Аллаһының Яхшы хәбәренә итагать итмәгәннәрнең ахыры ничек булыр?! Изге язмада язылганча:

18 «Әгәр тәкъва кеше көчкә котыла икән,
имансыз һәм гөнаһлы кая барыр?»*

19 Шулай итеп, Аллаһы ихтыяры буенча газап чигүчеләр үз җаннарын тугры Яратучыга тапшырсыннар һәм игелек кылуларын дәвам итсеннәр.

Өлкәннәргә һәм яшьләргә нәсыйхәт

5 1 Үзем дә [c]өлкән, Мәсих газапларының шаһиты һәм киләчәктә ачылачак данны уртаклашучы буларак, арагыздагы өлкәннәрдән үтенеп сорыйм: 2 Аллаһы сезгә ышанып тапшырган иман итүчеләр көтүен мәҗбүриләп түгел, үзегез теләп һәм Аллаһы ихтыяры буенча, акчага комсызланып түгел, күңел кушканча тырышлык белән көтегез. 3 Сезгә тапшырылганнар белән хакимлек итмәгез, көтүгә үрнәк булыгыз, 4 һәм Баш Көтүче килгәч, сулмый торган дан таҗын алырсыз.

5 Яшьләр, сез дә шулай өлкәннәргә буйсыныгыз. Һәрберегез бер-берегезгә күндәм булыгыз, чөнки Изге язмада язылганча:

«Аллаһы тәкәбберләргә каршы тора,
тыйнак-күндәм бәндәләренә исә мәрхәмәтен күрсәтә»*.

6 Шулай итеп, Аллаһының кодрәтенә буйсыныгыз, һәм Ул үз вакытында сезне югары күтәрер. 7 Барлык мәшәкатьләрегезне Аллаһыга йөкләгез, чөнки Ул сезнең хакта кайгырта. 8 Аек һәм уяу булыгыз, дошманыгыз [c]иблис, кемне дә булса йотып җибәрү өчен, арысландай акырып эзләнеп йөри. 9 Имандашларыгызның дөньяда шундый ук газапларга дучар ителүен белеп, иманда нык булып, иблискә каршы торыгыз. 10 Мәсих аша безне Үзенең мәңгелек данына чакырып алган, бар мәрхәмәтнең чыганагы булган Аллаһы, сез беркадәр газап чиккәннән соң, көчегезне кайтарачак, куәт бирәчәк, ныгытачак һәм үзегезне какшамас итәчәк. 11 Аңа мәңге-мәңгегә кодрәт булсын. Амин.

12 Мин бу кыска хатны үзем ышанычлы дип санаган имандашыбыз Силас аркылы язып җибәрдем. Күңелегезне күтәреп, моның Аллаһының чын мәрхәмәте булуын раслыйм. Шул мәрхәмәт белән нык торыгыз сез! 13 [c]Бабилдәге сезнең кебек үк сайланган [c]иман итүчеләр бердәмлеге һәм рухи углым Марк сезгә сәлам юллый. 14 Бер-берегезне яратып һәм үбеп сәламләгез.

Мәсихнеке булган һәммәгезгә иминлек булсын.

---

* **4:18** Карагыз: «Гыйбрәтле сүзләр», 11:31.

* **5:5** Карагыз: «Гыйбрәтле сүзләр», 3:34.

Петердән икенче хат

1 **1** Гайсә ᶜМәсихнең колы вә ᶜрәсүле Шимун Петердән ᶜАллабыз һәм ᶜКоткаручыбыз Гайсә Мәсихнең хаклыгы аша алган кыйммәтле иманыбызга тиң иманны кабул итүчеләрнең барчасына сәлам. **2** Аллаһыны вә ᶜХакимебез Гайсәне танып белү аша сезгә ᶜмәрхәмәт һәм иминлек мул итеп бирелсен.

Иман итүченең чакырылуы һәм сайлануы

3 Аның илаһи кодрәте безгә чын тормыш һәм Аллаһыга ихлас табыну өчен кирәк булган һәммә нәрсәне бүләк иткән. Үзенең ᶜданы һәм игелеге белән безне чакырган Затны танып белүебез аша ирештек без моңа. **4** Шулай итеп, Ул безгә иң бөек һәм кыйммәтле вәгъдәләр биргән. Алар гамәлгә ашкач, явыз нәфесләр аркасында бозылган дөньядан котылып, илаһи табигатьтә катнаша алырсыз. **5** Шул сәбәпле, иманыгызга игелек өстәү өчен, хәлегездән килгән бар нәрсәне эшләгез. Игелеккә белемне өстәгез, **6** белемгә – тотнаклыкны, тотнаклыкка – чыдамлыкны, чыдамлыкка – Аллаһыга ихлас табынуны, **7** Аллаһыга ихлас табынуга – туганнарча яратуны, туганнарча яратуга мәхәббәтне өстәгез. **8** Әгәр сездә бу сыйфатлар булса, һәм алар арта барса, Хакимебез Гайсә Мәсихне белүегез файдасыз һәм уңышсыз калмас. **9** Ә инде кемдә алар юк, ул – сукырларча начар күрүче һәм элек эшләгән ᶜгөнаһларыннан пакьләндерелгәнен онытkан кеше. **10** Шуңа күрә, имандашлар, Аллаһы тарафыннан чакырылган һәм сайланган булуыгызны тагын да ышанычлырак итәргә тырышыгыз. Шулай эшләсәгез, һичкайчан иманыгыздан тайпылмассыз **11** һәм Хакимебез вә Коткаручыбыз Гайсә Мәсихнең мәңгелек Патшалыгына зур теләк белән кабул ителерсез.

12 Шул сәбәптән, сез боларны белсәгез дә һәм үзегезгә бирелгән хакыйкатьтә нык торсагыз да, мин болар хакында даими хәтерегезгә төшереп торырмын. **13** Үзем әле исән һәм фани тәнемдә вакытта, болар хакында хәтерегезгә төшерүне үземнең бурычым итеп исәплим. **14** Тиздән бу тәнемнән китәргә кирәк булуын беләм. Моны миңа Хакимебез Гайсә Мәсих ачкан иде. **15** Шуңа күрә, мин арагыздан киткәч, боларны һәрвакыт истә тотыгыз дип, хәлемнән килгән бар нәрсәне эшлим.

Мәсихнең килүе

16 Без сезгә Хакимебез Гайсә Мәсихнең кодрәте һәм Аның килүе хакында сөйләгәндә, хәйләле риваятьләргә иярeп түгел, Аның мәһабәтлеген үз күзләребез белән күреп сөйләдек. **17** Бөек данлы Аллаһының: «Бу – Минем сөекле Углымдыр, Ул – Минем куанычым», – авазы килгәндә, Атабыз Аллаһы тарафыннан Гайсәгә

кадерләү һәм дан бирелде*. 18 Гайсә белән изге тауда булганда, күкләрдән килгән
бу авазны үзебез ишеттек. 19 Шуның өчен без [c]пәйгамбәрләр сөйләгән Аллаһы
хәбәренә тагын да ныграк ышана алабыз. Сез дә, караңгы урында балкып торган
яктылыкка игътибар иткәндәй, бу хәбәргә әһәмият бирәсез. Көн җитеп, йөрәкләрегезне таң йолдызы балкытканга кадәр, аңа әһәмият бирүегезне
дәвам итәргә тиешсез. 20 Иң элек шуны аңлагыз: [c]Изге язмадагы бер генә пәйгам-
бәрлек сүзен дә һичкем үз сәләтенә таянып аңлата алмый. 21 Пәйгамбәрлек сүзе
беркайчан да кеше ихтыяры белән бирелмәде, кешеләр Аллаһыдан килгән хәбәрне
[c]Изге Рух белән рухландырылып сөйләделәр.

Ялган өйрәтүчеләр турында

2 1 [c]Исраил халкы арасында ялган пәйгамбәрләр дә булганнар, шулай ук сезнең
арагызда да ялган өйрәтүчеләр булыр. Алар һәлакәткә китерүче ялган тәгъ-
лиматны арагызда яшерен рәвештә тарата башларлар, хәтта үзләрен [c]йолып алган
Хөкемдарны да инкяр итеп, өсләренә көтелмәгән һәлакәт китерерләр. 2 Күпләр
аларның азгын яшәешенә иярер, һәм аларның эшләре аркасында хакыйкать юлы
хурланыр. 3 Бу ялган өйрәтүчеләр, комсызланып, үзләре уйлап чыгарган риваять-
ләре ярдәмендә сездән файдаланырлар. Аларны күптәннән хөкем сагалый, аларның
һәлакәте котылгысыз.

4 Аллаһы гөнаһ кылган [c]фәрештәләрне дә аямаган бит, чылбырлар белән бәй-
ләп, тәмуг караңгылыгына ташлаган: алар анда хөкем көнен көтәләр. 5 Аллаһы,
тәкъва тормышны вәгазьләүче Нух белән җиде кешедән кала, борынгы җиһанны
да аямаган: имансызлар өстенә туфан китерткән*. 6 Имансызлар белән киләчәктә
ни буласын кисәтүче сабак итеп, Сәдүм һәм Гамура шәһәрләрен ут белән көлгә
әйләндереп хөкем иткән. 7 Ә анда яшәгән азгыннарның әхлаксыз гамәлләреннән
интеккән тәкъва Лутны коткарган*. 8 Бу тәкъва кеше азгыннар арасында яшәгәндә,
аларның канунсыз эшләрен күреп һәм ишетеп, чын күңеленнән көннән-көн газап
чиккән. 9 Шулай итеп, [c]Раббы Үзенә бирелгәннәрне сынаулардан ничек коткарыр-
га, ә явызларны, җәза астында тотып, хөкем көненә ничек сакларга икәнен белә.

10 Бу бигрәк тә үзләренең бәдәни азгын теләкләренә иярәп, Раббы хакимлегенә
нәфрәтләнүчеләргә кагыла. Алар – әдәпсез һәм тәкәббер кешеләр. Күкләрдәге шөһ-
рәтле затларга яла ягудан да курыкмыйлар. 11 Хәер, бу шөһрәтле затлардан күпкә
көчлерәк һәм куәтлерәк фәрештәләр дә Раббы алдында аларны хурлап гаепләми-
ләр. 12 Бу ялган өйрәтүчеләр үзләре аңламаган нәрсәне яла ягып гаеплиләр. Алар
табигый теләкләренә буйсынып яшәгән, фәкать аулау һәм үтерелү өчен генә туган
аңсыз хайваннар сыман. Алар хайваннардай юк ителәчәк. 13 Алар үзләре китергән
явызлыкларына явызлык әҗере алачаклар. Алар өчен хозурлык – көн яктылыгында
комсызланып ашап-эчү. Сезнең белән мәҗлестә ашап утырганда, алар – пычрак
һәм хурлыклы таплар, чөнки үзләрен алдаучы ләззәтләргә биреләләр. 14 Кем белән

---

* **1:17** Карагыз: «Маттай», 17:5.

* **2:5** Карагыз: «Яратылыш», 6:1-7:24.

* **2:6-7** Карагыз: «Яратылыш», 19:1-16.

зина кылырга икән дип кенә хатын-кызларга күңел бирәләр һәм гөнаһтан һич туймыйлар, тотрыксыз кешеләрне юлдан яздыралар, аларның күңелләре комсызлыкта шомарган, алар – ләгънәт угыллары. 15 Алар, туры юлдан тайпылып, адаштылар. Үзенең явыз гамәлләре өчен табыш алырга яраткан Бигур углы Билгам эзләреннән бара башладылар алар. 16 Ә Билгам пәйгамбәр явыз эше өчен шелтәләнгән. Ишәк, кеше тавышы белән эндәшеп, аны ахмаклыгыннан туктаткан*.

17 Бу кешеләр – сусыз чишмәләр, көчле җил куып тараткан томан сыман. Алар өчен тирән караңгылыкта урын саклана. 18 Чөнки алар, күпертелгән буш сүзләр сөйләп, азгын бәдәни теләкләрен кулланып, ялгыш юлдан баручылар арасыннан әле генә арына башлаганнарны ятьмәгә эләктерергә тырышалар. 19 Алар теге кешеләргә азатлык вәгъдә итәләр, ә үзләре – бозыклык коллары, чөнки кеше нәрсәдән җиңелсә, шуның колы була. 20 Әгәр бу кешеләр Хакимебез һәм Коткаручыбыз Гайсә Мәсихне танып белү аша бу дөнья азгынлыгыннан арынганнан соң, янә буталалар һәм аңа җиңеләләр икән, димәк, соңгы хәлләре элеккегедән яманрак була. 21 cХаклык юлын танып белгәннән соң, үзләренә бирелгән изге әмердән кире чигенүгә караганда, ул юлны бөтенләй белмәүләре алар өчен яхшырак булган булыр иде. 22 Андый кешеләр белән ни булганы хакында мәкальләрдә дөрес әйтелгән: «Эт үзенең косыгына әйләнеп кайта»* һәм «Юылган дуңгыз пычрак сазда аунарга бара».

Раббы көненең көтмәгәндә килүе

3 1 Газиз дусларым! Мин сезгә инде икенче хатымны язам. Бу хатларда белгәннәрегез хакында хәтерегезгә төшереп, сезне ихлас фикер йөртүгә дәртләндерәм. 2 Изге пәйгамбәрләр элек әйткән сүзләрне һәм Хакимебез вә Коткаручыбыз рәсүлләрегез аша биргән әмерне искә төшерүегезне телим.

3 Иң элек шуны аңлавыгыз кирәк: соңгы көннәрдә үзләренең нәфес теләкләре буенча гамәл кылучы, мыскыллаучы кешеләр пәйда булыр. 4 Алар: «Остазыгыз килергә вәгъдә итмәдемени? Кайда соң Ул? Ата-бабаларыбыз үлем йокысына талганнар, ә һәммә нәрсә дөнья яратылганнан бирле ничек булса, шул килеш кала бирә», – диярләр. 5 Алар күк вә җирнең борынгыдан булганын, аларның Аллаһы сүзе аркылы судан һәм су белән яратылганын юри оныталар. 6 Сүз аркылы су, туфан суы белән борынгы дөнья юк ителгән. 7 Хәзерге күк һәм җир дә Аллаһының шул ук сүзе аркылы ут белән юк ителү өчен, хөкем көненә сакланып тора. Шул көндә имансызлар һәлак ителәчәкләр.

8 Сез, газиз дусларым, бер нәрсәне онытмагыз: Раббы өчен бер көн мең ел сыман, мең ел бер көн сыман. 9 Кайберәүләр озакка суза дип исәпләүләренә карамастан, Раббы Үзенең вәгъдәсен үтәүне озаклатмый. Киресенчә, Ул сезгә зур сабырлык күрсәтә, чөнки Ул беркемнең дә һәлак булуын теләми, барысының да тәүбәгә килүен тели.

10 Әмма Раббы көне карак сыман көтмәгәндә килер. Күкләр көчле дөмбердәгән тавыш астында юкка чыгар, күк җисемнәре утта янып таркалыр, җир һәм андагы эшләнгән нәрсәләрнең барысы фаш ителер. 11-12 Әгәр һәммә нәрсә шулай таркалса,

---

* 2:16 Карагыз: «Саннар», 22 нче бүлек.

сез нинди кеше булырга тиеш соң? Сез Аллаһының көнен көткәндә һәм ул көннең тизрәк килүе өчен тырышканда, тормышыгызның изге һәм Аллаһыга багланган булуы кирәк. Ул көнне күк янып таркалыр һәм кызулыктан күк җисемнәре эреп бетәр. **13** Әмма без, Аллаһының вәгъдәсенә инанып, хаклык хакимлек итә торган яңа күкне һәм яңа җирне көтәбез.

14 Шуңа күрә, газиз дусларым, моның һәммәсен дә көтеп, Аллаһы каршында иминлектә яшәп, һичбер тапсыз, кимчелексез булуыгыз өчен хәлдән килгән бөтен нәрсәне эшләгез. **15** Раббының сабырлыгын сез котылу мөмкинлеге дип аңлагыз. Үзенә Аллаһы тарафыннан бирелгән зирәклеге белән безнең сөекле имандашыбыз Паул да сезгә шулай дип язган иде. **16** Бу хакта ул бөтен хатларында да яза. Ул хатларда авыр аңлашыла торган кайбер нәрсәләр бар. Белемсез, тотрыксыз кешеләр, башка Изге язмаларны бозган кебек, бу урыннарны да бозып аңлаталар. Моның белән алар үзләрен һәлакәткә дучар итәләр. **17** Ә сез исә, газиз дусларым, бу хакта инде белгәнлектән, әхлаксыз кешеләрнең ялгышлыклары сезне тайпылдырмасын һәм ышанычлы нигездән егылып төшмәс өчен сак булыгыз. **18** Хакимебез вә Коткаручыбыз Гайсә Мәсих мәрхәмәтендә һәм Аны танып белүдә даими үсегез. Аңа бүген һәм мәңгелек көненә кадәр дан булсын! Амин.

Яхъядан беренче хат

Тормыш Сүзе

1 **1** Баштан ук булган, без ишеткән, үз күзләребез белән күргән, күзәткән һәм
кулларыбыз белән кагылган нәрсә – тормыш Сүзе хакында сөйлибез. **2** Тор-
мыш ачылды: без аны күрдек һәм аның турында шаһитлык итәбез. [c]Атабыз белән
булган, безгә ачылган мәңгелек тормышны сезгә игълан итәбез. **3** Безнең белән
аралашуыгызны теләп, үзебез күргән һәм ишеткән нәрсәне сезгә дә игълан итә-
без. Ә без исә Ата һәм Углы Гайсә [c]Мәсих белән аралашып яшибез. **4** Куанычыбыз
тулы булсын дип, боларны сезгә язабыз.

Аллаһы – яктылык

5 Без Аңардан ишеткән һәм сезгә игълан итә торган хәбәр шуннан гыйбарәт:
[c]Аллаһы – яктылык, һәм Аңарда һичнинди караңгылык юк. **6** Әгәр без: «Аллаһы
белән аралашып яшибез», – дип әйтәбез, әмма караңгылыкта йөрибез икән –
без ялганлыйбыз һәм хакыйкать буенча яшәмибез. **7** Әмма Аллаһы яктылыкта
булган кебек, без дә яктылыкта йөрсәк, димәк, бер-беребез белән аралашып
яшибез һәм Аның Углы Гайсәнең каны безне теләсә кайсы [c]гөнаһтан арынды-
рып сафландырыр.

8 Әгәр: «Гөнаһыбыз юк», – дисәк, үз-үзебезне алдыйбыз һәм бездә хакыйкать
юк. **9** Әмма гөнаһларыбызны икърар итсәк, Аллаһы гөнаһларыбызны кичерер һәм,
һәртөрле хаксызлыктан арындырып, безне сафландырыр, чөнки Ул тугры һәм га-
дел. **10** «Без гөнаһ кылмадык», – дисәк, Аллаһыны ялганчы итеп күрсәтәбез һәм
Аның сүзе бездә булмас.

Мәсих – безнең Яклаучыбыз

2 **1** Балаларым! Боларны сезгә, гөнаһ кылмагыз, дип язам. Ә инде берәү гөнаһ
кылса, Атабыз алдында Яклаучыбыз – һәрвакыт гадел гамәл кылучы Гай-
сә Мәсих бар. **2** Ул гөнаһларыбызның, безнең генә түгел, бәлки бөтен дөньяның
да гөнаһлары кичерелүен алып килүче корбан булды. **3** Без шуңа ышана алабыз:
әмерләрен үтәсәк, Аны тануыбызны беләбез. **4** Кем дә кем: «Мин Аллаһыны та-
ныйм», – дип торып, әмма әмерләрен үтәмәсә, ул – ялганчы һәм аңарда хакыйкать
юк. **5** Ә Аның сүзләрен үтәүчедә Аллаһы мәхәббәте чыннан да тулы камиллегенә
ирешкән. Бу исә безнең Аңарда булуыбызны күрсәтеп тора. **6** Кем дә кем: «Алла-
һыда калам», – ди икән, ул Гайсә сыман яшәргә тиеш.

Яңа әмер

7 Газиз дусларым! Яңа әмер язмыйм, сездә баштан ук булган иске әмерне язам: иске әмер исә – сез ишеткән хәбәр ул. 8 Шулай да бу әмер яңа: ул Мәсихтә һәм сездә гамәлгә ашты, чөнки караңгылык кире чигенә, хакыйкый яктылык балкый башлады.
9 Кем дә кем үзен яктылыкта дисә, әмма имандашына* нәфрәтләнсә, ул һаман караңгылыкта була. 10 Кем дә кем үзенең имандашын ярата икән, ул яктылыкта яши, һәм аңарда башкаларны вәсвәсәгә этәрә торган бернәрсә юк. 11 Ә кем үзенең имандашына нәфрәтләнсә, ул караңгылыкта була, караңгылыкта йөри һәм кая баруын белми, чөнки караңгылык күзләрен сукырайта.

12 Балаларым, сезгә язам,
чөнки гөнаһларыгыз Гайсә аркасында кичерелде.
13 Аталар, сезгә язам,
чөнки баштан ук Булучыны сез танып белдегез.
Егетләр, сезгә язам,
чөнки сез явыз ᶜиблисне җиңдегез.
14 Балаларым, сезгә язам,
чөнки сез Атабызны танып белдегез.
Аталар, сезгә язам,
чөнки сез баштан ук Булучыны танып белдегез.
Егетләр, сезгә язам,
чөнки сез көчле,
Аллаһы сүзе сездә кала,
һәм сез явыз иблисне җиңдегез.

15 Фани дөньяны һәм анда булган нәрсәләрне яратмагыз. Дөньяны яратучыда Атабызны ярату юк. 16 Бу дөньядагы һәммә нәрсә – тән нәфесләре, күз нәфесе һәм тормышта тәкәбберлеккә китерүче нәрсәләр – Атабыздан түгел, фәкать дөньядандыр. 17 Дөнья һәм аның нәфесләре үтеп китә, әмма Аллаһы ихтыярын үтәүче мәңге яши.

Мәсих дошманнары турында кисәтү

18 Балаларым! Соңгы сәгатьләр җитте. Мәсих дошманының* киләчәге хакында сез ишеткән идегез инде. Хәзер Мәсихнең күп дошманнары пәйда булды. Соңгы сәгатьләр җиткәнен шуннан беләбез дә инде. 19 Алар безнең арадан, әмма безнеке булмадылар. Әгәр безнеке булган булсалар, алар безнең белән калган булырлар иде. Аларның арабыздан китүе безнеке булмауларын күрсәтеп тора.
20 Сезне исә Изге Зат майлаган*, һәм сез барыгыз да хакыйкатьне беләсез. 21 Мин хакыйкатьне белмәгәнегез өчен түгел, әмма аны белгәнегез өчен һәм хакыйкатьтән

---

* **2:9** *Имандаш* – грек телендәге төп нөсхәдә сүзгә-сүз: туган. «Туган» һәм «имандаш» мәгънәләреннән тыш, әлеге грек сүзе «нинди дә булса бер кеше» кебек гомумирәк мәгънәдә дә аңлашыла ала.
* **2:18** *Мәсих дошманы* – дәҗҗал; Мәсихкә каршы торучы алдакчы затны аңлата.
* **2:20** *...майлаган...* – Монда Изге Рухка ия булу күздә тотыладыр. Шулай ук 27 нче аятьне карагыз.

һичнинди ялган килеп чыга алмаганга яздым. 22 Кем ялганчы? Гайсәнең Мәсих икәнен инкяр итүче түгелме? Ул – Мәсихнең дошманы, ул Атаны да, Углын дә инкяр итә. 23 Аллаһы Углын инкяр итүче һичкемнең Атасы да юк. Аллаһы Углын танучының исә Атасы да бар.

24 Сез баштан ишеткән нәрсәне күңелләрегездә саклагыз. Әгәр баштан ишеткән нәрсә күңелләрегездә калса, ул чакта сез дә Углында һәм Атасында яшәрсез. 25 Ул Үзе безгә вәгъдә иткән нәрсә – мәңгелек тормыш бу.

26 Боларны мин сезне юлдан яздырырга тырышучылар хакында язам. 27 Ә Изге Зат биргән майлау сезнең үзегездә кала, һәм сез һичкемнең өйрәтүенә мохтаҗ түгелсез. Сезне майлавы аша, сезгә барысы да өйрәтелә, һәм ул хакыйкый, ялганламый. Сезгә өйрәтелгәнчә, Аңарда калыгыз.

Аллаһы балалары

28 Балаларым, Мәсих килгәндә, Аның алдында ышаныч белән оялмыйча басып тору өчен, Мәсихтә яшәгез. 29 Аның ᶜхак булуын беләсез икән, димәк, хаклык эшләүче һәркемнең Аллаһыдан туган булуын да беләсез.

3 1 Карагыз, Атабыз безне ничек нык яраткан: безне «Аллаһы балалары» дип атыйлар, һәм без, чыннан, Аның балалары. Дөнья кешеләре, Аллаһыны танымаганга күрә, безне белмиләр. 2 Газиз дусларым, без – хәзер Аллаһы балалары, әмма безнең нинди булачагыбыз әле билгеле түгел. Шуны беләбез ки: Мәсих күренгәндә, без Аңа охшарбыз, чөнки без Аны, чынлыкта ничек булса, шулай күрербез. 3 Шушы өметен Аңа баглаган һәркем, Мәсих ᶜпакь булгандай, үзен даими пакьләндереп тора.

4 Гөнаһ кылучы һәркем Аллаһы ᶜканунын боза. Гөнаһ ул – канунсызлык. 5 Сез Мәсихнең гөнаһларны Үз өстенә алыр өчен килгәнен беләсез. Ә Аңарда гөнаһ юк. 6 Аңарда калучыларның берсе дә гөнаһ кылмый. Гөнаһ кылучыларның исә берсе дә Мәсихне күрмәгән һәм Аны танымаган.

7 Балаларым, сезне һичкем алдамасын. Хак эш кылучы кеше Мәсих кебек үк хак була. 8 Гөнаһ кылучы исә иблистәндер, чөнки иблис баштан ук гөнаһ кылып килде. Аллаһы Углы нәкъ менә иблис эшләрен җимерергә дип килде. 9 Аллаһыдан туган зат гөнаһ кылмый, чөнки аңарда Аллаһыдан бирелгән орлык кала. Ул гөнаһ кыла алмый, чөнки Аллаһыдан туган. 10 Аллаһы һәм иблис балалары болай аерылып таныла: хаклык кылмаучы, шулай ук үзенең имандашын яратмаучы Аллаһыдан түгел.

Бер-берегезне яратыгыз

11 Электән үк сез ишеткән хәбәр бу: без бер-беребезне яратырга тиешбез. 12 Явыз иблистән булган һәм үзенең энесен үтергән Кабилдәй* булмагыз. Ул ни өчен энесен үтергән? Чөнки Кабилнең эшләре явыз, ә энесенең эшләре хак булган. 13 Имандашларым, сезгә дөнья кешеләре нәфрәтләнә икән, моңа гаҗәпләнмәгез. 14 Без үлемнән тормышка күчкәнебезне беләбез, чөнки имандашларыбызны яратабыз. Яратмаучы

---

* 3:12 *Кабил* – Адәм һәм Һаваның беренче углы. Ул үзенең Һабил исемле энесен үтергән. (Карагыз: «Яратылыш», 4 нче бүлек.)

исә үлем хакимлегендә тора. 15 Үзенең имандашына нәфрәтләнүче һәркем кеше үтерүче була. Кеше үтерүченең мәңгелек тормышы булмаганын сез беләсез.

16 Без мәхәббәтне шулай танып белдек: Мәсих Үзенең җанын безнең өчен бирде. Без дә имандашларыбыз өчен үзебезнең җаныбызны бирергә тиешбез. 17 Кем дә кем, һәммә нәрсәсе булып һәм имандашының мохтаҗлыгын күрә торып, аңа шәфкать күрсәтмәсә, аңарда Аллаһы мәхәббәте ничек яшәр икән?! 18 Балаларым, сүз һәм тел белән түгел, эшләребез һәм хакыйкать белән яратыйк. 19-20 Шуның белән үзебезнең хакыйкатьтән булуыбызны белербез һәм, йөрәгебез безне кайчан да булса гаепләсә, аны Аллаһы каршында тынычландыра алырбыз. Аллаһы безнең йөрәгебездән бөек һәм Ул һәммә нәрсәне белә бит.

21 Газиз дусларым! Әгәр йөрәгебез безне гаепләми икән, Аллаһыда ышанычыбыз бар, 22 һәм ни генә сорасак та, Аңардан алырбыз, чөнки әмерләрен үтибез һәм Аңа яраклы эшләр эшлибез.

23 Аның әмере шуннан гыйбарәт: без Аның Углы Гайсә Мәсихнең исеменә иман итәргә һәм Ул биргән әмер буенча бер-беребезне яратырга тиешбез. 24 Аллаһының әмерләрен үтәүче Аңарда һәм Аллаһы әмерләрне үтәүчедә кала. Аллаһының бездә яшәвен безгә биргән Рухы аша белербез.

Хакыйкый һәм ялган рух

4 1 Газиз дусларым! Һәр рухка инанмагыз, ул рухларның Аллаһыданмы икәнлеген сынагыз, чөнки дөньяда ялган ᶜпәйгамбәрләр күп. 2 Аллаһы Рухын сез болай танып белерсез: Гайсә Мәсихнең кеше булып килгәнлеген икърар итүче һәр рух Аллаһыдандыр. 3 Ә Гайсәне икърар итмәүче бер рух та Аллаһыдан түгел. Ул рух Мәсих дошманыныкы. Сез аның киләчәге хакында ишеттегез бит, һәм хәзер инде ул дөньяда.

4 Сез исә, балаларым, Аллаһыдан һәм ялган пәйгамбәрләрне җиңдегез, чөнки сездәге Рух дөньяда булганнан бөегрәк. 5 Алар – дөньядан, шуңа күрә дөньяви сөйлиләр һәм дөнья аларны тыңлый. 6 Без – Аллаһыдан. Аллаһыны танып белүче безне тыңлый. Аллаһыдан булмаучы исә безне тыңламый. Без шуның аша хакыйкать рухын һәм ялганлык рухын аера беләбез.

Аллаһы – мәхәббәт

7 Газиз дусларым! Бер-беребезне яратыйк, чөнки мәхәббәт Аллаһыдан килә. Һәр яратучы Аллаһыдан туган һәм Аллаһыны танып белә. 8 Яратмаучы Аллаһыны танып белми, чөнки Аллаһы – мәхәббәт ул. 9 Аллаһы безгә мәхәббәтен болай күрсәтте: Үзенең Углы аша безгә тормыш бирү өчен, Ул бердәнбер Углын дөньяга җибәрде. 10 Мәхәббәт шунда: Аллаһының безне яратуында һәм гөнаһларыбызның кичерелүен алып килүче корбан итеп Углын җибәрүендә, Аллаһыны яратуыбызда түгел. 11 Газиз дусларым, Аллаһы безне шулай яраткан икән, без дә бер-беребезне яратырга тиешбез. 12 Аллаһыны һичкем һичкайчан күрмәгән. Әгәр бер-беребезне яратабыз икән, Аллаһы бездә яши һәм Аның мәхәббәте бездә камилләшкән була.

13 Аллаһы безгә Үз Рухыннан биргән, шунлыктан без – Аллаһыда, ә Аның бездә калуын беләбез. 14 Ата Үз Углын дөньяны ᶜКоткаручы итеп җибәргәнен без күрдек

һәм бу хакта шаһитлык бирәбез. 15 Кем дә кем Гайсәнең Аллаһы Углы булуын икърар итсә, аңарда Аллаһы яши һәм ул Аллаһыда яши. 16 Шулай итеп, Аллаһының безгә карата булган мәхәббәтен танидык һәм аңа инандык.

Аллаһы – мәхәббәт. Мәхәббәттә яшәүче – Аллаһыда һәм Аллаһы аңарда яшәр. 17 Шулай итеп, арабыздагы мәхәббәтебез камилләште, шуңа күрә кыямәт көнен без ышаныч белән каршыларбыз, чөнки Гайсә нинди булса, без дә бу дөньяда шундый булабыз. 18 Мәхәббәттә курку юк, камил мәхәббәт куркуны куа. Курку җәза белән бәйле, куркучы кеше исә мәхәббәттә камилләшмәгән була.

19 Без яратабыз, чөнки беренче булып Аллаһы безне яратты. 20 Әгәр берәү: «Мин Аллаһыны яратам», – дип әйтеп тә, үзенең имандашына нәфрәтләнсә, ул – ялганчы. Үзе күргән имандашын яратмаучы кеше күрмәгән Аллаһыны ярата алмый бит. 21 Менә безгә Аллаһы биргән әмер: «Аллаһыны яратучы кеше үзенең туганын да яратсын».

Мәңгелек тормыш – Аллаһы Углында

5 1 Гайсәнең Мәсих булуына ᶜиман итүче һәркем Аллаһыдан туган. Һәм ата-ны яратучы һәркем баласын да ярата. 2 Без Аллаһы балаларын яратуыбызны Аллаһыны яратуыбыз һәм әмерләрен үтәвебез аркылы төшенәбез. 3 Аллаһыны яратуыбызны әмерләрен үтәвебез белән күрсәтәбез. Ә әмерләре авыр түгел, 4 чөнки Аллаһыдан туган һәммә кеше дөньяны җиңә. Бу җиңү – безнең иманыбыз ул. 5 Гайсәнең Аллаһы Углы булуына инанучы дөньяны җиңүче булмый кем булсын?

6 Ул, Гайсә Мәсих, чумдырылуының* суы һәм үлеменең каны аша килгән. Су аша гына түгел, бәлки су һәм кан аша килгән. Бу хакта Рух шаһитлык бирә, чөнки Рух – хакыйкать ул. 7 Шаһитлык бирүче өчәү бар: 8 Рух, су һәм кан. Өчесе дә бер үк шаһитлык бирә. 9 Без кешеләр шаһитлыгын кабул итәбез, ә Аллаһының шаһитлыгы бөегрәк. Бу – Аллаһы шаһитлыгы: Ул Үзенең Углы хакында шаһитлык бирде. 10 Аллаһы Углына иман итүченең үзендә шушы шаһитлык бар. Аллаһыга иман итмәүче Аны ялганчы иткән була, чөнки Аллаһының Үз Углы хакында биргән шаһитлыгына ышанмады. 11 Ул шаһитлык исә шуннан гыйбарәт: Аллаһы безгә мәңгелек тормыш бирде һәм ул тормыш – Аның Углында. 12 Аллаһы Углы барның тормышы бар, Аллаһы Углы булмаганның тормышы юк.

13 Мин моны сезгә, Аллаһы Углы исеменә иман итүчеләргә, үзегезнең мәңгелек тормышыгыз барлыгын белегез, дип яздым. 14 Аллаһы каршында шундый ышанычыбыз бар: Аның ихтыяры буенча нәрсәне генә сорасак та, Ул безне тыңлый. 15 Нәрсә генә сорасак та, Аның безне ишеткәнен беләбез икән, сораганыбызга ия булуыбызны да беләбез.

16 Әгәр берәү имандашының үлемгә китерми торган гөнаһ кылуын күрә икән, дога кылсын һәм Аллаһы аның имандашына тормыш бирәчәк. Моны мин үлемгә китерми торган гөнаһ кылучылар хакында әйтәм. Үлемгә китерә торган гөнаһ бар: мондый гөнаһ өчен дога кылыгыз дип әйтмим. 17 Һәр явызлык – гөнаһ, әмма бөтен гөнаһ та үлемгә китерерлек түгел.

---

* 5:6 *Чумдырылу* – сүзлектәге «Суга чумдыру йоласын» карагыз.

18 Аллаһыдан туганнарның гөнаһ кылмавын без беләбез, аларны Аллаһыдан туган Угыл саклый һәм явыз иблис аларга кагыла алмый. **19** Без үзебезнең Аллаһыдан булуыбызны, ә бөтен дөньяның исә явыз иблис хакимлегендә булуын беләбез. **20** Аллаһы Углының килгәнен һәм, хакыйкый Аллаһыны таныр өчен, безгә аң биргәнен дә беләбез. Һәм без хакыйкый Аллаһыда, Аның Углы Гайсә Мәсихтә яшибез. Ул – хакыйкый Аллаһы һәм мәңгелек тормыш.

21 Балаларым, үзегезне ялган илаһлардан саклагыз.

Яхъядан икенче хат

1 **1** ᶜАллаһы тарафыннан сайланган ханымга һәм аның балаларына ᶜиман итүчеләр бердәмлеге ᶜөлкәненнән сәлам. Мин сезне ихлас күңелдән яратам. Мин генә түгел, хакыйкатьне танып белгән һәммә кеше сезне ярата. **2** Сезне үзебездә яши торган һәм безнең белән мәңге булачак хакыйкать өчен яратабыз.

3 ᶜАтабыз Аллаһыдан һәм Гайсә ᶜМәсих – Атаның Углыннан бирелгән ᶜмәрхәмәт, шәфкать һәм иминлек безнең белән хакыйкатьтә һәм мәхәббәттә булсын.

Хакыйкать һәм мәхәббәт

4 Балаларың арасында Атабыз безгә әмер биргәндәй хакыйкатьтә йөрүчеләр булуы мине бик сөендерә. **5** Хәзер, ханым, сиңа яңа әмер түгел, бәлки баштан ук без кабул иткән әмерне язам һәм үтенәм: бер-беребезне яратыйк. **6** Мәхәббәт исә шуннан гыйбарәт: без Аллаһының әмерләре буенча йөрергә тиешбез. Баштан ук ишеткәнегезчә, Аның әмере шул: сез мәхәббәттә йөрергә тиешсез.

7 Гайсә Мәсихнең кеше тәнендә килүен инкяр итүче алдакчылар дөньяда күбәеп китте. Андый кешеләр – алдакчылар һәм Мәсих дошманнары. **8** Сез нәрсә хакына хезмәт куйганыбызны югалтмыйча, тулы әҗерен алыр өчен, сак булыгыз. **9** Мәсих өйрәткәнне сакламаган һәм өйрәткәннәрнең чигеннән узган һәркемдә Аллаһы юктыр. Өйрәткәнне саклаучыда исә Ата да, Аның Углы да бар. **10** Әгәр сезгә берәү килеп, шулай өйрәтмәсә, ул кешене өегездә кабул итмәгез һәм аны сәламләмәгез. **11** Мондый кешене сәламләгән аның явыз эшләренә кушылып китә.

12 Сезгә язасы сүзләрем күп, әмма кәгазьгә кара белән язарга теләмим. Куанычыбыз тулы булсын өчен, яныгызга килеп, сезнең белән сөйләшүемә өметләнәм.

13 Аллаһы тарафыннан сайланган имандаш кыз туганыңның балалары сине сәламлиләр.

Яхъядан өченче хат

1 [1] Чын күңелдән яраткан газиз Гәйгә [c]иман итүчеләр бердәмлеге [c]өлкәненнән сәлам.

[2] Газиз дустым, җаның иминлектә булгандай, һәрьяктан да имин һәм сәламәт бул, дип дога кылам. [3] Монда килгән имандашларның хакыйкатькә тугры булуың, ягъни хак юлда йөрүең хакында шаһитлык бирүләренә мин бик шатландым. [4] Минем өчен балаларымның хакыйкатьтә йөрүләре хакында ишетүдән дә зуррак шатлык юктыр.

Хакыйкать өчен бергәләп эшләү

[5] Газиз дустым, имандашлар, хәтта таныш булмаганнар хакына кылган һәммә эшләреңдә син ышанычлы. [6] Алар синең мәхәббәтең хакында иман итүчеләр бердәмлеге алдында шаһитлык бирделәр. Зинһар, [c]Аллаһыга яраклы рәвештә юлларын дәвам итсеннәр өчен, аларга булышсаң иде. [7] Алар [c]Мәсих исеме хакына, Аңа иман итмәүчеләрдән һичнәрсә кабул итмичә, юлга чыктылар бит. [8] Димәк, хакыйкатьне таратуда бергә эшли алуыбыз өчен, без андыйларга булышырга тиешбез.

[9] Мин бердәмлеккә кыска итеп яздым, әмма араларында өстенлек итәргә яратучы Диотрефис безне игътибарга алмый. [10] Шуңа күрә, яныгызга килсәм, аның кылганнарын игътибарыгызга җиткерермен. Ул безнең хакта яман сүзләр таратып кына калмый, хәтта имандашларны кабул итми, кабул итәргә теләүчеләргә комачаулый һәм бердәмлектән куып җибәрә.

[11] Газиз дустым! Явызлыкка иярмә, яхшылыкка ияр. Яхшылык эшләүчеләр Аллаһыдандыр, явызлык эшләүче исә Аллаһыны күрмәгән. [12] Димитер хакында барысы да яхшы итеп сөйли, хәтта хакыйкать үзе дә аның ягында. Шулай ук без дә шаһитлык итәбез, һәм шаһитлыгыбызның хакыйкый булуын син беләсең.

[13] Мин сиңа күпне язар идем, әмма кара һәм каләм белән язарга теләмим. [14] Тиздән синең белән күрешүемә өметләнәм. Шунда йөзгә-йөз бергәләп сөйләшербез.

[15] Иминлек сиңа! Сине дуслар сәламлиләр. Дусларыбызның һәркайсына аерым сәлам әйт.

Яһүдәдән хат

1 **1** Гайсә ᶜМәсихнең колы, Ягъкубның бертуган кардәше Яһүдәдән ᶜАтабыз ᶜАллаһы тарафыннан чакырылганнарга, сөелгәннәргә һәм Гайсә Мәсих өчен сакланганнарга. **2** Сезгә шәфкать, иминлек һәм мәхәббәт мул итеп бирелсен.

Ялган пәйгамбәрләрнең хөкем ителүе

3 Газиз дусларым! Уртак котылуыбыз хакында сезгә язарга дип бик дәртләнсәм дә, ᶜизгеләргә бер тапкыр һәм гомергә бирелгән иман өчен тырышып эшләгез, дип үгетләп язуны тиешле таптым. **4** Кайбер имансыз кешеләр арагызга яшеренеп керделәр. Алар үз азгынлыкларын аклау өчен, Аллабызның ᶜмәрхәмәтен бозып күрсәтәләр һәм бердәнбер Хөкемдарыбыз һәм ᶜХакимебез Гайсә Мәсихне инкяр итәләр. Аларга булачак хөкем турында ᶜИзге язмада инде күптән әйтелгән.

5 Ләкин инде барын да белсәгез дә, хәтерегезгә төшерергә телим: ᶜРаббы бервакыт халыкны Мисырдан коткарып алып чыккан булса да, соңыннан араларындагы ышанмаучы кешеләрне һәлак иткән. **6** Тиешле урыннарын сакламыйча, торакларын ташлап киткән ᶜфәрештәләрне онытмагыз: Раббы аларны тирән караңгылыкта, бөек көндә хөкем итү өчен мәңгелек чылбырларда бәйләп тота. **7** Шул фәрештәләрдәй фәхешлеккә һәм бәдәни бозыклыкка бирелгән Сәдүм белән Гамура шәһәрләре* һәм алар тирәли урнашкан шәһәрләр дә, кисәтүче гыйбрәт булып, мәңгелек ут җәзасын кичерәләр.

8 Шулай бу кешеләр дә, хыялларына таянып, тәннәрен нәҗеслиләр, Раббы хакимлеген инкяр итәләр, хәтта күкләрдәге шөһрәтле затларга яла ягалар. **9** Җитәкче фәрештә Микәил дә, Мусаның гәүдәсе хакында ᶜиблис белән бәхәсләшкәндә, хурлап һәм хөкем итеп әйтергә батырчылык итмәгән, бәлки: «Сине Раббы шелтәләсен», – дигән. **10** Алар исә үзләре аңламаган һәммә нәрсәне яманлыйлар, аңсыз хайваннардай табигый теләкләренә бирелеп яшиләр һәм нәкъ шул аларны һәлак итә дә.

11 Кайгы аларга, чөнки алар Кабил* юлыннан баралар. Акча хакына Билгамның ялгышлыкларын кабатлыйлар*, фетнә чыгарган өчен, Корахтай* һәлак булалар.

---

* **1:7** *Сәдүм, Гамура* – Үле диңгез буендагы тигезлектә урнашкан биш шәһәрнең икесе Сәдүм һәм Гамура шәһәрләре булган. Анда яшәүче кешеләрнең гөнаһлары өчен, күктән ут яудырып, Аллаһы бу шәһәрләрне юкка чыгарган. (Карагыз: «Яратылыш», 19.)

* **1:11** *Кабил* – Адәм һәм Һаваның беренче углы. Ул үзенең Һабил исемле энесен үтергән. (Карагыз: «Яратылыш», 4.)

* **1:11** Карагыз: «Саннар», 22.

* **1:11** *Корах* – Аллаһы тарафыннан сайланган юлбашчылар Муса һәм Һарунга каршы күтәрелгән фетнәчеләр башлыгы. (Карагыз: «Саннар», 19.)

12 Мәхәббәт мәҗлесләрегездә алар – пычрак таплар: вөждансызланып сыйланалар.
Алар – үзләре хакында гына кайгыртучы көтүчеләр, җил куып йөрткән яңгырсыз
болытлар, бөтенләй үлгән, тамыры белән кубарылган, көзен җимеш бирми торган
агачлар. 13 Алар – хурлыклы эшләренең күбеге белән капланган давыллы диңгез
дулкыннары. Алар – адашкан йолдызлар. Мәңгелек дөм караңгылыкта алар өчен
урын саклана.
14-15 Ханох* – Адәм нәселенең җиденче буыны – алар хакында пәйгамбәрлек
итеп, болай дигән: «Менә, Раббы барысы өстеннән хөкем итү өчен, кылган барча
имансыз гамәлләре һәм бөтен ᶜгөнаһлы имансызларның Раббыга каршы сөйләгән
барлык оятсыз сүзләре өчен җәзаларга дип, Үзенең меңнәрчә изгеләре белән килә».
16 Бу кешеләр – язмышларыннан канәгать булмаган сукранучылар. Алар үзләренең
нәфес теләкләре буенча гамәл кылалар, тәкәббер сүзләр әйтәләр, үз файдалары
хакына ялагайланып йөриләр.

Кисәтүләр һәм киңәшләр

17 Сез исә, газиз дусларым, Хакимебез Гайсә Мәсих ᶜрәсүлләре тарафыннан алдан
әйтелгән сүзләрне истә тотыгыз. 18 Алар сезгә: «Соңгы вакытта үзләренең бозык
теләкләре буенча гамәл кылучы мыскыллаучылар булыр», – диделәр. 19 Ул кешеләр
таркалыш чыгаралар, нәфес теләкләренә буйсыналар, һәм аларда ᶜИзге Рух юк.
20 Сез исә, газиз дусларым, үз тормышыгызны иң изге иманыгыз нигезендә корып
дәвам итегез, Изге Рух белән дәртләнеп дога кылыгыз. 21 Хакимебез Гайсә Мәсих
Үзенең шәфкатендә сезгә мәңгелек тормыш бирәчәген көтеп, Аллаһыга карата
булган мәхәббәтегездә калыгыз.
22 Кайбер кешеләр икеләнсәләр, аларга шәфкать күрсәтегез. 23 Башкаларын уттан
тартып алгандай коткарыгыз. Калганнарына исә шәфкать күрсәткәндә, күңелләрегездә курку хисе булсын: хәтта шакшы эшләре белән тапланган киемнәреннән
дә җирәнегез.

Данлау догасы

24 Сезне гөнаһка төшүдән саклый алучы, шатлык белән Үзенең даны алдына
кимчелекләрсез китерә ала торган 25 Хакимебез Гайсә Мәсих аша безне коткаручы бердәнбер Аллаһыга бар вакытлардан элек, хәзер һәм мәңгегә дан, мәһабәтлек,
кодрәт һәм хакимлек булсын. Амин.

---

* 1:14-15 Ханох – карагыз: «Яратылыш», 4:17.

Паулдан римлыларга хат

Паулның сәламе

1 **1** ᶜАллаһының ᶜЯхшы хәбәрен игълан итү өчен сайлап куелган, ᶜМәсих Гайсәнең ᶜрәсүл булырга чакырылган колы Паулдан сәлам!

2 Аллаһы Яхшы хәбәрне алдан, Үзенең ᶜпәйгамбәрләре аркылы, ᶜИзге язмаларда вәгъдә иткән. **3** Бу Яхшы хәбәрдә Аның Углы турында сөйләнелә. Ул чыгышы белән Давыт нәселеннән булган, **4** ә изгелек Рухы Аны, үледән терелтелү сәбәпле, кодрәткә ия Аллаһы Углы дип билгеләгән. Ул — ᶜХакимебез Гайсә Мәсих. **5** Аның исеме хакына бар халыклар арасындагы кешеләр Аллаһыга иман китерсеннәр һәм буйсынсыннар дип, Аның аркылы ᶜмәрхәмәт һәм рәсүллек алдык. **6** Гайсә Мәсихнеке булырга чакырылган бу кешеләр арасында сез дә бар.

7 Аллаһының ᶜРим шәһәрендә яшәүче барлык сөеклеләренә, изге булырга чакырылганнарга: ᶜАтабыз Аллаһыдан вә Хакимебез Гайсә Мәсихтән мәрхәмәт һәм иминлек булсын.

Паулның Римга барырга теләве

8 Иң элек Гайсә Мәсих аркылы һәммәгез өчен Аллама рәхмәтләр укыйм, чөнки иманыгыз хакында бөтен дөньяда сөйләнелә. **9** Сезне бертуктаусыз искә алуыма Аллаһы шаһит, Углы хакындагы Яхшы хәбәрне игълан итеп, Аңа бөтен рухым белән хезмәт итәм. **10** Аллаһы Үз ихтыяры белән, ниһаять, янығызга килергә мөмкинлек бирсен иде дип, догаларымда һәрвакыт ялварам. **11** Сезне бик күрәсем һәм, сезне ныгыту өчен, миңа бирелгән рухи бүләк белән уртаклашасым килә, **12** ягъни уртак иманыбыз нигезендә бер-беребезне дәртләндерә алуыбызны телим. **13** Имандашлар, сезнең белеп торуыгызны телим: мин күп тапкырлар янығызга килергә ният иттем, ләкин әлегәчә тоткарлыкларга очрадым. Яһүди булмаган башка халыклар арасындагыдай, сездә дә уңыш җыеп алырга телим. **14** Мин греклар һәм вәхшиләр, зирәкләр һәм наданнар алдында да бурычлымын. **15** Шуңа күрә, мин сезгә, Римда яшәүчеләргә дә, Яхшы хәбәрне игълан итәргә атлыгып торам.

16 Яхшы хәбәрдән оялмыйм, һәр ᶜиман итүчегә, башта яһүдигә, аннары яһүди булмаганга да котылу өчен, Аллаһының кодрәте бит ул. **17** Бу Яхшы хәбәрдә Аллаһының кешеләрне иман аша һәм бары тик иман аша гына ᶜаклавы ачыклана. Изге язмада язылганча: «Иман аша акланган кеше яшәячәк»*.

---

* **1:17** Карагыз: «Хабаккук», 2:4.

Кешеләрнең гаеплелеге

18 Яманлык кылып, хакыйкатьне танырга комачаулаучы кешеләрнең һәртөрле имансызлыгына һәм яманлыгына күктән Аллаһының ярсуы ачыла бара. **19** Аллаһы хакында белергә мөмкин булган һәрнәрсә алар өчен ачык, аны Аллаһы ачып бирде бит. **20** Галәм барлыкка китерелгәннән бирле, Аллаһының күренмәгән сыйфатлары, ягъни мәңгелек кодрәте һәм илаһилыгы Үзе барлыкка китергән нәрсәләр аша ачык күренә һәм аңлашыла. Шулай икән, ул кешеләрнең акланырга нигезе юк.

21 Аллаһыны белсәләр дә, алар Аны, Аллаһы итеп, тиешенчә данламадылар һәм Аңа шөкер итмәделәр. Киресенчә, буш уйларга бирелделәр, һәм аларның аңларга теләмәгән йөрәкләрен караңгылык каплады. **22** Үзләрен зирәккә санап, алар ахмакландылар **23** һәм үлемсез Аллаһының данын фани кешеләр, кошлар, дүрт аяклылар һәм сөйрәлүчеләргә охшаган сурәтләргә алыштырдылар.

24 Шунлыктан Аллаһы аларны үзләренең азгын теләкләре белән бозыклык карамагына тапшырды, алар тәннәрен үз араларында мәсхәрә итә башладылар. **25** Аллаһы хакыйкатен ялган белән алыштырдылар һәм Яратучыга түгел, яратылганга табындылар, хезмәт иттеләр. Яратучыга исә мәңгегә дан булсын. Амин.

26 Шул сәбәптән Аллаһы аларны хурлыклы нәфесләргә дучар итте: хатыннары табигый якынлык кылуны табигый булмаган якынлык кылуга алыштырды. **27** Ирләр дә шулай: хатын-кыз белән табигый якынлык кылу урынына, бер-берсенә карата җенси теләк белән янып, ирләр ирләр белән рисвайлык кылдылар һәм, юлдан язулары өчен, үз-үзләрендә тиешле җәзаларын алдылар.

28 Шулай итеп, Аллаһыны тануны мөһим дип исәпләмәгәнгә, Аллаһы аларны бозык уйлары иркенә тапшырды, һәм алар эшләнергә тиеш түгел гамәлләр кылалар. **29** Аларның күңелләре һәртөрле яманлык, мәкерлек, комсызлык, явызлык белән тулган. Алар көнчелек, кеше үтерү теләге, ызгыш-талаш, алдау, яман ниятләр белән тулы. Алар – гайбәтчеләр, **30** яла ягучылар, Аллаһыдан нәфрәтләнүчеләр, оятсызлар, тәкәбберләр, мактанчыклар, явызлык тудыручылар, ата-анага итагать күрсәтмәүчеләр , **31** акылсызлар, үз сүзендә тормаучылар һәм рәхимсезләр, мәрхәмәтсезләр. **32** Алар мондый нәрсәләрне эшләүчеләрнең Аллаһының гадел хөкеме буенча үлемгә лаек булуларын беләләр; әмма шуларны эшләп кенә калмыйлар, шулай эшләүчеләрне хуплыйлар да.

Аллаһының гадел хөкеме

2 **1** Әй, син, башкаларны хөкем итүче адәм, үзеңне аклап, һичнәрсә әйтә алмыйсың: башкаларны хөкем итеп, үзеңне дә хөкемгә дучар итәсең, чөнки син үзең дә шул ук гамәлләрне кыласың бит. **2** Без беләбез: андый эшне эшләүчеләр өчен Аллаһының хөкеме гадел. **3** Әй, син, адәм, андый гамәл кылучыларны хөкем итәсең, ә үзең шул ук эшләрне эшлисең! Әллә син Аллаһы хөкеменнән качып котылырмын дип уйлыйсыңмы? **4** Аллаһының игелеклелеге сине тәүбәгә китерәчәген аңламыйча, чиксез игелеге, сабырлыгы һәм түземлеген санламыйсыңмы әллә? **5** Син кире булганга һәм йөрәгең [c]тәүбә итәргә теләмәгәнгә күрә, Аллаһының гадел хөкеме билгеле булачак ачу көнендә башыңа төшәчәк җәзаңны җыясың. **6** Аллаһы

һәркемгә эшләренә карап түләр: 7 сабырлык белән игелекле эшләр кылып, данга, хөрмәткә һәм үлемсезлеккә омтылучыларга Ул мәңгелек тормыш бирә. 8 Ә инде үзен генә яратып, хакыйкатькә буйсынмыйча, явызлык артыннан баручылар өстенә Аллаһы Үз ачуын һәм ярсуын төшерәчәк. 9 Явызлык кылучы һәркемгә – башта яһүдигә, аннары яһүди булмаганга – михнәт һәм газап булачак. 10 Ә игелек кылучы һәркемне – башта яһүдине, аннары яһүди булмаганны – дан, хөрмәт һәм иминлек көтә, 11 чөнки Аллаһы һәркемгә бертигез карый.

12 Муса ᶜкануны булмыйча, ᶜгөнаһ кылганнар шул хәлдә һәлак булачаклар да; ә инде Канунны белә торып гөнаһ кылганнар Канун буенча хөкем ителәчәкләр. 13 Аллаһы Канунны ишетүчеләрне түгел, аны үтәүчеләрне Үз каршында акланган дип игълан итәчәк. 14 ᶜМәҗүсиләрнең Кануны юк бит, ләкин алар Канун таләп иткәнне табигый сизemләүләре белән башкарганда, канунсыз да үзләренә үзләре Канун булалар. 15 Бу исә Канун таләпләренең йөрәкләренә язылганлыгын күрсәтә. Моны вөжданнары да раслый – уй-фикерләре кайвакыт аларны гаепли, ә кайвакыт хәтта яклый да. 16 Мин сөйли торган Яхшы хәбәр буенча, Аллаһы кешеләрнең серләрен Мәсих Гайсә аркылы хөкем итәсе көнне моның һәммәсе булачак.

Яһүдиләр һәм Аллаһы кануны

17 Менә син үзеңне яһүди дип атыйсың, Муса канунына таянасың һәм Аллаһы белән мактанасың, 18 Кануннан өйрәнеп, Аллаһының ихтыярын һәм яманнан яхшыны аера беләсең. 19 Син үзең сукырларның юл күрсәтүчесе, караңгылыктагылар өчен яктылык, 20 наданнарның остазы, тәжрибәсезләрнең укытучысы булуыңа ышанасың, чөнки белем вә хакыйкатьне гәүдәләндерүче Канунны беләсең. 21 Шулай булгач, ничек соң син, башкаларны өйрәтеп тә, үзеңне-үзең өйрәтмисең? Урламаска үгетлисең, ә үзең урлыйсыңмы? 22 «Зина кылма» дисең, ә үзең зина кыласыңмы? Потлардан җирәнәсең, ә үзең аларның табыну урынын талыйсыңмы? 23 Аллаһы кануны белән мактанасың, ә үзең, аны бозып, Аллаһыны мәсхәрәлисеңме? 24 Изге язмада язылганча, «мәҗүсиләр Аллаһы исемен сезнең аркада хурлыйлар»*.

25 Канунны үтәсәң, сөннәтле булуың файдалы; ә инде син аны бозасың икән, ул чакта ᶜсөннәткә утыртылмагандай буласың. 26 Шулай булгач, ᶜсөннәтсез кеше Канун кагыйдәләрен үтәсә, ул сөннәткә утыртылган булып саналмасмы? 27 Тышкы яктан сөннәтсез, әмма Канунны үтәүче кеше, сине – язылган Канунга һәм сөннәтлелеккә ия кешене Канунны бозган өчен хөкем итәр. 28 Тышкы яктан гына яһүди булган – чын яһүди түгел, һәм тәндәге сөннәтләнү генә чын сөннәт түгел әле. 29 Эчке яктан яһүди булган гына чын яһүдидер, һәм язылган Канун түгел, ә ᶜИзге Рух китергән, йөрәк түрендә булган сөннәт кенә чын сөннәттер*. Мондый яһүдигә мактау кешеләрдән түгел, Аллаһыдан килә.

3 1 Шулай итеп, яһүди булуның өстенлеге яки сөннәтле булуның файдасы бармы?
2 Һәрьяктан зур өстенлек бар! Беренчедән, Аллаһы сүзе нәкъ аларга әманәт

---

* **2:24** Карагыз: «Яхәзкыл», 36:20.

* **2:29** Карагыз: «Канун», 10:16.

ителгән. 3 Һәм кайберәүләр Аллаһыга тугрылыклы булмаган икән, ни булыр? Аларның тугры булмаулары Аллаһының тугрылыклыгын юкка чыгарырмы? 4 Һич тә алай түгел! Һәр кеше ялганчы булса да, Аллаһы хак, Үз сүзенә тугрылыклы. Аның турында Изге язмада язылган бит:

«Гаепләү сүзләрең хаклыдыр,
хөкемгә тартканда Син җиңәсең»*.

5 Әгәр безнең гаделсезлегебез Аллаһының гаделлеген ачыграк күрсәтә икән, Аллаһы, өстебезгә ачуын яудырып, дөрес эшләмәде, дип әйтә алабызмы? (Мин биредә кешеләрчә фикер йөртәм.) 6 Һич тә! Юкса Аллаһы дөньяны ничек хөкем итә алыр иде? 7 Әмма ялганчы булуым, Аллаһының хакыйкатен ачыграк күрсәтеп, Аның дан-шөһрәтен арттыра икән, ни өчен соң әле мин гөнаһлы дип хөкем ителәм? 8 Шулай икән: «Яхшылык килеп чыксын өчен, яманлык кылыйк!» – дип әйтергәдер, бәлкем? Сез шулай әйтәсез икән дип, безне яманлап сөйлиләр дә кайберәүләр. Алар үзләренә тиешле хөкемне алачак.

Бер тәкъва кеше дә юк

9 Димәк, ничек инде? Безнең хәлебез яһүди булмаганныкылардан яхшыракмы? Һич тә юк, без инде ачык күрсәттек: яһүдиләр дә, яһүди булмаганнар да – барысы да гөнаһ хакимлеге астында. 10 Изге язмада язылган бит:

«Бер тәкъва кеше дә юк, бер генә дә.
11 Акылга ия беркем дә юк, Аллаһыны эзләми беркем дә.
12 Һәммәсе юлдан язган, бердәй бозылган;
игелек кылучы күренми, берәү дә юк»*.
13 «Ачык кабер базыдыр бугазлары,
телләре белән алдыйлар,
елан агуы сеңгән сүзләренә»*.
14 «Аларның авызы ләгънәт һәм әрнү белән тулы»*.
15 «Аяклары аларның кан түгәргә ашыга,
16 йөргән юлларында бары җимереклек һәм кайгы гына кала.
17 Иминлек юлын белмиләр алар»*.
18 «Аллаһыдан курку хисе юк аларда»*.

19 Ә без беләбез: Канун нәрсә дә булса сөйли икән, ул Канун хакимлеге астында булганнарга сөйли. Шуның өчен беркем дә, үзен яклар өчен, авызын ача алмас, һәм бар дөнья Аллаһы каршында гаепле булыр. 20 Канун таләпләрен үтәү белән Аның

* **3:4** Карагыз: «Зәбур», 50:6.
* **3:12** Карагыз: «Зәбур», 13:1-3; 52:2-4.
* **3:13** Карагыз: «Зәбур», 5:10; 139:4.
* **3:14** Карагыз: «Зәбур», 9:28.
* **3:17** Карагыз: «Зәбур», 59:7-8.
* **3:18** Карагыз: «Зәбур», 35:2.

каршында беркем дә акланган булмас бит. Канун аркылы гөнаһыбызны төшенеп таныйбыз гына.

Иман аша аклану

21 Әмма хәзер Муса канунына бәйсез рәвештә Аллаһының кешене ничек итеп аклавы ачыкланды. Бу турыда Канун һәм пәйгамбәрләр шаһитлык итә. **22** Аллаһының кешене иман аша аклавы Гайсә Мәсихкә иман итүчеләрнең барысына да бирелә. Кеше белән кеше арасында аерма юк, **23** чөнки барысы да гөнаһ кылдылар һәм Аллаһының ᶜданыннан мәхрүм калдылар. **24** Барысы да Аллаһы мәрхәмәте белән үзләрен ᶜйолып алучы Мәсих Гайсә аркылы Аллаһының аклавын бүләк итеп алалар. **25-26** Аллаһы Гайсәне кичерелү алып килүче корбан итеп билгеләп куйды. Бу кичерелү Гайсәнең каны аша иман итүчеләргә бирелә. Шулай эшләп, элек кылынган гөнаһлар өчен җәза бирмичә, чиксез сабырлык күрсәтеп, Ул Үзенең хаклыгын раслады. Шулай итеп, хаклыгын хәзерге вакытта да күрсәтә: Ул Үзе хак һәм Гайсәгә иман итүчеләрне аклый*.

27 Шулай итеп, мактауга урын бармы инде? Юк, мактауга урын юк. Нәрсә нигезендә мөмкинлек калдырылмаган? Канунны үтәү нигезендәме? Юк, иман нигезендә. **28** Без бит кешенең Канунны үтәүгә бәйсез рәвештә иман белән Аллаһы тарафыннан акланuын раслыйбыз. **29** Аллаһы – яһүдиләр Алласы гынамы, башка халыкларныкы да түгелмени? Әлбәттә, башка халыкларныкы да, **30** чөнки Аллаһы бер. Ул сөннәтләләрне дә, сөннәтсезләрне дә иман белән аклый. **31** Шулай итеп, без иманыбыз белән Канунны юкка чыгарабызмы? Һич тә алай түгел, киресенчә, без аны раслыйбыз.

Ибраһим үрнәге

4 **1** Халкыбызның нәселбашы Ибраһим хакында нәрсә әйтә алабыз? Ул нәрсәгә ия булды соң? **2** Әгәр Ибраһим үзе кылган гамәлләре белән акланган дип саналган икән, аның мактанырга хакы булган, ләкин Аллаһы каршында түгел. **3** Изге язмада нәрсә диелгән? «Ибраһим Аллаһыга ышанды һәм моның белән тәкъва* булып саналды»*. **4** Ә эшчегә түләнгән хезмәт хакы бүләк дип түгел, бирелергә тиешле нәрсә булып санала. **5** Әгәр инде кеше, үзе кылган гамәлләргә таянмыйча, гаеплеләрне аклаучы Аллаһыга ышана икән, шул ышануы белән Аның каршында акланган санала. **6** Эш-гамәлләренә бәйсез рәвештә, Аллаһы тарафыннан акланган кешенең бәхетле булуы турында сөйләп, Давыт шуны ук раслый:

7 «Бәхетледер кеше,
әгәр җинаятьләре кичерелсә.
8 Бәхетледер кеше,
гаеп эшләрен Раббы гафу итсә»*.

---

* **3:25-26** «Хаклык», «хак» һәм «аклау» дигән сүзләрнең тамыры грек телендәге төп нөсхәдә бер үк.

* **4:3** «Тәкъва» һәм «аклау» дигән сүзләрнең тамыры грек телендәге төп нөсхәдә бер үк.

* **4:3** Карагыз: «Яратылыш», 15:6.

* **4:7-8** Карагыз: «Зәбур», 31:1-2.

9 Бу бәхетлелек сөннәтлеләргә генә карыймы, әллә сөннәтсезләргә дәме? Без:
«Ибраһим үзенең ышануы белән тәкъва булып саналды», – дип сөйләдек. 10 Кай-
чан саналды? Сөннәтле булгачмы, әллә сөннәтле булганчымы? Сөннәтле булгач
түгел, ә сөннәтле булганга кадәр. 11 Әле сөннәтсез чакта ук ул ышануы белән Ал-
лаһы каршында акланган саналды һәм аның сөннәткә утыртылуы моны раслаучы
билге булды. Шулай итеп, Ибраһим, сөннәтләнмәгән килеш иман итеп, Аллаһы
каршында акланган саналды һәм барлык кешеләрнең атасы булды. 12 Ибраһим –
шулай ук сөннәтлеләрнең дә атасы, ягъни, сөннәткә утыртылып кына калмыйча,
атабыз Ибраһимның әле сөннәтләнмәгән чакта йөргән иман сукмакларыннан
йөрүчеләрнең атасы.

Аллаһының вәгъдәсе һәм иман

13 «Дөнья синеке булыр» дигән Аллаһы вәгъдәсе Ибраһимга һәм аның токымына
Канун таләпләрен үтәгән өчен түгел, иман итеп, Аллаһы каршында акланган өчен
бирелде. 14 Канун үтәлүенә өмет баглаучылар Аллаһы вәгъдә иткәнне алсалар, иман
мәгънәсен югалтыр, вәгъдә дә юкка чыгарылыр. 15 Канун үзе белән Аллаһының
ачуын алып килә, әмма Канун булмаса, Канун бозу да булмый.

16-17 Аллаһының вәгъдәсе, мәрхәмәт буенча гына булсын өчен, иманга нигезләнгән.
Шулай итеп, вәгъдә Ибраһим токымының һәммәсе өчен дә: Канунны тотучылар өчен
генә түгел, аның кебек иман итүчеләр өчен дә ышанычлы. Изге язмада «Мин сине күп
халыкларның нәсел атасы итеп куйдым»* дип язылганча, Ибраһим – һәммәбезнең
атасы. Үлеләрне терелтүче, булмаган нәрсәләрне барлыкка китерүче, үзе ышанган
Аллаһы каршында Ибраһим – барыбызның атасы. 18 Ул бернинди өмете булмаганда
да өмет белән ышанган, һәм «Нәсел варисларың шулкадәр күп санлы булачак»* дип
әйтелгәнчә, күп халыкларның атасы булган. 19 Үзенә йөз яшь чамасы, тәненең инде
үлә баруын һәм Сараның, бала табу өчен, артык карт булуын аңласа да, аның иманы
кимемәде. 20 Аллаһы вәгъдәсенә ышанмыйча шикләнеп карамады, киресенчә, има-
нында нык торып, Аллаһыга дан-шөһрәт китерде. 21 Аллаһының биргән вәгъдәсен
үти алачагына инанып, 22 Ибраһим ышануы белән «тәкъва булып саналды».

23 Хәер, «тәкъва булып саналу» дигән сүз бер аның өчен генә түгел, 24 безнең өчен
дә язылды. Әлеге сүз безгә дә – Хакимебез Гайсәне үледән терелткән Аллаһыга
инанучыларга да кагыла. 25 Гайсә гөнаһларыбыз өчен үлемгә тапшырылды һәм
аклануыбыз өчен терелтелде.

Аклауның нәтиҗәсе

5 1 Шуңа күрә, иман белән аклану алгач, Хакимебез Гайсә Мәсих аша Аллаһы бе-
лән безнең арада татулык мөнәсәбәте урнаша. 2 Хәзер без ия булган мәрхәмәткә
Мәсих аша иман белән мөмкинлек ачылды һәм без Аллаһы данын уртаклашырбыз
дигән өмет белән мактанабыз. 3 Моның белән генә түгел, михнәт чигүләребез белән
дә мактанабыз, чөнки михнәт чигүләр – чыдамлык, 4 чыдамлык тотрыклылык ту-

---

* **4:16-17** Карагыз: «Яратылыш», 17:5.

* **4:18** Карагыз: «Яратылыш», 15:5.

дыра, ә тотрыклылык өмет хасил итүен беләбез. 5 Ә өмет алдамый, чөнки Аллаһы Үзенең мәхәббәтен безгә бирелгән Изге Рух аша йөрәкләребезгә мул итеп яудырган.

6 Без әле ярдәмгә мохтаҗ булганда, Аллаһы билгеләгән бер вакытта Мәсих иман-сызлар өчен үлде. 7 Кем дә булса хәтта тәкъва кеше хакына үләргә теләр микән? Хәер, игелекле кеше хакына, бәлки, кемнең дә булса үләргә җөрьәт итүе мөмкин. 8 Әмма Аллаһы безгә булган мәхәббәтен шуның белән исбат итте: Мәсих гөнаһлы чагыбызда ук безнең хакка үлде. 9 Һәм инде хәзер, Үз каны белән аклаганнан соң, әлбәттә, Ул безне Аллаһы ачуыннан коткарачак. 10 Аллаһыга дошман булган вакытыбызда Углының үлеме аркылы Аның белән татулашканбыз икән, инде бигрәк тә хәзер татулашкан хәлдә Углының тормышы белән котылачакбыз. 11 Әле бу гына да түгел, Аллаһы белән Хакимебез Гайсә Мәсих аша мактанабыз, Аның аша без хәзер бу татулыкны алдык та!

Адәм һәм Мәсих

12 Бер кеше аркылы гөнаһ һәм гөнаһ белән бергә үлем дөньяга үтеп керде. Шулай итеп, барлык кешеләр үлемгә ия булды, чөнки һәммәсе гөнаһ кылды. 13 Инде Канун булганга кадәр дә дөньяда гөнаһ бар иде; әмма Канун булмаган урында берәүнең дә гөнаһы исәпкә алынмый. 14 Шулай да, Адәмнән алып Муса пәйгамбәргә кадәр, Аллаһының тыюын бозып, Адәмдәй гөнаһ кылмаганнар белән дә үлем хакимлек иткән. Адәм, ниндидер бер мәгънәдә, килергә тиешле Затның үрнәге булып торган.

15 Әмма Аллаһының бүләк ителгән мәрхәмәтен гөнаһ белән чагыштырып булмый. Бер кешенең гөнаһы күпләрне үлемгә китергән икән, Аллаһының мәрхәмәте һәм бер Кеше – Гайсә Мәсихнең мәрхәмәте белән бирелгән бүләк күпләргә бигрәк тә мул бирелә. 16 Аллаһы бүләген бер кеше кылган гөнаһның нәтиҗәсе белән чагыштырып булмый. Бер ᶜҗинаять «гаепле!» дигән хөкем карары китереп чыгарды, ә Аллаһының мәрхәмәте белән бирелгән бүләк, бик күп җинаятьләр булуга карамастан, аклану алып килде. 17 Әгәр бары тик бер кешенең җинаяте аркасында үлем хакимлек иткән икән, бигрәк тә бер Кеше – Гайсә Мәсих аша Аллаһының мул мәрхәмәтен һәм бүләк буларак Аның аклавын кабул итүчеләр тормышта хакимлек итәчәк.

18 Шулай итеп, берәүнең җинаяте барлык кешеләргә «гаепле!» дигән хөкем чыгарган сыман, икенче Берәүнең хак гамәле һәммәсенә аклану һәм тормыш алып килде. 19 Бер кешенең буйсынмавы аркасында күпләр гөнаһлы булгандай, икенче Берәүнең итагатьлелеге белән күпләр Аллаһы тарафыннан акланачак. 20 Канун исә, җинаять артсын дип, кертелгән. Әмма гөнаһ күбәйгән җирдә Аллаһының мәрхәмәте тагын да арткан. 21 Димәк, гөнаһ кешеләр белән хакимлек иткән һәм аларны үлемгә китергән сыман, Аллаһының мәрхәмәте дә хаклык белән хакимлек итәр һәм Хакимебез Гайсә Мәсих аркылы мәңгелек тормышка китерер.

Без гөнаһка карата үле

6 1 Нәрсә әйтик соң? Аллаһының мәрхәмәте артсын дип, гөнаһ кылуны дәвам итәргәме? 2 Һичбер вакытта да! Без гөнаһка карата үле: шулай булгач, ничек гөнаһ кылуны дәвам итә алабыз? 3 Безнең һәммәбезнең, ᶜсуга чумдыру йоласы аша Мәсих Гайсәгә чумдырылып, Аның үлемен уртаклашуыбызны белмисезме әллә сез? 4 Ата-

ның бөек кодрәте белән Мәсих үледән терелтелгәндәй, яңа тормышта яшәү өчен, без чумдыру йоласы аша үлемен уртаклашып, Аның белән бергә күмелдек. 5 Мәсих белән бертөрле үлемдә берләшкәнбез икән, үледән терелүдә дә Аның белән берләшербез.

6 Без беләбез: гөнаһлы асылыбызның хакимлегеннән коткару өчен һәм инде гөнаһ коллары булмасак идек дип, элекке кешебез Мәсих белән бергә ᶜхачка кадакланды. 7 Үлгән кеше гөнаһ хакимлегеннән азат ителде бит инде. 8 Әмма Мәсих белән бергә үлгәнбез икән, Аның белән бергә яшәрбез дә, дип ышанабыз. 9 Без беләбез ки: үледән терелтелгәч, Мәсих кабат үлмәс, үлем инде Аңа хаким булмас. 10 Аның үлүе гөнаһ өчен иде, һәм Ул гөнаһка карата бөтенләйгә үлде. Әмма хәзер Аның гомер сөреше – Аллаһы өчен яшәү. 11 Шулай ук сез дә үзегезгә гөнаһ өчен үле, әмма Аллаһы өчен Мәсих Гайсә белән берлектә яшәүче дип карагыз.

12 Шуңа күрә, гөнаһка фани тәнегез белән хакимлек итәргә юл куймагыз, аның нәфесләренә буйсынмагыз. 13 Тәнегезнең әгъзаларын явызлык коралы итеп, гөнаһка тапшырмагыз. Киресенчә, үзегезне, үлемнән тормышка күчерелгәннәр буларак, Аллаһыга тапшырыгыз һәм тәнегезнең әгъзаларын хаклык коралы итеп, Аңа бирегез. 14 Гөнаһ сезнең белән хакимлек итәргә тиеш түгел, чөнки сез Канун таләпләре белән түгел, ә Аллаһы мәрхәмәтендә яшисез.

Гөнаһтан азат булу

15 Инде нишләргә хәзер? Канун таләпләре белән түгел, ә бәлки Аллаһының мәрхәмәтендә яшәгәнгә күрә, гөнаһ кылыргамы инде?! Һич тә алай түгел! 16 Үзегезне кемгә дә булса коллыкка тапшырсагыз, шул кешенең итагатьле колы буласыгызны беләсез бит: гөнаһ колы булу сезне – үлемгә, Аллаһыга итагатьле булу исә Аның каршында аклануга китерә. 17 Аллаһыга шөкер, элек гөнаһ коллары булсагыз да, хәзер инде үзегез кабул итеп алган тәгълиматка чын күңелдән буйсынасыз. 18 Гөнаһтан азат ителгәч, хаклык коллары булдыгыз. 19 (Сезнең кешеләрчә зиһенсезлегегезне истә тотып, кешеләр фикер йөрткәнчә сөйлим.) Элек тәннәрегезне явыз эшләргә китерүче бозыклыкка һәм явызлыкка кол итеп тапшырдыгыз. Ә хәзер аларны, изге тормышка илтүче хаклыкка кол итеп тапшырыгыз.

20 Сез гөнаһ коллары булганда, хаклык гамәлләреннән азат идегез. 21 Кылган яман гамәлләрегездән нинди файда алдыгыз? Ул чакта алган нәрсәләрегездән хәзер ояласыз, аларның ахыры – үлем бит. 22 Хәзер исә сез гөнаһтан азат һәм Аллаһының коллары булдыгыз, моның җимеше – изгелек, ә нәтиҗәсе – мәңгелек тормыш. 23 Гөнаһ өчен әҗер – үлем бит, ә инде Аллаһының мәрхәмәт белән бирелгән бүләге – Хакимебез Мәсих Гайсәдәге мәңгелек тормыш.

Кануннан азат булу

7 1 Имандашлар, сез Канунны беләсез бит: кеше исән вакытта гына аның белән Канун хакимлек итүе сезгә билгеле түгелме? 2 Мәсәлән, кияүдәге хатын ире исән чакта канун буенча ире белән бәйләнгән; ә ире үлсә, хатын үзен иренә бәйләп торучы кануннан азат ителә. 3 Шуңа күрә, ире исән чакта, башка ир-атныкы булса, зина кылучы дип аталачак; ә инде ире үлсә, хатын бу кануннан азат ителә һәм, башка берәүгә кияүгә чыкса да, зина кылучы булмый. 4 Сезнең белән дә шулай,

имандашларым. Аллаһыга уңыш китерергә дип, башка Берәүнеке, ягъни үледән терелтелгән Мәсихнеке булу өчен, Аның үлеме аркылы Канун өчен үлдегез. 5 Гөнаһлы табигатебез йогынтысында яшәгәндә, Канун бәдәнебез әгъзаларындагы гөнаһлы нәфесләрне уята иде. Аларның нәтиҗәсе исә – үлемдер. 6 Хәзер исә, кайчандыр безне бәйләп торган Канунга карата үлгәч, бу Кануннан азат ителдек: элеккечә – Канун буенча түгел, ә яңача – Изге Рух күрсәткәнчә, Аллаһыга хезмәт итәбез.

Аллаһы кануны һәм гөнаһ

7 Инде нәрсә әйтик? Әллә Канун гөнаһмы? Һич тә юк! Әмма мин гөнаһны Канун аркылы гына белдем. Әгәр Канун: «Башка кешенекенә нәфесеңне сузма»*, – димәсә, мин нәфесләнүнең нәрсә икәнен аңламаган булыр идем. 8 Әмма гөнаһ, бу әмердән файдаланып, миндә һәртөрле нәфес теләкләре уятты. Кануннан башка гөнаһ үле. 9 Кайчандыр мин Канунны белми яшәдем, әмма Канун әмерен белгәннән соң, гөнаһ терелде, 10 һәм мин үлдем. Димәк, яшәү алып килергә тиешле әмер үлем китергән булып чыкты. 11 Гөнаһ, әмернең үзеннән файдаланып, мине алдады һәм үлемгә китерде. 12 Ләкин Канун изге, әмер дә изге, гадел һәм яхшы.

13 Димәк, яхшы нәрсә миңа үлем китердемени? Һич тә алай түгел! Әмма гөнаһ, гөнаһ булып танылсын өчен, яхшы нәрсә аркылы миңа үлем китерде. Шулай итеп, әмер аша гөнаһның никадәр куркыныч икәнлеге ачыграк күренде.

Гөнаһ белән көрәшү

14 Без Кануннның рухи икәнен беләбез. Мин исә дөньяви, гөнаһка кол итеп сатылганмын. 15 Нәрсә эшләвемне дә аңламыйм: теләгәнемне түгел, нәфрәт иткәнемне эшлим. 16 Ә инде үзем теләмәгәнне эшлим икән, Канунның яхшы булуы белән килешәм. 17 Шулай булгач, инде моны үзем түгел, миндә яши торган гөнаһ эшли. 18 Мин бит беләм: миндә, ягъни гөнаһлы табигатемдә, һичнинди яхшы нәрсә юк, хәер, миндә яхшылык кылу теләге бар, әмма аны тормышка ашыра алмыйм. 19 Эшләргә теләгән яхшылыкны түгел, теләмәгән явызлыкны эшлим мин. 20 Димәк, теләмәгән нәрсәне эшлим икән, инде аны мин түгел, миндә яши торган гөнаһ эшли.

21 Моннан шундый кагыйдә килеп чыга: мин яхшылык эшләргә телим, ләкин явызлыктан арына алмыйм. 22 Эчемнән Аллаһы канунына шатланам, 23 әмма үз тәнемдә башка бер кануннның эш итүен күрәм. Бу канун акылым хуплаган канунга каршы көрәшә һәм мине үземдә эш итүче гөнаһ канунына буйсындыра. 24 Мескен кеше мин! Үлем китерүче бу тәннән мине кем коткарыр? 25 Мине Хакимебез Гайсә Мәсих аркылы коткаручы Аллаһыга шөкер! Менә мин акылым белән Аллаһы канунына, ә гөнаһлы табигатем белән гөнаһ канунына хезмәт итәм.

Рух буенча яшәү

8 1 Шулай итеп, Мәсих Гайсәдә булганнарга хәзер һичнинди хөкем юк, 2 чөнки тормыш бирүче Рухның кануны Мәсих Гайсә аркылы сине* гөнаһ һәм үлем

* **7:7** Карагыз: «Чыгыш», 20:17; «Канун», 5:21.

* **8:2** *Сине* – кайбер борынгы кулъязмаларда: мине.

канунынннан азат итте. [3] Гөнаһлы табигатебез көчсез булганга, Канун башкара алмаганны Аллаһы Үзе башкарды. Ул Үз Углын гөнаһлы кешегә охшатып җибәрде, һәм, Аны корбан итеп, кеше тәнендә гөнаһны хөкем итте. [4] Аллаһы моны Канунның гадел таләпләре бездә, гөнаһлы табигать буенча түгел, Рух буенча яшәүчеләрдә гамәлгә ашсын өчен эшләде.

[5] Гөнаһлы табигать буенча яшәүчеләр шул табигать теләге буенча гына, ә Рух буенча яшәүчеләр Изге Рух теләгәнчә фикер йөртәләр. [6] Гөнаһлы табигать буенча уйлау – үлемгә, ә Рух буенча уйлау тормышка һәм иминлеккә китерә. [7] Гөнаһлы табигать буенча фикер йөртүче – Аллаһыга дошман. Ул Аллаһы канунына буйсынмый һәм буйсына да алмый. [8] Гөнаһлы табигать буенча яшәүчеләр Аллаһыга ярый алмыйлар.

[9] Әмма ләкин сездә Аллаһы Рухы яши икән, сез гөнаһлы табигать буенча түгел, Рух буенча яши торган буласыз. Инде берәүдә Мәсих Рухы юк икән, димәк, ул Аныкы түгел. [10] Тәнегез гөнаһ аркасында үле булып та, Мәсих сездә икән, Аллаһы сезне аклаганга күрә, Изге Рух сезнең өчен тормыш була. [11] Әгәр Гайсәне үледән терелткән Аллаһының Рухы сездә яши икән, ул чакта Мәсихне үледән терелткән Аллаһы, сездә яшәүче Рухы белән, фани тәнегезгә дә тормыш бирәчәк.

[12] Шуңа күрә, имандашлар, гөнаһлы табигатебезгә бурычыбыз юк, без ул теләгәнчә яшәргә тиеш түгел. [13] Гөнаһлы табигать буенча яшәсәгез, сез үләчәксез. Ә инде гөнаһлы эшләрегезне Изге Рух ярдәмендә үтерәсез икән, сез яшәячәксез. [14] Аллаһы Рухы йөрткән кешеләрнең һәммәсе дә – Аллаһы балалары. [15] Сез тагын куркып яшәүгә китерә торган коллык рухын түгел, Аллаһы балалары итүче Рухны кабул итеп алдыгыз. Ул Рух аша без: «И газиз Атам!*» – дип, Аллаһыга мөрәҗәгать итәбез. [16] Изге Рух Үзе, рухыбыз белән бергә, безнең Аллаһы балалары булуыбызны раслый. [17] Әгәр Аның балалары икәнбез, Аллаһы варислары да – без. Без Аның мирасын Мәсих белән бергә кабул итеп алабыз. Мәсих белән бергә михнәт чигәбез икән, Аның белән бергә дан-шөһрәткә дә ия булырбыз бит.

Булачак дан

[18] Мин болай уйлыйм: хәзерге вакытлы газаплар киләчәктә безгә күрсәтеләчәк дан-шөһрәт белән чагыштырганда бернигә тормый. [19] Аллаһы тарафыннан барлыкка китерелгәннәрнең һәммәсе Аллаһы Үз балаларын күрсәтәчәк көнне түземсезләнеп көтә. [20-21] Аллаһы бар иткәннәрнең һәммәсе яшәеш мәгънәсезлегенә буйсындырылды. Бу аларның ихтыяры буенча түгел, Буйсындыручының ихтыяры буенча эшләнде. Әмма Аллаһы балаларыныкыдай данлы иреккә ия булу өчен, Аллаһы бар иткәннәрнең һәммәсенең фанилык коллыгыннан котылу өмете бар.

[22] Без яратылганнарның һәммәсенең әлегә кадәр сыкрауын һәм бала тапкан хатындай газапларуын беләбез. [23] Һәм алар гына түгел, без дә. Безгә биреләчәкләрнең беренче бүләге итеп Рухны алсак та, без тулысынча Аллаһы балалары булуыбызны – тәннәребезнең йолып алынуын түземсезләнеп көтеп, шулай ук эчтән сыкранабыз. [24] Без шул өмет белән котылдык. Әмма инде күзгә күренеп торган

---

* **8:15** *И газиз Атам!* – Грек телендәге төп нөсхәдә әлеге сүз – «Абба» – арамей телендә бирелгән.

нәрсәгә өметләнеп булмый. Кем күргәннәренә өметләнә инде?! 25 Ә менә үзебез күрмәгән нәрсәгә өметләнәбез икән, аны сабырлык белән көтәбез.

26 Шулай ук Рух та зәгыйфьлегебездә безгә ярдәм күрсәтә. Без хәтта нәрсә турында дога кылырга кирәк икәнен белмибез, ләкин Рух сүзләр белән әйтеп бирә алмаслык көрсенүләр аша безнең өчен Үзе ялвара. 27 Йөрәкләрне сынаучы Аллаһы исә Рухның фикерен белә, чөнки Рух, Аллаһы ихтыяры буенча, [c]изгеләр өчен ялвара.

28 Белгәнебезчә, Аллаһыны яратучыларга, Үзенең ният буенча чакырган кешеләренә яхшылык булсын өчен, һәрнәрсә ярдәм итә*. 29 Аллаһы алданрак сайлаганнарны, Үз Углына охшаш булырлар дип, алдан билгеләп куйган иде, шуның белән күп санлы туганнары арасында Гайсә беренче туган Угыл булды. 30 Ә кемнәрне алдан билгеләгән булса, Ул шуларны чакырды; кемнәрне чакырган булса, шуларны аклады; һәм кемнәрне аклаган булса, шуларга дан-шөһрәт бирде.

Аллаһының Мәсих Гайсә аша күрсәткән мәхәббәте

31 Моңа нәрсә әйтергә соң? Аллаһы безнең яклы икән, кем безгә каршы була ала? 32 Углын кызганмыйча, Аны безнең һәммәбез өчен биргән Аллаһы Аның белән бергә калган бар нәрсәне бүләк итә түгелме? 33 Аллаһы сайлаганнарны кем гаепләр? Һичкем! Аллаһы аларны гаепсез дип таба. 34 Кем аларны хөкем итә алыр? Мәсих Гайсә үлде, әмма алай гына да түгел – үледән терелтелде. Ул Аллаһының уң ягында тора һәм безнең өчен Аллаһыга ялвара. 35 Мәсих мәхәббәтеннән безне нәрсә аера алсын: михнәт яки газапмы, эзәрлекләү, ачлык яки ялангачлыкмы, хәвеф яки кылычмы? 36 Изге язмада болай дип язылган:

«Синең өчен көннең-көнендә җаныбызны кыялар,
безне сугым сарыклары итеп саныйлар»*.

37 Әмма боларның һәммәсен дә безне яратучы Мәсих ярдәмендә тулысынча җиңеп чыгабыз. 38 Мин инанам: үлем һәм тереклек тә, [c]фәрештәләр һәм күктәге көчләр дә, хәзерге вә киләчәктәге нәрсәләр дә, кодрәтләр дә, 39 биеклек һәм тирәнлек тә, барлыкка китерелгән һичбер нәрсә дә безне Аллаһының Хакимебез Мәсих Гайсә аша күрсәткән мәхәббәтеннән аера алмаячак.

Аллаһы һәм Исраил халкы

9 1 Мәсихнеке булганга хакыйкать сөйлим, алдамыйм, вөжданым Изге Рух аркылы алдамавымны раслый: 2 йөрәгем үз халкым өчен зур кайгы һәм өзлексез газап белән тулы. 3 Бу үз милләтемә, кан кардәшләремә ярдәм итә алса, үземнең каһәрләнгән һәм Мәсихтән аерылган булуымны теләр идем. 4 Алар – [c]исраилиләр, Аллаһы аларны Үз балалары итте, Үзенең данын күрсәтте, алар белән [c]килешүләр төзеде, Канун, гыйбадәт кылу тәртибе, вәгъдәләр бирде. 5 Алар – олы аталарыбызның

---

* **8:28** Бу аятьне грек телендәге төп нөсхәдән болай да аңларга мөмкин: Белгәнебезчә, Аллаһы Үзен яратучыларга, Аның ният буенча чакырылганнарга яхшылык булсын өчен, һәрнәрсәдә алар белән бергә эш итә.

* **8:36** Карагыз: «Зәбур», 43:23.

токымы, Мәсих кеше буларак алар арасыннан килеп чыккан. Ул – һәрнәрсәдән өстен Аллаһы, Ул мәңге данлансын*. Амин.

6 Аллаһының сүзе гамәлгә ашмады, дип әйтеп булмый. Исраил халкының һәммәсе дә чын исраили түгел, **7** Ибраһим нәселеннән булганнарның һәммәсе дә аның чын балалары түгел бит. Изге язмада: «Синең нәселең Исхак аркылы дип саналыр»*, – диелгән бит, **8** ягъни табигый рәвештә туган балалар Аллаһы балалары дигән сүз түгел. Аллаһының вәгъдәсе нәтиҗәсендә туган балалар Аллаһы балалары дип санала. **9** Ә вәгъдә сүзе болай булган: «Билгеләнгән вакытта әйләнеп килермен, һәм Сараның углы туган булыр»*.

10 Әле бу гына да түгел: Рәбиканың ике углының да атасы – атабыз Исхак. **11-12** Әмма әле игезәкләр туганчы һәм яхшы яки яман нәрсә дә булса эшләгәнче, Рәбикага: «Өлкәне кечесенә хезмәт итәчәк»*, – дип әйтелгән булган. Моның белән Аллаһының сайлавы аларның эшләренә түгел, ә Чакыручыга бәйле булуы күрсәтелә. **13** Бу турыда Изге язмада болай язылган бит: «Мин Ягъкубны яраттым, Эсауга исә нәфрәтләндем»*.

14 Моннан нәрсә килеп чыга соң? Әллә Аллаһы гадел түгелме? Һич тә алай түгел! **15** Ул Мусага болай дип әйтә:

«Кемгә теләсәм, шуңа шәфкать күрсәтермен;
кемне кызганырга теләсәм, шуны кызганырмын»*.

16 Шуңа күрә кешенең теләге йә тырышлыгы түгел, ә Аллаһының шәфкатьлеге мәгънәгә ия. **17** Изге язмада Аллаһы ᶜфиргавенгә болай дигән: «Синең аша кодрәтемне күрсәтү өчен һәм бөтен җир йөзендә исемем мәгълүм булсын дип, патша итеп куйдым Мин сине»*. **18** Димәк, Аллаһы теләгән кешеләренә шәфкать күрсәтә һәм теләгән кешеләрен үҗәтләндерә.

Аллаһының ачуы һәм шәфкате

19 Берәрегез миннән: «Аллаһы безне ни өчен гаепли соң? Аның ихтыярына кем каршы килә ала?» – дип сорар. **20** Әй адәм, Аллаһы белән бәхәсләшергә син кем соң? Чүлмәк чүлмәкчегә: «Ни өчен мине болай итеп ясадың?»* – диярме? **21** Бер үк балчык кисәгеннән бер савытны махсус куллану, ә икенчесен гадәти куллану өчен ясарга хокукы юкмыни чүлмәкченең?

---

* **9:5** Икенче җөмләне грек телендәге төп нөсхәдән болай да аңларга мөмкин: Һәрнәрсәдән өстен Аллаһы мәңге данлансын.

* **9:7** Карагыз: «Яратылыш», 21:12.

* **9:9** Карагыз: «Яратылыш», 18:10, 14.

* **9:11-12** Карагыз: «Яратылыш», 25:23.

* **9:13** Карагыз: «Малахи», 1:2-3.

* **9:15** Карагыз: «Чыгыш», 33:19.

* **9:17** Карагыз: «Чыгыш», 9:16.

* **9:20** Карагыз: «Ишагыйя», 29:16; 45:9.

22-23 Аллаһы да шулай ук эшләсә, нәрсә була инде? Ул, Үзенең ачуын күрсәтергә һәм кодрәтен белдерергә теләп, һәлакәткә дучар ителгән, ачуын чыгарган савытларга зур сабырлык белән түзеп торды бит. Ул моны шәфкать күрсәтергә теләгән һәм дан өчен әзерләгән савытларына Үз данының никадәр бай икәнлеген белдерү өчен эшләде. 24 Яһүдиләрдән генә түгел, башка халыклардан да Ул чакырган шундый чүлмәкләр без. 25 Һошея китабында Аллаһы болай ди:

«Халкым булмаганны Үз халкым дип,
сөеклe булмаганны сөеклем дип атармын»*.
26 «Һәм: „Сез Минем халкым түгел“, –
дип әйтелгән урында
алар тере Аллаһының балалары дип аталырлар»*.

27 Ә Ишагыйя Исраил хакында шуны әйтеп җибәрә:

«Исраил халкы диңгез ярындагы ком бөртекләре санынча
күп булса да,
бик аз өлеше генә котылачак.
28 [c]Раббы җир йөзендә кешеләр өстеннән
хөкемен тәвәккәл һәм тиз тормышка ашырачак»*.

29 Янә Ишагыйя алдан әйткәнчә:

«Күкләр Хуҗасы Раббы безгә нәсел калдырмаган
булса,
без Сәдүм каласы сыман булыр идек,
Гамура каласына тиңләшер идек»*.

Исраил халкы һәм Яхшы хәбәр

30 Инде нәрсә әйтик? Аллаһының аклавына омтылмаган чит халыклар Аллаһы тарафыннан аклау алдылар. Бу аклау иман аша килде. 31 Исраил исә Канун үтәү юлы аша аклану табарга омтылды, әмма моңа ирешә алмады. 32 Ни өчен? Аларның омтылулары иманга түгел, эш-гамәлләргә нигезләнгән иде бит. Алар ташка абындылар. 33 Ә Изге язмада бу таш турында болай язылган:

«Менә, Сионда кешеләрне абындыра торган бер таш,
алар абынып егылачак бер кыя куям,
әмма Аңа ышанган кеше оятка калмас»*.

10 1 Имандашлар! Мин чын күңелдән Исраил халкының котылуын телим һәм бу хакта Аллаһыга дога кылам. 2 Мин шаһитлык итә алам: алар үзләрен ихлас

* 9:25 Карагыз: «Һошея», 2:23.
* 9:26 Карагыз: «Һошея», 1:10.
* 9:27-28 Карагыз: «Ишагыйя», 10:22-23.
* 9:29 Карагыз: «Ишагыйя», 1:9.
* 9:33 Карагыз: «Ишагыйя», 8:14; 28:16.

күңелдән Аллаһыга багышлаганнар, әмма бу багышлау дөрес аңлауга нигезләнмәгән. 3 Аллаһының кешеләрне ни рәвешле аклавын белмәгәнгә алар, үзләренчә акланырга омтылып, Аның хаклык юлына буйсынмадылар. 4 Мәсих бит – Канунның чиге, шуның белән иман итүче һәркемгә хаклык бирелә.

Котылу бөтен кеше өчен

5 Канун кушканны үтәп ирешелгән хаклык* турында Муса болай дип яза: «Канун таләпләрен үтәүче кеше алар белән яшәячәк»*. 6 Ә иман аша килгән хаклык турында болай диелә: «Күккә кем менәр? – дип сорама үзеңнән» (Мәсихне алып төшәргә), 7 яки: «Упкынга кем төшәр? – димә» (Мәсихне үлеләр арасыннан алып чыгарга). 8 Изге язмада нәрсә диелә соң? «Аллаһы сүзе синең янында, теледә һәм күңеледә»*. Без игълан итә торган иман турындагы сүз бу. 9 Гайсәне Хаким* дип икърар итсәң һәм Аллаһының Аны үледән терелтүенә йөрәгең белән инансаң, котылачаксың. 10 Йөрәк белән иман итү Аллаһының хаклыгын* бирә, ә иманны тел белән тану – котылу алып килә. 11 Изге язмада болай диелә: «Аңа ышанган кеше оятка калмас»*. 12 Яһүдиләр белән яһүди булмаганнар арасында аерма юк бит, чөнки бер Раббы – барысының да Хакиме. Аңа ялварып мөрәҗәгать итүчеләрнең һәммәсе өчен дә Ул юмарт. 13 Изге язмада болай дип язылган бит: «Раббы исемен телгә алып, Аңа мөрәҗәгать иткән һәркем котылачак»*.

14 Әмма ышанмаган килеш ничек итеп Аңа ялварып мөрәҗәгать итә алырлар? Аның хакында ишетмәгән килеш, Аңа ничек иман китерә алырлар? Аның турында игълан итүче булмагач, алар ничек ишетә алырлар? 15 Әгәр игълан итәргә җибәрелмәгән булса, ничек итеп кем дә булса игълан итә алыр? Изге язмада болай дип язылган: «Яхшы хәбәр китерүчеләрнең килүе ничек куанычлы!»* 16 Әмма Яхшы хәбәрне барысы да кабул итмәде. Ишагыйя болай ди бит: «Йа Раббым! Без алып килгән хәбәргә кем ышанды?»* 17 Шулай итеп, иман – Яхшы хәбәрне ишетүдән, ишетү исә Мәсих турындагы сүз аша килә. 18 Әмма болай дип сорыйм: әллә Исраил халкы шул хәбәрне ишетмәде микән? Әлбәттә, ишеттеләр:

«Аларның тавышы бөтен җир йөзенә,
сүзләре дөнья читләренә тарала»*.

---

* **10:5** «Хаклык» һәм «аклау» дигән сүзләрнең тамыры грек телендәге төп нөсхәдә бер үк.

* **10:5** Карагыз: «Левиләр», 18:5.

* **10:6-8** Карагыз: «Канун», 30:11-14.

* **10:9** *Хаким* – моны «Раббы» дип тә аңларга мөмкин.

* **10:10** *Хаклыгын* – ягъни аклавын.

* **10:11** Карагыз: «Ишагыйя», 28:16.

* **10:13** Карагыз: «Йоил», 2:32.

* **10:15** Карагыз: «Ишагыйя», 52:7; «Нахум», 1:15.

* **10:16** Карагыз: «Ишагыйя», 53:1.

* **10:18** Карагыз: «Зәбур», 18:5.

19 Ул вакытта яңадан сорыйм: әллә Исраил халкы аңламады микән? Беренче булып
Муса Аллаһы сүзләрен сөйләп:
«Мин халык булмаган кешеләр белән сезне көнләштерермен,
томана халык белән ачуландырырмын»*, – ди.

20 Ә Ишагыйя Аллаһы сүзләрен тагын да кыюрак итеп әйтә:
«Мине эзләмәгәннәр Мине тапты,
Миннән ярдәм сорамаганнарга Мин күрендем»*.

21 Исраил халкы турында исә: «Мин тыңлаусыз һәм үзсүзле халыкка көне буе кул-
ларымны сузып тордым»*, – ди.

Аллаһының Үз халкын кире какмавы

11 1 Шулай итеп, сездән сорыйм: әллә Аллаһы Үз халкын кире какты мы? Һич тә
алай түгел! Мин үзем дә Ибраһим нәселеннән, Беньямин ыругыннан булган
исраилимен. 2 Аллаһы алдан ук сайлап алган халкын кире какмады. Әллә сез Изге
язмада Ильяс хакында нәрсә әйтелгәнне белмисезме? Исраил халкы турында Алла-
һыга зарланып, ул менә нәрсә дигән: 3 «Йа Раббым! Пәйгамбәрләреңне үтерделәр,
[c]мәзбәхләреңне җимерделәр. Бер мин генә калдым, җанымны кыймакчы булып, хәзер
инде мине дә эзлиләр»*. 4 Аңа Аллаһының җавабы нинди булды соң? «Ялган илаһ
[c]Багал каршында тезләнеп, аңа табынмаган жиде мең кешене Мин Үзем өчен саклап
калдым»*. 5 Хәзерге вакытта да Аллаһы Үз мәрхәмәте белән сайлап алган кешеләр
бар, әмма алар күп түгел. 6 Аллаһының сайлавы кешеләрнең эшләренә карап түгел,
мәрхәмәт белән була. Киресенчә булса, мәрхәмәт чын мәрхәмәт булмас иде бит.
7 Алайса нәрсә соң? Исраил теләгәненә ирешмәде, ә сайланганнар алдылар,
башкалар исә туң күңелгә әйләнделәр. 8 Изге язмада язылганча:
«Бүгенге көнгә кадәр Аллаһы аларны сизмәүчән итте,
аларга күрми торган күзләр,
ишетми торган колаклар бирде»*.

9 Давыт та әйтә:
«Аш табыны үзләре өчен тозак һәм ятьмә,
киртә һәм җәза булсын.
10 Күзләре караңгыланып, күрмәс булсыннар,
аркалары гомерлеккә бөкрәеп калсын»*.

---

* **10:19** Карагыз: «Канун», 32:21.
* **10:20** Карагыз: «Ишагыйя», 65:1.
* **10:21** Карагыз: «Ишагыйя», 65:2.
* **11:3** Карагыз: «III Патшалар», 19:10-14.
* **11:4** Карагыз: «III Патшалар», 19:18.
* **11:8** Карагыз: «Канун», 29:4; «Ишагыйя», 29:10.
* **11:9-10** Карагыз: «Зәбур», 68:23-24.

Башка халыкларның котылуы

11 Шулай булгач, сорыйм: әллә исраилиләр бөтенләй егылу өчен абындылармы? Һич юк! Абынулары башка халыкларга котылу алып килде һәм бу исраилиләрдә көнчелек уятты. **12** Әгәр аларның абынулары дөньяга, уңышсызлыклары башка халыкларга мул ᶜфатихалар бирсә, исраилиләрнең Аллаһыга тулысынча буйсынуы* тагын да күбрәк фатиха китерер!

13 Сезгә – яһүди булмаганнарга әйтәм. Яһүди булмаганнарның рәсүле буларак, үз хезмәтемне югары бәялим. **14** Үз халкымда булганнарда, шул рәвешчә көнчелек уятып, аларның кайберләрен коткара алуыма өметләнәм. **15** Әгәр аларның кире кагылуы дөньяны Аллаһы белән татулаштырса, аларны кабул итүе нәрсә булыр соң? Бу – үлеләрнең терелүе булыр! **16** Аллаһыга бүләк ителгән беренче икмәк изге икән, ул камырдан пешерелгән башка икмәкләр дә изгедер. Тамыр изге икән, ботаклар да изге.

17 Әгәр зәйтүн агачының кайбер ботаклары сындырылып, калган зәйтүн ботаклары арасына син – кыргый зәйтүн агачының ботагы ялганып, зәйтүн агачының юан тамырыннан туенсаң, **18** сындырылган ботаклар алдында тәкәбберләнмә. Тәкәбберләнсәң, хәтереңә төшер: тамырны син түгел, сине тамыр тотып тора. **19** Бәлки син: «Ботакларны мине ялгау өчен сындырдылар», – дип әйтерсең. **20** Дөрес. Аларны иман итмәгәнгә сындырдылар, ә сине урыныңда иман итүең тотып тора. Шуңа күрә, борыныңны күтәрмә, киресенчә, сак бул! **21** Аллаһы табигый ботакларны кызганмаган икән, сине дә кызганмас бит. **22** Шуның өчен, кара: Аллаһы игелекле дә, кырыс та. Ул юлдан язганнарга карата кырыс, ә инде Аның игелеклелегенә өмет багласаң, сиңа игелек кылыр. Югыйсә син дә кисеп ташланырсың. **23** Әмма юлдан язганнар да, имансыз булып калмасалар, кире ялганырлар, чөнки Аллаһы аларны яңадан ялгый ала. **24** Табигатең белән туры килгән кыргый зәйтүн агачыннан киселеп, бакчада үскән зәйтүн агачына табигатькә каршы ялгангансың икән, сындырылган табигый ботаклар яңадан үз агачына бигрәк тә ялганыр!

Исраил халкының котылуы

25 Имандашларым, сез үзегезне акыллыга санамасын өчен, бу сернең сездән яшерен булып калуын теләмим: башка халыкларның кирәк кадәр саны ᶜАллаһы Патшалыгына кергәнче, Исраилнең бер өлеше тискәреләнүен дәвам итәчәк. **26** Шулай итеп, Изге язмада язылганча, бөтен Исраил халкы котылачак:

«Сионнан ᶜКоткаручы киләчәк
һәм имансызлыкны Ягъкуб токымыннан алып ташлаячак.
27 Мин гөнаһларын алып ташлармын,
алар белән килешүем менә шул булыр»*.

---

* **11:12** *...исраилиләрнең Аллаһыга тулысынча буйсынуы...* – Бу сүзләрне «исраилиләрнең саны кирәк кадәр булуы» дип тә аңларга мөмкин.

* **11:26-27** Карагыз: «Ишагыйя», 59:20-21; 27:9; «Иремия», 31:33-34.

28 Яхшы хәбәргә килгәндә, исраилиләр сезнең хакка Аллаһыга дошман, ә Аллаһының сайлавына килгәндә, алар ата-бабалары хакына Аллаһының сөеклеләре булып кала. 29 Чөнки Аллаһының бүләкләре һәм чакыруы кайтарып алынмас. 30 Кайчандыр сез Аллаһыга буйсынмадыгыз, ә хәзер исраилиләрнең буйсынмаулары аркасында шәфкать алдыгыз. 31 Сезгә күрсәтелгән шәфкать аркасында шәфкать алу өчен, алар да хәзер Аллаһыга буйсынмас булдылар. 32 Үзенең шәфкатьлелеген күрсәтер өчен, Аллаһы кешеләрнең һәммәсен дә бусынмаучылык тоткыны итте.

33 Әй, Аллаһының байлыгы ничек зур!
Зирәклеге һәм белеме никадәр тирән!
Хөкемнәре акыл ирешмәслек,
юллары эзләп тапмаслык!
34 «Раббының уй-фикерләренә кем төшенгән?
Кем киңәшче булган Аңа?»*
35 «Аллаһы кире кайтарырдай,
кем Аңа нәрсә дә булса биргән?»*

36 Һәммәсе Аңардан, Аның аша һәм Аның өчен бит. Аңа мәңгегә дан! Амин.

Гайсә Мәсихтә яңа тормыш

12 1 Шуңа күрә, имандашлар, Аллаһының рәхим-шәфкате белән сезгә ялварам: үзегезне Аллаһыга яраклы, тере, изге корбан итеп тәкъдим итегез. Бу сезнең Аллаһыга чын гыйбадәтегез булыр. 2 Бу дөнья гадәтләренә буйсынып, алар буенча гамәл кылмагыз, моның урынына, зиһенегезне яңартып үзгәрегез. Шуның белән Аллаһының ихтыярын – нәрсәнең яхшы, Аңа яраклы һәм камил икәнен – аныклый алырсыз.

3 Миңа бирелгән мәрхәмәт ярдәмендә сезнең һәрберегезгә әйтәм: үзегез хакында тиешлесеннән артык уйламагыз. Һәрберегез, Аллаһы биргән иман күләменчә, аек фикерле булыгыз. 4 Бердәнбер тәнебездә әгъзалар күп, аларның эшләре төрле-төрле. 5 Шулай ук без күп булсак та, Мәсихтә бер тәнне тәшкил итәбез, аерым-аерым исә һәрберебез икенчебезнең әгъзасы була. 6 Һәрберебезнең Аллаһы мәрхәмәте белән бирелгән рухи сәләте төрле: пәйгамбәрлек итү сәләте бирелгән кеше иманына күрә пәйгамбәрлек итсен. 7 Хезмәт итү сәләте бирелгән кеше хезмәт итсен, өйрәтү сәләте бирелгән өйрәтсен. 8 Башкаларның күңелен күтәрү сәләте бирелгән кеше күңелләрен күтәрсен. Үзенекен башкалар белән уртаклашучы юмарт уртаклашсын, җитәкче тырышып җитәкчелек итсен, шәфкать күрсәтүче шатланып шәфкать күрсәтсен.

9 Ихлас күңелдән бер-берегезне яратыгыз, яманлыкка нәфрәтләнегез, яхшылыкка тугры булыгыз. 10 Бер-берегезне туганнарча, эчкерсез яратыгыз, бер-берегезне уздырырга тырышып ихтирам итегез. 11 Омтылышларыгыз кимемәсен, Изге Рух сездә янып торсын, Хаким Гайсәгә хезмәт итегез. 12 Өмет итеп сөенегез, михнәт чиккәндә түземле булыгыз, армый-талмый дога кылыгыз. 13 Мохтаҗ имандаш-

---

* **11:34** Карагыз: «Ишагыйя», 40:13.

* **11:35** Карагыз: «Әюб», 41:3.

ларыгыз белән үзегезнекен уртаклашыгыз, кунакчыл булыгыз. 14 Үзегезне эзәрлекләүчеләргә Аллаһыдан фатиха сорагыз, аларга каргыш түгел, фатиха сорагыз. 15 Куанучылар белән бергә куаныгыз, елаучылар белән бергә елагыз. 16 Бер-берегез белән килешеп яшәгез, тәкәббер булмагыз, гади кешеләр белән аралашыгыз, үзегезне акыллыга санамагыз.

17 Беркемгә дә яманлыкка каршы яманлык кылмагыз, киресенчә, барлык кешеләр алдында игелекле эшләр кылырга тырышыгыз. 18 Әгәр мөмкин булса, кулыгыздан килгәнчә, барлык кешеләр белән дә тату яшәгез. 19 Әй, кадерле дусларым, үзегез үч алмагыз, Аллаһының ачуына урын калдырыгыз. Изге язмада болай язылган бит: «Үч алу – Минем эш, Үзем кайтарып бирәчәкмен, – ди Раббы»*. 20 Киресенчә, Изге язмада язылганча, «Дошманың ач булса, ашат; сусаган булса, эчәргә бир. Моны эшләп, син аның башына утлы күмер өясең*».

21 Яманлыкка үзеңне җиңәргә юл куйма, яманлыкны яхшылык белән җиң.

Хакимияткә буйсыну

13 1 Һәр кеше хакимлек итүче җитәкчеләргә буйсынсын, чөнки Аллаһы урнаштырган хакимлектән башка хакимлек юк, гамәлдәге хакимлек исә Аллаһы тарафыннан куелган. 2 Димәк, хакимлеккә каршы килүче кеше Аллаһы билгеләгәнгә каршы килә, ә каршы килүчеләр үз-үзләрен хөкемгә дучар итәрләр. 3 Идарә итүчеләр яхшылык эшләүче өчен түгел, яманлык кылучы өчен куркыныч бит. Хакимлек итүчедән курыкмыйча яшәргә теләсәң, яхшылык эшлә, һәм ул сине мактар. 4 Хакимлек итүче, синең мәнфәгатеңне кайгыртып, Аллаһыга хезмәт итә. Яманлык кыласың икән инде, курык! Ул тикмәгә генә кылыч тагып йөрми: Аллаһы хезмәтчесе буларак, явызлык кылучыларны Аллаһының ачуына дучар итеп җәза бирә. 5 Шулай итеп, җәза алудан куркып кына түгел, вөҗдан кушуы буенча да башлыкларга буйсынырга кирәк.

6 Менә шуның өчен сез салым түлисез дә, чөнки алар, үз хезмәтләрен башкарып, Аллаһыга хезмәт итәләр. 7 Шулай булгач, һәркемгә тиешлесен бирегез: салым тиешлегә – салым, имана тиешлегә имана түләгез, куркырга тиешледән куркыгыз, хөрмәткә лаеклыны хөрмәт итегез.

Бер-берегезне яратыгыз

8 Бер-берегезне яратудан тыш, беркемгә дә һичнәрсә белән дә бурычлы булып калмагыз, чөнки якынын яратучы Муса канунындагы таләпләрне үтәгән була. 9 «Зина кылма», «кеше үтермә», «урлашма», «башка берәүнекенә нәфесеңне сузма»* дигән һәм барлык башка әмерләр, кыскача бер сүз белән әйткәндә, «якыныңны үзеңне яраткан кебек ярат»* дигән сүзләр белән аңлатыла. 10 Мәхәббәт башка ке-

---

* **12:19** Карагыз: «Канун», 32:35.

* **12:20** *...син аның башына утлы күмер өясең* – Бу сүзләр «Син аны оялтырсың» дигән мәгънәгә ия (карагыз: «Гыйбрәтле сүзләр», 25:21-22).

* **13:9** Карагыз: «Чыгыш», 20:13-15, 17; «Канун», 5:17-19, 21.

* **13:9** Карагыз: «Левиләр», 19:18.

шегә явызлык китерми, шуңа күрә мәхәббәт – Канунның тулысынча үтәлүе ул. 11 Боларның барысын да эшләгез, чөнки сез нинди заманда яшәвегезне беләсез.

Инде безнең йокыдан уяну сәгате җитеп килә, чөнки иманга килгән вакытыбыздан котылуыбыз якынрак хәзер. 12 Төн үтеп, көн туып килә. Инде караңгылык эшләрен читкә куеп, яктылык коралларын алыйк. 13 Сыйлану вә эчкечелек, фәхешлек вә азгынлык, ызгыш-талаш вә көнчелек белән түгел, әдәп белән көн яктысындагыдай гомер итик. 14 Тормышыгыз белән Хакимебез Гайсә Мәсих идарә итсен, һәм гөнаһлы табигатегезнең азгын нәфесләрен канәгатьләндерү турында уйлаудан туктагыз.

Имандашыңны хөкем итмә

14 1 Иманы зәгыйфьне, фикерләр турында бәхәсләшмичә, хуплап кабул итегез. 2 Кайберәүләрнең иманы аңа һәртөрле ризыкны ашарга рөхсәт итә, ә башка берәү, иманда зәгыйфь булганга, фәкать яшелчәләр генә ашый. 3 Һәрнәрсәне ашаучы кеше һәммә нәрсәне ашамаучы кешегә кимсетеп карамасын, ашамаучы исә ашаучыны хөкем итмәсен, чөнки Аллаһы аны Үзенә кабул иткән. 4 Башканың хезмәтчесен хөкем итәргә син кем?! Ул үз хуҗасы алдында басып тора яки егыла. Торып та басачак, чөнки Хакимебез* аны бастырып торгызырга кодрәтле.

5 Берәүләр кайсыдыр көнне башка бер көннән мөһимрәк дип исәпли, ә башка берәү һәр көнне бертөрле дип саный. Һәркем үз фикерендә нык торсын. 6 Бер көнне икенчесеннән мөһимрәк санаган кеше Хакимебез* хөрмәтенә шулай эшли. Ашаган кеше Хаким хөрмәтенә ашый, чөнки Аллаһыга шөкер итә. Ашамаган кеше Хаким хакы өчен ашамый һәм Аллаһыга шөкер итә. 7 Безнең беребез дә үзе өчен яшәми һәм беребез дә үзе өчен үлми бит. 8 Әгәр яшибез икән – Хаким өчен яшибез, үләбез икән – Хаким өчен үләбез. Шуңа күрә, яшәсәк тә, үлсәк тә, без һәрвакыт Хакимнеке. 9 Мәсих нәкъ шуның өчен – үлеләр һәм тереләрнең Хакиме булу өчен үлде һәм терелде бит. 10 Шулай булгач, син ни өчен имандашыңны хөкем итәсең? Ә менә син ни өчен имандашыңа кимсетеп карыйсың? Без барыбыз да Аллаһының хөкем итү урыны алдына басачакбыз. 11 Изге язмада болай дип язылган бит:

«Мин Үземнең бар булуым белән ант итәм, –
Минем алда һәркем тез чүгәчәк,
һәр тел Минем Аллаһы икәнемне таныячак, –
ди Раббы»*.

12 Безнең һәркайсыбыз үзе хакында Аллаһыга хисап тотачак.

Имандашыгызны вәсвәсәгә салмагыз

13 Шуңа күрә, бер-беребезне хөкем итүдән туктыйк. Имандашыгызны абындыра һәм ега алырдай гамәлләр эшләмәскә карар кылыгыз. 14 Хакимебез Гайсәгә има-

---

* **14:4** *Хакимебез* – «Раббы» дип тә аңларга мөмкин. Грек телендәге төп нөсхәдә «Хаким» һәм «Раббы» бер сүз белән бирелә.

* **14:6** *Хакимебез* – «Раббы» дип тә аңларга мөмкин. (Дүртенче аятьне карагыз.)

* **14:11** Карагыз: «Ишагыйя», 45:23.

ным нигезендә һичнәрсә дә үзеннән-үзе хәрәм түгел, дип беләм һәм шуңа инанам. Әмма кеше нәрсәне дә булса хәрәм дип уйласа, ул нәрсә аның өчен хәрәм була. 15 Әгәр ашаган ризыгың имандашыңа кайгы китерә икән, димәк, син аны яратып эш итмисең. Аны ризыгың белән һәлакәткә китермә, Мәсих аның өчен дә үлде бит. 16 Үзегез яхшы дип исәпләгән нәрсәне мәсхәрәләргә юл куймагыз. 17 Аллаһы Патшалыгы ризык һәм эчемлектән түгел, Изге Рух биреп торучы тәкъвалыктан, татулыктан һәм шатлыктан гыйбарәт. 18 Мәсихкә шулай хезмәт иткән кеше Аллаһыга яраклы була һәм кешеләр тарафыннан хупланыла.

19 Шулай булгач, үзара тыныч-тату яшәү һәм бер-беребезне рухи яктан ныгытуга хезмәт итүче нәрсәләргә омтылыйк. 20 Ризык аркасында Аллаһының эшен җимермә: һәр ризык саф, әмма кешенең ашаган ризыгы белән башка берәүне абындыруы яхшы түгел. 21 Ит ашамау, шәраб эчмәү һәм имандашыңны абындырырлык һичнинди гамәлләр кылмау яхшы. 22 Ышанган карашыңны үзең белән Аллаһы арасында гына саклап тот. Үзе дөрес дип санаган нәрсә өчен үзен хөкем итәрлек сәбәп тапмаучы бәхетле. 23 Әмма ризыкны ашарга ярыймы яки юкмы дип шикләнеп тә, аны ашаган кеше хөкем ителер, чөнки болай эшләве иманга туры килми. Ә иманга туры килмәгән һәрнәрсә – гөнаһ.

15 1 Без, көчлеләр, көчсезләрнең кимчелекләренә түзәргә тиеш һәм үз-үзебезгә ярарга тырышырга тиеш түгел. 2 Безнең һәрберебез, якыныбызны рухи яктан ныгыту өчен, аңа яхшы булсын дип, аңа ярарга тырышырга тиеш. 3 Мәсих тә Үзенә ярарга тырышмады бит. Изге язмада болай язылган: «Сине яманлаганнарның хурлаулары өстемә төште»*. 4 Изге язмадан ала торган чыдамлык һәм юану аша өметебез булсын дип, Изге язмадагы һәммә нәрсә безгә нәсыйхәт бирү өчен язылган. 5 Чыдамлык һәм юану чыганагы булган Аллаһы, Мәсих Гайсә үрнәгенә ияреп, үз арагызда бер фикердә булуны бирсен. 6 Шулай итеп, барыгыз бергә бер авыздан Хакимебез Гайсә Мәсихнең Алласын һәм Атасын данларсыз.

Яхшы хәбәрнең башка халыкларга игълан ителүе

7 Шуңа күрә, Аллаһыга дан булсын өчен, Мәсих сезне кабул иткәндәй, бер-берегезне кабул итегез. 8 Шуны әйтергә телим: ата-бабаларга бирелгән вәгъдәләрне расларга дип, Аллаһының тугрылыклы икәнен күрсәтү өчен, Мәсих яһүдиләргә хезмәт итәргә килде. 9 Аллаһының башка халыкларга күрсәткән шәфкате өчен алар Аллаһыны данласын дип тә килде Ул. Изге язмада:

«Шуның өчен Сине чит кавемнәр арасында данлармын,
исемеңә мәдхияләр җырлармын!»* –

дип язылган бит. 10 Аннары тагын:

«Әй, халыклар, Аллаһы халкы белән бергә шатланыгыз!»* –

диелгән. 11 Һәм тагын:

---

* 15:3 Карагыз: «Зәбур», 68:10.

* 15:9 Карагыз: «Зәбур», 17:50; «II Патшалар», 22:50.

* 15:10 Карагыз: «Канун», 32:43.

«Әй халыклар, Раббыны данлагыз!
Әй кавемнәр, зурлагыз сез Аны!»* –
дип язылган. 12 Ишагыйя да болай ди:
«Ишай тамырыннан чыккан сабак килер
һәм халыклар белән хакимлек итү өчен күтәрелер,
алар Аңа өмет баглаячаклар»*.
13 Изге Рухның кодрәте аша өметегез артканнан-арта барсын өчен, өмет бирүче Аллаһы сезне иманыгызда бар шатлык һәм иминлек белән сугарсын.

Паул – башка милләтләр арасында хезмәт итүче

14 Имандашларым, мин ышанам, сез игелеклелек белән тулы, бар белем белән сугарылгансыз һәм бер-берегезгә үгет-нәсыйхәт бирә беләсез. 15 Шуңа да карамастан, имандашларым, бу хатымда кайбер мәсьәләләр турында шактый кыю рәвештә исегезгә төшерәм, чөнки Аллаһы Үзенең мәрхәмәте белән 16 мине яһүди булмаганнарга Мәсих Гайсәнең хезмәтчесе итте. Яһүди булмаганнар Изге Рух аркылы изгеләндерелеп, Аллаһыга яраклы корбан булсын өчен, мин, Аллаһының Яхшы хәбәрен игълан итеп, рухани хезмәтен башкарам.
17 Шулай итеп, Мәсих Гайсәнеке булганлыктан, Аллаһыга хезмәт итүем белән горурлана алам. 18-19 Яһүди булмаганнарны Аллаһыга буйсынучан итү өчен, Мәсих минем аша гамәл кылганнар турында гына сөйләргә батырчылык итәм. Ул боларны сүз һәм эш белән, галәмәтләр һәм могҗизалар көче ярдәмендә, Аллаһы Рухының кодрәте белән башкарды. Мин шулай Иерусалимнән Иллүрикүн өлкәсенә кадәр йөреп, Мәсих хакындагы Яхшы хәбәрне тулысынча җиткердем. 20 Ә башка берәү салган нигезгә кормас өчен, мин һәрвакыт Яхшы хәбәрне Мәсихнең исеме билгеле булмаган урыннарда белдерергә тырыша идем. 21 Изге язмада язылганча:
«Аның хакында әйтелмәгән кешеләр күрәчәкләр,
ишетмәгәннәр аңлаячаклар»*, –
дип эшләдем.

Паулның Римга бару нияте

22 Моның өчен мин күп тапкырлар яныгызга барырга теләсәм дә, әлегәчә тоткарлыкларга очрадым. 23 Инде бу төбәкләрдә эшләү мөмкинлеге булмаганга һәм күп еллардан бирле сезгә барырга бик теләгәнлектән, 24 Испаниягә юл тотканда, яныгызга барырмын. Испаниягә барышлый, сезне күрермен һәм, сезнең белән аралашудан берникадәр ләззәтләнгәннән соң, сез мине юлга озатырсыз дип өмет итәм. 25 Ә хәзер изгеләргә хезмәт итү өчен, Иерусалимгә барам, 26 чөнки Македуния белән Ахаядәге иман итүчеләр [c]бердәмлекләре Иерусалимдәге изгеләр арасында ярлыларга акчалата ярдәм итәргә риза булдылар. 27 Алар шулай эшләргә карар кылдылар һәм, дөрестән дә, яһүди булмаганнар яһүдиләр алдында бурычлы. Яһүди

---

* **15:11** Карагыз: «Зәбур», 116:1.
* **15:12** Карагыз: «Ишагыйя», 11:1, 10.
* **15:21** Карагыз: «Ишагыйя», 52:15.

булмаганнар яһүдиләрнең рухи фатихаларын уртаклашкан икән, яһүди булмаганнар матди яктан аларга ярдәм күрсәтергә тиешләр. 28 Моны башкарып чыккач һәм җыелган акчаны исән-имин аларга тапшырганнан соң, мин Испаниягә китәрмен һәм юл уңаенда яныгызда тукталырмын. 29 Яныгызга килгәндә исә, Мәсихнең тулы фатихасы белән киләчәгемне беләм.

30 Имандашларым, Хакимебез Гайсә Мәсих исеменнән һәм Изге Рух аша килүче мәхәббәт белән сезгә ялварам: минем белән бергә тырышлык күрсәтеп, минем өчен Аллаһыга дога кылыгыз. 31 Яһүдиядәге иман итмәүчеләр миңа зыян китермәсен, һәм Иерусалимдәге изгеләр мин алып килгән акчалата ярдәмне кабул итсен өчен, дога кылыгыз. 32 Шулай итеп, Аллаһы насыйп итсә, мин, шатланып, яныгызга килермен һәм, сезнең белән аралашып, көч җыя алырмын. 33 Иминлек бирүче Аллаһы сезнең һәммәгез белән булсын! Амин.

Шәхси сәламнәр

16 1 Сезгә Кеңхерәйдәге иман итүчеләр бердәмлегенең ярдәмчесе, имандаш кыз кардәшебез Фойбәне тәкъдим итәм: 2 Хаким Гайсәнеке булганга, аны изгеләргә лаек булганча кабул итегез һәм аңа үзегездән тиешле ярдәм күрсәтегез, чөнки ул күпләргә һәм минем үземә дә игелек эшләде.

3 Минем белән бергә Мәсих Гайсәгә хезмәт итүче Прискиллә һәм Әкүлгә сәлам әйтегез. 4 Алар минем җаным хакына тормышларын куркыныч астына куйдылар, мин генә түгел, яһүди булмаганнарның барлык бердәмлекләре дә рәхмәт белдерәләр аларга. 5 Өйләрендә җыелучы иман итүчеләр бердәмлегенә дә сәлам әйтегез.

Асия өлкәсендә Мәсихкә беренче булып иман иткән сөекле дустым Эпайнеткә сәлам тапшырыгыз. 6 Сезнең өчен күп тырышлыклар куйган Мәрьямгә сәлам әйтегез. 7 Минем белән бергә зинданда булган кардәш-ыруларым Андроник вә Юниягә сәлам әйтегез. Алар рәсүлләр арасында күренекле һәм Мәсихкә миннән алда иман китергәннәр. 8 Хаким Гайсәнеке булган кадерле дустым Амплиәткә сәлам әйтегез. 9 Минем белән бергә Мәсихкә хезмәт итүче Урбанга һәм газиз дустым Стахуска сәлам белдерегез.

10 Мәсихкә хезмәттә сыналып хупланган Апеллескә сәлам әйтегез. Аристобул гаиләсендәгеләргә сәлам җиткерегез. 11 Кардәш-ыруым Һирудиунга сәлам әйтегез. Нәркис өеннән булганнарның Хакимебез Гайсәгә иман итүчеләренә сәлам диегез. 12 Хакимебез өчен бик тырышып хезмәт итүче Труфайна белән Труфусага сәлам әйтегез. Хаким өчен күп тырышлыклар куйган кадерле имандаш кыз туганым Персисәгә сәлам әйтегез. 13 Хаким тарафыннан сайланган Руфуска һәм шулай ук анасына сәлам. Ул – минем дә анам. 14 Асункриткә, Флегүнгә, Һермискә, Патрубка, Һермаска һәм алар белән булган башка имандашларга сәлам әйтегез. 15 Филолүгкә һәм Юлиягә, Нирегә һәм аның сеңлесенә, Олумпас һәм алар белән булган барлык изгеләргә сәлам әйтегез.

16 Бер-берегезне изге үбү белән сәламләгез. Мәсихнең барлык бердәмлекләре сезгә сәлам тапшыралар.

17 Имандашлар, сездән ялварып сорыйм: үзегез өйрәнгән тәгълиматка карата бүленеш китереп чыгаручылардан һәм дөрес юлдан яздыруга сәбәп тудыручылардан сакланыгыз һәм алардан читләшегез. 18 Андый кешеләр Хакимебез Мәсихкә түгел,

үзләренең карыннарына хезмәт итәләр, ышандырырлык сүзләр сөйләп һәм ялагайланып, ихлас күңеллеләрне алдыйлар. **19** Сезнең иманга буйсынуыгыз һәркемгә мәгълүм, шуңа күрә мин сезнең өчен шатланам. Әмма ләкин яхшылыкка карата зирәк, яманлыкка карата керсез күңелле булуыгызны телим. **20** Иминлек бирүче Аллаһы ᶜшайтанны тиздән аякларыгыз астына изеп ташлар. Хакимебез Гайсәнең мәрхәмәте сезнең белән булсын!

21 Хезмәттәшем Тимутәй һәм кардәш-ыруларым Луки, Ясун һәм Сосипатыр сезгә сәлам җибәрәләр.

22 Бу хатны язып баручы мин, Терти дә, Хаким Гайсәгә иман китергән кеше буларак сезне сәламлим.

23 Мине һәм бөтен иман итүчеләр бердәмлеген өенә кабул иткән Гәй сезгә сәлам җибәрә. Шәһәр милкен саклаучы Эрасты һәм имандашыбыз Кварт та сезгә сәлам әйтәләр. [**24**]*

25-26 Аллаһыга дан! Гайсә Мәсих турында мин сөйләгән Яхшы хәбәр буенча, Ул сезне ныгытырга кодрәтле. Бу Яхшы хәбәр – борынгы заманнардан бирле яшереп тотылган, әмма хәзер ачылган сер. Мәңгелек Аллаһының әмере белән пәйгамбәрләрнең язмалары аркылы кешеләр Аңа иман китерсен һәм буйсынсын өчен, бу сер бар халыкларга игълан ителде. **27** Бердәнбер зирәк Аллаһыга Гайсә Мәсих аша мәңге дан булсын. Амин*.

---

* **16:24** Кайбер кулъязмаларда 24 нче аять тә бар: «Хакимебез Гайсә Мәсихнең мәрхәмәте сезнең һәммәгез белән булсын! Амин».

* **16:25-27** Кайбер кулъязмаларда 25-27 нче аятьләр юк.

Паулдан көринтлеләргә беренче хат

Сәламнәр һәм рәхмәт белдерү

1 **1** ᶜАллаһы ихтыяры белән ᶜМәсих Гайсәнең ᶜрәсүле булырга чакырылган Паул
һәм Состенис имандаштан **2** Мәсих Гайсә аша Аллаһыга багышланган, Аның
ᶜизгеләре булырга чакырылган Көринттәге ᶜиман итүчеләр бердәмлегенә, шулай ук
һәр урында ᶜХакимебез Гайсә Мәсихнең исеменә мөрәҗәгать итүчеләрнең һәммәсе-
нә сәлам. Мәсих – аларның һәм безнең Хакимебез. **3** Атабыз Аллаһы вә Хакимебез
Гайсә Мәсихтән сезгә ᶜмәрхәмәт һәм иминлек булсын.

4 Сезнең өчен Аллама һәрвакыт рәхмәт укыйм: Ул Мәсих Гайсә аша сезгә мәрхәмәт
бүләк итте. **5** Мәсих Гайсәдә сез һәрнәрсәдә: сүздә һәм белемдә баедыгыз, **6** шуның
белән Мәсих хакындагы шаһитлыгыбыз сездә расланды. **7** Шуңа күрә Хакимебез
Гайсә Мәсихнең күренүен көткәндә, сезнең һичнинди рухи сәләткә мохтажлыгы-
гыз калмады. **8** Хакимебез Гайсә Мәсих килгән көндә кимчелексез булуыгыз өчен,
Аллаһы сезне ахырга кадәр куәтләндерер. **9** Сезне Үзенең Углы Хакимебез Гайсә
Мәсих белән аралашып тору өчен чакырган Аллаһы ышанычлы.

Бердәмлектәге бүленешләр

10 Имандашлар, Хакимебез Гайсә Мәсих исеме белән һәммәгездән ялварып
сорыйм: барыгыз да бер сүзле булыгыз, арагызда төрле бүленешләр булмасын,
киресенчә, уй-фикерләрегез бердәм булсын. **11** Имандашларым, сездә ызгыш-
талашлар булгалавы турында миңа Хлоя өендәгеләрдән билгеле булды. **12** Мин
шуны күздә тотам: сезнең арагызда «Мин – Паулныкы», «Мин – Апуллусны-
кы», «Мин – Кифасныкы*», «Ә мин – Мәсихнеке» дип сөйләүчеләр бар. **13** Әллә
Мәсих бүленгәнме? Паул сезнең өчен ᶜхачка кадакландымы әллә? Әллә сез Паул
исеме белән ᶜсуга чумдыру йоласын үтәдегезме? **14** Аллаһыга шөкер, мин Криспи
һәм Гәйдән башка сезнең берегезне дә суга чумдырмадым. **15** Шуңа күрә беркем
дә минем исемем белән суга чумдырылдыгыз дип әйтә алмас. **16** Әйе, мин тагын
Эстефәнәс өендәгеләрне суга чумдырдым, моннан башка янә кемне дә булса
чумдырганымны хәтерләмим. **17** Мәсих мине чумдыру өчен түгел, бәлки, Мәсих
хачының әһәмияте юкка чыкмасын дип, ᶜЯхшы хәбәрне зирәк сүзләр куллан-
мыйча игълан итәргә җибәрде.

---

* **1:12** *Кифас* – Шимун Петернең икенче исеме.

Мәсих – Аллаһының кодрәте һәм зирәклеге

18 Хач турындагы сүз һәлакәт юлындагылар өчен – акылсызлык, ә безнең, ягъни котылу юлындагылар өчен – Аллаһы кодрәте. **19** ᶜИзге язмада: «Зирәкләрнең зирәклеген юкка чыгарырмын, акыллыларның акылын кире кагармын»*, – дип язылган бит. **20** Зирәкләр кайда да канун белгечләре кайда? Бу заманның оста бәхәсчеләре кайда? Аллаһы бу дөньяның зирәклеген акылсыз итмәдемени? **21** Аллаһы Үзенең тирән акылы белән билгеләгәнчә, бу дөнья үзенең зирәклеге белән Аны танып белә алмады. Шуңа күрә, Ул ышанганнарны игълан ителә торган Яхшы хәбәрнең акылсызлыгы аша коткаруны мәгъкуль күрде. **22** Яһүдиләр могҗизалар таләп итәләр, ә греклар зирәклек эзлиләр. **23** Без исә хачка кадакланган Мәсих турында игълан итәбез, ә бу – яһүдиләр өчен киртә, башка халыклар өчен – акылсызлык. **24** Әмма Аллаһы чакырып алганнар өчен, яһүдиме ул, грекмы, Мәсих – Аллаһының кодрәте һәм зирәклеге. **25** Аллаһының «акылсызлыгы» кешеләрнең зирәклегеннән күпкә зирәгрәк һәм Аллаһының «көчсезлеге» кешеләрнең көченнән күпкә көчлерәк бит.

26 Имандашлар, исегезгә төшерегез әле, Аллаһы сезне чакырган вакытта сез кем идегез? Сезнең кайберләрегез генә кешеләрчә акыллы, кодрәтле, беразыгыз гына затлы нәселдән иде. **27** Әмма Аллаһы, акыл ияләренә һәм көчлеләргә оят булсын өчен, дөнья акылсыз һәм көчсез дип исәпләгәннәрне сайлап алды. **28** Дөньяның мөһим саналганнарын юкка чыгару өчен, Ул дөньяның әһәмиятсезләрен һәм кимсетелгәннәрен сайлап алды, **29** шулай итеп, хәзер беркем дә Аллаһы алдында мактана алмый. **30** Әмма хәзер Аллаһы аркасында сез Мәсих Гайсәдә. Ул безнең өчен Аллаһыдан килгән зирәклек булды, һәм Аның аша безгә ᶜхаклык, изгелек бирелә һәм без ᶜгөнаһлардан ᶜйолып алынабыз. **31** Шулай итеп, Изге язмада язылганча: «Мактанучы кеше ᶜРаббы белән мактансын»*.

2 **1** Имандашлар, яныгызга Аллаһының серен игълан итәргә килеп, мин күпшы сүзләр белән яки зирәклек күрсәтеп сөйләмәдем. **2** Яныгызда булганда, мин Гайсә Мәсихтән һәм нәкъ менә хачка кадакланган Мәсихтән башка һичнәрсә белмәскә карар кылдым. **3** Мин яныгызга көчсез, бик курыккан һәм калтыранган хәлдә килдем. **4-5** Иманыгыз кешеләр акылына түгел, Аллаһы кодрәтенә нигезләнсен өчен, сүзем һәм вәгазем кеше зирәклегенең ышандырырлык сүзләрендә түгел, Аллаһы Рухының кодрәтен күрсәтүдә иде.

Аллаһының зирәклеге

6 Зирәклек турында инде без рухи яктан житлеккәннәр арасында сөйлибез. Әмма ул хәзерге заман акылы яки бетүгә таба бара торган хәзерге заман хакимнәренең зирәклеге түгел. **7** Аллаһының әле дөнья яратылганчы ук ᶜданыбыз өчен билгеләнгән, ләкин яшерен серле зирәклеге турында сөйлибез без. **8** Әлеге зирәклекне бу

---

* **1:19** Карагыз: «Ишагыйя», 29:14.

* **1:31** Карагыз: «Иремия», 9:24.

дөньяның бер генә хакиме дә танымады. Әгәр танысалар, шөһрәтле Хаким Гайсәне хачка кадакламаган булырлар иде. 9 Изге язмада болай дип язылган:

«Аллаһы Үзен яратучыларга нәрсә әзерләгәнен
һичбер күз күрмәгән, колак ишетмәгән,
һичбер кешенең йөрәге бу турыда уйлап карамаган»*.

10 Моны исә Аллаһы безгә Үзенең Рухы белән ачты, чөнки Рух һәрнәрсәне тикшерә, хәтта Аллаһы уйларының түренә кадәр үтеп керә. 11 Кешедә булганны үзендәге рухтан башка тагын кем белә? Шуның кебек үк, Аллаһыда булганны да Аллаһы Рухыннан башка һичкем белми.

12 Без исә, Аллаһы тарафыннан нәрсә бүләк ителгәнен белү өчен, бу дөньяның рухын түгел, Аллаһыдан килгән Рухны кабул иттек. 13 Болар турында кеше зирәклеге өйрәткән сүзләр белән түгел, Рух өйрәткән сүзләр белән сөйлибез һәм рухи нәрсәләрне Аллаһы Рухына ия булган кешеләргә аңлатабыз. 14 Үзендә Аллаһы Рухы булмаган кеше Аллаһы Рухы күрсәткәннәрне кабул итми, чөнки аларны акылсызлык дип саный. Ул аларны аңлый алмый, чөнки болар турында [c]Изге Рух ярдәме белән генә фикер йөртергә мөмкин. 15 Аллаһы Рухына ия булучы исә һәрнәрсә турында фикер йөртә ала, ә аның үзе турында һичкем фикер йөртә алмый. 16 Изге язмада:

«Раббыга киңәш бирү өчен,
Аның уй-фикерләренә кем төшенгән?»*

– дип язылган. Без исә Мәсихнең уй-фикерләрен аңлыйбыз*.

Аллаһының хезмәттәшләре

3 1 Имандашлар, мин Аллаһы Рухына ия булучыларга сөйләгән кебек сөйли алмадым, дөньяви кешеләргә, Мәсих юлында имчәк бала сыман булганнарга сөйләгәндәй сөйләдем сезгә. 2 Мин сезгә каты ризык түгел, сөт ашаттым, чөнки ул ризыкны кабул итәрлек түгел идегез. Хәзер дә кабул итәргә әзер түгелсез, 3 чөнки сез һаман да дөньяви яшисез. Әгәр арагызда көнләшү һәм ызгыш-талаш була икән, бу хәлдә сез дөньяви кешеләр түгелме һәм бу дөнья кешеләредәй эш итмисезме?! 4 Берегез: «Мин – Паулныкы», ә икенчегез: «Мин – Апуллусныкы», – ди икән, ул чакта сез бу дөнья кешеләреннән ничек аерыласыз?

5 Кем ул Паул? Апуллус кем ул? Алар – хезмәтчеләр генә, һәм һәрберсенең Хаким тарафыннан бирелгән вазифасына карап, сез алар аркылы иман китердегез. 6 Мин утырттым, Апуллус су сипте, әмма үстерүен Аллаһы үстерде. 7 Шуңа күрә утыртучы да, су сибүче дә түгел, үстерүче Аллаһы гына мөһим. 8 Утыртучы белән су сибүче – асылда бер, әмма һәркайсы савабын үзенең хезмәтенә карап алачак. 9 Без – Аллаһының хезмәттәшләре, ә сез – Аллаһының кыры, Аның корылмасы.

10 Мин Аллаһы мәрхәмәте белән акыллы төзүчедәй нигез салдым, ә башка берәү шуның өстенә төзи. Әмма һәркем үзенең төзү рәвешенә игътибар итсен. 11 Һичкем

---

* 2:9 Карагыз: «Ишагыйя», 64:4.

* 2:16 Карагыз: «Ишагыйя», 40:13.

* 2:16 Соңгы җөмлә грек телендә сүзгә-сүз: Без исә Мәсихнең зиһененә ия.

инде салынган нигездән башкасын төзи алмый, ә ул нигез – Гайсә Мәсих. 12 Кем дә булса бу нигез өстенә алтыннан, көмештән, асылташлардан, агачтан, печәннән, саламнан төзесә, 13 һәрберенең эше киләчәктә ачык күренәчәк, аны хөкем көне фаш итәчәк. Ул көн ут белән ачылыр да ут һәркемнең эшен сынар. 14 Корылмасы утка чыдаган савап алачак. 15 Ә корылмасы янган зыян күрәчәк. Хәер, ул үзе котылып калачак, әмма ут эченнән чыккандай котылачак.

16 Әллә ᶜАллаһы йорты булуыгызны һәм үзегездә Аллаһы Рухы яшәвен белмисезме? 17 Аллаһы йортын җимергәннең үзен Аллаһы җимерәчәк, чөнки Аллаһы йорты изге, ә ул йорт – сез.

18 Берегез дә үзен-үзе алдамасын. Кайберегез үзен бу дөньяның акыл иясе дип саный икән, акыл иясе булу өчен, аңа иң элек акылсыз булырга кирәк. 19 Бу дөньяның акыллылыгы – Аллаһы алдында акылсызлыктыр. Изге язмада:

«Аллаһы акыл ияләрен үзләренең үк хәйләләрендә
эләктереп ала»*, –

дип язылган бит. 20 Һәм тагын:

«Раббы акыл ияләренең уйларын белә:
алар файдасыз»*.

21 Шулай булгач, һичкем кешеләр белән мактанмасын. Һәрнәрсә – сезнеке бит, 22 Паулмы, Апуллусмы, Кифасмы, дөньямы, тормышмы, үлемме, бүгенгеме яки киләчәкме – һәммәсе сезнеке. 23 Сез исә – Мәсихнеке, ә Мәсих – Аллаһыныкы.

Рәсүлләрнең хезмәте

4 1 Шулай итеп, безне Аллаһы серләре ышанып тапшырылган Мәсих хезмәтчеләре дип санагыз. 2 Моннан тыш ышанып тапшырылганнарның һәрберсенең тугры булуы таләп ителә. 3 Сезнең яки башкаларның мине хөкем итүе әһәмиятле түгел, мин үзем дә үземне хөкем итмим. 4 Үземдә бернинди гаеп күрмәсәм дә, моның белән акланмыйм бит. Мине хөкем итүче – Хаким Гайсә. 5 Шуңа күрә, вакытыннан элек хөкем итмәгез, Хакимебезнең килүен көтегез. Ул караңгылыкта яшерелгәннәрне яктыртып күрсәтәчәк һәм күңелдәге ниятләрне фаш итәчәк, шул чакта һәркемне Аллаһы мактаячак.

6 Имандашлар, «Язылганнан тыш бернәрсә дә сорамагыз» дигән сүзләрнең мәгънәсен безнең үрнәктә төшенсеннәр дип, мин сезнең хакка боларны үзем һәм Апуллус турында әйтәм. Ул чакта берәүне башка берәүдән өстенрәк куеп, аның белән мактанмассыз. 7 Сине кем өстен итеп куя? Үзеңдә булган, кабул итеп алмаган берәр нәрсәң бармы? Ә инде кабул итеп алгансың икән, бүләк ителгән белән нигә мактанасың?

8 Сез инде тукландыгыз, баедыгыз, бездән башка патшалар да булдыгызмыни?! Мин, чыннан да, патшалар булуыгызны теләр идем, шул вакытта без дә сезнең белән бергә патшалар булыр идек! 9 Ә миңа Аллаһы безне, рәсүлләрне, иң начарлар

---

* 3:19 Карагыз: «Әюб», 5:13.

* 3:20 Карагыз: «Зәбур», 93:11.

арасына куйган сыман тоела, чөнки безне үлемгә хөкем ителгәндәй, бөтен дөнья – [c]фәрештәләр, кешеләр өчен дә тамаша итте. [10] Без – Мәсих хакына тилеләр, сез исә – Мәсихтә акыллылар! Без – хәлсезләр, ә сез – көчлеләр! Сезне хөрмәтлиләр, ә безне хурлыйлар. [11] Хәтта, әлегә кадәр ачлыкка һәм сусауга дучарбыз, ярым ялангач һәм кыйналган хәлдә, бер урыннан икенче урынга күченеп йөрибез, [12] үз кулларыбыз белән авыр хезмәт башкарып көн күрәбез. Безгә ләгънәт укыйлар – без фатиха бирәбез; безне эзәрлеклиләр – без түзәбез. [13] Безгә яла ягалар – без яхшылык белән җавап бирәбез. Дөнья өчен әлегә кадәр барысы тарафыннан санга саналмаган чүп-чардай булдык без.

[14] Мин боларны сезне оялту өчен язмыйм, яраткан балаларым кебек кисәтәм. [15] Гәрчә Мәсих юлында меңләгән нәсыйхәтчеләрегез булса да, аталарыгыз күп түгел. Яхшы хәбәр белдереп, Мәсих Гайсә аша мин сезнең атагыз булдым. [16] Шуңа күрә ялварып сорыйм: миннән үрнәк алыгыз. [17] Шуның өчен мин сезгә үземнең сөекле һәм Хакимгә тугрылыклы углым Тимутәйне җибәрдем. Ул Мәсих Гайсәгә ияреп тормыш итүем һәм һәр җирдә һәрбер [c]иман итүчеләр бердәмлегендәге өйрәтүләрем турында сезнең исегезгә төшерер.

[18] Сезнең кайберләрегез минем яныгызга килмәвемне уйлап масая башлаган. [19] Әмма, Раббы* насыйп итсә, мин тиздән сезгә килермен һәм әлеге масаючыларның сүзен түгел, көчен сынап белермен. [20] [c]Аллаһы Патшалыгы сүздә түгел, көчтә бит. [21] Нәрсә телисез сез? Яныгызга таяк яки мәхәббәт һәм басынкылык рухы белән килимме?

Имандашлар арасындагы фәхешлек

5 [1] Дөрестән дә, арагызда фәхешлек, хәтта [c]мәҗүсиләрдә дә булмаган фәхешлек урын алуы турында хәбәрләр бар. Кемдер үги анасын да үзенә хатын иткән икән. [2] Ә сез елыйсы урында тагын да тәкәбберләнгәнсез! Андый эш кылучыны арагыздан сөрергә кирәк иде. [3] Җисемем белән булмасам да, рухым белән яныгызда мин. Моны кылган кеше белән нәрсә эшләргә икәнлеге турында яныгызда булгандай карар бирдем. [4] Хакимебез Гайсә исеме белән җыелгач, рухым һәм Хакимебез Гайсәнең кодрәте сезнең белән булганда, [5] Раббы көнендә рухы котылсын дип, тәнен юкка чыгару өчен, бу кешене [c]шайтан кулына тапшырырга кирәк.

[6] Сезнең өчен мактанырлык һичнәрсә юк. Аз гына ачыткының да бөтен камырны ачытуын белмисезме әллә? [7] Шулай булгач, иске ачыткыны юк итегез дә яңа төче камыр булырсыз. Чынлыкта сездә инде ачыткы юк, чөнки [c]Котылу бәйрәменә әзерләнгән бәрәнебез – Мәсих инде безнең өчен корбан ителде. [8] Шуңа күрә иске ачыткы – усаллык һәм явызлык ачыткысы белән түгел, ачыткысыз сафлык һәм хакыйкать икмәге белән бәйрәм итик.

[9] Мин сезгә хатымда, фәхеш кешеләр белән аралашмагыз, дип язган идем. [10] Хәер, бу дөньядагы фәхеш кешеләр яки комсызлар, талаучылар, потка табынучылар белән аралашмагыз дияргә уйламадым, юкса дөньядан китәргә тиеш булыр идегез. [11] Имандаш дип аталып та, фәхеш яки комсыз, потка табынучы яки яман телле,

---

* **4:19** *Раббы* – «Хакимебез» дип тә аңларга мөмкин. Грек телендәге төп нөсхәдә «Раббы» һәм «Хаким» бер сүз белән бирелә.

эчкече яки талаучы булып кала бирүче белән аралашмавыгызны, хәтта андый кеше белән бергә ашамавыгызны күздә тотып яздым мин.

12 Ник миңа иман итүчеләрдән читтә булганнарны хөкем итәргә? Арагыздагыларны хөкем итәргә тиеш түгелмени сез? 13 Читтә булганнарны исә Аллаһы хөкем итә. «Үз арагыздан яманлык кылучыны сөрегез!»*

Имандашлар арасындагы дәгъвалар

6 1 Арагыздагы башка берәүгә дәгъвасы булган кеше, изгеләр алдында түгел, имансызлар алдында хөкем ителергә ничек батырчылык итәр икән? 2 Дөньяны изгеләр хөкем итәчәген белмисезме әллә? Дөньяны хөкем итү сезгә бирелә икән, вак-төяк эшләрне хөкем итә алмассызмы? 3 Фәрештәләрне хөкем итәчәгебезне белмисезме әллә? Шулай икән, көндәлек дәгъваларны хөкем итәргә сәләтебез җитмәсме? 4 Ә көндәлек дәгъваларны хәл итәргә кирәк булганда, сез бердәмлектә бернинди әһәмияте булмаганнарны хөкемчеләр итеп куясызмы? 5 Моны сезгә оят булсын дип әйтәм. Әллә имандашлары арасындагы бәхәсләрне хәл итәрлек бер генә акыллы кешегез дә юкмы? 6 Имандаш белән имандаш дәгъвалаша, өстәвенә бу – имансызлар алдында эшләнелә! 7 Бер-берегезне хөкемгә тарту инде үзе үк сезнең тулысынча җиңелүегезне күрсәтә. Сезгә рәнҗетелгәннәр һәм алданганнар булып калу яхшырак түгелме? 8 Әмма сез рәнҗетәсез һәм алдыйсыз, хәтта имандашларыгызны да.

9 Явызлык кылучыларның Аллаһы Патшалыгына ия була алмаячакларын белмисезме әллә? Алданмагыз: азгыннар, потка табынучылар, зиначылар, җенси бозыклыкка бирелгәннәр, бер-берсе белән җенси мөнәсәбәткә керүче ирләр, 10 караклар, комсызлар, эчкечеләр, яман теллеләр, талаучылар – берсе дә Аллаһы Патшалыгына ия була алмаячаклар. 11 Кайберләрегез менә шундый иде. Әмма Хакимебез Гайсә Мәсих исеме һәм Аллабыз Рухы белән юылып чистарындыгыз, изге ителдегез һәм [c]акландыгыз.

Тәнегез белән Аллаһыны данлагыз

12 «Миңа бар нәрсә рөхсәт ителә», әмма һәммә нәрсә дә файдалы түгел. «Һәммә нәрсә миңа рөхсәт ителә», әмма минем белән бернәрсә дә хакимлек итмәскә тиеш. 13 «Ризык – карын өчен, карын – ризык өчен», әмма Аллаһы анысын да, монысын да юк итәчәк. Тән исә фәхешлек өчен түгел, Хакимебез Гайсә өчен, Хакимебез исә – тән өчен була. 14 Аллаһы Хаким Гайсәне үледән терелтте һәм Үзенең кодрәте белән безне дә терелтәчәк. 15 Тәннәрегезнең Мәсих тәне әгъзалары булуын белмисезме әллә? Шулай булгач, әллә миңа, Мәсихнең әгъзаларын алып, аларны фахишә әгъзалары итәргәме? Һич булмас! 16 Фахишә белән кушылучының аның белән бер тән булуын белмисезме әллә? Изге язмада: «Икесе дә бер тән булыр»*, – дип язылган бит. 17 Ә инде Хакимебез Гайсә белән кушылучы Аның белән рухи яктан бер була.

18 Фәхешлектән качыгыз! Кеше эшләгән барлык башка гөнаһлар тән белән бәйле түгел, ә фәхешлек итүче үз тәненә каршы гөнаһ кыла. 19 Сезнең тәнегез – Изге Рух йорты. Изге Рух сезгә Аллаһы тарафыннан бирелде һәм сездә яши. Әллә сез моны

---

* **5:13** Карагыз: «Канун», 13:5; 17:7.

* **6:16** Карагыз: «Яратылыш», 2:24.

белмисезме? Сез инде үзегезгә үзегез хуҗа түгел, [20] чөнки сез кыйммәт бәягә сатып алындыгыз. Шуңа күрә тәнегез белән Аллаһыны данлагыз.

Никах турында

7 [1] Инде миңа язганнарыгызга килгәндә, ир кешенең хатын-кыз белән җенси мөнәсәбәткә кермәве яхшы, [2] әмма, фәхешлек булмасын өчен, һәр ирнең – үз хатыны һәм һәр хатынның үз ире булсын. [3] Ир – хатынына, хатын иренә карата үз бурычын үтәсен. [4] Хатын үз тәненә үзе хуҗа түгел, ире – хуҗа, шуның кебек ир дә үз тәненә үзе хуҗа түгел, хатыны – хуҗа. [5] Дога кылу өчен килешенгән берникадәр вакыттан башка, бер-берегездән читләшмәгез. Аннан соң тагын бергә булыгыз. Шулай итеп, шайтан, тотнаксызлыгыгыздан файдаланып, сезне аздыра алмас. [6] Хәер, моны әмер итеп түгел, ташлама ясап әйтәм. [7] Бар кешеләрнең дә минем кебек булуларын телим. Әмма һәркемнең Аллаһыдан бирелгән сәләте бар: берәүнең мондый, ә икенче берәүнең башка төрле.

[8] Никахсызларга һәм тол хатыннарга әйтәм: аларга минем кебек калу яхшырак булыр. [9] Әмма инде түзә алмасалар, никахлашсыннар. Җенси дәрт белән януга караганда, өйләнү яки кияүгә чыгу яхшырак бит.

[10] Ә инде никахтагыларга мин түгел, Хакимебез Үзе әмер бирә: хатын иреннән аерылмасын. [11] Әгәр аерыла икән, ул чакта ирсез торсын яки үз ире белән яңадан килешсен. Ир дә үз хатынын ташламасын.

[12] Ә башкаларга, Хакимебез түгел, мин әйтәм: әгәр берәр имандашыңның иман итмәүче хатыны булып һәм хатын аның белән яшәргә риза икән, ир аны ташламаска тиеш. [13] Берәр хатынның ире иман итми икән һәм ир аның белән яшәргә риза булса, хатын аны ташламаска тиеш. [14] Иман итмәүче ир – иманлы хатын аша һәм иман итмәүче хатын иманлы ир аша изге ителә. Югыйсә сезнең балаларыгыз саф булмас иде, ә болай изгедер. [15] Иман итмәүче ир яки хатын исә аерылырга теләсә, аерылсын. Мондый хәлдә иман итүче ир яки хатын үз иренә яки хатынына бәйләнмәгән бит. Аллаһы безне имин яшәргә чакырды. [16] Әй син, хатын, иреңне коткара алмаячагыңны каян беләсең? Син, ир, хатыныңны коткара алмаячагыңны каян беләсең?

Һәркем Аллаһы чакырганча яшәсен

[17] Һәркем Хаким Гайсә билгеләгәнчә һәм Аллаһы чакырган вакыттагы кебек яшәсен. Барлык иман итүчеләр бердәмлекләренә минем күрсәтмәм шундый. [18] Аллаһы чакырганда, [c]сөннәтле берәү сөннәтле булуын яшермәсен. Аллаһы чакырганда, [c]сөннәтсез булган сөннәтсез кала бирсен. [19] Сөннәтле яки сөннәтсез булу бернәрсә түгел, Аллаһы әмерләрен үтәү генә мөһим. [20] Аллаһы чакырганда, һәркем нинди хәлдә булса, шулай кала бирсен. [21] Аллаһы чакырганда, син кол идеңме? Бу сине борчымасын, әмма ирек алырга мөмкинлегең булса, аннан файдалануың яхшырак*. [22] Хаким Гайсәгә кол сыйфатында чакырылган – Аның азат ителгән кешеседер. Ә чакырылган ирекле кеше – Мәсихнең колы. [23] Сез кыйммәт бәягә сатып алынды-

---

* **7:21** Бу өлешне болай да аңларга мөмкин: «...хәтта мондый мөмкинлегең булса да, кол хәлендә калуың яхшырак».

гыз, шуңа күрә кешеләрнең коллары булмагыз. 24 Имандашлар, Аллаһыга нинди хәлдә чакырылган булсагыз, шул хәлдә калыгыз.

Никахсызларга киңәш

25 Никахсызларга карата Хаким Гайсәдән әмерем юк, ләкин мин Хакимнән алган мәрхәмәткә таянып, ышанычлы кеше буларак киңәш бирәм. 26 Хәзерге заманның авыр шартларын истә тотып, кеше нинди хәлдә булса, аңа шул хәлдә калу яхшырак дип исәплим. 27 Син никахта булсаң, аерылу турында уйлама. Хатынсыз калдыңмы? Хатын эзләмә. 28 Хәер, өйләнсәң дә гөнаһ кылмассың. Кияүгә чыккан кыз да гөнаһланмас. Әмма андыйларның бу тормышта мәшәкатьләре күп булачак, ә мин сезне бу мәшәкатьләрдән саклап калырга телим.

29 Имандашлар, сезгә шуны әйтәм: вакыт инде аз. Моннан ары хатынлылар – хатынсыздай, 30 елаучылар – еламаучылар кебек, шатланучылар – шатланмаучылар кебек, сатып алучылар – сатып алмаучылар кебек, 31 бу дөньяда булган нәрсәләрдән файдаланучылар файдаланмаучылар кебек булсыннар. Дөнья үзенең хәзерге хәлендә бетүгә таба бара.

32 Ә мин мәшәкатьсез яшәвегезне телим. Өйләнмәгән кеше Хаким Гайсәнең эшләре, Аңа ярау турында кайгырта, 33 ә өйләнгән кеше, хатынына ярарга тырышып, дөньяви эшләр турында кайгырта, 34 һәм игътибары төрле якка юнәлә. Кияүгә чыкмаган яки гыйффәтле кыз, тәнем һәм рухым белән изге булыйм дип, Хаким Гайсәнең эшләрен кайгырта, ә инде кияүгә чыккан хатын, иренә ярарга тырышып, дөньяви эшләр турында кайгырта. 35 Мин моны сезнең файдага сөйлим, өстегезгә богау салырга теләмим. Әдәп белән яшәп, игътибарыгызны читкә юнәлтмичә, Хакимгә бирелеп хезмәт итүегезне телим.

36 Әгәр берәү үз кызының инде яше җитеп тә кияүгә чыкмый калуын килешсез дип исәпләсә, теләгәнен кылсын – гөнаһ булмас. Аны кияүгә бирсен. 37 Әмма кеше үз фикерендә нык торып, беркем мәҗбүр итмәсә һәм әгәр дә ул, үз ихтыярына буйсынып, кызын кияүгә бирмәскә дип карар кылса, ул яхшы эшли. 38 Шунлыктан, кызын кияүгә бирүче яхшы, ә инде кияүгә бирмәүче тагын да яхшырак эшли*.

39 Ире исән чакта хатын аңа бәйле. Ире үлгәч, кемгә теләсә, шуңа кияүгә чыгарга ирекле, тик ул Хаким Гайсәгә иман итүче булсын. 40 Ләкин кияүгә чыкмаса, хатын бәхетлерәк була, мин шулай уйлыйм. Изге Рух миндә дә бар дип саныйм.

Потларга корбан ителгән ризык турында

8 1 Потларга корбан ителгән ризыкка килсәк, бу турыда һәммәбезнең белеме булуы безгә билгеле. Ләкин белем тәкәбберләндерә, мәхәббәт исә көч бирә. 2 Кем

---

* 7:36-38 Бу аятьләрне болай да аңларга мөмкин: «36 Әгәр берәү үз кәләшенә карата килешмәгәнне эшлим дип саный икән һәм үзенең җенси дәртен тыеп тора алмыйча, өйләнергә тиеш дип исәпләсә, теләгәнен кылсын – гөнаһ булмас. Ул өйләнсен. 37 Әмма кеше үз фикерендә нык торып, аны беркем мәҗбүр итмәсә һәм әгәр дә ул, үз ихтыярына буйсынып, кәләшенең сафлыгын сакларга карар кылса, ул яхшы эшли. 38 Шунлыктан, кәләше белән никахланучы яхшы эшли, ә инде өйләнмәүче тагын да яхшырак эшли».

дә кем нәрсәдер беләм дип уйлый икән, чынлыкта ул әле белми. [3] Ә Аллаһыны яратучы Аның тарафыннан танылган.

[4] Димәк, потларга корбан ителгән ризыкларны ашауга килгәндә, без шуны беләбез: потлар дөньяда бернәрсә түгел, һәм Аллаһыдан башка алла юк. [5] Җирдә яисә күктә илаһлар дип аталганнар булса да (чыннан да, күп «илаһлар» һәм күп «хуҗалар» бар), [6] безнең бер генә Аллаһы – Атабыз бар. Бөтен нәрсә Аңардан, һәм без Аның өчен яшибез. Безнең бер Хакимебез – Гайсә Мәсих бар, һәрнәрсә Аның аркылы булды һәм без Аның аша яшибез.

[7] Әмма барлык кешеләрдә дә андый белем юк. Потларга күнеккәнлектән, үзләре ашый торган ит турында, ул потка корбан ителгән, дип уйлап, кайберәүләрнең зәгыйфь вөжданнары пычрана. [8] Ризык безне Аллаһыга якынайтмый, чөнки ашамыйча һичнәрсә югалтмыйбыз, ашап та һичнәрсә казанмыйбыз.

[9] Әмма сак булыгыз: бу хөрлегегез вөжданы зәгыйфь булганнарны абындырмасын. [10] Вөжданы зәгыйфь булган берәү сине, белемлене, потханәдә табын артында утырганда күрсә, потларга корбан ителгән ризыкны ашарга ярый икән, дип уйламасмы? [11] Шулай белемең бу зәгыйфь имандашыңны һәлак итәр. Ә менә Мәсих аның өчен дә үлде бит. [12] Имандашларга каршы шул рәвешчә гөнаһ кылуыгыз һәм аларның зәгыйфь вөжданын яралавыгыз белән сез Мәсихкә каршы да гөнаһ кыласыз. [13] Менә шуңа күрә ашаган ризыгым имандашымны гөнаһка төшерә икән, аны гөнаһка китермәү өчен, һичкайчан ит ашамам.

Рәсүлнең хокуклары

9 [1] Мин хөр түгелмени? Мин әллә рәсүл түгелме? Мин Хакимебез Гайсәне күрмәдемме әллә? Хаким миңа тапшырган хезмәтемнең җимеше түгелмени сез? [2] Әгәр башкаларга рәсүл түгелмен икән, сезнең өчен – рәсүл, чөнки Хаким белән берләшүегез – минем рәсүллегемә дәлил.

[3] Мине гаепләүчеләргә каршы түбәндәгечә җавап бирәм. [4] Әллә ашау-эчүгә хакыбыз юкмы? [5] Башка рәсүлләр, Хаким Гайсәнең энеләре һәм Кифастай иманлы хатыныбызны үзебез белән сәяхәткә алырга хакыбыз юкмы? [6] Барнаб һәм мин генә яшәү өчен эшләргә тиешме?

[7] Кайсы гаскәри үз хисабына хезмәт итә? Йөзем бакчасы утырткан кеше җимешләрен ашамыймыни?! Көтү көткән кеше аның сөтен эчмимени?! [8] Мин боларны кеше уйлаганча гына сөйлимме? Канун да шул хакта сөйли түгелме соң? [9] Муса [c]канунында: «Ашлык сугучы үгезнең авызын бәйләп куйма»*, – дип язылган бит. Әллә Аллаһы үгезләр хакында кайгыртамы?! [10] Бу безнең өчен әйтелмәгәнме әллә? Әйе, бу безнең өчен язылган, чөнки сөрүче, уңыштан үз өлешемне алырмын дигән өмет белән сөрергә тиеш, ашлык сугучы да шундый ук өмет белән сугарга тиеш. [11] Арагызда рухи орлык чәчкәнбез икән, сездән матди уңыш көтүебез бик күпме әллә? [12] Әгәр башкаларның сездән ярдәм алырга хокукы бар икән, безнең хокукыбыз тагын да күбрәк түгелме соң?! Без, шулай да, бу хокуктан файдаланмадык, Мәсих турындагы Яхшы хәбәр таралганда, тоткарлык булмасын өчен, без

---

* **9:9** Карагыз: «Канун», 25:4.

бар нәрсәгә түзәбез. 13 Аллаһы йортында эшләүчеләрнең Аллаһы йортыннан тукланулары, ᶜмәзбәхтә хезмәт итүчеләрнең шунда китерелгән корбаннардан өлеш алуларын белмисезме? 14 Шуның кебек үк Хаким Гайсә дә Яхшы хәбәрне игълан итүчеләргә әлеге хезмәт хисабына көн күргә әмер бирде.

15 Әмма мин үзем бу хокукларның берсеннән дә файдаланмадым һәм бу сүзләрне сездән ярдәм көтеп язмыйм. Кем дә булса мине шушы мактануымнан мәхрүм итүгә караганда, үлүем яхшырак. 16 Мин Яхшы хәбәр игълан итәм икән, мактанырлык бернәрсә юк, чөнки бу – минем тиешле вазифам. Әгәр Яхшы хәбәр таратудан туктасам, башкаема кайгы-хәсрәт килсен! 17 Моны үз теләгем белән эшләсәм, савабы булачак. Әгәр үз ихтыярым белән эшләмәсәм, мин бары үземә ышанып тапшырылган хезмәтне башкарам. 18 Минем өчен савап нинди булачак соң? Бу шуннан гыйбарәт: Яхшы хәбәрне тарatканда, мин үз хокукларымнан һич тә файдаланмыйча, бу хезмәтне бушлай башкарам.

19 Мин барысыннан азат булсам да, тагын да күбрәк кешене Аллаһыга китерү өчен, мин һәммәсенә кол булдым. 20 Яһүдиләрне Аллаһыга китерү өчен, яһүди кебек булдым. Үзем Муса кануны хакимлегендә булмасам да, Канундагыларны Аллаһыга китерү өчен, алар алдында Канун хакимлегендәге шикелле булдым. 21 Муса канунын белмәгәннәрне Аллаһыга китерү өчен, алар алдында Канунны белмәүчедәй булдым. Әлбәттә, бу – Аллаһы канунын тотмыйм дигән сүз түгел, киресенчә, мин Мәсих канунына буйсынам. 22 Зәгыйфьләрне Аллаһыга китерим дип, зәгыйфьтәй булдым. Ничек кенә булмасын, кайберләрен генә булса да коткарыйм дип, мин барысына үзләре кебек булдым. 23 Яхшы хәбәрнең ᶜфатихаларын уртаклашыйм дип, боларның һәммәсен Яхшы хәбәр бәрабәренә эшлим.

24 Ярыштагыларның һәммәсенең йөгерүен, әмма бүләкне берсенең генә алуын беләсездер бит. Шулай булгач, бүләк алу өчен йөгерегез! 25 Ярышучыларның һәрберсе сабырлык белән әзерләнә. Алар моны фани бер таҗ алу өчен эшлиләр, ә без бакый бер таҗ алу өчен эшлибез. 26 Шуның өчен дә мин максатсыз йөгермәм, буш һавага сугучыдай көрәшмәм. 27 Әмма башкаларга Яхшы Хәбәрне игълан итеп, үзем савап алу хокукыннан мәхрүм калмас өчен, тәнемне чыныктырам һәм аны үз ихтыярыма буйсындырам.

Потлар турында кисәтү

10 1 Имандашлар, ата-бабаларыгыз белән булган хәлләрне белми калуыгызны теләмим. Алар барысы да болыт астыннан үттеләр дә Кызыл диңгез кичтеләр. 2 Болыт астыннан үткәндә һәм диңгез кичкәндә, алар гүя суга чумдырылып, Муса шәкертләре булдылар*. 3 Һәммәсе дә күктән җибәрелгән бер үк рухи ризыкны ашады*. 4 Һәммәсе дә үзләре белән йөргән рухи кыядан бер үк рухи эчемлекне эчте. Бу кыя исә – Мәсих Үзе. 5 Хәер, аларның күпчелеге Аллаһыга яраклы булмады һәм аларның тәннәре чүлдә таратып ташланды.

---

* **10:1-2** Карагыз: «Чыгыш», 13:21-22; 14:21-22.

* **10:3** Карагыз: «Чыгыш», 17:6; «Саннар», 20:10-11.

6 Алар белән булган хәлләр безнең өчен сабак: алар яман теләкләргә бирелгәндәй, без яман нәрсәләр теләргә тиеш түгел. 7 Шулай ук, кайберләредәй потка табынучылар булмагыз. Изге язмада алар хакында: «Халык ашарга һәм эчәргә утырды, ә аннан соң күңел ачарга торып бастылар»*, – дип язылган. 8 Кайберләредәй фәхешлек итмик – бер көн эчендә аларның егерме өч мең һәлак булды*. 9 Кайберәүләр эшләгәндәй, без Мәсихне сынамыйк – алар елан чагуыннан үлделәр*. 10 Аларның кайберләре сукрангандай, сез сукранмагыз – аларны һәлак итүче фәрештә үтерде*.

11 Бу хәлләр башкаларга сабак булсын өчен эшләнелде, ә безгә, заманның ахыры якынлашканда яшәүчеләргә нәсыйхәт итеп язылган. 12 Менә шуңа күрә кем дә кем нык торам дип уйлый икән, сак булсын: егыла күрмәсен! 13 Сез гадәти, кешеләргә хас сынауга дучар булдыгыз. Аллаһы ышанычлы, Ул сез чыдый алмаслык сынауга юл куймас. Сыналганда түзеп тору өчен, сезгә котылу юлын да күрсәтәчәк.

14 Шуңа күрә, газиз дусларым, потларга табынудан качыгыз. 15 Мин сезгә акыллы кешеләргә сөйләгәндәй сөйлим. Сөйләгәннәрем турында үзегез фикер йөртегез. 16 Без рәхмәт белдергән шөкрана касәсе безне Мәсих канына катнаштырмыймы? Сындырып алган икмәбегез безне Мәсих тәненә катнаштырмыймы? 17 Икмәк бер, һәм без, күп булсак та, бер тәнне тәшкил итәбез, чөнки бер икмәкне уртаклашабыз.

18 [c]Исраил халкына карагыз: корбан итен ашаучылар мәзбәхтәге гыйбадәттә катнашучылар түгелме? 19 Шулай итеп, нәрсәне күз алдында тотам мин? Пот та, потка китерелгән корбан да нинди дә булса әһәмияткә ияме? 20 Һич юк. Әмма мәҗүсиләр корбанны Аллаһыга түгел, җеннәргә китерәләр. Ә мин җеннәр белән аралашуыгызны теләмим. 21 Хаким Гайсәнең касәсеннән дә, җеннәр касәсеннән дә эчә алмыйсыз. Бер үк вакытта Хакимнең дә, җеннәрнең дә табынында катнаша алмыйсыз бит инде. 22 Әллә без Раббыны көнләштерергә телибезме? Әллә без Аңардан кодрәтлерәкме?

Һәммәсен дә Аллаһы даны өчен эшләгез

23 «Һәрнәрсә рөхсәт ителә», әмма һәрнәрсә дә файдалы түгел. «Һәрнәрсә рөхсәт ителә», әмма һәрнәрсә дә гыйбрәтле булмас. 24 Һәркем үзенә файдалыны түгел, башкаларга файдалыны эзләсен.

25 Ит базарында сатыла торганнарның барысын да ашагыз һәм, вөҗданыгыз тыныч булсын өчен, төпченеп тормагыз. 26 Изге язмада язылганча: «Җир һәм андагы бар нәрсә – Раббыныкы»*. 27 Әгәр иман итмәүче берәү сезне ашка чакыра һәм сез барырга телисез икән, вөҗданыгыз тыныч булсын өчен тәкъдим ителгән һәрнәрсәне төпченмичә ашагыз. 28 Ләкин берәү сезгә: «Бу – потка китерелгән корбан», – дисә, әлеге сүзләрне әйткән кеше хакына, вөҗдан хакына ашамагыз. 29 Вөҗдан дигәннән,

---

* **10:7** Карагыз: «Чыгыш», 32:6.

* **10:8** Карагыз: «Саннар», 25:1-9.

* **10:9** Карагыз: «Саннар», 21:4-6.

* **10:10** Карагыз: «Саннар», 16:41-49.

* **10:26** Карагыз: «Зәбур», 23:1.

сезнекен түгел, әлеге кешенең вөҗданын күз алдында тотам. Ни өчен әле азатлыгым башка вөҗдан белән чикләнергә тиеш? 30 Әгәр ризыкны Аллаһыга рәхмәт әйтеп кабул итәм икән, бу ризык өчен нигә мине шелтәләргә?

31 Шулай итеп, ашыйсызмы, эчәсезме яки башка берәр нәрсә эшлисезме – һәммәсен дә Аллаһы даны өчен эшләгез. 32 Яһүдиләргә дә, грекларга да яисә Аллаһы бердәмлегенә дә авырлык китермәгез. 33 Мин дә үз файдама түгел, күпләр котылсын өчен, алар файдасына һәркемгә һәрнәрсәдә ярарга тырышам бит.

11 1 Мин Мәсихтән үрнәк алгандай, сез дә миннән үрнәк алыгыз.

Гыйбадәт кылу тәртибе

2 Имандашлар, һәрнәрсәдә мине истә тотуыгыз һәм күрсәтмәләремне ничек биргән булсам, шулай үтәвегез өчен, сезне мактыйм.

3 Шуны белүегезне телим: һәр ирнең Башы – Мәсих, хатынның башы – ир, ә Мәсихнең Башы – Аллаһы. 4 Баш киеме киеп дога кылучы яки пәйгамбәрлек итүче һәр ир үзенең башын оятлы итә. 5 Ә менә баш киеме кимичә дога кылучы яки пәйгамбәрлек итүче һәр хатын үзенең башын оятлы итә, чөнки бу хәл хатынның чәче кырылуга тиң. 6 Хатын башына кияргә теләми икән, чәчен алдырсын, ә инде чәче алынган яки кырылган булу аның өчен оят икән, ул чакта башына кисен. 7 Шулай итеп, ир кеше Аллаһының чагылышы һәм даны булганга күрә, башына кияргә тиеш түгел, ә хатын – ирнең даны. 8 Ир – хатыннан түгел, хатын – ирдән, 9 һәм ир хатын өчен түгел, хатын ир өчен яратылган. 10 Шуңа күрә хатын фәрештәләр хакына баш өстендә хакимлек билгесен йөртергә тиеш.

11 Хәер, Хаким Гайсә алдында ир – хатыннан, хатын ирдән бәйсез түгел, 12 чөнки хатын ирдән яратылгандай, ир дә хатыннан туа. Ә һәрнәрсә Аллаһыдан килә. 13 Үзегез фикер йөртегез: хатын кешегә башына кимичә Аллаһыга дога кылу килешерме? 14 Сезне табигать үзе үк өйрәтә: ир кешенең чәче озын икән, бу – аның өчен хурлык. 15 Әмма хатынның чәче озын икән, бу – аның өчен дан, чөнки чәч аңа япма итеп бирелгән. 16 Хәер, әгәр кем дә булса бу хакта бәхәсләшергә тели икән, бездә дә, Аллаһы бердәмлекләрендә дә андый гадәт юк.

Хаким Гайсәне искә алу

17 Бу күрсәтмәләремне биреп, сезне мактамыйм, чөнки сезнең җыелышларыгыз файдага караганда күбрәк зыян китерә. 18 Беренчедән, иман итүчеләр бердәмлеге җыелышларында аерым бер төркемнәргә бүленүегез турында ишеттем. Мин моңа бернигадәр ышанам да. 19 Чыннан да, ышанычлы кешеләр билгеле булсын өчен, төрле карашларның булуы кирәк.

20 Сез бергә җыелган вакытны Хаким Гайсәне искә алу ашы дип атап булмый. 21 Һәркем үз ризыгын башкалардан элегрәк ашарга ашыга бит, шулай итеп, кайберәүләр ач кала, кайберәүләр исерә. 22 Ашарга һәм эчәргә сезнең өегез юкмы әллә?! Әллә сез Аллаһы бердәмлеген санга сукмыйсызмы һәм мохтаҗларны оятка калдырасызмы? Нәрсә әйтергә инде сезгә? Сезне мактаргамы? Юк, моның өчен мактамыйм.

23 Хакимнең Үзеннән алып, мин сезгә тапшырдым боларны: Хакимебез Гайсә
хыянәткә дучар булган төнне икмәк алды да 24 шөкрана кылып сындырды һәм:
«Бу сезнең хакка бирелә торган тәнемдер. Мине искә алу өчен, шулай эшләгез», –
диде. 25 Шул рәвешчә, аштан соң кулына касә алды да: «Менә бу касә – каным
белән расланган яңа ᶜкилешүдер. Аннан эчкән саен, аны Мине искә алу өчен эш-
ләгез», – диде. 26 Шулай итеп, бу икмәкне ашаган һәм бу касәдән эчкән саен, сез,
Хаким килгәнче, Аның үлемен күрсәтеп торасыз.

27 Димәк, кем дә кем, бу йолага хөрмәт күрсәтмичә, икмәкне ашаса һәм Хакимнең
касәсеннән эчсә, Аның тәне вә канына каршы гөнаһ кылуда гаепле булыр. 28 Кеше
башта үз-үзен сынарга тиеш, аннан соң гына бу икмәкне ашый һәм бу касәдән эчә
ала. 29 Кемдер Хаким тәненә әһәмият бирмичә ашый һәм эчә икән, ул шуның белән
үз-үзен хөкемгә дучар итә. 30 Менә шуның өчен күбегез зәгыйфь һәм авыру, вафат
булганнар да аз түгел. 31 Ә без үз-үзебезне тикшерсәк, хөкем ителмәс идек. 32 Хөкем
ителгәндә исә, дөнья белән бергә хөкем ителмәс өчен, Хаким безне Үзе тәрбияли.

33 Шуңа күрә, имандашларым, ашарга җыелганда, бер-берегезне көтегез. 34 Җы-
елуыгыз Аллаһы тарафыннан хөкем ителерлек булмасын өчен, ач кеше өендә ашасын.
Ә башка нәрсәләр хакында, яныгызга килгәч, күрсәтмә бирермен.

Изге Рухтан килгән сәләтләр

12 1 Имандашлар, Изге Рухтан килгән сәләтләр хакында да белми калуыгыз-
ны теләмим. 2 Исегездәме, мәҗүси вакытыгызда, кемдер җитәкләп йөрткән
сыман, телсез потларга тартыла идегез. 3 Менә шуның өчен, аңласыннар дип, сезгә
белдерәм: Аллаһы Рухы белән сөйләүче беркем дә: «Гайсәгә ләгънәт», – димәс, һәм
бары Изге Рухы булган гына: «Гайсә – Хаким», – дип әйтә алыр.

4 Изге Рух биргән сәләтләр төрле, әмма Рух бер үк. 5 Хезмәт итүнең төрле төрләре
бар, әмма Хаким бер үк. 6 Гамәлләр дә төрле, әмма барыбызда да һәммә нәрсәне
эш итүче – шул үк бер Аллаһы.

7 Һәрберебездә исә Рухның уртак файдага эш итүе күренә. 8 Берәүгә Рух аша зи-
рәклек белән сөйләү, икенчесенә шул үк Рух аркылы белем бирү осталыгы бирелә.
9 Башка берәүгә шул үк Рух тарафыннан иман бирелә, ә икенче берәүгә шул үк Рух
тарафыннан дәвалау сәләте бирелә. 10 Берәүгә – могҗиза күрсәтү, берәүгә – пәй-
гамбәрлек итү*, башка берәүгә – төрле рухларны аера белү, кайберәүгә – таныш
булмаган төрле телләрдә* сөйләү, башкасына телләрне аңлата белү бирелә. 11 Боларның
һәммәсен дә бер үк Рух эшли һәм һәркемгә сәләтне Үзе теләгәнчә бүлеп бирә.

Тән бер, ә әгъзалар күп

12 Мәсих күп әгъзаларга ия булган тән кебек. Тән күп әгъзалардан торса да, бер
бөтенне тәшкил итә. 13 Без һәммәбез дә: яһүдиләр яки греклар, коллар яки ирек-

---

* 12:10 *Пәйгамбәрлек итү* – Аллаһы сүзләрен турыдан-туры кабул итеп, аларны кешеләргә
җиткерү.

* 12:10 *Таныш булмаган телләр* – күктән җибәрелгән телләр. Таныш булмаган телдә сөйләү-
чене Изге Рух рухландыра.

леләр, бер Рух белән чумдырылып, бер тән булдык, һәм шул ук Рух һәммәбезгә эчү өчен бирелде.

14 Тән исә бер әгъзадан түгел, күп әгъзалардан тора. **15** Әгәр аяк: «Мин, кул булмаганга, тәннеке түгел», – дисә, әлбәттә, ул шуңа күрә генә тәннең бер өлеше булмый калмас иде. **16** Колак та: «Мин, күз булмаганга, тәннеке түгел», – дисә, әлбәттә, ул да тәннең бер әгъзасы булмый калмас иде. **17** Әгәр бөтен тән күздән генә торса, ничек ишетә алыр иде? Бөтен тән колактан гына торса, ис сизү кайда булыр иде? **18** Әмма ләкин Аллаһы тәндәге әгъзаларның һәрберсен Үзе теләгәнчә урнаштырган. **19** Әгәр инде барысы бер әгъза булса, тән кайда булыр иде? **20** Хәзер исә әгъзалар күп, әмма тән бер генә.

21 Күз кулга: «Миңа кирәгең юк», – дип, яки баш аякларга: «Сез миңа кирәк түгел», – дип әйтә алмас. **22** Киресенчә, тәннең зәгыйфьрәк күренгән әгъзалары бигрәк тә кирәк. **23** Тәннең аз хөрмәткә ия булып күренгән өлешләрен зур хөрмәт белән киендерәбез. Килешсез саналган әгъзаларыбызны аеруча тырышып каплыйбыз, **24-25** ә инде килешле әгъзаларыбызның моңа ихтыяҗы юк. Әмма тәндә бүленеш булмасын, бәлки барлык әгъзалар бер-берсе турында бер дәрәҗәдә кайгыртсыннар өчен, әһәмиятсезрәк әгъзаларга күбрәк хөрмәт күрсәтеп, Аллаһы тәндә әгъзаларны бергә шулай урнаштырды. **26** Шуңа күрә бер әгъза җәфаланса, барлык әгъзалар да аның белән бергә җәфа чигә, бер әгъза дан казанса, әгъзаларның һәммәсе дә аның белән бергә шатлана.

27 Сез – Мәсихнең тәне, ә аерым-аерым – шул ук тәннең әгъзалары. **28** Аллаһы Үз бердәмлегендә берәүләрне – рәсүлләр, башкаларны – [c]пәйгамбәрләр, бүтәннәрне өйрәтүчеләр итеп куйды. Аннары кайберәүләргә могҗизалар күрсәтү кодрәте, дәвалау, башкаларга ярдәм итү, идарә итү һәм таныш булмаган телләрдә сөйләү сәләте бирде. **29** Барысы да рәсүлләрме? Барысы да пәйгамбәрләрме? Барысы да өйрәтүчеләрме? Барысы да могҗиза күрсәтүчеләрме? **30** Һәммәсенең дә дәвалау сәләте бармы? Барысы да таныш булмаган телләрдә сөйлиме? Барысы да бу телләрне аңлата беләме? **31** Ләкин тагын да зуррак сәләтләргә омтылыгыз. Ә хәзер мин сезгә иң яхшы юлны күрсәтәм.

Чын мәхәббәт

13 **1** Кешеләр һәм фәрештәләр телендә сөйләп торып та , миндә мәхәббәт юк икән, мин яңгыравык бакыр яки чыңлавык тәлинкә кебек кенә булыр идем. **2** Пәйгамбәрлек итү сәләтем булса да, барлык серләрне һәм һәртөрле гыйлемне белсәм дә, таулар күчерерлек иманым булса да, әгәр мәхәббәтем юк икән, берни булмас идем. **3** Бөтен мөлкәтемне өләшеп, тәнемне яндырырга тапшырсам да*, мәхәббәтем юк икән, миңа моннан бернинди дә файда булмас иде.

4 Мәхәббәт түземле, шәфкатьле, көнләшми, мактанмый, тәкәбберләнми, **5** дорфа түгел, үз файдасын эзләми, ярсымый, яман эшләрне истә тотмый. **6** Мәхәббәт ялганга сөенми, ә хакыйкатькә шатлана. **7** Ул барысына да түзә, бар нәрсәгә ышана, һәрнәрсәгә өметләнә һәм барысына сабыр итә.

---

* **13:3** *...тәнемне яндырырга тапшырсам да...* – Кайбер кулъязмаларда бу урында «мактану өчен тәнемне үлемгә тапшырсам да» дигән мәгънә бар.

8 Мәхәббәт беркайчан да бетмәс – пәйгамбәрлек итүләр дә тукталыр, телләр
дә тынар, белем дә юкка чыгар. 9 Безнең белемебез дә, пәйгамбәрлек итүебез дә
өлешчә генә бит, 10 ә камиллек килгәч, өлешчә булганнар югалачак. 11 Мин бала
чагында балаларча сөйләдем, балаларча уйладым, балаларча фикер йөрттем, ә ин-
де үсеп җиткәч, бала вакыттагы эшләрне ташладым. 12 Без хәзер, тонык көзгедәге
чагылудай, анык күрмибез, ул вакытта исә турыдан-туры йөзгә-йөз күрәчәкбез.
Хәзер белемем өлешчә генә, ул вакытта исә Аллаһы мине ничек тулы белсә, мин
дә шулай тулы белермен.
13 Менә мәңге булачак өч нәрсә: иман, өмет һәм мәхәббәт. Ә мәхәббәт – алар-
ның иң бөеге.

Таныш түгел телләр һәм пәйгамбәрлек итү

14 1 Мәхәббәтне максат итеп, Изге Рухтан килгән сәләтләргә, бигрәк тә пәй-
гамбәрлек итү сәләтенә ашкыныгыз. 2 Күктән бирелгән таныш булмаган
телдә сөйләүче кешеләргә түгел, Аллаһыга сөйли. Аны һичкем аңламый, ул Изге
Рух ярдәмендә серләр сөйли. 3 Пәйгамбәрлек итүче исә кешеләрне ныгыту, алар-
ның рухларын күтәрү һәм алар юаныч тапсын өчен сөйли. 4 Таныш түгел телдә
сөйләүче – үзен, ә пәйгамбәрлек итүче иман итүчеләр бердәмлеген ныгыта. 5 Ба-
рыгызның да таныш түгел телләрдә сөйләвен телим, ләкин пәйгамбәрлек итүегез
тагын да яхшырак булыр иде. Пәйгамбәрлек итүче таныш түгел телләрдә сөйләү-
чедән өстенрәк, әгәр таныш түгел телләрдә сөйләүче иман итүчеләр бердәмлегенә
үгет-нәсыйхәт бирү өчен, үз сүзләрен аңлата алмаса.
6 Имандашлар, яныгызга килеп, таныш түгел телләрдә сөйләп тә, сүзләремдә
Аллаһыдан ачылыш та, белем дә, пәйгамбәрлек тә, үгет-нәсыйхәт тә булмаса, ни
файда китерермен сезгә? 7 Шуның кебек үк, тавыш чыгаручы җансыз курай яки
арфа бер-берсенә охшамаган көй чыгармасалар, сез аларның көен танырсызмы?
8 Әгәр быргы тонык аваз чыгарса, сугышка кем әзерләнер? 9 Менә шулай сез дә
телегез белән кеше төшенмәслек сүзләр әйтәсез икән, сөйләгәнегезне ничек аң-
ларлар? Сез җилгә генә сөйләгән булырсыз. 10 Дөньяда күп төрле телләр бар, һәм
аларның һәрберсенең үз мәгънәсе бар. 11 Әгәр әйтелгән сүзнең мәгънәсен аңлама-
сам, мин – сөйләүче өчен, ә ул минем өчен чит ил кешесе була. 12 Сезнең белән дә
шулай ук: Изге Рухтан килгән сәләтләргә омтылып, иман итүчеләр бердәмлеген
нәсыйхәт итәчәк сәләтләрне мул кулланырга тырышыгыз.
13 Шуңа күрә, таныш түгел телдә сөйләүче аңлата белү өчен дога кылсын. 14 Мин
таныш түгел телдә дога кылганда, рухым дога кыла, ә акылым анда катнашмый
кала. 15 Нәрсә эшләргә соң? Дога кылырмын: рухым белән генә түгел, әмма акы-
лым белән дә. Данлап җырлармын: рухым белән генә түгел, әммә акылым белән
дә. 16 Рухың белән генә Аллаһыга шөкер итсәң, белемсез кеше ничек «амин» дип
ризалыгын белдерер? Ул бит син әйткәннәрне аңламас. 17 Син һичшиксез яхшы
шөкер итәсең, әмма башка берәү моннан нәсыйхәт алмый. 18 Мин, таныш түгел
телләрдә һәммәгездән күбрәк сөйләвем өчен, Аллама шөкер итәм. 19 Әмма иман
итүчеләр бердәмлегендә таныш түгел телдә ун мең сүз әйтүгә караганда, башка-
ларны үгетләү өчен, биш аңлаешлы сүз әйтү дә яхшырак дип саныйм.

20 Имандашлар, балаларча уйламагыз. Яманлыкка карата – сабыйлар кебек гаепсез, ә акылыгыз белән балигъ кешеләр сыман булыгыз. 21 Канунда болай дип язылган:

«Аңлашылмый торган телләр аша,
чит ил кешеләренең сүзләре белән
бу халыкка сөйләрмен, әмма алар
ул чакта да Мине тыңламаслар, – ди Раббы»*.

22 Димәк, таныш булмаган телләр – иманлылар өчен түгел, иман итмәүчеләр өчен билге. Пәйгамбәрлек итү исә иман итмәүчеләр өчен түгел, иманлылар өчен. 23 Шулай итеп, барлык иман итүчеләр бердәмлеге бергә җыелып, һәммәсе таныш түгел телләрдә сөйләгәндә, белемсез кешеләр яки иман итмәүчеләр кереп, алар: «Сез тилерәсез», – димәсләрме? 24 Әмма барысы да пәйгамбәрлек иткәндә, иман итмәүче яки белемсез берәү килеп керсә, ул һәрберсеннән үзен фаш итү, хөкемгә тарту сүзләрен ишетер. 25 Шулай итеп, аның йөрәк серләре барысына ачылыр, ул, сәждә кылып, Аллаһыга табыныр да: «Чынлап та, Аллаһы сезнең белән», – дияр.

Һәрнәрсә тәртипле һәм килешле булсын

26 Димәк, имандашлар, нинди нәтиҗәгә киләбез инде? Сез бергә җыелган вакытта һәрберегезнең мәдхиясе, үгет-нәсыйхәте, Аллаһыдан ачылышы, таныш булмаган телдә хәбәре, аның аңлатмасы бар. Болар һәммәсе дә бердәмлекне ныгыту өчен булсын. 27 Кем дә булса таныш булмаган телдә сөйли икән, берәү аңлатып торсын. Ә ике яки иң күбе өч кеше бер-бер артлы сөйли ала. 28 Арагызда аңлатучы булмаса, бердәмлектә сөйләүче дәшмәсен, үзенә һәм Аллаһыга гына сөйләсен.

29 Пәйгамбәрләр дә икәү яки өчәү сөйләсеннәр, ә башкалар ишеткәннәре турында фикер йөртеп, аларга бәя бирсен. 30 Җыелышта утыручылар арасыннан башка берәүгә Аллаһыдан ачылыш килсә, беренче сөйләүче дәшмәсен. 31 Һәммәгез дә өйрәнсен, дәртләнсен өчен, бер-бер артлы пәйгамбәрлек итә аласыз. 32 Пәйгамбәрләрнең рухлары пәйгамбәрләргә буйсына, 33 чөнки Аллаһы – тәртипсезлек Алласы түгел, тынычлык Алласы.

Изгеләрнең барлык бердәмлекләрендәге кебек, 34 хатыннар бердәмлек җыелышларында дәшмәсеннәр, чөнки аларга анда сөйләргә рөхсәт ителми. Муса канунында әйтелгәнчә, алар буйсынучан булырга тиеш. 35 Алар нәрсә булса да белергә тели икән, өйләрендә ирләреннән сорасыннар, чөнки бердәмлек җыелышында хатыннарның сөйләве урынлы түгел.

36 Аллаһы сүзе сездән чыктымы әллә? Әллә сезгә генә килеп иреште ме? 37 Үзен пәйгамбәр яки рухи яктан бик сәләтле дип исәпләгән кеше сезгә язганнарымның Хаким Гайсә әмере икәнен танысын. 38 Әгәр танымаса, ул да танылмасын. 39 Шулай итеп, имандашлар, пәйгамбәрлек итәргә ашкыныгыз, әмма таныш булмаган телдә сөйләүне дә тыймагыз. 40 Тик һәрнәрсә килешле һәм тәртипле булырга тиеш.

---

* **14:21** Карагыз: «Ишагыйя», 28:11-12.

Гайсә Мәсихнең үледән терелүе

15 [1] Имандашлар, үзем сөйләгән Яхшы хәбәрне исегезгә төшереп китәм. Сез аны кабул иттегез һәм анда ныk торасыз. [2] Мин игълан иткән Яхшы хәбәр сүзләрен тотсагыз котылырсыз. Югыйсә, юкка гына иман китергән булып чыгасыз.

[3] Мин сезгә үзем кабул иткән иң мөһим нәрсәне тапшырдым: Изге язмада язылганча, Мәсих гөнаһларыбыз өчен үлде, [4] күмелде һәм, Изге язмада әйтелгәнчә, өченче көнне үледән терелтелде. [5] Элек Кифаска, аннан соң унике шәкерткә, [6] шуннан бер үк вакытта биш йөздән артык имандашка күренде. Аларның күбесе әлегә кадәр исән-сау, ә кайберләре үлде инде. [7] Шуннан соң Ул Ягъкубка, аннан барлык рәсүлләргә күренде. [8] Ә инде иң соңыннан, җитлекми туган баладай булуыма карамастан, миңа да күренде. [9] Мин бит – рәсүлләрнең иң кечесемен һәм рәсүл дип аталырга лаек та түгелмен, чөнки мин Аллаһы бердәмлеген эзәрлекләдем. [10] Әмма хәзер кем булсам, Аллаһы мәрхәмәте белән мин шул булдым. Ул күрсәткән мәрхәмәт юкка булмады: мин башкаларга караганда тырышыбрак хезмәт иттем. Хәер, мин түгел, минем белән булган Аллаһы мәрхәмәте хезмәт итте. [11] Әмма кем игълан итүе мөһим түгел – минме яки алармы. Иң мөһиме шул: без шуны игълан итәбез, һәм сез аңа ышандыгыз.

Үледән терелү

[12] Мәсихнең үледән терелтелгәне игълан ителгәч, сезнең кайберләрегез, үлгәннәр терелә алмый, дип ничек сөйли ала соң? [13] Үлгәннәр терелә алмый икән, Мәсих тә үледән терелтелә алмаган булып чыга. [14] Әгәр Мәсих терелтелмәгән икән, хәбәребез дә, иманыгыз да юкка була. [15] Моннан тыш без үзебез Аллаһының ялган шаһитлары булабыз, чөнки, Ул Мәсихне үледән терелтте, дип шаһитлык бирдек. Хәлбуки үләләрне терелтеп булмагач, Аллаһы Мәсихне дә терелтмәгән булып чыга бит. [16] Үләләр терелтелмәсә, Мәсих тә үледән терелтелмәгән була. [17] Әгәр Мәсих терелтелмәгән икән, иманыгыз – юкка, сез әле дә үз гөнаһларыгыз хакимлегендә. [18] Бу инде – Мәсихкә иман итеп үлгәннәр дә һәлак булдылар дигән сүз. [19] Мәсихкә бу тормышта гына өмет багласак, без – иң кызганыч кешеләр.

[20] Әмма ләкин чыннан да Мәсих үләләр арасыннан беренче булып терелтелде. [21] Үлем дөньяга кеше белән килгән кебек, үләләрнең терелүе дә бер Кеше аша булды. [22] Адәм аркасында һәммәсе үлгән сыман, Мәсих аша һәммәсе терелтеләчәк. [23] Һәркем исә үз чиратында терелтеләчәк: беренче булып Мәсих, ә аннары, Ул килгәч, Аныкылар терелтеләчәк. [24] Шуннан соң бөтенесенең ахыры җитәр, Ул, һәртөрле җитәкчелекне, хакимиятне, кодрәтне юк итеп, патшалыкны Аллаһы Атага тапшырачак. [25] Барлык дошманнарын Үз аягы астына салганчы, Мәсих патшалык итәргә тиеш бит. [26] Юк ителәчәк соңгы дошман ул – үлем. [27] Изге язмада әйтелгәнчә, «Аллаһы һәрнәрсәне Аның аягы астына салып буйсындырды»*. Гәрчә барысы да Мәсихкә буйсындырылды дип әйтелсә дә, Аңа һәммәсен дә буйсындырган Аллаһы барысы арасында юк, әлбәттә. [28] Ә инде һәрнәрсә Мәсихкә буйсындырылгач, Угыл

---

* **15:27** Карагыз: «Зәбур», 8:7.

да бар нәрсәне Үзенә буйсындырган Аллаһыга буйсыначак, шулай итеп, Аллаһы һәммәсе белән тулысынча хакимлек итәчәк.

29 Югыйсә, ник кайбер кешеләр суга чумдыру йоласын үлеләр өчен башкаралар? Чынлыкта үлеләр терелтелмәсә, ник үлеләр өчен моны эшлиләр? 30 Ни өчен без үзебезне һәрвакыт куркыныч астына куябыз? 31 Мин һәр көн үлем белән йөзгә-йөз очрашам. Имандашлар, бу Хакимебез Мәсих Гайсә алдында сезнең белән горурлануым кебек үк хактыр. 32 Гади кешеләрчә уйласак, Эфестә ерткычлар белән көрәшүемнән, әгәр үлеләр терелтелмәсә, миңа ни файда? Үлеләр терелтелмәсә, «ашап-эчеп калыйк, чөнки иртәгә үләбез!»*

33 Алданмагыз: «азгын кешеләр белән аралашу яхшы әхлакны боза». 34 Акылыгызга килегез һәм гөнаһ кылудан туктагыз! Кайберләрегез Аллаһыны белми бит, мин моны сезгә оят булсын өчен әйтәм.

Җир һәм күк җисемнәре

35 Кем дә булса: «Үлеләр ничек терелтеләчәк? Аларның тәне ул вакытта нинди булыр?» – дип сорар. 36 Әй акылсыз! Син чәчкән нәрсә, башта үлмәсә, терелмәячәк. 37 Чәчкәндә, булачак үсемлекнең үзен түгел, бер орлыкны – бодай яки нинди дә булса башка орлыкны чәчәсең. 38 Әмма Аллаһы аңа ниндине теләсә, шундый тән бирә, һәр орлыкка үз тәнен бирә. 39 Бар тәннәр дә бертөрле түгел. Кешеләрнең тәне башка, хайваннарныкы да икенче төрле, балыкларның, кошларның да тәне аерыла. 40 Күктәге җисемнәр дә, җирдәге җисемнәр дә бар, әмма күктәге җисемнәрнең гүзәллеге җирдәге җисемнәрнекеннән аерыла. 41 Кояшның да, айның да, йолдызларның да җемелдәүләре башка. Йолдызлар да җемелдәүләре ягыннан бер-берсеннән аерыла.

42 Үлеләрнең терелүе дә шулай булачак. Тән чери торган итеп күмелә, ә мәңге үлми торган булып терелтелә. 43 Кызганыч итеп күмелә, данлы булып терелтелә. Зәгыйфь килеш күмелә, көчле булып терелеп тора. 44 Җисми тән күмелә, рухи тән* терелеп тора. Җисми тән бар икән, рухи тән дә бар. 45 Изге язмада болай дип язылган бит: «Беренче кеше Адәм – җан иясе булды»*, ә соңгы Адәм – тормыш бирүче Рух. 46 Беренче булып исә рухи түгел, ә җисми, аннан соң гына рухи килә. 47 Беренче кеше туфрак белән яратылды, ул – җирдән. Икенче Кеше – күктән. 48 Туфрак белән яратылган кеше нинди булса, җирнекеләр дә шундый, күктән булган Кеше нинди булса, күкнекеләр дә шундый. 49 Без хәзер туфрак белән яратылган кешегә охшагандай, киләчәктә күктән булган Кешегә охшарбыз.

50 Имандашлар, шуны да әйтим: тән һәм каннан торганнар – Аллаһы Патшалыгына, фани исә мәңгелеккә ия була алмас. 51-52 Тыңлагыз, бер сер әйтәм сезгә: без барыбыз да үлмәячәкбез, әмма быргының соңгы тавышы яңгыраганда, кинәт, күз ачып йомганчы, һәммәбез үзгәртеләчәкбез. Быргы тавышы белән үлеләр мәңге үлми торган булып терелеп торачаклар, һәм без үзгәртеләчәкбез. 53 Димәк, бу фани булган – мәңгелек

---

* **15:32** Карагыз: «Ишагыйя», 22:13.

* **15:44** *Рухи тән* – ягъни Изге Рух тарафыннан тормыш бирелгән тән.

* **15:45** Карагыз: «Яратылыш», 2:7.

нәрсәгә, үләчәк нәрсә – үлемсез нәрсәгә үзгәрергә тиеш. 54 Фани булган – мәңгелеккә һәм үләчәк нәрсә үлемсезгә үзгәргәч, Изге язмадагы: «Үлем җиңү белән йотылган»*;

55 «Үлем, синең җиңүең кайда?
Үлем, синең чага торган угың кайда?»*

дигән сүзләр тормышка ашыр. 56 Үлемнең угы исә – гөнаһ, ә инде гөнаһның көче – Канун. 57 Әмма Хакимебез Гайсә Мәсих аша безгә җиңү бирә торган Аллаһыга рәхмәт яусын!

58 Менә шуның өчен, газиз имандашларым, нык торыгыз һәм какшамас булыгыз. Күрсәткән хезмәтегезнең Хаким Гайсә алдында юкка булмаячагын белеп, һәрвакыт Аның эшен бар көчегезне куеп башкарыгыз.

Иерусалимдәге иман итүчеләр өчен җыелган иганә

16 1 Изгеләр өчен җыела торган иганәгә килгәндә, мин Гәләтиядәге иман итүчеләр бердәмлекләренә нинди күрсәтмә биргән булсам, сез дә шул рәвешчә эшләгез. 2 Мин яныгызга килгәч, иганә җыеп йөрмәс өчен, һәрберегез атнаның беренче көнендә, хәленә күрә, табышының бер өлешен аерып куеп сакласын. 3 Яныгызга килгәч, иганәгезне тапшыру өчен, сез сайлаячак кешеләрне хатлар белән Иерусалимгә җибәрермен. 4 Миңа да бару килешле булса, алар минем белән барырлар.

5 Македуния аша узгач, мин яныгызга килермен. Мин Македуния аша барам бит. 6 Бәлки, беркадәр сезнең янда яшәрмен яки, хәтта, кышны да үткәрермен, шулай итеп, кая барсам да, мине озатып йөри алырсыз. 7 Хәзер сезнең белән узып барышлый гына күрешергә теләмим бит, Раббы* насыйп итсә, беркадәр вакыт яныгызда тукталырга өметләнәм. 8 Эфестә исә [c]Илленче көн бәйрәменә кадәр калырмын, 9 чөнки монда, дошманнар күп булуга да карамастан, нәтиҗәле хезмәт итү өчен, ишекләр киң ачылды миңа.

10 Тимутәй яныгызга килсә, карагыз аны, бернәрсәгә борчылмасын, чөнки ул да минем кебек Хаким эшләрен башкара. 11 Шуның өчен һичкем аңа кимсетеп карамасын. Аннары аны яныма иминлек белән озатыгыз. Мин аны имандашлар белән бергә көтәм.

12 Апуллус имандашыбызга килгәндә исә, мин аның башка имандашлар белән яныгызга килүен бик нык үтендем. Әмма хәзергә ул сезнең янга барырга теләми, ләкин уңай вакыт табуга барыр.

Соңгы үгетләр һәм сәламнәр

13 Уяу һәм көчле булыгыз, иманыгыз нык булсын, кыю эш итегез. 14 Һәрнәрсәне яратып башкарыгыз.

15 Имандашлар, минем сезгә бер үтенечем бар. Сез Эстефәнәс гаиләсен беләсез, ул Ахаядә беренчеләрдән булып Мәсихкә иман китерде, һәм алар үзләрен изгеләр-

---

* **15:54** Карагыз: «Ишагыйя», 25:8.

* **15:55** Карагыз: «Һошея», 13:14.

* **16:7** *Раббы* – «Хакимебез» дип тә аңларга мөмкин. Грек телендәге төп нөсхәдә «Раббы» һәм «Хаким» бер сүз белән бирелә.

гә хезмәт итүгә багышладылар. 16 Үзегезне шундыйларга, алар белән бергә хезмәт күрсәтүчеләр һәм авыр хезмәт башкаручыларның барысына да буйсындырыгыз. 17 Мин Эстефәнәснең, Фөртүнәтнең һәм Әхәйкнең монда килеп җитүенә шатмын: алар, сез юк чакта, җитешмәгән нәрсәләр белән мине тәэмин иттеләр. 18 Алар минем рухымны да, сезнең рухыгызны да тынычландырдылар. Мондыйлар сезнең хөрмәткә лаек.

19 Асия өлкәсендәге иман итүчеләр бердәмлекләре сезне сәламли. Өйләрендәге иман итүчеләр бердәмлекләре белән бергә Әкүл һәм Прискиллә сезгә Хаким исеме белән кайнар сәлам тапшыра. 20 Мондагы барлык имандашлар сезгә сәлам җибәрәләр. Бер-берегезне изге үбү белән сәламләгез.

21 Мин, Паул, үз кулым белән язып, сезгә сәлам җибәрәм. 22 Кем Хакимебез Гайсәне яратмый, аңа каһәр төшсен. «Марана та* – Хаким, кил инде!»

23 Хакимебез Гайсәнең мәрхәмәте сезнең белән булсын. 24 Сез барыгыз да Мәсих Гайсәнеке. Минем мәхәббәтем сезнең барыгыз белән бергә булсын.

* 16:22 *Марана та* – арамей телендәге сүзләр.

Паулдан көринтлеләргә икенче хат

1 [1] [c]Аллаһы ихтыяры белән [c]Мәсих Гайсәнең [c]рәсүле Паулдан һәм Тимутәй иман-
даштан бөтен Ахаядәге барлык [c]изгеләргә һәм Көринттәге Аллаһы [c]бердәмле-
генә сәлам. [2] Сезгә [c]Атабыз Аллаһыдан вә [c]Хакимебез Гайсә Мәсихтән [c]мәрхәмәт
һәм иминлек булсын!

Паулның Аллаһыга шөкер итүе

[3] Шәфкать бирүче Атага, һәрьяктан юатучы Аллаһыга, Хакимебез Гайсә Мәсих-
нең Алласы һәм Атасына [c]дан! [4] Аллаһы безне барлык авыр хәлләрдә юата, шуңа
күрә Аңардан кабул иткән юаныч белән без дә һәртөрле кайгылары булганнарны
юата алабыз. [5] Без кичерә торган Мәсих газаплары арткан саен, Мәсих юанычлары-
бызны да артканнан арттыра бара. [6] Газап чигәбез икән – ул сезнең юануыгыз һәм
котылуыгыз өчен, юанабыз икән, ул сезнең юанычыгыз өчен булыр. Юанычыгыз
исә без кичерә торган шул ук кайгыларны сезгә түземлек белән кичерергә көч би-
рә. [7] Сезнең хактагы өметебез нык, чөнки беләбез: газапларыбызны уртаклашасыз
икән, Аллаһы биргән юанычны да уртаклашасыз.

[8] Имандашлар, Асия өлкәсендә кичергән михнәтләребез турында белми калуы-
гызны теләмибез, без чиктән тыш һәм көч җитмәслек каты итеп изелдек, хәтта исән
калуыбызга да өметебезне югалткан идек. [9] Без үзебезне үлемгә хөкем ителгәннәр
кебек хис иттек. Бу үзебезгә түгел, ә үлеләрне терелтүче Аллаһыга таянсыннар дип
эшләнде. [10-11] Аллаһы безне дәһшәтле үлемнән коткарды һәм коткарачак. Безнең
өчен кылган догаларыгыз белән сез дә безгә ярдәм иткәнгә күрә, Аның киләчәктә
дә коткарачагына өмет баглыйбыз. Күп кешеләрнең ялварулары хакына безгә мәр-
хәмәт бүләк иткәне өчен, Аллаһыга күпләр рәхмәт укыйлар.

Паулның ниятен үзгәртүе

[12] Без шуның белән мактанабыз, вөжданыбыз да аңа шаһитлык итә: дөньяда,
бигрәк тә сезнең арада, Аллаһыга яраклы итеп ихлас һәм намуслы эш иттек. Кыл-
ган эшләребез кешенең зирәклегеннән түгел, Аллаһы мәрхәмәтеннән. [13-14] Без сез
укый һәм аңлый торганнарны гына язабыз. Сез безне инде өлешчә аңлыйсыз, ә
мин тулысынча аңларсыз дип өмет итәм. Шулай итеп, Хакимебез Гайсә килер кön-
не без сезнең мактанычыгыз булгандай, сез дә безнең мактанычыбыз булырсыз.

[15] Шундый ышанычым булганга күрә, мин икеләтә фатиха алуыгызны теләп,
башта яныгызга барырга, [16] аннары сезнең аша Македониягә, Македониядән та-
гын сезгә кайтырга җыендым. Аннан соң сезнең ярдәм белән Яһүдиягә барырмын

дип уйлаган идем. 17 Әллә болай ниятләнеп, мин уйламыйча эш иттемме? Әллә мин, дөньяви фикер йөртүче кешедәй, бер үк вакытта «әйе, әйе» һәм «юк, юк» дип әйтә-әйтә ният итәмме? 18 Аллаһының тугрылыгы белән ант итәм, без сезгә бер үк вакытта «әйе» һәм «юк» дип әйтмибез. 19 Мин, Силас һәм Тимутәй сезгә игълан иткән Аллаһы Углы Гайсә Мәсихтә бер үк вакытта «әйе» дә «юк» та булмый, Аңарда һәрвакыт «әйе» генә. 20 Аллаһының бөтен вәгъдәләре Гайсә Мәсихтә «әйе» дип раслана бит, шуңа күрә без, Аллаһыны данлау өчен, «амин»не дә Аның аша әйтәбез. 21 Ә безне дә, сезне дә, Мәсих белән берләштереп, Аллаһы Үзе какшамаслык итә. Ул безне, майлап, Үз хезмәтенә билгеләде дә, 22 мөһере белән тамгалап, безгә вәгъдәләнгәннәрнең ышанычлы дәлиле итеп йөрәкләребезгә Рухын урнаштырды.

23 Аллаһыны шаһит итеп чакырам һәм тормышым белән ышандырам: әлегә кадәр мин, бары тик сезне кызганганга күрә, Көринткә килмәдем. 24 Бу иманыгыз белән без хакимлек итәбез дигән сүз түгел. Киресенчә, куанычыгыз хакына без сезнең белән бергә хезмәт итәбез, чөнки иманыгыз нык.

2 1 Шулай итеп, бу юлы яныгызга килүем сезне күңелсезләндерергә тиеш түгел, дип карар кылдым. 2 Сезне көендерсәм, мин көендергән кешеләрдән башка мине кем сөендерер? 3 Менә сезгә шул турыда яздым да: килгәч, мине куандырырга тиешлеләрдән көенеч булмасын. Мин ышанам ки, минем куаныч һәммәгезнең куанычыдыр. 4 Көендерү өчен түгел, сезгә булган чиксез мәхәббәтемне белдерү өчен, олы хәсрәт һәм йөрәк ачысы белән күз яшьләремне түгеп яздым мин ул хатны.

Гөнаһ кылган кешене кичерү

5 Берәү көендергән икән, мине түгел, ә сезнең барыгызны да – һәрхәлдә нидидер дәрәҗәдә (моны күпертеп күрсәтмәс өчен язам) – көендергән. 6 Мондый берәүгә сезнең күбегез тарафыннан бирелгән җәза инде җитәрлек. 7 Шуңа күрә, ул чиктән тыш көенмәсен өчен, сез аны гафу итегез һәм юатыгыз. 8 Шуның өчен аңа булган мәхәббәтегезне раславыгызны үтенәм. 9 Сезне сынау, һәрнәрсәдә тыңлаулымы икәнегезне белү өчен яздым хатымны. 10 Сез кемнедер кичерәсез икән, мин дә аны гафу итәм. Гафу иткәнемне (гафу итәрлеге булса) Мәсих алдында сезнең хакка кичерәм. 11 Шулай итеп, ᶜшайтан, зыян китереп, бездән файдалана алмас. Шайтанның ниятләре безгә билгеле бит.

Паулның тынычсызлыгы һәм юанычы

12 Мәсих турындагы ᶜЯхшы хәбәрне белдерергә дип, Троаска килгәч, Хаким Гайсә миңа ишекләрне ачкан булса да, 13 анда имандашым Титусны таба алмаганлыктан, йөрәгем үз урынында түгел иде. Шунлыктан, андагылар белән хушлашып, Македониягә киттем.

14 Безне һәрвакыт Мәсихнең җиңү тантанасында йөртүче һәм безнең аша һәр җирдә Үзе хакында белем хушбуе таратучы Аллаһыга рәхмәт яусын. 15 Котылу юлындагылар арасында да, һәлакәт юлындагылар арасында да без – Мәсихтән Аллаһыга килә торган хуш ис. 16 Берәүләр өчен без – үлемгә илтүче үлем исе, ә

башкалар өчен – тереклек бирүче тормышның хуш исе. Кем мондый эшкә сәләтле соң? 17 Без, күпләр кебек, үз файдабыз өчен Аллаһы сүзе белән сәүдә итмибез, Аллаһыдан җибәрелгәннәр буларак, Аның каршында Мәсих исеменнән ихлас күңелдән сөйлибез.

Яңа килешү хезмәтчеләре

3 1 Безгә үзебезне алдыгызда яңадан мактаргамы? Кайберәүләр өчен кирәк булгандай, сезгә яки сездән безгә киңәш хатлары кирәкме? 2 Сез үзегез – күңелләребезгә язылган, бөтен кеше белгән һәм укыган хатыбыз. 3 Мәсих хаты булуыгызны үзегез күрсәтеп торасыз. Бу хат хезмәтебез нәтиҗәсендә язу карасы белән түгел, мәңге тере Аллаһының Рухы белән таш такталарга да түгел, ә кеше күңеленә язылган.

4 Мәсих аша Аллаһы каршында менә шундый ышанычыбыз бар. 5 Безгә сәләт үзеннән-үзе килә дип дәгъва итә алмыйбыз: сәләтебез Аллаһыдан килә. 6 Ул безгә яңа ᶜкилешү хезмәтчеләре булу сәләтен бирде. Яңа килешү – язылган ᶜКанунга түгел, Рухка нигезләнгән. Язылган Канун исә үтерә, ә Рух тормыш бүләк итә.

7 Ташларга чокып язылган, үлем алып килгән хезмәт шулай данын балкытып килгән ки, ᶜисраилиләр Мусаның нур чәчкән йөзенә, хәтта аның балкыган даны югалып барса да, карый алмаганнар. 8 Ул чакта Рух хезмәте тагын да данлырак булмасмы?! 9 Кешене хөкемгә алып килүче хезмәт дан белән балкып тора икән, ᶜхаклыкка китерүче хезмәтнең балкышы тагын да көчлерәк. 10 Кайчандыр даны балкып торган нәрсә инде хәзер данлыклы түгел, чөнки аның урынына даны тагын да балкыбрак торган башка нәрсә бар. 11 Югала барган нәрсәнең даны балкып торган икән, мәңге булачак нәрсәнең даны тагын да балкыбрак торыр.

12 Менә шундый өметебез булганга, без зур кыюлык белән эш итәбез. 13 Исраилиләр югала барган дан балкышына карамасыннар өчен, йөзенә бөркәнчек япкан Мусадай түгел без. 14 Әмма акыллары томаланган, чөнки иске килешүне укыганда, шундый ук бөркәнчек бүгенгә кадәр аларның күңелләрендә кала. Ул бөркәнчек Мәсих аркылы гына алып ташлана. 15 Бүгенге көнгә кадәр, Муса кануны укылган саен, күңелләрендә бөркәнчек ята. 16 Әмма ᶜРаббыга мөрәҗәгать иткән чакта, бу бөркәнчек алына. 17 Раббы ул – Рух, ә Раббы Рухы булган җирдә азатлык бар. 18 Без һәммәбез бөркәнчек ябылмаган йөзебез белән Раббының балкыган данын көзгедәй чагылдырабыз*. Без балкыган данда бер дәрәҗәдән икенче дәрәҗәгә үзгәртеләбез һәм Раббыга охшаганнан-охшый барабыз. Моны Раббы эшли, ә Раббы ул – Рух.

Балчык савытлардагы хәзинә

4 1 Аллаһының мәрхәмәте аша безгә шундый хезмәте тапшырылганга күрә, күңел төшенкелегенә бирелмибез. 2 Әмма хурлыклы яшерен эшләрдән баш тартып, хәйләгә керешмичә һәм Аллаһының сүзен бозмыйча, хакыйкатьне ачыктан-ачык белдереп, Аллаһы каршында үзебезне һәр кешенең намус хөкеменә тәкъдим итәбез. 3 Ә без белдергән Яхшы хәбәр яшерелгән икән, ул бары тик һәлакәт юлындагылар өчен генә яшерелгәндер. 4 Бу дөньяның илаһы әлеге имансызларның акылын

---

* **3:18** *...көзгедәй чагылдырабыз...* – Яки «тамаша итәбез».

томалады, һәм алар Мәсихнең балкып торган данын күрсәтүче Яхшы хәбәр яктылыгын күрмиләр. Мәсих исә – Аллаһының чагылышы. 5 Без бит үзебезне түгел, Гайсә Мәсихне Хаким итеп игълан итәбез, ә Гайсә хакына без – хезмәтчеләрегез генә. 6 «Караңгылыктан яктылык сибелсен»*, – дип, Аллаһы күңелләребезне яктыртты. Шулай Гайсә Мәсих йөзендә балкый торган Аллаһы даны безгә билгеле булды.

7 Без – бу хәзинәне саклаган балчык савытлар гына. Шуның белән бу гаять зур кодрәтнең безнеке түгел, Аллаһыныкы икәне күрсәтелә. 8 Безне һәр яктан кысыклыйлар, әмма бирешмибез. Без аптырашта калдык, әмма өметсезлеккә бирелмибез. 9 Безне эзәрлеклиләр, әмма Аллаһы безне ташламый. Безне бәреп төшерәләр, әмма һәлак булмыйбыз. 10 Гайсәнең тормышы да бездә күренсен өчен, Аның үлемен һәрвакыт тәнебездә йөртәбез. 11 Фани тәнебездә Аның тормышы да күренсен өчен, без, әле яшәүчеләр, Гайсә хакына бертуктаусыз үлемгә дучар ителәбез. 12 Шулай итеп, үлем – бездә, ә тормыш сездә эш итә.

13 [c]Изге язмада: «Мин иман иттем, шуңа күрә сөйләдем»*, – дип язылган. Шул ук инану рухына ия буларак, без дә иман итәбез һәм шуңа күрә сөйлибез. 14 Хакимебез Гайсәне үледән терелткән Аллаһының безне дә Аның белән бергә үледән терелтәчәген һәм сезнең белән бергә Үз алдына китереп бастырачагын беләбез бит. 15 Боларның һәммәсе дә сезнең хакка эшләнә. Шулай Аллаһының мәрхәмәте, тагын да күбрәк кешеләргә таралып, Аллаһы данына тагын да күбрәк шөкер итү алып килер.

Иман белән яшәү

16 Менә шуның өчен без күңел төшенкелегенә бирелмибез. Киресенчә, тәнебез череп таркала барса да, асылыбыз исә көннән-көн яңара бара. 17 Кыска вакытлы җиңелчә әлеге газап чигүебез безнең өчен бик күркәм мәңгелек яшәеш китерә. 18 Без бит күренгәнгә түгел, күренмәгәнгә карашыбызны юнәлтәбез, чөнки күренгән нәрсә вакытлыча гына, ә күренмәгәне – мәңгелек.

5 1 Җирдәге чатырыбыз – тәнебез юкка чыгачак. Әмма безне күкләрдә кеше кулы белән эшләнмәгән, Аллаһы биргән мәңгелек өй көтүен беләбез. 2 Әле монда вакытта күктәге өебезне япмадай киергә теләп сыкранабыз, 3 чөнки япманы кигәч, без ялангач булмабыз. 4 Без әле җирдәге чатырларыбызда авыр сыкранабыз, чөнки бу япмабыздан котыласыбыз килмәсә дә, үлемгә ия барлык нәрсә тормыш тарафыннан йотылсын өчен, күк япмасын киясебез килә. 5 Нәкъ менә шуның өчен Аллаһы безне яратты һәм ышанычлы дәлил итеп Рухны бирде.

6 Шулай итеп, әле шушы тәнебездә вакытта Хаким Гайсәдән ерак булуыбызны белсәк тә, һәрвакыт ышаныч белән яшибез, 7 чөнки без күзгә күренгән нәрсәләр белән түгел, иман белән йөрибез. 8 Шулай, ышаныч белән яшибез, тәнне ташлап, Хаким янына урнашуны яхшырак дип табабыз. 9 Шуңа күрә, тәндә булсак та, тәнне ташлап киткән булсак та, ихлас күңелдән Аңа яраклы булырга омтылабыз.

---

* **4:6** Карагыз: «Яратылыш», 1:3.

* **4:13** Карагыз: «Зәбур», 115:1.

10 Тәндә яшәгәндә кылган яхшы яки яман эшләренә карап һәркемгә кылганнары буенча бирелсен өчен, безнең барыбызга да Мәсихнең хөкем итү урыны алдына килергә туры киләчәк.

Татулаштыру хезмәте

11 Шулай Раббыдан куркуның нәрсә икәнен белеп, без кешеләрне ышандырырга тырышабыз. Аллаһыга исә безнең кемлегебез билгеле. Вөжданыгызга да кем булуыбыз билгеледер дип өмет итәм. 12 Алдыгызда мактап, үзебезне янә тәкъдим итәргә җыенмыйбыз, күңелдә булган белән түгел, тыштан күренүче нәрсә белән мактанучыларга җавап бирү өчен, сезгә безнең белән мактанырга мөмкинлек бирәбез. 13 Без үз акылыбызда түгел икән, бу – Аллаһы хакына, акылыбызда булсак, бу – сезнең хакка. 14 Мәсихнең яратуы безнең белән идарә итә. Бер Кеше барыбыз хакына үлгән икән, димәк, һәммәсе дә үлгән дип ышанабыз. 15 Исәннәр инде үзләре өчен түгел, үзләре хакына Үлгән һәм үледән Терелтелгән өчен яшәсеннәр дип, Мәсих барысы хакына дә үлде.

16 Шуңа күрә хәзер без беркемгә дә кеше үлчәме белән карамыйбыз. Мәсихкә элек шулай карасак та, хәзер инде алай карамыйбыз. 17 Шулай итеп, Мәсих белән берләшкән кеше яңа зат итеп яратылган. Борынгысы үтеп китте – яңасы килде. 18 Боларның һәммәсе – Аллаһыдан, Ул безне Гайсә Мәсих аша Үзе белән татулаштырды һәм татулаштыру хезмәтен безгә ышанып тапшырды. 19 Кешеләр кылган яман эшләрне гаепкә санамыйча, Аллаһы дөньяны Мәсих аша Үзе белән татулаштырды һәм татулашу турындагы хәбәрне безгә ышанып таратырга тапшырды. 20 Шулай итеп, без – Мәсих вәкилләре, һәм Аллаһы Үзе безнең аша ничек үгетләсә, без шулай Мәсих исеменнән ялварабыз: Аллаһы белән татулашыгыз. 21 Без, Мәсих белән берләшеп, Аллаһы каршында акланган саналсын өчен, гөнаһсыз Мәсихне Аллаһы кешеләр кылган [c]гөнаһлар өчен гаепле итте.

6 1 Без исә, Аллаһы белән хезмәттәшләр буларак, ялварып сорыйбыз: сезгә бүләк ителгән Аллаһы мәрхәмәте юкка гына булмасын!

2 «Уңайлы вакытта Мин сине ишеттем,
котылу көнендә сиңа ярдәм иттем»*, –

дип әйтә Аллаһы. Менә хәзер уңай вакыт, менә хәзер котылу көне!

3 Хезмәтебезгә тел тидермәсеннәр өчен, без беркемгә дә бернинди киртә куймыйбыз. 4-5 Киресенчә, һәрнәрсәдә: олы түземлелектә, бәла-казаларда, мохтаҗлыкта, авырлыкта, кыйнаулар астында, тоткынлыкта, җәбер-золымнарда, авыр хезмәттә, йокысыз төннәрдә, ачлыкта үзебезне Аллаһы хезмәтчеләре дип тәкъдим итәбез. 6 Без моны сафлык, гыйлем, сабырлык, игелек күрсәтү, [c]Изге Рухның кодрәте, эчкерсез мәхәббәт, 7 хакыйкать сүзе, Аллаһы кодрәте белән, уң һәм сул кулларыбызда [c]тәкъвалык коралын тотып, 8 яманлау яки мактауга тарып, кимселетеп яки дан казанып раслыйбыз. Безне алдакчылар дип исәплиләр, шулай да без ихлас. 9 Безне билгесезләр дип исәплиләр, шулай да яхшы танылган без. Безне үлеп баручылар

* 6:2 Карагыз: «Ишагыйя», 49:8.

дип саныйлар, әмма яшибез бит. Безне җәзаланган дип уйлыйлар, шулай да без үтерелмәгән әле. 10 Безне көендерәләр, ә без һәрвакыт сөенәбез. Без ярлы, шулай да күпләрне баетабыз. Безнең бернәрсәбез юк, шулай да без һәрнәрсәгә ия.

11 Көринтлеләр! Сезгә ачыктан-ачык сөйләдек, йөрәкләребез сезнең өчен киң итеп ачылган. 12 Сезне чын күңелдән яратабыз, әмма сез безгә карата мәхәббәтегезне кызганасыз. 13 Сезгә балаларыма сөйләгән кебек сөйлим: җавап итеп, сез дә йөрәкләрегезне ачыгыз.

Мәңге тере Аллаһының йорты

14 Үзегезне имансызлар белән бәйләмәгез. Тәкъвалык белән канунсызлыкның ни уртаклыгы бар? Яктылык белән караңгылыкның нинди бәйләнеше бар? 15 Мәсих белән ᶜиблис* арасында нинди ризалык булсын? ᶜИман итүче белән имансыз арасында нинди уртаклык бар? 16 ᶜАллаһы йорты белән потлар арасында нинди уртаклык бар? Ә бит без – мәңге тере Аллаһының йорты, Аллаһы болай дигән:

«Араларында торачакмын, йөриячәкмен,
Мин – аларның Алласы,
ә алар Минем халкым булыр»*.
17 «Шуңа күрә араларыннан чыгыгыз
һәм алардан аерылыгыз, – ди Раббы, –
нәҗес нәрсәгә кагылмагыз,
һәм Мин сезне Үземә кабул итәчәкмен»*.
18 «Сезгә Ата булырмын,
ә сез угылларым һәм кызларым булырсыз, –
ди Чиксез кодрәт Иясе Раббы»*.

7 1 Газиз дусларым, безгә шундый вәгъдәләр бирелгән икән, әйдәгез, тәннең, рухның һәртөрле бозыклыкларыннан үзебезне сафландырыйк һәм Аллаһыдан курыккан хәлдә үзебезне Аңа багышлап, тулысынча Аңа яраклы булып яшик.

Паулның шатлыгы

2 Йөрәкләрегездә безгә урын бирегез. Без һичкемне рәнҗетмәдек, һичкемгә зыян китермәдек, һичкемнән файда эзләмәдек. 3 Моны сезне хөкем итеп әйтмим: элек әйткәнемчә, сез безнең йөрәкләребездә, һәм без сезнең белән бергә үлемдә дә, тормышта да булырбыз. 4 Мин сезгә бик ышанам, сезнең белән чиксез горурланам. Күңелем юаныч белән тулы, һәртөрле кайгы-хәсрәтләребезгә карамастан, чиктән тыш куанам.

5 Македониягә килгәч, без бернинди җан тынычлыгы тапмадык бит. Киресенчә, безне һәр тарафтан – әйләнә-тирәдән ызгыш-талашлар, күңелдән куркулар басты.

---

* 6:15 *Иблис* – грекча «Белиар». Яһүд теленнән алынган бу сүз «түбәнлек» мәгънәсен аңлата.

* 6:16 Карагыз: «Левиләр», 26:11-12; «Яхәзкыл», 37:27.

* 6:17 Карагыз: «Ишагыйя», 52:11.

* 6:18 Карагыз: «II Патшалар», 7:14; «Ишагыйя», 43:6.

6 Әмма рухлары төшкәннәрне юатучы Аллаһы, Титусны безгә китереп, күңелләребезне күтәрде. 7 Безне Титусның килүе генә түгел, ә сезнең аңа күрсәткән ярдәмегез дә юатты. Мине сагынуыгыз, минем өчен тырышуыгыз һәм көенүегез турында сөйләп, ул мине тагын да күбрәк куандырды. 8 Хатым белән сезне көендергәнгә, башта үкенсәм дә, инде хәзер үкенмим, чөнки күрәм: хатым сезне вакытлыча гына көендергән. 9 Хәзер инде мин куанам – сез көенгәнгә түгел, көенүегез сезне тәүбәгә китереп җиткергәнгә куанам. Аллаһы ихтыяры белән көендегез, шулай булгач, бездән бернинди зыян күрмәдегез. 10 Аллаһы ихтыяры белән көенү котылуга илтүче тәүбәгә китерә, моңа үкенергә кирәкми, ә инде бу дөнья китергән көенү үлемгә китерә. 11 Карагыз: Аллаһы ихтыяры белән кичергән көенечегез сездә нинди ихласлык, гаепсез булуыгызны исбатлау теләге, гаеп эшкә нәфрәт, курку, сагыну, тырышлык, гаеплене җәзалау теләге тудырды! Бу эштә гаепсез булуыгызны сез һәрьяктан күрсәттегез. 12 Мин сезгә рәнҗетүче хакына да, рәнҗетелгән өчен дә түгел, безнең өчен тырышуыгызны Аллаһы алдында сезгә ачык итеп күрсәтү өчен яздым. 13 Шул безнең күңелебезне күтәрде.

Ә инде Титус шатланганга тагын да күбрәк куандык, сез барыгыз да аны тынычландырдыгыз бит. 14 Сезнең хакта аның алдында мактанган булсам, мин оятка калмадым. Сезгә әйткән барлык сүзләребез хак иде, шулай ук Титус алдында мактануыбыз да шулай ук дөрес булып чыкты. 15 Куркып һәм дулкынланып аны кабул итүегезне, барыгызның тыңлаучан булуын хәтерләп, аның йөрәге сезгә тагын да ныграк омтыла. 16 Һәрнәрсәдә сезгә таяна алуым өчен куанам.

Яһүдиядәге иман итүчеләр өчен җыелган иганә

8 1 Имандашлар, сезгә Македуниядәге иман итүчеләр бердәмлекләренә бирелгән Аллаһы мәрхәмәте хакында сөйләргә телибез. 2 Авыр сынау җибәрелгән булуга карамастан, аларның куанычы чиктән ашты, бик нык фәкыйрьлектә булсалар да, чамадан тыш юмартлык күрсәттеләр. 3 Алар хәлләреннән килгәнчә һәм хәтта хәлләреннән тыш та үз теләкләре белән ярдәм иттеләр – моңа мин шаһит. 4 Изгеләргә хезмәт итүгә катнаштыруны, зур шатлык санап, бик үтенеп сорадылар. 5 Без өметләнгәнне генә эшләп калмадылар, иң элек үз-үзләрен – Хаким Гайсәгә, аннан соң Аллаһы ихтыяры белән безгә тапшырдылар. 6 Шуңа күрә без Титустан, бу игелекле эшне ничек башлаган булса, арагызда шулай ук тәмамлавын үтендек. 7 Ә сез һәрнәрсәгә: иман һәм сүзгә, белем һәм һәртөрле тырышлыкка, безгә булган мәхәббәтегезгә бай булгандай, бу игелекне күрсәтү белән дә өстен булыгыз.

8 Мин моны әмер итеп түгел, ә сезгә башкалар күрсәткән тырышлык турында сөйләп, мәхәббәтегезнең ихласлыгын сынау өчен әйтәм. 9 Сез Хакимебез Гайсә Мәсихнең мәрхәмәтен беләсез бит: фәкыйрьлеге аша бай булуыгызны теләп, бай була торып та, сезнең хакка фәкыйрь булды Ул.

10 Мин бу мәсьәләгә карата файдалы киңәш бирәм: сез үткән ел ук игелекле эш эшләп кенә калмадыгыз, хәтта үз теләгегез белән иганә дә бирдегез. 11 Бу эшне хәзер башкарып чыгыгыз! Эшегезгә бик теләп тотынгандай, хәлегезгә күрә шундый ук тырышлык белән башкарып чыгыгыз. 12 Бүләк бирүченең тырышлыгы булса, аның бүләге булмаган нәрсәләренә карап түгел, булганнарына карап кабул ителә.

13 Башкаларга җиңеллек булып, сезгә авырлык төшәргә тиеш түгел, монда тиң булу турында сүз бара. 14 Хәзерге муллыгыгыз аларның ихтыяҗларын тәэмин итсен, ә аннан соң аларның муллыгы сезнекен тәэмин итәр. Шулай итеп, барысы да тиң булыр. 15 Изге язмада язылганча:

«Күп җыйганның артыгы булмады,
аз җыйганның ихтыяҗы булмады»*.

Титусның Көринткә җибәрелүе

16 Титус күңеленә сезнең хакка миндәй тырышып эшләүне салган Аллаһыга рәхмәт яусын! 17 Ул үтенечемне хуплап кына калмады, үз ихтыяры белән бик ашкынып яныгызга барырга булды. 18 Аның белән тагын бер имандашыбызны да җибәрәбез. Ул исә барлык иман итүчеләр бердәмлекләрендә Яхшы хәбәрне тарату белән макталган. 19 Өстәвенә, Раббыбыз даны хакына һәм тырышлыгыбызны күрсәтү өчен башкара торган игелекле эшебездә бердәмлекләр тарафыннан безгә юлдаш итеп тә билгеләнгән ул.

20 Шундый мул бүләкләр белән ни рәвешле эш итүебезгә беркем дә тел тидерә алмасын өчен, сак булырга тырышабыз. 21 Без бит Раббы каршында гына түгел, кешеләр алдында да игелекле эш кылырга тырышабыз.

22 Алар белән бергә тагын икенче бер имандашыбызны җибәрәбез. Без аның төрле хәлләрдәге тырышлыгына кат-кат ышандык. Хәзер аның тырышлыгы тагын да зуррак, чөнки ул сезгә бик таяна. 23 Титуска килгәндә, ул – минем иптәшем һәм сезнең өчен хезмәттәш. Ә инде бу имандашларыбызга килгәндә, алар – иман итүчеләр бердәмлекләренең вәкилләре, Мәсихнең даны. 24 Шуңа күрә, мәхәббәтегезнең һәм сезнең белән мактануыбызның гадел икәнлеген аларга бердәмлекләр алдында исбат итегез.

Юмартлык турында

9 1 Чынлыкта, изгеләргә ярдәм итү хакында сезгә язып торуның кирәге дә юктыр, 2 чөнки мин тырышлыгыгызны беләм һәм, Ахаядә ярдәм инде үткән елдан бирле үк әзерләнгән иде дип, македуниялеләр алдында сезнең белән мактанам. Сезнең тырышлыгыгыз аларның күбесен дәртләндерде. 3 Ә мактавым бу очракта буш булмасын, әйткәнемчә, инде әзер булырсыз дип, имандашларны яныгызга җибәрәм. 4 Югыйсә, македуниялеләр минем белән килеп, сезне әзерлексез хәлдә тапсалар, сезгә шундый нык ышаныч белдергәнгә күрә, без дә оятка калырбыз, сезнең турында әйтеп тә торасы юк. 5 Шуңа күрә, әлеге имандашлардан алдан ук яныгызга баруларын һәм вәгъдә ителгән бүләкне әзерләп куюларын үтенергә кирәк дип таптым. Шунда бүләкне мәҗбүри түгел, ә ихлас әзерләвегез күренә.

6 Моңа игътибар итегез: аз чәчкән – аз уңыш, ә күп чәчкән мул уңыш алыр. 7 Һәркем теләр-теләмәс яки мәҗбүриләп түгел, бәлки йөрәге кушканча бирсен, чөнки Аллаһы шатланып бирүчене ярата. 8 Аллаһы һәртөрле бүләкләрне сезгә бик мул итеп бирә ала. Шулай итеп, сез һәрвакыт һәм һәрнәрсәдә мул тормышлы булып, һәртөрле игелекле эштә юмарт була алырсыз. 9 Изге язмада язылганча:

---

* **8:15** Карагыз: «Чыгыш», 16:18.

«Ул Үз малыннан юксылларга мул өлеш чыгарды,
Аның игелеге мәңгелек»*.

10 Чәчүчегә орлык, ашаучыга икмәк бирүче Аллаһы сезне орлык белән тәэмин
итәр һәм чәчкән орлыгызны мул итеп үстерер, игелегегез җимешләрен арттырыр.
11 Сез күп төрле байлык алырсыз һәм шуның белән башкаларга ярдәм итәрсез. Ә
безнең аркылы күрсәткән юмартлыгыгыз өчен Аллаһыга рәхмәтләр яудырылыр.
12 Сез башкарган бу хезмәт, изгеләрнең ихтыяҗларын канәгатьләндереп кенә кал-
мыйча, бик күпләрнең Аллаһыга рәхмәтләрен дә мул иттерер. 13 Ихласлыгыгыз
исбат иткән бу хезмәтне күреп, сез Мәсих турындагы Яхшы хәбәрне тануыгыз һәм
аңа буйсынуыгыз, үзләре һәм башкалар белән юмарт уртаклашуыгыз өчен кеше-
ләр Аллаһыны данлыйлар. 14 Алар сезнең өчен дога кылырлар, Аллаһының сезгә
мул итеп яудырган мәрхәмәте аркасында күңелләре белән яныгызга ашкынырлар.
15 Әйтеп бетергесез зур бүләге өчен Аллаһыга рәхмәт яусын!

Паулның үз хезмәтен яклавы

10 1 Арагызда «тыйнак», ә инде читтә «кыю» булган мин, Паул, Мәсих басын-
кылыгы һәм эчкерсезлеге белән сезгә мөрәҗәгать итәм. 2 Яныгызда вакытта,
безне дөньяви исәп белән эш итәсез дип санаучыларга каршы килеп, кыюлыгымны
күрсәтүем кирәк булмасын иде дип ялварам. 3 Бу дөньяда яшәсәк тә, бу дөнья ке-
шеләредәй көрәшмибез. 4 Коралларыбыз дөньяви түгел, киресенчә, алар ярдәмендә
Аллаһы кодрәте белән теләсә нинди ныгытмаларны да җимерә алабыз. Бу кораллар
белән без ялган дәлилләрне, 5 Аллаһыны танып белүгә каршы тәкәббер рәвештә
баш күтәргән һәртөрле комачаулыкларны җимерәбез һәм һәр фикерне әсир итеп,
Мәсихкә буйсындырабыз. 6 Сез тулысынча буйсынгач, буйсынмаган һәр кешене
җәзага тартырга әзербез.

7 Сез күз алдында булганнарны гына күрәсез. Кемдер, мин Мәсихнеке, дип
ышанса, тагын уйласын: ул Мәсихнеке булгандай, без дә шулай Мәсихнеке. 8 Җи-
мерү өчен түгел, сезне ныгыту өчен, Хаким Гайсә биргән вәкаләт белән тагын да
артыграк мактансам да, оятка калмам. 9 Хәер, минем турыда, хатлары белән безне
куркытырга тырыша икән, дип уйламагыз. 10 Кемдер: «Ул үзенең хатларында кырыс
һәм көчле, үзе исә кеше алдында көчсез, сүзләре дә әһәмиятсез», – ди бит. 11 Андый
кеше белсен: сездән читтә булганда язган хатларыбыздагы сүзләрдә нинди булсак,
сезнең арада да без шундый.

12 Без үз-үзләре белән мактанучыларга тиңләшергә яки үзебезне алар белән
чагыштырырга батырчылык итмибез. Алар, үзләрен үз үлчәмнәре белән үлчәп
һәм үзләре белән чагыштырып, акыллы эш кылмыйлар. 13 Без исә чамадан тыш
мактанмыйбыз, Аллаһы безнең өчен билгеләгән чикләрдән узмыйбыз. Арагыз-
дагы хезмәтебез дә шул чикләргә керә. 14 Яныгызга килеп тә, без бу чикләрдән
узмыйбыз: чынлыкта Мәсих турындагы Яхшы хәбәрне дә сезгә беренче булып
без алып килдек бит. 15 Без чиктән тыш, ягъни башкаларның хезмәтләре белән

* **9:9** Карагыз: «Зәбур», 111:9.

мактанмыйбыз. Әмма иманыгыз арта барган саен, эшчәнлегебез чикләре тагын да ныграк киңәер дип өметләнәбез. 16 Шул вакытта сездән читтәге илләрдә дә Яхшы хәбәрне тарата алырбыз. Без башкаларның чикләрендә эшләгән эшләре белән мактанырга теләмибез. 17 Изге язмада язылганча: «Мактанучы кеше Раббы белән мактансын»*. 18 Үзен-үзе мактаучы түгел, Раббы мактый торган кеше генә Аның тарафыннан хуплана.

Паул һәм ялган рәсүлләр

11 1 Бераз акылсызлануыма түземлерәк булсагыз иде! Хәер, сез миңа түзәсез дә инде. 2 Мин сезнең хакта Аллаһы кайгыртуы белән бик нык кайгыртам бит, чөнки мин сезне бер генә иргә – Мәсихкә ярәштем һәм Аның алдына гыйффәтле кыздай китереп бастырырга телим. 3 Әмма елан Һаваны үзенең хәйләсе белән алдагандай, Мәсихкә булган ихласлык һәм сафлыктан читкә тайпылып, фикерләрегез чуалып китәр дип куркам. 4 Кем дә булса килеп, без игълан итмәгән башка бер Гайсәне игълан итсә, яки сезгә бирелгән Рухтан башка рухны йә үзегез кабул иткән Яхшы хәбәрдән башка бер «Яхшы хәбәрне» кабул итәргә өндәсә, сез андый кешегә бик тиз колак салырга әзер. 5 Әмма мин мондый «гадәттән тыш бөек рәсүлләрдән» һич тә түбән түгелмен, дип уйлыйм. 6 Гәрчә сөйләргә оста булмасам да, белемем бар. Хәер, без моны сезгә һәрьяктан ачык күрсәттек.

7 Сезне күтәрү өчен, Аллаһының Яхшы хәбәрен бушлай игълан итүем белән үземне түбәнсетеп, мин гөнаһ кылдыммы әллә? 8 Сезгә хезмәт итәр өчен, башка бердәмлекләрне «талап», алар хисабына яшәдем. 9 Яныгызда вакытта да, мохтаҗлыкта булсам да, һичкемгә йөк булмадым. Мине бар кирәк-яраклар белән Македуниядән килгән имандашларым тәэмин итте. Һичнәрсәдә сезгә йөк булмаска тырыштым һәм киләчәктә дә тырышырмын. 10 Мәсих хакыйкате миндә булган кебек, Ахая якларында һичкем миннән бу мактанычымны тартып ала алмаячагы да хактыр. 11 Мин ни өчен болай эшлим соң? Әллә сезне яратмаганнанмы? Сезне яратуым Аллаһыга билгеле!

12 Әмма үзләрен безгә тиңләп мактанырга теләүчеләргә мөмкинлек бирмәс өчен, моңарчы ничек эшләгән булсам, моннан соң да шулай эшләячәкмен. 13 Андый кешеләр – ялган рәсүлләр, алдакчы хезмәткәрләр. Алар Мәсихнең рәсүлләре булып күренергә тырышалар. 14 Һәм бу гаҗәп түгел: шайтан да яктылык ᶜфәрештәсе кыяфәтенә керә бит. 15 Шунлыктан хезмәтчеләренең дә хаклык хезмәтчеләре булып кылануы гаҗәп түгел. Әмма ахыр чиктә алар кылган гамәлләренә карап җәза алачак.

Паулның михнәтләре

16 Тагын бер тапкыр кабатлыйм: һичкем мине акылсыз дип санамасын. Әмма шулай уйласагыз, миңа акылсыз булырга һәм бераз гына мактанырга рөхсәт биреегез. 17 Хәзер әйтәсе сүзләрем Хаким Гайсәдән түгел, мин акылсыздай мактанырмын. 18 Күпләр дөнья кешеләре кебек мактаналар, шуңа күрә мин дә мактанам. 19 Үзегез акыллы булып та, акылсызларга бик теләп түзеп торасыз! 20 Берәү сезне

---

* **10:17** Карагыз: «Иремия», 9:24.

коллыкка төшергәндә, изгәндә, сездән файдаланганда, үзен күкләргә күтәргәндә, битегезгә сукканда да, сез түзеп торасыз ич! 21 Оят булса да әйтим: боларга безнең көчебез җитмәде!

Ә инде берәрсе нәрсә белән булса да мактанырга батырчылык итә икән, ул чакта (акылсыз кеше сыман әйтәм) мин дә батырчылык итәм. 22 Алар гыйбриләрме?* Мин дә. Исраилиләрме? Мин дә. Ибраһим нәселеннәнме? Мин дә. 23 Алар Мәсих хезмәтчеләреме? Акылсыз сыман сөйлим: мин тагын да яхшырак. Мин тагын да күбрәк хезмәт иттем, зинданнарга аларга караганда күбрәк ябылдым, күп тапкырлар кыйналдым һәм күп мәртәбәләр үлем хәлендә булдым. 24 Яһүдиләр мине биш тапкыр, һәрберсендә утыз тугызар мәртәбә камчы белән суктырдылар. 25 Мине өч мәртәбә таяк белән кыйнадылар, бер тапкыр ташлар атып үтерергә теләделәр, өч мәртәбә кораб һәлакәтенә очрадым, бер төн һәм бер көнне ачык диңгездә үткәрдем.

26 Күп мәртәбәләр ерак җирләрдә сәяхәт иттем, елгаларда хәвеф-хәтәрләргә очрадым, юлбасарлар һөҗүменә дучар булдым, ыругдашлардан һәм башка халык кешеләреннән куркыныч янады, шәһәр, чүл, диңгезләрдә бәла-казаларга очрадым, ялган имандашлар арасында куркынычта булдым. 27 Хәлдән тайганчы һәм йончыганчы эшләдем, төннәремне еш кына йокысызлыкта үткәрдем, ачлык һәм сусаудан җәфа чиктем, еш кына ашарга җитәрлек ризыгым булмады, салкыннарда ялангач йөрдем. 28 Болардан тыш, мин һәркөн барлык иман итүчеләр бердәмлекләре хакында хәсрәт чигәм. 29 Һәр зәгыйфь янында мин дә зәгыйфь түгелме?! Берәү коткыга төшерелсә, аның өчен ачу белән янмыйммы?!

30 Мактанырга тиеш булсам, зәгыйфьлегемне күрсәтүче нәрсәләр белән мактаначакмын мин. 31 Хакимебез Гайсә Мәсихнең мәңге шөһрәтле Алласы һәм Атасы белә: мин ялган сөйләмим. 32 Дәмәшкътә Һарета патшаның өлкә башлыгы, мине тотып алу өчен, шәһәр капкаларына сак куйды, 33 ә мине кәрзингә салып, шәһәр диварындагы тәрәзәдән төшерделәр, шулай мин аның кулына эләкмәдем.

Хаким Гайсәдән иңгән күренешләр

12 1 Мактануның файдасы булмаса да, мин мактанырга тиеш. Хәзер мин Хакимнән* иңгән күренешләр һәм ачылышлар турында сөйләүгә күчәм. 2 Мин Мәсихкә иман итүче бер кешене беләм, моннан ундүрт ел элек ул, – тәнендә килешме, тәненнән тышмы, белмим, бер Аллаһы гына белә, – өченче күккә кадәр күтәрелеп алынды. 3 Ул кеше хакында беләм, – тик тәнендә килешме, тәненнән тышмы, белмим, Аллаһы белә, – 4 ул җәннәткә алынган һәм кешеләргә сөйләргә ярамаган, тел белән аңлатып бирә алмаслык сүзләр ишеткән. 5 Андый кеше белән мактана алам, ә үзем белән мактана алмыйм, зәгыйфьлекләрем белән мактансам гына инде. 6 Хәер, мактанырга теләсәм, акылсыз булмам, чөнки дөреслекне сөйләячәкмен. Әмма кем дә булса минем хакта үземдә күргән яки ишеткәннән артык уйламасын дип, мактанудан тыелып торам.

---

* **11:22** *Гыйбри* – еврейләрнең борынгы атамасы.

* **12:1** *Хаким* – «Раббы» дип тә аңларга мөмкин. Грек телендәге төп нөсхәдә «Хаким» һәм «Раббы» бер сүз белән бирелә.

7 Шундый гадәттән тыш ачылышлар алганга, борыным күтәрелмәсен өчен, минем тәнемә чәнечке бирелде. Артык масаймавым өчен, бу чәнечке мине шайтан фәрештәседәй интектерә. 8 Аны тәнемнән чыгарсын дип, Хаким Гайсәгә өч мәртәбә ялвардым. 9 Әмма Ул: «Сиңа мәрхәмәтем җитәр, чөнки Минем кодрәтем зәгыйфьлектә камилрәк була», – дип әйтте. Шуңа күрә, миндә Мәсих кодрәте булсын өчен, үз зәгыйфьлекләрем белән бик теләп мактаначакмын. 10 Шуның өчен мин Мәсих хакына зәгыйфьлекләр, хурлаулар, мәшәкатьләр, эзәрлекләүләр, кысуларга да риза, чөнки зәгыйфь вакытта мин көчле.

Паулның көринтлеләр турында кайгыртуы

11 Мин акылдан шаштым, моңа сез үзегез мәҗбүр иттегез. Сез мине мактарга тиеш идегез, гәрчә мин әһәмиятсез булсам да, «гадәттән тыш бөек рәсүлләрдән» һич ким җирем юк. 12 Рәсүллек дәлилләрем – галәмәтләр, могҗизалар һәм кодрәтле эшләр – сездә зур сабырлык белән күрсәтелде. 13 Башка бердәмлекләр белән чагыштырып, сезгә ничек начаррак карадым икән? Сезгә авыр йөк булмавым беләнме әллә?! Мондый гаебем өчен гафу итегез!

14 Менә мин янығызга өченче тапкыр барырга әзерләнәм, әмма сезгә йөк булмаячакмын, чөнки миңа сездә булган нәрсәләр түгел, үзегез кирәк. Балалар ата-аналарына түгел, ата-аналар балаларына байлык җыярга тиеш бит. 15 Җаннарыгыз өчен мин үземдә булганның һәммәсен, хәтта үземне дә бик теләп сарыф итәрмен. Мин сезне күбрәк яратканга, сез мине азрак яратасызмы әллә?!

16 Ярый, мин үзем сезгә йөк булмадым да, ди. Ләкин хәйләкәрлегем белән алдап, сезне үз кулыма алдыммы әллә?! 17 Сезгә җибәргән кешеләремнең берәрсе аркылы сездән файдаланганмындыр, бәлки? 18 Мин Титустан янығызга баруын үтендем һәм аның белән бер имандашымны җибәрдем. Титус сездән файдаландымы? Без соң бер үк рух белән эш иттек түгелме?! Бер үк юлдан йөрмәдекме?

19 Сез, мөгаен, алдыгызда акланабыз дип уйлыйсыздыр. Юк, без Мәсихнеке буларак, Аллаһы алдында сөйлибез, болар һәммәсе, газиз дусларым, сезне рухи яктан ныгыту өчен эшләнә. 20 Янығызга килгәч, мин сезне үзем теләгәнчә, ә сез мине үзегез теләгәнчә тапмассыз дип куркам. Арагызда гаугалар, көнчелек, ачу, үз-үзеңә файда эзләү, яла ягу, гайбәт сату, тәкәбберлек, тәртипсезлек табармын дип куркам. 21 Килгәч, Аллам сезнең алда мине тагын кимсетмәсен, һәм, элек гөнаһ кылып та, әле һаман кылган шакшылык, фәхешлек һәм азгынлыклары өчен [c]тәүбә итмәгән күпләр хакына, миңа күз яше агызырга туры килмәсен иде.

Соңгы үгетләр һәм сәламнәр

13 1 Сезгә инде өченче мәртәбә киләчәкмен. Изге язмада: «Һәр эш ике яки өч шаһит белән расланырга тиеш»*, – диелгән. 2 Мин инде янығызда икенче мәртәбә булганда, әүвәл гөнаһ кылганнарга һәм башкаларның һәммәсенә дә кисәтү ясаган идем. Хәзер исә һәммәсенә тагын читтән торып кисәтәм: янә янығызга килгәч, кызганмам. 3 Сез бит минем аша Мәсих сөйләвенә дәлил эзлисез.

---

* **13:1** Карагыз: «Канун», 19:15.

Ул сезгә нисбәтле эш иткәндә зәгыйфь түгел, Ул сезнең арада кодрәтле. **4** Хачка кадакланганда зәгыйфь булса да, хәзер Ул Аллаһы кодрәте белән яши. Шулай ук без дә Аның белән берләшеп, көчсез булсак та, Аллаһы кодрәте ярдәмендә сезнең файдага Аның белән бергә яшәрбез.

5 Иман белән яшибезме? дип, үзегезне үзегез сынагыз, үзегезне үзегез тикшерегез. Гайсә Мәсихнең үзегездә булуын белмисезме әллә? Белмисез икән, сез сынауны уза алмагансыз. **6** Безгә килгәндә, сынауны уңышлы үтүебезне белерсез, дип өметләнәм. **7** Бернинди яман эш кылмавыгызны теләп, Аллаһыга дога кылабыз. Сынауны уңышлы үткәнебезне күрсәтү өчен түгел, без сынауларны үтә алмаган кебек күренсәк тә, игелекле эш эшләвегез өчен ялварабыз.

8 Без хакыйкатькә каршы бернәрсә дә эшли алмыйбыз, әмма аның үзе өчен генә эшли алабыз. **9** Без үзебез көчсез, ә сез көчле булганда, без сезнең өчен сөенәбез һәм камилләшүегез хакына дога кылабыз. **10** Яныгызда вакытта кырысланмас өчен, мин боларны сезгә килгәнче язам. Хаким Гайсәнең миңа биргән вәкаләте җимерү өчен түгел, төзү өчен бит.

11 Ниһаять, имандашлар, шатланыгыз, камиллеккә омтылыгыз, бер-берегезне рухландырыгыз, бер фикердә булыгыз, тату яшәгез һәм мәхәббәт вә иминлек Алласы сезнең белән булыр.

12 Бер-берегезне изге үбү белән сәламләгез. Сезгә барлык изгеләр сәлам юллый.

13 Хакимебез Гайсә Мәсихнең мәрхәмәте һәм Аллаһының мәхәббәте сезнең барыгыз белән булсын. Изге Рух сезнең һәммәгезнең йөрәкләрен берләштерсен*.

* **13:13** Соңгы җөмлә грек телендәге төп нөсхәдә сүзгә-сүз: Изге Рухның аралашуы сезнең барыгыз белән булсын.

Паулдан гәләтиялеләргә хат

Паулның сәламе

1 [1] Кешеләр тарафыннан да, кеше аша да түгел, Гайсә [c]Мәсих һәм Аны үледән терелткән [c]Ата [c]Аллаһы тарафыннан [c]рәсүл итеп сайланган Паулдан [2] һәм минем белән бергә булган барлык имандашлардан Гәләтиядәге [c]иман итүчеләр [c]бердәмлекләренә сәлам. [3] Сезгә Атабыз Аллаһыдан вә [c]Хакимебез Гайсә Мәсихтән [c]мәрхәмәт һәм иминлек булсын. [4] Безне хәзерге начар заманнан коткарам дип, Атабыз Аллаһы ихтыяры белән [c]гөнаһларыбыз өчен Мәсих Үзен корбан итте. [5] Аллаһыга мәңге-мәңгегә дан! Амин.

Башка Яхшы хәбәр юк

[6] Мәсихнең мәрхәмәте белән сезне Чакыручыны ташлап, шулай бик тиз икенче бер «Яхшы хәбәргә» күчүегезгә хәйран калам. [7] Хәер, башка [c]Яхшы хәбәр юк, кайбер кешеләр сезне бутап, Мәсих турындагы Яхшы хәбәрне бозарга гына телиләр. [8] Әмма элегрәк үзебез сезгә белдергән Яхшы хәбәргә каршыны без үзебез яки күктән килгән [c]фәрештә игълан итә башласа, аңа ләгънәт төшсен! [9] Без моны элек тә әйткән идек, хәзер яңадан әйтәм: кемдер сез кабул иткән Яхшы хәбәргә каршыны игълан итсә, аңа ләгънәт төшсен.

[10] Хәзер хуплауны кешеләрдән яки Аллаһыдан эзлимме әллә? Әллә кешеләргә ярарга тырышаммы? Мин әле дә кешеләргә ярарга тырышсам, Мәсих колы булмас идем.

Паулның рәсүллеге

[11] Имандашлар, сезнең шуны белүегезне телим: мин сөйләгән Яхшы хәбәр кеше уйдырмасы түгел, [12] чөнки мин аны кешеләрдән кабул да итмәдем һәм алардан өйрәнмәдем дә, миңа аны Гайсә Мәсих ачып бирде.

[13] Сез яһүдиләр динен тотуым, элекке яшәү рәвешем хакында ишеттегез инде. Ул чакта мин Аллаһы бердәмлеген аяусыз эзәрлекләдем һәм җимереп бетерергә тырыштым, [14] ата-бабаларыбыздан килгән тәгълиматларга нык итеп бирелеп, яһүдиләр динендә үз халкым арасында күп кенә яшьтәшләремнән алга чыктым.

[15-16] Әмма мине анам карынында чакта ук сайлап алып, Үзенең мәрхәмәте белән чакырган Аллаһы исә, яһүди булмаганнар арасында Үзенең Углы турындагы Яхшы хәбәрне вәгазьләү өчен, Углын миңа күрсәтүне кулай дип тапты. Мин шунда ук, бер кеше белән дә киңәшләшмичә [17] һәм миңа кадәр рәсүл булганнар янына Иерусалимгә дә бармыйча, Гарәпләр җиренә киттем, аннан соң Дәмәшкъкә кайттым.

18 Өч ел үткәч, мин, Кифас* белән танышу өчен, Иерусалимгә бардым да ун-
биш көнләп аның янында булдым. 19 Хакимебез Гайсәнең энесе Ягъкубтан башка
һичбер рәсүлне күрмәдем. 20 Аллаһы алдында ант итеп әйтәм: сезгә язганнарым
ялган түгел. 21 Шуннан соң Сүрия һәм Киликия җирләренә киттем. 22 Яһүдиядәге
Мәсих бердәмлекләре исә мине күреп белмиләр иде. 23 Алар, кайчандыр үзләрен
эзәрлекләгән кеше хәзер элек үзе юк итәргә тырышкан иманны ук вәгазьли икән,
дип кенә ишеткәннәр дә 24 минем хакка Аллаһыны данлаганнар.

Рәсүлләрнең Паулны кабул итүе

2 1 Ундүрт ел үткәч, мин Барнаб белән бергә тагын Иерусалимгә киттем. Ти-
тусны да үзебез белән алган идек. 2 Анда Аллаһы кушуы буенча бардым һәм,
юкка гына тырышмыймы яки тырышмадыммы икән дип борчылып, яһүди бул-
маганнар арасында үзем тараткан Яхшы хәбәрне шәхси әңгәмә вакытында андагы
бик мөхтәрәм кешеләргә аңлатып бирдем. 3 Хәтта алар минем белән бергә булган
Титусны да, гәрчә ул грек булса да, сөннәткә утырырга мәҗбүр итмәделәр. 4 Без бу
турыда сөйләшергә тиеш идек, чөнки Мәсих Гайсә биргән азатлыгыбыз турында
сораштырып белергә һәм безне коллыкка төшерергә дип, яныбызга яшерен рәвештә
ялган «имандашлар» килгән иде. 5 Әмма Яхшы хәбәрнең хакыйкате сезнең белән
калсын өчен, без аларга бер генә мизгелгә дә буйсынмадык.

6 Андагы мөхтәрәм дип исәпләнгәннәр исә (алар кайчандыр кем генә булсалар
да, минем өчен мөһим түгел, чөнки Аллаһы кешенең йөзенә карамый) мин игълан
иткән Яхшы хәбәргә берни өстәмәделәр. 7 Киресенчә, Яхшы хәбәрне яһүдиләргә
белдерү эше Петергә тапшырылгандай, башка халыкларга белдерү эше миңа ыша-
нып тапшырылганын күрделәр бит. 8 Чөнки яһүдиләр арасында рәсүллек итүдә
Петергә көч бирүче Аллаһы яһүди булмаганнар арасында рәсүл булып эшләүдә
миңа да көч бирде. 9 Миңа Аллаһы тарафыннан бирелгән махсус хезмәтне таныгач,
иман итүчеләр бердәмлегенең терәкләре дип исәпләнгән Ягъкуб, Кифас һәм Яхъя,
уртак хезмәтебез билгесе итеп, минем һәм Барнабның кулларын кыстылар. Без
яһүди булмаганнар янына, ә алар яһүдиләр янына барырга дип килештек. 10 Тик
фәкыйрьләргә ярдәм итү турында һәрвакыт истә тотуыбызны гына сорадылар, һәм
мин нәкъ шуны зур теләк белән башкарырга тырыштым.

Паулның Кифаска каршы чыгуы

11 Кифас Антиохиягә килгәч, мин аңа ачыктан-ачык каршы чыктым, чөнки
ул хаклы түгел иде. 12 Ягъкуб яныннан кайберәүләр килгәнгә кадәр, Кифас яһү-
ди булмаган иман итүчеләр белән бергә ашый торган иде, ә инде тегеләр килгәч,
сөннәтләүне таләп итүчеләрдән куркып, яһүди булмаганнардан кача һәм читләшә
башлады. 13 Аның белән бергә башка имандаш яһүдиләр дә икейөзлеләнделәр,
хәтта Барнаб та аларның икейөзлелегенә бирелеп китте.

14 Ә аларның Яхшы хәбәр хакыйкате буенча туры юлдан бармауларын күр-
гәч, мин һәммәсе алдында Кифаска: «Син яһүди була торып, яһүдичә түгел,

---

* 1:18 *Кифас* – Шимун Петернең икенче исеме.

ᶜмәҗүсиләрчә яшисең икән, ни өчен мәҗүсиләрне яһүдиләр кебек яшәргә мәҗбүр итәсең?» – дидем.

Бары иман аша аклану

15 Без – тумышыбыз белән яһүдиләр, гөнаһлы мәҗүсиләр түгел. **16** Әмма шуны беләбез ки: кеше ᶜКанун таләпләрен үтәве белән түгел, ә Гайсә Мәсихкә иман итүе белән Аллаһы тарафыннан ᶜаклана. Шуңа күрә без дә, Канун таләпләрен үтәп түгел, Мәсихкә иман итү аша Аллаһы тарафыннан аклану өчен, Мәсих Гайсәгә иман китердек. Канун таләпләрен үтәп, беркем дә Аллаһы тарафыннан аклана алмас бит.

17 Әгәр дә инде Мәсих аша бирелгән аклануга омтылып та, без үзебез үк гөнаһлылар булып чыксак, бу очракта Мәсих – гөнаһ хезмәтчесемени? Һич тә алай түгел! **18** Үзем җимергән нәрсәләрне яңадан торгызам икән, мин үз-үземне Канун бозучы итеп күрсәтәм. **19** Канун үзе мине үлемгә дучар итте. Аллаһы өчен яшим дип, мин үлүем белән Канун хакимлегеннән котылдым. Мин Мәсих белән ᶜхачка кадакландым, **20** инде мин үзем түгел, Мәсих миндә яши. Ә хәзер фани тәндә яшим икән, мине яраткан һәм минем өчен Үз гомерен биргән Аллаһы Углына иман белән яшим. **21** Аллаһының мәрхәмәтен кире какмыйм. Әгәр кеше Канун аркылы аклана икән, ул чакта Мәсих юкка гына үлгән булып чыга.

Канун яки иман

3 **1** Их, акылсыз гәләтиялеләр! Сезнең зиһенегезне кем чуалтты икән?! Ә бит Гайсә Мәсих сезнең күз алдында ук хачка кадаклангандай ачык сурәтләнде! **2** Сездән шуны гына белергә телим: сез Аллаһы Рухын Канун таләпләрен үтәп яки ишеткәнегезгә ышанып алдыгызмы? **3** Сез шулкадәр акылсызмыни? Сез ᶜИзге Рух белән башладыгыз, ә хәзер максатыгызга үз көчегез белән генә ирешергә телисезме? **4** Башыгыздан кичергәннәрнең барысы да файдасызга булдымыни? Чынлап та шулаймы?! **5** Аллаһы сезгә Рухны бирә һәм арагызда могҗизалар тудыра. Ул моны сез Канунны үтәгәнгә яки ишеткәнегезгә ышанган өчен эшлиме?

6 Ибраһимны исегезгә төшерегез. ᶜИзге язмада аның турында: «Ул Аллаһыга ышанды, һәм шуның белән тәкъва булып саналды»* диелгән. **7** Моннан шуны аңлагыз: иманга таянучылар – Ибраһимның чын балалары. **8** Изге язма, Аллаһының башка халыкларны иман аркылы аклаячагын* алдан күреп, Ибраһимга: «Бар халыклар синең аша фатиха алачак»* дигән Яхшы хәбәрне белдерде. **9** Димәк, иманга таянучылар иманлы Ибраһим белән бергә фатиха алалар. **10** Ә инде Канунны үтәүләренә таянучыларның барысына да каргыш төшкән. Изге язмада: «Канун китабында язылганнарның бөтенесен даими үтәмәүче һәркем ләгънәтләнгән»*, – дип язылган бит. **11** Билгеле ки, Аллаһы алдында Канун белән һичкем

---

* **3:6** Карагыз: «Яратылыш», 15:6.

* **3:8** «Тәкъва» һәм «аклау» дигән сүзләрнең тамыры грек телендәге төп нөсхәдә бер үк.

* **3:8** Карагыз: «Яратылыш», 12:3; 18:18.

* **3:10** Карагыз: «Канун», 27:26.

аклана алмый, чөнки «Иман аша акланган кеше яшәячәк»*. 12 Канун исә иманга
нигезләнмәгән, киресенчә, «Канун таләпләрен үтәүче кеше алар белән яшәячәк»*.
13 Мәсих безнең урынга ләгънәтләнеп, безне Канун ләгънәтеннән [c]йолып алды,
Изге язмада: «Агачка асып куелган һәркем ләгънәтләнгән»*, – дип язылган бит.
14 Ибраһимга бирелгән фатиха Мәсих Гайсә аша башка халыкларга да ирешсен
һәм вәгъдә ителгән Рухны иман аркылы алсыннар дип, Мәсих безнең хакка шулай эшләде.

Канун һәм вәгъдә

15 Имандашлар! Мин сезгә көндәлек тормыштан бер мисал китерәм: кешенең
гамәлгә куелган васыятен дә һичкем юкка чыгара яки аңа һичбер нәрсә өсти
алмагандай, бу очракта да шулай. 16 Вәгъдәләр Ибраһимга һәм аның токымына
бирелгән булган. Монда күпләр турында әйтелгәндәй, «токымнарына» түгел, бе-
рәүгә генә «токымыңа»* диелгән, ә ул – Мәсих. 17 Мин менә нәрсәне күздә тотам:
Аллаһы тарафыннан расланган [c]килешүне дүрт йөз утыз елдан соң чыккан Канун
гамәлдән чыгара алмый һәм, шул рәвешчә, вәгъдәнең көчен бетерә алмый. 18 Ал-
лаһының мирасы Канунны үтәүгә бәйле булса, ул инде вәгъдә белән бәйле булмый
бит. Әмма ләкин Аллаһы Ибраһимга мирасын нәкъ вәгъдә аркылы бүләк иткән.
19 Канун ни өчен кирәк соң? Канун, явызлыкларны күрсәтү өчен, соңрак би-
релгән. Вәгъдә бирелгән Токым килгәнче, бу Канун гамәлдә булган. Аны фәреш-
тәләр арадашчы аша тапшырганнар. 20 Берәү өчен генә арадашчы кирәк булмый,
ә Аллаһы бер.

Канунның максаты

21 Шулай булса, Канун Аллаһының вәгъдәләренә каршы чыгамыни? Һич тә юк!
Әгәр дә тормыш бирә алырлык канун бирелгән булса, кеше, чыннан да, канунны
үтәү аркылы акланыр иде 22 Әмма Изге язма бөтен дөньяны гөнаһ әсире дип игъ-
лан итә, шуңа күрә вәгъдә ителгән нәрсә иман итүчеләргә Гайсә Мәсихкә инану
аша бирелә.
23 Ә инде иман килгәнче һәм ул ачыласы вакытка кадәр, без Канун сагы ас-
тында, тоткынлыгында кала бирдек. 24 Шулай итеп, безне иман аркылы Аллаһы
акласын дип, Мәсих килгәнче, Канун безгә тәрбияче булды. 25 Әмма хәзер иман
килгәч, без инде тәрбияче кул астында түгел. 26 Гайсә Мәсихкә булган иманыгыз
аша барыгыз да – Аллаһы балалары. 27 [c]Суга чумдыру йоласын үтәп, Мәсихкә
чумдырылган һәрберегез Мәсихне «кигән» булырсыз. 28 Инде яһүди белән грек,
кол белән ирекле, ир-ат белән хатын-кыз арасында аерма юк, чөнки сез барыгыз
да Мәсих Гайсәдә бер. 29 Мәсихнеке булсагыз, сез – Ибраһимның токымнары һәм
Аллаһы вәгъдә иткәнне мирас итеп алырсыз.

---

* **3:11** Карагыз: «Хабаккук», 2:4.
* **3:12** Карагыз: «Левиләр», 18:5.
* **3:13** Карагыз: «Канун», 21:23.
* **3:16** Карагыз: «Яратылыш», 12:7.

Мәсихнең Кануннан йолып алуы

4 [1] Мин моны күздә тотам: варис әле бала вакытта ук һәрнәрсәнең иясе булса да, колдан бернәрсә белән дә аерылмый. [2] Атасы билгеләгән вакытка кадәр ул тәрбияләүчеләренә һәм йорт идарәчеләренә буйсына. [3] Без дә бала вакытта бу дөнья белән идарә итүче көчләр коллыгында идек. [4] Билгеләнгән вакыт җиткәч исә, Аллаһы Үз Углын монда җибәрде. Углы хатын-кыздан туды һәм яһүдиләр Канунына буйсынды. [5] Ул Канун хакимлегендәгеләрне йолып алып, аларны Аллаһы балалары итү өчен килде. [6] Ә сез Аның балалары булганга, Аллаһы Үз Углының: «И газиз Атам!*» – дип чакыручы Рухын йөрәкләрегезгә җибәрде. [7] Шуңа күрә син – инде кол түгел, Аның баласы. Әгәр бала икәнсең, димәк, сине Аллаһы Үзенең варисы да итте.

Паулның гәләтиялеләр хакында кайгыртуы

[8] Элек, сез Аллаһыны белмәгәндә, чынлыкта илаһ булмаганнарга кол идегез. [9] Хәзер исә, Аллаһыны танып белгәч, дөресрәге, Аллаһы тарафыннан танылганнан соң, ни өчен дөнья белән идарә итүче зәгыйфь һәм файдасыз көчләргә кабат борылып, яңадан аларның колы булырга телисез? [10] Сез билгеле бер көннәр, айлар, еллар һәм башка бәйрәмнәргә аерым игътибар бирәсез. [11] Сезнең хакка файдасызга көч түктем дип куркам.

[12] Имандашлар, үтенеп сорыйм, минем кебек булыгыз, чөнки мин дә сезнең кебек булдым. Сез мине бернәрсә белән дә рәнҗетмәдегез. [13] Үзегез беләсез, мин, авыру булганга күрә, сезгә беренче тапкыр Яхшы хәбәрне игълан иттем. [14] Ләкин авыруым сезнең өчен сынау булса да, миңа чирканып карамадыгыз һәм кире какмадыгыз, Аллаһы фәрештәсен, Мәсих Гайсәнең Үзен кабул иткәндәй кабул иттегез. [15] Куанычыгыз кая китте соң? Сезнең хакта үзем үк әйтеп бирә алам: әгәр мөмкин булса, шунда үз күзләрегезне чокып алып, миңа биргән булыр идегез. [16] Сезгә хакыйкать сөйләвем аркасында дошманыгызга әйләндемме әллә?!

[17] Тегеләр сезнең белән бик нык кызыксыналар, әмма яхшы ният белән түгел. Сезне миннән аерып алып, үзләре белән бик нык кызыксынугызны телиләр. [18] Яхшы ният белән кызыксыну әйбәт. Мин яныгызда чакта гына түгел, һәрвакыт шулай эшләү яхшы. [19] Балаларым, Мәсих тормышыгызда чагыла башлаганчы, сезнең өчен мин бала тудыру газабын яңадан кичерәм! [20] Хәзер мин яныгызда булырга һәм бөтенләй башкача сөйләшергә теләр идем, чөнки сезнең хакта ишетеп аптырашта калдым.

Киная: Һаҗәр һәм Сара

[21] Канунга буйсынырга теләүчеләр, әйтегез әле миңа: сез әллә Канунны ишетмисезме? [22] Анда: «Ибраһимның ике углы булган, аларның берсе – колдан, ә икенчесе ирекле хатыннан туган», – дип язылган. [23] Әмма колдан туганы, балалар ничек дөньяга килсәләр, шул рәвешчә, ә ирекле хатынныкы Аллаһының вәгъдәсе белән туган.

---

* **4:6** *Газиз Атам!* – Грек телендәге төп нөсхәдә «Абба» дигән арамей сүзе кулланыла.

24 Бу – читләтеп әйтү. Бу хатыннар ике килешүне гәүдәләндерә. Берсе [c]Синай тавыннан булып, кол булачак балалар тудыра, ул – Һажәр. **25** Һажәр Гарәпләр җирендәге Синай тавын аңлата һәм хәзерге Иерусалимгә туры килә, чөнки хәзерге Иерусалим үзенең балалары белән бергә коллыкта. **26** Ә күктәге Иерусалим ирекле, ул – безнең анабыз. **27** Изге язмада болай дип язылган бит:

«Сөен, баласыз кысыр хаткын!
Шатлыгыңнан кычкыр, җырлап җибәр,
тулгак авырлыгын кичермәгән хатын!
Чөнки ирле хатынныкына караганда
ире ташлаган хатында балалар күбрәк»*.

28 Сез исә, имандашлар – Исхак кебек, вәгъдә балалары. **29** Әмма теге вакыттагы кебек, гадәти рәвештә туган Рух белән туганны ничек эзәрлекләгән булса, хәзер дә шулай. **30** Әмма Изге язма нәрсә ди соң? «Кол хатынны һәм аның углын куып чыгар, чөнки кол хатынның углы ирекле хатын углының мирасын беркайчан да бүлешмәячәк»*. **31** Шулай итеп, имандашлар, без – кол хатын балалары түгел, ирекле хатын балалары.

Иреккә чакыру

5 **1** Мәсих безне ирекле булу өчен азат итте. Шуңа күрә нык торыгыз һәм яңадан коллык золымына төшмәгез. **2** Тыңлагыз! Мин, Паул, сезгә әйтәм: әгәр [c]сөннәткә утыртыласыз икән, сезгә Мәсихтән һичнинди файда булмас. **3** Сөннәтләнүче һәр кешегә аның бөтен Канунны үтәргә тиешлеген кабат раслыйм. **4** Канунны үтәп, аклану алырга тырышучылар, сез Мәсихтән аерылып киттегез һәм Аллаһы мәрхәмәтеннән мәхрүм булдыгыз. **5** Без исә Аллаһы тарафыннан акланырбыз дип өметләнәбез, һәм иман иткәнгә күрә, аның тормышка ашуын Рух ярдәме белән ашкынып көтәбез. **6** Мәсих Гайсәдә сөннәт тә, [c]сөннәтсез булу да бернинди әһәмияткә ия түгел, мәхәббәт белән эш итүче иман гына әһәмиятле.

7 Сез йөгерешне яхшы башладыгыз, шулай булгач, сезгә хакыйкатькә буйсынырга кем комачаулады икән? **8** Сезне ышандырырга тырышкан нәрсә сезне Чакыручыдан түгел. **9** Аз гына ачыткы бөтен камырны ачыта. **10** Хаким Гайсәгә таянып, мин сезнең башкача фикер йөртмәячәгегезгә ышанам, ә сезне котыртучы, кем булуына карамастан, җәзасын алыр. **11** Имандашлар, мин әле дә, сөннәткә утырту кирәк, дип өйрәтәм икән, мине тагын ни өчен эзәрлеклиләр соң? Ул чагында хач турындагы тәгълиматым киртә булмас иде. **12** Сезне борчучылар сөннәткә утырту белән үз-үзләрен харап итсеннәр иде!

13 Имандашлар, сез иреккә чакырылдыгыз, әмма ләкин ирегегез кешелек табигатен канәгатьләндерү өчен сылтау булмасын, бер-берегезгә мәхәббәт белән хезмәт итегез. **14** Канунның бар асылы бер әмердә тупланган: «Якыныңны үзеңне яраткан

---

* **4:27** Карагыз: «Ишагыйя», 54:1.

* **4:30** Карагыз: «Яратылыш», 21:10.

кебек ярат»*. 15 Ә бер-берегезгә ерткыч җанварлардай һөҗүм итәсез икән, сак булыгыз: бер-берегезне кырып бетерә күрмәгез.

Рух буенча яшәү

16 Сезгә әйтәм: Рух буенча яшәгез, шул чакта гөнаһлы табигатьнең теләкләрен үтәмәссез. 17 Гөнаһлы табигать – Рухка каршы, ә Рух гөнаһлы табигатькә каршы-ны тели: алар бер-беренә каршы торалар, шуңа күрә сез теләгәнегезне эшли алмыйсыз. 18 Әмма сезнең белән Изге Рух җитәкчелек итә икән, ул чакта сез Канун хакимлегендә түгел.

19 Гөнаһлы табигатьнең эшләре күренеп тора: алар – фәхешлек, бозыклык, аз-гынлык, 20 потка табыну, сихерчелек, дошманлык, ызгыш-талаш, хөсетлек, бик нык ярсу, үз-үзеңә файда эзләү, низаглар, үзара каршылыклар, 21 көнчелек, эчкечелек, котырынкы эчү мәҗлесләре һәм шуларга охшаш башкалар. Инде элек әйткәнемчә, сезне яңадан кисәтәм: болай эшләүчеләр ᶜАллаһы Патшалыгына ия булмаслар.

22-23 Изге Рух исә мәхәббәт, шатлык, иминлек, сабырлык, игелеклелек, изгелек, тугрылык, басынкылык, тотнаклылык тудыра. Мондыйларга каршы бернинди канун юк. 24 Ә Мәсих Гайсәнекеләр гөнаһлы табигатьләрен дәрте һәм теләкләре белән бергә хачка кадакладылар. 25 Рух белән яшибез икән, Рух буенча эш итәргә дә тиешбез. 26 Бер-беребезне ярсытып, бер-беребездән көнләшеп, дан сөюче булмыйк.

Үзара ярдәмләшүгә чакыру

6 1 Имандашлар, кем дә булса берәү ниндидер гөнаһ кылганда тотыла икән, сез, Рух буенча яшәүчеләр, аны басынкылык белән төзәтегез. Тик коткыга бирел-мәс өчен, һәрберегез үз-үзен күзәтсен. 2 Бер-берегезнең авыр йөкләрен күтәре-шегез, шулай итеп Мәсих канунын үтәрсез. 3 Үзен зурга санап, чынлыкта һичкем булмаган кеше үз-үзен алдый. 4 Һәркем үз эшен сынасын, шул чакта ул үзен башка берәү белән чагыштырмыйча, эшләгәне белән горурлана алыр. 5 Һәркем үз йөген үзе йөртергә тиеш бит.

6 Аллаһы сүзе белән үгетләнә торган кеше үзенең барлык яхшы нәрсәләрен нә-сыйхәтчесе белән уртаклашсын.

7 Алданмагыз: Аллаһы түбәнсетүләргә дучар була алмый. Кеше ни чәчсә, шу-ны урыр. 8 Үзенең гөнаһлы табигатенә чәчүче аннан һәлакәт урыр, ә Рухка чәчүче Аңардан мәңгелек тормыш алыр. 9 Игелек эшләргә ялыкмыйк, әгәр тукталып калмасак, вакытында уңышны урып алырбыз. 10 Шуңа күрә, җае чыккан саен, һәркемгә бигрәк тә имандашларга игелек эшлик.

Мәсих хачын данлау

11 Карагыз, үз кулым белән сезгә нинди зур хәрефләр белән язам. 12 Әйләнә-тирәдәгеләргә яхшы тәэсир калдырырга теләүчеләр, үзләре Мәсих хачы хакына эзәрлекләнмәсеннәр өчен генә, сезне сөннәтле булырга мәҗбүр итәргә тырышалар. 13 Сөннәткә утыртылганнар үзләре дә Канунны тотмыйлар, ләкин тән йоласына

---

* 5:14 Карагыз: «Левиләр», 19:18.

дучар итеп, сезнең белән мактану өчен, сөннәтле булуыгызны телиләр. **14** Мин исә Хакимебез Гайсә Мәсих хачыннан башка һичнәрсә белән мактанырга теләмим, шул хачка бу дөнья – минем өчен, ә мин дөнья өчен кадакландым. **15** Сөннәт кылуның да, кылмауның да һич әһәмияте юк, фәкать яңа зат итеп яратылу гына әһәмиятле. **16** Шушы кагыйдә буенча эш итүчеләргә һәм Аллаһының чын халкына* да имин-лек һәм шәфкать булсын.

17 Алга таба миңа һичкем авырлык тудырмасын, чөнки тәнемдә Гайсәнең яра эзләрен йөртәм. **18** Имандашлар, Хакимебез Гайсә Мәсихнең мәрхәмәте сезнең рухыгыз белән булсын. Амин.

---

* **6:16** *Аллаһының чын халкына...* – Грек телендәге төп нөсхәдә сүзгә-сүз: Аллаһының Исраиленә.

Паулдан эфеслеләргә хат

1 [1] ᶜАллаһы ихтыяры белән ᶜМәсих Гайсә ᶜрәсүле Паулдан Эфес шәһәрендәге Мәсих Гайсәгә тугры ᶜизгеләргә [2] Атабыз Аллаһыдан вә ᶜХакимебез Гайсә Мәсихтән ᶜмәрхәмәт һәм иминлек булсын!

Мәсих Гайсә фатихалары

[3] Хакимебез Гайсә Мәсихнең Алласы һәм ᶜАтасы данлансын. Ул безне Мәсих аркылы күктәге бөтен рухи байлыклар белән ᶜфатихалады. [4] Аллаһы каршында изге һәм кимчелексез булуыбыз өчен, дөнья яратылганчы ук Ул безне Мәсих аркылы сайлап алды һәм безгә булган мәхәббәте бәрабәренә [5] Гайсә Мәсих аша безне Үз балалары итәргә алдан ук билгеләп куйды. Бу – Аның изге теләге һәм ихтыяры иде. [6] Моның өчен Үзенең сөекле Углы аша безгә бүләк иткән бөек мәрхәмәте мактalсын.

[7] Без Мәсихтә булып, Аның каны аша ᶜйолып алынабыз, димәк, ᶜгөнаһларыбыз кичерелә. Менә шундый чиксез Аллаһының мәрхәмәте. [8] Аллаһы бу мәрхәмәтен бар зирәклек һәм белем белән бергә мул итеп бирде. [9] Изге теләге буенча, Мәсихтә тормышка ашырырга ниятләгән Үз ихтыярының серен безгә белдерде. [10] Аның нияте исә шул: билгеләнгән вакыт җиткәч, күк һәм җирдә булганнарның барысын да Мәсихтә берләштерү.

[11] Һәммәсен Үз максаты һәм ихтыяры нигезендә эшләүче Аллаһы, нияте белән алдан билгеләп, безне Мәсих аша варислары итте. [12] Безнең, ягъни беренче булып Мәсихкә өмет баглаучылар аркылы Аллаһының даны мактalсын дип эшләде Ул моны. [13] Сез дә хакыйкать сүзен – үзегезгә котылу китерүче ᶜЯхшы хәбәрне ишетеп, Мәсихкә иман китергәч, вәгъдә ителгән ᶜИзге Рух – Аллаһы мөһере белән Мәсих аша тамгаландыгыз. [14] Аллаһы безне, Аныкы булганнарны тулысынча йолып алганчы, булачак мирасыбызны алуыбыз өчен, Изге Рух ышанычлы дәлил булыр. Шуның аркылы Аллаһының даны макталыр.

Паулның догасы

[15] Шуңа күрә, Хаким Гайсәгә иманыгыз һәм бар изгеләргә мәхәббәтегез турында ишетеп, [16] мин дә, догаларымда искә алып, сезнең өчен Аллаһыга бертуктаусыз рәхмәт укыйм. [17] Хакимебез Гайсә Мәсихнең Алласы – шөһрәтле Ата, Үзен танып белсеннәр өчен, сезгә зирәклек һәм ачылыш Рухы бирсен дип дога кылам. [18-19] Шулай ук, Аның чакыруы сезгә нинди өмет биргәнен, изгеләргә булачак мирасның нинди мул һәм данлы икәнен һәм бездәге, ᶜиман итүчеләрдәге, куәтенең чагыштыргысыз бөек икәнен белүегезне теләп, Ул күңел күзләрегезне яктыртсын

дип дога кылам. 20 Бу куәт Аллаһы Мәсихне үледән терелтеп, күкләрдә Үзенең уң ягына утыртканда кулланган кодрәтле көч белән бер үк. 21 Мәсих анда күкләрдәге барлык башлыклар, хакимлекләр, куәтләр һәм һәртөрле көчләр өстеннән бу дөньяда гына түгел, киләчәк дөньяда да һәртөрле атаклы исемнәр белән аталганнардан югарырак булып хакимлек итә. 22 Аллаһы һәрнәрсәне Мәсихкә буйсындырды һәм ᶜиман итүчеләр бердәмлеге өчен Аны бар нәрсә өстеннән Баш итеп куйды. 23 Иман итүчеләр бердәмлеге исә – Мәсихнең тәне, бар нәрсәдә бар нәрсәне тутырып торучы Мәсихнең тулылыгы.

Үлемнән тормышка

2 1 Сез яман эшләрегез һәм гөнаһларыгыз аркасында үле идегез. 2 Сез элек бу дөньядагы явыз гадәтләргә, һава киңлекләрендәге рухи көчләр белән идарә итүче рухка буйсынып яшәдегез. Ул рух Аллаһыга буйсынмаучы кешеләрдә хәзер дә гамәлдә. 3 Без барыбыз да кайчандыр шундый идек һәм тәнебез нәфесләренә, уйларыбызга ияреп, табигатебезнең теләкләре буенча яшәдек. Безне дә табигатебез аркасында калган башкаларны көткән кебек үк Аллаһының ачуы көтә иде. 4 Әмма чиксез шәфкатьле Аллаһы безгә Үзенең бөек мәхәббәтен күрсәтте: 5 безне, әле яман эшләребез аркасында үле булганда, Мәсих белән бергә терелтте. Сез Аның мәрхәмәте белән котылдыгыз. 6 Әйе, Ул безне Мәсих Гайсә белән бергә үледән терелтте һәм күкләрдә Аның белән янәшә утыртты. 7 Моның белән ул Үз мәрхәмәтенең чиксез байлыгын һәм Мәсих Гайсә аша безгә булган игелеклелеген киләчәк гасырларда күрсәтергә теләде. 8 Сез Аллаһы мәрхәмәте белән иман аша котылдыгыз. Сезнең үзегездән түгел, бу – Аллаһы бүләге. 9 Бу – кылган эшләрегезнең нәтиҗәсе түгел, шуңа күрә беркем дә мактанмасын. 10 Безне Аллаһы бар итте, Ул алдан әзерләгән игелекле эшләрне башкарып яшәү өчен, без Мәсих Гайсә аркылы барлыкка китерелдек.

Мәсихтә бер булу

11 Шулай итеп, элекке тормышыгызны исегезгә төшерегез. Сезне, тумышыгыз белән яһүд милләтеннән булмаганнарны, үзләре тән йоласын үтәп, «ᶜсөннәткә утыртылганнар» дип аталучы кешеләр «ᶜсөннәтсезләр» дип атыйлар иде. 12 Ул чакта сез Мәсихсез, ᶜИсраил җәмгыятеннән читтә, Аллаһы Үз халкына биргән вәгъдәгә нигезләнгән ᶜкилешүләрдән ерак, бу дөньяда өметсез һәм Аллаһысыз идегез. 13 Ул чакта Аллаһыдан ерак булсагыз да, хәзер сез Мәсих Гайсәдә, Аның каны аркылы Аллаһыга якынлаштыгыз.

14 Мәсих Үзе тынычлыгыбыздыр, Ул яһүдиләрне һәм яһүди булмаганнарны да бер итте, Үз үлеме белән аларны аерып торучы дошманлык киртәсен җимерде. 15 Ул ᶜКанунны әмерләре һәм кагыйдәләре белән бергә гамәлдән чыгарды. Аның максаты болай иде: Үзендә бу ике төркемнән яңа бер халык* булдыру һәм шуның белән татулык урнаштыру, 16 Үзенең ᶜхачтагы үлеме белән араларындагы дошманлыкны

---

* **2:15** *...ике төркемнән яңа бер халык...* – Грек телендәге төп нөсхәдә сүзгә-сүз: ике кешедән яңа бер кеше.

юкка чыгарып, икесен бер тәндә Аллаһы белән татулаштыру. 17 Мәсих килеп, сезгә, Аллаһыдан ерактагыларга, шулай ук Аллаһыга якын булганнарга да татулык турында Яхшы хәбәр игълан итте. 18 Аның аша безнең икебезнең, ягъни яһүдиләрнең һәм яһүди булмаганнарның, бер Рух белән Ата каршына барыр юлыбыз бар. 19 Димәк, сез инде – читләр һәм килмешәкләр түгел, Аллаһының изге халкы милләттәшләре һәм Аның гаиләсе әгъзалары. 20 Нигезен рәсүлләр һәм ᶜпәйгамбәрләр тәшкил иткән бина буларак төзелгәнсез сез. Бу нигезнең иң мөһим почмак ташы исә – Мәсих Гайсә Үзе. 21 Ул бөтен бинаны бергә кушып тота, һәм бина өскә күтәрелә-күтәрелә, Аның – Хакимебез Гайсә аша Изге йорт булып үсеп җитә. 22 Сез дә Мәсихтә башкалар белән бергә Үз Рухы белән Аллаһы яши торган йорт булып төзеләсез.

Паулның башка халыклар арасында хезмәте

3 1 Менә шуның өчен мин, Паул, сезнең хакка, ягъни яһүди булмаганнар хакына, Мәсих Гайсәнең тоткыны буларак, Аллаһыга дога кылам. 2 Аллаһы мәрхәмәте белән миңа сезнең өчен бирелгән вазифам турында ишеткәнсездер. 3 Инде кыскача язып киткәнемчә, Аллаһы миңа серен ачып, ниятен белдерде. 4 Сез, язганнарымны укып, Мәсихнең серен ни рәвешле аңлавымны күз алдына китерә алырсыз. 5 Әүвәлге заманнарда бу сер кешеләргә мәгълүм түгел иде әле. Хәзер исә Аллаһы аны Рух аркылы изге рәсүлләренә һәм пәйгамбәрләренә ачып бирде. 6 Бу сер шуннан гыйбарәт: Мәсих Гайсә бәрабәренә, Яхшы хәбәр аркылы яһүдиләр белән бергә яһүди булмаганнар да – вариташлар, бер тәннең әгъзалары һәм Аллаһы биргән вәгъдәне уртаклашучылар.

7 Үз куәте белән Аллаһы биргән мәрхәмәт аркылы мин Яхшы хәбәр тарату эшендә хезмәтче булдым. 8 Миңа, барлык изгеләр арасында иң әһәмиятсезенә, мондый бүләк – Мәсихнең чиксез байлыгын башка халыкларга белдерү 9 һәм Аллаһының серле ниятен һәммәсенә ачып бирү вазифасы йөкләнде. Һәрнәрсәне бар иткән Аллаһы бу ниятен иң баштан ук яшереп тоткан иде. 10 Аллаһының нияте иман итүчеләр бердәмлеге аркылы Үзенең күпкырлы зирәклеген күкләрдәге башлык һәм хакимлекләргә хәзер мәгълүм итү иде. 11 Аллаһы моны иң баштан ук булган нияте буенча башкарды. Бу ниятне Ул Хакимебез Мәсих Гайсә аша тормышка ашырган иде. 12 Шулай булгач, Мәсихнеке булып, Аңа иман итү аша, без кыю рәвештә һәм һич икеләнүсез Аллаһыга якынлаша алабыз. 13 Шуңа күрә, үтенәм сездән: сезнең хакка газап чигүемә күнелегезне төшермәгез. Бу газаплар данығыз өчен хезмәт итә.

Мәсихнең мәхәббәте

14 Боларның һәммәсе өчен мин Атабыз алдында тез чүгеп ялварам. 15 Күкләрдә һәм җирдә булган һәр ыруг Аңардан үзенә исем ала. 16 Данлы бөеклегенең байлыгы белән Аллаһы Үзенең Рухы аркылы сезгә эчке яктан ныгырга куәт бирсен, 17 иман итүегез аша күнелләрегездә Мәсих яшәсен, дип дога кылам. Сез мәхәббәттә тамыр җәеп һәм ныгып, 18-19 бар изгеләр белән берлектә Мәсих мәхәббәтенең киңлегенә вә озынлыгына, биеклегенә вә тирәнлегенә тулысынча төшенә алсын һәм кеше акылы сыйдыра алмаслык бу мәхәббәтне белсен, дип дога кылам. Шулай итеп, сезне Аллаһының бөтен тулылыгы чолгап алыр.

20 Куәте бездә гамәлдә булган һәм сораганыбыздан яки уйлаганыбыздан чагыш-
тырмаслык дәрәҗәдә күбрәк эшли Алучыга 21 – Аңа иман итүчеләр бердәмлегендә
һәм Мәсих Гайсә аша буыннан-буынга мәңге-мәңгегә дан булсын! Амин.

Мәсих тәнендә бердәм булу

4 1 Шулай итеп мин, Хаким Гайсә хакына тоткын буларак, Аллаһыдан алган
чакыруыгызга лаеклы итеп яшәвегезне үтенәм. 2 Һәрвакыт тыйнак, басынкы
һәм сабыр булыгыз. Бер-берегезгә мәхәббәт белән түзеп торыгыз. 3 Рух биргән бер-
дәмлегегезне татулык бәйләнешләре белән ныгытып, бар көчегезне куеп сакларга
тырышыгыз. 4 Аллаһы сезне чакырган өмет бер генә булгандай, Мәсих тәне дә
бер, Рух та бер. 5 Хакимебез – бер, иман – бер, ᶜсуга чумдыру йоласы – бер. 6 Ал-
лаһы – бер, Ул – барысының да Атасы. Ул барысыннан да өстен, барысы аркылы
эш итә һәм һәркемдә дә бар.

7 Мәсих, Үзе кирәк санаганча, һәрберебезгә бүләкләреннән өлеш чыгарган.
8 Шуңа күрә ᶜИзге язмада:

«Югарыга күтәрелеп,
әсирләр төркемен Үзе белән алып барды
һәм кешеләргә бүләкләр өләште»*, – дип язылган.

9 Ә «югарыга күтәрелеп» дигән сүзләр нәрсәне аңлата? Бу – Мәсих җирнең түбәнрәк урыннарына да төшкән иде, дигәнне аңлата. 10 Түбәнгә төшкән Зат, Үзе белән бөтен галәмне тутыру өчен, бар күкләрдән югарырак күтәрелде дә. 11 Ул Үзе берәүләрне рәсүлләр, икенчеләрне пәйгамбәрләр, кайберәүләрне Яхшы хәбәрне игълан итүчеләр, ә кайберәүләрне иман итүчеләр бердәмлеге өчен башлыклар* һәм өйрәтүчеләр итеп куйды. 12 Хезмәт итүгә һәм Үз тәнен ныгытуга изгеләрне әзерләү өчен эшләде моны Мәсих. 13 Һәммәбез иманда һәм Аллаһы Углын танып белүдә бердәм булганга кадәр, бу шулай дәвам итәр. Шулай итеп, без иманда җитлеккән һәм Мәсихнең камиллеге дәрәҗәсенә ирешкән кешеләр булырбыз.

14 Инде без, мәкерле кешеләрнең хәйләсенә алданып, дулкыннар көймәне бер яктан икенче якка ыргыткандай һәм җил аны үзе белән алып киткәндәй, төрле ялган тәгълиматларга иярүче сабыйлар булмыйк. 15 Киресенчә, хакыйкатьне мә-
хәббәт белән сөйләп, Аңа, тәннең Башы Мәсихкә, ярашлы рәвештә һәрьяклап үсик. 16 Бөтен тән берләшкән, һәртөрле бәйләнешләр белән беркетелгән һәм тән-
нең һәр әгъзасы үзенә тиешле эш башкарганда, Аңардан бөтен тән үсә һәм үз-үзен мәхәббәт ярдәмендә ныгыта.

Мәсихтәге яңа тормыш

17 Шуңа күрә, Хаким исеменнән катгый рәвештә кисәтәм: инде буш уйлы ᶜмәҗү-
силәрдәй яшәмәгез. 18 Үзсүзле булганга күрә, алар белемсез, шунлыктан акыллары чуалган һәм Аллаһы бирә торган тормыштан читләштерелгәннәр. 19 Алар, оятла-

---

* **4:8** Карагыз: «Зәбур», 67:19.

* **4:11** *Башлыклар* – грек телендәге төп нөсхәдә сүзгә-сүз: көтүчеләр.

рын югалтып, азгынлыкка бирелгәннәр һәм һәртөрле бозыклыкларны комсызлык белән эшлиләр. 20 Ә сезне Мәсих хакында болай өйрәтмәделәр. 21 Сез, әлбәттә, Аның турында ишеткәнсездер һәм, Аныкы буларак, Аңарда булган хакыйкатькә өйрәтелгәнсездер. 22 Алдавыч нәфесләр белән азынган элекке кешегезнең алдагы яшәү рәвешеннән баш тартыгыз. 23 Фикерләү рәвешегез яңарсын, 24 һәм Аллаһыга охшаш итеп яратылган яңа кеше булып киенегез. Боларны хакыйкатьтән килгән тәкъва һәм изге тормышыгыз белән күрсәтегез.

25 Ялганны кире кагып, бер-берегезгә дөрес сүз генә сөйләгез, без барыбыз да бер тән әгъзалары бит. 26 Хәтта ачуыгыз килсә дә, гөнаһ кылмагыз: кояш баткан-чы, ачуыгыз басылсын. 27 [c]Иблискә урын бирмәгез. 28 Элек урлашкан, моннан соң урлашмасын, мохтаҗларга бирерлеге булсын өчен, үз куллары белән файдалы эш эшләсен. 29 Бернинди кирәксез сүз сөйләмәгез, әмма тыңлаучыларга файда китерү өчен, кирәк вакытта үгет-нәсыйхәт бирерлек игелекле сүзләр әйтегез. 30 Аллаһының Изге Рухын кайгыга салмагыз, чөнки сезне йолып алу көне өчен тамгаланган мөһер – нәкъ Ул Үзе. 31 Бар ачыну, ярсу, ачу, кычкыру, яман теллелек һәм һәртөрле явызлыклардан баш тартыгыз. 32 Бер-берегезгә карата игелекле, шәфкатьле булы-гыз. Аллаһы сезне Мәсих аша кичергәндәй, бер-берегезне кичерегез.

5 1 Аллаһының сөекле балалары буларак, Аңа охшарга тырышыгыз. 2 Мәсих безне яраткандай, тормышыгыз белән дә мәхәббәт җитәкчелек итсен. Аллаһыга хуш исле бүләк һәм корбан булып, Мәсих безнең өчен Үз тормышын бирде.

3 Фәхешлек, һичнинди бозыклык һәм комсызлык турында сезнең арада сүз дә булырга тиеш түгел. Аллаһының изге кешеләренә болар килешми бит. 4 Шулай ук оятсыз сүзләр, сафсата һәм кинаяле мәзәкләр сөйләү дә сезгә килешми, киресенчә, иң яхшысы Аллаһыга шөкер итегез. 5 Сез беләсез бит: һичбер фәхеш, бозык, шулай ук комсыз кеше (аның потка табынучыдан бернинди аермасы да юк) Мәсих һәм [c]Аллаһы Патшалыгыннан өлеш ала алмый.

Яктылык кешеләре булып яшәгез

6 Һичкем сезне буш сүзләр белән алдамасын, чөнки шулар аркасында тыңлаусыз-ларга Аллаһының ачуы килә. 7 Шуңа күрә андыйлар белән эш итмәгез. 8 Кайчан-дыр сез караңгылык идегез, ә хәзер сез – Хаким Гайсәнеке булганга – яктылык. Яктылык кешеләре булып яшәгез. 9 Яктылыкның җимеше – һәртөрле игелеклелек, [c]тәкъвалык һәм хакыйкать. 10 [c]Раббыга* мәгъкуль булганны белергә тырышыгыз. 11 Караңгылыкның файдасыз эшләрендә катнашмагыз, аларны фаш итегез. 12 Ан-дый кешеләрнең яшертен рәвештә эшләгәннәре турында, хәтта, сөйләргә дә оят. 13 Әмма яктылык фаш иткән һәммә нәрсә ачык күренәчәк, 14 яктылык ачык күр-сәткән һәммә нәрсә үзе яктылык була. Шуңа күрә:

«Йоклаучы, уян!
Үледән терел!

---

* 5:10 *Раббыга* – «Хакимебезгә» дип тә аңларга мөмкин. Грек телендәге төп нөсхәдә «Раббы» һәм «Хаким» бер сүз белән бирелә.

Һәм Мәсих сине балкытыр», – дип әйтелә.

15 Шуның өчен ничек яшәвегезне карагыз, акылсызлардай түгел, акыл ияләре
кебек гомер итегез. 16 Һәрбер очрактан дөрес файдаланыгыз, чөнки без яшәгән за-
ман яманлык белән тулы. 17 Шуңа күрә, акылсыз булмагыз, Раббы* ихтыярының
нәрсә икәнлегенә төшенегез. 18 Шәраб эчеп исермәгез, чөнки ул азгынлыкка китерә,
киресенчә, ᶜИзге Рух белән сугарылыгыз. 19 Бер-берегез белән мәдхияләр, мактау-
лы шигырьләр һәм рухи җырлар аша аралашыгыз, күңелегездән Хакимне данлап
җырлагыз. 20 Һәрнәрсә өчен Хакимебез Гайсә Мәсих исеме аша Атабыз Аллаһыга
даими рәвештә рәхмәт укыгыз.

Хатыннар һәм ирләр

21 Мәсихкә ихтирам йөзеннән бер-берегезгә буйсыныгыз. 22 Хатыннар, ирләрегезгә
Хаким Гайсәгә буйсынгандай буйсыныгыз. 23 Мәсих иман итүчеләр бердәмлеге-
нең Башы булгандай, ир дә – хатынның башы бит. Мәсих исә бердәмлекнең – Үз
тәненең ᶜКоткаручысы. 24 Бердәмлек Мәсихкә буйсынган кебек, хатыннар да һәр-
нәрсәдә ирләренә буйсынсыннар.

25 Иман итүчеләр бердәмлеген яраткан һәм аның өчен Үз тормышын корбан
иткән Мәсих кебек, ирләр, сез дә хатыннарыгызны яратыгыз. 26 Ул Үзен бердәм-
лекне изгеләндерү өчен корбан итте, сүз* һәм су белән пакьләндерде. 27 Ул моны
бердәмлекне данлы, һичнинди тапсыз, кимчелексез һәм башка шундый җитеш-
сез яклардан тыш, ягъни изге һәм керсез итеп, Үз алдына китерү өчен эшләде.
28 Шулай ук ирләр, үз тәннәрен ничек яратсалар, хатыннарын да шулай яратырга
тиеш. Хатынын яратучы үзен ярата. 29 Беркем дә беркайчан да үз тәненә нәф-
рәтләнми бит, киресенчә, һәркем аны тукландыра һәм аның хакында кайгырта.
Мәсих тә бердәмлек турында шулай кайгыртып тора, 30 чөнки без – тәненең
әгъзалары. 31 Изге язмада язылганча: «Шуңа күрә ир кеше, атасын һәм анасын
калдырып, хатынына кушылыр һәм алар икесе бер тән булыр»*. 32 Бу – бөек сер:
әлеге сүзләрнең Мәсихкә һәм иман итүчеләр бердәмлегенә кагылуын аңлыйм
мин. 33 Һәрхәлдә, һәрберегез үз хатынын үз-үзен яраткан кебек яратсын, хатын
исә ирен хөрмәт итсен.

Балалар һәм ата-аналар

6 1 Балалар, ата-аналарыгызга Хаким Гайсә теләгәнчә тыңлаулы булыгыз, чөнки
бу шулай булырга тиеш. 2-3 «Үз атаңны һәм анаңны хөрмәт ит» – бу Аллаһының
беренче әмере. Аңа шундый вәгъдә өстәлгән: «Шулай эшләсәң, тормышың имин
һәм җирдә гомерең озын булыр»*.

---

* **5:17** *Раббы* – «Хакимебез» дип тә аңларга мөмкин. Унынчы аятьне карагыз.

* **5:26** *Сүз* – Раббы сүзе яисә суга чумдыру йоласы вакытында әйтелгән сүзләр дип аңларга мөмкин.

* **5:31** Карагыз: «Яратылыш», 2:24.

* **6:2-3** Карагыз: «Чыгыш», 20:12; «Канун», 5:16.

4 Ә сез, аталар, балаларыгызның ачуын чыгармагыз, аларны Хаким өйрәткәнчә
тәрбияләп һәм үгетләп үстерегез.

Коллар һәм хуҗалар

5 Коллар, Мәсихкә буйсынгандай, җирдәге хуҗаларыгызга да курку катыш тирән
хөрмәт белән ихлас күңелдән буйсыныгыз. 6 Сез моны күз буяу, аларга ярау өчен
түгел, Мәсихнең коллары буларак, Аллаһының ихтыярын саф күңелегез белән үтә-
гез. 7 Кешеләргә түгел, Хаким Гайсәгә хезмәт иткән кебек, тырышып хезмәт итегез.
8 Хакимебезнең һәркемгә – кол булса да, ирекле булса да – эшләгән игелеге өчен
әҗер түләячәген беләсез.

9 Сез дә, хуҗалар, шулай булыгыз. Янаулар кулланудан туктагыз. Сезнең дә,
аларның да күкләрдә бер үк Хуҗалары булуын беләсез бит. Ул исә беркемне дә
өстен күрми.

Рухи кораллар

10 Ниһаять, Хаким Гайсә белән берләшүегездә Аның кодрәтенең көче белән
ныгыгыз. 11 Иблиснең мәкерле ниятләренә каршы тора алу өчен, Аллаһы бир-
гән махсус хәрби киемнәрне киегез. 12 Без кешеләргә каршы түгел, башлыкларга
һәм хакимлекләргә, бу караңгылык дөньясы белән идарә итүчеләргә, күкләрдәге
[c]явыз рухи көчләргә каршы көрәшәбез бит. 13 Шуның өчен Аллаһы биргән хәрби
киемнәрне киегез. Шулай итсәгез, начар көн килгәч тә, сез дошманга каршылык
күрсәтеп һәм ахыр чиккә кадәр көрәшеп, бирешмичә нык тора алырсыз. 14 Биле-
гезне хакыйкать билбавы белән буып һәм тәкъвалык көбәсе киеп нык торыгыз,
15 иминлек турында Яхшы хәбәр белдерергә әзерлекне аяк киемнәре итеп киегез,
16 һәрчак иман калканын кулларыгызда тотыгыз, аның ярдәмендә явыз иблиснең
утлы укларын сүндерә алырсыз. 17 Коткаруны тимер башлык итеп киегез һәм Рух
кылычын – Аллаһы сүзен алыгыз.

18 Һәртөрле дога вә үтенеч белән Изге Рухның көче ярдәмендә һәрвакыт дога
кылыгыз.

Бу максат өчен, уяу булып, бар изгеләр өчен армый-талмый догада булыгыз.
19 Яхшы хәбәр серен кыю белдерүемне теләп, сөйли башлаганда, миңа кирәкле
сүзләр бирелсен дип, минем өчен дә дога кылыгыз. 20 Бу Яхшы хәбәр хакына мин
рәсүллек вазифасын башкарам һәм хәзер зинданда утырам. Минем Яхшы хәбәр
турында тиешле кыюлык белән сөйли алуым өчен дога кылыгыз.

Сәламнәр һәм изге теләкләр

21 Сезнең дә минем хәлләремне һәм ниләр эшләвемне белүегезне теләп, сөекле
имандашыбыз һәм Хаким Гайсәгә тугры хезмәтче Тухик барысын да сөйләп бирер.
22 Нәкъ менә шуның өчен, безнең хакта белеп торуыгызны һәм Тухикнең күңелләр-
егезне юатуын теләп, мин аны янығызга җибәрәм.

23 Атабыз Аллаһыдан вә Хакимебез Гайсә Мәсихтән имандашларыбызга иминлек
һәм иман белән мәхәббәт булсын. 24 Хакимебез Гайсә Мәсихне чиксез сөю белән
яратучыларның барысына да Аллаһының мәрхәмәте булсын.

Паулдан филиппуйлыларга хат

1 **1** Филиппуйдагы ᶜиман итүчеләр бердәмлегенең җитәкчеләре һәм ярдәмчеләре белән ᶜМәсих Гайсәнеке булган бар ᶜизгеләргә Мәсих Гайсә коллары Паул һәм Тимутәйдән сәлам. **2** ᶜАтабыз ᶜАллаһы вә ᶜХакимебез Гайсә Мәсихтән сезгә ᶜмәрхәмәт һәм иминлек булсын.

Паулның догасы

3 Сезне искә төшергән саен, мин Аллама рәхмәт укыйм. **4-5** Сез иң беренче көннән алып, хәзергә кадәр ᶜЯхшы хәбәр таратуда катнашканга, мин һәрвакыт сезнең барыгыз өчен шатланып дога кылам. **6** Сездә игелекле эш башлаган Аллаһы аны Мәсих Гайсә килер көнгә чаклы дәвам итәр һәм ахырына җиткерер дип инанам.

7 Минем барыгыз турында да шулай уйлавым хактыр, чөнки сез минем йөрәгемдә. Мин зинданда вакытта гына түгел, Яхшы хәбәрне яклаган һәм аның дөреслеген раслаган чагында да, сез барыгыз да минем белән Аллаһының мәрхәмәтен бүлешәсез. **8** Сезнең һәммәгезне дә Мәсих Гайсәдәй яратып сагынуыма Аллаһы шаһит. **9** Мәхәббәтегез артканнан-артып, белем, һәртөрле зирәклек белән баесын, дип дога кылам. **10** Иң яхшыларны сайлап ала белүегезне, шуның белән Мәсих килер көнгә саф һәм кимчелексез калуыгызны, **11** Гайсә Мәсих аша ᶜтәкъвалык җимешләрен мул итеп китерүегезне теләп дога кылам. Шул очракта Аллаһыга дан һәм мактау булыр.

Тоткынлык һәм үлемгә әзер булу

12 Имандашлар, минем белән булган хәлләрнең Яхшы хәбәрнең таралуына зур файда китергәнен белүегезне телим. **13** Нәтиҗәдә, ᶜкайсар сараендагы барлык сакчыларга һәм калган башкаларга да зинданда Мәсих хакына утыруым мәгълүм булды. **14** Имандашларыбызның күбесе исә, зинданда утыруымны белеп, Хаким Гайсәгә ышануларында ныгыдылар һәм Аллаһы сүзен курыкмыйча, тагын да кыюрак сөйли башладылар.

15 Дөрес, Мәсих турында аларның кайберләре көнләшеп һәм бер-берсен уздырырга тырышып, башкалар исә яхшылык кылу нияте белән игълан итәләр. **16** Бу кешеләр моны мәхәббәт белән эшли, чөнки Яхшы хәбәрне якларга Аллаһы тарафыннан бирегә җибәрелгәнемне беләләр. **17** Башкалар исә Мәсих турында чын күңелдән түгел, бары үзләренә файда эзләгәнлектән һәм зиндандагы хәлемне авырайту йөзеннән вәгазьлиләр. **18** Әмма моның бернинди дә әһәмияте юк. Мәсих турында ничек кенә вәгазьләмәсеннәр – ясалма яки изге ниятләр белән ме –

мин барыбер моңа куанам. Киләчәктә дә шатланып туя алмаячакмын, [19] чөнки догаларыгыз һәм Гайсә Мәсихнең Рухы ярдәме белән, боларның барысының да котылуыма булышуын беләм.

[20] Мин бернәрсәдә дә оятка калмам, хәзер дә һәрвакыттагыча батыр булырмын, яшәсәм дә, үлсәм дә, Мәсихне данлармын дип ашкынам һәм өметләнәм. [21] Минем өчен тормыш ул – Мәсих, үлем исә – табыш. [22] Тормышым дәвам итә икән, хезмәт итүем тагын да уңышлырак булыр. Бу очракта кайсын сайларга да белмим. [23] Миңа ике мөмкинлекнең берсен сайларга туры килә. Бу дөньяны калдырып, Мәсих белән бергә булырга дигән көчле теләгем бар, шулай чагыштыргысыз яхшырак булыр иде. [24] Әмма сезнең өчен минем исән булуым әһәмиятлерәк. [25] Шуңа инанганлыктан, монда калуымны, һәм куанычыгыз, иманыгызның артуы өчен, барыбыз бергә булуын беләм. [26] Шулай итеп, яныгызга кабат килгән вакытымда, сез Мәсих Гайсәнеке буларак, минем аркада тагын та ныграк горурлана алырсыз.

Иман өчен бердәм көрәш

[27] Нәрсә генә булмасын, Мәсих турындагы Яхшы хәбәргә лаеклы булып яшәгез. Шулай итсәгез, сезне килеп күрерменме яки килә алмыйча сезнең турыда ишетерменме, бер тында ныктарып, Яхшы хәбәргә нигезләнгән иман хакына кулга-кул тотынып көрәшүегезне белермен. [28] Дошманнардан һич курыкмагыз: курыкмавыгыз – алар өчен һәлакәт, ә сезнең өчен – котылу билгесе. Бу – Аллаһы эше. [29] Сезгә Мәсихкә иман итү генә түгел, Аның өчен газап чигү дә бүләк ителде. [30] Шулай булгач, сез дә мин катнашкан һәм ишеткәнегезчә, хәзер дә дәвам итә торган көрәштә катнашасыз.

Мәсихнең күндәмлеге

2 [1] Әгәр Мәсих белән берләшүегез күңелегезне күтәрә, мәхәббәте сезгә юаныч бирә, Рух аша аралашасыз, сездә ягымлылык белән шәфкать бар икән, [2] шатлыгымны тулыландырыгыз: бер үк фикердә булып, бер мәхәббәтне уртаклашып, бер максат һәм бер ниятте булыгыз. [3] Үзегезгә файда эзләп яки масаеп һичнәрсә эшләмәгез, күндәм булыгыз һәм башкаларны үзегезгә караганда өстен күрегез. [4] Һәркем үзе турында гына түгел, башкалар хакында да кайгыртсын.

[5] Фикер йөртүегез Мәсих Гайсәнекедәй булсын.

[6] Табигате буенча Аллаһы булып та, Ул
Аллаһыга тиң булуын күрсәтергә тырышмады,
[7] бар нәрсәдән Үз теләге белән баш тартты.
Кол табигате алып,
Ул кешегә охшаш булды.
Кеше кыяфәтендә яшәп,
[8] Ул Үзен түбәнсетте
һәм үлеменә кадәр,
хәтта ᶜхачтагы үлеменә кадәр,
Аллаһыга күндәм булды.
[9-11] Шуңа күрә күктә, җирдә һәм

җир астында булганнарның барысы да
Гайсә исеме алдында тез чүксен*,
һәм Атабыз Аллаһының даны өчен
һәрбер тел Гайсә Мәсихне Хаким дип танысын өчен,
Аллаһы Аны барысыннан да югары күтәрде
һәм Аңа бөтен исемнәрдән бөегрәк исем бирде.

Күктәге йолдызлардай җемелдисез

12 Газиз дусларым, мине һәрчак тыңладыгыз. Шулай итеп, мин арагызда булганда гына түгел, бигрәк тә хәзер, яныгызда булмаганда да, котылуыгыз хакына хезмәтегезне, куркып һәм калтыранып, ахыргача дәвам итегез, **13** чөнки Үз ихтыяры нигезендә теләк тә, эш итү сәләте дә уятып, сездә Аллаһы Үз эшен кыла. **14** Һәр эшне зарланмыйча һәм бәхәсләшмичә эшләгез. **15-16** Шул чагында гына азгын һәм бозык кешеләр арасында гаепсез, саф һәм Аллаһының кимчелексез балалары булып калырсыз. Кешеләргә тормыш сүзен тәкъдим итеп, алар арасында күктәге йолдызлардай җемелдисез. Шулвакыт мин Мәсих кайтыр көндә тырышлыгым һәм хезмәтем юкка булмаган дип горурлана алырмын. **17** Аллаһыга корбан буларак тәкъдим ителгән иманыгызга һәм хезмәтегезгә өстәп, хәтта үз җанымны фида кылсам да, мин куанам һәм сезнең барыгыз белән дә шатлыгымны уртаклашам. **18** Сез дә куаныгыз һәм минем белән бергә шатланыгыз.

Тимутәй һәм Эпафрудит турындагы хәбәрләр

19 Хаким Гайсә ярдәме белән тиздән Тимутәйне сезгә җибәрермен дип ышанам. Ул сезнең хәлегезне белеп, минем дә күңелемне күтәрер иде. **20** Сезнең хакта аның кебек ихлас күңелдән кайгыртучы башка беркемем дә юк. **21** Барысы да Гайсә Мәсихкә мәгъкуль булганны түгел, үзләре турында гына кайгырталар. **22** Аның ышанычлы булуы сезгә билгеле, чөнки ул Яхшы хәбәр таратуда, үз атасы белән хезмәт итүче угылдай, минем белән бик тырышып хезмәт итте. **23** Шуңа күрә, эшләремнең ни хәлдә торуын белгәч тә, аны сезнең янга җибәрермен дип өметләнәм. **24** Үзем дә тиздән сезгә килермен дип, Хаким Гайсәгә ышанам.

25 Мин мохтаҗлыкта булганда, сез миңа илчегез Эпафрудитны җибәрдегез. Хәзер аны, имандашым, хезмәттәшем һәм көрештәшемне кире кайтаруны кирәк саныйм, **26** чөнки ул барыгызны да бик сагына һәм, үзенең авыруы турында сезгә ишетелгәнен белгәч, бик күңелсезләнде. **27** Ул, чыннан да, бик нык авырый, хәтта үлем хәлендә иде, әмма Аллаһы аңа гына түгел, кайгы өстенә кайгы булмасын дип, миңа да мәрхәмәт күрсәтте. **28** Шуңа күрә, аны яңадан күреп куанырсыз һәм, минем дә кайгым бетәр дип, аны сезгә тагын да теләбрәк җибәрәм. **29** Хаким Гайсәгә ышанган имандашлар булганга, аны зур куаныч белән кабул итегез һәм аның кебекләргә хөрмәт күрсәтегез. **30** Сез ярдәм итә алмаганга, ул миңа булышты һәм, гомерен куркыныч астына куеп, Мәсих эше өчен аздан гына үлми калды бит.

---

* **2:9-11** Карагыз: «Ишагыйя», 45:23.

Мәсих барысыннан да бөегрәк

3 **1** Имандашларым, йомгаклап әйтәм, Хаким Гайсәнеке булганга куанығыз.
Сезгә бер үк нәрсәләр турында язу миңа һич тә мәшәкать тудырмый, һәм бу
сезнең өчен дә саклану чарасы булыр.

2 «Этләрдән» – яманлык кылучылардан сакланығыз! Дөрес түгел [c]сөннәтләүне
таләп итүчеләрдән сакланығыз! **3** Чын сөннәтләләр – без, тән йолаларына таяну-
чылар түгел, Аллаһыга Рухы белән гыйбадәт кылучылар һәм Мәсих Гайсә белән
горурланучылар. **4** Хәер, мин андый йолаларга да таяна алыр идем. Әгәр башка
берәү тән йолаларына таянырга уйласа, моның өчен тагын да күбрәк сәбәбем
бар: **5** мин, туып, сигезенче көнне сөннәткә утыртылганмын, [c]Исраил халкын-
нан, Беньямин ыругыннан, гыйбри* ата-анадан туган гыйбри булып, яһүдиләр
[c]Канунына буйсынган [c]фарисей идем. **6** Бар гайрәтем Мәсих бердәмлеген эзәр-
лекләүгә юнәлгән иде. Ә инде Канун таләп иткән [c]хаклыкка килгәндә, миңа
бәйләнер урын юк иде.

7 Әмма хәзер исә минем өчен табышлы булганнарны Мәсих хакына югалту дип
саныйм. **8-9** Алай гына да түгел, Хакимем Мәсих Гайсәне танып белү өстенлеге бе-
лән чагыштырганда, бар нәрсәне дә мәгънәсез дип уйлыйм. Мәсих хакына мин
һәрнәрсәдән баш тарттым, Аңа ия булу һәм Аныкы булуым ачык күренсен өчен,
калган бар нәрсәне чүп-чар дип исәплим. Хаклыгым Канунны үтәү аша түгел, Мә-
сихкә иман аша, ул Аллаһыдан һәм иманга нигезләнгән. **10** Мин Мәсихне танырга
һәм Аның үледән терелү кодрәтен белергә, газапларын уртаклашырга, үлемендә
Аңа охшарга **11** һәм ничек булса да үледән терелтелүгә ирешергә өметләнәм.

Максатка ирешергә омтылу

12 Мин инде боларның барысына ирештем яки камилләштем, димим, әмма мин
барысын үземнеке итәргә тырышам, чөнки Гайсә Мәсих мине Үзенеке итте бит.
13 Имандашлар, мин үз теләгемә ирештем дип санамыйм, үткәнемне онытып һәм
алга омтылып, **14** максатыма ашкынам, Аллаһы мине Мәсих Гайсә аша алырга ча-
кырган бүләккә – күкләрдәге тормышка ирешергә ашыгам. **15** Безнең арада кем дә
булса рухи яктан җитлеккән икән, шулай ук фикер йөртергә тиеш. Әгәр сез берәр
нәрсә хакында башкача фикер йөртәсез икән, Аллаһы моны да сезгә ачачак. **16** Тик
тормышыбызны үзебез ирешкәннәр буенча дәвам итик.

17 Имандашлар, барыгыз да миннән үрнәк алыгыз һәм без күрсәткән үрнәк буен-
ча яшәүчеләргә күз салыгыз. **18** Күпләр Мәсих хачына дошман булып яшиләр, алар
турында мин сезгә еш сөйләдем бит, ә хәзер хәтта күз яшьләремне түгеп әйтәм.
19 Аларның ахыры – һәлакәт, аларның илаһы – карын, аларның даны – оялырга
тиешле нәрсәләр белән горурлану. Алар бары дөньяви гамәлләр турында уйлый-
лар. **20** Безнең ватаныбыз исә күкләрдә. [c]Коткаручыны, Хакимебез Гайсә Мәсихне
без шуннан ашкынып көтәбез. **21** Ул зәгыйфь тәнебезне үзгәртер һәм һәрнәрсәне
Үзенә буйсындыра алырлык көче ярдәмендә Үзенең күркәм тәненә охшашлы итәр.

---

* **3:5** *Гыйбри* – еврейләрнең борынгы атамасы.

Үгет-нәсыйхәтләр һәм сәламнәр

4 [1] Шулай итеп, сөекле һәм зарыгып көткән имандашларым, минем бәхетем һәм дан тажым, Хаким Гайсәгә булган иманыгызны нык тотыгыз, кадерлеләрем.
[2] Әудия белән Сүнтүхиянең икесе дә Хакимнеке булганга күрә, бер үк фикердә булуларын үтенәм. [3] Әйе, синнән дә үтенеп сорыйм, тугрылыклы көрәштәшем, зинһар өчен, бу хатыннарга ярдәм ит, чөнки алар да, Климис һәм исемнәре Тормыш китабына язылган башка хезмәттәшләрем дә минем белән бергә Яхшы хәбәр тарату хакына көрәштеләр. [4] Хаким Гайсәдә һәрвакыт куаныч табыгыз, кабатлап әйтәм: куаныч табыгыз! [5] Сезнең башкаларга йомшак күңелле булуыгыз һәркемгә мәгълүм булсын. Хакимебез якын инде. [6] Һичнәрсә турында борчылмагыз, әмма догаларыгыз һәм ялваруларыгызда Аллаһыга үтенечләрегезне һәрвакыт шөкер итеп белдерегез. [7] Шунда бар фикер сөрешеннән өстенрәк Аллаһы иминлеге йөрәкләрегезне һәм фикерләрегезне Мәсих Гайсә белән берләшеп яшәүдә саклаячак. [8] Ниһаять, имандашларым, әгәр нинди дә булса яхшылык һәм мактауга лаек эшләр бар икән, нәрсә хак, хөрмәткә лаек, гадел, саф, ягымлы, данлыклы – шулар турында фикер йөртегез. [9] Нәрсәгә өйрәндегез, миннән нәрсә кабул иттегез һәм ишеттегез, миндә нәрсә күрдегез – боларның барын да тырышып башкарыгыз һәм иминлек Алласы сезнең белән булыр.

Бүләкләр өчен рәхмәт белдерү

[10] Шундый озак вакыт узганнан соң, минем хакта яңадан кайгырта башлавыгыз белән Хаким мине бик нык сөендерде. Әлбәттә, сез һәрвакыт минем турыда кайгырттыгыз, әмма моны күрсәтергә мөмкинлегегез генә булмады. [11] Моны мохтаҗлыктан чыгып әйтмим, чөнки булганы белән канәгатьләнергә өйрәндем. [12] Мин фәкыйрьлектә дә, муллыкта да яшәдем. Тукмы яки ачмы, муллыкта яки мохтаҗлыктамы – һәрвакыт һәм төрле хәлләрдә дә канәгать булырга өйрәндем. [13] Миңа көч Бирүче аркасында, мин һәрнәрсәгә әзер торам. [14] Шулай да, михнәт чигүемне уртаклашып, сез яхшы эшләдегез.
[15] Сез, филиппуйлылар, беләсез: Яхшы хәбәр таратыла башлап, мин Македониядән киткәч, сездән башка һичбер ʿиман итүчеләр бердәмлеге дә матди ярдәм күрсәтмәде миңа. [16] Хәтта мин Тессалуникә шәһәрендә булганда да, сез, ихтыяҗымны канәгатьләндерү өчен, берничә мәртәбә ярдәм җибәрдегез. [17] Моны бүләк өмет итеп әйтмим, әмма табышның сезнең хисапка өстәлгән кебек булуын телим. [18] Мин бөтенесен һәм артыгын да алдым. Эпафрудит аша сез җибәргәннәрнең барын да алдым һәм һичбер мохтаҗлыгым калмады. Алар – хуш исле, Аллаһының күңеленә ятышлы, Аңа яраклы корбан. [19] Аллам сезнең бар ихтыяҗларыгызны Мәсих Гайсәдәге данлы байлыгыннан канәгатьләндерәчәк. [20] Атабыз булган Аллаһыга мәңгелектән мәңгелеккә дан булсын. Амин.
[21] Гайсә Мәсихнеке булган һәр изгене сәламләгез. Минем белән бергә булган имандашлар сезне сәламли. [22] Сезне барлык изгеләр, бигрәк тә кайсар сараенда хезмәт итүчеләр сәламли.
[23] Хакимебез Гайсә Мәсихнең мәрхәмәте сезнең белән булсын.

Паулдан көлессәйләләргә хат

1 **1-2** Көлессәйдә яшәүче ᶜизгеләргә һәм ᶜМәсихкә тугры имандашларга ᶜАллаһының ихтыяры белән Мәсих Гайсәнең ᶜрәсүле Паулдан һәм Тимутәй имандашыгыздан сәлам. Сезгә ᶜАтабыз Аллаһыдан ᶜмәрхәмәт һәм иминлек булсын.

Аллаһыга рәхмәт белдерү

3 Сезнең өчен дога кылганда, Аллаһыга, ᶜХакимебез Гайсә Мәсихнең Атасына, һәрвакыт рәхмәт укыйбыз, **4** чөнки Мәсих Гайсәгә иманыгыз һәм барлык изгеләргә булган мәхәббәтегез турында ишеттек. **5** Иманыгыз һәм мәхәббәтегез күкләрдә тормышка ашачак өметегезгә нигезләнгән. Бу өмет турында сез элек ᶜЯхшы хәбәрнең хак сүзендә ишеткән идегез. **6** Сезгә килеп җиткән бу Яхшы хәбәр, сез аның турында беренче тапкыр ишеткән һәм Аллаһы мәрхәмәтенең чынлыкта нинди булуын аңлаган көннән бирле, бөтен дөньяда таралгандай, арагызда да шулай зур уңыш китереп тарала. **7** Сез Аллаһы мәрхәмәте турында безнең хакка Мәсихкә тугрылыклы хезмәтче, сөекле хезмәттәшебез Эпафрастан ишеттегез. **8** Ул безгә Рухтан килгән мәхәббәтегез турында да хәбәр итте.

9 Шуңа күрә, бу турыда ишеткән көннән бирле, ᶜИзге Рух биргән бар зирәклек һәм аң белән Аллаһының ихтыярын тулысынча танып белүегезне теләп, сезнең өчен дога кылудан һәм ялварып сораудан туктамыйбыз. **10** Һәр игелекле эшегез җимеш китереп, Аллаһыны танып белүегез артканнан-арта барып, Хаким Гайсәгә лаеклы булып яшәрсез һәм һәрнәрсәдә Аңа яраклы булырсыз, дип дога кылабыз. **11** Һәрвакыт чыдам һәм сабыр булуыгызны теләп, Аның бөек кодрәте сезне ныгытсын. **12** Яктылык патшалыгында Үзенең изге халкы өчен саклаган бүләктән өлеш алырга үзегезне лаеклы иткән Атабызга сөенеп рәхмәт әйтегез. **13** Караңгылык хакимлегеннән коткарып, Ул безне Үзенең сөекле Углы Патшалыгына алып керде, **14** һәм Углы аша без ᶜйолып алынабыз, димәк, ᶜгөнаһларыбыз кичерелә.

Мәсих һәм Аның хезмәте

15 Мәсих – күзгә күренмәс Аллаһының чагылышы, Ул – беренче Угыл, яратылганнарның барысыннан да әүвәлрәк, **16** чөнки күктә һәм җирдә булган, күренгән һәм күренмәгәннәрнең һәммәсе Аның аркылы яратылган: җитәкче көчләрме, өстен көчләрме, башлыклармы, хакимлекләрме – барысы Аның аша һәм Аның өчен яратылган. **17** Ул һәрнәрсәдән элек булган, һәм Аның аркасында бар нәрсә бергә тора. **18** Ул – тәннең Башы, ә тән – Аңа ᶜиман итүчеләр бердәмлеге. Һәрнәрсәдә беренче булсын өчен, Ул – Башлангыч, үледән тереләчеләр арасыннан иң беренче

булып терелгән. 19 Аллаһы бөтен тулылыкның Аңарда яшәвен, 20 һәм Аның аркылы, Аның ᶜхачта түгелгән каны белән тынычлык урнаштырып, җирдәге, күктәге һәр нәрсәне Үзе белән татуландыруны мәгъкуль күрде.

21 Сез дә фикерегез һәм яман эшләрегез аркасында элегрәк Аллаһыга чит һәм дошман идегез. 22 Ә хәзер Ул Үз алдында изге, кимчелексез һәм гаепсез итеп күрсәтү өчен, Углының тәне аркылы, Аның үлеме аша Үзе белән татулаштырды. 23 Әмма сез, иманыгызда ныклы һәм тайпылмыйча торып, үзегез ишеткән Яхшы хәбәр биргән өметтән читләшмәскә тиеш. Бу Яхшы хәбәр дөньядагы һәр җан иясенә игълан ителгән һәм мин, Паул, аның хезмәтчесе булдым.

Паулның бердәмлеккә хезмәт итүе

24 Хәзер сезнең хакка кичергән михнәтләремә сөенәм. Үз тәне булган иман итүчеләр бердәмлеге өчен Мәсих газапларының җитмәгән өлешен тән газапларым белән тулыландырам. 25 Мин, Аллаһы кушуы буенча, бердәмлек хезмәтчесе булдым. Ул, сезгә яхшылык эшләү йөзеннән, Үз сүзен бөтен тулылыгы белән игълан итүне тапшырды миңа. 26 Бу сүз – гасырлар дәвамында, буыннардан буыннарга яшерен сер булып килде, хәзер исә ул Аның изгеләренә билгеле булды. 27 Аллаһы аларга бөтен халыкларга күрсәтеләчәк бу сернең нинди бай һәм бөек булуын белдерергә теләде. Бу сер шуннан гыйбарәттер: Мәсих – сездә, Ул – Аллаһы ᶜданын уртаклашу өчен өметегез!

28 Без Мәсих турында игълан итәбез. Һәр кешене Мәсихнең камил иярчене итеп Аллаһыга тәкъдим итү өчен, аны үгетлибез һәм бар зирәклеккә өйрәтәбез. 29 Бу максатка ирешү өчен, Мәсихнең миндәге куәтле көче белән, үземне кызганмыйча, бу авыр хезмәтне башкарам.

2 1 Сезнең хакка, Лаудикеядә яшәүчеләр һәм башка барлык мине йөзгә күрмәгәннәр хакына никадәр тырышуымны белеп торуыгызны телим. 2 Мин моны, мәхәббәттә берләшеп, күңелләре күтәрелсен һәм тирән аңлауга һәм тулысынча ышануга ия булсыннар өчен эшлим. Шул рәвешчә алар Аллаһының серен – Мәсихне танып белерләр. 3 Аңарда зирәклекнең һәм белемнең бөтен хәзинәләре яшеренгән. 4 Мин моны ялагай сүзләр белән сезне һичкем алдамасын өчен сөйлим. 5 Тәнем белән яныгызда булмасам да, рухым белән яныгызда һәм сездәге тәртипне, Мәсихкә иманыгызның ныклыгын күреп куанам.

Мәсихтәге яңа тормыш

6 Мәсих Гайсәне Хаким* итеп кабул иткәнсез икән, Аның белән берлектә яшәгез. 7 Аңарда тамыр җәегез һәм төпләнегез, үзегезгә өйрәтелгән иман буенча ныгыгыз һәм рәхмәтле булу сезне чолгап алсын.

8 Сак булыгыз, Мәсихкә түгел, кеше гадәтләренә һәм дөньяның идарә итүче көчләренә нигезләнгән, буш һәм алдавыч фәлсәфә белән сезне һичкем кол итмәсен.

---

* 2:6 *Хаким* – Бу сүз Мәсих Гайсәнең кешелеккә, бөтен матди һәм рухи дөньяга Хуҗа икәнен күрсәтә.

9 Аллаһы бөтен тулылыгы белән Мәсихтә гәүдәләнеп яши. 10 Сезгә Мәсих аркылы
тулы тормыш бирелгән, һәм Ул – һәммә башлыклар һәм хакимлекләр өстеннән
Баш. 11 Сез Аңарда, кеше кулы башкарган [c]сөннәт белән түгел, гөнаһлы табигать
хакимлегеннән азат итү, димәк, Мәсих сөннәте белән сөннәтләндегез дә. 12 [c]Суга
чумдыру йоласын үтәгәндә, Аның белән бергә күмелдегез һәм, Аны үледән терелткән
Аллаһының кодрәтенә ышану аркасында, Аның белән бергә терелдегез дә. 13 Сез
гөнаһларыгыз аркасында һәм сөннәтле булмавыгыз өчен үле булганда, Аллаһы сез-
не Мәсих белән бергә терелтте һәм барлык гөнаһларыбызны кичерде. 14 Ул безгә
каршы бурычнамәне кагыйдәләре белән гамәлдән чыгарды һәм, хачка кадаклап,
бөтенләй юк итте. 15 Өстен көчләр һәм хакимлекләрне бирелергә мәҗбүр итте һәм
Мәсих аркасында җиңүне тантана итеп, аларны бар халык алдында фаш итте.

16 Шулай итеп, ризык һәм эчемлек өчен яисә нинди дә булса бәйрәм яки [c]яңа
ай яисә [c]шимбә көннәренә кагылышлы мәсьәләләр өчен сезне һичкем хөкем ит-
мәсен. 17 Болар – киләчәкнең күләгәсе генә, ә чынбарлык – Мәсихтә. 18 Ясалма
тыйнаклыктан һәм [c]фәрештәләргә табынудан ләззәт табучы һичкем сезне бүләк
алу хокукыннан мәхрүм итмәсен. Андый кеше үзе күргәннәр белән горурлана, ке-
шелек акылының буш уйлары аны масаючан итә. 19 Аның Башка мөнәсәбәте юк
инде. Ә бөтен тән бары тик Башка таянып кына, буыннары һәм сеңерләре белән
үзара беркетелеп һәм ныгытылып, Аллаһы кушуы буенча үсә бит.

20 Сез Мәсих белән бергә үлеп, бу дөньядагы идарә итүче көчләрдән котылгансыз
икән, ни өчен әле һаман бу дөньяда яшәүчеләрдәй 21 «кагылма», «татыма», «тимә»
кебек кагыйдәләргә буйсынасыз? 22 Болар бары тик кеше уйлап чыгарган кагыйдә-
ләргә, тәгълиматларга гына кагыла һәм аларның барысы да кулланганнан соң юкка
чыга. 23 Бу кагыйдәләр, үзләренең диндарлыкларын, ясалма тыйнаклык һәм тән
талчыгуын көчләп тагып, ниндидер зирәклекне күрү мөмкинлеге тудыралардыр
да. Чынлыкта исә бу кешелек нәфесләрен җиңәргә бер дә ярдәм итми.

Иске һәм яңа тормыш

3 1 Сез Мәсих белән бергә терелеп торгансыз икән, күктәге нәрсәләргә ашкы-
ныгыз, Мәсих анда Аллаһының уң ягында утыра. 2 Җирдәге нәрсәләр турын-
да түгел, күктәгеләр турында уйлап карагыз. 3 Сез үлдегез, ә тормышыгыз Мәсих
белән бергә Аллаһыда яшеренгән бит. 4 Тормышыгыз – Мәсих, һәм Ул килгәндә,
сез дә данын уртаклашып, Аның белән бергә килерсез.

5 Шулай итеп, үзегездәге дөньяви теләкләрне: фәхешлек, бозыклык, нәфес, яман
теләкне һәм потка табынуга тиң булган комсызлыкны үтерегез. 6 Боларның бары-
сы да Аллаһының ачуын китерә*. 7 Кайчандыр сез дә боларны эшләгәндә, шул
юлларда йөрдегез. 8 Ә хәзер сез аларның һәммәсеннән: ачу, ярсу, усаллык, яман
теллелек һәм әдәпсез сүзләрдән котылыгыз, 9 бер-берегезгә ялган сөйләмәгез. Сез
бөтен кылган гамәлләрегез белән бергә элекке яшәү рәвешегезне кием салгандай
салып ташладыгыз бит 10 һәм яңа кеше булып киендегез. Яңа кешене яратучы

* 3:6 Кайбер кулъязмаларда болай язылган: Менә шулар өчен Үзен тыңламаганнарга Алла-
һының ачуы килә.

Аллаһы, Үзен сезгә тагын да ныграк таныту өчен, сезне һәрвакыт Үзенә охшашлы итеп үзгәртеп тора. 11 Шуңа күрә инде яһүди булмаганнар һәм яһүдиләр, сөннәтле һәм [c]сөннәтсезләр, вәхшиләр, скифлар*, коллар һәм иреклеләр арасында бернинди аерма юк, әмма Мәсих – һәммәсе һәм барысында.

12 Сез, сөекле изгеләр, Ул сайлап алган кешеләр буларак, шәфкатьле, игелекле, тыйнак, басынкы, түземле булыгыз. 13 Бер-берегезгә сабырлык күрсәтегез һәм, үпкәгез булса, бер-берегезне кичерегез. Мәсих сезне кичергәндәй, сез дә бер-берегезне кичерегез. 14 Бу сыйфатларның барысына мәхәббәтне өстәгез, ул, һәммәсен берләштереп, камиллеккә илтә. 15 Йөрәкләрегез белән Мәсихнең иминлеге хакимлек итсен. Сез, бер тәннең әгъзалары булып, нәкъ менә шушы иминлектә яшәү өчен чакырылгансыз бит. Рәхмәтле булыгыз, 16 Мәсихнең сүзе сездә бар муллыгы белән урнашсын. Бер-берегезне һәр төрле зирәклек белән өйрәтегез һәм үгетләгез. Рәхмәт әйтеп, Аллаһыга мәдхияләр, мактаулы шигырьләр һәм рухи җырлар җырлагыз. 17 Сез нәрсә генә эшләсәгез яки ни генә сөйләсәгез дә – барын да Хакимебез Гайсә Мәсихкә таянып һәм Аның аша Атабыз Аллаһыга шөкер итеп эшләгез.

Яңа тормыштагы үзара мөнәсәбәтләр

18 Хатыннар, Хаким Гайсәгә иман итүчеләр үзләрен ничек тотарга тиеш булса, ирләрегезгә шулай буйсыныгыз. 19 Ирләр, хатыннарыгызны яратыгыз һәм аларга кырыс булмагыз. 20 Балалар, һәрнәрсәдә ата-аналарыгызның сүзен тыңлагыз, чөнки бу Хакимгә мәгъкуль. 21 Аталар, балаларыгыз кайгыга батмасыннар өчен, аларны ярсытмагыз. 22 Коллар, дөньядагы хуҗаларыгызга һәрнәрсәдә буйсыныгыз, хезмәт итүегез кешеләргә ярарга тырышып һәм күз буяп түгел, ә тирән хөрмәт белән, Аллаһыдан куркып, чын күңелдән булсын.

23-24 Хакимнән бүләккә мирас алачагызны белеп, нәрсә генә эшләсәгез дә, кешеләр өчен түгел, Хаким өчен эшләгәндәй, чын күңелдән башкарыгыз, чөнки сез Хаким Мәсихкә хезмәт итәсез. 25 Ә хаксызлык кылучы үзенә тиешлесен алачак. Аллаһы каршында барысы да тигез.

4 1 Хуҗалар, күктә сезнең дә Хуҗагыз барлыгын истә тотып, колларыгызга карата намуслы һәм гадел булыгыз.

Төрле үгет-нәсыйхәтләр

2 Армый-талмый догада булыгыз, дога кылып һәм шөкер итеп уяу торыгыз. 3 Шул ук вакытта, Мәсих сере турында игълан итү өчен, Аллаһы ишек ачсын дип, безнең өчен дә дога кылыгыз – мин менә шуңа күрә тоткынлыкта бит. 4 Кешеләргә әлеге сер турында тиешенчә ачык һәм аңлаешлы итеп сөйли алуым өчен дога кылыгыз. 5 Чит кешеләр белән аралашканда, һәрбер уңайлы очрактан файдаланып, төпле

---

* 3:11 *Вәхшиләр* – грекча «барбарос», ягъни милләте белән грек булмаган һәм грекча белмәгән, җәмгыятьнең иң түбән катлау кешеләре. Скифлар – Кара диңгез буеның төньяк-көнчыгышында яшәгән халык.

акыл күрсәтегез. [6] Сүзегез һәрвакыт ягымлы, мавыктыргыч һәм төпле булсын, һәркемгә ничек җавап бирергә кирәклеген белегез.

Соңгы сәламнәр

[7] Минем турыда сезгә ышанычлы хезмәтче һәм Хаким Гайсә эшендә хезмәттәшебез, сөекле Тухик имандашыбыз барысын да хәбәр итәр. [8-9] Хәлебез турында белдерү һәм күңелләрегезне күтәрү өчен, мин аны сездән килгән ышанычлы һәм сөекле имандашыбыз Онисим белән бергә яныгызга җибәрәм: алар мондагы барлык хәлләр турында сезгә сөйләп бирерләр. [10-11] Минем белән бергә зинданга ябылган Аристарх сезгә сәлам тапшыра һәм Барнабның ике туган энесе Марк (яныгызга килсә, аны кабул итегез, дигән әмер алдыгыз) һәм шулай ук Юсты дип тә аталган Ешуа сезгә сәлам тапшыра. Алар – [c]Аллаһы Патшалыгы хакына минем белән бергә хезмәт итүчеләр арасында Мәсихкә иман итүче яһүдиләрнең бердәнберләре. Алар миңа зур юаныч булдылар. [12] Сездән килгән Эпафрас, Мәсих Гайсә колы, сәлам тапшыра. Аллаһының бар ихтыяры белән җитлеккән булуыгыз һәм иманда торуыгыз өчен, ул һәрвакыт сезнең хакка бик тырышып дога кыла. [13] Аның турында шаһитлык бирәм: ул сезнең һәм Лаудикея, Һиераполис шәһәрендәгеләр хакына бик авыр хезмәт башкара. [14] Без яраткан табиб Лүк һәм Димас сезне сәламли. [15] Лаудикеядәге имандашларга, Нумфага һәм аның өендә җыела торган иман итүчеләр бердәмлегенә сәлам әйтегез.

[16] Бу хатны укып чыккач, аны Лаудикеядәге иман итүчеләр бердәмлегендә дә укысыннар өчен җибәрегез, ә Лаудикея бердәмлегенә язылган хатны сез дә укыгыз. [17] Архипка: «Кара, Хакимбездән кабул иткән хезмәтне ахырына җиткер», – дип әйтеп куегыз.

[18] Бу сәламне мин, Паул, үз кулым белән язам. Минем зинданда утыруымны онытмагыз. Мәрхәмәт сезнең белән булсын.

Паулдан тессалуникәлеләргә беренче хат

1 1 Паулдан, Силастан һәм Тимутәйдән Тессалуникәдәге ᶜиман итүчеләр бердәмлегенә, ᶜАтабыз ᶜАллаһы һәм ᶜХакимебез Гайсә ᶜМәсих өммәтенә* ᶜмәрхәмәт һәм иминлек булсын.

Тессалуникәлеләрнең иманы

2 Догаларыбызда сезне искә алып, барыгыз өчен дә һәрвакыт Аллаһыга рәхмәтләр укыйбыз. 3 Иман аркылы башкарган эшләрегезне, мәхәббәт белән илһамландырылган авыр хезмәтегезне һәм, Хакимебез Гайсә Мәсихкә өмет баглап, нык торуыгызны Атабыз булган Аллаһы алдында без һәрвакыт исебездә тотабыз.

4 Имандашлар, Аллаһы сезне ярата һәм без сезне сайлап алуын беләбез, 5 чөнки без сөйләгән ᶜЯхшы хәбәр сүзләрдә генә түгел, ә кодрәт, ᶜИзге Рух һәм шул хәбәргә тирән ышану белән сезгә барып иреште. Бергә булганда, сезнең хакка ничек яшәгәнебезне беләсез бит. 6 Ул хәбәрне күп газаплар эчендә Изге Рухтан килгән шатлык белән кабул итеп, бездән һәм Хакимнән үрнәк алдыгыз. 7 Шулай итеп, сез Македуния һәм Ахая өлкәләрендә яшәүче барлык ᶜиман итүчеләргә үрнәк булдыгыз. 8 ᶜРаббы сүзе сезнең аркылы Македуния һәм Ахая өлкәләрендә генә ишетелеп калмады, Аллаһыга иман итүегез һәркайда билгеле булды. Шуңа күрә безгә тагын нәрсәдер сөйләргә кирәк тә түгел. 9-10 Безне ничек кабул итүегез хакында сөйлиләр, сез бит мәңге тере һәм хак Аллаһыга хезмәт итү, Углы Гайсәнең күкләрдән килүен көтү өчен, потларны калдырып, Аллаһыга борылдыгыз. Аллаһы Гайсәне үледән терелтте, Ул безне Аллаһының якынлашып килүче ачуыннан коткарачак.

Паулның Тессалуникәдәге хезмәте

2 1 Имандашлар, үзегез беләсез бит, сезнең янга килүебез файдасыз булмады. 2 Белгәнегезчә, элегрәк без Филиппуйда газаплар кичердек, безне хурладылар. Ләкин, көчле каршылыкларга карамастан, Аллаһы безгә Үзенең Яхшы хәбәрен сезгә сөйләргә кыюлык бирде. 3 Өйрәтүебез ялгыш та, бозык уйлар белән дә түгел. Без берәүне дә алдарга теләмибез. 4 Яхшы хәбәрне тарату эшен ышанып тапшырырга Аллаһы безне лаеклы дип тапкан, шуңа күрә без Аның ихтыяры буенча сөйлибез. Сөйләгәндә, кешеләргә түгел, ә йөрәкләребезне сынаучы Аллаһыга ярарга тырышабыз.

---

* 1:1 *Гайсә Мәсих өммәте* – Гайсә Мәсихкә иман итүче кешеләр.

5 Белгәнегезчә, без беркайчан да ялагайланып йә комсызлыкны яшереп сөйләмәдек. Аллаһы – Үзе моңа шаһит. 6 Без кешеләрдән – сездән дә, башкалардан да – дан көтмәдек. 7 Мәсихнең ᶜрәсүлләре буларак, сездән ихтирам таләп итә алыр идек, ләкин ана кеше үзенең сабыйлары турында кайгырткандай, яныгызда булганда, сезгә карата ягымлы идек. 8 Сезне шулай нык яратканга күрә, Аллаһының Яхшы хәбәрен җиткерергә генә түгел, сезнең өчен гомеребезне бирергә әзер идек. Безнең өчен шундый кадерле булдыгыз. 9 Имандашлар, тырышып эшләвебезне һәм авыр хезмәтебезне хәтерлисез бит. Сезгә Аллаһының Яхшы хәбәрен сөйләгәндә, берегезгә дә йөк булмас өчен, көне-төне эшләдек. 10 Сезнең, ягъни иман итүчеләр алдында, изге, ᶜтәкъва һәм кимчелексез булганлыгыбызга сез дә, Аллаһы Үзе дә шаһит. 11 Ата кеше балаларына карата ничек булса, без дә һәрберегезгә карата шулай булдык, һәм сез бу турыда беләсез. 12 Без сезне үгетләдек, дәртләндердек, Үз Патшалыгы һәм данын уртаклашырга чакыручы Аллаһыга лаеклы тормышта яшәргә өндәдек.

Аллаһы сүзенең тәэсир итүе

13 Шуның өчен дә Аллаһыга һәрвакыт рәхмәтләр әйтәбез: бездән ишеткән Аллаһы сүзен сез кешенеке итеп түгел, ә чынында ничек булса, шулай итеп, Аллаһы сүзе итеп кабул иттегез. Ул сүз сезгә, иман итүчеләргә, тәэсир итә. 14 Имандашлар, сез Яһүдиядә урнашкан, Мәсих Гайсәгә таянучы Аллаһы бердәмлекләре кебек булдыгыз: алар яһүдиләрдән җәфа чиккәндәй, сез дә үз милләттәшләрегездән җәфа чиктегез. 15 Яһүдиләр Хаким Гайсәне һәм ᶜпәйгамбәрләрне үтергәннәр, ә безне куып җибәрделәр. Алар Аллаһыга да мәгъкуль түгел, бар кешеләргә дә каршы. 16 Котыла алсыннар дип, башка халыкларга сөйләргә телибез, ә яһүдиләр безгә комачауларга тырыша. Һәрвакыт шундый эшләр кылып, алар үз ᶜгөнаһларын арттыра бара һәм, ниһаять, Аллаһының ачуы алар өстенә төшә.

Паулның тессалуникәлеләрне күрергә теләве

17 Ә без, имандашлар, сезнең белән кыска вакытка аерылыштык (күңелләребез белән түгел, тәннәребез белән генә) һәм сезне бик нык сагынып, үзегезне күрәсебез килде. 18 Шуңа күрә яныгызга барырга теләдек: мин, Паул, берничә тапкыр барырга җыендым, ләкин ᶜшайтан безгә комачаулады. 19 Хакимебез Гайсә килгәндә, сез булмасагыз, безнең өчен кем өмет, шатлык һәм мактау тажы булыр икән? 20 Әйе, сез – безнең даныбыз һәм шатлыгыбыз!

3 1 Шуңа күрә, бүтән көтеп тора алмадык, Афинада үзебез генә калырга булдык 2-3 һәм, бу эзәрлекләүләр аркасында берегез дә икеләнмәсен өчен, сезне дәртләндерергә, иманыгызны ныгытырга дигән максат белән Мәсих турындагы Яхшы хәбәрне вәгазьләүдә Аллаһының хезмәттәше булган Тимутәй имандашыбызны яныгызга җибәрдек. Сез беләсез бит, безгә эзәрлекләүләр билгеләнгән. 4 Безнең белән шундый эзәрлекләүләр булачагы хакында алдан, бергә вакытыбызда әйткән идек һәм, белгәнегезчә, шулай булды да. 5 Шуңа күрә, бүтән көтеп тора алмадым, иманыгызның ныклыгы хакында белергә теләп, Тимутәйне яныгызга

җибәрдем, чөнки, аздыручы* сезне коткыга керткән һәм хезмәтебез бушка киткән, дип хәвефләндем.

Тимутәйнең куанычлы хәбәре

6 Ә хәзер Тимутәй Тессалуникәдән кайтты да иманыгыз һәм мәхәббәтегез хакында куанычлы хәбәр җиткерде. Безне яхшы уйлар белән искә алуыгыз, без сезне бик нык күрергә теләгәндәй, сезнең дә безне күрергә теләвегез турында әйтте. 7 Шуңа күрә, имандашлар, иманыгыз турында ишеткәч, барлык газаплар һәм эзәрлекләүләр эчендә күңелебез юанды. 8 Сез Хаким Гайсәгә булган иманыгызны нык тотасыз икән, димәк, хәзер без чыннан да яшибез. 9 Сезнең өчен һәм Аллабыз алдында сезнең хакка кичергән шатлыкларыбыз өчен Аллабызга нинди рәхмәтләр әйтик икән? 10 Сезнең белән күрешергә һәм иманыгызга җитешмәгән нәрсәләрне бирергә теләп, көне-төне тырышып дога кылабыз.

11 Атабыз булган Аллаһы Үзе һәм Хакимебез Гайсә яныгызга барыр юлыбызны турайтсын. 12 Сезгә карата булган мәхәббәтебез арткандай, Хакимебез бер-берегезгә һәм барлык кешеләргә карата мәхәббәтегезне дә арттырып мул итсен. 13 Хакимебез Гайсә Үзенең изгеләре белән килгәндә, Атабыз Аллаһы алдында керсез, изге булуыгызны теләп, шулай итеп йөрәкләрегезне ныгытсын.

Аллаһының теләге: изге булыгыз

4 1 Аллаһыга яраклы булу өчен, ничек яшәргә кирәклеге турында өйрәткән идек, һәм сез шул өйрәтүләр буенча яшисез. Ә хәзер, имандашлар, без Хаким Гайсә хакына тагын да зуррак тырышлыклар куюыгызны үтенеп сорыйбыз. 2 Гайсә Мәсихнең вәкаләте белән сезне нәрсәләргә өйрәткәнебез турында беләсез бит. 3 Аллаһы сезнең изге булуыгызны, азгынлыктан тыелып торуыгызны тели. 4 Һәрберегез үз тәнен изгелектә һәм кадерләп сакларга өйрәнсен иде. 5 Аллаһыны белмәгән ᶜмәҗүсиләрдәй дәрт һәм шәһвәт* кушканга иярмәгез. 6 Мондый очракларда берегез дә үзенә файда эзләп, имандашына* каршы явызлык кылмасын, чөнки андый эшләр кылган һәр кеше Хаким тарафыннан җәзага тартылачак. Без сезгә бу турыда кисәтү ясап әйткән идек инде. 7 Аллаһы безне шакшы булырга түгел, ә изге булып яшәргә чакырды бит. 8 Шуңа күрә бу өйрәтүләрне кире кагучы зат кешеләрне түгел, ә сезгә Үзенең Изге Рухын җибәрүче Аллаһыны кире кага.

9 Имандашларыгызны яратуга килгәндә, бу турыда язып торуның кирәге юктыр, чөнки Аллаһы сезнең үзегезне бер-берегезне яратырга өйрәтте 10 һәм, чынлап та, сез бөтен Македуния өлкәсендәге барлык имандашларны яратасыз. Сездән үтенеп сорыйбыз, имандашлар: тагын да ныграк тырышыгыз.

11 Без кушканча, тыныч яшәргә, үз эшегез белән генә шөгыльләнергә һәм үз кулларыгыз белән эшләп табарга тырышыгыз. 12 Шулай эшләсәгез, чит кешеләр алдында тормышыгыз хөрмәт уятыр, үзегезнең ихтыяҗларыгызда беркемгә дә бәйле булмассыз.

---

* **3:5** *Аздыручы* – иблис дигән мәгънәдә.

* **4:5** *Шәһвәт* – җенси дәрт.

* **4:6** *...имандашына...* – Грек телендәге төп нөсхәдә сүзгә-сүз: туганына.

Хаким Гайсәнең килүе

13 Имандашлар, өметсез кешеләрдәй кайгырмавыгызны теләп, үлем йокысына
киткәннәр турында белдерәсебез килә. 14 Без Гайсәнең үлгәненә һәм үледән те-
релгәненә ышанабыз, шуңа күрә Гайсәгә иман итеп, үлем йокысына киткәннәрне
Аллаһы Аның белән алып киләчәгенә дә ышанабыз. 15 Хәзер сезгә әйтәчәк сүзләр-
ебез Хаким Гайсәнеке. Без, исәннәр – Хаким килгәнче яшәячәк кешеләр – үлем
йокысына киткәннәрдән алдарак булмабыз. 16 Боерык ишетелгәндә, җитәкче [c]фә-
рештә һәм Аллаһы бургысының тавышы астында күкләрдән Хаким Үзе төшәчәк
һәм Мәсихкә ышанып үлгәннәр беренче булып тереләчәкләр. 17 Шуннан соң без,
исәннәр – монда калганнар – һавада Хакимне каршы алу өчен, алар белән бергә
болытларда һавага алыначакбыз һәм без шулай мәңгегә Хакимебез белән бергә
булачакбыз. 18 Бер-берегезне шушы сүзләр белән дәртләндерегез.

5 1 Бу хәлләрнең кайчан булачагы турында язуыбызның кирәге юк, имандашлар,
2 чөнки сез үзегез бик яхшы беләсез: Раббы көне, төнлә карак кергәндәй, көтмә-
гәндә килеп җитәчәк. 3 Кешеләр: «Бар да тыныч, куркыныч түгел», – дип әйткәндә,
авырлы хатын-кызның бала тудыру газаплары җиткәндәй, кинәт һәлакәт килер, һәм
алар качып котыла алмаслар. 4 Ә сез, имандашлар, караңгылыкта түгел, шуңа күрә
ул көн сезгә карак кебек көтмәгәндә килмәячәк. 5 Сез барыгыз да – яктылык һәм
көн балалары. Без төннеке һәм караңгылыкныкы түгел. 6 Шулай итеп, башкалардай
йоклап ятмыйк, уяу һәм аек булыйк. 7 Йоклаучылар төнлә йоклыйлар, эчеп исерү-
челәр төнлә эчеп исерәләр. 8 Ә без, яктылык балалары булганга күрә, иманны һәм
мәхәббәтне көбә кием итеп, котылуга булган өметне тимер башлык итеп киеп аек
булыйк. 9 Аллаһы безне ачуга дучар итү өчен түгел, ә Хакимебез Гайсә Мәсих аркы-
лы котылу алу өчен билгеләде. 10 Мәсих, исән булсак та, үлем йокысында булсак та,
Аның белән бергә яшәвебезне теләп, безнең өчен үлде. 11 Шуңа күрә хәзер ничек
эшләсәгез, бер-берегезне шулай дәртләндерегез һәм рухи яктан нығытыгыз.

Паулның үгет-нәсыйхәте

12 Имандашлар, арагызда авыр хезмәт куючы, Хаким исеменнән сезгә үгет-
нәсыйхәт һәм юнәлеш бирүче кешеләрне хөрмәт итегез. 13 Хезмәтләре өчен аларга
бик ихтирамлы булыгыз һәм аларны яратыгыз. Бер-берегез белән тыныч яшәгез.
14 Сездән, имандашлар, үтенеп сорыйбыз: эшсез утыручыларны үгетләгез, курка
торганнарның күңелләрен күтәрегез, хәлсезләргә ярдәм итегез. Бар кешеләргә карата
түземле булыгыз. 15 Карагыз аны, берәү дә явызлыкка явызлык белән җавап бир-
мәсен. Һәрвакыт бер-берегезгә һәм бар кешеләргә яхшылык эшләргә тырышыгыз.
16 Һәрвакыт шатланыгыз. 17 Бертуктаусыз дога кылыгыз. 18 Нинди генә хәлдә
булсагыз да, Аллаһыга рәхмәтләр әйтегез, чөнки сездән, Гайсә Мәсихнеке булган
кешеләрдән, Аллаһы шуны тели.
19 Изге Рухны сүндермәгез. 20 Пәйгамбәрлек итүгә кимсетеп карау булмасын.
21 Аллаһыданмы, түгелме икәнен белү өчен, бар нәрсәне сынап карагыз, яхшы-
лыкта булыгыз, 22 һәртөрле явызлыктан читкә китегез.

23 Тынычлык чыганагы булган Аллаһы Үзе сезне бөтен килеш изге итсен. Хаким-
мебез Гайсә Мәсих килгәндә, Ул бөтен барлыгыгызны: рухыгызны да, күңелегезне
дә, тәнегезне дә саф килеш сакласын. **24** Сезне Чакыручы моны эшләячәк, чөнки
Ул ышанычлы.

25 Имандашлар, безнең өчен дога кылыгыз. **26** Бар имандашларны изге үбү белән
сәламләгез. **27** Хакимнең абруе белән таләп итәм: бу хатны барлык имандашларга
укыгыз. **28** Хакимебез Гайсә Мәсихнең мәрхәмәте сезнең белән булсын.

Паулдан тессалуникәлеләргә икенче хат

1 [1] Паулдан, Силастан һәм Тимутәйдән Тессалуникәдәге ᶜиман итүчеләр бердәмлегенә, ᶜАтабыз ᶜАллаһы һәм ᶜХакимебез Гайсә ᶜМәсих өммәтенә* сәлам. [2] Сезгә Атабыз Аллаһыдан һәм Хакимебез Гайсә Мәсихтән ᶜмәрхәмәт һәм иминлек булсын.

Хаким Гайсәнең Аллаһының гадел хөкеме белән килүе

[3] Без һәрвакыт сезнең өчен Аллаһыга рәхмәтләр әйтергә тиеш, имандашлар. Шулай эшләү дөрес, чөнки сезнең иманыгыз ныгыганнан ныгый, һәркайсыгызның бер-берегезгә булган мәхәббәте арта бара. [4] Шуңа күрә, барлык эзәрлекләүләр һәм газаплар кичергәндәге түземлегегез, иманыгыз белән Аллаһының бердәмлекләре алдында мактанабыз. [5] Боларның барысы да Аллаһы хөкеменең гадел икәнен күрсәтә. Нәтиҗәдә, сез ᶜАллаһы Патшалыгына керергә лаеклы дип саналырсыз: аның хакына газап чигәсез дә бит инде. [6] Аллаһы гадел: газап чигүегез өчен, гаепле кешеләргә кайгы-хәсрәт бирә, [7-8] ә сезгә, җәфа чигүчеләргә, һәм безгә тынычлык бүләк итә. Ул моны, Хаким Гайсә көчле ᶜфәрештәләре белән ялкынланып янып торган утта пәйда булып, күкләрдән төшкәндә эшләр. Хаким Гайсә Аллаһыны белмәүчеләрне һәм Үзе турындагы ᶜЯхшы хәбәрне тыңламаучыларны җәзага тартыр. [9] Җәзалары – мәңгелек һәлакәт, алар Хаким хозурыннан һәм Аның шөһрәтле кодрәтеннән аерып алынырлар. [10] Хаким Үзенең ᶜизгеләреннән дан, Үзенә иман китергәннәрнең барысыннан да мактау кабул итү өчен килгән көнне, сез дә алар арасында булырсыз, чөнки сөйләгән хәбәребезгә ышандыгыз.

[11] Шуңа күрә, без һәрвакыт сезнең өчен дога кылабыз, Аллабыз сезне Үзе чакырган тормыш юлына лаеклы итсен, һәр яхшы ниятне һәм иман эшен Үзенең кодрәте белән төгәлләсен, дип үтенәбез. [12] Аллаһының һәм Хакимебез Гайсә Мәсихнең мәрхәмәте белән Хакимебез Гайсә исеме сездә шулай данланыр һәм үзегез дә Аның аша данланырсыз.

Канунсыз кеше турында

2 [1] Хакимебез Гайсә Мәсихнең килүе һәм янына җыелачагыбыз турында язып китәбез. Имандашлар, сездән үтенеп сорыйбыз: [2] ашыгыч фикер йөртеп, акылыгызны югалтмагыз. ᶜРаббының көне җитте, дип рух игълан иткән пәйгамбәрлек сүзе дә, яки кемдер әйткән сүз дә, яки янәсе бездән килгән хат та сезне борчымасын. [3] Карагыз аны, сезне беркем дә алдамасын. Аллаһыдан баш тартмыйча һәм

---

* **1:1** *Гайсә Мәсих өммәте* – Гайсә Мәсихкә иман итүче кешеләр.

һәлакәткә дучар ителгән канунсыз кеше килмичә торып, ул көн җитмәячәк. 4 Ул кеше алла дип аталган һәм кешеләр табына торган һәр нәрсәгә каршы чыгып, үзен югары күтәрәчәк, [c]Аллаһы йортына кереп утырачак һәм үзен Аллаһы дип игълан итәчәк. 5 Мин яныгызда булганда, шул турыда сөйләгәнемне хәтерләмисезмени?

6 Канунсыз кешегә билгеләнгән вакыттан алдан килергә ирек бирмичә, аны нәрсә тоткарлап торуын сез хәзер беләсез. 7 Канунсызлыкның яшерен көче инде эшкә тотынган, ләкин тоткарлаучы үзе киткәнче тоткарлавын дәвам иттерер. 8 Шунда канунсыз кеше пәйда булыр, Хаким Гайсә аны тыны белән үтереп, килүенең балкышы аны юк итәчәк. 9 [c]Шайтан тәэсирендә канунсыз кеше зур көч, ялган галәмәтләр, могҗизалар күрсәтеп килер, 10 һәртөрле явыз хәйләләрне һәлакәткә баручыларга каршы кулланыр. Алар һәлакәткә баралар, чөнки үзләрен коткара алырдай хакыйкатьне яратудан баш тарттылар. 11 Шуңа күрә, Аллаһы аларга зур буталчыклык җибәрер, һәм алар ялганга ышанырлар. 12 Нәтиҗәдә, хакыйкатькә ышанмыйча явызлыктан тәм табучылар хөкем ителерләр.

Аллаһы сезне сайлады: нык торыгыз

13 Имандашлар — Хакимебезнең сөеклеләре, сезнең өчен һәрвакыт Аллаһыга рәхмәтләр әйтергә тиешбез, чөнки Рухның сезне изге итүе һәм хакыйкатькә ышануыгыз аркылы Аллаһы беренче булып коткару өчен сезне сайлады. 14 Аллаһы сезне моңа, Хакимебез Гайсә Мәсихнең [c]шөһрәтенә ирешүегезне теләп, без сөйләгән Яхшы хәбәр аркылы чакырды. 15 Шуңа күрә, имандашлар, нык торыгыз, без сөйләгән яки хатлар аша сезгә җиткергән өйрәтүләрдән тайпылмагыз.

16 Хакимебез Гайсә Мәсих Үзе һәм безгә мәхәббәтен күрсәткән, Үзенең мәрхәмәтлелегендә мәңгелек юану, какшамас өмет биргән Атабыз Аллаһы 17 күңелләрегезне юатсын, һәртөрле яхшы эшләрне башкарырга һәм яхшы сүзләр сөйләргә сезгә көч бирсен.

Дога кылу турында үтенү

3 1 Әйтелгәннәргә өстәп, шуны сорыйбыз, имандашлар: башка җирләрдә дә Раббының сүзе үзегездә кебек тиз таралсын һәм ихтирам ителсен дип, безнең өчен дога кылыгыз. 2 Шулай ук бозык һәм явыз кешеләрдән арынсак иде, дип дога кылыгыз, бар кешеләр дә иман итмиләр бит.

3 Ә Хаким Гайсә Ул ышанычлы. Ул сезне ныгытыр һәм явыздан саклар. 4 Без кушканнарны хәзер дә, киләчәктә дә башкаруыгызга Хакимгә таянып ышанабыз. 5 Хаким йөрәкләрегезне Аллаһының мәхәббәтенә һәм Мәсих бирә торган түземлелеккә юнәлтсен.

Ялкаулык турында кисәтү

6 Имандашлар! Хакимебез Гайсә Мәсих исеменнән сезгә әмер бирәбез: бездән кабул итеп алган өйрәтүләр буенча яшәмичә, ялкаулыкта гомер кичерә торган имандашлар белән аралашмагыз. 7 Безнең үрнәк буенча ничек яшәргә тиеш икәнегезне үзегез беләсез. Без арагызда яшәгәндә ялкауланмадык. 8 Беркемнең дә икмәген бушлай ашамадык, берегезгә дә йөк булмас өчен, көне-төне тырышып эшләдек.

9 Сорарга хакыбыз булмаган өчен түгел, ә ияреп эшләвегезне теләп, шулай үрнәк күрсәттек. 10 Яныгызда булганда, сезгә: «Кем эшләргә теләми, шул ашамый» дигән сүзләрне кагыйдә итеп әйткән идек. 11 Кайберләрегезнең ялкаулыкка салышулары, бернәрсә эшләмичә башка кешеләрнең эшләренә тыкшынулары турында ишеттек бит. 12 Андый кешеләргә Хакимебез Гайсә Мәсихнең исеме белән әмер бирәбез һәм өндибез: ризыкларын, үзләре хезмәт куеп, тыныч кына эшләп тапсыннар. 13 Ә сез, имандашлар, яхшылык эшләүдән арымагыз.

14 Әгәр дә берәрсе бу хатта язылган сүзләрне тыңламаса, ул кешегә игътибарыгызны юнәлтегез һәм, аңа оят булсын өчен, аның белән аралашмагыз. 15 Ләкин ул кешене дошман дип исәпләмәгез, ә имандашыбыз сыйфатында үгетләгез.

16 Тынычлык чыганагы Хаким Гайсә Үзе сезгә һәрвакыт һәм һәр эштә иминлек бирсен. Хаким барыгыз белән дә булсын.

17 Мин, Паул, сәламләүләремне үз кулым белән язам. Бу – һәр язган хатымның үзенә хас билгесе. 18 Хакимебез Гайсә Мәсихнең мәрхәмәте барыгыз белән дә булсын!

Паулдан Тимутәйгә беренче хат

1 **1** ᶜКоткаручыбыз ᶜАллаһы һәм өметебез ᶜМәсих Гайсәнең әмере буенча Мәсих Гайсә ᶜрәсүле Паулдан сәлам! **2** Имандагы чын углым Тимутәйгә ᶜАтабыз Аллаһы вә ᶜХакимебез Мәсих Гайсәдән ᶜмәрхәмәт, шәфкать, иминлек булсын.

Ялган тәгълиматлар турында кисәтү

3 Македониягә киткәндә, мин синең Эфестә калуыңны үтендем, хәзер дә анда булуыңны телим. Анда кайберәүләр чит тәгълиматка өйрәтәләр, **4** ә син аларны туктатырга тиеш. Аларга риваятьләргә һәм очсыз-кырыйсыз шәҗәрәләргә игътибар итмәскә куш. Болар бәхәсләр генә тудыра һәм Аллаһы ниятенең алга китүенә ярдәм итми, ә Аллаһы нияте иман аркылы эш итә. **5** Мин кушканнарның максаты исә – чын йөрәктән һәм саф вөҗданнан, риясыз иманнан килгән мәхәббәт. **6-7** Кайберәүләр, болардан читләшеп, ни сөйләүләрен һәм нәрсә раслауларын аңламаган хәлдә, ᶜКанун укытучылары буласы килеп, буш сүзләр сөйли башладылар. **8** Без исә Канунның яхшы икәнлеген беләбез, тик ул дөрес кулланылырга тиеш. **9** Шуны да беләбез: Канун тәкъва кешеләр өчен түгел, канунсызлар һәм буйсынмаучылар, имансызлар һәм ᶜгөнаһлылар, Аллаһыны да, изге нәрсәләрне дә ихтирам итмәүчеләр, атасын яки анасын үтерүчеләр һәм кеше үтерүчеләр өчен, **10** фәхешләр, ирләр белән җенси мөнәсәбәткә керүче ирләр, кеше урлаучылар, ялганчылар, ялган шаһитлар һәм төпле тәгълиматка каршы килгән башка һәммәсе өчен чыгарылган. **11** Шөһрәтле Аллаһының бөеклеге турындагы миңа ышанып тапшырылган ᶜЯхшы хәбәрдә шулай өйрәтелә.

Аллаһының шәфкать күрсәтүе өчен рәхмәт әйтү

12 Миңа көч биргән Хакимебез Мәсих Гайсәгә рәхмәт: Ул мине ышанычлы санап, Үзенең хезмәтенә билгеләде. **13** Элек көфер сөйләүче, эзәрлекләүче һәм дорфа булсам да, Аллаһы миңа шәфкать күрсәтте. Мәсихкә ышанмаганга, ни эшләгәнемне белми идем. **14** Хакимебез Мәсих Гайсәнең мәрхәмәте исә миңа Ул алып килгән иман һәм мәхәббәт белән бергә мул итеп бирелде.

15 Мәсих Гайсә дөньяга гөнаһлыларны коткару өчен килде дигән сүз хак һәм тулысынча кабул итүгә лаеклы. Гөнаһлылар арасында иң начары – мин. **16** Ләкин, Мәсих Гайсә бар сабырлыгын миндә – гөнаһлыларның иң начарында күрсәтсен дип, миңа шәфкать кылынды. Шуның белән Ул киләчәктә Үзенә иман итеп, мәңгелек тормыш алачак кешеләргә мине үрнәк итте. **17** Мәңгелек Патшага, үлемсез, күзгә күренмәс бердәнбер Аллаһыга мәңге-мәңгегә хөрмәт һәм дан! Амин.

18 Тимутәй углым, синең хакта элек сөйләнгән пәйгамбәрлек сүзләре буенча, бу
әмерне сиңа ышанып тапшырам: аларга таянып, яхшы көрәшче бул. 19 Иман һәм
саф вөжданыңны сакла. Кайберәүләр исә, вөжданы кушканны кире кагып, иман-
нарын һәлакәткә дучар иттеләр: 20 Һүменәй белән Искәндәр алар арасында иде,
аларны, көфер сүзләр сөйләмәскә өйрәнсеннәр дип, ᶜшайтан кулына тапшырдым.

Гыйбадәт кылу турында киңәшләр

2 1-2 Иң элек шуны үтенәм: тулысынча диндарлык һәм сафлык белән гаугасыз
вә тыныч гомер кичерик дип, бар кешеләр һәм шулай ук патшалар, хакимият
кешеләре өчен сорагыз, дога кылыгыз, ялварыгыз, шөкер итегез. 3 Бу Коткаручы-
быз Аллаһы алдында яхшы һәм мәгъкуль. 4 Ул барлык кешеләрнең котылуын һәм
хакыйкатьне тануларын тели.

5-6 Аллаһы бер,
Аллаһы белән кешеләр арасында арадашчы да бер,
Ул – бар кешеләр котылсын өчен,
Үз тормышын биргән Кеше – Мәсих Гайсә:
кирәкле вакытта Аллаһы бу турыда шаһитлык бирде.

7 Мин бу хәбәрне игълан итүче һәм рәсүл, яһүди булмаганнарга иман һәм хакый-
кать өйрәтүче итеп куелдым. Мин дөресен сөйлим, ялганламыйм.

8 Инде шуны телим: ир-атлар һәр җирдә рухи яктан саф булып, ярсымыйча вә
бәхәсләшмичә, кулларын күтәреп дога кылсыннар. 9 Хатын-кызларга исә әдәп-
лелек саклап, тыйнак һәм килешле киенергә кирәк. Алар үзләрен алтын, энҗе,
кыйммәтле кием белән һәм чәчләрен үреп түгел, 10 ә игелекле эшләр белән бизә-
сеннәр. Үзләрен Аллаһыга багышлаган хатыннар нәкъ шулай эшләргә тиешләр
дә. 11 Хатын-кыз күндәмлек белән тавыш-тынсыз гына өйрәнсен. 12 Хатын-кызга
ир-атны өйрәтергә, аның өстеннән баш булырга рөхсәт итмим, ул тавыш-тынсыз
булсын. 13 Башта Адәм, аннан соң Һава яратылган бит, 14 һәм Адәм алданмаган,
хатын-кыз, алданып, әмерне бозган. 15 Әмма әдәплелек белән иман, мәхәббәт һәм
әүлиялектә торса, ул ана булу вазифасын үтәп* котылачак.

Бердәмлек җитәкчеләре

3 1 ᶜИман итүчеләр бердәмлегенең җитәкчесе булырга омтылучы кеше игелек-
ле эш кылырга тели дигән сүзләр хак. 2 Ул җитәкче исә бер гаепсез, бер генә
хатынның ире, тотнаклы, төпле, әдәпле, кунакчыл, өйрәтергә сәләтле булырга,
3 эчкече, сугыш чукмары, байлыкка комсыз түгел, йомшак күңелле, татулык сө-
юче булырга, 4 үз гаиләсе белән оста идарә итүче, балаларын бөтен хөрмәт белән,
күндәм итеп тәрбияләүче булырга тиеш. 5 Әгәр үз йорты белән идарә итә белмә-
сә, ул Аллаһы бердәмлеге турында ничек кайгырта алыр соң? 6 Тәкәбберләнеп,
ᶜиблис төшкән хөкемгә төшмәс өчен, әле генә иманга килгән булырга тиеш түгел. 7 Хурлыкка һәм иблис тозагына төшмәс өчен, чит кешеләр арасында да ул
абруйлы булырга тиеш.

---

* **2:15** *...ана булу вазифасын үтәп...* – Бу сүзләрне «бала табучы булып» дип тә аңларга мөмкин.

Бердәмлек ярдәмчеләре

8 Шулай ук бердәмлек ярдәмчеләре дә икейөзле, эчәргә яратучы, хурлыклы табышка омтылучан булмаска, **9** иманыбызның Аллаһы тарафыннан ачылган серен саф вөждан белән саклаучы булырга тиеш. **10** Аларны да башта сынап карасыннар, әгәр кимчелексез булып чыксалар, алар ярдәмчеләр булып хезмәт итсеннәр. **11** Шулай ук хатын-кызлар* да яла якмый торган, тотнаклы, һәрнәрсәдә тугрылыклы, ихтирамга лаек булырга тиеш.

12 Бердәмлек ярдәмчесе бер генә хатынлы, балаларын тәрбияли һәм гаилә эшләре белән яхшы идарә итә белүче булырга тиеш. **13** Үз хезмәтләрен яхшы башкаручылар абруйлы дәрәҗәгә ия була, Мәсих Гайсәгә булган иманнары нигезендә кыюлыклары арта. **14** Мин моны тиздән яныңа килеремә өметләнеп язам. **15** Әгәр мин тоткарлансам, хакыйкать терәге һәм нигезе булган мәңге тере Аллаһы бердәмлегендә, димәк, [c]Аллаһы йортында син үзеңне ничек тотарга кирәклеген монда язганнарымнан белә алырсың. **16** Иманыбызның сере бөек булуы бәхәссез:

Ул кеше тәнендә пәйда булды,
[c]Изге Рух тарафыннан хак дип күрсәтелде,
Аны [c]фәрештәләр күрде,
Ул халыклар арасында вәгазьләнде,
дөньяда иман белән кабул ителде,
дан белән күккә ашырылды.

Тимутәйгә киңәшләр

4 **1** Изге Рух ачык әйтә: ахыр заманда кайберәүләр, алдакчы рухларга һәм җен өйрәтүләренә колак салып, иманнан кире чигенерләр. **2** Мондый өйрәтүләр икейөзле ялган сөйләүчеләрдән килер. Аларның вөжданнары тою сәләтен югалткан. **3** Бу ялганчылар никахлашуны тыялар һәм кайбер ризыкларны ашамаска кушалар. Ә Аллаһы ризыкларны иман итүчеләр вә хакыйкатьне белүчеләр шөкер итеп кабул итсеннәр өчен булдырган. **4** Аллаһы булдырган һәрнәрсә яхшы һәм шөкер итеп кабул ителсә, һичнәрсә кире кагылмаска тиеш, **5** чөнки ул Аллаһы сүзе һәм дога белән изге кылына.

6 Иман сүзләре һәм үзең ияргән яхшы тәгълимат белән рухи яктан баеп, бу нәсыйхәтләрне имандашларга өйрәтсәң, Мәсих Гайсәнең яхшы хезмәтчесе булырсың. **7** Имансыз һәм юк-бар риваятьләрне кире как, ә үзеңне ихлас күңелдән табынуга күнектер. **8** Тән күнекмәсенең файдасы аз, ә инде ихлас күңелдән табыну һәрнәрсәгә файдалы, чөнки ул хәзерге һәм киләчәк тормышны вәгъдә итә. **9** Бу сүзләр хак һәм тулысынча кабул итүгә лаеклы. **10** Моның өчен без авыр хезмәт башкарабыз һәм ашкынабыз, чөнки барлык кешеләрне, бигрәк тә иман итүчеләрне Коткаручы мәңге тере Аллаһыга өмет баглыйбыз.

---

* **3:11** *Хатын-кызлар* – бу сүзне болай да аңларга мөмкин: «хатын-кыз ярдәмчеләр» яисә «ярдәмчеләрнең хатыннары».

11 Боларны башкаларга тапшыр һәм өйрәт. 12 Синең яшьлегеңә һичкем түбәнсетеп
карамасын, сөйләмдә, үз-үзеңне тотышында, мәхәббәттә, иманда, сафлыкта иман
итүчеләргә үрнәк бул. 13 Мин килеп җиткәнче, [c]Изге язманы бердәмлек алдында
укы, вәгазь сөйлә һәм өйрәт. 14 [c]Өлкәннәр өстеңә кулларын куйганда, пәйгамбәр
сүзе аша бирелгән рухи сәләтеңне игътибарсыз калдырма. 15 Алга китешең һәркемгә
ачык күренсен өчен, шулар белән шөгыльлән, үзеңне шуларга багышла. 16 Үз-үзеңне
һәм өйрәтүләреңне күзәтеп тор һәм тайпылмыйча боларны башкаруыңны дәвам
ит. Шулай эшләсәң, үзеңне дә, тыңлаучыларыңны да коткарырсың.

Тол хатыннар, өлкәннәр, коллар турында киңәш

5 1 Өлкән яшьтәге ир-атларны шелтәләмә, атаңны үгетләгәндәй үгетлә. Яшь
ир-атларны – кардәшләреңне үгетләгәндәй, 2 өлкән хатыннарны – анаңны
үгетләгән кебек, яшь хатыннарны бар сафлык белән кыз кардәшләреңне үгетләгән
кебек нәсыйхәт ит.

3 Чыннан да, ялгыз тол хатыннарга хөрмәт күрсәт. 4 Ә тол хатынның балалары яки
оныклары булса, алар башта, ата-аналары һәм әби-бабалары хакында кайгыртып,
иманнарын эштә күрсәтергә өйрәнсеннәр, чөнки Аллаһы шуны тели. 5 Чыннан
да, тол һәм ялгыз хатын Аллаһыга өмет баглый һәм, Аллаһыга ялварып, көне-төне
дога кыла. 6 Кәеф-сафа корып яши торган тол хатынны исә тере көе үле дип са-
нарга була. 7 Кимчелексез булсыннар өчен, бу турыда кешеләрнең күңеленә сеңдер.
8 Әгәр дә берәү кардәш-ырулары, бигрәк тә якыннары хакында кайгыртмый икән,
ул иманыннан ваз кичкән һәм имансыздан да начаррак була.

9 Бердәмлектәге толлар исемлегенә* алтмыш яше тулган һәм бер ирнең генә ха-
тыны булган толлар кертелергә мөмкин. 10 Аның игелекле эшләр кылуы билгеле
булырга тиеш: балалар тәрбияләп үстергән, кунакчыллык күрсәткән, имандаш-
ларының аякларын юган*, авырлык килгәннәргә ярдәм иткән һәм үзен һәртөрле
игелекле эшкә багышлаган.

11 Яшь тол хатыннарны исә исемлеккә кертмә, чөнки алар, җенси теләккә бире-
леп, үзләрен Мәсихкә багышлаудан туктыйлар һәм тагын никахка керергә телиләр
12 һәм, шулай итеп, беренче вәгъдәләрен бозып, үзләрен хөкемгә дучар итәләр.
13 Шуның өстенә алар, өйдән-өйгә йөреп, эшлексез булырга күнегәләр, эшсез йө-
реп кенә калмыйлар, тиешсез нәрсәләр сөйләп гайбәт саталар һәм кеше эшенә
тыкшыналар. 14 Шуңа күрә мин, яманатын сатар өчен, дошманнарга һичнинди
сәбәп бирмәс өчен, яшь тол хатыннарның никахка керүен, балалар тудыруын,
йорт-җирне карауларын телим. 15 Инде кайберәүләр, дөрес юлдан читкә борылып,
шайтан юлына бастылар бит.

16 Әгәр ниндидер иман итүче хатынның гаиләсендә толлар булса, бердәмлек алар
өчен мәшәкатьләнмәсен һәм чыннан да тол булган хатыннарга ярдәм итә алсын
өчен, ул аларга үзе ярдәм итәргә тиеш.

---

* **5:9** *Толлар исемлеге* – иман итүчеләр бердәмлегендә чын тол хатыннарның рәсми исемлеге
төзелгән һәм бердәмлек тарафыннан аларга матди ярдәм күрсәтелергә тиеш булган.

* **5:10** *Аякларны юу* – кунакчыллык билгесе. Бу эшне гадәттә коллар башкарган.

Бердәмлек өлкәннәре

17 Яхшы җитәкчелек итүче өлкәннәр, бигрәк тә Аллаһы сүзен белдерүдә һәм өйрәтүдә авыр хезмәт башкаручылар хөрмәт һәм хезмәт хакын алырга лаеклы булып саналсыннар. 18 Изге язма болай ди бит: «ашлык сугучы үгезнең авызын бәйләп куйма»* һәм «эшче хезмәт хакына лаек». 19 Өлкәнгә каршы шикаятьне* ике яки өч шаһит булганда гына кабул ит. 20 Башкаларда да курку тусын өчен, гөнаһ кылучыларны барысы алдында фаш ит.

21 Аллаһы, Мәсих Гайсә һәм сайланган фәрештәләр алдында мин синнән үтенеп сорыйм: алдан ук тискәре карашта тормыйча һәм берьяклылык күрсәтмичә, бу кагыйдәләрне куллан. 22 Хезмәткә сайлау билгесе итеп, һичкем өстенә ашыгычлык белән ᶜкулларыңны куйма һәм башкаларның гөнаһларына катнашма, үзеңне саф тот. 23 Бүтән коры су гына эчмә, карының һәм еш авырмас өчен бераз шәраб та эч.

24 Кайбер кешеләрнең гөнаһлары билгеле инде һәм турыдан-туры хөкемгә илтәләр, ә кайберләренең гөнаһлары исә соңрак ачылыр. 25 Шул ук рәвештә игелекле эшләр дә билгеле, әгәр кайберләре билгесез икән, яшереп калу мөмкин булмас.

Коллар һәм хуҗалар

6 1 Аллаһы исемен һәм тәгълиматыбызны һичкем хурламасын өчен, коллык богавындагылар үз хуҗаларын барлык ихтирамга лаеклы дип санарга тиеш. 2 Хуҗалары иманлы булганнар, бер-берсе белән имандаш булганлыктан, аларга хөрмәтләрен азрак күрсәтергә тиеш түгел, тик тагын да күбрәк хезмәт итсеннәр, чөнки хезмәттән файда казанучы хуҗалар – газиз иманлылар. Боларны өйрәт һәм нәсыйхәт ит.

Ялган тәгълимат һәм чын байлык

3 Әгәр кем дә кем, башка бер нәрсәгә өйрәтеп, Хакимебез Гайсә Мәсихнең хак сүзләре һәм иманыбызга туры килгән өйрәтү белән килешми икән, 4 ул тәкәббер, һичнәрсә белми, бәхәсләшергә һәм сүз көрәштерергә һәвәс. Болардан көнчелек, низаг, хурлау, мәкерле шикләнү килеп чыга, 5 акылларына зыян килгән һәм хакыйкатьтән мәхрүм калган кешеләр арасында фикер каршылыклары туа. Алар өчен Аллаһыга табыну – жиңел табыш алу ысулы гына.

6 Кеше үзендә булганнар белән канәгать икән, Аллаһыга иман итү – чынлап та, зур табыш ул. 7 Без дөньяга һичнәрсә алып килмәдек, аннан һичнәрсә алып та китә алмабыз. 8 Ризыгыбыз һәм кием-салымыбыз булса, шуның белән канәгать булыйк. 9 Инде баерга теләүчеләр исә коткыга һәм бик күп акылсыз, зарарлы теләкләр тозагына төшәләр. Бу инде кешеләрне афәткә һәм һәлакәткә китерә. 10 Бар явызлыкның башлангычы – акчага хирыслык. Кайберәүләр, моңа бирелеп, иманнан читләшкәннәр һәм үз-үзләрен күп кайгыларга дучар иткәннәр.

11 Ә син, Аллаһы кешесе, болардан кач һәм ᶜтәкъвалыкка, диндарлыкка, иманга, мәхәббәткә, түземлелеккә һәм басынкылыкка омтыл. 12 Иман өчен яхшы көрәшеп,

---

* **5:18** Карагыз: «Канун», 25:4.

* **5:19** *Шикаять* – кешенең гаебен күрсәткән сүз яки әләк.

мәңгелек тормышка ия бул. Син, күп шаһитлар алдында үз иманыңны таныганда, шул мәңгелек тормышка чакырылдың. **13** Һәрнәрсәгә тереклек бирүче Аллаһы алдында һәм Понти Пилатка шаһитлык биреп, иманны таныган Мәсих Гайсә хозурында сиңа **14** Хакимебез Гайсә Мәсих килгәнгә кадәр, әмеремне тел тидермәслек һәм кимчелексез итеп башкарырга кушам.

15-16 Шөһрәтле һәм бердәнбер Хөкемдар,
патшаларның Патшасы һәм хакимнәрнең Хакиме*,
бердәнбер үлмәс*, якын бара алмаслык яктылыкта торучы,
һичбер кеше күрмәгән һәм күрүе дә мөмкин булмаган Аллаһы*
Мәсихне үз вакытында күрсәтәчәк.
Аллаһыга хөрмәт һәм мәңгелек хакимлек! Амин.

17 Бу дөньяның байларын кисәт: алар тәкәбберләнмәсеннәр һәм ышанычсыз байлыкка түгел, хозурлану өчен безгә һәрнәрсәне мул итеп бирүче Аллаһыга өмет багласыннар. **18** Яхшылык кылырга, игелекле эшләре белән бай һәм юмарт булырга, үзләрендә булганны башкалар белән бүлешергә әзер торсыннар, дип кисәт аларны. **19** Шул рәвешчә, чын тормышка ирешү өчен, киләчәккә ныклы нигез булырлык хәзинә тупларлар.

20 Әй, Тимутәй! Үзеңә ышанып тапшырылганны сакла. Имансыз буш сүзләр, урынсызга гыйлем дип аталып та, дөреслеккә туры килмәгән нәрсәләрдән читтә тор. **21** Кайберәүләр, шуларга бирелеп, иманнан читләштеләр.

Мәрхәмәт сезнең белән булсын.

---

* **6:15-16** Карагыз: «Канун», 10:17.

* **6:15-16** Карагыз: «Зәбур», 101:28.

* **6:15-16** Карагыз: «Чыгыш», 33:20.

Паулдан Тимутәйгә икенче хат

1 **1-2** ᶜАллаһы ихтыяры белән ᶜМәсих Гайсәнең ᶜрәсүле Паулдан сөекле углым Тимутәйгә сәлам. Аллаһы тарафыннан вәгъдә ителгән, Мәсих Гайсә белән берлектәге тормыш хакында игълан итәргә җибәрелдем мин. ᶜАтабыз Аллаһыдан вә ᶜХакимебез Мәсих Гайсәдән сиңа ᶜмәрхәмәт, шәфкать һәм иминлек булсын.

Тугрылыклы булырга өндәү

3 Көндез һәм төнлә догаларымда сине даими рәвештә искә төшергәндә, әби-бабаларымдай саф вөҗдан белән үзем дә хезмәт итә торган Аллаһыга рәхмәт белдерәм. **4** Синең күз яшьләреңне истә тотып, күңелемне шатлыкка тутырыр өчен, сине бик күрәсем килә. **5** Мин синең ихлас иманың турында искә төшерәм: Лоис әбиең дә, әниең Әүникә дә нәкъ шулай ышанганнар иде. Ул синдә дә бар дип инанам. **6** Шул сәбәптән хәтереңә төшерәм: ᶜкулларымны өстеңә куеп, Аллаһы биргән рухи сәләтне үстер. **7** Аллаһы безгә курку рухын түгел, көч, мәхәббәт һәм аек фикер йөртү рухын биргән бит.

8 Шулай итеп, Хакимебез турында шаһитлык бирүдән курыкма һәм Аның хакына тоткын булган миннән оялма. Киресенчә, Аллаһы биргән көч-куәткә таянып, ᶜЯхшы хәбәр өчен минем белән бергә газап чик. **9** Аллаһы безне коткарды һәм изге бер мөрәҗәгать белән чакырды. Без моңа кылган эшләребез аркасында түгел, Аның нияте һәм мәрхәмәте нигезендә ирештек. Ул безгә бу мәрхәмәтне дөнья яратылганчы ук Мәсих Гайсә аркылы биргән, **10** хәзер исә аны ᶜКоткаручыбыз Мәсих Гайсәнең килүе аша күрсәтте. Мәсих Гайсә үлемне юк иткән һәм тормыш вә үлемсезлекне Яхшы хәбәр аркылы яктыга чыгарган. **11** Мин шул Яхшы хәбәрне игълан итүче, рәсүл һәм өйрәтүче итеп билгеләп куелганмын. **12** Шуның өчен газап чигәм дә, әмма оялмыйм, чөнки Кемгә ышануымны беләм, һәм миңа ышанып тапшырылганны теге бөек көнгә кадәр Аның саклый алачагына инанам.

13 Мәсих Гайсәгә иман итеп һәм Аның мәхәббәтендә торып, миннән ишеткән төпле тәгълиматны үрнәк итеп тот. **14** Үзеңә ышанып тапшырылган яхшы нәрсәне бездә яшәүче ᶜИзге Рух ярдәме белән сакла.

15 Асия өлкәсендәгеләрнең барысы да мине ташлап китүләрен беләсең. Фүгел һәм Һермогенис та алар арасында. **16** Хакимебез Гайсә Онисифор гаиләсенә шәфкать бирсен иде, чөнки ул күп тапкырлар минем күңелемне күтәрде һәм зинданда утыруымнан оялмады. **17** Киресенчә, ᶜРимга килгәч, мине бик тырышып

эзләгән һәм эзләп тапты. 18 Теге бөек көнне Хакимебез Гайсә аңа Үзенең шәфкатен күрсәтсен*. Эфестә чакта аның миңа тырышып хезмәт итүен бик яхшы беләсең.

Мәсих Гайсәнең яхшы көрәшчесе

2 1 Углым, син Мәсих Гайсәнең мәрхәмәте белән көчле бул. 2 Күп шаһитлар алдында миннән ишеткән нәрсәләрне өйрәтергә сәләтле ышанычлы кешеләргә тапшыр. Алар башкаларны да шуңа өйрәтсен. 3 Мәсих Гайсәнең яхшы көрәшчесе кебек, газапларның үз өлешеңә тигәнен кабул итеп ал. 4 Бернинди хәрби хезмәткәр дә, гаскәр башлыгына ярарга тырышканга күрә, үзен көндәлек эшләр белән бәйләми. 5 Шул рәвешчә, кеше ярышта кагыйдәләр буенча йөгермәсә икән, җиңүче тажына лаек була алмас. 6 Авыр хезмәт башкаручы игенче җыеп алынган уңыштан үз өлешен беренче алырга тиеш. 7 Мин әйткәннәр турында уйла һәм Хакимебез Гайсә сиңа бар нәрсәне дә аңларга ярдәм итәр.

8 Гайсә Мәсихне исеңдә тот. Ул, Давыт нәселеннән булып, үледән терелтеп торгызылды. Бу турыда мин игълан иткән Яхшы хәбәрдә әйтелә. 9 Яхшы хәбәрне тарату хезмәтен башкарып, хәтта җинаятьче кебек богауланып, мин газап чигәм. Әмма Аллаһы сүзен богаулап куеп булмый. 10 Шуңа күрә, Аллаһы сайлап алганнар хакына, алар да Мәсих Гайсә биргән котылуны һәм шуның белән бергә мәңгелек дан ала алсын өчен, мин барына да түзәм.

11 Бу сүзләр хак:

Аның белән үлгәнбез икән,
Аның белән бергә яшәрбез дә.
12 Әгәр түзәбез икән,
Аның белән бергә патшалык та итәрбез.
Әгәр Аңардан баш тартсак,
Ул да бездән баш тартыр.
13 Без тугры булмасак та,
Ул һәрчак тугры булып кала,
чөнки Ул Үз-Үзен инкяр итә алмый.

Аллаһының мактаулы эшчесе

14 Боларны бөтен кешеләрнең исләренә төшер һәм, сүзләр турында бәхәсләшмәсеннәр өчен, Аллаһы каршында аларны ныгытып кисәт. Мондый бәхәсләрнең бернинди дә файдасы юк, ә тыңлаучыларны һәлакәткә илтә. 15 Хакыйкать сүзенә дөрес өйрәтүче һәм эшен оятка калмаслык итеп башкаручы эшче булып, Аллаһының хуплавына ирешү өчен, мөмкин булганнарның барысын да эшлә. 16 Имансыз буш сүзләрдән ерак тор, чөнки алар кешеләрне Аллаһыдан тагын да ныграк читләштерә. 17 Андый сүзләр таралучы яман шеш кебек. Һүменәй белән Филит тә шуларны таратучылар арасында. 18 Безнең өчен үледән терелү инде булды дип, алар хакыйкатьтән читкә тайпылып, кайберәүләрнең иманнарын

---

* **1:18** Беренче җөмләне «Теге бөек көнне ул Хакимебез Гайсә ярдәме белән Раббы Аллаһының шәфкатен алсын» дип тә аңларга мөмкин.

какшаттылар. 19 Әмма Аллаһы корган нигез нык тора, аңа мондый сүзләр язылган: «ᶜРаббы Үзенекеләрен белә»* һәм «Раббының исемен телгә алган һәр кеше явызлыктан читләшсен»*.

20 Зур йортта алтын һәм көмештән ясалган савыт кына түгел, агач һәм балчык савытлар да бар, аларның кайберләре – шәрәфле, икенчеләре гадәти эш өчен яраклы. 21 Шулай итеп, кем үзен явызлык кылудан чистартыр, шул Аллаһыга багышланган, Хуҗасына яраклы, һәрбер игелекле эшкә әзер булган шәрәфле кулланылыштагы савыт булыр.

22 Яшьлекнең әдәпсез теләкләреннән кач, Раббыга чын йөрәктән мөрәҗәгать итүчеләр белән бергә ᶜтәкъвалыкка, иманга, мәхәббәткә, иминлеккә омтыл. 23 Акылсыз һәм томана бәхәсләргә катышма, аларның ызгыш-талашлар гына китереп чыгаруын беләсең. 24 Раббы колы исә бәхәсләшергә тиеш түгел, әмма һәммәсенә дә ягымлы булырга, өйрәтергә оста һәм сабыр булырга, 25 өйрәтүләргә каршы булганнарга басынкылык белән үгет-нәсыйхәт бирергә тиеш. Бәлки Аллаһы аларны тәүбәгә китерер, һәм алар хакыйкатьне танып белер, 26 акылга утырып, үзләрен әсир кылган һәм үз ихтыярын үтәргә мәҗбүр итә торган ᶜиблис тозагыннан котылып калыр.

Ахыр заман әхлаксызлыгы

3 1 Белеп тор: соңгы көннәрдә авыр вакытлар булачак. 2 Кешеләр үзләрен генә сөючән, байлык яратучан, мактанчык, һавалы һәм хурлаучан булыр. Алар ата-аналарына буйсынмаслар, яхшылыкның кадерен белмәсләр, изге нәрсәләрне ихтирам итмәсләр. 3 Алар рәхимсез, килешмәүчән, яла ягучан, тотнаксыз, шәфкатьсез булырлар һәм яхшылыкны дошман күрерләр. 4 Хыянәтчел, акылсыз, тәкәббер булыр һәм, Аллаһыны яратуга караганда, ләззәтне күбрәк яратырлар. 5 Тышкы яктан ихлас күңелдән Аллага табынучы булып күренерләр, ә иманның көчен инкяр итәрләр. Андыйлардан ерак тор. 6 Алар сиздермичә генә йортларга керәләр һәм ᶜгөнаһка баткан вә төрле азгын теләкләрнең кубызына биюче бәхетсез хатын-кызларның күңелләрен кызыктыралар. 7 Бу хатыннар исә һәрвакыт өйрәнәләр, әмма беркайчан да хакыйкатьне аңлауга ирешә алмыйлар. 8 Янис һәм Ямбрис Мусага каршы килгән кебек*, бозык акыллы һәм иманда файдасыз булган бу кешеләр шулай ук хакыйкатькә каршы киләләр. 9 Әмма ерак китә алмаслар, чөнки тегеләрнең акылсызлыгы мәгълүм булган кебек, аларныкы да һәммәсенә ачык күренер.

Тимутәйгә киңәшләр

10-11 Син исә өйрәтүләремә, яшәү рәвешемә, максатыма, иманыма, сабырлыгыма, мәхәббәтемә, түземлегемә иярдең. Мине ничек эзәрлекләүләрен һәм ничек газап чигүләремне беләсең. Антиохия, Икүниун һәм Лустра шәһәрләрендә нинди

---

* 2:19 Карагыз: «Саннар», 16:5.

* 2:19 Карагыз: «Зәбур», 33:15.

* 3:8 Карагыз: «Чыгыш», 7:11-12.

эзәрлекләүләргә дучар булуымны да беләсең. Мине барыннан да Хаким Гайсә коткарды! 12 Мәсих Гайсәнеке булып, хак иман буенча яшәргә теләүчеләрнең барысы да эзәрлекләнер. 13 Мәкерле кешеләр һәм алдакчылар исә, башкаларны адаштырып һәм үзләре дә адашып, явызлыкларында тагын да алга китәрләр.

Иман һәм Изге язма

14 Син исә нәрсәгә өйрәндең һәм нәрсәгә инандың, шуларны дәвам ит, чөнки кемнән өйрәнгәнеңне беләсең. 15 Син [c]Изге язмалар белән балачактан ук таныш. Алар сиңа, Мәсих Гайсәгә иман итү аша, котылуга алып баручы акыл бирә ала. 16-17 Аллаһы кешесе сәләтле һәм барлык яхшы эшкә әзер булсын өчен, бөтен Язма Аллаһы тарафыннан рухландырылган һәм өйрәтү, шелтәләү, төзәтү һәм Аллаһыга яраклы булып яшәү турында үгет-нәсыйхәт бирү өчен файдалы.

4 1 Тереләрне һәм үлеләрне хөкем итәчәк Мәсих Гайсә Патша булып киләчәге хак, шуңа күрә Аллаһы һәм Мәсих Гайсә алдында сиңа җитди рәвештә кушам: 2 Аллаһы сүзен игълан ит, моны уңайлы һәм уңайсыз вакытта да эшләргә әзер тор, төзәт, шелтәлә, өйрәткәндә, һәрвакыт сабырлык белән үгетлә. 3 Шундый вакыт килер: төпле тәгълиматны тыңларга теләмәсләр, үзләренә ошаган, колакларына ятышлы итеп өйрәтүче укытучыларны гына үзләре янына күп итеп җыярлар, 4 һәм, хакыйкатьне тыңламыйча, кешеләр уйлап чыгарган риваятьләргә колак салырлар. 5 Син исә беркайчан да югалып калма, кайгыларга түземле бул, Яхшы хәбәр тарат, үз хезмәтеңне башкарып чык.

6 Тормышым озакламый корбан ителер, бу дөньядан китәр вакытым җитте. 7 Мин яхшы көрәштем, ахырга тикле йөгердем, иманны саклап калдым. 8 Хәзер мине җиңүче бүләге – [c]хаклык тажы көтә. Хаким Гайсә, гадел Хөкемче, миңа аны киләсе көнне бирәчәк. Миңа гына түгел, бәлки Үзенең килүен сагынып көтүчеләрнең барысына да бирәчәк.

Шәхси киңәшләр һәм үтенечләр

9 Тиздән минем янга килергә тырыш, 10 чөнки бу дөньяны яратып, Димас мине ташлап, Тессалуникә шәһәренә, Крискис – Гәләтия, Титус – Далматия өлкәләренә киттеләр. 11 Монда минем белән бер Лүк кенә. Маркны үзең белән алып кил, чөнки ул хезмәтемдә миңа ярдәм итә ала. 12 Тухикне исә мин Эфес шәһәренә җибәрдем. 13 Килгәндә, Троас шәһәрендә Карпларда калдырган җиләнемне һәм язма [c]төргәкләремне, бигрәк тә күннән ясалганнарын алып кил.

14 Тимерче Искәндәр миңа күп явызлыклар эшләде. Хаким аңа эшләренә карап түләр. 15 Үзең дә аннан саклан, чөнки ул сүзләребезгә бик нык каршы килде.

16 Үземне беренче тапкыр яклаган вакытта минем белән беркем дә юк иде, барысы да мине калдырып китте. Бу аларга гаеп булып саналмасын! 17 Хаким исә минем янда булды һәм, Аллаһының хәбәре минем аркылы тулысынча игълан ителсен һәм бар халыкларга ишетелсен өчен көч бирде һәм мин арыслан авызыннан коткарылдым. 18 Хаким мине һәрбер явыз эшләрдән [c]йолып алыр һәм, коткарып, Үзенең Күктәге Патшалыгына алып китәр. Аңа мәңгедән мәңгегә дан. Амин.

19 Прискиллә белән Әкүл һәм Онисифорлар гаиләсен сәламлә. 20 Эрасты Көринт шәһәрендә калды. Трофимны Милит шәһәрендә авыру килеш калдырдым. 21 Кышка хәтле килеп җитәргә тырыш. Сине Әүбүл һәм Пудис, Лин белән Кләүдия һәм барлык имандашлар сәламли.

22 Хаким Гайсә синең рухың белән булсын. Мәрхәмәт сезнең белән булсын.

Паулдан Титуска хат

1 [1] ᶜАллаһы колы һәм Гайсә ᶜМәсихнең ᶜрәсүле Паулдан сәлам. Аллаһы тарафыннан сайлап алынганнарны иманга һәм диндарлыкка илтүче хакыйкатьне танып белүгә алып барырга дип җибәрелдем мин. [2] Бу иман һәм хакыйкатьне танып белү – дөнья яратылганчы ук Аллаһы безгә вәгъдә иткән мәңгелек тормышка өметләндерә, ә Ул беркайчан да ялганламый. [3] Билгеләнгән вакыт җиткәч, ᶜКоткаручыбыз Аллаһы боерыгы буенча миңа ышанып тапшырылган вәгазь аша, Ул Үзенең бу хәбәрен игълан итте. [4] Минем белән бер үк иманны уртаклашучы чын углым Титуска ᶜАта Аллаһы вә Коткаручыбыз Мәсих Гайсәдән ᶜмәрхәмәт һәм иминлек булсын.

Титусның Крит утравындагы вазифалары

[5] Төгәлләнмәгән эшләрне тәртипкә китерү һәм барлык шәһәрләрдә мин боерганча ᶜиман итүчеләр бердәмлекләренең ᶜөлкәннәрен билгеләү өчен, сине Критта калдырдым. [6] Бердәмлекнең өлкәне гаепсез, бер генә хатынның ире булырга тиеш. Балалары исә иман итүчеләр, бозыклык яки буйсынмаучылыкта шелтәдән азат булырга тиеш. [7] Бердәмлектәге җитәкче, Аллаһы эшләре белән идарә итүче буларак, бер гаепсез булырга тиеш бит. Ул тәкәббер, ачулы, эчкече, сугыш чукмары, хурлыклы табышка омтылучан түгел, [8] бәлки кунакчыл, яхшылык сөючән, төпле, гадел, диндар, үз-үзен тота белүче булырга тиеш. [9] Башкаларны төпле тәгълимат белән үгетли һәм әлеге тәгълиматка каршыларны кире кага алсын өчен, шул тәгълиматка туры килгән ышанычлы сүзне тотарга тиеш.

Ялган укытучыларны фаш итү

[10] Буйсынмаучан, такылдык һәм ялганчы кешеләр бигрәк тә ᶜсөннәтле иярченнәр арасында күп. [11] Авызларын ябарга мәҗбүр итәргә кирәк аларны, чөнки хурлыклы табыш хакына, тиеш булмаганнарны өйрәтеп, бер бөтен гаиләләрне җимерәләр. [12] Араларыннан берәү, аларның бер акыл иясе: «Критлылар – һәрвакыт алдакчы, явыз ерткычлар, ялкау һәм гуҗлар», – дигән. [13-14] Бу шаһитлык хак.

Шуңа күрә төпле иманны тотсыннар һәм яһүдиләрнең риваятьләренә һәм хакыйкатьне кире кагучыларның кагыйдәләренә таянмасыннар өчен, аларны бик нык шелтәлә. [15] Сафлар өчен барысы да саф, әмма бозык һәм имансыз кешеләр өчен бернинди саф нәрсә юк, чөнки аларның акыллары һәм вөҗданнары бозык. [16] Алар, Аллаһыны беләбез, дип ышандыралар, әмма эшләре белән Аңардан ваз кичәләр. Алар әшәке, тыңлаусыз һәм һәртөрле игелекле эш өчен файдасыз.

Иман итүчеләр бердәмлеге өчен кагыйдәләр

2 [1] Әмма син төпле тәгълиматка туры килгәннәрне генә өйрәт. [2] Өлкән яшьтәге ир-атларга җиткер: алар тотнаклы, ихтирамга лаек, төпле булырга һәм иман итү, мәхәббәт, түземлектә нык торырга тиеш. [3] Шулай ук өлкән яшьтәге хатын-кызларга да җиткер: алар үзләрен чын иман итүчеләр кебек тотарга, гайбәт сөйләшмәскә, эчкечелеккә бирелмәскә, бәлки башкаларны яхшылыкка өйрәтергә тиеш. [4-5] Аллаһы сүзенә хурлык килмәсен өчен, алар яшь хатыннарны үз ирләрен һәм балаларын яратырга, төпле, саф, яхшы хуҗабикә һәм ирләренә күндәм булырга өйрәтергә тиеш. [6] Шул рәвешчә, егетләргә дә төпле булырга нәсыйхәт бир. [7] Аларга барлык яхшы гамәлләрдә үрнәк күрсәт. Өйрәтүләреңдә намуслы һәм җитди бул; [8] каршы торучылар безнең турыда һичнинди начар сүз әйтә алмыйча оятка калсын өчен, сөйләмең кире какмаслык дөрес булсын.

[9] Колларга нәсыйхәт бир: бар нәрсәдә хуҗаларына буйсынсыннар, ярарга тырышсыннар, алар белән бәхәсләшмәсеннәр, [10] урлашмасыннар, бәлки үзләренең һәрнәрсәдә чыннан да тугры булуларын күрсәтсеннәр. Шулай итеп, алар Коткаручыбыз Аллаһының тәгълиматына һәрнәрсәдә дан китерерләр.

Аллаһының мәрхәмәте

[11] Һәр кешегә дә Аллаһының котылу алып килүче мәрхәмәте ачылган бит. [12] Әлеге бәрәкәт, алласызлыкны һәм дөньяви нәфесләрне кире кагып, безне бу дөньяда төпле, гадел һәм Аллаһыны хөрмәт итеп яшәргә өйрәтә. [13] Шул ук вакытта без бәхетле өметебез чынга ашуын – бөек Аллаһы һәм Коткаручыбыз Гайсә Мәсихнең ᶜшөһрәте килүен көтәбез. [14] Безне барлык ялганнан ᶜйолып алу һәм пакьләндерү өчен, Мәсих Үзен корбан итте. Пакьләндереп, Ул безне яхшылык кылырга ашкынып торучы Үз халкы итәргә теләде.

[15] Моның һәммәсен бар хакимлегең белән сөйлә, үгетлә һәм фаш ит. Сиңа беркем дә түбәнсетеп карамасын.

Иман итүченең яхшы гамәлләре

3 [1] Башлыкларга, хакимлеккә буйсынырга һәм аларны тыңларга, һәртөрле яхшы эшкә һәрвакыт әзер торырга кирәклеген иман итүчеләрнең исләренә төшер. [2] Аларны шулай ук беркемне дә яманламаска, бәйләнчек булмаска, әмма бар кешеләргә карата һәрнәрсәдә басынкылык күрсәтеп, йомшак күңелле булырга өйрәт. [3] Чөнки кайчандыр без дә тинтәк, тыңлаусыз, алданган, төрле нәфес һәм ләззәтләр коллыгында идек; без тормышыбызны явызлыкта һәм көнчелектә үткәрдек; безгә нәфрәтләнделәр, һәм без дә бер-беребезгә нәфрәтләндек. [4] Әмма Коткаручыбыз Аллаһы Үзенең игелеклелеген һәм кешеләргә карата мәхәббәтен күрсәтеп, [5] безне коткарды. Ул моны кылган ᶜтәкъва эшләребез өчен түгел, ә Үз шәфкате белән эшләде. ᶜГөнаһларыбызны юып, безне коткарды, без яңадан тудык һәм ᶜИзге Рух аша яңа тормыш кабул иттек. [6-7] Аның мәрхәмәте белән ᶜакланып, үзебез өметләнгән мәңгелек тормыш варислары булу өчен, Аллаһы бу Рухны Коткаручыбыз Гайсә Мәсих аша безгә мул итеп яудырды.

8 Бу сүзләр хак. Синең бу нәрсәләр турында басым ясап әйтүеңне телим, Аллаһыга иман итүчеләр үзләрен яхшы эшләргә багышласын. Болар һәммәсе яхшы һәм кешеләр өчен файдалы. **9** Ә буш сүз көрәштерүләр, шәҗәрәләр һәм [c]Канун турындагы бәхәс һәм ызгыш-талаштан читләш, чөнки алар файдасыз һәм мәгънәсез. **10** Бер яки ике тапкыр кисәткәннән соң, бүленешләр китереп чыгара торган кеше белән бернинди уртак эшең булмасын. **11** Андый кеше бозык, һәм ул гөнаһ кыла, шуның белән үз-үзен хөкемгә дучар итүен син беләсең.

Шәхси киңәшләр һәм үтенечләр

12 Мин яныңа Әртимәс яки Тухикне җибәрәм. Алар килеп җиткәч, үзең минем янга Никәполискә килү өчен, бөтен көчеңне куй, чөнки кышны анда чыгарга уйлыйм. **13** Канунчы Зинәс һәм Апуллусны, алар бернәрсәгә мохтаҗ булмаслык итеп, бик тырышлык белән юлга әзерлә. **14** Безнең кешеләр дә, башкаларның ихтыяҗларын канәгатьләндерә алсын өчен, үзләрен игелекле эшләргә багышларга өйрәнсеннәр, шунда аларның тормышы файдасыз булмас.

15 Янымдагыларның һәммәсе дә сине сәламли. Безне яратучы имандашларның барысына да сәлам тапшыр. Мәрхәмәт сезнең барыгыз белән дә булсын.

Паулдан Филимунга хат

Коллык һәм туганлык

1 **1-2** Кадерле дустыбыз һәм хезмәттәшебез Филимунга, шулай ук йортында җыела торган ᶜиман итүчеләр бердәмлегенә, имандашыбыз Апфия ханым һәм көрәштәшебез Архипка ᶜМәсих Гайсә хакына зинданда утыручы Паул һәм имандашыгыз Тимутәйдән сәлам. **3** ᶜАтабыз ᶜАллаһы вә ᶜХакимебез Гайсә Мәсихтән сезгә ᶜмәрхәмәт һәм иминлек булсын.

4 Филимун, догаларымда сине искә төшергәндә, һәрвакыт Аллама рәхмәт укыйм, **5** чөнки Хакимебез Гайсәгә иманың һәм ᶜизгеләргә карата мәхәббәтең турында еш ишетәм. **6** Безнең өчен уртак иманыбыз сине Мәсихтә без ия булган бар яхшылыкны тагын да тирәнрәк аңлауга китерсен дип дога кылам. **7** Имандашым, мәхәббәтең миңа олы шатлык һәм зур юаныч булды, чөнки синең аша ᶜиман итүчеләрнең күңелләре тынычланды.

8 Мәсихтә рухи кардәшең буларак бурычыңны үтәүне таләп итәргә хакым булса да, **9** башка һичкем түгел, мин, Паул – Мәсих Гайсәнең илчесе һәм Аңа иман итүем* өчен хәзер зинданда утыручы тоткын – мәхәббәткә таянып, сиңа үтенеч белән мөрәҗәгать итүне кулайрак күрәм. **10** Тоткынлыкта мин рухи атасы булган углым Онисим* хакына сиңа мөрәҗәгать итәм. **11** Элек ул сиңа файдасыз иде, хәзер исә синең өчен дә, минем өчен дә файдалы.

12 Аны, йөрәгемнән өзеп, кире синең янга җибәрәм. **13** Мин аны үз янымда калдырырга теләр идем: ул, сине алыштырып, ᶜЯхшы хәбәр хакына зинданда вакытта миңа ярдәм итәр иде. **14** Әмма ризалыгыңнан башка бернәрсә дә эшлисем килмәде: игелекле эшең ирексезләп кушканга түгел, ә ихтыяры булсын. **15** Ул яныңда бөтенләйгә калсын өчен, синнән вакытлыча аерылып торган булуы да ихтимал. **16** Хәзер ул кол кебек түгел, бәлки колга караганда да яхшырак – кадерле туганыңдай яныңда калыр иде. Мин аны бик яратам, әмма ул кеше буларак та, Хаким Гайсә иярчене буларак та синең өчен тагын да кадерлерәк.

17 Шулай булгач, әгәр мине дус күрсәң, мине кабул иткәндәй, аны да якты чырай белән каршы ал. **18** Ул сиңа ниндидер зыян китергән икән яки бирәчәге булса, боларны минем бурычым итеп сана. **19** Мин, Паул, моны үз кулым белән язам: сиңа

---

* **1:9** *...Мәсих Гайсәнең илчесе һәм Аңа иман итүем...* – Бу сүзләрне грек теленнән болай да аңларга мөмкин: инде карт кеше һәм Мәсих Гайсәгә иман итүем.

* **1:10** *Онисим* – бу грек исеме «файдалы» дигәнне аңлата.

үзем түләячәкмен. Инде үзеңнең дә тормышың белән миңа бурычлы булуыңны әйтеп тормыйм. **20** Әйе, имандашым, Хакимебез хакына миңа яхшылык кыл; Мәсихтә имандаш буларак, күңелемне күтәр. **21** Бу үтенечемне кире какмасыңа ышанып язам һәм сораганымнан күбрәк тә эшләячәгеңне беләм.

22 Шулай ук минем өчен дә бер бүлмә хәстәрләп куйчы, чөнки догаларыгызга җавап булып, сезгә кире әйләнеп кайтырмын дип өметләнәм.

23-24 Мәсих Гайсә хакына кулга алынган Эпафрас һәм хезмәттәшләрем Марк, Аристарх, Димас һәм Лүк тә сине сәламли.

25 Хакимибез Гайсә Мәсихнең мәрхәмәте сезнең рухыгыз белән булсын.

Гыйбриләргә* хат

Аллаһы Углы фәрештәләрдән өстенрәк

1 **1** ᶜАллаһы борынгы заманда ᶜпәйгамбәрләр аша ата-бабаларыбызга күп мәртәбәләр һәм күп төрле сөйләде. **2** Шушы соңгы көннәрдә Ул безгә Углы аша сөйләде. Аллаһы Углын бөтен нәрсәнең варисы итеп куйган һәм галәмне Аның аша барлыкка китергән иде. **3** Углы – Аллаһының ᶜданын чәчкән яктылык вә Аллаһы асылының төп-төгәл чагылышы. Ул һәммә нәрсәне Үзенең кодрәтле сүзе белән тотып тора. Кешеләрне ᶜгөнаһларыннан ᶜпакьләндергәч, Ул күкләрдә Мәһабәт Аллаһының уң ягына утырды. **4** Аның алган исеме ᶜфәрештәләрнекеннән никадәр данлырак булса, Ул Үзе дә алардан шулкадәр өстенрәк торыр.

5 Фәрештәләрнең берәрсенә кайчан да булса:

«Син – Минем Углым,
бүген Мин Синең ᶜАтаң булдым»*, –

дип әйткәнме Аллаһы? Тагын фәрештәләрнең кайсы турында да булса:

«Мин – Аның Атасы булырмын,
ә Ул Минем Углым булачак»*, –

дип әйткәнме Аллаһы? **6** Янә дөньяга Үзенең беренче Углын китергәндә, Аллаһы:

«Барлык Аллаһы фәрештәләре Аңа табынсын»*, –

ди. **7** Фәрештәләр турында Аллаһы:

«Аллаһы Үзенең фәрештәләрен җилләр итә,
хезмәтчеләрен янып торган ялкын итә»*, –

ди. **8** Углы турында исә:

«Йа Аллам, тәхетең мәңгелектер,
патшалык таягың – гаделлек таягы ул, – ди. –
9 Сөекледер Сиңа ᶜтәкъвалык,
нәфрәтледер Сиңа яманлык.
Шуңа күрә Аллаһы, Синең Аллаң,
ишләрең арасыннан Сине өстен куйды –

---

* *Гыйбри* – еврейләрнең борынгы атамасы.

* **1:5** Карагыз: «Зәбур», 2:7.

* **1:5** Карагыз: «II Патшалар», 7:14.

* **1:6** Карагыз: «Зәбур», 96:7.

* **1:7** Карагыз: «Зәбур», 103:4.

сөенеч мае белән майлады»*.
10 Аллаһы тагын болай ди:
«Йа ᶜРаббым, һәммәсеннән элек Син җирнең нигезләрен бар иттең,
күкләр дә – Синең кулларыңның эше.
11 Алар бетәчәк, ә Син мәңге булачаксың.
Алар һәммәсе дә кием-салым кебек тузып бетәчәк.
12 Син аларны өс киемедәй төреп алачаксың,
алар киемдәй алыштырылачак,
әмма Син үзгәрешсез калачаксың,
гомер елларың беркайчан бетмәячәк»*.
13 Фәрештәләрнең берәрсенә Аллаһы кайчан да булса:
«Дошманнарыңны синең аяк астына
баскыч басмасы итеп түндергәнче,
Минем уң ягымда утыр»*, –
дигәнмени? 14 Фәрештәләр – котылуны мирас итеп алачак затларга хезмәт итү өчен җибәрелгән рухлар түгелмени?

Бөек коткарылу

2 1 Шуңа күрә, туры юлдан читкә чыкмас өчен, ишеткәннәребезгә аеруча игътибарлы булырга тиешбез. 2 Фәрештәләр аша җиткерелгән сүз гамәлдә булып, һәртөрле ᶜжинаять вә тыңлаусызлык тиешле җәзасын алган икән, 3 шундый бөек коткарылу белән исәпләшмәсәк, җәзадан без ничек котылып калырбыз соң? ᶜХакимебез Гайсә бу хакта кешеләргә беренче булып Үзе җиткерде, моны исә безгә Хаким әйткәнне ишеткән кешеләр исбат иттеләр. 4 Аллаһы Үзе дә моны, галәмәтләр, могҗизалар вә төрле кодрәтле гамәлләр кылып, ᶜИзге Рухтан килгән бүләкләрне Үз ихтыяры белән бүлеп биреп исбатлады.

Кешеләрне котылуга алып баручы Гайсә

5 Аллаһы без хәзер сөйли торган киләчәк дөньяны фәрештәләр кулына буйсындырмады. 6 Әмма кемдер ᶜИзге язманың кайсыдыр бер урынында шаһитлык иткән:
«Син шулай игътибар күрсәткән инсан кем ул?!
Син шулай кайгырткан адәм баласы кем?!
7 Син аны беркадәр вакытка фәрештәләрдән түбәнрәк куйдың,
Син аның башына дан вә кадер-хөрмәт тажын кидердең,
8 бар нәрсәне аягы астына салып буйсындырдың»*.

Бар нәрсәне кешегә буйсындыргач, аңа буйсындырылмаган бернәрсәне дә калдырмады. Ләкин әле без һәммә нәрсәнең аңа буйсынганын күрмибез. 9 Әмма без

---

* 1:8-9 Карагыз: «Зәбур», 44:7-8.
* 1:10-12 Карагыз: «Зәбур», 101:26-28.
* 1:13 Карагыз: «Зәбур», 109:1.
* 2:6-8 Карагыз: «Зәбур», 8:5-7.

Гайсәне күреп торабыз. Ул берникадәр вакытка фәрештәләрдән түбәнрәк куелган иде, ләкин газап чигеп үлгәнгә күрә, Аңа дан вә кадер-хөрмәт тажы кидерелде. Аллаһының ᶜмәрхәмәте аркасында Гайсә һәр кеше өчен үлем татырга тиеш иде бит.

10 Һәммә нәрсә Аллаһы өчен яши һәм барысы да Аның аша бар ителгән. Үзенә иярүче күпләгән кешене данга илткән чагында, котылуларына нигез салучы Гайсәне газаплар аша камиллеккә ирештерүе урынлы булды. **11** Кешеләрне изге итүче Гайсә һәм Ул изге иткән кешеләр – һәммәсе дә бер үк Атадан. Менә ни өчен Гайсә аларны туганнарым дип атаудан тартынмый. **12** Ул:

«Шулчак исем шәрифләреңне кардәшләремә сөйләрмен,
жыенда Сиңа дан жырлармын»*, –

ди. **13** Ул тагын:

«Мин Раббыга ышаныч баглыйм»*, –

ди. Ул шулай ук:

«Менә Мин Үзем
һәм Миңа Аллаһы биргән балалар»*, – ди.

14-15 Бу балаларның каны вә тәне бар, шуңа күрә Гайсә Үзе дә кешеләр кебек булды. Ул моны үлемгә баш булган ᶜиблиснең хакимлеген Үз үлеме белән юк итү, гомере буена үлемнән куркып, кол булып яшәгән кешеләрне азат итү өчен эшләде. **16** Ул, әлбәттә, фәрештәләргә түгел, ә Ибраһим токымына ярдәм итә бит. **17** Шуңа күрә, Үзен корбан итеп, халыкның гөнаһларын ᶜйолып алу максаты белән Аллаһыга хезмәт итүдә рәхим-шәфкатьле вә тугрылыклы Олуг ᶜРухани булыр өчен, Гайсә бар нәрсәдә Үзенең туганнарына охшарга тиеш булды. **18** Ул Үзе дә, вәсвәсәләндереп газап чиккәнгә күрә, вәсвәсәгә дучар булганнарга ярдәм итә ала.

Гайсә Мусадан өлкән

3 **1** Изге имандашлар, сез дә күкләр тарафыннан чакырылгансыз, шуңа күрә Гайсә – тоткан иманыбызның ᶜРәсүле һәм Олуг Рухание турында җентекләп уйлагыз. **2** Муса ᶜАллаһы йортындагы эшләрдә тугры булган кебек үк, Гайсә дә Үзен сайлап куйган Аллаһыга тугры булды. **3** Йорт төзүчегә йортның үзенә караганда күбрәк хөрмәт күрсәтелгәндәй, Гайсә Мусага караганда олырак хөрмәткә лаек дип саналды. **4** Әлбәттә, һәрбер йортны кем дә булса берәү сала, ә һәммә нәрсәне Аллаһы бар кылган. **5** Муса, чыннан да, Аллаһы йортындагы барлык эшләрдә тугры хезмәтче иде һәм моның белән Аллаһы киләчәктә әйтәчәк нәрсәләргә шаһит булды. **6** ᶜМәсих исә, Угыл буларак, Аллаһы йорты белән тугрылыклы идарә итә. Ә Аның йорты – без, тик кыюлыкны вә өметкә ышанычыбызны ахырга кадәр сакларга кирәк.

Ышанмаучылыкны кисәтү

7 Шулай икән, Изге Рух әйткәнчә,

---

* **2:12** Карагыз: «Зәбур», 21:23.

* **2:13** Карагыз: «Ишагыйя», 8:17.

* **2:13** Карагыз: «Ишагыйя», 8:18.

«Бүген Аллаһының тавышын ишетәсез икән,
8 чүлдә булган сынау көнендә Аллаһыга каршы чыккан
вакыттагы кебек,
каты күңелле булмагыз,
9 кырык ел буена эшләгән эш-гамәлләремне күрә торып,
анда ата-бабаларыгыз Мине сынадылар.
10 Шуңа күрә бу буын кешеләренә ачуым чыкты
һәм: „Болар – күңелләре адашкан халык,
Минем хак юлымны белмиләр“, – дидем.
11 Шуның өчен, ачуым чыгып:
„Алар беркайчан да
тыныч-имин урынына кермәячәк“, – дип ант иттем»*.

12 Сак булыгыз, имандашлар, берегездә дә тере Аллаһыдан баш тартырлык, явыз, ышанмый торган йөрәк булмасын. 13 Киресенчә, «бүген» дигән сүз әле гамәлдә булганда, берегез дә гөнаһка алданып киреләнмәсен өчен, бер-берегезне һәр көнне дәртләндереп торыгыз. 14 Без – Мәсихнеке булганны Аның Үзе белән уртаклашучылар, тик безгә ахырга кадәр баштагы ышанычыбызда нык торырга кирәк. 15 Изге язмада әйтелгәнчә:

«Бүген Аллаһының тавышын ишетәсез икән,
Аллаһыга каршы чыккан вакыттагы кебек, каты күңелле булмагыз».

16 Аллаһы тавышын ишетеп, Аңа каршы баш күтәргән кешеләр кемнәр иде соң? Муса Мисырдан алып чыкканнарның һәммәсе түгел идемени алар? 17 Аллаһы кырык ел буена кемгә ачулы булды соң? Гөнаһ кылып, чүлдә мәет булып калганнарга түгелме? 18 Алар тыныч-имин урынына беркайчан да кермәячәк, дип кем турында ант итте соң Аллаһы? Сүз тыңламаганнар хакында түгелмени? 19 Шулай итеп, ышанмаулары өчен, Аллаһының тыныч-имин урынына аларның керә алмаганын күрәбез.

Аллаһы халкы өчен тыныч-имин урын

4 1 Шулай итеп, Аллаһының тыныч-имин урынына керә алуыбыз хакындагы вәгъдәсе әле үз көчендә калганга күрә, берәребез анда керүдән мәхрүм калмасын өчен, сак булыйк. 2 Шул кешеләргә җиткерелгәндәй, [c]Яхшы хәбәр безгә дә җиткерелде, ләкин алар ул хәбәрне ишетсәләр дә, файдасы булмады, чөнки алар ул хәбәрне тыңлап кабул иткәннәрнең ышануын уртаклашмадылар. 3 Без исә, ышанучылар, ышануыбыз аркасында, Аллаһының тыныч-имин урынына керәбез.

Аллаһы:

«Ачуым чыгып, ант иттем:
алар беркайчан да тыныч-имин урынына кермәячәк», –

диде бит. Гәрчә, дөнья яратылган вакытта ук Аның эшләре инде тәмамланган булса да, Ул шулай дип әйтте. 4 Бер урында атнаның җиденче көне турында болай

* **3:7-11** Карагыз: «Зәбур», 94:7-11.

дип язылган бит: «Җиденче көнне Аллаһы Үзенең барлык эшләреннән ял итте*».
5 Шунда ук тагын: «Бу кешеләр беркайчан да Минем тыныч-имин урыныма кермәячәк», дип әйтелгән.

6 Яхшы хәбәрне элегрәк ишеткән кешеләр, тыңлаусызлыклары өчен, Аллаһының тыныч-имин урынына керә алмаганнар. Ләкин кайберәүләр анда керәчәк, шуңа күрә 7 Аллаһы «бүгенге көн» дип аталган яңа бер көнне билгеләде. Күп еллар узганнан соң, бу хакта Ул Давыт аша белдерде, инде әйтелгәнчә:

«Бүген Аллаһының тавышын ишетәсез икән,
каты күңелле булмагыз».

8 Ешуа халыкны тыныч-имин урынга китергән булса, Аллаһы бүгеннән соң булачак бүтән көн турында әйтмәс иде. 9 Алай булгач, Аллаһы халкы өчен [c]шимбә көнге ялга охшаган тагын бер ял бар әле алда. 10 Аллаһының тыныч-имин урынына кергән кеше, Аллаһы Үзенең эшләреннән ял иткәндәй, ял итәчәк. 11 Шуңа күрә, Аның тыныч-имин урынына керү өчен, бар көчебезне куйыйк, тыңлаусызлар үрнәгенә ияргән өчен, беркем дә аннан мәхрүм калмасын.

12 Аллаһының сүзе тере вә куәтле. Ул ике ягы да үткен теләсә кайсы кылычтан да үткенрәк. Ул эчебезгә шулкадәр тирән үтеп керә ки, җанны рухтан, буыннарны сөяк җелегеннән аера. Ул йөрәгебездәге фикерләребезне һәм ниятләребезне хөкем итә.
13 Яратылганнар арасында Аллаһының күзеннән кача алырлык бернинди җан иясе юк, Аның алдында бар нәрсә ачык һәм ничек булса, шулай күренә. Без Аңа хисап бирергә тиешбез.

Гайсә – Олуг Руханиларның иң бөеге

14 Күкләр аша узган бөек Олуг Руханиебыз – Аллаһы Углы Гайсә бар, шуңа күрә үзебез тоткан иманга тугры булып калыйк. 15 Олуг Руханиебыз җитешмәгән яклары-быызны аңламаучы, безгә теләктәшлек итә белмәүче Зат түгел, чөнки Ул безнең кебек үк һәр яклап сыналды, тик һич кенә дә гөнаһ кылмады. 16 Шулай итеп, ярдәм кирәк булганда шәфкать алу һәм мәрхәмәт табу өчен, кыю рәвештә мәрхәмәт тәхете янына барыйк.

5 1 Һәр олуг рухани, кешеләр арасыннан сайланып, Аллаһыга халык вәкиле буларак хезмәт итү өчен куела. Ул кешеләрнең гөнаһлары өчен Аллаһыга бүләк вә корбаннар китерергә тиеш. 2 Андый олуг рухани белмәүчеләрне дә, туры юлдан тайпылучыларны да аңлый ала, чөнки ул үзе дә көчсез бер бәндә генәдер. 3 Шуңа күрә ул үз гөнаһлары өчен дә, халык гөнаһлары өчен дә корбан китерергә тиеш.

4 Мондый хөрмәтле бурычны кеше үз өстенә үзе йөкли алмый. Ул, үз вакытында Һарун чакырылган кебек*, бу хезмәткә Аллаһы тарафыннан сайлап куела. 5 Шулай итеп, Олуг Рухани булу хөрмәтен Мәсих тә Үз өстенә Үзе алмады, киресенчә, аны:

---

* **4:4** *...ял итте.* – Грек телендәге төп нөсхәдә «ял» һәм «тыныч-имин урын» сүзләре бер берәмлек белән белдерелгән. Бишенче аятьне карагыз. (Карагыз: «Яратылыш», 2:2.)

* **5:4** Карагыз: «Чыгыш», 28:1.

«Син – Минем Углым,
бүген Мин Синең Атаң булдым», –
дип әйткән Аллаһы бирде. **6** Аннары тагын Изге язмадагы икенче бер урында Аллаһы:
«Мәлик-Садыйк нинди рухани булса,
Син дә мәңгегә шундый Рухани буласың»*, – диде.

7 Җирдә яшәгән чагында Гайсә, күз яшьләре белән кычкырып елап, Үзен үлемнән коткара алачак Аллаһыга дога кылды һәм ялварды, Аллаһы ихтыярына тирән ихтирам белән буйсынганга, Аның ялваруы Аллаһыга барып иреште. **8** Аллаһы Углы булса да, Ул Үз газаплары аша тыңлаучан булырга өйрәнде һәм, **9** камиллеккә ирешкәннән соң, Үзенә тыңлаучан булган һәркем өчен мәңгелек котылу чыганагы булды. **10** Ул, Мәлик-Садыйк нинди олуг рухани булса, Аллаһы тарафыннан шундый Олуг Рухани итеп билгеләнде.

Дөрес юлдан читкә тайпылу турында кисәтү

11 Бу хакта без сезгә күп сөйли алган булыр идек, ләкин аңлатуы кыен, чөнки сез сөйләгәнне бик авыр аңлый башладыгыз. **12** Узган вакытка карасак, сез инде үзегез өйрәтүче булырга тиеш идегез, ләкин әлегә сезнең үзегезне Аллаһы тәгълиматының иң беренче дәресләренә өйрәтергә кирәк. Сезгә каты азык түгел, сөт кирәк. **13** Сөт белән туенучы кеше хак белән ялган арасындагы аерманы сизә алмый, чөнки ул сабый булып кала бирә. **14** Каты азык исә өлкәннәр өчен: алар тормыш тәжрибәсе аша үз хисләрен буйсындырганнар һәм яхшылык белән яманлыкны аерырга өйрәнгәннәр.

6 **1-2** Шуңа күрә, Мәсих тәгълиматының иң башлангыч өлешен калдырып, камилрәгенә күчик. Үлемгә китерүче эшләрдән [c]тәүбә итүгә, Аллаһыга инануга, шулай ук [c]суга чумдыру йолалары, [c]кулларны кую, үлеләрнең терелүе вә мәңгелек хөкем турындагы тәгълиматка янә нигез сала башламыйк инде. **3** Аллаһы рөхсәт итсә, без алга таба китик.

4 Инде бер мәртәбә Аллаһы яктылыгы белән нурландырылган, күк бүләгенең тәмен татыган, Изге Рухта катнашкан, **5** Аллаһының яхшы сүзен вә киләчәк дөнья көчләренең тәэсирен татыган, **6** ә аннары дөрес юлдан читкә тайпылган кешеләрне яңадан тәүбәгә китерергә мөмкин түгел, чөнки Аллаһы Углын алар үзләре яңадан [c]хачка кадаклыйлар, Аны халык алдында мәсхәрәлиләр.

7 Яңгыр еш сугарган җир, дымны үзенә сеңдереп, җирне эшкәрткән кешегә файдалы уңыш бирсә, Аллаһының фатихасын ала. **8** Ләкин әгәр бу җирдә күгән вә чәнечкеле куаклар үсә торган булса, аның бернинди дә файдасы юк. Аңа каргыш яный, ахыр килеп, ул җирне яндырырлар.

9 Ләкин, газиз дусларым, шулай дип әйтсәк тә инде, сезнең хәлегез әйбәтрәк һәм ул сезне коткарылуга илтә дип ышанабыз. **10** Аллаһы гаделсез түгел. [c]Изгеләренә хезмәт иткәнсез һәм бу эшне хәзер дә дәвам итәсез. Ул Үзенә булган мәхәббәтне шуның белән күрсәтүегезне һәм эшләрегезне онытмаячак. **11** Без һәрберегезнең

---

* **5:6** Карагыз: «Зәбур», 109:4.

ахырга кадәр, өметегез тулысынча тормышка ашканчы, шундый ук тырышлык куюын телибез. 12 Ялкау булмагыз, иманлы вә түземле булулары белән вәгъдә ителгәнне алучы кешеләр үрнәгенә иярегез.

Аллаһының ышанычлы вәгъдәсе

13 Аллаһы, Ибраһимга вәгъдә биргәндә, ант итәрлек Үзеннән өстенрәк һичкем булмаганлыктан, Үз-Үзе белән ант итә. 14 Ул: «Мин сиңа фатиха өстенә фатиха бирәчәкмен, токымыңны ишәйткәннән-ишәйтәчәкмен», – ди*. 15 Ибраһим исә, сабырлык белән көткәннән соң, вәгъдә ителгәнне ала.

16 Кешеләр үзләреннән өстенрәк зат белән ант итәләр, ул ант әйтелгәнне раслый һәм һәртөрле бәхәсләргә чик куя. 17 Шулай ук Аллаһы да, вәгъдә ителгәнне алачак кешеләргә ниятенең үзгәрешсез булуын тагын да ачыграк итеп күрсәтергә теләгәндә, аны ант белән раслады. 18 Аллаһы ялган сөйләми, ике нәрсә – Аның биргән вәгъдәсе һәм анты – һичкайчан үзгәрми. Алар безне, Аллаһыга сыенганнарны, киләчәктә көткән өметкә нык таянырга дәртләндерә. 19 Бу өмет җаныбызның ышанычлы вә ныклы якоре булып, пәрдә артындагы Иң изге бүлмәгә керә. 20 Гайсә безнең хакка анда бездән алдан кереп, Мәлик-Садыйк нинди олуг рухани булса, Гайсә дә мәңгегә шундый Олуг Рухани булды.

Рухани Мәлик-Садыйк

7 1 Бу Мәлик-Садыйк – Шалим патшасы һәм Аллаһы Тәгаләнең рухание булган. Ул, патшаларны тар-мар итеп кайтып килгән Ибраһимны очратып, аңа фатихасын бирә. 2 Ибраһим аңа сугышта тапкан байлыгының гошерен* бирә*. Беренчедән, «Мәлик-Садыйк» дигән исем «ᶜхаклык патшасы» дигәнне аңлата, икенчедән, ул – Шалим патшасы да, ягъни «иминлек патшасы». 3 Мәлик-Садыйкның әти-әнисе дә билгесез, нәсел җебе юк. Гомеренең башы вә ахыры турында да берни мәгълүм түгел, ул Аллаһы Углына охшаш мәңге рухани булып кала.

4 Аның никадәр бөек икәнлеген күрдегезме инде! Хәтта ыруг башлыгы Ибраһим да аңа сугышта тапкан байлыгының гошерен биргән. 5 Руханилык хезмәтен алган Леви нәселе кешеләре ᶜКанун буенча халыктан, ягъни үзләренең туганнарыннан, алар да Ибраһим нәселеннән булуларына карамастан, гошер алырга тиеш. 6 Рухани Мәлик-Садыйк исә Леви токымыннан булмаса да, Ибраһим табышының гошерен кабул итеп алган һәм аңа – Аллаһының вәгъдәләрен алган затка фатихасын биргән. 7 Һичшиксез, түбәнрәк үзеннән өстенрәк кеше тарафыннан фатиха кабул итеп ала. 8 Беренче очракта табышның гошерен үләсе кешеләр җыя, ә икенче очракта уннан бер өлешен, Изге язма шаһитлык иткәнчә, исән кеше ала. 9 Гошер алучы Леви үзе дә Мәлик-Садыйкка табышының уннан бер өлешен биргән, дип әйтергә була, 10 чөнки Мәлик-Садыйк Ибраһимны очраткан вакытта Леви әле тумаган булса да, ул инде үзенең ата-бабасы Ибраһимның тәнендә була.

---

* **6:13-14** Карагыз: «Яратылыш», 22:16-17.

* **7:2** *...гошерен...* – Димәк, уннан бер өлешен.

* **7:1-2** Карагыз: «Яратылыш», 14:17-20.

Мәлик-Садыйкка охшаш башка бер Рухани

11 Левиләрнең руханилыгы (Муса кануны исә руханилык нигезендә бирелгән булган) аша камиллеккә ирешеп булса, Һарунга түгел, Мәлик-Садыйкка охшаш икенче Руханига ихтыяҗ булыр идеме? 12 Шулай икән, руханилык үзгәрсә, Канун да үзгәрергә тиеш. 13 Ә без сөйләгән Зат икенче бер ыругтан, ул ыругтан беркем дә ᶜмәзбәх янында хезмәт итми. 14 Хакимебезнең ᶜЯһүдә ыругыннан булуы билгеле бит, ә Муса, руханилар турында сөйләгәндә, бу ыруг турында берни дә әйтмәгән.

15 Моның шулай икәнлеге Мәлик-Садыйкка охшаш яңа Рухани килгәч, тагын да ачыграк, аңлаешлырак була. 16 Ул кешенең нәселенә кагылышлы Канун әмере нигезендә түгел, ә мәңге бетми торган яшәү көче буенча Рухани булды. 17 Аның хакында Изге язмада:

«Мәлик-Садыйк нинди рухани булса,
Син дә мәңгегә шундый Рухани буласың»*, –

диелгән. 18 Көчсез вә файдасыз булуы сәбәпле, элеккеге Канун әмере үз көчен югалтты. 19 Муса кануны бернәрсәне дә камилләштермәде, ә аның урынына безгә зуррак бер өмет бирелде, ул өмет аркылы без Аллаһыга якынлаша алабыз.

20 Өстәвенә, бу Затның Рухани итеп билгеләнүе ант белән расланды. Калганнары рухани хезмәтен антсыз кабул итеп алды, 21 ләкин Монысы исә Аллаһының анты аркылы, ягъни Аллаһы Аңа:

«Раббы ант итте,
Үз сүзеннән Ул кайтмаячак:
„Син – мәңгегә рухани!“»* –

дигәндә Рухани булды. 22 Шулай итеп, Аллаһы төзегән элеккесеннән дә яхшырак ᶜкилешүнең ышанычлысы Гайсә булды. 23 Тагын башка руханилар күп булган, алар хезмәтләрен үлүләре аркасында дәвам итә алмаганнар. 24 Ә Гайсә мәңге тере, Аның руханилыгы да үзгәрешсез, 25 шуңа күрә дә Ул Үзе аркылы Аллаһыга килүче кешеләрне тулысынча коткара ала. Ул, Аллаһыга даими мөрәҗәгать итеп, алар турында ялвару өчен яши.

26 Безгә нәкъ менә шундый Олуг Рухани кирәк тә инде: Ул изге, гаепсез, саф, гөнаһлылардан аерып куелган вә күктән дә югары күтәрелгән. 27 Ул, бүтән олуг руханилар сыман, көн саен башта Үзенең гөнаһлары, аннары халыкның гөнаһлары өчен корбан китерүгә мохтаҗ түгел. Ул Үзен бер тапкыр һәм мәңгелек корбан итеп китерде. 28 Муса кануны олуг рухани итеп зәгыйфь кешеләрне билгели, ә Кануннан соң бирелгән ант буенча, Аллаһы Углы Олуг Рухани итеп билгеләнде. Ул – мәңгелек камиллеккә ирешкән Зат.

Яңа килешүнең Олуг Рухание

8 1 Сезгә сөйләгәннәребездә иң мөһиме – күктә Мәһабәт Аллаһы тәхетенең уң ягында утыручы Олуг Руханиебыз бар. 2 Ул кешеләр түгел, ә Раббы Үзе корган

---

* **7:17** Карагыз: «Зәбур», 109:4.

* **7:21** Карагыз: «Зәбур», 109:4.

Изге йортта – чын гыйбадәт кылу чатырында хезмәт итә. 3 Һәр баш рухани бүләк
вә корбаннар китерү өчен билгеләнә. Шуңа күрә Олуг Руханиебызның да корбан
итеп китерә алырлык берәр нәрсәсе булырга тиеш. 4 Әгәр җирдә булса, Ул рухани
булмас иде, чөнки монда Муса кануны буенча корбан китерүчеләр бар инде. 5 Җир-
дәге руханилар күктәге йорт үрнәгенә ияреп төзелгән Изге йортта хезмәт итәләр,
ә ул күктәге Изге йортның фәкать чагылышы һәм күләгәсе генә. Менә шуңа күрә
Мусага гыйбадәт кылу чатыры корыр алдыннан Аллаһы тарафыннан кисәтеп ку-
елган: «Кара аны, һәммәсен дә тауда күрсәтелгән үрнәк буенча эшлә»*. 6 Беренче
килешүгә караганда Гайсә арадашчы булган килешү әйбәтрәк булган кебек, Аңа
тапшырылган хезмәт җирдәге руханилар хезмәтеннән югарырак. Яңа килешү әй-
бәтрәк, чөнки ул әйбәтрәк вәгъдәләргә нигезләнгән.

7 Беренче килешү кимчелексез булган булса, икенчесенә ихтыяҗ да булмас иде.
8 Ләкин Аллаһы, Үз халкыннан гаеп табып, болай дип әйтә:

«Менә, шундый көннәр җитәр, – ди Раббы, –
Мин ᶜИсраил вә Яһүдә халкы белән
яңа килешү төзермен.
9 Бу килешү аларның ата-бабаларын
Мисырдан җитәкләп алып чыккан чакта
төзегән килешү сыман булмас.
Алар килешүемә тугрылыклы булмадылар,
һәм алардан йөз чөердем, – ди Раббы. –
10 Исраил халкы белән ул көннәрдән соң төзесе
килешүем шушы, – ди Раббы –
Үз кануннарымны зиһеннәренә салырмын,
күңелләренә язып куярмын.
Мин – аларның Алласы,
ә алар Минем халкым булачак.
11 Инде беркем дә икенче берәүне яисә туганын:
„Раббыны танып бел“, – дип өйрәтмәячәк.
Мине кечесеннән алып олысына кадәр һәммәсе беләчәк.
12 Мин явыз эшләрен кичерермен,
кылган гөнаһларын инде беркайчан да искә алмам»*.

13 Бу килешүне Ул «яңа» дип атап, беренчесенең искереп киткәнлеген күрсәтте, ә
гамәлдән чыгарылган һәм искергән нәрсә тиздән юкка чыгар.

Беренче килешү вакытында гыйбадәт кылу

9 1 Беренче килешүнең гыйбадәт кылу хакында күрсәтмәләре һәм җирдәге Изге
йорты бар иде. 2 Изге йорт итеп чатыр корылды, аның алгы өлешендә шәмдәл
һәм өстәл урнаштырылды, икмәкләр куелды. Бу өлешне «Изге бүлмә» дип атады-

* **8:5** Карагыз: «Чыгыш», 25:40.
* **8:8-12** Карагыз: «Иремия», 31:31-34.

лар. 3 Икенче пәрдә артында чатырның «Иң изге бүлмә» дип аталган өлеше бар иде. 4 Анда хуш исле сумала-майлар көйрәтү өчен, алтыннан ясалган мәзбәх һәм алтын белән капланган ᶜКилешү сандыгы бар иде. Сандыкка манна* салынган алтын савыт, Һарунның чәчәк аткан таягы һәм килешүнең таш такталары урнаштырылган иде. 5 Ә сандык өстенә Аллаһы данын чагылдырган күктәге канатлы затларның* сыннары куелган иде. Аларның канатларыннан төшкән күләгә гөнаһларны йолу урынын каплап торды. Ләкин без хәзер һәммәсен дә җентекләп сөйләп тормыйбыз.

6 Бу әйберләр менә болай урнаштырылган иде. Руханилар һәркөн чатырның алгы өлешенә гыйбадәт кылу хезмәтен башкару өчен керәләр. 7 Ә икенче өлешкә олуг рухани гына елга бер мәртәбә керә. Ул үзе белән кан алырга тиеш, ул үзе өчен дә, халык белмичә кылган гөнаһлар өчен дә Аллаһыга корбан итеп кан китерә. 8 Шуның белән Изге Рух, әле чатырның алгы өлеше булганда, Иң изге бүлмәгә юлның әлегә ачык булмавын күрсәтә. 9 Моның бүгенге көн өчен дә мәгънәсе бар: бүләкләр вә корбаннар китерелү белән, Аллаһыга гыйбадәт кылучының вөҗданы сафлана алмый. 10 Боларда ашау-эчү, төрле юыну йолалары гына күздә тотыла. Бу кагыйдәләр бары тик тышкы якны күздә тоталар, һәм алар, яңа тәртип урнаштырылганчы гына, үз көчендә була.

Яңа килешү корбаны

11 Хәзер инде Мәсих монда булган яхшы нәрсәләрнең Олуг Рухание булып килде. Ул кеше кулы салмаган һәм бу фани дөньяныкы булмаган бөегрәк вә камилрәк чатыр аркылы керде. 12 Иң изге бүлмәгә Мәсих кәҗә вә бозау каны белән түгел, ә бары бер тапкыр һәм мәңгелеккә Үз каны белән кереп, кешеләргә мәңгелек котылу алды. 13 Әгәр дә үгез һәм кәҗә каны яисә корбан итеп яндырылган яшь бозау көле, нәҗесләнгәннәр өстенә сибелеп, тәнне йола буенча пакьләндерә икән*, 14 Мәсих каны чагыштырып булмаслык дәрәҗәдә күбрәк пакьләндерер бит! Ул мәңгелек Рух аркылы Үз-Үзен, кимчелексез корбан итеп, Аллаһыга тапшырды, һәм, безнең тере Аллаһыга хезмәт итүебез өчен, Аның каны вөжданнарыбызны үлемгә китерүче гамәлләрдән пакьләндерер.

15 Шуңа күрә Мәсих, беренче килешү вакытында кылынган гөнаһлардан кешеләрне Үз үлеме белән коткарып, Аллаһы тарафыннан чакырылганнар вәгъдә ителгән мәңгелек мирасны ала алсыннар дип, яңа килешүнең арадашчысы булды. 16 Васыять тә ниндидер рәвештә килешү* булып тора. Аны язган кешенең үлгәнен исбатларга кирәк, 17 чөнки васыять, язган кеше үлгәч кенә, көченә керә. Аны язган кеше исән чагында, васыять бернинди дә көчкә ия булмый. 18 Шуның өчен беренче

---

* **9:4** *Манна* – борынгы Исраил халкын коллыктан азат итеп Мисырдан чыгаргач, чүлдә туйдыру өчен, Аллаһы күктән җибәреп торган ризык.

* **9:5** *Канатлы затлар* – грек телендәге төп төп нөсхәдә мондый затларны «керубимнәр» дип атыйлар. Алар Аллаһының ул урында булуын күрсәтәләр. (Карагыз: «Чыгыш», 25:18-22.)

* **9:13** Карагыз: «Левиләр», 16:14-15; «Саннар», 19:9, 17-19.

* **9:16** *Васыять, килешү* – грек телендәге «диатеке» сүзенең «килешү» һәм «васыять» дигән мәгънәләре бар.

килешү дә каннан башка гамәлгә керә алмады. 19 Муса Канун күрсәтмәләренең барысын да халык алдында укып чыккач, кызыл йон вә ᶜһүссәп чыбыклары ярдәмендә бозау, кәҗә каны белән суны бар халыкка һәм Канун язылган ᶜтөргәкнең үзенә сибеп чыккан. 20 Ул: «Бу – килешүне раслаучы кан. Аллаһы сезгә ул килешүне үтәргә әмер бирде», – дип әйткән*. 21 Ул шулай ук чатырга һәм Аллаһыга гыйбадәт кылганда кулланылган барлык әйберләргә кан сибеп чыккан. 22 Канун бар нәрсәнең диярлек кан белән пакьләндерелүен таләп итә, һәм кан түгелмичә ярлыкау булмый.

23 Күктәге үрнәк буенча җирдә төзелгән нәрсәләр шул рәвешле пакьләндерелергә тиеш иде, ләкин күкнеке яхшырак корбаннар белән чистартуны таләп итә. 24 Мәсих кеше кулы белән төзелгән һәм чын Изге йортның нибары күчермәсе генә булган җирдәге Изге йортка кермәде. Безнең өчен Аллаһы алдына басам дип, Ул күкнең үзенә керде. 25 Ул, олуг рухани һәр елны Иң изге бүлмәгә чит кан алып кергәндәй, Үзен кабат-кабат корбан итәр өчен кермәде. 26 Әгәр дә шулай булса, Мәсих дөнья яратылганнан бирле кабат-кабат газап чигәргә тиеш булыр иде. Ләкин Ул Үзен корбан итү аша гөнаһны бетерер өчен, соңгы дәвердә бары тик бер мәртәбә килде. 27 Һәркем кайчан да булса бер үлеп, аннары хөкем алдына басарга язган. 28 Шулай итеп, Мәсих тә, күпләгән кешенең гөнаһларын Үз өстенә алыр өчен, бер мәртәбә корбан ителде. Ул әле икенче тапкыр киләчәк, ләкин инде гөнаһларны йолу өчен түгел, ә Үзен көтеп торучыларны коткару өчен киләчәк.

10 1 Канун – буласы яхшы нәрсәләрнең төгәл чагылышы түгел, ә аларның күләгәсе генә. Шуңа күрә, ул, елдан ел бертөрле корбаннар китерелеп, Аллаһы алдына килгән кешеләрне беркайчан да камил итә алмый. 2 Әгәр дә Канун моны эшли алса, корбаннар китерүдән туктамаслар идемени? Бер тапкыр чистарынгач, гыйбадәт кылучылар үзләрен гөнаһлы дип инде хис итмәсләр иде. 3 Әмма ләкин корбаннар ел саен гөнаһ турында искә төшереп тора, 4 чөнки үгез каны белән кәҗә каны кешенең гөнаһын бетерә алмый.

5 Шуңа күрә, дөньяга килгәч, Мәсих:

«Син корбаннар да, бүләкләр дә теләмәдең,
ләкин Минем өчен тән әзерләдең, – диде. –
6 Сине яндыру корбаннары да,
ᶜгөнаһ йолу корбаннары да сөендермәде.
7 Шунда: „Менә Мин.
Минем хакта ᶜкулъязма төргәгендә язылганча,
йа Аллаһы, Синең ихтыярыңны үтәр өчен килдем!“ – дидем»*.

8 Шулай итеп, башта Ул: «Син корбаннар да, бүләкләр дә, яндыру корбаннарын да, гөнаһ йолу корбаннарын да теләмәдең, алар Сине сөендермәде», – ди. Аларны бит Канун таләбе буенча китерәләр. 9 Аннары Ул: «Менә Мин, Синең ихтыярыңны

* **9:19-20** Карагыз: «Чыгыш», 24:7-8.

* **10:5-7** Карагыз: «Зәбур», 39:7-9.

үтәр өчен килдем», – дип өсти. Ул, искесен гамәлдән чыгарып, икенчесен – Аллаһы ихтыярын үтәүне гамәлгә кертә. **10** Мәсих тарафыннан гамәлгә ашырылган Аллаһы ихтыяры буенча, без Гайсә Мәсихнең Үз тәнен бер тапкыр һәм мәңгелеккә корбан итүе белән изгеләндерелдек.

11 Һәр рухани, көн саен үз хезмәтен башкарып, күп тапкырлар бертөрле корбаннарны китерә, әмма алар кешене һичкайчан гөнаһлардан арындыра алмый. **12** Ләкин Мәсих, гөнаһлар өчен мәңгелек көчкә ия булган корбанны бердәнбер мәртәбә китергәч, Аллаһының уң ягына утырды. **13** Шул вакыттан алып Ул дошманнарын Үз аягы астына баскыч басмасы итеп түндерүен көтә, **14** чөнки Ул изге ителүчеләрне мәңгегә бердәнбер корбан белән камил кылды.

15 Бу хакта безгә Изге Рух та шаһитлык кыла. Башта Ул болай ди:

16 «Ул көннәрдән соң алар белән төзесе килешүем шушы, –
ди Раббы. –
Үз кануннарымны аларның күңелләренә салырмын,
зиһеннәренә язып куярмын».

17 Аннары Ул болай дип өсти:
«Гөнаһларын һәм явыз эшләрен
инде беркайчан да искә алмам».

18 Гөнаһлар кичерелгән икән, алар өчен корбан бирүнең инде кирәге юк.

Нык булыгыз

19 Шулай итеп, имандашлар, Гайсә каны белән Иң изге бүлмәгә ышаныч белән керә алабыз, **20** Ул безгә яңа вә тере юлны ачкан. Бу юл пәрдә, ягъни Аның тәне аша уза. **21** Аллаһы йорты башында торучы бөек Руханиебыз бар, **22** шуңа күрә, әйдәгез, ихлас күңел вә иман ышанычлылыгы белән, күңелләребезне гөнаһлы вөжданнан пакьләндереп, тәннәребезне саф су белән юып, Аллаһыга якынайыйк. **23** Үзебез өметне танып, аңа нык итеп таяныйк, чөнки безгә вәгъдә биргән Зат ышанычлы. **24** Әйдәгез, бер-беребезгә игътибарлы булыйк, бер-беребезне мәхәббәт вә изге эшләргә дәртләндерик. **25** Кайберәүләр кебек, гыйбадәт кылу өчен бергә җыелудан баш тартмыйк, киресенчә, бер-беребезгә көч биреп, тагын да ныграк дәртләндереп торыйк, чөнки Раббы көненең якынлашуын күреп торасыз.

26 Әгәр дә без, хакыйкатьне танып белгәннән соң, аңлы рәвештә гөнаһ кылуыбызны дәвам итәбез икән, гөнаһлардан инде бернинди корбан да йолып ала алмас. **27** Ә ул чагында инде хөкемне һәм Аллаһының дошманнарын яндырачак, ярсу утны куркынып көтеп торасы гына кала. **28** Муса канунныннан баш тарткан кеше, ике яисә өч шаһит күрсәтүе нигезендә, һич кызганусыз үлемгә дучар ителә. **29** Алай булгач, Аллаһы Углын аяк астына салып таптаган, Аллаһы килешүенең аны изгеләндергән канын нәҗес дип санаучы, мәрхәмәт Рухын кимсетүче кеше сезнеңчә ни дәрәҗәдә каты җәзага лаек соң? **30** «Үч алу – Минем эш, Үзем кайтарып бирәчәкмен»* дигән

---

* **10:30** Карагыз: «Канун», 32:35.

һәм: «Раббы Үз халкын хөкем итәчәк»*, – дип Әйтүчене беләбез. 31 Тере Аллаһы кулына эләгү – коточкыч эш!

32 Аллаһы яктылыгы сезне яңа гына яктыртканнан соң булып үткән көннәрне исегезгә төшерегез. Ул чагында сез газапларга каршы көрәштә бирешмәдегез. 33 Кайвакыт сезне бар халык алдында мәсхәрәләделәр, эзәрлекләделәр, кайвакыт сез боларны үз башыннан кичергән кешеләр белән иңгә иң басып тордыгыз. 34 Төткынлыктагы кешеләр белән бергә кайгырдыгыз, милкегездән мәхрүм иткәндә, сез сөендегез дә, чөнки үзегезнең әйбәтрәк, мәңгелек байлыгыгыз барын белә идегез. 35 Шуңа күрә кыю булудан туктамагыз, моның әҗере зур булачак. 36 Аллаһы ихтыярын үтәп, Ул вәгъдә иткәнне алу өчен, сезгә чыдамлык кирәк. 37 Изге язмада язылганча,

«Инде күп калмады,
киләсе Зат киләчәк,
Ул тоткарланмас.
38 Тәкъва кешемне иманы яшәтәчәк,
ләкин әгәр чигенсә,
ул Миңа яраклы булмаячак»*.

39 Ләкин без чигенеп, һәлак булучылардан түгел, без иман итәбез һәм коткарылачакбыз.

Иман

11 1 Иман ул – өметләнеп көткәннәребезнең тормышка ашуына ышаныч, күренмәгән нәрсәләрнең булуы турында раслау. 2 Ата-бабаларыбыз шундый иман аркасында Аллаһыдан хуплау алган. 3 Галәмнең Аллаһы сүзе белән булдырылганын һәм күзгә күренүче нәрсәнең күзгә күренми торган нәрсәдән барлыкка килгәнен без иман аркылы аңлыйбыз.

4 Һабил Аллаһыга иман белән Кабилнекенә караганда яхшырак корбан китергән. Иманы өчен Аллаһы корбаннарын хуплаган һәм аны хак кеше дип раслаган*. Иманы аркылы Һабил, үзе исән булмаса да, әле һаман сөйли. 5 Иман аркасында Ханох, үлемне кичермичә, бу дөньядан алынган. Аны бер җирдән дә таба алмаганнар, чөнки Аллаһы аны Үз янына алган булган. Аның турында, ул дөньядан алынганчы, Аллаһыга ярый алган, дип әйтелә Изге язмада*. 6 Иманнан башка Аллаһыга ярап булмый бит, чөнки Аңа килүче һәркем Аның барлыгына һәм Аны ихластан эзләгән кешеләргә әҗерен бирми калмаячагына инанырга тиеш. 7 Әле күрергә мөмкин булмаган нәрсәләр турында Аллаһыдан кисәтү алган Нух, иман аркасында Аңа буйсынып, гаиләсен коткару өчен, көймә төзегән*. Аның иманы дөньяны хөкем иткән, һәм ул иман белән килә торган хаклык варисы булган.

---

* **10:30** Карагыз: «Канун», 32:36.

* **10:37-38** Карагыз: «Хабаккук», 2:3-4.

* **11:4** Карагыз: «Яратылыш», 4:2-5.

* **11:5** Карагыз: «Яратылыш», 5:24.

* **11:7** Карагыз: «Яратылыш», 6:13-22.

8 Ибраһим, Аллаһы чакыруына иман аркылы буйсынып, үзенең кая барганын
белмәсә дә, киләчәктә мирас итеп алырга вәгъдәләнгән җиргә киткән*. 9 Ул иманы
аркасында вәгъдә ителгән илгә күчеп килеп, чатырда килмешәк булып яшәгән.
Аның кебек Исхак белән Ягъкуб та чатырларда яшәгән, алар да аның белән бергә
Аллаһы вәгъдә иткәнне алырга тиеш булган. 10 Ул рәссамы вә төзүчесе Аллаһы
булган, нык нигезле шәһәрне көтеп торган бит.
11 Иманы аркасында, Сара үзе дә, инде карт булса да, балага уза алган*, чөнки
ул үзенә вәгъдә биргән Аллаһыны ышанычлы дип исәпләгән*.12 Шулай итеп, тәне
инде картайган бер кешедән күктәге йолдызлардай күп санлы вә диңгез ярындагы
исәпсез-хисапсыз ком бөртекләредәй токым килеп чыккан.
13 Барлык бу кешеләр иманнарын саклап үлгәннәр. Алар үзләренә вәгъдә ител-
гәннәрне, кабул итмичә, ерактан гына күргәннәр һәм сәламләгәннәр, бу дөньяда
үзләренең килмешәк вә юлчылар гына икәнлекләрен таныганнар. 14 Болай дип әй-
түче кешеләр үзләренең чын ватаннарын эзләүләрен күрсәтәләр. 15 Үзләре калдырып
киткән ил турында уйлаган булсалар, анда кире кайту мөмкинлеге дә булган булыр
иде. 16 Юк, алар әйбәтрәк илгә – күктәге илгә омтылганнар, шуңа күрә Аллаһы Үзен
аларның Алласы дип аталудан оялмый, Ул бит алар өчен шәһәр әзерләп куйган.
17-18 Аллаһы тарафыннан сыналганда, Ибраһим иманы аркасында Исхакны кор-
бан буларак тәкъдим иткән*. Аңа вәгъдә бирелеп: «Синең нәселең Исхак аркылы
дип саналыр»*, – дип әйтелгән булса да, ул үзенең бердәнбер углын корбан итәргә
әзер булган. 19 Ибраһим Аллаһының үледән терелтә алуына исәп тоткан, һәм Ис-
хак, үлемнән кире кайтарылгандай, әтисенә кайтарып бирелгән.
20 Киләчәккә иман белән караучы Исхак Ягъкуб белән Эсауга киләчәкләренә
кагылышлы фатихасын биргән. 21 Иман аркылы Ягъкуб үләр алдыннан Йосыфның
ике углына да фатиха биргән һәм, таягына таянган килеш, Аллаһыга табынып баш
игән*. 22 Иман аркылы Йосыф гомеренең ахырында Исраил халкының Мисырдан
чыгачагы турында сөйләгән һәм үз сөякләрен нәрсә эшләтергә икәнен әйткән*.
23 Иман аркылы ата-анасы, Муса туганнан соң, өч ай буена аны яшереп саклаганнар,
чөнки аның бик матур бала булуын күргәннәр, аларны патша фәрманы куркытма-
ган*. 24 Иман аркылы Муса, үсеп житкәч, ᶜфиргавен кызының углы дип йөртелүдән
ваз кичкән*. 25 Гөнаһтан кыска вакытлы ләззәт алуга караганда, Аллаһы халкы белән

---

* 11:8 Карагыз: «Яратылыш», 12:1.
* 11:11 Карагыз: «Яратылыш», 21:1-2.
* 11:11 Грек теленнән бу аятьне «Иманы аркасында Ибраһим, инде үзе карт, хатыны Сара бала
тудыруга сәләтсез булса да, әти кеше була алган, чөнки ул үзенә вәгъдә биргән Аллаһыны
ышанычлы дип исәпләгән» дип тә аңларга мөмкин.
* 11:17-18 Карагыз: «Яратылыш», 22:1-14.
* 11:17-18 Карагыз: «Яратылыш», 21:12.
* 11:21 Карагыз: «Яратылыш», 48:15-16, 20.
* 11:22 Карагыз: «Яратылыш», 50:24-25.
* 11:23 Карагыз: «Чыгыш», 2:2.
* 11:24 Карагыз: «Чыгыш», 2:10-15.

бергә газаплар кичерүне мәгъкульрәк күргән. 26 Ул булачак әҗерне карап торган, шуңа күрә Мәсих хакына хурлык кичерүне Мисыр хәзинәләреннән кадерлерәк байлык дип исәпләгән. 27 Иман аркылы Муса, патшаның ачуыннан курыкмыйча, Мисырдан чыгып киткән*. Үя күренмәс Аллаһыны күргәндәй, ул түзгән. 28 Иман аркылы ул, беренче булып туганнарны һәлак итүче фәрештә Исраил халкының балаларына кагылмасын өчен, ишекләргә кан сибәргә кушкан һәм ᶜКотылу бәйрәмен гамәлгә керткән*. 29 Иман аркылы Исраил халкы Кызыл диңгезне коры җирдән баргандай атлап чыккан, ә мисырлылар, шуны ук эшләп карагач, һәммәсе дә батып үлгән*.

30 Иман аркылы Исраил кешеләре Әрихә шәһәрен тышкы яктан җиде көн рәттән әйләнеп чыккач, шәһәрне әйләндереп алган диварлар ишелеп төшкән*. 31 Иман аркылы бозык хатын Рәхәб, Исраил шымчыларын дус дип кабул иткәнгә күрә, Аллаһыны тыңламаучылар белән бергә үлмичә котылып калган*.

32 Шуннан да артыгын сөйләп торырга кирәкме икән? Гидеон, Барак, Шимшон, Ифтах, Давыт, Шемуил вә пәйгамбәрләр турында сөйләп торырга вакытым җитмәс иде. 33 Алар иман белән патшалыкларны буйсындырганнар, гаделлек урнаштырганнар, вәгъдә ителгәннәрне алганнар. Арысланнарның авызларын япканнар, 34 ярсулы утны сүндергәннәр, кылычтан котылып калганнар. Аларның көчсезлеге көчкә әйләнгән, сугышта алар куәтле булганнар һәм чит ил гаскәрләрен качарга мәҗбүр иткәннәр. 35 Кайбер хатыннарга үлгән якыннары терелеп кире кайткан. Башкалары үзләренә тәкъдим ителгән иректән баш тартып, яхшырак тормышка терелеп тору өчен җәзаланганнар. 36 Кайберәүләрне мыскыл иткәннәр, камчы белән кыйнаганнар, кайберләренә хәтта богау кигезелгән, зинданнарга ябылган. 37 Аларны ташлар атып үтергәннәр, гәүдәләрен пычкы белән урталай кискәннәр, кылычтан үткәргәннәр. Алар сарык вә кәҗә тиреләренә төренеп йөргәннәр, башлары мохтаҗлыктан чыкмаган, аларны эзәрлекләгәннәр, кыйнаганнар. 38 Дөнья бу затларга лаек булмаган. Алар чүлләрдә, тауларда, мәгарәләрдә, упкыннарда каңгырып йөргән.

39 Аларның һәммәсенә дә иманнары өчен югары бәя бирелгән, ләкин җирдә яшәгәндә, берсе дә үзләренә вәгъдә ителгәнне алмаган. 40 Бу кешеләр бары тик безнең белән генә камиллеккә ирешсен дип, Аллаһы безнең өчен әйбәтрәк бер нәрсә әзерләп куйган иде.

Гайсәдән күзебезне алмыйк

12 1 Тирә-ягыбызда шаһитлар шулкадәр күп, шуңа күрә, әйдәгез, юлыбызда торган бар киртәне, безне җиңел генә алдап йөртүче гөнаһларны алып ташлыйк һәм алдыбыздагы ярыш юлын чыдамлык белән йөгереп үтик. 2 Гайсәдән – иманны Барлыкка китерүче вә Камилләштерүчедән – күзебезне һәрдаим алмый торыйк. Үзен киләчәктә көткән шатлык хакына хачка кадаклану хурлыгына

* **11:27** Карагыз: «Чыгыш», 12:31-41.
* **11:28** Карагыз: «Чыгыш», 12:21-23.
* **11:29** Карагыз: «Чыгыш», 14:28-29.
* **11:30** Карагыз: «Ешуа», 6:19.
* **11:31** Карагыз: «Ешуа», 6:21-24.

игътибар итмичә, Ул хачта үлүне кичерде, хәзер менә Аллаһы тәхетенең уң ягында утыра. 3 Гөнаһлылар тарафыннан шундый каршылыкны кичергән Гайсә турында уйлагыз. Бу – күңелегезне төшермәс һәм туктап калмас өчен ярдәм итәр.

4 Сезнең әле гөнаһка каршы көрәштә кан түккәнче каршылык күрсәткәнегез булмады. 5 Ата кеше үз балаларына эндәшкән сыман, сезгә:

«Углым, Раббың тәрбияләгәнгә гамьсез карама,
гаебеңне күрсәткәндә, күңелеңне төшермә.
6 Раббы Үзе яраткан кешеләрне тәрбияли
һәм углы итеп кабул иткән һәр кешегә җәза бирә»*, –

дип әйтелгән дәртләндерү сүзләрен оныткансыз. 7 Газап чигүегез тәрбияләнүгә алып килә. Бу – Аллаһы сезгә Үз балалары итеп карый дигән сүз. Атасы тәрбия бирмәгән бала бармыни? 8 Әгәр дә һәркем үтәргә тиешле тәрбияне үтмисез икән, димәк, сез – чын угыллар түгел, ә җилдән туган балалар. 9 Моннан тыш һәммәбезнең дә җирдә тәрбия биргән аталарыбыз булып, аларны ихтирам итә идек. Ә рухларыбызның Атасына без тагын да ныграк буйсынырга тиеш түгелмени? Бу безгә яшәү бирә бит! 10 Аталарыбыз безне берникадәр вакыт дәвамында үзләре иң яхшы дип тапкан чаралар белән тәрбияләделәр, ләкин Аллаһы, Үз изгелегенә катнаша алсыннар дип, безнең мәнфәгатьне кайгыртып тәрбияли. 11 Һәр тәрбия үз вакытында шатлык булып тоелмый, ә күңелсезлек китерүче булып күренә. Ләкин соңрак тәрбия узган кешеләргә ул уңыш китерә: имин вә Аллаһыга мәгъкуль тормыш бирә.

12 Шуңа күрә хәлсез кулларыгызны, көчсез тезләрегезне ныгытыгыз. 13 Аксаучы аяк тәмам имгәнмәсен, киресенчә, савыксын өчен, туры юлдан йөрегез.

Какшамас патшалык

14 Барлык кешеләр белән тынычлыкта яшәргә һәм изге булырга омтылыгыз, изге булып яшәмәгән кеше Раббыны күрмәячәк. 15 Карагыз аны, беркем дә Аллаһының мәрхәмәтеннән мәхрүм калмасын, ачы тамырлы шытым үсеп чыккан сыман, беркем дә сезгә зыян китерерлек булмасын һәм күпләрне нәҗесләмәсен. 16 Карагыз аны, беркем дә җенси йөгәнсезлеккә бирелмәсен, бер ашарлык аш өчен, олы угыл хокукларын саткан Эсау кебек, әхлаксыз тормыш белән яшәмәсен*. 17 Белгәнегезчә, соңыннан Эсау фатиха алырга теләгән, ләкин кире кагылган. Бу хакта күз яшьләре белән сораса да, булган хәлне берничек тә үзгәртә алмаган.

18 Сез кагылырга мөмкин булган, дөрләп янган ᶜСинай тавына, караңгылыкка да, давылга да килмәдегез. 19 Быргы тавышына да, сөйләп торучының тавышына да килмәдегез. Сөйләүче шундый сүзләр әйткән, сүзләрен ишеткәннәр башка сөйләмәвен үтенгәннәр. 20 Алар: «Бу тауга хәтта хайван кагылса да, аны ташлар атып үтерергә тиешле»* дигән боеру сүзләренә түзә алмаганнар. 21 Бу күренеш шундый куркыныч булган ки, хәтта Муса да: «Мин куркуымнан тетрәнәм»*, – дигән.

---

* **12:5-6** Карагыз: «Гыйбрәтле сүзләр», 3:11-12.

* **12:16** Карагыз: «Яратылыш», 25:29-34.

* **12:20** Карагыз: «Чыгыш», 19:12-13.

* **12:21** Карагыз: «Канун», 9:19.

22 Юк! Сез Сион тавына, күктәге Иерусалимгә – тере Аллаһы шәһәренә килдегез! Шатлыклы тантанага җыелган меңләгән фәрештәләр янына килдегез. 23 Сез исемнәре күккә язып куелган беренче туганнар җыенына килдегез. Сез Аллаһыга, бар кешене Хөкем кылучы янына, камилләштерелгән тәкъва кешеләрнең рухлары янына килдегез. 24 Сез яңа килешүне Урнаштыручы Гайсә хозурына һәм Һабил каныннан яхшырак нәрсәләрне сөйләүче сибелгән каны* янына килдегез.

25 Карагыз аны, үзегезгә Сөйләүчене кире какмагыз. Җирдә сөйләгән чагында кешеләр Аны тыңлаудан баш тартканнары өчен җәзасыз калмаган икән, күкләрдән кисәткәндә, Аңардан баш тартсак, без тагын да зуррак җәзага дучар булачакбыз. 26 Ул чагында Аның тавышы җирне дер селкеткән, Ул хәзер: «Мин җирне тагын бер тапкыр тетрәтермен, җирне генә түгел, күкне дә»*, – дип вәгъдә итә. 27 «Тагын бер тапкыр» дигән сүзләр шуны белдерә: селкетеп булмый торган нәрсәләр генә калсын өчен, селкетеп була торган, ягъни, бар ителгән һәр нәрсә урыныннан күчерелер. 28 Безгә какшамас патшалык бирелә, шуңа күрә, әйдәгез, рәхмәтле булыйк һәм Аллаһыга мәгъкуль рәвештә тирән ихтирам белән, куркынып, Аңа табыныйк, 29 чөнки безнең Аллабыз – яндырып юк итә торган ут.

Аллаһыга ошаган тормыш

13 1 Бер-берегезне туганнарча яратудан туктамагыз. 2 Кунакчыллык күрсәтергә онытмагыз. Шулай эшләп, кайберәүләр, үзләре дә белмичә, фәрештәләрне кунак иткәннәр. 3 Төрмәдәге кешеләрне, алар белән үзегез дә тоткынлыкта булгандай, исегездә тотыгыз. Рәхимсез мөгамәләгә түзгәннәрне, үзегезнең тәнегез дә авыртуны тойгандай, исегездә тотыгыз. 4 Никахны һәрьяклап югары бәяләгез, никахыгыз [c]чиста булырга тиеш, чөнки азгыннар һәм хыянәтчеләрне Аллаһы хөкем итәчәк. 5 Байлык яратмагыз, булганына канәгать булып яшәгез, чөнки Аллаһы: «Сине беркайчан да калдырмам, беркайчан да ташламам»*, – дигән. 6 Шуңа күрә без ышаныч белән:

«Раббы – минем химаячем*!
Нәрсәдән куркырга миңа?!
Адәм заты миңа ни кыла алсын?!»* –

дип әйтә алабыз.

Аллаһыга яраклы корбаннар

7 Сезгә Аллаһы сүзен җиткергән җитәкчеләрегезне исегездә тотыгыз, яшәешләренең нәтиҗәләре турында уйлап, иманнарын үрнәк итеп, аларга иярегез. 8 Гайсә Мәсих кичә дә, бүген дә һәм мәңгегә бер үк.

9 Һәртөрле чит-ят тәгълиматлар сезне туры юлдан читкә алып китмәсен. Ризык ашау турындагы кагыйдәләрне тотып түгел, ә Аллаһының мәрхәмәте белән

---

* **12:24** Карагыз: 9:13-14; «Яратылыш», 4:10.

* **12:26** Карагыз: «Хәггәй», 2:6.

* **13:5** Карагыз: «Канун», 31:6, 8.

* **13:6** *Химаяче* – «Ярдәмче» мәгънәсендә.

* **13:6** Карагыз: «Зәбур», 117:6-7.

йөрәкләрегезне ныгыту яхшы. Мондый кагыйдәләр аларны үтәүчеләргә файда китермәгән бит. 10 Безнең мәзбәхебез бар, ᶜИзге чатырдагы хезмәтчеләрнең андагы корбанны ашарга хакы юк. 11 Олуг рухани хайван канын Иң изге бүлмәгә гөнаһлар бәрабәренә корбан китерергә алып керә, ә хайван түшкәләре исраилиләрнең вакытлы торак урынының тышкы ягында яндырыла*. 12 Шуның аркасында Гайсә дә, халыкны Үзенең каны белән изгеләндерер өчен, шәһәр капкасының тышкы ягында газап чикте. 13 Шуңа күрә, әйдәгез, Ул кичергән хурлыкны кичереп, вакытлы торак урынының тышкы ягына Аның янына чыгыйк, 14 чөнки биредә, җирдә, даими тора торган шәһәребез юк, без буласы шәһәрне көтәбез. 15 Шуңа күрә Гайсә аркылы Аллаһыга данлау корбанын даими китерик, димәк, Аның исемен телебез белән мактыйк. 16 Кешеләргә игелек эшләргә, үзегездә булганны башкалар белән бүлешергә онытмагыз: шундыйлар – Аллаһыга хуш килә торган корбаннар.

17 Җитәкчеләрегезне тыңлагыз һәм аларга буйсыныгыз. Алар, хисап бирергә тиешле кешеләр буларак, җаннарыгыз турында кайгыртып торалар. Аларны тыңласагыз, шатланып эшләрләр, тыңламасагыз, авыр сулап эшләрләр, болар сезнең өчен файдалы булмас.

18 Безнең өчен дога кылыгыз. Намусыбызның чиста булуына ышанабыз, чөнки бар нәрсәдә дөрес гамәл кылырга телибез. 19 Мин сездән, Аллаһы үземне яныгызга тизрәк кайтарсын иде, дип дога кылуыгызны аеруча үтенәм.

Дога һәм сәламләү сүзләре

20 Мәңгелек килешүне раслаучы кан аркасында Хакимебез Гайсәне, сарыкларның бөек Көтүчесен, тынычлык Алласы үледән терелтте. 21 Үзенең ихтыярын үтәү өчен, Аллаһы сезне һәр яхшы нәрсә белән тәэмин итсен, һәм Гайсә Мәсих аша бездә Үзенә мәгъкуль булганны эшләсен. Мәсихкә мәңгегә дан. Амин.

22 Имандашларым, мин кыска гына хат яздым. Хатымдагы үгет-нәсыйхәтләремә түземлелек белән колак салуыгызны үтенеп сорыйм. 23 Имандашыбыз Тимутәйнең азат ителгәнен сезгә белдерергә телим. Ул тиздән яныма килсә, сезне аның белән бергә күрермен.

24 Барлык башлыкларыгызга һәм Аллаһының барлык изгеләренә сәлам. Италиядән булган имандашларыбыз сезгә сәлам юллый. 25 Барыгызга да Аллаһының мәрхәмәте булсын.

---

* **13:11** Карагыз: «Левиләр», 4:11-12; 6:30; 16:27.

Ачылыш

1 [1] Тиздән нәрсә булырга тиешлеген Үзенең колларына күрсәтер өчен, ᶜАллаһы тарафыннан Гайсә ᶜМәсихкә бирелгән ачылыш. Ул аны Үзенең ᶜфәрештәсе аркылы җибәреп, колы Яхъяга белдерде. [2] Яхъя Аллаһы сүзе һәм Гайсә Мәсих күрсәтеп сөйләгәннәр хакында, үзе күргән һәммә нәрсә турында шаһитлык бирә. [3] Бу пәйгамбәрлек сүзләрен укучылар һәм тыңлаучылар, анда язылганнарны үтәүчеләр бәхетле, чөнки ул сүзләрнең гамәлгә ашу вакыты якын.

Иман итүчеләрнең җиде бердәмлеген сәламләү

[4-5] Яхъядан Асия өлкәсендәге иман итүчеләрнең җиде ᶜбердәмлегенә: хәзер Бар, Булган һәм Булачак Заттан*, Аның тәхете каршында торучы җиде рухтан, шулай ук Гайсә Мәсихтән сезгә ᶜмәрхәмәт вә иминлек булсын. Үлгәннәр арасыннан беренче булып терелеп торган Мәсих – тугры Шаһит, җирдәге патшаларның Башлыгы. Аңа, безне сөюче һәм ᶜгөнаһларыбыздан Үзенең каны белән азат кылып, [6] безне патшалык һәм ᶜАтасы Аллаһыга хезмәт итүче ᶜруханилар иткән Гайсәгә дан һәм кодрәт мәңге-мәңгегә булсын. Амин.

[7] Менә, Ул болытларда килә*,
һәм Аны һәркем күрер.
Аны чәнчегән кешеләр дә күрерләр*.
Җирдәге барлык халыклар
Аның алдында үкереп елар.
Шулай булачак. Амин.

[8] «Мин – Альфа һәм Омега*, – дип әйтә ᶜРаббы Аллаһы, – хәзер Бар, Булган һәм Булачак Зат, Чиксез кодрәт Иясе».

Адәм Углының Яхъяга күренүе

[9] Мин, сезнең белән бергә Гайсә өчен газап чигүләр, патшалыкны, чыдамлыкны уртаклашучы имандашыгыз Яхъя, Аллаһы сүзе һәм Гайсә хакында шаһитлык иткәнем

---

* **1:4-5** Карагыз: «Чыгыш», 3:14.

* **1:7** Карагыз: «Даниил», 7:13.

* **1:7** Карагыз: «Зәкәрия», 12:10.

* **1:8** *Альфа һәм Омега* – грек әлифбасының беренче һәм соңгы хәрефләре. Бу сүзләр Аллаһы – һәммә нәрсәнең башы һәм ахыры дигәнгә ишарә итә. (Карагыз: 21:6 һәм 22:13.)

өчен, Патмос дип аталган утрауга җибәрелгән идем. 10 Раббының көнендә* мине Рух чолгап алды һәм артымда быргыдан чыккандай көчле тавыш ишеттем. 11 Ул болай диде: «Күргәннәреңнең барын да китап итеп язып, Эфес, Смурна, Пергәм, Түәтәйрә, Сәрдәйс, Филаделфея, Лаудикея шәһәрләрендәге җиде бердәмлеккә җибәр».

12 Әйтүчене күрергә дип борылып карагач, мин җиде алтын шәмдәл күрдем. 13 Ә шәмдәлләр арасында озын кием кигән һәм күкрәген алтын пута белән буган, ᶜадәм углына охшаган Берәүне* күреп алдым. 14 Аның башындагы чәчләре ак йон кебек, кардай ак иде. Күзләре исә ут ялкыны кебек иде, 15 ә аяклары мичтә кыздырган бакырдай ялтырый һәм тавышы шарлавык тавышына охшар иде. 16 Уң кулында җиде йолдыз бар, авызыннан ике ягы да үткен кылыч чыгып тора*. Йөзе бар көченә балкып торган кояштай иде!

17 Мин Аны күргәч, үле кешедәй, аяклары алдына егылдым. Ул исә Үзенең уң кулын миңа тидереп, болай диде: «Курыкма! Мин – Беренче һәм Соңгы*, 18 һәм мәңге Теремен. Үлгән идем, ә менә хәзер мәңге-мәңге яшим. Үлем һәм ᶜүләләр дөньясы ачкычлары Миндә. 19 Шулай итеп, нәрсә күргәнеңне, хәзер нәрсә бар һәм моннан соң нәрсә буласын яз. 20 Уң кулымда күргән җиде йолдызның һәм җиде алтын шәмдәлнең сере шунда: җиде йолдыз – җиде бердәмлекнең фәрештәләре һәм җиде шәмдәл – җиде бердәмлек ул».

Эфестәге иман итүчеләр бердәмлегенә хат

2 1 «Эфес бердәмлегенең фәрештәсенә яз:

„Үзенең уң кулында җиде йолдыз Тотучы һәм җиде алтын шәмдәл арасында Йөрүче болай ди:

2 Эшләреңне, авыр хезмәтеңне, чыдамлылыгыңны һәм явызларга чыдап тора алмаганыңны беләм. Үзләрен ᶜрәсүл дип (ә алар рәсүл түгел) атаучыларны сынаганыңны һәм аларны ялганчылар дип тапканыңны беләм. 3 Чыдамлыгың барлыгын, Минем исемем өчен күп нәрсәләр кичереп тә арымаганыңны беләм. 4 Әмма сиңа каршы сүзем бар: син беренче мәхәббәтеңне калдырдың! 5 Кайдан егылганыңны исеңә төшер һәм, ᶜтәүбә итеп, әүвәлге эшләреңә кайт. Югыйсә, тәүбә итмәсәң, яныңа килермен һәм шәмдәлеңне урыныннан кузгатырмын. 6 Ләкин Никүләй тарафдарларының эшләренә нәфрәтләнеп дөрес эшлисең. Аларга Мин дә нәфрәтләнәм.

7 Рухның бердәмлекләргә әйткәнен колагы булган ишетсен. Җиңүчегә Мин Аллаһы җәннәтендәге тереклек агачыннан җимеш ашарга насыйп итәм“».

Смурнадагы иман итүчеләр бердәмлегенә хат

8 «Смурна бердәмлегенең фәрештәсенә яз:

---

* **1:10** *Раббының көне* – атнаның беренче көне, ягъни якшәмбе турында сүз бара дип аңларга мөмкин.

* **1:13** Карагыз: «Даниил», 7:13.

* **1:16** Карагыз: «Ишагыйя», 49:2.

* **1:17** Карагыз: «Ишагыйя», 44:6.

„Беренче һәм Соңгы, үлгән һәм терелеп Торган болай ди:

9 Хәсрәт чигүеңне һәм фәкыйрьлегеңне беләм, әмма син бай. Үзләрен яһүдиләр дип атаучыларның сине хурлауларын беләм. Алар яһүдиләр түгел, [c]шайтан җыенысы. **10** Алда сине көткән һичнәрсәдән курыкма. Кешеләреңне сынар өчен, арагыздан кайберләрегезне [c]иблис зинданга утыртачак һәм ун көн буе сез хәсрәт чигәчәксез. Үлгәнче тугры бул, шунда сиңа тормыш тажы бирәчәкмен.

11 Рухның бердәмлекләргә әйткәнен колагы булган ишетсен. Җиңүче икенче үлемнән һичнинди зыян күрмәс“».

Пергәмдәге иман итүчеләр бердәмлегенә хат

12 «Пергәм бердәмлегенең фәрештәсенә яз:

„Ике ягы да үткен кылычы булган Зат болай ди:

13 Кайда яшәвеңне беләм: анда шайтан тәхете тора. Шулай булса да, Миңа булган иманыңны саклап тотасың. Сездә, шайтан яшәгән җирдә, тугры шаһитым Антипас үтерелгән вакытта да Миңа булган иманыңнан ваз кичмәдең. **14** Әмма сиңа каршы берничә сүзем бар: арагызда Билгам тәгълиматын тотучылар бар. Ә ул, потларга корбан итеп китерелгән ризыкны ашасыннар һәм фәхешлеккә бирелсеннәр дип, [c]Исраил халкын гөнаһка кертергә Бәлакны өйрәткән бит*. **15** Шулай ук синдә Никүләй тарафдарларының тәгълиматын тотучылар бар. **16** Инде хәзер тәүбә ит. Югыйсә, тиздән яныңа килермен һәм авызымнан чыгып торган кылыч белән аларга каршы көрәшермен.

17 Рухның бердәмлекләргә әйткәнен колагы булган ишетсен. Җиңүчегә серле манна* һәм ак таш бирермен. Ул ташта исә аны алучыдан башка һичкем белмәгән яңа исем язылган булыр“».

Түәтәйрәдәге иман итүчеләр бердәмлегенә хат

18 «Түәтәйрә бердәмлегенең фәрештәсенә яз:

„Күзләре ут ялкыныдай, аяклары ялтырап торган бакырдай Аллаһы Углы болай ди:

19 Эшләреңне, мәхәббәтеңне, иманыңны, хезмәтеңне, чыдамлыгыңны беләм. Соңгы гамәлләреңнең беренчеләреннән яхшырак булуын да беләм. **20** Әмма сиңа каршы сүзем бар: үзен пәйгамбәр дип атап, фәхешлеккә һәм потларга корбан ителгән ризыкны ашарга өйрәткән, колларымны юлдан яздырган Изебел исемле хатынга түзәсең. **21** Тәүбә кылу өчен, Мин аңа вакыт бирдем, әмма ул үзенең фәхешлегеннән тәүбә итәргә теләми. **22** Менә Мин аны каты авыру түшәгенә салачакмын. Ул хатын белән бергә фәхешлек итүчеләрне, аның юлыннан баш тартмасалар, зур кайгыга дучар итәчәкмен. **23** Аның иярченнәрен үлемгә дучар итәрмен, шунда йөрәктәге уйларны, теләкләрне

---

* **2:14** Карагыз: «Саннар», 31:16.

* **2:17** *Манна* – Аллаһы борынгы Исраил халкын Мисыр коллыгыннан чыгаргач, чүлдә туйдыру өчен күктән җибәргән ризык.

Сынаучы булуымны барча бердәмлекләр дә белер. Барыгызга да эшегезгә карап тиешлесен бирермен.

24 Ләкин аның тәгълиматын тотмаган һәм шайтанның тирән серләрен белмәгән сезләргә, Түтәйрәдәге башкаларга әйтәм: сезгә башка һичнәрсә йөкләмәм. **25** Тик Мин килгәнгә кадәр үзегездә булганны тотып торыгыз. **26-28** Үз Атамнан [c]хакимлек алгандай, җиңүчегә һәм эшләремне ахырга тикле үтәүчегә халыклар белән хакимлек итәргә бирермен.

Ул алар белән тимер таяк ярдәмендә хакимлек итәр*,
чүлмәк ваткандай, чәлпәрәмә китерер*.

Мин аңа таң йолдызы бирермен. **29** Рухның бердәмлекләргә әйткәнен колагы булган ишетсен“».

Сәрдәйстәге иман итүчеләр бердәмлегенә хат

3 **1** «Сәрдәйс бердәмлегенең фәрештәсенә яз:

„Аллаһының җиде рухы һәм кулында җиде йолдыз булган Зат болай ди:

Синең эшләреңне беләм. Син тере исемен йөртәсең, әмма син үле. **2** Уяу тор һәм үзеңдә калган, үләр дәрәҗәгә җиткән нәрсәләрне ныгыт, чөнки эшләреңнең Аллам каршында тәмамланган булуын күрмим. **3** Шуңа күрә, нәрсә кабул кылганыңны, нәрсә ишеткәнеңне исеңә төшер, аны үтә һәм тәүбә ит. Әгәр инде уяу тормасаң, Мин карактай көтмәгәндә килермен, ә син кайсы сәгатьтә килүемне белмәссең. **4** Ләкин Сәрдәйстә киемнәрен пычратмаган берничә кешең калган. Алар Минем белән бергә ак киемдә йөрерләр, чөнки моңа лаеклылар. **5** Шулай, һәр җиңүче кеше ак кием кияр һәм Мин аның исемен Тормыш китабыннан сызып ташламам. Атам һәм Аның фәрештәләре каршында җиңүченең исемен танырмын.

6 Рухның бердәмлекләргә әйткәнен колагы булган ишетсен“».

Филаделфеядәге иман итүчеләр бердәмлегенә хат

7 «Филаделфея бердәмлегенең фәрештәсенә яз:

„Кулында Давыт ачкычы* булган Изге, Хакыйкый Заттыр. Ул ачса, һичкем яба алмас, япса, һичкем ача алмас. Менә шушы Зат болай ди:

8 Синең эшләреңне беләм, менә Мин синең каршыңда ишек ачтым, һәм аны һичкем яба алмаячак. Беләм, көчең аз, әмма син сүземне үтәдең, исемемнән ваз кичмәдең. **9** Шайтан җыенныннан булганнарны менә нәрсә эшләтермен. Алар үзләрен яһүди дип атыйлар, әмма алар яһүдиләр түгел, ялганчылар. Мин аларны, килеп, аякларыңа егылырга мәҗбүр итәрмен, шунда сине сөйгәнемне беләчәкләр. **10** Минем сүземне тотып, чыдамлык күрсәттең, шуңа күрә Мин

---

* **2:26-28** *...алар белән... хакимлек итәчәк...* – Грек телендәге төп нөсхәдә сүзгә-сүз: «аларны көтәчәк», ягъни «аларга көтүче булачак». Шулай ук 12:5, 19:15 тә.

* **2:26-28** Карагыз: «Зәбур», 2:9.

* **3:7** *Давыт ачкычы* – Мәсихкә вәгъдә ителгән хакимлек символы.

дә сине җирдә яшәүчеләрне сынар өчен, бөтен җиһанга киләчәк сынау вакытыннан саклап калачакмын.

11 Тиздән киләм: тажыңны* һичкем тартып алмасын өчен, үзеңдә булганны нык тот. 12 Җиңүчене Аллам йортының баганасы итеп куячакмын, һәм ул инде аннан чыкмаячак. Аның өстенә Алламның исемен һәм күктән, Алламнан иңәчәк шәһәрнең – яңа Иерусалимнең исемен һәм Үземнең яңа исемемне язачакмын.

13 Рухның бердәмлекләргә әйткәнен колагы булган ишетсен“».

Лаудикеядәге иман итүчеләр бердәмлегенә хат

14 «Лаудикея бердәмлегенең фәрештәсенә яз:

„Амин дип аталган Зат, тугры һәм хакыйкый Шаһит, Аллаһы булдырган нәрсәләрнең Чыганагы болай дип әйтә:

15 Синең эшләреңне беләм: син салкын да, кайнар да түгелсең. Их, син салкын яисә кайнар булсаңчы! 16 Әмма син салкын да, кайнар да түгел, җылымса гына булганга күрә, сине авызымнан төкереп чыгарачакмын! 17 Син: ‘Мин бай һәм баедым, һичбер нәрсәгә мохтаҗлыгым юк’, – дисең. Әмма син үзеңнең бәхетсез, мескен, фәкыйрь, сукыр һәм ялангач булуыңны аңламыйсың. 18 Баер өчен, Миннән утта чистартылган алтын, ялангачлыгыңның мәсхәрәлеге ачылмасын өчен, киенергә ак кием, күзләреңә күрсен өчен, сөртергә күз мае сатып алырга киңәш итәм үзеңә. 19 Мин яратканнарымның һәрберсенең гаебен фаш итәм һәм аны тәртипкә өйрәтәм, шуңа күрә тырышлык күрсәт һәм тәүбә ит. 20 Менә Мин ишек төбендә шакып торам. Кем тавышымны ишетеп, ишеген ачса, аның янына керәчәкмен, һәм без бергә ашаячакбыз: Мин һәм ул. 21 Мин җиңеп чыктым һәм, Атам белән бергә Аның тәхетенә утырдым. Шулай ук җиңүчегә Үзем белән бергә тәхетемә утыру хокукы бирәчәкмен.

22 Рухның бердәмлекләргә әйткәнен колагы булган ишетсен“».

Күктәге тәхет

4 1 Шуннан соң күктә ачык ишек күрәм. Элек миңа сөйләгән быргыдай тавыш болай ди: «Монда мен. Мин сиңа моннан соң булырга тиеш хәлләрне күрсәтермен». 2 Шул мизгелдә үк мине Рух биләп алды. Һәм менә күктә тәхетне һәм тәхеттә Утыручыны күрдем. 3 Утыручы кыяфәте белән яшма һәм сердолик ташы сыман иде, тәхетне зөбәрҗәт төсендәге яктылык бөҗрасы әйләндереп алган иде*. 4 Бу тәхет әйләнәсендә егерме дүрт тәхет тора, ул тәхетләрдә ак киемле, башларына алтын таҗ кигән егерме дүрт өлкән утыра иде. 5 Тәхет ягыннан яшен яшьни, дөмбердәгән һәм күк күкрәгән тавышлар чыга иде. Ә тәхет алдында Аллаһының җиде рухы булган җиде чыраг янып тора иде. 6 Тәхет каршында бәллүргә охшаш пыяла диңгез сыман нәрсә бар иде.

Тәхетнең тирә-ягында дүрт җан иясе тора иде. Аларның аллары һәм артлары күп күзләр белән капланган. 7 Беренче җан иясе арысланга, икенчесе үгез бозауга

---

* **3:11** *Тажыңны* – ягъни «Аллаһы бирәчәк әҗереңне».

* **4:3** Карагыз: «Яхәзкыл», 1:26-28.

охшаган, өченчесенең йөзе кешенеке кебек, дүртенчесе исә очып баручы бөркет сыман иде. 8 Һәрберсе алты канатлы, канатларының тышы һәм эче күзләр белән капланган бу дүрт җан иясе:

«Изге, изге, изге,
Булган, хәзер Бар һәм Булачак
Чиксез кодрәт Иясе Раббы Аллаһы!» –

дип, көне-төне бертуктаусыз кабатлыйлар*. 9 Җан ияләре тәхеттә Утыручыга, мәңге-мәңге Яшәүчегә дан, хөрмәт һәм рәхмәт белдергән саен, 10 егерме дүрт өлкән, тәхеттә Утыручы каршында йөзтүбән капланып, мәңге-мәңге Яшәүчегә сәждә кылалар һәм тажларын тәхет алдына салып куялар да болай диләр:

11 «Раббы Аллабыз!
Син дан, хөрмәт һәм кодрәт кабул итәргә лаеклы,
чөнки һәммә нәрсәне Син яраттың,
барысы да ихтыярың белән булдырылды
һәм гамәлдә тора!»

Җиде мөһер сугылган язма төргәге һәм Бәрән

5 1 Шуннан соң мин тәхеттә Утыручының уң кулында эчке һәм тышкы ягына язылган, җиде мөһер белән мөһерләнгән язма [c]төргәген күрдем. 2 Тагын мин көчле тавыш белән: «Мөһерләрен кубарып, язма төргәген ачарга кем лаеклы?» – дип сораучы куәтле фәрештәне күрдем. 3 Әмма күктә дә, җирдә дә, җир астында да язма төргәген ачарга һәм аңа карарга лаеклы һичкем булмады. 4 Язма төргәген ачарга һәм аңа карарга лаеклы кеше табылмаганлыктан, мин бик нык еладым. 5 Шунда [c]өлкәннәрнең берсе миңа болай диде: «Елама. Әнә кара, [c]Яһүдә нәселеннән булган Арыслан*, Давыт тамырыннан чыккан Сабак* җиңеп чыкты. Язма төргәгенең җиде мөһерен кубарып, Ул ача ала».

6 Шуннан соң мин тәхет янында дүрт җан иясе белән уратып алынган һәм өлкәннәр арасында торучы Бәрәнне күрдем. Ул суелган кебек иде. Аның җиде мөгезе һәм җиде күзе бар иде. Болар – Аллаһының бөтен җиргә җибәрелгән җиде рухы. 7 Бәрән, килеп, тәхеттә Утыручының уң кулыннан язма төргәген алды. 8 Язма төргәген алгач, дүрт җан иясе һәм егерме дүрт өлкән Аның алдында йөзтүбән капландылар. Аларның һәрберсендә арфа һәм хуш исле сумала, ягъни Аллаһы [c]изгеләренең догалары тулы алтын касәләр бар иде. 9 Алар яңа җыр җырладылар:

«Син язма төргәген алырга,
аның мөһерләрен кубарырга лаеклы,
чөнки корбан итеп суелдың,
Үзеңнең каның белән
һәр кабиләдән һәм телдән,
һәр халыктан һәм милләттән

---

* **4:8** Карагыз: «Ишагыйя», 6:2-3.

* **5:5** Карагыз: «Яратылыш», 49:9-10.

* **5:5** Карагыз: «Ишагыйя», 11:1.

Аллаһы өчен кешеләрне ᶜйолып алдың.
10 Аларны, Аллабызга хезмәт итү өчен, патшалык һәм руханилар
иттең*.
Алар җирдә патшалык итәчәкләр».

11 Шунда тәхет, җан ияләре һәм өлкәннәр әйләнәсендә күп фәрештәләрне күрдем, аларның тавышын ишеттем. Аларның саны йөзләрчә миллион һәм дистәләрчә меңнәр иде. 12 Алар көчле тавыш белән:

«Суелган Бәрән кодрәт,
байлык, тирән гакыл,
куәт, хөрмәт, дан
һәм мактауга лаектыр», –

дип әйтә иделәр.

13 Күктә һәм җирдә, җир астында һәм диңгездә яратылганнарның барысының, анда булган һәммә нәрсәнең:

«Тәхеттә Утыручыга
һәм Бәрәнгә мактау,
хөрмәт, дан һәм кодрәт мәңге-мәңгегә булсын», –

дип әйтүләрен ишеттем. 14 Дүрт җан иясе: «Амин», – дип әйтә, өлкәннәр йөзтүбән капланып сәҗдә кыла иделәр.

Бәрәннең алты мөһерне кубаруы

6 1 Аннары мин Бәрәннең мөһерләрнең берсен кубаруын күрдем, һәм җан ияләренең берсенең күк күкрәгәндәй тавыш белән: «Кил!» – дип әйтүен ишеттем. 2 Менә мин ак ат күрдем. Ат өстендә кулына җәя тоткан җайдак утыра иде. Аңа таҗ бирелде. Ул җайдак, җиңүче булып, җиңү өчен юлга чыкты.

3 Бәрән икенче мөһерне кубаргач, икенче җан иясенең: «Кил!» – дигәнен ишеттем. 4 Шуннан соң уттай җирән башка ат чыкты. Аның җайдагына, кешеләр бер-берсен үтерсеннәр өчен, бар дөньяның тынычлыгын алырга вәкаләт бирелде. Аңа зур кылыч тоттырылды.

5 Бәрән өченче мөһерне кубаргач, өченче җан иясенең: «Кил!» – дигәнен ишеттем. Менә мин кара ат күрдем, ә аның өстендәге җайдак үз кулына үлчәү тоткан иде. 6 Җан ияләре арасыннан тавыш сыман аваз ишеттем: «Бер савыт бодай өчен – бер көнлек эш хакы, өч савыт арпа өчен – бер көнлек эш хакы*. Әмма зәйтүн маена һәм шәрабка зыян китермә!»

7 Бәрән дүртенче мөһерне кубаргач, дүртенче җан иясенең: «Кил!» – дигән тавышын ишеттем. 8 Менә аксыл төстәге атны күрдем. Өстендәге җайдакның исеме «Үлем», ә аның артыннан бөтен үләләр дөньясы килә иде. Аларга җирнең дүрттән бер өлешендә кешеләрне кылыч, ачлык, үләт һәм кыргый хайваннар белән үтерү хокукы бирелде.

---

* 5:10 Карагыз: «Чыгыш», 19:6.

* 6:6 Бу пәйгамбәрлек буенча бер көнлек хезмәт хакы (грекча «динар») бер савыт (грекча «хойникс») бодайга яки өч савыт арпага гына җитә. Бер хойникс – 600 гр.

9 Бәрән бишенче мөһерне кубаргач, ᶜмәзбәх астында Аллаһы сүзе өчен һәм шаһитлык биргәннәре өчен үтерелгәннәрнең җаннарын күрдем. 10 Алар көчле тавыш белән: «Кайчанга кадәр Син, изге һәм хакыйкый Хөкемдар, җирдә яшәүчеләрне хөкем итмәссең һәм безнең каныбыз өчен үч алмассың?» – дип кычкырдылар. 11 Аларның һәрберсенә ак кием бирелде. Алар кебек үк үтереләчәк хезмәттәшләренең һәм имандашларының саны тулганга тикле тагын бераз тынычланып торырга кушылды.

12 Мин Бәрәннең алтынчы мөһерне кубаруын күрдем. Шунда көчле итеп җир тетрәде, кояш матәм киеме кебек каралды, ай кандай кызыл төскә керде. 13 Инҗир агачының өлгермәгән җимешләре көчле җилдән коелгандай, күктәге йолдызлар җиргә атылды. 14 Күк, язма төргәгедәй бөтерелеп, юкка чыкты. Барлык таулар һәм утраулар үз урыннарыннан кузгатылдылар*.

15 Җирнең патшалары, түрәләре, гаскәриләр башлыклары, байлары, куәтлеләре – барысы да: һәр кол, һәр ирекле кеше мәгарәләрдә һәм таулардагы таш кыялар арасында яшеренделәр. 16 Алар болай диделәр: «Өстебезгә авып төшегез һәм безне тәхеттә Утыручының йөзеннән, Бәрәннең ачуыннан яшерегез! 17 Аларның бөек ачу көне килде. Моңа каршы кем тора алсын?»

Мөһер сугылган йөз кырык дүрт мең кеше

7 1 Шуннан соң мин җирнең дүрт почмагында торучы дүрт фәрештәне күрдем. Алар, җиргә, диңгезгә һәм бер генә агачка да исмәсен дип, җирнең дүрт җилен тотып торалар иде. 2 Мәңге тере Аллаһының мөһерен кулында тотып, көнчыгыштан күтәрелеп килүче башка фәрештәне күрдем. Ул җиргә һәм диңгезгә зыян китерергә вәкаләт бирелгән дүрт фәрештәгә көчле тавыш белән кычкырып эндәште: 3 «Без Аллабыз колларының маңгайларына мөһер сукканчы, җиргә, диңгезгә һәм агачларга зыян китермәгез»*. 4 Мин мөһер сугылган кешеләрнең санын ишеттем. Исраил ырыгларының барысы арасыннан бер йөз кырык дүрт мең кеше мөһерләнгән иде:

5 Яһүдә ырыгыннан унике мең кеше,
Рубин ырыгыннан унике мең кеше,
Гәд ырыгыннан унике мең кеше,
6 Ашер ырыгыннан унике мең кеше,
Нәптали ырыгыннан унике мең кеше,
Менашше ырыгыннан унике мең кеше,
7 Шимун ырыгыннан унике мең кеше,
Леви ырыгыннан унике мең кеше,
Исәсхәр ырыгыннан унике мең кеше,
8 Зәбулун ырыгыннан унике мең кеше,
Йосыф ырыгыннан унике мең кеше,
Беньямин ырыгыннан унике мең кеше мөһерләнде.

---

* **6:13-14** Карагыз: «Ишагыйя», 34:4.

* **7:3** Карагыз: «Яхәзкыл», 9:4, 6.

Ак киемле зур халык төркеме

9 Шуннан соң, бихисап күп кешене күрдем. Аларны һичкем санап чыга алмас
иде! Алар һәр милләттән вә кабиләдән, һәр халыктан вә төрле телләрдә сөйләшү-
челәрдән иде. Ак киемле ул кешеләр, кулларына хөрмә ботаклары тотып, тәхет һәм
Бәрән алдында басып торалар иде. 10 Алар көчле тавыш белән:

«Котылу тәхеттә утыручы Аллабыздан
һәм Бәрәннән килә!» –

дип кычкырдылар. 11 Тәхет тирәли, өлкәннәр һәм дүрт җан иясе тирәли баскан
фәрештәләр тәхет алдында йөзтүбән капланып, Аллаһыга табынуларын әйттеләр:

12 «Амин! Аллабызга мактау һәм дан,
тирән гакыл һәм рәхмәт,
хөрмәт, кодрәт һәм куәт мәңге-мәңгегә булсын!
Амин».

13 Шунда өлкәннәрнең берсе миннән: «Ак киемле кешеләр кемнәр алар һәм каян
килгәннәр?» – дип сорады. 14 Мин аңа: «Әфәндем, син беләсең», – дидем. Ул ми-
на болай диде: «Алар бөек афәт кичереп килгәннәр*. Киемнәрен Бәрәннең каны
белән юып агартканнар.

15 Шуңа күрә алар Аллаһы тәхете алдында торалар,
Йортында Аңа көне-төне хезмәт итәләр.
Тәхеттә Утыручы алар өстендә Үзенең саклап торучы чатырын
корыр.
16 Алар һичкайчан ачыкмаслар, һичкайчан сусамаслар.
Аларны кояш та, эсселек тә көйдермәс инде,
17 чөнки тәхет уртасындагы Бәрән аларга Көтүче булыр,
аларны тереклек суы чишмәләренә алып барыр*.
Аллаһы аларның һәрбер күз яшен сөртер».

Җиденче мөһер һәм алтын сумала-майлар көйрәтү савыты

8 1 Бәрән җиденче мөһерне кубаргач, күктә чама белән ярты сәгатькә тынлык
урнашты. 2 Мин Аллаһы алдында басып торган җиде фәрештәне күрдем, аларга
җиде бырсы бирелде.

3 Сумала-майлар көйрәтә торган алтын савыт тоткан бүтән фәрештә мәзбәх
каршына килеп басты. Аңа, Аллаһының барлык изгеләренең догалары белән бергә
кушып, тәхет алдында торган алтын мәзбәх өстенә кую өчен, күп хуш исле сума-
ла-майлар бирелде. 4 Аллаһы каршына фәрештә кулыннан изгеләрнең догалары
белән бергә хуш исле сумала төтене күтәрелде. 5 Фәрештә сумала-майлар көйрәтү
савытын алды да, мәзбәхтәге ут белән тутырып, җиргә ташлады. Шунда күк күк-
рәүләр, дөмбердәгән тавышлар ишетелде, яшен яшьнәде, җир тетрәде.

---

* **7:14** Карагыз: «Даниил», 12:1.

* **7:16-17** Карагыз: «Зәбур», 22:1-3; «Ишагыйя», 49:10.

Җиде фәрештәнең җиде бургысы

6 Җиде бургысы булган җиде фәрештә бургы кычкыртырга әзерләнде. 7 Беренчесе бургысын кычкыртты: кан катнаш боз һәм ут хасил булды, һәм алар җиргә ыргытылды. Җирнең өчтән бер өлеше, агачларның өчтән бер өлеше һәм бөтен яшел үлән янып бетте.

8 Икенче фәрештә бургысын кычкыртты: ут чәчеп торган зур тауга охшаулы нәрсәдер диңгезгә ыргытылды. Диңгезнең өчтән бер өлеше канга әверелде, 9 диңгездә яшәүче җанварларның өчтән бер өлеше үлде, корабларның да өчтән бер өлеше һәлакәткә очрады.

10 Өченче фәрештә бургысын кычкыртты: елгаларның өчтән бер өлешенә һәм чишмәләргә күктән, чырагтай янып, зур йолдыз төште. 11 Ул йолдызның исеме — Әрем. Суларның өчтән бер өлеше әрем сыман әче булды. Бу әче судан кешеләрнең күбесе үлде.

12 Дүртенче фәрештә бургысын кычкыртты: кояшның, айның, йолдызларның өчтән бер өлешенә зарар килде, шунлыктан аларның өчтән бер өлеше караңгылыкка чумды. Көн үзенең яктылыгының өчтән бер өлешен югалтты, шулай ук төн дә караңгыланды.

13 Шунда мин күк уртасында очып барган бөркетне күрдем. Аның: «Калган өч фәрештә тиздән кычкыртачак бургы тавышы аркасында җирдә яшәүчеләргә кайгы, кайгы, кайгы!» — дип, көчле итеп кычкырганын ишеттем.

9 1 Бишенче фәрештә бургысын кычкыртты. Мин күктән җиргә төшкән йолдызны күрдем. Аңа упкын* коесының ачкычы бирелде. 2 Йолдыз упкын коесын ачып җибәрде. Гаять зур мичтән чыккандай, коедан төтен күтәрелеп, төтеннән кояш белән һава караңгыланды. 3 Төтеннән җиргә саранчалар чыкты. Аларга җирдәге чаяннардай чагу сәләте бирелде 4 һәм җирдәге үләнгә, төрле яшеллеккә, агачларга зыян китермәскә, фәкать маңгайлары Аллаһы мөһере белән мөһерләнмәгән кешеләргә генә зарар китерергә боерылды. 5 Кешеләрне үтермәскә, бары тик биш ай буе аларны газапларга рөхсәт бирелде. Кешенең ул газаплары чаян чаккандагыга охшаш. 6 Ул көннәрдә кешеләр үлем эзләрләр, ләкин аны тапмаслар. Үләргә теләрләр, әмма үлем алардан качар.

7 Саранчалар исә кыяфәте белән сугышка әзерләнгән атларга охшаш иде. Аларның башларында алтын таждай нәрсә бар, ә йөзләре кешенеке сыман иде. 8 Чәчләре хатын-кызныкы сыман, ә тешләре арысланныкы кебек. 9 Өсләрендә тимер көбә сыман күкрәкчәләре бар, ә канатларының тавышы сугышка ыргып чапкан атлы сугыш арбаларыннан чыккан тавышны хәтерләтте. 10 Чаянныкыдай койрыклары һәм чаккычлары бар иде, һәм кешеләрне биш ай буе газаплау көче шушы койрыкларда иде. 11 Саранчаларның патшасы исә — упкын фәрештәсе. Аның исеме ᶜяһүд телендә «Абаддун», ᶜгрек телендә «Аполлуон»*.

---

* **9:1** *Упкын* — шул чорда яшәүчеләр аңлавынча, явыз рухларны хөкем көненә кадәр ябып тоту урыны.

* **9:11** *Абаддун, Аполлуон* — «һәлак итүче» мәгънәсендә.

12 Беренче кайгы үтте, менә аның артыннан тагын икесе килә!
13 Алтынчы фәрештә бургысын кычкыртты, һәм мин Аллаһы алдында торучы
алтын мәзбәхнең дүрт мөгезеннән килгән тавышны ишеттем. 14 Ул бургысы булган
алтынчы фәрештәгә: «Бөек Фырат елгасы янында бәйләп куелган дүрт фәрештәне
азат ит», – диде. 15 Кешеләрнең өчтән бер өлешен үтерер өчен, бу сәгатькә, көнгә,
айга һәм елга әзерләп тоткан фәрештәләр азат ителделәр. 16 Атлы гаскәрнең саны
ике йөз миллион иде. Мин аларның санын ишеттем. 17 Миңа иңгән күренештә
атлар һәм җайдаклар мондый иде: җайдакларның күкрәкчәләре уттай кызыл, куе
зәңгәр һәм күкерттәй саргылт иделәр. Атларның башлары арыслан башы сыман,
авызларыннан исә ут, төтен һәм күкерт бөркелеп тора иде. 18 Кешеләрнең өчтән
бер өлеше шушы өч бәла-казадан: атларның авызыннан чыккан уттан, төтеннән
һәм күкерттән үтерелде. 19 Атларның көче авызларында һәм койрыкларында, кой-
рыклары исә елан сыман һәм башлы иде. Шул башлары белән алар кешеләргә зыян
китерәләр иде.
20 Бу бәла-казадан үлми калган кешеләр исә кылган гамәлләреннән тәүбә итмә-
деләр. Алар җеннәргә һәм күрә, ишетә, йөри алмаган алтын, көмеш, бакыр, таш һәм
агач потларга табынуларыннан ваз кичмәделәр. 21 Бу кешеләр үзләренең үтерүлә-
реннән, сихерләүләреннән, фәхешлекләреннән, урлашуларыннан тәүбә итмәделәр.

Язма төргәге тоткан фәрештә

10 1 Шуннан соң мин күктән төшүче икенче бер кодрәтле фәрештәне күрдем.
Ул болытка төренгән, ә баш өстендә яктылык божрасы бар иде. Аның йөзе
кояш кебек, аяклары утлы багана сыман. 2 Кулында ачылган кечкенә язма төргә-
ге бар иде. Ул уң аягы белән диңгезгә, сул аягы белән җиргә басып, 3 арысландай
көчле тавыш белән кычкырып җибәрде. Ул кычкыргач, җиде күк күкрәү тавыш
биреп, нәрсәдер әйттеләр. 4 Җиде күк күкрәү әйтеп бетергәч, мин аны язарга ни-
ятләдем. Әмма күктән килгән авазның: «Җиде күк күкрәүнең сөйләгәннәрен сер
итеп сакла һәм язма», – дигәнен ишеттем.
5 Ә диңгездә һәм җирдә басып торучы мин күргән фәрештә уң кулын күккә
күтәрде 6 һәм күкне, шулай ук анда булган һәрнәрсәне, җирне һәм анда булган
һәрнәрсәне, диңгезне һәм анда булган һәрнәрсәне Булдырган мәңге-мәңге Яшәүче
белән ант итте: «Тоткарлау бүтән булмаячак, 7 җиденче фәрештә үзенең бургысын
кычкыртырга әзер көнне, Аллаһы Үзенең колларына – ᶜпәйгамбәрләренә игълан
иткәнчә, Аның сере гамәлгә ашкан булыр».
8 Аннан соң инде моңарчы ишеткән, күктән килгән аваз тагын миңа әйтте:
«Бар, диңгездә һәм җирдә торучы фәрештәнең кулыннан ачылган язма төргәген
ал». 9 Фәрештә янына килеп, миңа шул кечкенә язма төргәген бирүен үтендем. Ул
миңа болай диде: «Аны алып аша. Ашказанында аннан әче булыр, әмма авызында
балдай татлы булыр». 10 Мин фәрештәнең кулыннан кечкенә язма төргәген алып
ашадым. Авызымда ул балдай татлы булды, ләкин, ашап бетерүемә, ашказанымда
аннан әче булды. 11 Аннары миңа болай диделәр: «Син күп халыклар, милләтләр,
телләр һәм патшалар хакында тагын пәйгамбәрлек итәргә тиешсең».

Ике шаһит

11 **1** Миңа үлчәү таягыдай камыш сабагы бирелде һәм болай дип әйтелде: «Бар, [c]Аллаһы йортын һәм мәзбәхне үлчә, андагы табынучыларны санап чык. **2** Әмма Аллаһы йортының тышкы ишегалдын хисапка кертмә һәм үлчәмә, чөнки ул [c]мәҗүсиләргә бирелгән. Алар изге шәһәрнең урамнарын кырык ике ай буе тап-тап йөриячәкләр. **3** Мин Үземнең ике шаһитыма вәкаләт бирәчәкмен: алар, матәм киемнәре киеп, бер мең ике йөз алтмыш көн буе пәйгамбәрлек итәчәкләр». **4** Бу шаһитлар – бөтен җир Хуҗасы алдында торучы ике зәйтүн агачы һәм ике шәмдәл. **5** Әгәр берәрсе аларга зыян китерергә ниятләсә, ул чакта аларның авызларыннан ут чыгып, дошманнарын йотачак. Аларга зыян китерергә ниятләгән кеше шулай үтерелергә тиеш. **6** Пәйгамбәрлек иткән вакытта яңгыр яумасын дип, аларның күкне капларга хокукы бар. Канга әйләндерү өчен, аларның сулар өстеннән, шулай ук теләгән чакларында җиргә һәртөрле бәла-казалар белән зыян китерергә хокукы бар.

7 Шаһитлык бирүләрен тәмамлагач, упкыннан җанвар күтәрелеп чыгып, аларга каршы сугышачак, аларны җиңәчәк һәм үтерәчәк. **8** Бу ике шаһитның гәүдәсе аларның Хакиме [c]хачка кадакланган бөек шәһәр урамында ятачак. Ул шәһәрнең исеме кинаяләп «Сәдүм» һәм «Мисыр» дип атала. **9** Бу мәетләргә өч көн ярым буе төрле халыклардан, кабиләләрдән, телләрдән һәм милләтләрдән булган кешеләр караячаклар. Ул мәетләрне кабергә салырга рөхсәт итмәячәкләр. **10** Җирдә яшәүчеләр аларның үлеменә шатланып күңел ачар, бер-берләренә бүләкләр җибәрерләр, чөнки бу ике пәйгамбәр җирдә яшәүчеләрне күп газаплаганнар иде.

11 Әмма өч көн ярым үткәч, аларга Аллаһыдан яшәү тыны кереп, аякларына торып бастылар. Аларны күрүчеләрне көчле курку басты. **12** Шуннан соң шаһитлар күктән көчле тавышның: «Монда күтәрелегез», – дип әйтүен ишеттеләр. Алар күккә болытта күтәрелделәр, ә дошманнары аларга карап торды. **13** Шул вакытта ук көчле итеп җир тетрәде һәм шәһәрнең уннан бер өлеше җимерелде. Җир тетрәүдән җиде мең кеше үлде, ә калганнары бик нык куркышып, күкләр Алласын данладылар.

14 Икенче кайгы үтте, менә тиздән өченчесе килә!

Җиденче быргы

15 Җиденче фәрештә быргысын кычкыртты. Күктә көчле тавышлар яңгырады:

«Дөнья патшалыгы инде Раббыбызның
һәм Аның Мәсихенең Патшалыгы булды.
Ул мәңге-мәңгегә патшалык итәчәк!»

16 Шунда Аллаһы хозурында үз тәхетләрендә утыручы егерме дүрт өлкән, йөзтүбән капланып, Аллаһыга сәҗдә кылдылар һәм **17** болай дип әйттеләр:

«Хәзер Бар, Булган, Чиксез кодрәт Иясе Раббы Аллаһы,
Сиңа шөкрана итәбез!
Чөнки Үзеңнең бөек кодрәтеңне гамәлгә керттең
һәм патшалык итә башладың.

18 Халыклар ярсыдылар,

лəкин ачу көнең килде
һəм үлеләрне хөкем итү вакыты җитте.
Кол пəйгамбəрләреңə, изге кешеләреңə,
исемеңнән куркучы кечкенəләргə дə, зурларга да
əҗер бирү вакыты,
җирне һəлак итүчеләрне
һəлак итү вакыты җитте!»

19 Шунда күктə Аллаһы йорты ачылды һəм анда Аның [c]Килешү сандыгы күренде. Шунда яшен яшьнəде, дөмбердəгән тавышлар ишетелде, күк күкрəүлəр, җир тетрəү булды һəм бик көчле итеп боз яуды.

Хатын һəм аждаһа

12 **1** Күктə бөек галəмəт күренде: кояшка төренгəн хатын, аның аяклары астында ай, башында унике йолдызлы такыя иде. **2** Хатын йөкле булып, бала тудыру газапларыннан һəм авыртудан кычкыра иде. **3** Күктə тагын бер галəмəт күренде: җиде башлы һəм ун мөгезле кызыл төстəге зур аждаһа, аның һəр башында кечкенə таҗ иде. **4** Койрыгы күк йолдызларының өчтəн бер өлешен себереп, җиргə атты. Аждаһа бала табучы хатын алдына килеп басты. Хатын баласын табу белəн, баланы кабып йотарга əзер иде ул. **5** Хатын ир бала тапты. Ул барлык халыклар белəн тимер таяк ярдəмендə хакимлек итəргə тиеш иде. Хатынның баласы Аллаһыга һəм Аның тəхете алдына тотып китерелде. **6** Ə хатын чүлгə качты. Чүлдə аның өчен Аллаһы тарафыннан урын əзерлəнеп, мең ике йөз алтмыш көн дəвамында аны хəстəрлəп торырга тиешлəр иде.

7 Шунда күктə сугыш башланды: Микəил үзенең фəрештəлəре белəн аждаһага каршы сугышты. Аждаһа исə үзенең явыз фəрештəлəре белəн аларга каршы торды. **8** Əмма аждаһа җиңелеп, аңа һəм фəрештəлəренə инде күктə урын калмады. **9** Бу зур аждаһа – иблис һəм шайтан дип аталган, бөтен дөньяны алдаучы борынгы елан – җиргə бəреп төшерелде. Аның белəн бергə явыз фəрештəлəре дə җиргə ыргытылдылар. **10** Шуннан соң мин күктəн көчле тавыш ишеттем:

«Менə Аллабызның коткаруы, кодрəте, патшалыгы
һəм Мəсихенең хакимлеге урнашты!
Аллабыз алдында көне-төне имандашларыбызны
гаепləүче бəреп төшерелде.
11 Имандашларыбыз Бəрəн каны
һəм шаһитлык сүзləре белəн аны жиңделəр,
хəтта, үлемнəн курыкмыйча,
үзləренең җаннарын аямадылар.
12 Шуңа күрə, күкләр
һəм анда яшəүчеләр, куанығыз!
Əмма җиргə һəм диңгезгə кайгы,
чөнки иблис, вакыты аз калганын белеп,
көчле ярсу белəн сезгə төште!»

13 Үзенең җиргә бәреп төшерелүен күргәч, аждаһа ир бала тудырган хатынны куа башлады. 14 Бу еланнан качып, үзе өчен чүлдә әзерләнгән урынга очсын дип, хатынга зур бөркетнең ике канаты бирелде. Аны анда ел, ике ел һәм тагын ярты ел хәстәрләп торачаклар. 15 Хатынны елга агызып китсен дип, хатын артыннан елан үзенең авызыннан су ташкыны агызды. 16 Әмма җир, авызын ачып, аждаһа авызыннан аккан су ташкынын йотып, хатынга ярдәм итте. 17 Аждаһа хатынга нык ярсып, Аллаһы әмерләрен үтәүче, Гайсә хакында шаһитлык бирүче аның калган балаларына каршы сугышыр өчен кузгалды.

18 Аждаһа диңгез ярына барып басты.

Диңгездән чыккан җәнвар

13 1 Шуннан соң мин диңгездән чыгып килүче ун мөгезле һәм җиде башлы җәнварны күрдем. Аның мөгезләрендә ун таҗ, башларында көфер исемнәр язылган иде. 2 Мин күргән җәнвар капланга охшаган. Аяклары аюныкыдай, авызы исә арысланныкы кебек иде. Аждаһа аңа үзенең көчен, тәхетен һәм зур хакимиятен бирде. 3 Башларының берсе үләр дәрәҗәдә яраланган иде, аннан соң ул ярасы төзәтелде. Бөтен җир гажәпкә калып, җәнвар артыннан китте 4 һәм җәнварга шундый хакимият биргәне өчен, аждаһага сәждә кылды. Кешеләр: «Кем җәнвар кебек була алсын һәм аның белән кем сугыша алсын?» – дип, җәнварга да сәждә кылдылар.

5 Җәнварга тәкәбберләнергә һәм көфер сүз сөйләргә ирек куелды. Аңа кырык ике ай дәвамында хакимлек итү хокукы бирелде. 6 Ул Аллаһыга каршы көфер сүзләр әйтә, исемен, яшәгән урынын һәм күктә яшәүчеләрне көферли башлады. 7 Җәнварга Аллаһының изге кешеләренә каршы сугышырга һәм аларны җиңәргә рөхсәт ителде*. Аңа һәр кабилә, һәр халык, һәр тел һәм һәр милләт белән хакимлек итү хокукы бирелде. 8 Җирдә яшәгән һәм исемнәре Чалынган Бәрәннең Тормыш китабына дөнья яратылганчы язылмаганнарның һәммәсе шушы җәнварга табыначак.

9 Колагы булган ишетсен:

10 Әсирлеккә төшәргә тиешле
әсирлеккә төшәчәк.
Кылычтан үләргә тиешле
кылычтан үләчәк*.

Монда Аллаһы изгеләренең чыдамлыгы һәм иманы таләп ителә.

Җирдән чыккан җәнвар

11 Аннан соң җирдән чыгып килүче башка җәнварны күрдем. Ике мөгезе дә бәрәннекенә охшаш булып, ул аждаһа кебек сөйли иде. 12 Ул беренче җәнвар исеменнән аның бар хакимияте белән эш итеп, җирне һәм анда яшәүчеләрне үлем ярасы төзәлгән беренче җәнварга табындырды. 13 Ул зур галәмәтләр күрсәтте, хәтта кешеләр алдында күктән җиргә ут яудыра иде. 14 Беренче җәнвар исеменнән эшләргә бирелгән галәмәтләре белән, җирдә яшәүчеләрне алдап, аларга кылычтан яраланып терелгән

---

* **13:7** Карагыз: «Даниил», 7:21.

* **13:10** Карагыз: «Иремия», 15:2; 43:11.

җанвар сынын ясарга кушты. [15] Беренче җанварның сыны хәтта сөйли алсын һәм аңа табынмаган һәркем үлемгә тапшырылсын өчен, икенче җанварга ул сынга җан кертергә рөхсәт ителде. [16] Икенче җанвар бар кешеләрнең, кечеләрнең һәм бөекләрнең, байларның һәм фәкыйрьләрнең, иреклеләрнең һәм колларның уң кулларына яисә маңгайларына тамга салдырды. [17] Шушы тамгасы, ягъни җанвар исеме яки исеменең саны булмаган беркем дә сатып та ала алмады һәм сата да алмады.

[18] Монда зирәклек кирәк. Акылы булган кеше җанварның санын хисаплап чыгарсын, чөнки ул – кеше саны. Аның саны – алты йөз алтмыш алты.

Бәрән һәм йөз кырык дүрт мең кеше

14 [1] Шуннан соң мин менә нәрсә күрдем: Сион тавында Бәрән тора. Аның белән бергә маңгайларында Бәрән һәм Атасының исеме язылган йөз кырык дүрт мең кеше бар иде. [2] Мин күктән шарлавык һәм көчле күк күкрәүгә охшаш бер тавыш ишеттем. Ул арфачылар арфада уйнаган тавышка да охшаш иде. [3] Тәхет һәм дүрт җан иясе белән өлкәннәр алдында яңа җыр җырлыйлар иде. Җирдә яшәгәннәр арасыннан йолып алынган йөз кырык дүрт мең кешедән башка һичкем ул җырны өйрәнә алмады. [4] Алар – бер тапкыр да хатын-кыз белән булмаган, шуның аркасында сафлыкларын сакълап калган кешеләр. Бәрән кая барса, Шуның артыннан баралар. Алар кешеләр арасыннан йолып алынган, Аллаһыга һәм Бәрәнгә багышланган беренче кешеләр иде. [5] Телләрендә ялган булмады, алар кимчелексез иде.

Өч фәрештә

[6] Шуннан соң күк уртасыннан очып барган башка бер фәрештәне күрдем. Җирдә яшәүче һәр милләткә, кабиләгә, телгә һәм халыкка игълан итү өчен, мәңгелек [c]Яхшы хәбәре бар аның. [7] Ул көчле тавыш белән: «Аллаһыдан куркыгыз һәм Аны данлагыз, чөнки Аның хөкем сәгате килде. Күкне, җирне, диңгезне һәм чишмәләрне Булдыручыга табыныгыз!» – диде.

[8] Икенче фәрештә, аңа ияреп, болай диде: «Бөек [c]Бабил җимерелде, җимерелде!* Ул барча халыклырга үзенең тыелгысыз фәхешлек шәрабын эчерткән».

[9] Аларга өченче фәрештә иярде һәм көчле тавыш белән болай диде: «Җанварга һәм аның сынына табынган, җанвар тамгасын кабул итеп, үзенең маңгаена яки кулына куйган кеше [10] Аллаһының ачу касәсендәге ярсулы шәрабын, су кушылмаган шәрабын эчәчәк. Ул кеше изге фәрештәләр һәм Бәрән алдында ут белән күкерт эчендә газапландырылачак. [11] Газаплау төтене мәңге-мәңгегә күтәреп торачак. Җанварга һәм аның сынына табынучы, аның исем тамгасын кабул итүче һәркем көндез дә, төнлә дә газаптан тынгы күрмәячәк».

[12] Моның өчен Аллаһының әмерләрен үтәүче һәм Гайсәгә иман итүче изге кешеләрнең түземле булулары кирәк.

[13] Мин күктән килгән тавыш ишеттем: «Яз: Шушы вакыттан башлап Хаким Гайсәгә иман итеп үлүчеләр бәхетле». «Әйе, – ди Рух, – алар үзләренең михнәтләреннән ял итсеннәр, чөнки аларның эшләре үзләре артыннан бара».

---

* **14:8** Карагыз: «Ишагыйя», 21:9.

Җир уңышы

14 Шуннан соң мин менә нәрсә күрдем: ак болыт һәм болыт өстендә утыручы адәм
углына охшаган Зат. Башында алтын таҗ һәм кулында үткен урак бар иде. 15 Аллаһы
йортыннан тагын бер фәрештә чыгып, болыт өстендә Утыручыга көчле тавыш бе-
лән: «Урагыңны алып ур: урак өсте җитте, җир уңышы өлгерде», – дип кычкырды.
16 Шуннан соң, болытта Утыручы урагын җир өстенә ыргытты һәм уңыш урылды.
17 Аннары күктәге Аллаһы йортыннан башка фәрештә чыкты. Аның да үткен
урагы бар иде. 18 Мәзбәхтән ут белән идарә итү хакимлеге булган тагын бер фәреш-
тә чыкты. Ул көчле тавыш белән үткен урагы булган фәрештәгә: «Үзеңнең үткен
урагыңны ал да җир өстендәге йөзем тәлгәшләрен җый, чөнки аның җимешләре
өлгерде!» – дип кычкырды. 19 Фәрештә үзенең урагын җиргә ыргытты һәм җирдә-
ге йөземне җыеп, Аллаһының зур ачу изгеченә ташлады. 20 Әлеге йөзем шәһәрдән
читтә урнашкан изгечтә тапталды. Изгечтән ат йөгәненә кадәр җиткән, бер мең
алты йөз стадия* озынлыкта кан акты.

Җиде бәла-казалы җиде фәрештә

15 1 Шуннан соң мин күктә бөек һәм искиткеч башка галәмәтне – соңгы җиде
бәла-казаны тотып торучы җиде фәрештәне күрдем. Ул бәла-казалар соң-
гылары иде, чөнки Аллаһының ярсуы шулар белән тәмамлана. 2 Мин ут катыш
пыяла диңгез сыман нәрсәне күрдем. Пыяла диңгез өстендә җанварны, аның сы-
нын һәм исем санын җиңеп чыкканнар тора иде. Аларның кулларында Аллаһының
арфалары бар иде. 3 Алар Аллаһы колы Мусаның җырын һәм Бәрәннең җырын
җырлыйлар иде:

«Чиксез кодрәт Иясе Раббы Аллаһы!
Синең эшләрең бөек һәм искиткеч.
Халыкларның Патшасы,
Синең юлларың гадел һәм хакыйкый.
4 Раббы! Синнән кем курыкмас,
исемеңне кем данламас?
Тик бер Син генә изге.
Бөтен халыклар килеп,
Синең алдыңда сәждә кылачаклар*,
чөнки Синең гадел эшләрең ачылды».

5 Моннан соң мин күрдем: менә күктә Аллаһы йорты – ᶜШаһитлык чатыры
ачылды. 6 Аллаһы йортыннан җиде бәла-казасы булган җиде фәрештә чыкты. Алар
чиста һәм ялтырап торган җитен кием кигәннәр, күкрәкләрен алтын пута белән
буганнар иде. 7 Дүрт җан иясенең берсе җиде фәрештәгә мәңге-мәңге яшәүче Ал-
лаһының ярсуы белән тулы җиде алтын касә бирде. 8 Аллаһы йорты Аллаһының

---

* **14:20** *Бер мең алты йөз стадия* – өч йөз чакрым чамасы. Бер стадия – 192 м.

* **15:4** Карагыз: «Зәбур», 85:9-10.

данынnан һәм кодрәтеннән төтен белән тулды, һәм җиде фәрештәнең җиде бәла-казасы тәмамланмыйча, анда һичкем керә алмады.

Аллаһының ярсуы тулы җиде касә

16 [1] Шуннан соң мин Аллаһы йортыннан җиде фәрештәгә «Барыгыз һәм җиргә Аллаһының җиде ярсу касәсен түгегез» дип сөйләүче көчле тавыш ишеттем.
[2] Беренче фәрештә китте һәм үзенең касәсен җир өстенә түкте. Җанвар тамгасы салдырылган һәм аның сынына табынган кешеләрдә чирканыч, яман җәрәхәтләр хасил булды.
[3] Икенче фәрештә үзенең касәсен диңгезгә түкте. Аның суы үләт канына охшап калды, һәм диңгездәге барлык җан ияләре үлде.
[4] Өченче фәрештә үзенең касәсен елгаларга, су чишмәләренә түкте, һәм аларның суы канга әверелде. [5] Мин сулар фәрештәсенең әйтүен ишеттем:

«Хәзер Бар, Булган һәм Изге!
Син шулай хөкем итеп, гадел эшләдең.
[6] Бу кешеләр изгеләрнең, пәйгамбәрләрнең
канын койдылар,
һәм Син аларга кан эчәргә бирдең.
Алар моңа лаеклылар!»

[7] Мин мәзбәх ягыннан килгән тавыш ишеттем:

«Әйе, Чиксез кодрәт Иясе Раббы Аллаһы!
Синең хөкемнәрең хакыйкый һәм гадел!»

[8] Дүртенче фәрештә үзенең касәсен кояш өстенә түкте һәм кояшка кешеләрне ут белән көйдерү кодрәте бирелде. [9] Кешеләрне көчле эсселек көйдерде. Бу бәла-казалар белән идарә итү хакимлегенә ия Аллаһының исемен кешеләр хурладылар, әмма тәүбә итмәделәр һәм Аны данламадылар.
[10] Бишенче фәрештә үзенең касәсен җанвар тәхете өстенә түкте һәм аның патшалыгы караңгылыкка чумды. Кешеләр авыртудан телләрен тешләделәр, [11] сызлануларыннан һәм җәрәхәтләреннән күк Алласын хурладылар, әмма кылган эшләреннән тәүбә итмәделәр.
[12] Алтынчы фәрештә үзенең касәсен бөек Фырат елгасына түкте. Көнчыгыштан килүче патшаларга юл әзер булсын өчен, аның суы кипте. [13] Мин аждаһаның, җанварның һәм ялган пәйгамбәрнең авызларыннан бака сыман өч ᶜявыз рухның чыкканын күрдем. [14] Бу явыз рухлар галәмәтләр күрсәтә алалар иде. Алар Чиксез кодрәт Иясе Аллаһының бөек көнендә бөтен җир патшаларын сугышка җыяр өчен китәләр.
[15] «Менә Мин карактай көтмәгәндә киләм: ялангач йөрмәс өчен һәм хурлыгын кешеләр күрмәсен дип уяу торучы, киемнәрен саклаучы кеше бәхетле!»
[16] Явыз рухлар патшаларны яһүд телендә «Һармагедун»* дип аталган урынга җыйдылар.

---

* **16:16** *Һармагедун* – Мегиддо тавын белдерә (карагыз: «IV Патшалар», 23:29; «Зәкәрия» 12:11).

17 Җиденче фәрештә үзенең касәсен һавага түкте, һәм Аллаһы йортыннан, тәхеттән: «Тәмамланды!» – дигән көчле тавыш яңырады. 18 Яшен яшьнәде, дөмбердәгән тавышлар, күк күкрәүләр булды. Көчле итеп җир тетри башлады: җирдә кеше яши башлаганнан бирле мондый көчле, нык тетрәү булганы юк иде! 19 Бөек шәһәр өч өлешкә бүленеп китте һәм халыкларның шәһәрләре җимерелде. Аллаһы бөек Бабилне искә төшереп, аңа Үзенең ярсулы ачу касәсеннән шәраб эчәргә бирде. 20 Һәр утрау юкка чыкты, таулар күздән югалды. 21 Күктән кешеләр өстенә зур-зур боз кантарлары* ява башлады. Бу бәла-каза ифрат та авыр булганга, кешеләр Аллаһыны хурладылар.

Фахишә һәм җанвар

17 1 Җиде касә тоткан фәрештәләрнең берсе килеп, миңа болай диде: «Кил монда. Мин сиңа күп суларда утыручы бөек фахишәнең хөкем җәзасын күрсәтермен*. 2 Аның белән җир патшалары фәхешлек иттеләр, аның фәхешлек шәрабыннан җирдә яшәүчеләр исергәнче эчтеләр».

3 Мине Рух биләп алган килеш, фәрештә чүлгә алып китте. Мин анда кызыл җанвар өстендә утыручы хатынны күрдем. Җанвар көфер исемнәр белән капланган, аның җиде башы һәм ун мөгезе бар иде. 4 Хатын шәмәхә һәм кып-кызыл кием кигән, алтын, асылташлар һәм энҗе белән бизәлеп, кулына фәхешлегенең чирканыч нәрсәләре һәм шакшылыклары белән тулы алтын касә тоткан иде. 5 Аның маңгаена серле мәгънәгә ия исем язылган: «Бөек Бабил – җир фахишәләренең һәм чирканыч нәрсәләрнең анасы». 6 Мин хатынның изгеләр һәм Гайсә шаһитларының каныннан исергәнлеген күрдем. Аны күреп, мин бик нык гаҗәпләндем. 7 Фәрештә миңа болай диде: «Син нигә гаҗәпләндең? Мин сиңа хатынның һәм аны йөртүче җиде башлы, ун мөгезле җанварның серен аңлатып бирәм. 8 Син күргән җанвар бар иде, хәзер ул юк. Тик ул тиздән упкыннан чыгачак һәм һәлак ителәчәк. Дөнья яратылганнан бирле исемнәре Тормыш китабына язылмаган кешеләр җанварны күреп гаҗәпләнәчәкләр, чөнки ул бар иде, хәзер юк һәм янә булачак.

9 Монда зирәк акыл кирәк. Җиде баш – хатын утырган җиде тау, шулай ук җиде патша. 10 Ул патшаларның бишесе һәлак булды, берсе бар, башкасы әле килмәгән. Килгәч, ул озак булырга тиеш түгел. 11 Ә булган һәм хәзер булмаган җанвар – сигезенче патша ул, шулай ук җиде патшаның берседер, һәм ул үзенең һәлакәтенә бара.

12 Син күргән ун мөгез – ун патша ул. Алар патшалыкларын әле алмадылар. Әмма җанвар белән бергә, бер сәгатькә, патшалар дәрәҗәсендә хакимлек алачаклар*. 13 Аларның ниятләре бер, алар җанварга үзләренең көчләрен һәм хакимлекләрен тапшырачаклар. 14 Алар Бәрән белән сугышачаклар һәм Бәрән аларны җиңәчәк, чөнки Ул – хакимнәрнең Хакиме һәм патшаларның Патшасы*. Аның белән бергә булганнар исә чакырылганнар, сайланганнар һәм тугрылар».

---

* **16:21** *...зур-зур боз кантарлары...* – Грек телендәге төп нөсхәдә сүзгә-сүз: талант авырлыгындагы бозлар; бер талант – 40 кг чамасы.

* **17:1** Карагыз: «Иремия», 51:13.

* **17:12** Карагыз: «Даниил», 7:23-24.

* **17:14** Карагыз: «Канун», 10:17; «Даниил», 2:47.

15 Фәрештә миңа тагын болай диде: «Син күргән фахишә утырган сулар исә –
халыклар, төркемнәр, милләтләр һәм телләр. 16 Син күргән ун мөгез һәм җанвар
фахишәгә нәфрәтләнәчәк һәм аны бөлгенлеккә төшерәчәк, ялангач калдыра-
чак, аның тәнен ашаячак һәм аны утта яндырачак. 17 Аллаһы Үз ихтыярын үтәү
теләгән йөрәкләренә салган бит, шуңа күрә ун мөгез бердәм рәвештә патшалык
итү хокукын җанварга бирә. Болар барысы Аллаһының сүзләре тормышка аш-
канчы булачак. 18 Ә син күргән хатын – җир патшалары белән патшалык итүче
бөек шәһәр ул».

Бабилнең җимерелүе

18 1 Болардан соң мин күктән төшеп килгән башка фәрештәне күрдем. Ул бөек
хакимияткә ия иде. Аның даны белән җир яктыртылды. 2 Фәрештә көчле
тавыш белән кычкырды:

«Бөек Бабил җимерелде, җимерелде!
Ул җеннәр торагына һәм төрле явыз рухлар,
нәҗес кошлар, шакшы һәм җирәнгеч хайваннарга
сыену оясы булды.
3 Ул үзенең тыелгысыз фәхешлек шәрабын
барлык халыкларга эчертте,
һәм җир патшалары аның белән фәхешлек иттеләр.
Сәүдәгәрләр чамасыз зиннәтеннән баедылар».

4 Мин күктән башка тавыш ишеттем:

«Халкым, аның гөнаһларында катнашмас өчен
һәм бәла-казаларына дучар булмас өчен чык аннан.
5 Гөнаһлары өелеп, күккә җитте*,
һәм Аллаһы ᶜжинаятьле эшләрен искә алды.
6 Ул ничек биргән булса,
сез дә аңа шулай кайтарыгыз,
эшләренә карата икеләтә бирегез.
Башкалар өчен әзерләгән касәсендә
үзенә ике тапкыр көчлерәк эчемлек әзерләгез.
7 Ул үзен күпме данлаган булса,
зиннәттә күпме яшәгән булса,
шулкадәр аңа газап һәм кайгы бирегез!
Чөнки ул үзенең күңеленнән:
„Патшабикә булып утырам, мин тол хатын түгел,
кайгыны да күрмәм!“ – ди.
8 Шуңа күрә аңа бер көндә бәла-казалар –
үлем, хәсрәт, ачлык киләчәк.
Ул утта яндырылачак,

* **18:5** Карагыз: «Иремия», 51:9.

чөнки аны хөкем итүче Раббы Аллаһы кодрәтле!»*

9 Аның белән зина кылган һәм җенси теләкләрен канәгатьләндергән җир пат-
шалары, януыннан чыккан төтенне күргәч, аның хакында кайгырып елар-
лар. 10 Газапларыннан куркып, читтәрәк басып торачаклар һәм:

«Кайгы, кайгы сиңа, бөек шәһәр!
И Бабил, куәтле шәһәр!
Син бер сәгать эчендә хөкем җәзасын алдың», –

дип әйтәчәкләр.

11 Җир сәүдәгәрләре дә аның хакында кайгырып елаячаклар, чөнки бүтән алар-
дан беркем дә әйберләрен сатып алмый: 12 алтын һәм көмеш әйберләрен, асыл-
ташларын һәм энҗеләрен, нәфис җитен, ефәк, куе кызыл һәм алсу тукымаларын,
һәртөрле хуш исле агачны һәм фил сөягеннән ясалган әйберләрен, иң кыйммәт
агач, бакыр, тимер һәм мәрмәрдән ясалган һәртөрле әйберләрен, 13 дарчиннарын,
аш тәмләткечләрен, хуш исле майларын, сумалаларын, [c]ладаннарын, шәрабларын,
зәйтүн майларын, иң яхшы оннарын һәм бодаен, мал-туарларын һәм сарыкларын,
атларын һәм арбаларын, кеше гәүдәләрен һәм кеше җаннарын да алмый.

14 «Җаның бик каты теләгән җимешләр синнән киттеләр.
Барлык зиннәтлелегең һәм купшылыгың юк булды,
алар һичкайчан табылмаячак!»

15 Болар белән сәүдә итүчеләр һәм Бабилгә сатып баеп киткәннәр, аның газап-
ларыннан куркып, елап һәм кайгырып читтәрәк торачаклар. 16 Алар:

«Бөек шәһәргә кайгы, кайгы!
Ул нәфис җитен, куе кызыл һәм алсу тукымаларга киенгән,
алтын, асылташларга һәм энҗегә бизәлгән.
17 Шундый күп байлык бер сәгать эчендә юк булды», –

диячәкләр.

Диңгездәге һәрбер кораб йөртүче һәм һәрбер йөзүче, диңгезчеләр һәм диңгез
кәсебеннән файда күрүчеләр читтәрәк басып тордылар. 18 Шәһәрнең януыннан
чыккан төтенне күреп: «Бу бөек шәһәргә кайсы шәһәр тиң булсын!» – дип кыч-
кырдылар. 19 Алар башларына тузан сиптеләр һәм елап:

«Кайгы, и бөек шәһәр, кайгы!
Байлыгыннан диңгездә кораблары булган
һәммә кеше баеды.
Бер сәгать эчендә бушап калды ул», –

дип кайгырып кычкырдылар*.

20 И күк һәм изгеләр, рәсүлләр һәм пәйгамбәрләр! Шатланыгыз, чөнки сезне ул
шәһәр ничек хөкем иткән булса, Аллаһы аны шулай хөкем итте.

---

* **18:8** Карагыз: «Ишагыйя», 47:7-9.

* **18:11-19** Карагыз: «Яхәзкыл», 27:28-36.

21 Аннары бер көчле фәрештә тегермән ташы кебек зур таш алып, диңгезгә ташлады һәм болай диде:
«Бөек Бабил шәһәре шундый көч белән түбәнгә ыргытылыр
һәм башка табылмас*.
22 Арфада уйнаучылар һәм җырлаучылар,
сыбызгычылар һәм быргычылар тавышын синдә инде ишетмәсләр.
Бер генә һөнәр буенча да бер генә һөнәрчене табып булмас
һәм тегермән ташларының тавышы синдә ишетелмәс.
23 Яктырткыч уты синдә моннан ары яктыртмас,
кияү белән кәләш тавышлары моннан ары синдә ишетелмәс.
Сәүдәгәрләрең җирдә бөек булдылар,
сихереңә бөтен халыклар да алдандылар.
24 Ул шәһәрдә пәйгамбәрләрнең һәм изгеләрнең каны,
җирдә үтерелгән барлык кешеләрнең каны табылды».

Раббыны мактагыз

19 1 Аннан соң мин күктән зур халык төркеменнән чыккандай көчле тавыш ишеттем:
«Раббыны мактагыз!*
Котылу, дан һәм кодрәт Аллабызныкы!
2 Аның хөкемнәре хак һәм гадел:
җирне үзенең фәхешлеге белән бозыклыкка китергән
бөек фахишәне хөкем итте,
колларының каны өчен аңардан үч алды».

3 Тагын шундый сүзләр ишетелде:
«Раббыны мактагыз!
Фахишәнең януыннан чыккан төтен мәңге-мәңгегә күтәрелә».

4 Шунда егерме дүрт өлкән һәм дүрт җан иясе йөзтүбән капланып:
«Амин! Раббыны мактагыз!» –
дип, тәхеттә утыручы Аллаһыга сәждә кылдылар.
5 Тәхеттән тавыш килде:
«Барлык коллары,
Аңардан куркучылар, кечеләр һәм зурлар,
Аллабызны мактагыз!»

6 Аннан соң мин зур халык төркеменә, шарлавыкка һәм көчле күк күкрәүгә охшаш тавыш ишеттем:
«Раббыны мактагыз!

---

* **18:21** Карагыз: «Иремия», 51:63-64.

* **19:1** *Раббыны мактагыз* – яһүд телендә «Һалелуя».

Чиксез кодрәт Иясе Раббы Аллабыз
патшалык итә башлады!
7 Куаныйк һәм нык шатланыйк, Аны данлыйк!
Бәрәннең туе җитте, кәләше үзен әзерләде».
8 Кәләшкә, кию өчен, ялтырап торган нәфис
ак җитен тукымадан чиста кием бирелде*.
Ак җитен – изге кешеләрнең ᶜтәкъва эшләре ул.

9 Фәрештә миңа: «Язып куй: Бәрәннең туй мәҗлесенә чакырылганнар бәхетле», – диде. Аннары дәвам итте: «Болар – Аллаһының хак сүзләре». 10 Шуннан соң мин, сәждә кылырга дип, аның аякларына егылдым, әмма ул миңа: «Кара аны, болай эшләмә! Мин – синең һәм Гайсәнең шаһитлыгына тугры* имандашларыңның хезмәттәше. Аллаһыга сәждә кыл. Гайсәнең шаһитлыгы* пәйгамбәрләрне рухландыра бит», – дип әйтте.

Ак ат өстендәге Җайдак

11 Мин ачылган күкне күрдем. Менә ак ат, Җайдагы Тугры һәм Хакыйкый дип атала. Ул гадел хөкем итә һәм көрәш алып бара*. 12 Күзләре ут ялкыныдай, башында күп тажлары бар иде. Аңа Үзеннән башка һичкем белми торган исем язылган иде. 13 Ул канга баткан кием кигән* һәм Аның исеме – Аллаһы Сүзе*. 14 Артыннан ак атларга атланган һәм ак, чиста, нәфис җитен кием кигән күк гаскәрләре ияргән. 15 Авызыннан, халыкларга сугар өчен, үткен кылыч чыгып тора*, Ул Үзе алар белән тимер таяк ярдәмендә хакимлек итәчәк. Ул Чиксез кодрәт Иясе Аллаһының ярсулы ачу шәрабын изгечтә изә. 16 Киемендә һәм ботында «Патшаларның Патшасы һәм хакимнәрнең Хакиме» дигән исем язылган.

17 Аннан соң мин кояшта торучы бер фәрештәне күрдем. Ул, күк уртасыннан очучы бөтен кошларга мөрәҗәгать итеп, көчле тавыш белән кычкырды: «Килегез, Аллаһының бөек мәҗлесенә җыелыгыз! 18 Патшаларның һәм гаскәр башлыкларының, көчләрнең, атларның һәм җайдакларының, бар кешеләрнең, иреклеләрнең һәм колларның, кечеләрнең һәм зурларның мәетен ашагыз».

19 Шунда мин җанварны, җир патшалары һәм аларның гаскәрләрен атта Утыручыга һәм Аның гаскәренә каршы сугышырга җыелганнарын күрдем. 20 Аннары җанвар һәм аның исеменнән галәмәтләр күрсәткән ялган пәйгамбәр кулга алындылар. Бу ялган пәйгамбәр җанвар тамгасын кабул иткәннәрне, аның сынына табынучыларны

---

* **19:8** Карагыз: «Ишагыйя», 61:10.

* **19:10** *...Гайсәнең шаһитлыгына тугры...* – Бу сүзләрне «Гайсә турында шаһитлык итүче» дип тә аңларга мөмкин.

* **19:10** *...Гайсәнең шаһитлыгы...* – Бу сүзләрне «Гайсә турындагы шаһитлык» дип тә аңларга мөмкин.

* **19:11** Карагыз: «Ишагыйя», 11:4-5.

* **19:13** Карагыз: «Ишагыйя», 63:2-3.

* **19:13** Карагыз: «Яхъя», 1:1.

* **19:15** Карагыз: «Ишагыйя», 49:2.

шул галәмәтләр ярдәмендә алдаган иде. Алар икесе дә янып торган күкертле күлгә тере килеш ыргытылды. 21 Ә калганнары атта Утыручының авызыннан чыккан кылыч белән үтерелделәр, һәм барлык кошлар аларның мәетен ашап туйдылар.

Мең ел буе патшалык итү

20 1 Шуннан соң мин күктән төшүче фәрештәне күрдем. Аның кулында упкын ачкычы һәм зур чылбыр бар иде. 2 Ул аждаһаны – иблис һәм шайтан дигән борынгы еланны* тотып алды һәм мең елга богаулады. 3 Мең ел үткәнче, халыкларны алдамасын дип, аны упкынга ташлады, упкынны бикләп, мөһер сукты. Мең елдан соң, ул аз гына вакытка азат ителергә тиеш.

4 Аннан соң мин тәхетләрне һәм анда утыручыларны күрдем. Аларга хөкем итү хокукы бирелгән иде. Гайсә хакында шаһитлык иткәннәре һәм Аллаһы сүзе өчен башлары киселгән, җанварга һәм аның сынына табынмаган, маңгайларына һәм кулларына тамга салдырмаган кешеләрнең җаннарын күрдем. Алар үледән терелеп тордылар һәм Мәсих белән мең ел буе патшалык иттеләр. 5 Үлгәннәрнең калганнары исә мең ел үтмичә терелмәделәр. Бу – беренче терелү. 6 Беренче терелүдә катнашучылар бәхетле һәм изге. Икенче үлем алар белән хакимлек итми инде, ләкин алар Аллаһының һәм Мәсихнең руханилары булачаклар, Мәсих белән бергә мең ел буе патшалык итәчәкләр.

Иблисне хөкем итү

7 Мең ел үткәч, иблис үзенең зинданыннан азат ителәчәк 8 һәм җирнең бар якларындагы халыкларны, ягъни Гог һәм Магог халыкларын* алдап, сугышка җыяр өчен чыгачак. Аларның саны диңгез комыдай күп булыр.

9 Күрәм: алар җир киңлегенә чыктылар һәм Аллаһының изге кешеләре яшәгән [c]станны, яраткан шәһәрне камап алдылар. Әмма күктән ут төшеп, аларны яндырып бетерде. 10 Әлеге халыкларны алдаучы иблис җанвар белән ялган пәйгамбәрне ташлаган утлы һәм күкертле күлгә ыргытылды. Алар анда көне-төне һәм мәңге-мәңгегә газапланачаклар.

Үлеләрнең хөкем ителүе

11 Аннан соң мин зур ак тәхет һәм анда Утыручыны күрдем. Аның хозурыннан җир белән күк качты, һәм аларга урын табылмады. 12 Тәхет каршында торучы үлгәннәрне – зурларны һәм кечеләрне күрдем. Китапларны ачтылар. Тормыш китабы дип аталган башка китапны да ачтылар. Китапларда язылганча, үлгәннәр үз эшләренә карата хөкем ителделәр. 13 Диңгез үзендәге үлекләрне бирде. Үлем һәм үлеләр дөньясы да үзендәге үлекләрне бирделәр. Бу үлгән кешеләр һәркайсы үз эшләренә карата хөкем ителделәр. 14 Үлем һәм үлеләр дөньясы утлы күлгә ыргытылдылар. Бу утлы күл – икенче үлем. 15 Исеме Тормыш китабында табылмаган һәркем шул утлы күлгә ыргытылды.

---

* **20:2** Карагыз: «Яратылыш», 3:1.

* **20:8** Карагыз: «Яхәзкыл», 38:2.

Яңа күк һәм яңа җир

21 [1] Шуннан соң мин яңа күкне һәм яңа җирне күрдем*. Әүвәлге күк һәм әүвәлге җир юкка чыгып, диңгез дә юк иде инде. [2] Мин Аллаһы яныннан, күктән төшеп килүче кияве өчен бизәнеп әзерләнгән кәләштәй изге шәһәр – яңа Иерусалимне күрдем. [3] Тәхеттән килгән көчле тавышны ишеттем: «Менә Аллаһының кешеләр белән яшәү урыны. Ул кешеләр белән бергә яшәячәк. Алар Аның халкы булачак һәм Аллаһы Үзе алар белән булачак, Ул аларның Алласы булачак. [4] Ул аларның һәрбер күз яшен сөртер. Үлем һәм кайгы, елау, авырту да башка булмаячак, чөнки әүвәлге үтеп китте»*.

[5] Тәхеттә Утыручы болай диде: «Менә Мин һәммә нәрсәне яңа итеп ясыйм». Аннары Ул миңа эндәшеп: «Яз, чөнки бу сүзләр ышанычлы һәм хак», – дип өстәде. [6] Ул миңа тагын болай диде: «Гамәлгә ашты! Мин – Альфа һәм Омега, Башы һәм Ахыры. Сусаучыга Мин тереклек суы чишмәсеннән бушлай эчәргә бирәм*. [7] Боларның барысы җиңүчегә насыйп булыр һәм Мин Алласы булырмын, ә ул Минем балам булыр. [8] Әмма куркакларның, иманнан ваз кичкәннәрнең, әшәкеләрнең, кеше үтерүчеләрнең, фәхешлек кылучыларның, сихерчеләрнең, потка табынучыларның, барлык ялганчыларның өлеше ут һәм күкерт белән ялкынланып торган күлдәдер. Бу – икенче үлем».

Яңа Иерусалим

[9] Яныма соңгы җиде бәла-каза белән тулы җиде касә тоткан җиде фәрештәнең берсе килеп: «Кил, мин сиңа кәләшне, Бәрәннең хатынын күрсәтәм», – диде. [10] Мине Рух биләп алды һәм фәрештә мине зур һәм биек тауга күчерде. Ул миңа Аллаһыдан, күктән төшүче изге Иерусалим шәһәрен күрсәтте. [11] Ул шәһәр Аллаһы даныннан балкып тора иде. Ялтыравы асылташ һәм бәллүрдәй чиста яшма балкышына охшаш. [12] Дивары бик зур һәм биек, унике капкалы, капкалары янында унике фәрештә бар. Капкаларында Исраил халкының унике ыругының исемнәре язылган. [13] Көнчыгыштан – өч капка, төньяктан – өч капка, көньяктан – өч капка һәм көнбатыштан – өч капка. [14] Шәһәр диварының унике нигез ташы бар иде. Ул нигезләрдә Бәрәннең унике рәсүленең исемнәре язылган.

[15] Миңа сөйләүче фәрештәнең шәһәрне һәм капкаларын, диварын үлчәр өчен алтын үлчәү таягы бар иде. [16] Шәһәр тигезьяклы дүртпочмак булып урнашкан: аның озынлыгы киңлегенә тигез иде. Фәрештә шәһәрне таяк белән үлчәде, ул унике мең стадия* булды. Озынлыгы, киңлеге һәм биеклеге бертигез. [17] Фәрештә диварын үлчәп чыкты. Дивар фәрештә кулланган кеше үлчәме буенча йөз кырык дүрт аршын* булды. [18] Дивары яшмадан булып, шәһәр исә үтә күренмәле пыяладай

---

* **21:1** Карагыз: «Ишагыйя», 65:17; 66:22.

* **21:4** Карагыз: «Ишагыйя», 25:8; 35:10; 65:19.

* **21:6** Карагыз: «Ишагыйя», 55:1.

* **21:16** *Унике мең стадия* – ике мең өч йөз чакрым чамасы.

* **21:17** *Аршын* – монда якынча 0,5 метр.

саф алтыннан иде. 19 Шәһәр диварының нигез ташлары төрле асылташлар белән бизәлгән: беренче нигезе – яшма, икенчесе – зәңгәр якут, өченчесе – халцедон, дүртенчесе – зөбәрҗәт, 20 бишенчесе – оникс, алтынчысы – сердолик, җиденчесе – хризолит, сигезенчесе – берилл, тугызынчысы – топаз, унынчысы – хризопраз, унберенчесе – гиацинт, уникенчесе – аметист. 21 Унике капка – унике энҗе, капкаларның һәрберсе бер энҗедән иде. Шәһәрнең төп урамы үтә күренмәле пыяладай саф алтыннан иде.

22 Мин шәһәрдә Аллаһы йортын күрмәдем, чөнки бу шәһәрнең Аллаһы йорты – Чиксез кодрәт Иясе Раббы Аллаһы Үзе һәм Бәрән. 23 Шәһәр кояшның һәм айның яктыртуына мохтаҗ түгел, чөнки аны Аллаһының даны яктырта, яктырткычы исә – Бәрән*. 24 Халыклар шул шәһәр яктылыгында йөриячәкләр, җир патшалары аңа үзләренең зиннәтләрен китерәчәкләр*. 25 Көндез капкалары һичкайчан ябылмаячак, анда төн булмаячак. 26 Бу шәһәргә халыкларның зиннәтләрен һәм кыйммәтле хәзинәләрен китерәчәкләр*. 27 Шәһәргә һичбер шакшы әйбер, әшәкелек эшләүче һәм ялганчы кермәячәк, фәкать исемнәре Бәрәннең Тормыш китабында язылганнар гына керәчәк.

Тереклек суы елгасы

22 1 Шуннан соң фәрештә миңа Аллаһының һәм Бәрәннең тәхетеннән чыккан, бәллүрдәй ялтырап торган тереклек суы елгасын күрсәтте*. 2 Ул елга урамның уртасыннан ага. Елганың бу һәм теге як ярында уникә тапкыр җимеш бирүче, һәр ай саен үз җимешен бирүче тереклек агачы бар. Агачның яфраклары халыкларны савыктыру өчен*. 3 Шәһәрдә ләгънәтләнгән бер нәрсә дә булмаячак, анда Аллаһының һәм Бәрәннең тәхете торачак, коллары Аңа хезмәт итәчәкләр. 4 Алар йөзен күрәчәкләр, һәм исеме аларның маңгайларында булачак. 5 Анда инде төн булмаячак, аларның яктырткыч белән кояш яктылыгына мохтаҗлыклары булмаячак, аларга Раббы Аллаһы нур чәчәчәк. Алар мәңге-мәңгегә патшалык итәчәкләр*.

6 Аннары фәрештә миңа болай диде: «Бу сүзләр ышанычлы һәм хак. Пәйгамбәрләрне рухландыручы Раббы Аллаһы колларына, тиздән нәрсә булырга тиешлеген күрсәтү өчен, фәрештәсен җибәрде».

Хаким Гайсәнең килүе

7 «Менә тиздән киләчәкмен! Бу китапның пәйгамбәрлек сүзләрен үтәүче бәхетле».

8 Мин, Яхъя, боларны ишеттем һәм күрдем. Ишеткәч һәм күргәч, сәждә кылырга дип, боларны күрсәтүче фәрештәнең аякларына егылдым. 9 Әмма ул миңа: «Кара

---

* **21:23** Карагыз: «Ишагыйя», 60:19-20.

* **21:24** Карагыз: «Ишагыйя», 60:3.

* **21:25-26** Карагыз: «Ишагыйя», 60:11.

* **22:1** Карагыз: «Яхәзкыл», 47:1; «Зәкәрия», 14:8.

* **22:2** Карагыз: «Яхәзкыл», 47:12.

* **22:5** Карагыз: «Даниил», 7:18, 27.

аны, моны эшләмә! Мин синең, пәйгамбәр имандашларыңның һәм бу китап сүзләрен тотучыларның хезмәттәше. Аллаһыга табынып сәждә кыл», – дип әйтте.

10 Янә ул миңа болай диде: «Бу китапның пәйгамбәрлек сүзләрен мөһер сугып яшермә*, чөнки вакыт якын. **11** Яман бәндә яманлык кылуда булсын, бозык кеше тагын да бозыклыкка батсын, тәкъва кеше исә – тәкъвалыкта һәм изге кеше изгелектә яшәвен дәвам итсен»*.

12 «Менә тиздән киләчәкмен! Һәркемгә үз эшләренә карата бирер өчен, әҗерне Үзем белән алып киләм. **13** Мин – Альфа һәм Омега, Беренче һәм Соңгы, Башы һәм Ахыры*. **14** Киемнәрен юганнар бәхетле. Алар тормыш агачыннан тукланырга һәм шәһәргә капкалардан керергә хокуклы. **15** Ә этләр, сихерчеләр, фәхешлек кылучылар, кеше үтерүчеләр, потка табынучылар, ялганны яратучы һәм эшләүче һәркем тышта калачак. **16** Мин, Гайсә, фәрештәмне сезгә болар хакында бердәмлекләрдә шаһитлык итәргә дип җибәрдем. Мин – Давыт тамырыннан чыккан Сабак, аның Токымы, якты таң йолдызы*».

17 Рух та, кәләш тә: «Кил!» – диләр. Һәм ишетүче дә: «Кил!» – дип әйтсен. Сусаучы килсен, теләгән кеше тереклек суын бушлай алсын*.

18 Бу пәйгамбәрлек китабының сүзләрен ишетүчене кисәтәм: әгәр берәрсе боларга өстәсә, Аллаһы ул кешегә бу китапта язылган бәла-казаларны өстәр. **19** Әгәр кем дә булса бу пәйгамбәрлек китабы сүзләренең берәрсен алып ташласа, бу китапта язылган тереклек агачыннан һәм изге шәһәрдән Аллаһы ул кешенең өлешен төшереп калдырыр.

20 Боларның һәммәсе турында шаһитлык Бирүче болай ди: «Әйе, тиздән киләчәкмен!»

Амин, Хаким Гайсә, кил!

21 Хаким Гайсәнең мәрхәмәте барысы белән булсын!

---

* **22:10** Карагыз: «Даниил», 12:4, 9.

* **22:11** Карагыз: «Даниил», 12:10.

* **22:13** Карагыз: «Ачылыш», 1:8, 17; 21:6.

* **22:16** Карагыз: «Саннар», 24:17; «Даниил», 11:1, 10.

* **22:17** Карагыз: «Ишагыйя», 55:1.